

Sala S.P.
Gab. —
Est. F
Tab. 5
N.º 8

S. Pedro

Esta obra é
raríssima

M. de filio mentozino NO

AD CONSTITVTIONES

C. DE BONIS MATER. AMPLISSIMI
COMMENTARII,

Authore Ario Pinelo Lusitano.

CONIMBRICAE,

Anno salutis. M. D. LVII. mense Augusto.

Handwritten initials: F. J.

Nec silentium à calumnia tutum.

Veritas filia temporis.

D. SEBASTIANO

huius nominis primo

Lusitanorum Regi potentissimo,

Afric. Æthiop.

Indico:

Arius Pinelus perpetuam foelicitatem.

STSI VETVSTISSIMA CON-
suetudine, multis seculis obseruata, omniumq; ferè gentium mo-
ribus recepta, Augustiss. Princeps, licuerit semper rei literariae
professoribus lucubrationes suas, etiam de humilioribus argu-
mentis, magnis Regibus & Monarchis consecrare: non potui ta-
men non valde timere, quum presentem iurisprudentialibrum
Celsitudini tuae ratio ipsa nūcupandū cogere videretur: occur-
rebat enim quāta Regij nominis sit maiestas, quātus splendor, cui rectè nihil offerri dica-
rue possit, nisi vndiq; expolitū ac oibus numeris absolutū. Nec ignorabā qui sit multorū
liuor, quā rarus cādor, vt etiā prima sentētie viri, calumniantiū morsus euadere ne-
queāt. Agnoscebā quā egregia in scribente requiratur eruditio, quā nō vulgaris au-
thoritas: eruditiois autē licet ex longo tēpore, assiduo studio, aliquali ingenio, non nihil mi-
hi vēdicare possem, auctoritatem verò (in id fortasse magis necessariam) sciebam non
semper meritis parari, sed ab indulgētia fortune, Principum fauore, alijsq; externis sepius
pendere. Nec timorem pellebat vbiq; scripturientium audacia: cogitabam enim plu-
res eam aleam magno suo dispendio expertos, quicum docti haberi, alijsq; excellere moli-
rentur, vix profanis habiti sunt. Nec animum satis erigebat amicorum hortatus &
efflagitatio: qui scirem, eos abdicatis iuris solēmbus sepius iudicare, nec satis integros cen-
sores esse: videbamq; tutius fore cum Catone culpa carere, quā cum Albino culpam de-
precari. Poteram tamen bona fide asserere, traxisse me ad scribendum, atq; ex nonnullis
quae domi habeo, vulgandum praesens opus, honestum quoddam votum communicandi
iuris studiosis aliqua, quae non omnibus nota existimauerim. Illud dixisse liceat, si ad-
huc in iure scribendi facultas datur, negandam non videri ei qui maturiori etate, post
longam legendi functionem, frequentissimo semper auditorio ornatam, post causarum
experientiam & fori digestionem, sufficienti librorum copia, iudicio non illaudato, in
eam provinciam animum intendit. Periculo autem non declinato, videbatur praesens
opus non nisi sub Regiae maiestatis praesidio in publicum mitti posse. Catholici enim Re-
gis, patriaeq; patris Ioannis tertij, Celsitudinis tuae aui, ac domini nostri clementissimi ius-
su, stipendijs, beneficijs, in hac insigni Academia Conimbricen. publico legendi munere,
vltra continuum decennium functus fueram: qua functione demissa, aliaq; vitatio-

ne non infeliciter suscepta, idem magnanimus ac praestantiss. Rex, me honorificis codi-
cillis insignitum, ad ius civile interpretandum remisit. Iure igitur sub eius Principis no-
mine (si superstes fuisset) prima lucubrationes nostrae vulganda erant: eo autem ad cœ-
lestem gloriam euecto, eodem iure sub tuis auspicijs in lucem prodeunt, cum Celsitudo tua
eidem in Regium nomen, amplissimumq; imperium, solus legitimusq; successor extite-
rit. Lusitanis autem in tanti Regis obitu, communi luctu ac marore obrutus, magnum
praestat solacium excellentissima Regina D. Catharina auia tua, domina nostra, nun-
quā satis laudata, tibi iure ipso legitima tutrix, in idq; munus ab auo tuo praudentissimè
destinata, cuius virile pectus, in Deum pietas singularis, in communem utilitatem vi-
gilantia, omni eam imperio dignam faciunt. Nec minus subditos tuos recreat fouetq;
rarissima virtus, eximia prudentia, D. Henrici magni patris tui, in quo inuictissimi
Regis patris, at auorumq; regia stemmata, amplissimam Cardinalatus dignitatem,
aliaq; mortalium iudicio maxima, eius internis bonis atq; animi dotibus longè
inferiora semper censebunt rectè sentientes. Quid enim non plebeium atq; in-
ferum manebit, si eius Principis saluberrimo iudicio, fidei zelo, morū
q; sinceritati cōferatur? Inclytam Celsitudinem tuam, auia
q; auguste, ac serenissimi patris (quorum consilio imbe-
cillam aetatem tuam supplente, regnum fœlici-
ter gubernaturum iri speramus) diu in-
columes reddat, atq; in longos an-
nos sospitet Deus
opt. max.

*

INDEX LOCORVM VIRIS COMMVNIS B

Regij, quæ in hoc libro explicantur, in quibus peritus & candidus lector semper aliquid nouum, vel non negligendum reperiet.

Ex ff. veteri: seu primo volumine Pandectarum.

I. 3. & 4. ff. de his, qui sunt sui. fo. 16. col. 1. n. 9. & sequen.
 L. in orbe. ff. de statu homi. fo. 16. col. 3. n. 11. & sequen.
 L. ingenuum. ff. de statu homi. fo. 105. col. 3. & fo. 106. col. 1.
 L. qui in vtero. ff. de statu homi. fo. 23. col. 2.
 L. cum ij §. eam, cum glo. ff. de transact. fo. 90. col. 4. nu. 31.
 L. filius fa. ff. qui satisd. cog. fo. 67. col. 1.
 L. non quemadmodū. ff. de iudic. fo. 139. col. 1.
 L. sed & si lege. §. consuluit. ff. de petit. hered. fo. 119. col. 2. & sequen.
 L. Iulianus. ff. de petit. hered. fo. 56. col. 4. ante nu. 43.
 L. filius non impeditur. ff. de inoff. testa. fo. 33. latissimè & bellissimè.
 L. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoff. testam. fo. 36. col. 3.
 L. 1. §. per hanc. ff. de rei uend. fo. 15. col. 2. n. 5. & fo. 23. col. 1. & fo. 42. col. 3.
 L. superficiario. ff. de rei uend. fo. 128. col. 4.
 L. 1. §. qui in perpetuum, & l. 3. ff. si ager. vectig. fo. 129. nu. 67. & fo. 130. col. 1.
 L. 3. ff. de seruit. fo. 133. col. 1.
 L. fin. ff. de his, qui deiecer. fo. 29. col. 3. n. 4.
 L. 4. ff. de vsuf. fo. 83. col. 1. & sequen.
 L. Proculus. ff. de vsuf. fo. 97. col. 1. n. 41. & sequen. elegantissimè.
 L. defuncta. §. Sempronio, eod. tit. fo. 50. col. 4. nu. 13.
 L. vsufructuarius 51. & l. vsufructuarius, 68. eod. tit. fo. 59. col. 3. cum sequen.
 L. ex sylua. cum l. sequē. eod. tit. fo. 61. col. 3. nu. 59. & sequen.
 L. hæctenus. ff. eod. fo. 70. latissimè, & vtilissimè.
 L. 1. §. 1. ff. de vsufr. ear. rer. fo. 79. col. 2.
 L. tribus. ff. de vsufr. ear. rer. fo. 77. col. 3. n. 76.
 L. si tibi. ff. quib. mod. vsufr. amit. fo. 49. col. 3. n. 7.
 L. diuus. ff. de vsu & habit. fo. 61. col. 1. & sequē.
 L. 1. ff. vsufruct. quemadm. caue. fo. 51. col. 3. & fo. 76. col. 4.
 L. in lege Aquilia, si deletum. ff. ad l. Aquil. fo. 139. col. 1. v. ersi. nec obstat.
 L. si vt certo. §. si duobus. ff. cōmod. fo. 84. col. 4. n. 10. cum sequen.

L. tutor. §. fin. ff. de pignor. act. fo. 128. col. 4.
 L. rem alienam. versic. non est idem. ff. de pign. act. fo. 145. col. 2. versic. lim. 3.
 L. filium. ff. ad Macedon. fo. 45. col. 3.
 L. si verò non remunerandi: & l. idemq;. §. fin. ff. mand. fo. 119. col. 3. ex. nu. 59.
 L. 3. §. de illo. ff. pro socio. fo. 185. bellissimè.
 L. qui tabernas. ff. de contrah. empt. fo. 93. col. 2.
 L. Iulianus. §. si quis colludente. ff. de act. emp. & §. sequ. fo. 91. col. 2. n. 34. cum multis sequen.
 L. necessariò. §. fin. ff. de peric. & cōmo. rei vèd. fo. 95. col. 2. n. 40. & fo. 96. col. 2.
 L. si Titio. ff. de pignor. fo. 145. col. 2.
 L. obligatione generali. ff. de pigno. fo. 13. col. 3. & sequen.
 L. cum tabernam. ff. de pignor. fo. 12. col. 1. nu. 46. cum multis sequen.
 L. lex vectigali. ff. de pignor. fo. 132. col. 4. ex. nu. 70.
 L. si fundus. ff. de euietion. fo. 8. col. 3. n. 37.
 L. vendicatem. ff. de euietion. fo. 135. n. 78. col. 2. & fo. 143. col. 4. n. 82.
 L. Scia. ff. de euietion. fo. 144. col. 2.
 L. si vsufructus. ff. de iure dot. fo. 93. col. 2. cum multis sequen.
 L. cum post. §. patrona. ff. de iure dol. fo. 125. col. 1. versic. infertur. 32.
 L. quod autem. §. si vir. ff. de donat. int. vir. & vxor. fo. 119. col. 4. versic. minus obstat.
 L. quòd si vir. ff. de donat. int. vir. & vxor. fo. 129. col. 2. in princip.

Ex infortiato, seu. 2. parte Pandectarum.

L. Lucius. ff. solu. matr. f. 160. col. 3. & f. 146. col. 1.
 L. 1. §. denunciari. ff. de ventre insp. fo. 102.
 L. si sine. §. Lucius. ff. de adm. tut. fo. 72. col. 3. ad finem.
 L. 1. §. sufficit. ff. de admin. tutor. fo. 67. col. 2.
 L. cum plures. §. si. & l. tutor. §. in soluēdis. ff. de admin. tutor. fo. 113. col. 3. & fo. 114. col. 3.
 L. si tutela. ff. de admin. tutor. fo. 125. col. 4.
 L. 1. §. si. & l. 2. ff. de reb. eor. fo. 107. latissimè.
 L. & mulieri. ff. de curat. furio. fo. 200.
 L. ait prætor. ff. de iure delib. fo. 101. col. 2. nu. 47. exactissimè.

L. Aristo.

L. Aristo. ff. de iure delib. fol. 89. col. 3.
 L. placet. ff. de acquir. hæred. fol. 30. col. 4. nu. 10.
 L. cum hæres. ff. de acq. hæred. fol. 43. col. 2.
 L. Antistius. §. fin. ff. de acq. hæred. fol. 43. n. 62.
 L. filiusfam. §. secundū vulgarem. ff. de leg. 1. fol.
 29. n. 3. & 7. & 8.
 L. filiusfam. §. cū pater. ff. de leg. 1. fol. 145. col. 2.
 & fol. 158. col. 2.
 L. Caius. ff. de leg. 2. fol. 2. col. 4. & fol. 11. col. 1.
 L. seruos. ff. de leg. 3. fol. 9. col. 4.
 L. si chorus. §. 1. ff. de leg. 3. fol. 58. nu. 48. & 49.
 L. vxorem. §. legauerat. de leg. 3. fol. 58. col. 1.
 L. quasitum. §. 1. de leg. 3. fol. 58. col. 3.
 L. si mihi Meuia. §. 1. de leg. 3. fol. 11. col. 1. & fol.
 57. col. 4. n. 46.
 L. qui concubinā. §. qui hortos. de leg. 3. fol. 74.
 col. 1. vers. lim. 7.
 L. 1. ff. de vsufr. lega. fol. 83. col. 4. n. 6. cū sequen.
 L. quæro. ff. de vsufr. lega. fol. 72. col. 3.
 L. generali. §. vxori. ff. de vsufr. lega. fol. 9. nu. 39.
 L. Stichus. ff. de vsufr. lega. fol. 167. col. 3. & sequ.
 L. pediculis. §. item cum quæreretur. ff. de auro
 & arg. lega. fol. 9. col. 4.
 L. post legatum. §. si pater. & §. si filius. ff. de his
 quib. vt indig. fol. 36. col. 2.
 L. fin. ff. de colla. bonor. & 1. fin. ff. de assign. li-
 ber. fol. 23. nu. 37.
 L. 1. ff. si quis à paren. fuer. manum. fol. 30. col.
 4. ex. nu. 11.
 L. filius. ff. de suis & legit. hæred. fol. 190. col. 2. &
 sequen.
 L. 1. & ad plures eius. §. ff. si quid in fraud. pa-
 tron. fol. 124. col. 3. & fol. 137. n. 77.
 L. fin. ff. si quid in fraud. patron. fol. 137. col. 4.
 L. pen. ff. ad Tertu. fol. 36. n. 29.
 Ex. ff. nouo, seu. 3. parte pan-
 dectarum.
 L. in prouinciali. §. si ego. ff. de noui oper.
 nunci. fol. 128. col. 4. ex n. 66.
 L. hoc amplius. §. fin. ff. de damno infect.
 fol. 62. col. 4. n. 60.
 L. Aquilius. ff. de donat. fol. 97. col. 1. Et fol. 117.
 col. 4. cum seq.
 L. si pater. §. si. ff. de dona. fol. 118. col. 3. cū sequē.
 L. filiusfa. ff. de donat. fo. 113. col. 2. nu. 56. cū seq.
 L. pen. ff. de fideicō. liber. fol. 15. col. 2.
 L. si seruo. ff. qui & a quib. fol. 145. col. 1. vers.
 lim. 2.
 L. filium. ff. de liber. causa. fol. 145. col. 1.
 L. si procuratorē. ff. de acquir. rer. dom. fol. 49.
 col. 2. vers. ad hanc.
 L. vbi lex. ff. de vsucap. fol. 167. n. 28. col. 4.
 L. pen. ff. de vsucap. pro empt. fol. 164. col. 4. n. 15

L. 2. §. filium. ff. de vsucap. pro hære. fol. 24. col. 2.
 cum seq.
 L. ex contractu. ff. de re iud. fol. 102. n. 49. col. 4.
 L. in vëdicatione. ff. de bon. author. iudi. possid.
 fol. 97. col. 2. n. 38. cum seq.
 L. si. §. si a focero. ff. quæ infrau. cred. f. 124. col. 4.
 L. 1. ff. de loco publ. fruē. fol. 130. col. 3.
 L. 1. §. quod autem. ff. de superfic. fol. 149. col. 2. &
 ex. n. 66.
 L. 1. vers. pietas. ff. de liber. hom. exhib. fol. 15.
 col. 3.
 L. 3. §. pen. ff. de liberis exhib. fol. 42. col. 3.
 L. 1. si cum testamento. §. si fundū. ff. de excep.
 rei iudi. fol. 50. col. 2.
 L. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. oblig. fol. 146.
 col. 3. ante vers. limit. 13.
 L. si ita stipulatus. §. 1. ff. de verb. oblig. fol. 48.
 col. 3. & seq.
 L. 4. ff. de nouation. fol. 49. col. 2.
 L. si pignore. ff. de furt. fo. 12. vers. infertur. 27.
 L. sed & si vnus. §. filio fa. ff. de iniur. f. 160. col. 2.
 L. 2. ff. ad l. Corne. de sicar. fol. 18. col. 2.
 L. Imperatores. ff. de iure fisci. fol. 168. col. 4.
 L. Milites agrum. §. desertore. ff. de re milit. fol.
 21. col. 3. n. 32. cum seq.
 L. Lucius. §. idem respondet. ff. ad municip. fol.
 73. col. 3. vers. limit. 3. & seq.
 L. filij. §. senatores. ff. ad municipa. fol. 193. col. 4.
 L. vacatio. ff. de muner. & honor. fol. 194. col. 3.
 L. 1. ff. de iure immunit. fol. 194. & sequen.
 L. si. ff. de decur. fol. 198. col. 2. & sequen.
 L. 1. §. in honorarijs. & §. licita. ff. de varijs & ex-
 traord. cognit. fol. 124. col. 1.
 L. alienatum. ff. de verb. signif. fol. 87. col. 2. cum
 sequen.
 L. rectè dicimus. ff. de verb. signif. fol. 83. col. 1.
 cum sequen.
 L. alienationis verbum. ff. de verb. signif. fol. 168.
 col. 1. n. 29. & sequen.
 L. lege obuenire. ff. de verb. signif. fol. 185. & se-
 quen.
 L. nemo prædo. §. 1. ff. de reg. iur. fol. 29. col. 4.
 nu. 6.

Ex Cod.

Auth. quas actiones. C. de sacros. eccles. fol. 180.
 col. 2. vers. infertur. 6.
 L. fin. C. de sacros. eccles. fol. 180. col. 1.
 L. binos. C. de aduoc. diuersi. iudi. fol. 135. col. 4.
 ante nu. 74.
 L. cum à matre. C. de reuend. fol. 139. ex. n. 79.
 col. 4. latissimè & vtilissimè.
 L. doce ancillam. C. de reuend. fol. 85. col. 3. cū
 sequen.

I N D E X.

L. si fundum. C. de reiuend. fol. 164. col. 2. n. 14. cū sequen.
 L. 1. C. de vsufr. fol. 77. col. i. n. 75. cum sequen.
 L. 9. C. de vsufruct. fol. 93. col. 2. cum sequen.
 L. 4. C. de probat. fol. 49. col. 2. n. 6.
 L. 2. C. de patrib. qui fili. distrax. fol. 128. col. 4. cum sequen. elegantissimè & latissimè.
 L. fin. C. de reb. alien. fol. 87. col. 1. & sequen.
 L. emptorem. C. locari. fol. 121. col. 1. & sequen.
 L. foemina. C. de secun. nupt. fol. 48. col. 2. & sequen.
 Auth. hæ res. C. de secun. nupt. fol. 39. col. 2.
 L. in rebus. C. de iure dot. & l. si prædium. cod. tit. fol. 85. col. 3.
 L. si dorem. C. de iure dot. fol. 125. col. 1. & sequen.
 L. fin. C. de iure dot. fol. 125. col. 1. & sequen.
 L. 1. C. de fundo dotal. fol. 87. col. 1. n. 18.
 L. si. C. de natur. lib. fol. 191. col. 2. ex. n. 20.
 L. non solum. C. de præd. minor fol. 99. col. 4.
 L. si ad resoluendam. C. de præd. minor. fol. 111. col. 7.
 L. 1. C. qui admitti fol. 37. n. 30. col. 2.
 L. 1. C. de verb. signifi. fol. 9. col. 3. n. 39.
 L. ex repudiatione. C. de fideicom. fol. 159. col. 4.
 L. fin. §. sed quia. C. communia de lega. fol. 163. n. 10. col. 1.
 Auth. res quæ. C. communia de lega. fol. 159. col. 1. & sequen.
 L. 1. C. de cond. inser. ornatur & ampliatur contra scriben. fol. 192.
 L. cum oportet. C. de bon. quæ liber. fol. 37. col. 2. & §. cum autem, eiusdem. l. fol. 41. col. 4. & fol. 46. col. 3. & §. non autem. fol. 52. col. 2. & sequen.
 L. cum oportet. §. vbi autem. C. de bon. quæ liber. fol. 64. col. 4. cum sequen. exactissimè.
 L. 2. C. de vsucap. pro empt. fol. 164. col. 4. n. 27.
 L. nihil. C. de vsucap. pro hæred. fol. 24. col. 2. cū sequen. plenè & utiliter.
 L. 1. in fine. C. de annal. except. fol. 174. col. 3. nu. 45.
 L. fin. C. de euiction. fol. 146. col. 3. cum sequen.
 L. 3. C. de patr. potes. fol. 21. col. 1. n. 30. & sequen.
 L. si vnquam. C. de reuoc. donat. fol. 3. col. 4. n. 20. & fol. 4. col. 2. n. 23.
 L. 1. de infirm. pan. calib. fol. 17. col. 3.
 L. 1. C. de iure libero. fol. 17. col. 1. n. 13.
 L. fin. C. ad. l. lul. maiest. fol. 169. col. 1. n. 32.

Ex tribus posterioribus libris Cod.

L. defensionis. C. de iure fisci. fol. 53. col. 3. & sequen.
 L. vnica. C. de impon. lucrat. descrip. fol. 124. col.

2. versi. infertur. 29. & meliùs fol. 193. col. 4.
 L. cognouimus. C. de mancip. & colo. fol. 131. col. 2. nu. 68.

Ex Authenticis seu Nouellis

§. habeat. in auth. vt eccles. Roma. fol. 171. col. 3. & sequen. elegantissimè.
 Auth. vt ecclesia Roma. fol. 178. col. 4. & fol. sequen.
 Auth. hæc constitutio. collat. 8. fol. 179. col. 3. & sequen.
 §. sed quod sancitum. in Authen. de nupt. fol. 174. n. 45.
 Authen. cui relictū. & origi. fol. 199. col. 2. n. 17.

Ex libro feudorum.

c. 1. §. quod. ergo. de inuesti. de re alie. fol. 132. col. 4. nu. 70.
 c. 1. an agna. vel fil. fol. 148. ex 1. col. & fol. 154. col. 1. in princi.
 c. 1. de capi. Contra. fol. 133. col. 2. & fol. 165. col. 4. nu. 19.
 c. 1. §. Titius si. de feu. fuer. contro. inter dom. & agn. fol. 153. col. 2. ad fin.

Ex Institutionibus.

§. 1. Inst. de patr. potesta. cum gl. fol. 16. col. 1. & sequen.
 §. posthumi. Inst. de hæred. quæ ab intest. fol. 23. col. 4.

Ex Decretalibus.

c. constitutus. de in integ. restit. fol. 158. col. 3.
 c. vlt. de pigno. fol. 56. col. 3. ad finem.
 c. per tuas. de donat. fol. 120. col. 2. ad finem. ver si. nec obstat.
 c. quia diuersitatem. de cõces. præb. fol. 174. col. 4. n. 46. & sequen. & fol. 175. col. 2. & 3.
 c. nuper. de donat. inter vir. & vxor. fol. 95. col. 4. & fol. 96. col. 2.

Leges Regiæ seu ordinationes.

Lib. 1. tit. 76. fol. 122. col. 3.
 Lib. 2. tit. 17. §. 3. fol. 87. col. 1.
 Lib. 3. tit. 30. §. 5. fol. 104. col. 4.
 Lib. 3. tit. 42. §. fin. fol. 176. col. 1.
 Lib. 4. tit. 7. in. princ. fol. 39. col. 2. n. 37.
 Lib. 4. tit. 5. fol. 87. col. 3. n. 19.
 Lib. 4. tit. 6. fol. 109. col. 2.
 Lib. 4. tit. 7. §. 3. & tit. 77. §. 33. fol. 69. col. 3. n. 71.
 Lib. 4. tit. 62. fol. 187. n. 11. & §. 3. fol. 45. col. 2. n. 69.
 Lib. 4. tit. 33. §. 2. fol. 176. col. 1.

Lex Castellæ. 14. Tauri. fol. 169. col. 4.
 Lex Castellæ. 46. Tauri. fol. 199. col. 4. n. 71. vers. ex quibus.

F I N I S.

ERRATA.

- Fol. 4. vel. 5. col. 3. linea. 14. pro numeros lege in-
numeros
Ibidem. n. 25 col. 3. dele, fuisse.
Fol. 6. col. 4. linea. 16. pro, tale, lege, latè.
Fol. 11. col. 2. linea. 13. dele, sillabam, re.
Fol. 16. col. 1. linea. 17. dele, sillabam, re,
Fol. 20. col. 3. linea. 15. pro ibi, lege, sibi.
Fol. 30. col. 2. linea. 7. dele, ber. quod erat ponendū
in linea præcedente.
Fol. 39. col. 1. linea. 21. pro. ff. eod. ad. l. falc. lege. ff.
de adoptio.
Fol. 40. col. 1. linea. 2. & 3. lege, homo nō aufert. &
authen. hoc locum.

- Fol. 60. col. 1. linea. 20. arguentium, vt sic deleas li-
teram. m. à dictione ibi scripta:
Fol. 65. linea. 13. pro, vti, lege, vbi.
Fol. 107. col. 2. linea. 11. deberet, addita litera, t.
Fol. 117. col. 2. linea. 30. Angeliæ lege Angliæ.
Fol. 138. col. 4. linea. 32. pro Sorio lege Soario.
Fol. 144. col. 3. in paucis fuit erratum circa l. ven-
dicantem, ibi adductam sed in pluribus rectè
impressum.
Fol. 167. col. 3. linea. 26. pro, Claudius, lege, clau-
bus.
Fol. 172. col. 1. linea. 16. postverbum possidentem,
deest, scienter.

In his & alijs prudens lector facile percipiet veram lectionem.

S V M M A R I V M.

- D**uo preludia necessaria huic titulo & sequenti.
- 1 Appellatione bonorum quae contineatur quod multipliciter & utiliter explicatur.
- 2 Examinatur glo. l. non ad ea. ff. de cond. & demonstr.
- 3 Ostenditur aliquos interpretes contra iura expressa in hac materia locutos.
- 4 Nomen rerum & bonorum in proposito equi parari.
- 5 Non refferre an nomen, bona, exprimat indefinite vel vniuersaliter.
- 6 Pronomen, mea, adiectum nomini, bona, non impedire quin veniant iura & actiones.
- 7 Multo clarius supradicta procedere in hypotheca & obligatione bonorum.
- 8 Contra Lodouicum Gometium ostenditur in proposito non esse differentiam inter dispositionem legis & hominis.
- 9 Nomen, bona, cum relatione ad certum locum non comprehendere nomina debitorum.
- 10 Ostenditur non recte stare summarium Bart. ad l. Caius. ff. de lega. 2.
- 11 Examinatur doctrina lappi. ad. d. l. Caius.
- 12 Probat multis iuribus regulam precedentem. d. l. Caius procedere etiam si adijciantur verba vniuersalia & generalissima. & n. 14.
- 13 Examinatur controuersia Tiraq. & benedicti ostenditurque differentia inter institutionem heredis & alias dispositiones.
- 14 Ampliatur. d. l. Caius & regula, quae ex ea deducitur ut procedat non obstante favore seu ratione sanguinis. & n. 17.
- 15 Appellatione, bonorum, contineri emphyteutica & similia. & nu. 19. & nu. 22.
- 16 Ostenditur in hoc plures iuris interpretes magni nominis saepe lapsos.
- 17 Probat naturam verborum aliqua importare, quae in dispositione non comprehenduntur.
- 18 Deciditur questio vtilis ad. l. si vnquam quae indecisam reliquit Tiraq. in repetitione illius legis.
- 19 Probat recepta opinio ut iura & actiones constituat speciem bonorum distinctam à mobilibus & immobilibus.
- 20 Inferuntur aliqua in diuersis materijs.
- 21 Discutitur questio circa publicationem bonorum mobilium & immobilium.
- 22 Ostenditur error Chass. in proposito.
- 23 Tractatur limitatio ad precedentem conclusionem.
- 24 Tentatur noua opinio in hypotheca contra doct. ut comprehendat iura & actiones non obstante adiectione mobilium & immobilium.
- 25 Explicatur questio Fulgos. ostenditurque eum non bene citatum a Corn. & Soci. iunioribus.
- 26 Adiectionem mobilium & immobilium restringere nomen, bona, non obstante signo vniuersali.
- 27 Ostenditur in hoc contra iura & receptas sententias locutos Alcia. & Molin.
- 28 Tractatur distinctio. glo. circa actiones habito respectu rei, ad quam competunt.
- 29 Ponitur difficultas receptae traditionis, quae a doct. non soluitur.
- 30 Adhibetur notabilis consideratio ad aliqua negocia occurrentia in hoc proposito.
- 31 Donatio rerum vel bonorum non restringitur, ad bona loci, in quo fit donatio contra Gomet.
- 32 Explicatur. l. si fundus. ff. de euiction.
- 33 Questio An in legato generali veniant venalia exactissime discutitur.
- 34 Explicatur. l. generali. §. v. xori. ff. de vsu. lega. §. l. i. c. de verb. signifi.
- 35 Intelligitur. l. seruos. §. fin. ff. de lega. 3. & l. pediculis. §. item cum quereretur. ff. de Au. ro & arg. lega. & num. 41.
- 36 Ex. d. §. item cum quereretur ostenditur errasse Dec. Roman. Benedict. & alios in duobus articulis.
- 37 Explicatur Bar. in. d. §. v. xori & proponitur noua difficultas, quae resolvitur cum differentia inter venalia & nomina debitorum.
- 38 Tractatur an sit differentia inter venalia ex redditibus bonorum & venalianegociatorum.
- 39 Agitur circa hoc, quid in conuentionibus & hypotheca & de intellectu. l. cum tabernam. ff. de pignor.
- 40 Agitur de intellectu tex. in. l. obligatione generali. ff. de pignor contra Dec. & alios etiam sequentes.

Rubr. C. de bonis maternis.

PRIMA PARS.

TRACTATVRI

(Deo duce) in hoc tit. & sequen. de bonis, quocunque modo quæsitis filijsfam.

mil. & per eos Parentibus, sub quorum potestate sunt, operæ precium duximus, duo in primis vt necessaria præludia examinare. Primum de nomine, bona, quo vterque titulus inscribitur. Secundum de ipsa patria potestate, cuius vi filij patribus acquirunt. Hæc enim duo in his tractatibus vbique sese offerunt, & in hoc sequimur consilium Vlpiani in l. i. ff. si cert. petat. & alibi sæpe.

AD primū, vulgare est apud Iureconsultos nomen, bona, latè patere, vt in l. bonorum. 49. in ordine ff. de verbor. sign. & ibi Accurs. & Alci. & in l. Princeps bona. 21. eod. tit. & ibi Accurs. Bart. & Alcia. & copiosè Benedict. in c. Raynucius, verbo cætera bona, & Tiraquel. in l. Si vnquā verbo bona, & Angel. in tract. maleficio. verbo & eius bona. Sed omiffis multis quæ illi tradunt, & facile inuenientur, expediemus aliqua vtiliora, in quibus etiam nō pauci scribentium haud raro lapsi sunt.

Est autem cōclusio illorum iurium vt appellatione bonorum, non solū contineatur corporalia, mobilia, & immobilia, sed etiā iura & actiones, quod multis alijs iurib. cōprobat gl. in d. l. princeps bona, & curiosè Tiraquel. in d. loco, sed ad hoc sufficit

tex. in l. Si legatus. 30. §. i. ff. ad treb. Idq; etiam in pœnalibus locum habet, vt in l. Si adēptis C. de senten. pass. quæ id statuit in publicatione bonorum, quod tamen limitari potest, nisi publicatio fiat de mobilibus & immobilibus, tunc enim dicunt plures non comprehendi iura & actiones, quod nos paulo mox inferius tractabimus. Eandem conclusionem limitat etiam Ias. in l. Si stipulatus fuerim. §. Cum stipulamur. n. 6. ff. de verbo. obligat. Limitatur etiam d. l. Si adēptis. per gl. in l. Nō ad ea. ff. de condit. & demonstr. vbi Bart. & Docto. notant, & Roma. in notab. 168. Alex. notabilr in l. Si marito. n. 2. ff. solut. matr. Deci. in cōsil. 235. n. 5. Ias. in d. §. cum stipulamur. ex qua glos. cōmendata & recepta habetur, in publicatione bonorum non venire futura nec conditionalia Bart. Alex. Deci. in l. 3. §. fin. ff. quod quisq; iur. Bal. in l. 3. n. 4. C. ad leg. falci. & bonus tex. in l. Si māda uero 22. §. Is cuius. ff. manda ibi quicquid post ea acquiritur non sequit̄ fiscū & illum extollit Bal. in l. fin. in fine. C. quæ respign. oblg. pos. In quo cauedū est ab Ang. de malefi. vbi sup̄ n. 12. qui ex generalitate gl. videtur id extēdere ad conditionalia ex contractu, quod tamen communiter reprobatur, tunc enim cōditionalia ex contractu pendentia, quæ postea implentur, veniunt in confiscatione, vt resoluit Alex. ad Bart. in d. l. Non ad

ca, & in d.l. Si marito, & Roma. in d. Singul. & Chassen. in Cōsuetud. Burg. Rubr. 2. §. 2. fol. 96. col. 1. nu. 24. Si vero publicatio bonorum fuerit cum deportatione intellige d. gl. & verba d. §. Is cuius, vt viuens deportatus fruatur quæ sitis post sententiã, eo aut mortuo occupat fiscus oĩa ab eo relicta, quia deportatus nõ habet alium heredẽ, l. 2. C. de bon. prof. crip. & ibi Doct. gl. d. §. is cuius. vbi vide Fulgo. notat Bal. & Imol. in l. Eius qui. §. 1. ff. de test. facit tex. magistralis in l. quidã sunt. ff. de pœn. re soluit Alex. in l. 1. col. 3. C. de hæred. instit. Contra hoc autem tã vulgare, totq; iurib. probatũ: videlicet appellatione bonorũ cõtineri iura & actiões, sepissime scripsit Guid. Pap. vt aduertit Tiraq. in d. verbo, bona, nu. 7. vbi etiã in eodẽ errore ostedit aliquando fuisse Dominic. à sancto Gemin. & in eo cauẽdum est etiam à Panor. in c. 2. nu. 3. de religio. dom. & à Barbat. ad Bald. in l. 1. lra. b. C. de vsu fr. vbi contra hæc iura loqr̃. Ex his etiã patet errare eos qui scripserunt non sufficere nomẽ hoc bona, simpliciter platum, vt cõprehen- dant iura & actiones, ideoq; exigũt signũ vniuersale, omnia, aut simile: in quo errore fuit Cõst. Roger. in l. vlt. nu. 3. ff. de donat. colligĩ ergo ex supradictis certissima r̃sa, vt appella- tiõe bonorũ in materia fauorabili & pœnali veniant iura & actiones, & hec sit prima conclusio in hoc artic.

5 ¶ Secunda conclusio, quod in proposito idem sit in hoc nomine, Res,

iuxta tex. in l. Rei appellatiõe. 23. ff. de verb. signi. & colligitur ex l. Rei appellatio. 5. ff. eod. tit. latissimẽ scribentes in l. 1. ff. Si cert. petat. regulariter autem in dispositionibus legis & hominis harũ vocum, res, & bona, par ius est, vt colligitur ex Bar. in l. Quintus. §. argẽto. ff. de aur. & arg. lega. Bar. Alberi. Bal. in l. 1. ff. de stat. homi. & eandem æquiparationem probat Bal. in l. 1. in princ. C. de vsu fru. Felin. in annota. Decret. §. omnes leges. col. antepenul. & Dec. in l. 1. le

6 ctu. 2. nu. 7. ff. si cert. pet. Et hoc p̃cedit sine dubio, etiam si nomẽ, rei vel bonorum, exprimat simpliciter, sine aliquo signo vniuersali, vt in allegatis iurib. maximẽ in d.l. Si legatus §. 1. ff. ad trebell. tex. in l. Nam quod 14. §. vlt. cum duab. ll. sequẽt. ff. eod. tit. colligitur p̃terea ex tex. l. quoties. 40. §. vlti. ibi, vniuersorum, & ibi bonorum. ff. de vsu fru. notat Bart. in d.l. Si legatus. §. 1. & in d.l. Nam quod. §. nõ omnis, ibi, omnia vel simpliciter. Adde tex. in l. V xori meæ. ff. de vsu fru. lega. ibi bonorũ meorũ, & ibi omnia. vbi hæc æquiparatur.

7 Tertia cõclusio sit, quod vbi quis in dispositione rerum vel bonorum addit pronomen, mea, adhuc veniũt iura & actiones, contra veteres quos sequebatur Bar. in l. 1. n. 3. ff. de stat. homi. & ibi Bal. in princ. & Ang. de malefic. d. verb. & eius bona. nu. 13. & in §. fin. nu. 2. institu. de iur. natur. idẽ etiã sequi videbatur Guid. decis. 442. nu. 2. & alij quos refert Tiraq. d. loco nu. 8. Verius em̃ est quod ad

uertit Bar. in d. l. Quintus. §. argēto
 nu. 3. vbi reprobatur opinio antiquorū
 p̄ multa iura quib. p̄bat̄ adiectiōe
 pro nominis, mea, nō minuire signi
 ficationē huius dictionis, bona: nec
 referri tm̄ ad ea quæ possident̄. Idq;
 probat̄ maxime ex d. l. si legatus. §.
 1. & d. l. Nā qđ. §. si. cū duab. ll. seq.
 & hāc opinionē p̄bat̄ tex. in l. meorū
 91. vbi Alci. n. 1. eā dicit cōem. ff. de
 verb. signi. & Feli. in d. §. omnes le-
 ges. Gomez. in §. omniū. n. 22. Insti.
 de Action. Hispanus Fernādus arias
 l. 21. Tauri. n. 15. Rip. in l. 1. col. fi. nu.
 104. ff. si cert. petat. Segur. Hispan. i
 l. quēadmodū. fol. 91. ff. de acq. poss.
 & idē est si dicatur omnia mea, vel
 mea, sine substantiuo, bona, ex d. l. Si
 legatus. §. 1. per quē ita notat Bart. d.
 §. argento. nu. 4. versic. hoc p̄missio,
 quē somniculose rephendit Gomez.
 d. §. Omniū. nu. 22. putans Bar. cōtra
 rium dixisse. Et hinc cauendū est ab
 Alc. in l. si. n. 79. C. de pacis, qui loq̄r
 contra hanc receptā s̄niam: & minus
 bñ citat Bar. i. d. §. argēto. & ita ēt in
 cōfiscatōe & penalib. resoluit Rem.
 in l. Si cōstāte. §. si. nu. 8. ff. sol. matr.

8 Quarta conclusio sit, qđ cū in reli
 ctis & donationibus appellatiōe bo
 norū veniāt iura & actioes, ex iurib.
 supra citatis, multō fortius idē dicen
 dū est in hypotheca seu obligatiōe
 bonorū, & ita cōiter intell̄r tex. in l.
 nomen. C. quæ res pign. oblig. poss.
 facilius em̄ extendit̄ obligatiō, qđ do
 natio ex l. fin. eiusd. ti. iuncta. l. Si ita
 ff. de aur. & arg. lega. & ibi Bar. expli
 cat: idq; nō tantū procedit in obliga

tiōe expressa, sed etiam tacita cōtra
 Azon. ab Accurs. relatū, & cōtra eū
 dē Accurs. variantē in l. 3. C. de hære
 ditar. Action. vbi cōtra Bal. ita cōiter
 Doct. resoluunt, & Paul. Castr. in l.
 si cōuenerit. 2. ff. de pignor. actio. idē
 Paul. in l. si cōstāte. §. si. ff. solu. mat.
 asserit receptū Dec. cōsi. 349. ad fi. n.
 10. et Negus. de pign. 4. mēb. 2. pt. n.
 165. ex quo cauendū est à Ias. errate i
 cōclusiōe & in allegatiōe illius gl.
 in §. itē seruiana. n. 43. Insti. de actiō.

9 Quinta conclusio est necessarioq;
 infertur ex præcedentibus, vt hec re
 gula non solū p̄cedat in dispositiōe
 legis, sed etiā in dispositiōe hoīs, vt
 patet ex allegata. l. vxori meę. 37. ff.
 de vsufr. lega. et l. si legatur. §. j. ff. ad
 Trebell. cū multis alijs. Ideoq; vana
 est differentia qđ in hoc constituebat
 Gomez. in d. §. omniū. nu. 23. ad fin.
 male citās Ange. Aret. & Alex.

10 Sexta conclusio limitat p̄cedentes, vt
 .s. appellatiōe rerum vel bonorū fa
 cta relatione ad locū, non cōtineant̄
 iura & actioes, cō qđ certo loco nō
 circumscribunt̄. l. Caius. ff. de legat. 2
 & in l. si fideicōmissum. §. tractatū.
 ff. de iudic. & ad hoc d. l. Caius: extol
 lunt Doct. vt tradit Tiraq. d. verbo
 bona, nu. 9. dicit notab. Ias. in §. Itē
 seruiana. nu. 42. institu. de actiō. &
 ita illam l. intelligit Io. Imo. ibi. Bal.
 in l. 1. ff. de stat. h. mi. & est recepta
 interpretatiō, vt colligitur ex Ias. in
 l. Cur etos popules. 2. l. etu ad fin. C.
 de sum. Trinit. & in l. A diuo Pio. §.
 in venditiōe. r. m. 6. ff. de re iudi.
 & in d. §. Item seruiana. nu. 42. In-
 situ

stit. de action. idē in cōsil. 5. col. 3. li. 3
 & Alc. in l. fi. nu. 80. C. de pact. Alex.
 cōsi. 31. n. 7. li. j. Alc. l. nominis, & rei
 ff. de verb. sign. Io. Cerier de primo
 genit. lib. 2. q. 9. cōtra quod miserè a
 git Gomez. d. §. oīm. col. 6. vers. ter-
 tio. nu. 23. In quo aduerte nō rectè
 I 1 sensisse Bar. in d. l. Caius in sūmario,
 dum indistincte dicit in legato gñali
 non cōprehēdi iura & actiones, per
 tex. ibi, qđ est cōtra iura & receptas
 sententias, tex. aut in d. l. Caius suam
 habet spālē rōnē vt vides. Similr cir-
 ca eandē l. labuntur alias Io. Imo. &
 Rom. in l. fin. ff. de donation. cōstitu-
 entes differentiā inter verba gñalia,
 & magis generalia, vtrobq; em si re-
 lationē facias ad locū, eadē est rō. Sed
 I 2 d. l. Caius elegāter limitabat & decla-
 rabat Lapius allega. 91. nu. 8. ad fin. vt
 noīa debitorū circūscriptē nō dicantur
 esse in loco: sed aliqñ per effectū exa-
 ctionis quæ fieri potest in loco certo
 dicantur esse bona eiusdē loci vel p-
 uinciæ, & ideo cōtineantur sub legato
 vel dispositione loquēte de bonis, vt
 si quis leget vel donet bona Italica,
 vel Hispanica contineantur ea quæ
 in illis prouincijs soluenda erant: qđ
 sequitur Alex. cōsi. 16. ad finē li. 1. &
 Socin. cōsi. 101. n. 2. li. 1. & Cerier de
 primoge. lib. 2. q. 9. nu. 7. Sed ad-
 uertēdum quod limitatio hæc Lapi
 ex verbis eiusdē in princ. dū loquitur
 de pecunijs. pcedit plane cū exp̄ssim
 in dispositione fit mentio de noībus
 debitorū, cum relatione ad locū, tūc
 enim ea locutio intelligitur de ijs quæ

in eo loco exigī possunt, nō aut intel-
 ligi de instrumētis vel chirographis
 existētibus in alio loco in quo debita
 exigī nō possunt, vt colligī Alex. d.
 cōsi. ad finē, & ex Soci. d. cōsi. & hoc
 modo limitatio lapi vera est, & non
 tanti momēti vt forsan sonare videtur
 aliās si indistincte lapi loqueretur ob-
 staret decisio illius l. Caius, cū simil.
 nisi forsan agatur de relicto, vel do-
 natione mercatoris, qui noīa tantū
 haberet in illis locis. Tunc em de ip-
 sis nominibus debitorū intelligetur:
 attēta qualitate disponētis, & ne dis-
 positio irrita sit, vt dicemus in rubr.
 sequenti circa vānalia, & ita de mer-
 catoribus loquitur lappus d. loco. cre-
 diderī, etiā qđ in institutione & fidei
 cōmissio vbi testator diuideret bona
 inter heredes tūc appellatiōe bonorū
 vnius prouinciæ cōprehenderentur
 noīa debitorū, quia tunc non fit rela-
 tio ad locum tā limitatū, nec animo
 restringēdi institut. vel fideicō. arg.
 tex. in l. Si certarū. §. j. ff. de mili. test.
 tex. in l. cogi. §. sed & si miles ibi res
 Italicas. ff. ad treb. nec cōtradicit So-
 ci. d. cōsil. 101. in. 1. vol. imo videtur
 hoc cōprobare si mature inspiciatur.

I 3 Septima cōcl. pcedentē amp̄iat:
 vt qñ bona noīantur cū relatione ad
 locū, non veniāt iura et actiōes, licet
 adijciatur signū vniuersale cū verbis
 gñalissimis puta oīa, vel quicūq; bona,
 vel oīa vbicūq; sint, vt tradit Ias. in
 d. l. A diuo Pio. §. in vēditione. n. 7. in
 q̄st. i qua refert se cōsuluisse vti cōsu-
 luit d. cōsi. 5. li. 3. qđ refert idē Ias. i. l.

stipulatio hoc modo cōcepta. n. 22. ff. de verb. oblig. quibus in locis refert Bal. ita cōsulentē. quod probat Dec. Cōsil. 237. vbi in specie Ias. citat, idē Dec. cōsi. 414. nu. 11. quę declaratio iuuat ex tex. d. l. Caius. q̄ notat Bal. in d. l. 1. ff. de stat. homi. vbi erat. ver b̄ omnia: Iuuatur etiam ex tex. in l. generali. §. vxori. ff. de vsuf. lega. ibi omniū rerū quę in his domibus erant: militat etiam ratio d. l. si fidei cōmissum. §. tractatū. ff. de iudic. ibi cum non loci sit aes alienū facit tex. in d. l. pediculis. §. item cum quære retur. ff. de aur. & arg. lega. ibi ōne & ibi, nō videri legatū. Ad idē facit tex. in l. quæsitū. §. pen. vers. Papinianus. ff. de fund. instruc. ibi omnia quę in domo erant, & ibi cautiones debito rum legatas non videri: ad idē facit tex. in l. quæsitū. 76. §. 1. ff. de lega. 3. ibi omne: & ibi quęcunq; & ibi quic quid, vbi sunt verba vniuersalia, sed non comprehenditur quod ex regn la & ratione iuris non solet cōprehē di. Et est eadē ferē ratio ad nostrum articulum: facit etiā ad idē tex. in l. Vxorē. 39. §. legauerat. ff. de legat. 3. ibi, quicquid, & ibi non deberi. Sed in proposito melior tex. in l. Si mihi mæuia, ibi cum ceteris vniuersis quę in eisdem fundis erunt, & ibi vti opti mi maximiq; sunt, iuncta decisioe ibi nomina debitorū legato non cō tineri, Quā tex. in proposito dicit sin gularē Pau. in d. l. Caius. nu. 1. Vides igitur iura clara vt hæc conclusio p̄ cedat etiam si concurrant verba gē-

minata & generalissima, vt aliqñ cō suluit Corn. & similiter Bertrand. quos refert Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glo. 7. numer. 28.

14 Ex quib. iurib. infertur, in hister minis errasse Imol. & Roma. in d. l. fin. ff. de donation. dum limitabāt d. l. Caius, nisi adijcirentur verba gene ralissima: vides enim ea verba ita ge neralissima & gemminata in d. l. Si mihi Mæuia, non tamen comprehē di nomina debitorum. Quęcunq; enim verba fingas in relatione ad cer tum locum, nunquā videbis posse eā congruere nominibus debitorum, cum nullo modo sint in loco.

Inde etiam infertur non semper ver ba gēminata & vniuersalia augere vel mutare naturam rei, vt alias di cit Iurecōs. in d. l. pediculis. §. labeo ff. de aur. & arg. lega. licet etiam ver ba gēminata & generalia sæpe au geant & magis operentur, vt tradit Alcia. lib. 3. de verb. signi. post princ. Moline. ad Alex. Cōsil. 30. lib. 1. Ri pa. in l. Ex facto. §. fi. nu. 16. ff. ad tre bell. tradit multa pro & contra copi ose Tiraq. d. §. 7. nu. 21. & 27.

15 Ex eisdem iurib. infert Tiraquel. in d. §. 7. nu. 26. & 27. contra Benedi. in d. c. Raynutius. verb. Cætera bona. n. 8. vbi dixit, quod si testator, de quo ibi relinqueret omnia mobi lia & imobilia quę haberet in loco certo, venirent nomina debitorū: Et ideo Tiraquel. d. loco. nu. 29. putat Benedi. loqui cōtra iura, & cōtra eū citat Docto. in varijs locis: sed licet

Benedict. nō vtatur aptis terminis, verum tamen dixit, & Tiraquel. decipitur nam Benedict. loquitur in institutione vniuersali, per verbum relinquo, cum vniuersitate bonorū l. His verbis, vbi glo. & Bart. ff. de hered. insti. Alex. in l. nam quod. §. non omnis ff. ad Trebell. igitur succedit regula l. 1. §. si ex fundo. ff. de hered. instit. vt non dato coherede, institutus in certa parte bonorū, cætera omnia consequatur, & ita cōgrue Benedict. ex illa regula argumētatur, nec loquitur de donatione quod non aduertit Tiraquel. Iura autē & Doct. quib. Tiraquel. nititur loquuntur in donatione vel legato, aliaue dispositiōe particulari, in qua non datur illud necessariū ius accrescendi & consolidādi omnia bona ad personam illius in quem ipsa dispositio dirigitur. Facit quod in simili resoluit Alex. Consil. 45. nu. 9. ibi nisi generaliter, lib. 1.

16 Octaua cōclus. ad ampliatiōē præcedentis, & maximē ad ampliatiōē d. l. Caius est quod vbi ex relatione ad locum vel simili causa, bonorum appellatione non comprehenduntur iura & actiones id procedat quanuis relictum vel donatio conferatur in personam dilectissimam, etiam si in filium: vt colligitur ex Bart. consil. 50. relato à Benedict. in d. verb. nu. 25. ad fin. a Ias. in d. l. Adiuo Pio. d. §. in venditione. n. 7. & alibi sæpe, pro quo in terminis est tex. in d. l. quæsitum. §. 1. ff. de lega. 3. vbi erat relictū

filio, & ita tex. in d. l. quæsitū. §. pen. versi. Papinianus. ff. de fund. instruc. Sic & de filia loquitur in simili tex. in d. l. Pediculis. §. Item cum quæretur. ff. de aut. & arg. lega. & d. l. Caius, agit de relicto Nepoti, quod fuit specialiter notandū, nequis deciperetur ex ijs quæ in iure sæpius traduntur de fauore sanguinis, & specialibus ratione consanguinitatis, vt l. Aurelius. §. titius. ff. de lib. leg. Alc. Regul. 1. præsumpt. 6. & pluribus probat Ias. in l. 1. ff. in ius voca. vt cant, & Feli. in c. cum quidam, nu. 11. de iur. iuran. Hippol. in l. vna, nu. 194. C. de rap. Virg. Math. de Affl. in tracta. de iure protomissi. ex nu. 14. & latius in c. 1. §. Si cliētulus. de aliena feud. late Tiraq. de retrac. in præfatione, ex nu. 52. quibus adde tex. in l. vestem. ff. de iniur. & tex. in l. Si pater. §. fin. ibi coniunctam. ff. de adoptio. & quæ tradit Crement. in rep. l. 2. col. 61. C. de rescind. vend.

17 Magis etiam fuit necessarium de hoc admonere lectorem, quia non solum posset quis decipi ex illis generalibus quæ modo retulimus fauore Consanguinitatis & dilectionis: Sed in specie cōtrariū scripsit Rom. notab. 643. dicens ob amorem filialem cōtineri iura & actiones, & etiā venalia quæ alias non contineretur: nec meminit illorum iurium cōtra quæ loquitur, deceptus p. tex. in d. l. quæsitum. §. sed ipse Papinianus. ff. de fund. instruc. qui aliud longe diuersum probat, vt declarat Socin. in

l. Si ita legatum ff. de condit. & demonstra. Deci. Consil 59.

18 ¶ Nona concl. est ex d. l. bonorū. ff. de verb. signi. vt sine dubio appellatione bonorum contineantur mobilia & immobilia, subditque tex. contineri superficialia, de quibus in tit. ff. de superfi. idque patet ad sensum: & colligitur ex l. tutor. 16. §. fin. ff. de pig. actio & l. lex vectigali. 31. ff. de pigno. verè enim inter bona nostra connumeratur emphyteusis, per illa iura. & colligitur ex l. i. cum seq. ff. si ager vectig. vel emphyt. petat. ideoq; & in bonis emphyteuticis minoris Requiritur solènitatis decreti: vt in l. 3. §. si ius emphyteuticarium ff. de Rebus eor. l. etiam. C. de præd. min. de qua voce emphyteusis agit Alci. lib. 1. parerg. cap. 36. indeq; infertur necessariò ad Res ecclesiæ quæ scripsit (non citans illa iura) Rebus. in suo compendio circa alienationes Rerū ecclesiæ: facit quæ scribit Ripa in Rubr. ff. de pign. n. 10. quod in generali obligatione veniunt bona emphyteutica, p̄ illa iura quæ citat: sed minus bene: nanq; illa iura loquuntur magis de obligatione expressa, verū tñ est quæ Ripa dicit vt trademus in l. 1. infra eodè vel in rubr. ti. sequētis.

20 Hinc seq̄r quod si vim & significationē huius verbi attendas, necessariò dicendum sit lapsos fuisse sæpissime, plures maximosq; Iuris Interpretes qui dubitarunt aliquñ, an appellatione bonorum contineatur Emphyteutica vel similia in quibus quis ha-

bet vtile dominium tantū, aliquando etiam scripserunt non contineri, nec sibi satis constant, vt colliges ex Ias. variante. in l. gallus. §. quidam rectè. i. lectu. nu. 43. & seq. ibi caue tamè: & colligitur ex relatis ab Alex. in l. si patroni. ff. ad Trebel. huiusmodi etiam varietas & negligentia Doct. adhuc magis colligitur ex relatis a Dec. in l. 1. in. 2. lectu. nu. 9. ff. si cert. petat. & tradit Math. de Afflic. in Decis. 14. nu. 9. sed & alibi distinguunt an dicantur bona, indefinite, an omnia bona vniuersaliter, ut sentit idem Mathæ. de Afflic. lib. 1. constitu. Rubr. 6. nu. 48. & Ias. Consil. 124. col. pen. lib. 4. Ac in super alibi distinguunt inter hæreditatem & bona, vt per Ias. in authen. Vnde si parens. nu. 8. C. de inoffic. testa. & in d. §. quidam. rectè in vtraque lectu. Et in suo compedio feudor. nu. 45. Et Mathæ. de Afflic. in c. In generali. n. 27. si de feud. fuer. controu. inter domi. & agnat. in lib. 3. feud. fol. 37. col. 4. In quibus locis videbis eam quam diximus varietatem, tã circa bona Emphyteutica, quàm feudalia, præsertim apud Math. de Affl. i. d. loco post alios. Et vsq; adeò in hoc variant dubitantq; Doct. vt Tiraq. plures referens. in l. Si vnquã verb. bona. nu. 10. in fin. non resoluerit an decisio illius. l. locum habeat in donatione bonorū feudal. vel emphyteuticor. quæ vtilissima quæstio non erat relinquenda indecisa, maxime repetenti. l. Illam.

Verum

21 Verum ego non dubito (vt dixi)
Si verbi significatio respiciatur, Em-
phyteutica & feudalia propriè bona
appellari: quod rectè Dec. sensisse vi-
detur. d. l. 1. in. 2. lect. nu. 9. ff. si cert.
pet. Idem probatur ex tex. in. l. Item
prædia. ff. famil. erciscun. vbi Dicit
hæc bona venire in iudicium famil.
ercis. & similiter in iudicium Cõmu-
ne diuidũ. ut. l. 7. ff. cõmu. diuid. quæ
iura sæpissime citantur à nostris indi-
stinctè asserētibus, qđ bona emphy-
teutica & similia possunt diuidi inter
hæredes, quod quidem longè aliter
intelligendum est, quàm interpretes
putarunt, ut latè atque vtiliter dedu-
cemus in. l. 1. in. 2. parte, infr. eod.

22 Aliquando tamen non obstante si-
gnificatione vocabuli, non contine-
bunt feudalia vel emphyteutica sub
nomine hereditatis vel bonorũ, ex ali-
qua ratone particulari quæ ita suade-
at, ut tradit Bart. in. l. item videndũ,
§. fin. ff. de petit. heredi. Alex. in. d. l.
Si patroni. et ita pcedit tex. in. d. c.
in generali, et quæ ibi tradit Math.
de Afflic. ita etiam eleganter cõpro-
babis quod scribit Io. Cro. in. l. Si cõ-
stante num. 26. ff. solu. matrimo. qui
hæc nõ aduertit: & non est nouum
aliqua ex defectu intentionis non cõ-
prehendi in dispositione generali quæ
tamen quoad verba sunt eorũ de qui-
bus loquit ipsa dispositio, vt in. l. obli-
gatione generali. ff. de pignor. & ali-
bi sæpe, facit. l. item apud Labeonem
§. ait prætor. ff. de iniur. ibi, quæ no-
tabilia specialiter, Optimus tex. in. l.

Si quis ita. 16. §. si quis cũ ignoraret,
ff. detestam. tutel. ibi licet nomen,
23 & ibi quia non sensisset. In quæsti-
one autem d. l. Si vnquam. credide-
rim. l. illã procedere etiam in bonis
feudalib. uel emphyteuticis, si fuit
vera donatio ex parte eius qui libe-
ros postea suscepit, ita vt nouus pos-
sessor principalĩ ab eo habere dica-
tur, tũc enim militat ratio legis, mili-
tant etiam verba, cum & hĩc propriè
de bonis agatur, ut p̄baui. Vbi autè
in casu. d. l. Si vnquam, bona illa al-
teri obuenerint magis ob nouam cõ-
cessionẽ domini directi, vel alia cau-
sa quæ maioris p̄oderis sit. quàm re-
nunciatio & voluntas illius qui libe-
ros suscepit: aliud dicendũ erit, quia
tunc possidens non dicetur habere
ab eo: ex ijs quæ trademus in l. cum
multa. infra tit. sequent.

24 ¶ Decima conclusio in hac materia
fit, quod iura & actiones, licet pro-
priè dicantur bona, cõstituunt tamẽ
bonorum speciem diuersam à mo-
bilibus & immobilibus: nec propriè
dicuntur mobilia vel immobilia, vt
colligitur ex Iureconf. in d. l. à diuo
Pio. §. in venditione. ff. de re iudica.
ex tex. ad hoc celebri apud Doct. in
l. quam tuberonis §. in peculio. ff. de
pecul. ibi, res mobiles & soli, & ibi
hoc amplius nomina debitorum, &
ita antiqui Doc. tradebant, vt refert
Bar. in. l. potest. ff. de author. tutor.
Bar. in. l. mouentiũ. ff. de verb. signi.
& ibi notanter lateq; Alberi. Et hæc
est recepta theorica, vt tradit Alex.

in d. §. in venditione, in. 1. nota. idē
 Alex. in l. 1. nu. 9. ff. de vulga. & pup.
 & in multis consilijs quæ citat Ay-
 mon. consil. 213. ad fin. Alex. consil.
 45. nu. 8. libr. 1. & idem in consil. 24
 lib. 6. Guid. pap. q. 291. Deci. in d. l. 1.
 in. 2. lectu. nu. 8. ff. si cert. peta. idem
 Dec. in consil. 414. nu. 11. Panormit.
 in c. nulli, nu. 9. de reb. eccles. Negu-
 zan. de pingorib. in. 2. part. 2. memb.
 nu. 9. & latissime more suo Tiraq.
 de retract. ligna. §. 1. gl. 7. nu. 9. vbi
 refert Ias. in varijs locis hoc extollen-
 tem, aliosq; numeros Doct. Et licet
 eos dicat in hoc variare, tamen hæc
 est recepta sententia, & quidem ve-
 ra ex illis iurib. maximè d. §. in pecu-
 lio, & suadetur ex eo, quod iura &
 actiones naturaliter & ex usu loquē-
 di manifeste separantur a rebus mo-
 bilibus & imolib. vt ex Oldr. tradit
 Alberic. in d. l. mouētium: Et in his
 præcipue attenditur vsus loquēdi &
 mens disponentium, l. quintus §. 1.
 ibi, non facilè quis computat, ff. de
 aur. & arg. lega.

25 Ex qua doctrina infertur non recte
 loqui fuisse glo. in l. fin. C. in quib.
 caus. in integ. restit. non est neces. in
 verb. querere, vbi indistincte nume-
 rabat actiones inter immobilia, per
 text. quem male adducit in l. ait præ-
 tor. §. 1. ff. de iur. deliber. & contra
 gl. in hoc est tex. in l. potest. ff. de au-
 tor. tuto. dum sine prætore permit-
 tit distractionem actionum mino-
 ris Inde etiam infertur errare Nota-
 rios, & alios putantes plus contine

ri sub verbis, mobilium & immo-
 bilium simul, quam sub verbo bono-
 rum: & ita ex inani verborum super-
 fluitate sæpe nocent. Cauebis ex
 inde etiam à variatione glo. & Alex.
 ad Bar. in d. l. mouentium. Sic & ab
 alijs aliter variantibus, vt refert Ti-
 raquel. d. §. 1. glo. 7. nu. 6. 7. & 8.

Hinc infertur quod in donatione
 vel relicto bonorum mobilium &
 immobilium nō continebuntur iu-
 ra & actiones: ex Bart. & Doctor. in
 locis sup. citatis, Bart. expressim, cō-
 sil. 50. idem Bart. in l. fin. nu. 4. versi.
 quæro. ff. de vsufr. lega. & Ias. in d. §.
 in venditione nu. 7. & in cōsil. 5. lib.
 3. & Guid. Pap. d. q. 261. Deci. cōsil.
 237. col. 1. & in d. l. 1. in. 2. lectu. nu. 8.
 ff. si cert. peta. & Benedic. in d. verb.
 cætera bona, nu. 25. Gomez. in d. §.
 omnium, nu. 22. & in statuto ī casu
 notabili latè tradit Corn. cōsil. 104.
 ex nu. 19. lib. 2. Marian. Socin. iunior
 consil. 115. col. 1. lib. 1. Capel. Tolos.
 & ibi Aufrer. q. 315.

26 Inde infertur ad quæstionem su-
 perius tactam, quando publicantur
 seu confiscantur mobilia & immo-
 bilia, dicunt enim plures non publi-
 cari iura & actiones: vt ex Bal. An-
 gel. Imol. tradit Alex. in l. si constā-
 te. §. fin. nu. 9. ff. solut. matr. Idem di-
 xerunt Guadin. & antiqui, quos re-
 fert Tiraq. d. nu. 9. post præc. ubi hoc
 commiscet alijs materijs, & videtur
 vt receptum tradere: ita etiam negu-
 zan. de pigno. 2. par. 2. memb. nu. 10.
 Cerier de primoge. lib. 2. q. 9. nu. 3.
 Alex.

Alex. in terminis in publicatione bonorum cōsil. 244. lib. 6. vbi addit idē esse quamuis publicatio fiat cum si gnovniuersali omnia bona, vt si adijciatur mobilia & immobilia, non veniant nomina debitorum. Idem que est de mente aliorum quos Tiraq. citat & hic allegamus: Et cōprobatur ex Bart. & alijs citatis nu. proximo, & ex inferius adducendis, qui in proposito asserunt idem esse in dispositione indefinita quod in vniuersali: & probatur ex iurib. quæ adduximus super in. 7. conclu. circa l. Caius. ff. de lega. 2. Et hæc opinio videtur planè tenenda in publicatione & sic in materia pœnali & restringenda, cum idem cōmuniter à Doctōr. tradatur in donatione & legato, & sic in materia fauorabili: vt videatur procedere argum. à fortiori. Et tenendo hanc opin. in cōfiscatione, sine dubio dicas nihil referre an sententia loquatur simpliciter de bonis, an generaliter de omnibus bonis vt Alex. tradit in. d. cōsil. & est de mente aliorum: in quo minus bene contrarium scribit Moline. ad Alex. d. cōsil. in vlti. additio. adducens malè Tiraquel. qui id non scribit: & debebat Alex. in. d. cōsil. citare Alberi. in. 3. part. statu. q. 13. vbi idem concludit in publicatione & statuto pœnali, ne veniant iura & actiones cū agitur de bonis mobilibus & immobilibus, & ita Neguzan. de pignor. in 2. par. 2. memb. num. 10.

27 Vnde infertur errasse grauitè Chas

sane à quo cauendum est in consuetud. Burgun. in Rubri. 2. §. 1. nu. 14. fol. 94. col. 3. qui dicit quòd in confiscatione bonorū mobilium: veniūt iura & actiones quæ mobilibus dicit æquiparari, & asserit id à Doctōr. tradi. quod posset lectorem fallere. Doctōr. enim communiter contrarium scripserunt, vt vides, cum iura & actiones separent à mobilib. & immobilib. & in confiscatione etiā omnium bonorū mobilium & immobilium, non accedant alteri ex illis speciebus secundum Alexand. & comunē, & ita in legato mobiliū consuluit Alexā. quē sequitur Deci. Cōsil. 381. num. 5. & cōsil. 237. & Oldrad. cōsil. 219.

28 Sed aduertendum est, quod in publicatione bonorum, si sententia loquatur de mobilib. & immobilib. in casu quo de iure omnia bona cōfiscantur, videtur sententia intelligenda secundum iuris decisionem, vt tūc veniant iura & actiones, quia militat regula. d. l. si ademptis. C. de senten. pass. q. voluit Moline. ad Alex. d. cōsil. 244. libr. 6. & tunc potest dici quod pars bonorum trahit totum ex decisione legis, nec est cur relinquuntur nomina debitorum ei cuius bona mobilia & immobilia publicantur: sed etiam in statuto loquente de pœna mobilium & immobilium loquitur Alberi. d. q. 13. arguens ab odio pœnæ per. l. sanctio legum. ff. de pœn. & sic non est tuta declaratio Moline. nisi in casu aperte decisio

deciso aliquo lege cōfiscante omnia bona delinquentis, ad quam legem referatur sententia, ideoq; secundū illam debeat intelligi, iuxta. l. 5. §. si iudex. ff. de re iudica. cum similibus.

Hinc etiam ex hac decima conclus. infertur ad obligationem & hypothecam, in qua quotidie errant Notarij adijcentes verba illa mobilia & immobilia, quia tunc ex proximè adductis non venient nomina debitorum, vt in spetie dicit Angel. Aret. in. §. 1. Instita. de inutil. stipula. & alij quos citat Tiraquel. d. §. 1. glos. 7. num. 9. Neguzan. de pignor. in. 2. part. 2. memb. num. 9. limitado id notanter in casu quem tradit Nouell. de dote. 6. part. priuileg. 68. & 29 Neguzan. 4. membr. 2. part. nu. 84.

Sed in hypotheca posset teneri contra Docto. vt in obligatione bonorum mobilium & immobilium 30 veniant iura & actiones, quia est minus preiudicium, & quia mens contrahentium de omnibus bonis est, & illa adiectio Notariorum fit ex stylo, ideoque non debet restringere quod contrahentes volunt, argu. doctrinæ Bart. in. l. 1. nume. 10. in fin. ff. de iur. codicil. & quia in conuentionibus nō tam proprietates verborum quàm mens contrahentium attendi debet, vt in materia dicit. l. final. C. quæ respigno. obligat. poss. & in proposito notat Deci. consil. 472. num. 10. pulchrè Iureconf. in. l. in cōuentionibus. 219. ff. de verbo. signi. vbi ponit exemplum ad quod non

solent aduertere Docto, qui alibi in distinctè excludunt successorem particularem, quem Iureconful. ibi admittit, quod alio loco explicabimus Pro hac noua opinione facit regula illa iuris, quòd inducta ad augendum non debent afferre diminutionem & e contra. l. legata inutiliter. ff. de legat. 1. cum alijs. Facit etiam quod not. Paul. Castrè. in d. l. quam Tuberionis. §. fina. ff. de pecul. vbi refert se ita consuluisse. Nec esset nouū vt verbum generale, bona, quod precedit, non restringatur ex illa adiectione mobilium & immobilium, argum. tex. vbi talè Bart. in. l. quæsitum. §. fina. ff. de fund. instruc. de quo notabiliter agit Mathæ. de Afflict. in Decisio. 106. & Rip. in. l. cum filio, nume. 57. ff. de lega. 1. & in hoc posset adduci quod in simili scribit Fulgosi. in. l. 1. ad fina. C. si aduers. tract. vbi agit de quæstione quæ erat inter duos filios quos pater instituit. alterum in mille, alterum verò in bonis mobilib. & immobilib. & contendit Fulgosi. tunc quòd hic filius obtinebit etiā nomina debitorum, ex verò simili mente testatis, qui assignando certam quantitatem vni, & alteri mobilia & immobilia, videtur sensisse de omnibus bonis non exceptis iuribus & actionib. Quasi omnia bona huic dare videatur exceptis mille quæ specialiter & limitate alteri relinquit, quòd autem à mobilibus & immobilibus separentur iura & actiones est restrictio quæ fit

exiuris subtilitate, aliudque videtur tunc suadere mens testantis, quæ magis attendi debet secundum Fulgosi. quem male refert Corne. d. consil. 104. nume. 21. lib. 1. & Socin. Ne-
pos. d. consil. 115. col. 1. lib. 1. Et ita in simili quòd mens disponentis præferatur significationi mobilium vel immobilium tradit Deci. consil. 381. num. 5. quibus adde doctrinam tex. in. l. quisquis. ff. de verb. signi. & d. l. in conuentionibus. ff. eod. & ita in obligatione tentamus aliud dicendū, quàm in donationibus & legatis, vt etiam in alio fit differentia inter illa per Bart. in. l. si ita. ff. de aur. & argé. legat. & in alijs, vt ex Bald. Gomez. Crot. tradit doctiss. Couas. Ruu. lib. 2. resolut. cap. 5. num. 2.

31 Vndecima conclus. fit ad ampliationem præcedentis, vt illa qualitas vel adiectio mobilium & immobilium restringat nomen bona, quàm uis exprimat cum signo vniuersali omnia, vt est de mente omnium superius citatorum: & ita in specie tradit Bart. d. consil. 50. loquens de legato per verba generalia & vniuersalia & gemminata, vt etiam tradit Ias. in. d. §. in venditione, & fortius tradit Deci. consil. 237. num. 1. & ita cum signo vniuersali loquitur decisio Capel. 315. Aimon. referens plures in Rubr. ff. de legatio. 1. num. 72. & ita sentire Doctor. communiter, colliges ex Tiraquel. in. d. tracta. de retract. §. 1. gloss. 7. nume. 26. & ibidem num. 28. refert Corne. & Ber-

trand. ita consulentes, & in terminis ita colliges ex Ias. in. l. stipulatio hoc modo concepta ad finé. & in verbis generalissimis & gemminatis, tradit hoc Deci. in. d. consil. 237. col. 1. & in. l. 1. in. 2. lectu. nume. 8. ff. sicert. petat. post Guidon. Cecisio. 291. vbi loquitur etiam cum adijcitur dictio vniuersalis: ex quibus patet hâc esse receptam sententiam apud scribentes, & ita cõsulit Deci. in casu in quo erat dictum, omnia bona mobilia & immobilia vbicunque reperiantur, non venire iura & actiones, nisi de illis fiat specialis mentio, Deci. consil. 30. nume. 2. versic. quarto, iuncto num. 5.

32 Vnde cauebis ab Alcia. qui immemor commun. opinionis, contrarium scribit in. d. l. mouentium. ff. de verb. signi. putans verbum omnia, hoc casu operari, vt cum mobilibus & immobilibus veniant iura & actiones: & idem repetit Alcia. etiam in. l. 1. C. de sacrosanct. eccle. & cum sequebatur Moline. ad Alex. consil. 45. lib. 1. immemor communis sententiæ, sic etiam cum alcia. Hispanus Couas. in. c. relatum. 2. num. 1. in fine de testa. hâc autem recepta opinio iuuatur ex. l. quæsitum. §. penul. vers. Papinianus. ff. de fund. instruc. fulcitur etiam ex text. in. l. quæsitū. §. 1. ff. de lega. 3. vbi erat relictum cū signo vniuersali & verbis gemminatis, nec veniunt iura & actiones, vt latius comprobauimus supra in. 7. conclus. num. 13.

Duodecima conclusio fit in proposito, ut quamuis actiones de se faciant diuersam speciem bonorum, nec propriè dicatur mobilia nec immobilia, tamen aliquando regulantur & censentur secundum naturam rei ad quam competunt, ut in minore & Ecclesia actio competens ad rem immobilem, reguletur ut res immobilis, & non possit distrahi sine solennitate requisita in immobilibus, secundum gloss. l. 1. C. si aduer. transact. gloss. in Authen. de non alien. aut permutand. reb. eccles. §. 1. in verbo. numeranda: commendat Ias. in l. fina. num. 122. C. de iur. emphyte. notat Paul. in d. l. quam tuberonis. §. fin. ff. de pecul. vbi pulchrū verbum scribit: & circa hoc mirè variant scribentes, ut copiosè & vtiliter tradit Tiraquel. d. loco nume. 14. 15. & sequent. tandem verò nume. 17. probat hanc resolutionem, quam dicit receptiorem, & aliquib. modis eam declarat. & nouissime Hispanus Antonius Gometius de contract. capi. 10. col. 2. Aduerte tamen quòd secundum hanc resolutionem si eam indistinctè intelligas ut scripta est à multis Doctor. destrueretur illa recepta sententia quæ colligitur ex d. §. fin. l. quam tuberonis. semper enim actio competet ad rem mobilem vel immobilem, & consequenter semper posset connumerari vni vel alteri speciei, maximè attenda regula. l. qui actionem. ff. de regul. iur. & ideo hæc resolutio periculosa est:

in qua etià vltra relatos à Tiraquel. se inuoluit Mathæ. de Afflict. lib. 2. feudor. in. titul. de feud. cogno. nu. 49. cum sequen. referens & alios variantes: nec etiam satis se explicat Panor. in. c. nulli. numer. 9. de reb. Eccles.

34 Nec satisfacit resolutio Bart. in. l. potest. ff. de author. tutor. quæ Doctor. frequentius sequuntur, ut colligitur ex Panor. & alijs sup. citatis: & tradit Alex. in. d. §. in venditione, & Guid. Pap. in. consil. 52. Alex. in. consil. 125. nume. 4. libr. 1. & Aufre. ad Capel. Tolosan. in. q. 315. ad fin. Hispa. Suares allega. 20. pag. 3. Alcia. in. d. l. mouentium: si enim bene inspexeris distinctionem Bart. non cessat difficultas proximè tacta nec constat quando verificetur consideratio Bart. dicentis hanc resolutionem procedere, quando necesse est iura & actiones accedere alteri ex his speciebus bonorum: hoc est ignotū per ignotius. Nisi quoquòmodo intelligas Barto. ut necessum sit iura & actiones alteri speciei bonorum accedere. Quando agitur de bonis considerandis in persona in qua ius constituit differenciā inter eius mobilia & immobilia, quæ regulariter cessat in illis personis: quæ liberè possunt bona sua alienare. Sed nec id satisfacit. Et in casu Paul. Castr. in. d. §. fin. l. quam tuberonis, non erat necessarium ut nomina debitorum applicarentur alteri ex his speciebus bonorū, & sic vides Paul. & alios non sibi constare. Vnde pos-

set dici non esse generale sed particulare, quod colligitur ex glos. in dictis locis, ut scilicet ea consideratio tantum procedat circa solennia adhibenda in actionibus distrahendis: 36
 quæ doctrina in illis terminis probatur ex tex. cum glos. in l. si. ad resoluendam. C. de præd. mino. ut notat Cagnol. in l. qui actionem nu. 3. ff. de reg. iur. & alij ex supra relatis. Non autem tam generalis conclusio videtur deducenda ex illis glos. ne destruat doctrina principalis.

35 Item ex dictis Oldrad. in d. consil. 219. & Alberi. in d. l. mouentium in negocijs occurrentibus, non tam sequeretur hanc periculosam distinctionem Bart. & aliorum, quam rationem rei & mentem disponentium: quia aliquando ratio urgebit ut iura & actiones separentur à reliquis bonis: interdum ratio suadebit, ut inter mobilia & immobilia numerentur, ut in quæstione fulgos. (de qua sup. nu. 30. & opinione Moline. nu. 28. In casu autem d. §. in venditione. l. à diuo Pio, ex Bar. ibi. 2. opposit. iustissimum fuit ut nomina separarentur à cæteris bonis, ne lites ex litibus oriretur, si cogereur creditor seu victor exigere ab alijs. qui debitori suo deberent. Et ultra alios circa illas glos. & receptam resolutionem, vide vnum quod scribit Barto. in l. si sic legatum. §. fin. in fin. ff. de lega. 1.

Præmissis itaque his conclusionibus circa effectum nominis, bona, de quo fit mentio in omnibus legibus huius

titu. & sequentis nunc ex d. l. bonorum, & sup. traditis inferri posset ad plurima, sed ex multis pauca atque utiliora seligemus.

Primò igitur in proposito infero, longè aberrasse Hispan. Gomet. in d. §. omnium col. 6. in fin. Institu. de Action. num. 23. versic. tertio limitatur, qui securè scribit, quod in omni donatione rerum vel bonorum, subaudiatur, ut veniant res vel bona loci in quo fit donatio, per text. in l. si fundus. ff. de euiction. & l. Medico. ff. de aur. & arg. lega. Sed miserè labitur, nec aliquid faciunt illa iura quæ citat: Verum enim est quod donans, bona, sentit de omnibus illis quæ ubicunq; habet, non autem solum in loco donationis, cum omnia sua sint, & sic verba & ratio pariter militat in omnibus facit. l. in hac. C. de donatio. & de alibi sitis facit. l. 2. C. de excus. tuto probatur euidèter, quia dominium bonorum non limitatur ad certum locum, sicut de actionibus dicit text. & ibi notant ad confiscationem bonorum Alberi. & Iacobin. in l. si fidei commissum. §. tractatum. ff. de iudic. & in confiscatione etiam Bart. in l. relegatorum. §. interdicere. ff. de interdic. & relega. & quæ tradit Deci. in consil. 207. Rubeus consil. 45. post Ias. & repetentes latè in l. 1. C. de summa Trin. probatur hoc quia secundum illud dictum Gome. nunquam donatio improbaretur, quasi omnium bonorum præsentium & futurorum, contra

Bart.

Bar. & cōmunem in l. si. C. de pact.
& in l. stipulatio hoc modo. ff. de
verbo. obligation.

37 Nec vllō modo obstat. d. l. si fun-
dus. ff. de euiction. ibi enim disponi-
tur aliud omnino diuersum, nempe
quòd vbi cauendum est vel satis dan-
dum, intelligatur secūdū consuetu-
dinem loci, in quo contrahitur: quia
ad eam tanquā proximiorē &
magis de mente contrahentium cē-
setur habita ratio. & ita Doct. quos
citatur Felin. in c. 1. num. 23. de spon-
sal. in quo adhibentur distinctiones
vt per Alberi. in d. l. si fundus, & Ro-
ch. in c. fina. q. 12. de consuet. repe-
tētes in l. 1. C. de sum. Trinit. & fid.
cathol. refert Andre. ab Exea. in li-
br. de pact. num. 498. Hispan. Anto.
Gomet. in l. 3. Tauri, num. 20. & pro-
cedit. d. l. etiā si res de qua agitur,
sit extra illum locum, vt tradit Iaco-
bin. de sanct. Georg. in l. non solum.
ff. de iur. dot. minus obstat. d. l. fina.
ff. de aur. & arg. lega. ibi enim vnicū
genus argenti legabatur, intelligit
tex. de argento quod erat tempore
testamenti, ex regula. l. si ita, eodem
titul. nec ibi fit restrictio sed declara-
tio, hic autem fieret restrictio, contra
verba & contra mentē disponentis.

38 Ex eadem generalitate & signifi-
catione huius nominis, bona, vtilius
infertur ad relictū bonorum, an cō-
prehendat venalia: in quo plures vi-
di docere, quòd sub nomine bono-
rum in relictis, nō veniant venalia: id
q; incautē scribit Bal. in Rubr. C. de

verb. signi. nu. 4. Deci. cōsil. 381. nu.
5. idem Dec. in l. 1. nu. 24. ff. de regul.
iur. & Bellon. in consil. 9. num. 7. &
Carol. Ruyn. in consil. 155. num. 9. li-
br. 3. Deci. consil. 76. nume. 2. idem
Dec. in authen. præterea, num. 7. C.
vnde vir & vx. & in l. omnia nu. 1.
ff. si cert. petat. idē in consil. 389. col.
fina. nume. 11. & Hippolit. in Rubr.
ff. de fideiussō. nu. 195. sentit Soci. in
l. qui Romæ. §. Calimachus, col. 1. ff.
de verbo obliga. vbi Ias. tangit, sed
non satis resoluit, nu. 5. variat idem
Ias. in §. item seruiana, nu. 49 cū se-
quen. Institu. de Action. Sed ibi Go-
met. nu. 19. apertē dicit in legato ge-
nerali non comprehendi venalia, &
ibi etiam nu. 22. sic etiam Roman. in
Notab. 432. ita etiam Ias. in l. 1. C. de
verb. signifi. nu. 1. dum sequitur Bal.
in Rubr. eod. titul. quem retuli: &
idem repetit Ias. ibi vers. ex his ha-
bes, vbi citatur Barto. in l. diuus. ff. de
bon. damnator. qui id videtur dice-
re, nu. 4. & hoc tādē probat Crot.
in l. si. constante, in. 2. lectu. nu. 139.
vers. secundò, vbi sequitur Bal. in d.
Rubri. & idem Crot. in. 1. lectu. nu.
96. vers. idem etiam dicendum, vbi
melius incepit sentire: sed tādē ita
concludit cum Bal. In hoc variauit
doctis. Alex. in d. l. si constante, nu.
27. vbi prius benè resoluit, sed statim
sibi repugnans subdit in vers. sed re-
sponde, quod in legato generali nō
veniet venalia, nec etiam in hoc ma-
net, variauit etiam Neguzan. de pi-
gnor. in. 2. part. 2. memb. nu. 15. cum
sequen

sequen. quibus addo, quod Alberi. in. d. §. vxori, in summario variat, & idem Alberi. in. l. vbi adhuc, nu. 10. C. de iur. dot. videtur cum his sentire, vt non veniant venalia: & aperte Bali. bi nu. 19. versic. sicut.

Fatetur autem Bal. in. d. Rubri. & sequuntur alij sup. relati, magis communiter, quòd in hypotheca generali venient venalia, licet nò in legato: quod colorant Crot. & Gomef. vbi supra ratione minoris præiudicij. Sed hi non aduertunt quòd Bal. quem sequuntur, loquitur generaliter de omni cõtractu, dicens plus cõprehendere contractum quam relictum de quo miratur Ias. d. §. item feruiana num. 50. maximè attenda regula. l. in testamentis. ff. de regu. iur. secundũ communem allegationem. eandem differentiam inter legata & donationẽ facit Bald. in. l. 1. ff. de sta. hom. Ad hanc autem opinionem circa legatum citauit Bal. tex. in. l. generali. §. vxori. ff. vsuf. lega. Quo etiam mouentur Deci. & alij: qui etiam in hanc partem adducunt tex. in. l. pediculis. §. item cum quæretur. ff. aur. & arg. lega. Sed melius citarent tex. in. l. seruos. 73. in. fi. ff. de lega. 3. Quimagis vrgere videtur. ad secundum verò. Quod Bal. & alij dicunt de hypotheca & contractibus allegat. l. cum tabernam. ff. de pigno. videsigitur Bal. Deci. & alios magni nominis voluisse in legato generali non comprehendivænalia.

Qua conclusione retenta, ipse Dec.

eam limitat vt procedat in legato in definitè prolato. putà cum legantur res vel bona: secus si addatur signũ vniuersale, omnes vel omnia, quia tunc dicit contineri vænalia & ita in tot locis supra citatis semper hoc scripsit, adducens Bar. in. d. §. vxori: & hoc appellat ipse Dec. differentiã inter dispositionem generalẽ & vniuersalem: & ita cũ Dec. Bellonus. d. cõf. & antecos Ias. d. l. 1. nu. 2. C. de verb. sign. quod etiam repetit. Dec. eodem modo ad casum. l. obligatio ne generali vt statim trademus & cũ Dec. plures, quoseius autoritas traxit, qui idem scribit conf. 4. 2. nu. 2.

Sed Bal. in. d. rub. lapsus fuit magisq; errauit Dec. vbi supra, tã in cõclusionẽ, quàm in allegatione tex. & Bar. in. d. §. vxori: veraq; cõclusio est vt regulariter in legato generali rerum vel bonorum cõprehendantur vænalia secundum verbi significationem maximè cũ in legato nò fiat præiudicium testatori, qui dum vixerit omnia sua integrè habebit & de eis libere disponet, & hoc probat tex. in. d. §. vxori. & ita vult gl. ibi & gl. in. l. pediculis. §. item cum quæretur dũ in illis iuribus ex particulari ratione inquit glos. non comprehendivænalia, sentiens regulam esse vt comprehendantur.

39 Ideo autem in. d. §. vxori non cõprehenduntur vænalia quia nò fuit legatum simplex, sed cũ relatione ad locum. vt patet ex litera. Vnde talis relatio restringit vt glos. ibi recte

B sentit

sentit citans. l. Caius. ff. de lega. 2. de qua latè egimus superius in. 7. & 8. conclus. Quæ restrictio etiam tunc fit ex regula iuris, qua habetur non censeri esse in loco ea, quæ ibi extant vt quàm citò inde amoueantur. ex. l. quæsitum. §. prædia. ff. de lega. 3. & l. ex facto. 35. ff. hæred. insti. ita etiam intelligūt Bal. & Cuma. in. d. §. vxori: & ex Bart. benè colligit Alex. in. d. l. si constante. nu. 27. idem volunt Pau. & Cor. in. l. 1. C. de verb. sig. tradit notanter Hispa. Couas Ru. à leiuua, vir eruditione & virtute insignis lib. 2. resolu. cap. 5. cuius relatione dicat hanc communem esse sententiam, & ita verè sentit Benedict. in. c. Rainuncius verb. cætera bona. n. 15. & Negu. in. d. loco. n. 37. bene explicans verba Bar. & eum in hoc sequitur Cagno. in. l. 1. nu. 21. ff. regul. iur. & in. l. si. n. 258. C. de pact. & Molinæ. ad Dec. d. l. 1. & Paul. Picus. in §. Titia cum nuberet. nu. 111. ff. de lega. 2. & Aimon in. l. 1. nu. 73. ff. de leg. 1. & ita bene sensit Alex. conf. 118. nu. 5. lib. 5. bene etiam sensit Affi. decis. 105. n. 6. ver. an autè. & Alci. in l. is quinquatus. 210. in fi. ff. de verb. sig. & Ioã. dilectus de arte testandi. capi. de lega. caute. 19. & nouissimè Anconitanus stracha. in tracta. de mercat. titulo mandati pag. 170. Ex quibus (si numerum attendis) patet hanc esse receptiorè sententiam. Eodè modo respondetur ad. l. 1. C. de ver. sig. legatis enim prædijs non poterant comprehendi vænalia, vt text.

inquit, nec alia, quæ non erant naturalia prædiorum de se, vel ex vsu domini. Quod vltra Docto. melius explicatur attento. Quòd nomen prædiorum non comprehendit res diuersas ibi existentes: qualitas autem adiecta. de prædijs instructis non refertur ad accidentalialia vt probat tex. in. l. cū. de Lanionis. §. sabinus. ff. de fun. instr. què ibi notat Bar. & Boer. decis. 160. ad fi. ad idè text. optimus in. l. fundi versi. labeo. ff. de action. emp. què ex tollit Ias. l. si. n. 12. ff. de const. princi. & sic patet. d. l. 1. & d. §. vxori. probare magis hanc veram & receptiorè sententiam contrà Bal. Dec. & alios vt in legato generali veniant vænalia.

40 Obstare tamen videntur duo illa iura. f. d. §. item cum quæreretur. l. pediculis. ff. aur. & arg. le. & d. l. seruos in fine. ff. de lega. 3. nã in. d. §. itè cum quæreretur legauit mulier omne suum ornamentum muliebre & tex. inquit, si mulier negociat rixerat non comprehendi ornamentum vænale sed id, quod testatrix ad suum vsu paratum habebat: eodem modo in. d. l. seruos. legauit quis seruos suos & text. inquit quòd si testator vænalicariam vitã exercebat in dubio non contineri eos quos comparauerat vt illico distraheret qua si eos magis mercis loco quàm suorum habuisse credendus sit. Nec satis facit solutio quam sentit glo. in. d. §. item cum quæreretur verbo non videri. Quæ notat ibi pronomen mea restringere

stringere legatum ne cōprehendat vænalia: quasi mea vel sua non dicantur nisi quæ ad proprios vsus parata sunt. Quam inter pretationem probat Bar. in illo §. & Paul. in d. l. i. C. de verb. sign. & Ias. in l. qui Romæ. § duo fratres nu. 62. ff. de verborum obliga. & Hispa. vbi supra nu. 1. ver. 2. & nu. 3. vers. 4. conclus. & videtur probare Ias. in l. grege legato num. 3. ff. de leg. i. dum citat. d. l. seruos.

Obstat enim manifesta ratio: quia regulariter secundum communem sensum non potest fingi exemplum legati sine illo pro nomine. nō enim aliter testatores legant vel relinquūt nisi cum adiectione illa. bona mea, seruos meos, ornamentum meum, & similia. obstat etiam recepta doctrina quæ in alijs articulis habet pronomen meum, non restringere, vt ex Bar. & multis adduximus supra in. 3. conclus.

Vnde aliter succurrendum videtur huic non leui difficultati vt hæc duo iura intelligantur procedere in diuerso casu. Nos enim in principali quæst. agimus de legato generali rerū. vel bonorum & tunc asserimus comprehendere vænalia: at in illis iuribus nō fuit legatum generale, sed potius certa species bonorum expressa fuit inter quæ longa est differentia: quæ vt receptam tradit Alex. in d. l. si cōstante. nu. 24. vers. præterea & ante cum Romam. §. si. eiusdem. l. nume. 8. licet id non adducant ad intellectū horum iurium. Nec mirum si plus

comprehendat legatum generale quàm legatum certæ bonorum speciei: ex adductis à Roma. & Alex. & ex eo quod ratio suadet verba magis generalia latius extendenda. argu. tex. in l. si ita stipulatus. 56. ff. de fide iussō. & l. i. & generaliter. ff. de leg. pres. l. in fraudē. §. fin. ff. de mil. testa. quo argumento vtuntur. Docto. in varijs articulis vt per Tiraq. in l. boves. § hoc sermone. 26. limita, quæ differentia etiā iuuatur ex mente disponentis. facilius enim & proprius inter bona sua numerabit quis vænalia, quàm vbi descendit ad certam bonorum speciem. in qua habet vænalia & non vænalia, & ita illa duo iura accipiēda videtur vt sustineatur receptior sententia: aliter enim difficultas a Doct. nō resoluitur. Negari autem nō potest quòd illa iura nō loquuntur de legato generali rerum vel bonorum simpliciter & ita intelligo Bar. qui contra adducebatur in d. l. diuus num. 4. ff. de bon. dam. loquitur enim de relicto panorum, nō de legato rerum vel bonorū simpliciter. Quod ex Alex. videtur resolueri. Picus in §. titia cum nuberet nu. 112. licet obscure tractet. & Neguzan. d. 2. memb. uum. 16. & ita potest intelligi Angel. non solitus referri in l. cum tabernam. ff. de pig. in exemplo mercatoris legantis panos cum ijs quæ domi erant. Aperte autē inuit. tex. in d. §. item cum quæreretur. Quòd vbi excluduntur vænalia non excludentur quando relictum

non posset ad alia referri vt patet ex text. ibi si habuit propriū ad vsū suū paratum. idemque significat. d. l. seruos ibi si habuerit proprios, quorū operas. Quod suadet iuris ratio ne dispositio irrita maneat: & ita in illis iuribus declarat Alber. & Cuma. in. d. l. seruos: prius glo. recepta. in. d. §. item cum quæreretur Pau. & Ias. in. d. l. i. C. de verb. sign. Ias. d. l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 62. faciunt congesta à Feli. in. c. i. col. i. num. 8. de rescrip. ab Hipol. de fideiussio. nu. 194. sic aliās fit interpretatio legati ne sit sine effectu. in. l. Meuius vbi glo. & Pau. notat. ff. de lega. 2.

42 Ex dicto autē. §. vxori. & d. §. itē cum quæreretur, videbis ibi relictū fuisse cum signo vniuersali, omnes, vel omnia, non tamē venire vænalia illis casibus, ob ratiōes particulares, de quibus proxime diximus. Ex quo sequitur lapsum in hoc fuisse sæpissimē Deci. qui in dictis locis scripsit adiecto signo vniuersali semper venire vænalia, vt superius retuli. Cū illa iura apertē cōtra dicant: ad quod etiam facit tex. in. l. debitor. ff. de pigno. inspiciendo cōventionem, quā tex. ibi refert, & decisionē, quæ non distiguit inter verba vniuersalia, vel simplicia. faciunt quæ superius dixi in. 7. cōclus. nu. 13. & conclu. 11. n. 31. Inspecta item litera. d. §. item cum quæreretur, constat ibi legatum fuisse relictum filix dulcissimæ: & tamen non comprehendi vænalia: & sic probat tex. Quod vbi in relictō

nō veniunt vænalia, non mūtetur id ius, quanuis relictum fiat liberis: nec ibi operatur ratio sanguinis, vel dilectionis & cōsequenter patet contrā illum text. loqui Roma. notab. 643. Benedict. d. verbo & cetera bona. n. 15. vers. nisi esset. Quod in simili ad monuimus superius circa. l. Caius. ff. deleg. 2.

43 Bar. autem in. d. §. vxori, quem Dec. male citauit, non dicit quod dictio vniuersalis adiecta rebus legatis, facit comprehendi vænalia, quando aliās nō cōprehenderentur: nec distinguit inter legatū vniuersale, vel simplex, vtroq; enim casu idē ius est: sed distinguit Bar. in casu illius tex. an ratio ad locum fiat simpliciter, an cū signo vniuersali vt quanquā priori casu nō veniāt vænalia veniāt tñ in posteriori, pvt si dicat testator lego q̄ habeo in tali loco quocunq; modo ibi sint, vel quolibet modo ibi ea habuero. Hęc est mens Bar. vt vere intellexit Alex. in. d. l. si constante. Nequ. d. 2. mem. 2. par. num. 37. & Cozas Ruu. vbi supra & Afflict. d. decif. 106. & Aimon. d. l. i. ff. deleg. 1. vt ficeo casu magis operetur dictio vniuersalis in relatione ad locum, quā in nomine rerum, quę relinquuntur, quasi ea geminatio verborum in relatione loci, ostendat mentem disponentis velle comprehendere vænalia, & quæ ibi quoquo modo reperiātur. & doct. Bar. ab omnibus recepta est vt colligitur ex supra relatis, & firmat Hipol. in. l. vnius. §. cogniturum

turum numer. 28. ff. de Quæstio. id-
que videtur. Probare Imol. in. l. si. ff.
de donat.

Sed contra Bar. instabit quis for-
san ex. d. l. Caius. ff. de lega. 2. & for-
tius ex. l. si mihi Mevia. 90. §. 1. ff. de
lega. 3. vbi etiam in relatione ad lo-
cum fuit adiectum signum vniuer-
sale, & tamen non veniunt ea, quæ
aliàs non venirent. Quod patet ex.
d. §. 1. ibi cum his omnibus agris. &
ibi cum cæteris vniuersis speciebus
quæ in eisdem fundis erunt. & ibi
vti optimi maximique sunt. & vt
plenius dicam ita vt clauduntur. ta-
men respondet text. non venire in-
strumenta emptionum, nec nomi-
na debitorum, quorum scripturæ
ibi reperiuntur. videtur igitur. ille
text. destruere resolutionem Bar-
to. quæ tamen amplectenda est: &
huic difficultati respondendum est
distinguendo inter incorporalia, &
corporalia: Bart. enim in. d. §. vxori
loquitur de rebus corporalibus ex-
istentibus in loco, quæ comprehen-
di possunt ob illam geminationem,
& vniuersalitatem adiectam relatio-
ni loci. Quia cum sint corporalia,
non absurdè in loco esse dicuntur. at
nomina debitorum, aliaque iura
in corporalia nunquam dicuntur ef-
se in loco, licet fingas verba gemi-
nata, & vniuersalia etiam in ipsa re-
latione loci: ex ratione dict. l. Caius
& l. si fidei commissum. §. tracta-
tum. ff. de iudic. quod in proposito
comprobari potest ex doctrin. Bar-

to. in. l. cum pater. §. mensæ n. 9. vers.
quæro. ff. de leg. 2.

44 Nec omittendum est quod scri-
psit Deci. conf. 472. ad fi. vbi vide-
tur limitare iura, quæ dicunt in le-
gato non comprehendi venalia vt
intelligentur de venalibus mercato-
rum, vel eorum, qui emerunt ad
reuendendum: non verò de venali-
bus ex redditibus bonorum, & pos-
sessionum testatoris. Quod sequi-
tur Hispanus vbi supra, nec colore
re caret. potestque congruentius ap-
plicari ad dict. l. seruos. ff. de legat 3.
& ad. d. §. item cum quæretur: quæ
iura loquuntur aperte de negotiato-
ribus, & exercentibus vitam venali-
ciariam.

Sed aduertendum est, quod Bar-
to. in. d. l. Diuus numer. 4. ff. de bon.
damni. & Docto. communiter in. d.
l. 1. C. de verb. sign. circa textum. ibi:
indistinctè intelligunt, & ponunt
exempla tam de venalibus causa ne-
gociationis, quam de ijs, quæ testa-
tor ad vedendum habebat ex fructi-
bus bonorum suorum: & ad hoc est
textus in dict. §. vxori dum loquitur
de vsu fructu salinarum & fundo-
rum & excipit ea, quæ ibi erant mer-
cis causa eaque appellat venalia: licet
sint ex Salinis testatoris, quod non
aduertit oculatissimus Hispa. in. d.
capit. 5. versicu. tertio apparet. idque
procedere videtur vbi fit legatum
cum relatione ad locum, vt tunc ve-
nalia cuiuscunque generis non com-
prehendantur, ex ratione. d. l. ex fa-

do. ff. de hæred. institut. cum supra adductis. Sed verè opinio Dec. æquitate[m] habet, vt teneri possit extra terminos d. §. vxori attentæ origine rei, quæ non ex negociatione, sed ex fructibus possessionum emanauit. causa enim originalis attendi debet, vt in l. qui habet. ff. de tute. l. qui id, qd. ff. de donatio cum alijs.

45 Ex prædictis infertur ad contractus. & primùm. vt in donatione rerum, vel bonorum comprehendantur vanaalia, vbi non fieret relatio ad locum, nec esset alia ratio particularis, quæ restringeret donationem. Quod voluit Baldus in d. Rubrica. C. de verbo. sign. & in d. l. i. ante nu. i. vers. sed pone. ff. de statu homi. nō enim loquitur tantum in hypotheca, sed in donatione, & omni contractu vt refert Alex. in d. l. si constante num. 27. versic. sed responde: & Ias. in dict. §. item Seruiana num. 49. & Neguzand. dict. 2. membr. 2. part. numero. 15. militant enim rationes supra adductæ circa legata. & sic cessat illa anxietas Ias. in dicto. §. item seruiana qui mirabilem putabat differentiam Bald. inter legata, & contractus cessat etiã confusio Alexand. circa hoc in dict. l. si constante & Neguzan. d. 2. memb. dum non satis explicant: an sit idem ius in relictis, & donationibus, cæterisque contractibus. Quod nota ad ea quæ congerit Ias. in lege quæ de legato. ff. de leg. i. Alibi aut inuenio Doct. sibi cōtrarios velle vt plus cōprehen-

datur in legatis, quã in cōtractibus: et in hac materia, vt colligunt ex Ang. & Pan. n. 2. in l. certo. ff. de seru. rust.

Ex quo infertur quòd donationes & contractus non debent separari ab hypotheca, nec esse speciale in obligatione generali: vt ex Bald. male colligebat Crotus in dict. l. si constante. i. lectu. numero. 39. versic. nam confirmo: & in. 2. lectu. numer. 139. versic. Secundo. Et Gome. dict. §. item seruiana numero. 22. versic. & ratione: dum ponderabant specialiter in hypotheca minus præiudicium: quasi diuersum esset in donationibus, alijsque contractibus. In quo etiam cauendum est ab Hispan. dict. capit. §. nume. 2. ad finem.

Inde etiam resultat secundum Bal. Alex. in dictis locis, & magis cōmuniter Doctores, vt in generali obligatione bonorum veniant merces & vanaalia: quod videntur probare quasi argumento à fortiori Crotus, Gomef. & Hispan. vbi supra: sed argumentum à fortiori hoc casu periculosum est, cum aliqui. Docto. dubitent an in obligatione vanaalia cōprehendantur, vt inuoluunt Angel. & Ias. in dict. §. item Seruiana, & contrariū tentauerit Socin. in lege. qui Romæ. §. Calimachus numero. 2. ff. de verbor. obligatio. & ante Soc. ita dicebat negatiuè Iacob. de Aren. Quem Bart. refert in dict. §. vxori in princ. ita etiam dicebat Paul. in d. l. i. C. de verb. sign. numero. 2. versic. idem. si aliquis. Roma. & alij rela-

ti à Negu. d. loco num. 14. qui tamē
concludit communem esse senten-
tiā vt compræhendatur. & ita Iaf. d.
§. Calimachus nu. 5. & Ripa. l. 1. nu.
8. ff. de pigno. & hanc partē magis
probat Bar. in. d. §. vxori, dū repro-
bat argu. Iacob. Aren. Quem ita vi-
detur intelligere Bal. hoc tenens in.
l. cū tabernam. ff. de pigno. vers. sed
quæro & Cuma in. d. §. vxori.

49 Ex his infertur ad intellectū. l. cū
tabernā. ff. de pig. variat enim Doct.
vbiq; Bal. enim in. d. Rub. C. de ver.
sign. eam citat vt in obligatione, &
cōtractu veniāt venalia: & ita frequē-
tius Doct. & tamē Pau. in. d. l. 1. C. de
verb. sign. ad contrariū eam allegat,
sed male. & longe aliter eā citat idē
Pau. in. l. certo generi. ff. de seru. rust.
præd. aliter etiā variant Docto. nā
idem Bal. in. l. certi iuris. 6. q. C. loca
intelligit. d. l. vt ibi veniant merces,
quia expresse obligatæ fuerunt. qua-
si dicat quod sub generali, vel tacita
obligatione nō cōprehēduntur: sed
tamen in tacita idem iuris est secun-
dū verā, & receptam sententiam vt
veniunt merces, & venalia Hispan.
d. c. 5. nu. 2. & Negu. d. 2. memb. Ri-
pa. d. l. 1. nu. 8. ff. de pign. & ita sine
dubio tenendum asserit Zaf. in. d. §.
itē Seruiana. n. 20. & ibi Ioachimus.
colligitur ex Bar. recepto in. d. l. arcō
stāte. n. 73. vers. 3. quæro & ibi Alex.
d. n. 27. contra Roman. & ita contra
Soc. resoluit Iaf. d. §. Calimachus. n.
5. in quo mirē fluctuat Gome. in. d. §.
item seruiana. nu. 22. & 23. qui tan-

dem communem probat.
Circa quā. l. cum tabernā aliqua sunt
à Doct. male explicata. Aduerto igī
q̄ ibi obligatio fuit expressa quoad
tabernam, & sic licet possit iure ex-
tendi ad hypothecam tacitam, non
tamen loquitur de tacita omnino.
Quod confundunt plures ex supra-
citatatis: maximē in. d. l. si. constante.
Similiter ibi non fuerunt specialiter,
vel expressim obligatæ merces, sed
taberna: ideoq; dubitatio erat apud
iureconf. an merces obligarentur. qđ
non aduertit Bald. in. d. certi iuris &
plures ex allegatis: maximē in. d. §.
item Seruiana.

Variavit itē circa illā. l. Bar. in. l. cū
pater. §. mēse. n. 7. ff. de leg. 2. primò
enim intelligit ibi esse speciale in hy-
potheca, vt obligata taberna veniāt
merces, vt tex. inq̄t: diuersūq; vult in
donationibus, & vēditionibus: cū ita
respōdeat ad. l. qui tabernas. ff. de cō-
trah. emp. & adducit illam rationem
in hypotheca, quia est minoris præ-
iudicij & ita Alcia. in. l. instructa. 185.
ff. de verb. sign. quā differentiā etiam
videntur probare Crotus. Gome. &
Couas. vbi supra: dū considerat eadē
rationē speciale hypothecæ, ita etiā
videtur resolvere Bar. in. d. l. cum ta-
bernā vers. & ratio & ibi Cuma. quā
differentiā improbat ibi Salic. vers.
cum nō appareat vrgēs ratio, & Bar.
in. d. §. mēse, non sibi constans sub-
dit secundò quod in. d. l. sub obliga-
tione tabernæ veniunt merces quia
debitor nō habebat ius aliquod in lo-

co: seu taberna ideòq; ne obligatio irrita sit veniūt merces, & hoc vt nouum scribebat Gome. d. §. itē Seruiana. n. 22. ad fi. vers. & ideo ego puto: potestq; fulciri ex. d. l. ibi, quæsitum est vtrū eo facto nihil egerit: non citato Bart. ita scribit Floria. in. l. certo generi. n. 3. ff. de seruit. rust. præd. Sed verius Credo quòd vbi obligatio expressa vel tacita esset generalis omnium bonorum, indistincte veniret taberna cū ijs quæ in ea haberet debitor, & cum vānalibus ibi repertis, secundum receptiorem sententiā: cui nō oberit varietas Bar. & cōfusio aliorū: eos enim excusare poteris, vt intelligatur variare tātū in terminis. d. l. cū tabernā: quādo obligat taberna, nō vero generaliter obligatur oīa bona. Adhuc etiā in obligatione tabernæ iuxta terminos ipsius. l. placet differentia Bart. vt facilius admittamus obligari merces: nō tantū ipsam tabernā: non autē ita indistincte in donationibus, vel alijs cōtractibus: quia in his agitur de maiori præiudicio: declarando tamen ex Bar. & Cuma. vt in vēditione attēdatur quātitas prætij, vt sciatur an sola taberna, an etiā merces veniāt, argumēto gl. in. l. ff. de superficieb. verb. agēdo: declarando etiā vt donatio tabernæ cōprehēdat merces, quādo alias donatio esset sine effectu: putā si donās non haberet dominiū tabernæ, sed eā cōduxerat, haberetque in ea merces ob quas appellat tabernā suā. l. tabernæ. ff. de fūdo instr. facit. l. an qd̄. ibi, nisi nullū

domini fuerit. ff. de fun. inst. & supra diximus ad gl. §. itē cū quæreretur, & ita in terminis dicūt Ange. & Pau. n. 2. in. l. certo generi. ff. de seru. rust. præ. " Quæ ratiōe si dñs tabernæ eā obliga " ret nō sub nomine tabernæ, sed sub " nomine domus, crediderim cū Alb. Salic. & Cuma. in. d. l. cū tabernā. nō cōprehēdi merces, cum verba id nō ferāt: nec enim quis nomine domus simpliciter cōputat merces, quas ibi habet: arg. tex. l. quītus. §. i. ibi, nō facile. ff. de auro & arg. lega. & tūc cū obligans domum sit dominus, iā patet actum non manere sine effectu.

Ubi verò obligaretur taberna à domino ipsius. s. soli, & ædificij & mercij, crediderim verius ex Salic. ibi, vt cōprehēdatur merces ob specialē rationē minoris præiudicij: quidquid inuoluāt Bar. Alber. Ang. & Cuma. ibi dum opponunt de. l. q. tabernas. ff. de cōtrah. emp. nec equū est vt maligna fiat interpretatio cōtra creditore, cum debitor nō oneretur: & sic nō distinguo an taberna sit obligantis, an reipu. an alterius: cōtra plures Doct. quidquid etiā videatur sentire gl. i. ibidē. Quod iuuatur, quia in obligatione nō cadit illa restrictio & cōparatio prætij ad res obligatas: cū pro minimo multa bona obligari soleāt ab homine & à lege, vt docēt experientia, & leges. C. & ff. in quibus caus. pig. tac. contrah.

Ex quo in ea sum sentētia, q̄ licet obligatio fiat cū relatione ad locū adhuc tamē cōprehēdantur vānalia, si,

in eo loco obligāsolebat ea habere, vel habere sperabat, quā nec facile de alijs rebus conuentio sortiretur effectū, licet posset controuerti ex verbi Bar.in.d. §.v xori: & Bal.eū citātis in d.l.cum tabernā. Alex.d.l.si cōstāte. Neg. & Hispa.vbi supra, dum etiam in hypotheca admittunt restrictiōnē ex relatione ad locū: sed loquūtur generaliter: nos vero attentis circumstantijs negocij, quod comprobatur ex Ripa in.d.l.1.n.9, ff.de pigno.

Hinc infertur quod si agatur de hypotheca tacita, quę fit ex inductis & illatis, distinguatur vtiliter quod Doct. inuoluunt. Nā si creditor erat dominus tabernę, tunc indistincte obligātur vānalia inducta à cōductore: cū de ijs, & nō de alijs verificari possit obligatio legis, & dispositio intelligi debet secundum subiectā materiā & qualitātē rei, de qua agitur. l. si vno. ff. loca. l. si stipulatus. ff. de vsur. cū alijs. Nec tūc posset cōtra induci text. in. l. debitor. ff. de pign. imō iuuat, si mature cōsideres ibi enim attēditur natura rei, quod etiā hīc sequimur: facit. l. quę sūt. 76. §. 1. ff. deleg. 3. & quę diximus superius ad. l. 1. C. de verb. sign. Et vltra iā dicta intelligi potest text. in. d. l. cū tabernā, ibi, vtrū eo factō nihil egerit: vt illa verba intelligantur nō solum quia taberna nō esset debitoris, sed etiā quā vero similiter parui valoris esset dēptis mercibus: ideō quod dici posset nihil agi, si merces nō obligāretur. licet taberna debitoris esset, facit tex. in princ. inst. ad. l. falc. ibi, p

nullo vel minimo, cum vulgaribus.

Illud etiā ex. d. l. vtiliter colligēdū est in respōso, ibi, quę mortis tēpore: vt quauis taberna mercium obligetur expressim vel tacite, nō impediatur libera facultas alienādi, & emptores securi erūt, effectusque hypothecę tūc liget ea tantū, quę creditor inuenit quādo agere voluerit: idque probāt Bar. Albe. Salic. Ange. & Cuma. ibi, Crotus & Neg. vbi supra: Zas. d. §. itē seruiana. n. 21. & ibi Gome. n. 22 ad fi. & ante eos ita declarat Cyn. i. l. vbi adhuc. n. 19. q. 15. C. de iur dot. vbi Bal. n. 19. hoc dicit notatu dignū: ex quibus cōstat vtilitātē creditoris tūc fore quod ad merces, quas inuenit: quod non percepit Ias. in. d. §. itē Seruiana. n. 51. atque erit tunc verū dicere (si cū iudicio attēdas) hypothecā eo casu magis dari in mercibus futuro quę extātibus tēpore cōuentiōis: presentenim quotidie alienabūtur, vt cōstat ad sensū, quod nō percipiēs Soc. miserē labitur. in. d. §. Calli. n. 2. tētās in obligatiōe mercium nō cōpræhēdi futuras: quod est cōtra illā. l. & receptas sē tētās, vt melius contra Soc. aduertit ibi Ias. n. 5. & Ripa. d. l. 1. n. 8. ff. de pign. pro quo est ratio Bar. & Bal. in. d. l. cū tabernā Bal. d. l. vbi adhuc. n. 19. f. quod vbi obligātur merces videtur cōtrahētes sentire vt alienatio nō impediatur cū vānalia sint ī cōtinua distractione, creditori autē satis fit futuris mercibus: cū taberna sit quod vniuersale vbi nouę merces subrogātur in locū distractarū, manēte sēper nomi-

ne tabernæ argumen. l. proponeba-
tur. ff. de iudi. tex. & ibi Bar. & Alex.
in. l. si grege. ff. de leg. 1. Resultat igi-
tur ex supra dictis quòd dict. l. pro-
prie non loquitur de expressa obli-
gatione mercium contra Bald. in. d.
l. certi iuris & contra plures. Nec de
obligatione legali tacita contra Ias.
dict. §. item seruiana numero. 21. &
contra aliquos ex supra citatis. Nec
loquitur de obligatione generali, cõ-
tra quã plures, sed procedit in termi-
nis, quos superius verè annotauimus.

47

Tandem ex supra dictis infertur
ad. l. obligatione generali. ff. de pi-
gno. vbi à generali obligatione ex-
cipiuntur aliqua quæ iure consul. ex-
primit, & quæ in specie vere simili-
ter non erat obligaturus debitor, de
quibus agit Mathaf. nota. 137. Alex.
in. l. si constante nu. 26. & nu. 28. Pa-
la. in repet. c. §. 38. & §. 70. nu. 11. &
Calcaneus conf. 29. numero. 11. &
Alci. in. l. alienatum. ff. de verb. sign.
Deci. cõf. 30. Gerar. sing. 36. Neg. de
pigno 2. part. 2. mē. n. 34. cū sequen.

Ex quorum dictis longe vtiliter
colligi possunt plures ampliaciones
& limitationes ad. l. illam. quam hîc
adduximus: quia Dec. in. d. l. omnia
n. 1. ff. si cert. pet. & d. cõf. 30. n. 4.
& alibi sæpe intelligebat vt. l. illa nõ
procedat quando bona omnia obli-
gantur. constituendo differētiã in-
ter obligationem indefinitã & vni-
uersalem, quã sequitur Purpu in. d.
l. omnia & in. l. 1. n. 47. ff. offic. eius
& Alcia. l. si. n. 81. C. de pactis & Ri-

minat. instit. quib. alien. licet nu. 179.
idemque cõsuluere Corn. Ias. Curt.
iun. quos refert doctus & diligens
vir Aimon in l. 1. nu. 47. ff. de leg. 1.
vbi ipse melius aduertit & contrariũ
probat, & ita melius Soc. in. l. si is qui
ducēta. §. vtrum. n. 4. ff. de reb. dub.
& alij melius aduerterunt quos re-
fert & sequitur Cagn. in. l. si. nume.
255. C. de pact. & Negu. in. d. 2. mē.
n. 37. & pro hac veriore sentētia stat
ratio. d. l. licet enim obligatio sit cū
signo vniuersali: omnia bona, adhuc
militat ratio æquitatis, qua lex exce-
pit certa bona. militat etiã alia pars
rationis ex vero simili mēte obligan-
tis. Quod probat tex. vbi Docto. ita
sentiunt in. l. 1. C. que respign. oblig.
poss. probatur etiam hæc pars non fo-
lum à ratione, sed à verbis. d. l. dum
loquitur de obligatione generali, nõ
enim est verũ quod Decius & alij
præsupponebant: dicentes vbi adijci-
tur particula, omnes, vel, omnia, ibi
dispositionem appellari vniuersalem
non generalem. & plus compræhen-
dere. imo verius dicendum est quòd
eorum differentia valere posset ad
distinguendum, inter indefinitã &
vniuersalem, (licet & in hoc regula-
riter contra eos sit veritas in iure) sed
in proposito. d. l. loquētis de obliga-
tione generali, verũ & propriũ exē-
plũ est vbi adijcitur dictio, oēs, vel
oĩa. idq; appellatur generale, vt do-
cet Bar. in. l. si ita co. 2. n. 4. ff. de auro
& argen. lega. Bart. in. l. generali. §.
uxori. ff. de vsufr. lega. quam doctri-

nam

nam vt receptissimam tradit Alex. in.l.Grege legato nu.2.ff.de lega.1. & probatur plane ex text. qui ponderari non solet in.l.illud.§.fina.ff. de minor.&ex text.in.l.quoties.§.fin.ff.de vsufu.ad idem potest vere expendi text.in.l.nam quod.§.fina.cum.2.ll. sequen.ff.ad trebel. notat Bartol.in.§.non omnis eiusdem.l. ibi omnia vel simpliciter.idem probat tex.in.l.2.C.de pigno.ibi generaliter vniuersa bona. notat Bartol. & ibi est bonus text.in l.si legatus.§.1. ff.de trebel.exceptio autem quando fit à lege ex particulari ratione contra verba:non debet cessare tam leuiter,vt Decius & sequaces volebāt obditionem, omnes, vel omnia. quod colligitur ex text. in. l.si mihi meua.90.§.1.& fin.de leg.3.ex text.in l.quintus.§.1. &l.pediculis.§.item cum quæreretur.ff.de auro.& argé. leg.ex text. in.l. quidam hæredem. ff. de vino triti. lega. ex text. in .l. Quæsitum.§.penult.ff. de fund. in struct. quæ iura obseruauit, aliaque expendi possent:vt caueant iudices in praxi ab errore Decij totque insignium virorum in re quotidiana. vt etiã aduertant iuris periti nō esse tantum tribuendum argumento à verbis generalibus, vt superius retuli & tradit Zasius. lib.1.respon.c.1.& ita imponimus finem primæ parti huius Rubricę.in qua beneuolus lector ignoscet prolixitati, præsertim multis vtilibus coniunctæ.

SVMMARIVM.

- 1 gitur de patria potestate ex qua liberi patribus acquirunt.
- 2 Id ius matribus non concessum.
- 3 Patria potestas magis a iure ciuili est secundum Bart. & communem sententiam.
- 4 Potestas patria saepe in iure designatur ex nomine sacris.
- 5 Explicatur verba. I.C.in.§.1.l.1. ff. de rei vend.
- 6 Ponitur differentia inter patrem & matrē. & Tractatur intellectus.l.pen.ff. de fideicommiss. liber.
- 7 Agitur de litera & sensu.l.1.§.pietas.ff. de libere hom. Exhib.
- 8 Ostenditur aliquando vtilius agi cum liberis illegitimis.
- 9 Tractatur de verbis. I.C. & Iustiniani dū tradunt patriam potestatem ciuium Romanorū esse.
- 10 Saluatur & explicatur gl. à multis commendata a pluribus reiecta. in.§.1. Inst. de patr. pot.
- 11 Defenditur & explicatur princi. in st. de patr. pot.
- 12 Proponitur & soluitur difficultas circa ius patrie potestatis in regnis nō subditis imperio.
- 13 Agitur plene de intellectu l.1.C. de iure liber.
- 14 Examinatur allegatio nobilissimi Antonij Augustini.
- 15 Proponitur locus Alciati, quem Duarenus reprehendit agiturque de eius veritate.
- 16 Reijcitur intellectus doctissimi Duare. ad. d. l. 1.
- 17 Agitur de antiquo iure liberis occidendi.
- 18 Explicatur l.2. ff. ad l. Corn. de sicar.
- 19 De potestate patris occidendi filiam adulterā aliqua explicantur.
- 20 Circa potestatem patris vendendi liberos ob necessitate & de intellectu. l.2.C. de patrib. qui. fil. distra.
- 21 Proponitur difficultas aduersus quandam communem sententiam in materia illius. l.
- 22 Sustinetur omnis & respondetur difficultati.
- 23 D.l.2. continere effectum patrie potestatis secundum communem.

S E C V N D A P A R S.

- 24 Reijcitur opinio quadam Rebusi circa illam legē.
- 25 Proponitur communis circa eandem l. sed probatur contraria sententia vt illa lex. procedat in permutatione & nu. 26. vbi aliqua non vulgaria tractantur.
- 27 Contra Bald. & Salic. ampliatur illa. l. ab idē titate rationis.
- 28 Agitur de litera illius. l. verb. sanguinolentus.
- 29 Ostenditur magnus effectus, qui resultaret in materia dicta. l. retenta litera, sanguinolentos.
- 30 Agitur de alio effectū patrie potestatis.
- 31 Explicatur sensus. l. 3. C. de pat. pot.
- 32 Tractatur exactissime materia. l. milites agrum. §. de fertorem. ff. de re mil.
- 33 Ponuntur ampliaciones receptae ad illum. §.
- 34 Limitatur nouē decisio illius. §.
- 35 Ostenditur decisionem illius. §. incautē a Doctō. ampliata, nec facile trahendam esse ad alia crimina.
- 36 Tractatur alius effectus patrie potestatis circa suitatē & expendantur aliqua iura.
- 37 Circa posthumos tractantur aliqua non negligenda & de intellectu. §. posthumi inst. de here. quae ab intest.
- 38 Aliqua de suis heredibus breuissime.
- 39 Contra communem probatur opinio nouiorū quae Cuma, & Fulg. fuit vt suis heredibus non negetur vsu capiendi ius titulo pro herede.
- 40 Explicatur. verus sensus. l. 2. §. filium. ff. eod.
- 41 Agitur de intellectu. l. nihil. C. pro her.
- 42 Proponitur noua difficultas aduersus opinionem Raph. & Vigly quae vtiliter resoluitur.
- 43 Ponuntur aliquae ampliaciones ad d. l. nihil. C. pro hered. secundum verum intellectum.
- 44 Tractatur declaratio Bal. in Rubrica de praesc. & probatur quod Ias. tentauit contra communem.

SECVNDVM
praeludium necessarium his legibus & alijs innumeris quae agunt de ac-

quisitione quae fit patribus per liberos, est patria potestas: quae est basis ac fundamentum huius acquisitionis, vt in l. 1. infra eodem & lege cum oportet infra titulo proximo. & Institut. per quas person. nob. acquir. idque probat Iureconsult. in leg. patre furioso, in fine. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur.

Patria autem potestas tantum datur in liberos ex iustis nuptijs procreatos. l. 3. ff. eodē tit. De his qui sunt sui vel alie. iur. & §. 1. Institut. de patr. potestat. vt inde constet filios spurios, vel naturales tantum, vel alios non legitimē natos, non esse sub potestate patris: quod omnes Doctores vbiq̄ tradunt, & probat textus in .l. lex naturae. ff. de stat. hominum cum multis alijs.

Itaque id ius Matri non est concessum, nec expediebat, multas ob rationes quae passim ex scribentibus colliguntur: nec est nouum in iure, in plurimis articulis, deterioris esse conditionis foemineum sexum. l. in multis. ff. de statu. hominū vbi Albe. ample ornat, & Philip. Deci. in l. 2. ff. de reg. iur. prius notabiliter spectulat. in titul. de procura. in princip. & post eos Cerier. de pri

notabiliter speculat. in titul. de procura. in princ. & post eos Cerier. de primogenit. lib. 7. q. 20.

3 Dicitur autē patria potestas inuēta iure Ciuili, secundū omnes post Bar. in. l. itē in potestate. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. per tex. ibi: fuitq; moribus recepta, vt dicit text. in. d. l. patre furioso, Bart. in. l. frater à fratre, n. 12. ff. de condiēt. in deb. omnes in. d. §. 1. In titu. de patr. potesta. & No uel. in Rub. ff. de verbo. obliga. n. 15. Hispan. Segura, in. l. Imperator, nu. 10. ff. ad trebellia.

4 Filius verò in potestate dicitur in sacris paternis esse, & ita multæ leges loquuntur, vt. l. si viua matre, in fr. eod. & l. filia sup. de collatio. & a libi sæpe, vt curiosè tradit Fracis. Du aren. in commentariis solut. matrimon. capitu. de nuptijs in princip. Cur autē dicerentur sacra in hoc articulo, explicat Balduin. in Rub. In titu. de patr. potesta. & prius Alciat. in libr. 1. prætermisior. in verbo sacra: quem sequitur Syluestr. Aldobrand. in. §. 1. nu. 33. In titu. de patr. potesta. quibus non relatis, aliter videtur sentire Forcatul. in sua Necio man. Dialo. 15. num. 1. & Connan. in commentar. iuris ciuil. libro. 2. cap. 13. ad fin.

Effectus autem varios patriæ potestatis congesit glos. in princ. In titu. de pat. potesta. vbi Angei. addit, & latius Aldobrandin. & Corrafi. in. l. qui liberos, col. 2. & sequen. ff. de rit. nuptiar. Sed nos omisissis multis leui-

bus quæ illi tradunt de patria potestate, procedemus inferendo ad aliqua iura, & explicando ea quæ videbantur vttiliora, & difficiliora.

Ex his igitur iuris principijs inferitur ad text. l. 1. §. per hanc. ff. de rei vē dica. vbi Vlpian. tradit patrem non posse vendicare filiū simpliciter. & est sensus, quia ea vendicatio præsupponit dominium. l. in rem. eod. titul. & dominium est de iure gentium. l. 1. ff. de acquir. rer. domin. patria autem potestas non facit patrem dominum: nec si faceret, id esset iure gentium, sed Ciuili vt sup. vnde subdit tex. in. d. §. secundum sententiam pō po. rectè patrem agere & vendicare filium, si addat se petere ex iure Romano vel lege quiritū: & ita melius tex. ille intelligi quā ex dictis per gl. Bar. & Angel. ibi, cū traditis à glos. 1. in. §. præiudiciales, In titu. de Action. vbi tamen ex Ange. num. 6. ex Ias. nu. 34 colliges tex. illum ad alias personas trahi.

Sed illa vendicatio Matri non datur Idem in actione furti quæ patri tantum, non Matri datur. l. si filius famil. 30. cum sequen. ff. de furt. idē in interdicto de liberis exhibendis, quod pro liberis in potestate tantum datur. l. 1. ff. de liber. exhibend. Aliud autem interdictum fauore libertatis, omnibus conceditur, vt exhibeatur persona libera, iuxta. l. 1. ff. de liber. homi. exhiben. Et hinc intelligitur text. in quo glos. variat. & laborat, in lege penultima. ff. de fi-

in causa filij: gl. putat ibi videri Matri concedi vendicationem, de qua in. d. l. i. §. per hanc. quod cum verū esse non posset, quia illa vendicatio datur iure patriæ potestatis, variat glo. nec resoluit in. d. l. penult. tu dic iure consultum ibi non agere de vendicatione, sed vt Mater audiatur in causa libertatis filij, maximè vbi filij ætas vel absentia eū impediret, pro libertate autē nō solū Matri sed etiā extraneis agere licet, vt in. d. l. i. ff. de lib. homi. exhibē. quod nō percepit Alb. in. d. l. i. §. per hanc. dū citās illam. l. penul. dicit ibi specialem limitationem poni ad. d. l. mater. cum verius sit ibi non agi de actione furti. sed de asserenda libertate filij. est autem aduertendum ad tex. in. d. l. i. versi. pietas. ff. de liber. exhib. vbi excusatur parens qui retinet filium, & si non habeat in eo ius patriæ potestatis, & plures libri habēt literam, pietas gemina, & glo. exponit non absurde vt in parente dicatur gemina pietas. quia altera est communis hominum inter se, altera peculiaris parentum & liberorum, & ita Alberi. ibi: idē Albe. in. prohē. digestorum. §. discipuli, nu. 23. & pro illa pietate & affectione communi inter homines, facit text. in. l. seruus ea lege, ad fin. ff. de seru. exportand. ibi, beneficio affici hominem intersit hominis: & gemina pro duplici habetur in. l. fin. C. de malefic. & Mathemat. Sed aliter legendum dixit Alciat. vt sit litera, genuina pietas, pro natura

li & peculiari parentum. ita Alcia. lib. 4. de verbo. signific. & in tracta. præsumptio. Regul. i. præsumpt. ii. Sed idem Alcia. lib. 10. parerg. capit. 20. probat literam communem cū expositione glos. retractans id quod prius scripserat. Nunc autem aliqui codices, qui dicuntur emendati iuxta pandectas Florentinas habent gemina, vt Alciat. emendabat. Vtrunque autem stare potest. & pro expositione glos. adde conducere verba tex. in. l. at si quis. §. sed interdum. ff. de religios. & sumpt. funer. ibi pietatis vbi illa vox etiā ponitur erga extraneos, vnde nimirum si in parente dicit possit gemina.

8 Ex dictis autem iuribus & recepta sententia circa patriam potestatem, infertur quod aliquando quo ad lucrum & commodum pecuniarium, filius illegitimus est melioris conditionis quam susceptus ex iustis nuptijs: hic enim sub potestate patris est. patrique acquirit: ille autē sibi, non patri. Et interdum succedit in parte bonorum, ex multis legib. C. de natural. liber. Obseruat eleganter Alcia. lib. 4. parerg. capit. 5. Sed & apud Lusitanos est lex quæ in casu quodam, filium naturalem omnino æquat legitime natis, tam ab intestato, quam contra testamentum: lib. 4. titul. 71.

9 Ex eisdem iuribus habetur, patriam potestatem proprium esse ius Ciuium Romanorum: atq; inde glos. infert, in. d. §. i. institu. de patr. potesta. Gallos &

los & alias gentes nō habere hoc ius patriæ potestatis: idque videtur colligi ex verbis Iustiniani ibi, cuius verba deducuntur ex Caio & Vlpiano, in l. 3. & 4. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Connan. autem. d. loco contendit Iustinianum non rectè transcripsisse verba illa Iurisconsulti in hoc articulo, nā ex I. C. (inquit ipse) non excluduntur aliæ nationes à iure patriæ potestatis, licet eam propriam dicat Ciuium Romanorum: & ait proprium appellari: ideo, quia non acceptum ab alijs: non autè proprium vt non sit apud alios. Sed non aduertit eundem sensum congruere re posse verbis Iustiniani, quem assignat verbis I. C. Id autem tradit Connan. & ante & post eum aliqui ex nouioribus, quia legitur apud Cæsare in Commentarijs, & apud alios priuscos, fuisse & alijs nationibus hoc ius patriæ potestatis in liberos. Syluest. in d. princ. Institut. de patr. potesta. Costalius in l. 3. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Balduin. ad ll. Romuli. Sed negari non potest fuisse aliquid in hoc speciale Romanis, quod alijs nationibus ita commune non esset: idque mihi probat. d. l. 1. §. per hanc. ff. de rei vendica. cuius sensus aliter non constaret: dum pro signo peculiari in patria potestate ait, de iure Romani. vel. l. Quiritū & ita pbat tex. in c. ius quiritū. i. distin. facit quod ex Plinio refert Balduin. in d. princ. Institi. de pat. potesta. & Iustinianns nō negat prorsus illud ius alijs gētibus:

sed dicit non talem esse apud alios homines patriam potestatem, qualē Romani habebāt: quod elegāter cō probatur: quia viri Galli doctis. nostra tempestate scripserūt, apud eos ex antiquissima consuetudine filios nō acquirere patribus, nec inter eos impediri conuentiones & iudicia: vt fatetur Connan. lib. 2. cap. 13. in fin. Costali. & Eguinari. in d. l. 3. ff. de his qui sūt sui vel alie. iur. Tiraquel. de Retract. §. 1. gl. 9. nu. 60. & Chaf. in consuetudi. fol. 219. col. 1. num. 4.

10 Ideoque in hunc sensum saluabitur glo. d. princip. Institut. de patr. potesta. dum dicit Gallos & alios non habere hanc patriam potestatem, quā glos. plures probant & extollunt, vt Alex. in l. penult. C. qui testam. face. poss. Ias. in l. 2. nu. 19. ff. de vulga. & pup. Hispan. Segura. in l. Imperator n. 97. ff. ad Trebellia. vbi alios refert & omnes citant Bal. qui gl. illam probauit. licet Syluest. ibi, & alij alibi in distinctè glo. reprobent, vt facit Galiaul. in Rubri. ff. de verbor. obliga. nu. 187. & Lancell. Polit. in tract. pu. pupil. substitu. & Ripa. in l. 2. nu. 21. ff. de vulga. & pupil. & prius Philip. Dec. in l. qui se patris, nu. 4. C. vnde liber. & ibi Fabius nu. 34. in quo sæpe numero lapsi sunt Alex. & Ias. putantes quod apud Gallos & alias nationes, pater non posset substituere pupillariter filijs & filios familiās in distinctè posse testari. quod melius aduertunt Deci. Galiaul. Syluest. & alij ex sup. citatis, & Andr. ab Exea. de pact.

de pact. nu. 492. Corasi. in. l. si testa-
mento nume. 19. C. de impub. & ali.
quod examinare superuacaneum iu-
dicauit Zasi. in tract. pupilla, cum ta-
men in iure & in praxi necessariū ef-
set & ita contra illam glo. fuisse iudi-
catum, tradit Chass. in consuetudi.
Burgund. Rubri. 6. §. 3. fol. 213. col. 1.
nu. 21. Qua in re malè se explicat Be-
nedict. in. c. Raynucius, in ver. si abs-
que liberis, in. 2. de pupil. substi. nu.
38. deceptus ex illa glos. quam extol-
lit: & idem in. d. c. in verb. matrem,
nume. 22.

11 Possiet etiam dici (& forsan me-
lius) contra Coman. & aliquos ex
sup. citatis, quod Iustinianus in. d. §.
1. Instit. de patr. potesta. non ponit
verba quæ Gallis vel alijs nationibus
adimant aliquid quod ex verbis Iu-
reconfulti illis competere posset: im-
mò fauorabilius loquatur, quia dum
Ciuiibus Romanis patriam potesta-
tē tribuit, intelligi debet sensisse de
omnibus subditis Romano impe-
rio, vt iam ert Galli & Hispani: qđ
generaliter tradit glos. in. d. l. 3. ff. de
his qui sunt sui, maximè post consti-
tutionē Antonini, quæ id voluit, vt
in. l. in Orbe Ro. 17. ff. de stat. homi.
quam non citauit glo. d. l. 3. quia glo.
habuit literam, in vrbe, vera autem
litera est in Orbe, vt admonuit Al-
cia. libr. 2. dispunct. capitu. 21. quem
in hoc laudat Cagnol in. l. 2. nume.
128. ff. de orig. iur. refert & sequitur
Costali, in. d. l. in Orbe, & Syluestr.
Institut. de patr. potest. idē in princi.

Institu. de excusa. tutor. nu. 19. in fin.
& Fabius. d. l. qui se patris nu. 34. An-
dre. ab Exea in. d. loco. Corasi. etiā
vbi supra tacito Alciat. Ripa etiam.
in. d. l. 2. nu. 21. & Baro. in. d. l. in or-
be, & ibi Vaccensis. Idē repetit Al-
cia. libr. 4. parerg. cap. 5. idem Alciat.
in. l. potestatis. 215. ff. de verb. signifi.
comprobat Anton. Augusti. in libr.
singul. ad Modestinum, post emen-
dationes, pagi. 320.

12 Sed cum hodie non absit Roma-
num illud imperium, nec Orbis ille
Romanus. Regesque Gallia, Hispania,
Lusitania, & alij, non recogno-
scant superiorem, dubitari posset ex
sup. dictis, an in his prouincijs detur
ius patriæ potestatis: quia non sunt
Orbis Romani, nec homines earum
posiunt appellari ciues Romani. Sed
dubitandum non est, quia vsu mori-
busque in his prouincijs recepta est
patria potestas, non secus ac olim a-
pud Romanos, dicit text. in. d. l. pa-
tre furioso. & in eisdem prouincijs
ex voluntate Regum, receptæ sunt
leges nostræ: atque ius quod profite-
mur & commune appellamus, non
ob authoritatem vel potestatem, sed
propter rationem. vt tradit Hispan.
à Palac. Ruui. in princ. suæ repetit. n.
16. Mathæ. de Afflict. in prælud. con-
stituit. Neapol. in. 1. q. & in. 2. q. nu.
4. voluit Bal. in. c. fin. col. 4. num. 25.
de cōsuetu. Potest præterea dici, qđ
cum Reges approbent ius commu-
ne, quatenuseorum cōstitutionibus
non abrogatur, videatur ipsum ius
commu-

commune in Regnis freuari vt Regium, ob approbationem principū iuxta. l. i. versi. omnia enim. C. de veter. iur. enuclè. de qua approbatione apud Lusitanos est lex. in libr. 2. titul. 5. apud Hispan. l. 1. Tauri.

Ex his infertur ad intellectū tex. in. l. i. C. de de iur. libe. vbi Hono. & Theodos. aa. omnibus concedunt ea lege ius liberorum, vt amplius nō sit necessarium illud petere. glo. ibi variat quid sit ius liberorum: & primo intelligit de patria potestate: sed hoc reiecto, intelligit secundò de iure succedendi emancipatis, & hoc sequitur Bal. ibi, alij nihil scribunt. At hæc interpretatio non congruit literæ, nec pater erat destitutus iure succedendi emancipatis, vt in. l. i. cum sequent. ff. si quis à parent. fuer. manumif. & parentum successio antiqua erat. l. nam & si parentibus. ff. de inofficio. testā. Prima expositio glos. bene congruit verbis illius legis quam explico vt sit sensus, quòd omnes subditi Romano imperio, habeāt ius patriæ potestatis: id enim non improprie potest dici ius liberorū, quod iuuatur quia id ius solebat à principibus peti, vt ex Plinio tradit Balduin. in. d. princip. de patria potestat. ne autem præcibus petatur id concedit generaliter omnibus lex illa ab Honorio & Theodos. condita. Sed facit difficultatem quod superius diximus ex Alcia. & nouioribus, ad. l. in orbe ff. de stat. homi. videbatur enim id iam concessum generaliter ex lege Antoni-

ni, qui longo tempore ante Honor. & Theodos. imperauit. Responderi tamen potest huic difficultati, quòd Antonin. non tam clarè locutus fuerat circa ius patriæ potestatis, vt patet ex. d. l. in orbe. & forsan non erat ita generaliter moribus receptum, nec tam sine dubio, vt colligi potest ex. l. i. cum suis. §§. ff. de Censib. & l. 6. eod. titu. vbi plures subditi Roman. Imperij, specialiter donantur iure Italico, & in alijs subditis fit differentia: & ex Iurecōsultor. nominibus in illo titulo colliges id fuisse post Antoninum: maximè ex. l. fina. ff. eodem. vbi refert ipsum Antoninum. Video tamen in illis legib. agi de bonis & priuilegijs circa ea, nos hîc de personis. Nec nouum est vt antiquiores constitutiones nouè promulgētur & repetantur, quod non raro facit Iustinianus, vt dicemus in. l. i. infr. eod. & l. cum oportet, infr. titu. sequen. Idq; in concilijs ecclesiasticis sæpe inuenitur: licet aliter intelligant Alciat. & Duaren. proximè referendi.

Anton. autem Augustin. vir nobilissimus & doctiss. in libro singulari ad Modestin. post diligentissimas suas emédationes, pag. 320. circa hæc dicit Constantinum & Theodos. omnibus concessisse ius liberorum, non autem explicat quod sit illud ius. Et refert id statutum à Constantin. & Theodos. cum sit lex Honor. & Theodos. Alia autem lex Cōstatin. & Theodos. est. l. i. titu. præce-

den. C. de infirman. pœn. cæliba. vbi abrogatur durities & pœna quæ erat circa bona & successiõnem contra cælibes: & l. 2. eiusdem titul. corrigi- tur & aboletur dura lex Papia, quæ similiter mulctabat in parte bono- rum, & auferrebat ius succedendi vel capiendi relicta coniugatis, qui sobo- lem non procreassent: ad quam allu- dit Iuuenal. loquens de vxore in vi- rum, iura parentis habes propter me scriberis hæres. legatum omne capis nec non & dulce caducum: de qua le- ge tractat Alciat. libr. 3. dispunct. ca. 2. & in l. ter enixa. ff. de verb. signi. Connan. libr. 8. cap. 1. ad fin. & Dua- ren. libr. 1. disputa. cap. 40.

15 Alcia. autem in d. l. ter enixa, vi- detur scribere, quòd per leges illas Theodosij, Honor. & Iustinia. extin- cta sint priuilegia concessa habenti- bus liberos, & æquatos eos qui sobo- lem non habent, eis qui liberos pro- crearunt: quod meritò & rectè re- præhendit Duaren. in d. capi. 40 ad fin. ostendens priuilegia concessa ha- bentibus liberos hodie durare, post illas leges, vt Institut. de excusatio. tutor. in princip. vbi Balduin. idem tradit, & Syluest. per l. 1. C. qui nu- me. liber. se excus. cum alijs quæ ci- tant. Illæ enim leges pœnas tantum abrogarunt, quæ antea erant in cæli- bes & non habentes prolem, non ve- rò abrogant priuilegia habentium liberos. cum inter sit Reipub. liberis hominibus eam repleri. l. 1. ff. solut. matrim. l. cum ratio. ff. de bon. dán.

vel portion. quæ liber. damna. cõced. vbi refert Iureconf. sententiam diui- Adriani dicentis: ampliari imperiũ potius hominũ adiectione quàm pe- cuniarum copia malim. Credi- derim verò doctiss. Alcia. non sensis- se id in quo repræhenditur à Duare- no, esset nãmque crassius error: Ver- ba Alcia. emendari debent, vt sit sensus: hodie per illas leges subla- tas esse pœnas eis qui prolem non su- sceperint, æquatosque prolem habẽ- tibus, quo ad habilitatem succeden- di & capiendi relicta: non autẽ ad em- pta priuilegia concessa habentibus liberos: & inde inferri posset ad ve- rum sensum. l. 1. C. de sacrosanc. Ec- cles. contra vulgarem intellect. om- nium ferè Doctor. tradentium, ibi concedi testandi facultatem ab dica- tis solennibus, fauore piæ causæ: cum tantum lex illa concesserit faculta- tem relinquendi Ecclesijs, quod an- tea non permittebatur, vt ibi melius aduertit Alciat. & non latuit Bald. vt tradit Ferret. in l. de statu. ff. de testa- men. in fin.

16 Duaren. in d. capi. 40. ad fin. non discutiens interpretationem gloss. ad d. l. 1. C. de iur. liberor. (nec rela- ta glos.) nouè aliter intelligit: vt lex illa ibi statuatur eos qui numerum libe- rorum habuerint, ad priuilegia & ex- cusationes, lege ipsa tutos fore, nec indigere præcibus: quod non sine co- lore probare nititur. Sed hæc inter- pretatio mihi non placet, tum quia non satis congruit literæ, nulla enim
ibi

ibi fit mentio de numero liberorum
 ut appareat ibi aliud agi: tum quia
 in.l.sequent. & in titul. ibi præce-
 dente, agitur de non habentibus li-
 beros, vel certum numerum libero-
 rum, cum quibus durius agebant le-
 ges antiquæ: & sic vbi adesset nume-
 rus liberorum, cessabat rigor illa-
 rum legum, & dabatur fauor seu pri-
 uilegium antè Theodosium & Ho-
 norium, multis legibus expressis,
 absque præcibus principi obla-
 tis, ut in .l. 2. ff. de excusa. tutor.
 & in .l. 2. ff. de minorib. l. ad rem-
 publ. ff. de muner. & honor. l. sem-
 per. §. demonstratur. ff. de iure. im-
 munit. Et si bene aduertas, com-
 peries magis necessarium fuisse a-
 pud veteres Romanos, & in initio
 imperij fixa certaque esse priuilegia,
 liberos procreantium: ut hominum
 numero & adiectione cresceret po-
 tentia Reipub. quod ex Tito liuio
 in multis locis depræhendi potest:
 idcirco placet magis interpretatio
 quam superius ex mente gloss. com-
 probauimus.

17 Inter effectus verò patriæ pote-
 statis erat antiquitus, ut pater pos-
 set liberos occidere: ut refert Iure-
 consul. in .l. in suis. ff. de liber. & post-
 hu. & Imperator in .l. fina. C. de pa-
 tr. potesta. & lex Romuli habebat:
 parentū in liberos omne ius esto, rel-
 legandi, vendendi, occidendi: quam
 ut. 17. in ordine commentatur Bal-
 duin. Et constat ex historijs, non se-
 mel patres vfos fuisse ea lege & pote-

state liberos occidendi, maximè ob
 disciplinā militarem, & vtilitatem
 Reipubl. ut refert Bude. in .l. 2. ff. ad
 leg. Cornel. de Sicari. qui etiam ci-
 tra causam Reipubl. ob solius pudici-
 tiæ respectum: refert Iurecons. in .l.
 2. in. §. initium. ff. de origi. iur. Vir-
 ginium quendam occidisse filiam in
 fontem. Sed illa potestas antiquata
 est, & ideò illa iura non amplius lice-
 re, sed licuisse olim dicunt: ut decla-
 rat Bar. in .l. diuus, ante. n. 1. ibi vel ve-
 rius. ff. ad .l. Pompe. de parric. Idque
 etiam in dominis erga seruos sanc-
 tum: ne occidere neque fauere in eos
 liceat. l. 1. in. fin. cum. l. sequen. ff. de
 18 his qui sunt sui vel alie. iur. Ex quo
 infertur ad intellectū. d. l. 2. ff. ad leg.
 Cornel. de sicar. vbi glos. Bar. & alij
 variabant, meliusque ibi explicat
 Bude. Ultra quos omnes aduerte,
 quòd ex illa lege à contrario posset
 colligi, ut pater auditum & se defen-
 dentem filium posset eo tempore oc-
 cidere, quàm ibi videtur concedere Bu-
 de. & Ioan. Corasi. in .l. filium quem
 habentem, nu. 80. C. famil. eriscūd.
 Sed non est admitterendum id argu-
 mentum à sensu contrario, in Vlpia-
 no illius legis authore, suis enim tem-
 poribus secundum Bar. ibi, non erat
 iam illa potestas patri, occidendi li-
 beros, ut constat ex iurib. allegatis &
 d. l. diuus. ff. ad leg. Pompe. de parricid.
 notat glos. recepta in. d. l. in suis.

Nec pater poterat cognoscere de
 causis vel criminibus filiorum iuxta
 regulam. l. qui iurisdictioni. ff. de iurisd.

risd. omni. iudic. probat tex. in. l. 3. C. de patr. potes. Vnde ad. d. l. 2. dici potest Vlpianum ibi non solum occidendi potestatem, sed etiam audiendi & cognoscendi patri omnino sublatam sentire: ideoque apud præfidentem vel præfectum accusationem tantum permittit, sicut in. d. 3. C. de patr. potesta. Posteriores enim leges semper minuerunt patribus ius potestatis, fauendo liberis: vt tradit 20
 Emili Ferret. in. d. l. filium que habentem, n. 120. C. famil. erciscun. & latius ibi Corasi. ex nu. 79.

19 Ex illa tamē antiqua patrum potestate occidendi liberos, vestigium adhuc durat vno casu, in filia adultera, quam occidere patri permittitur: idque ratione patriæ potestatis, quæ iure communi manebat etiam in liberos coniugatos, vt probant innumera iura, quæ citat Tiraquel. in tracta. de iure marital. in prin. & nostra etabimus in. l. cum oportet. Probat l. i. §. fina. ff. de liber. exhibend. l. inter liberos. §. filius familias maritus. ff. ad leg. Iuli. de adulteri. Patri igitur tantum habenti filiam in potestate, mansit ius occidendi filiam adulteram. l. patri. 20. ff. ad leg. Iuli. de adulter. Eam autem potestatem occidendi lex appellat ibi, ius occidendi: & d. lex Romuli: quod notabis pro Ias. in. l. i. §. usufructuarius, num. 4. ff. de nou. oper. nuntia. melius etiā id probat tex. in. l. nec in ea. 22. ff. eod. Et ita datur alius effectus patriæ potestatis, vltra congestos à glos. Nam cessante

patria potestate, non posset pater occidere filiam adulteram, vt volunt illa iura: traditq; Cagnol. in Rubri. ff. de inofficio. testamē. n. 2. & Chass. in consuetu. Burg. rub. 4. §. 1. nu. 20. & de illa potestate eo casu, agit notanter Hispan. Couas Ruui. in libr. desponsal. 2. parte, cap. 7. ex. n. 2. hūc autem casum dicit specialem Bar. in l. 2. ff. ad. l. corne. de siccar.

Potestas autem vendendi liberos abrogata est, & vno tantum casu permisa ab Imperatorib. ob famem summamque patris necessitatem, vt. l. 2. C. de patrib. qui fili. distraxe. circa quam aduertat, quod licet. l. i. loquatur de parentibus, & eadē lex vtatur verbo communi, si quis: quod posset etiam comprehendere Matrem, vt. l. i. ff. de verb. signifi.

Tamē gl. recepta ibi ab oibus, intelligit illud ius soli patri non Matri competere: ita etiam glo. & communis in. d. princi. Institut. de patria potesta. vbi Syluest. id asserit receptum nu. 17. & ita Alberi. Bal. Salycet. & reliqui in. d. l. 2. vbi Bal. nu. 1. aduertit illud ius forsan emanasse ex antiqua occidendi potestate, iuncta ratione sanguinis, & incomparabili illa causa necessitatis: & cum Bal. Corasi. in l. qui liberos, num. 14. ff. de rit. nupti. Vides igitur ex glo. & Docto. illam l. de Matre non intelligi: quod etiam asseruit Brun. in suo copioso tract. de statut. excluden. fœmin. quem refert & sequitur in hoc Rebus. in tracta. de priuilegi. Scholastico. priuileg. 177. nu. 5.

num. 5. est. in. 11. volu.

21 Sed hæc opin. gl. & omnium Docto. non omnino tuta videtur, posset q; contrarium suaderi. Primo ex verbis text. ibi, & l. præcedentis, quæ etiã patri congruunt, & in dubio omnis effectus & sensus sumendus est, qui ex verbis colligi potest. l. Gallus §. 1. ff. de liber. & posthu. tex. & Aretin. in. l. cum lege. ff. de testam. ad hanc opinion. conducere posset, quòd in illis legib. non fit mentio patriæ potestatis: causa autem illa necessitatis, & ratio sanguinis, æque pro matre vrgēt, cuius est eadem pietas, vel omnino esse debet: vt in. l. 4. ff. de curato. furios. eademque reuerentia: vt in. l. fin. C. de in ius vocan. & l. 4. versic. parentes. ff. eod. & vnà omnibus parentib. seruanda reuerentia: vt dicit. tex. in. l. parentes. §. ff. eod. titul. facit. l. in coniunctione. C. de nupti. q; si dilectionem & merita respicias, nihil est quòd liberi Matribus non debeant. c. fi. de conuers. infide. latè Gomet. in. §. fuerat. Inst. de actio. col. 1. & 2. quòd quidem multis ornari posset ex nostris legib. & ex sacra pagina, alijsq; passim scriptorib. facit. l. propter insidias. ibi, pietas & ratio naturalis. C. qui accusa. non poss.

22 Sed his non obstantib. mihi videtur tenenda opin. gl. & cõmunis ad illã. l. vt non procedat in Matre: tum quia ille effectus patriæ potestatis videtur: potestas autem patris non Matris est in iure, vt patet ex. d. l. 4. ff. de curat. furios. cū alijs: tū quia ius illud

non solū in amore & ratione sanguinis: sed etiã in cõsilio poni debuit, argu. d. l. nec in ea. ff. ad leg. iul. de adulte. Cõsiliū autem maris non solumine est. l. 2. vbi latè Dec. ff. de regu. iur. colligitur ex. l. 1. ibi virorum. ff. de legib. fœminæ autē fragiles sunt earūq; cõsiliū parum tutū, & sæpe contra propria commoda laborat. l. penul. C. de spõsal. facit. l. cum de indebito, versic. si autem. ff. de probat. ibi minor vel mulier. Ob imbecillitatē igitur, incõstantiãque fœminarū iusta videtur recepta opinio, vt potestas. d. l. 2. matribus non detur, sed patrib. tantū: qui maturius expēdēt negociū, neq; enim faciliè mouebuntur vel fallentur: vt posset contingere in matribus. & ita de cõsilio & constantiamore patris, sæpius iura nostra loquuntur, vt latissimè tradit Tiraquel. in. l. si vnquã, in princ. ex. n. 7. cū multis sequētib. C. de reuocã. donat. Nō tamē cõpertū est, an maior sit amor paternus quàm maternus: & dicunt plures vehemētius Matres dilligere liberos, patres verò cõstantius, vt latè tradit Ioan. à Lignano, in libel. de Amicitia. q. quis magis dilligat, fol. 12. col. 3. & nemine citato Anto. Vacca. in. l. 3. ad fin. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur.

23 Ex sup. deductis patet etiam, ex mēte gl. & omnium Doct. l. illã nō procedere in filijs emancipatis, cū nō tantū ratioe sanguinis & amoris, sed etiã potestatis, decisio illa procedat: ideo q; à gl. & Doct. cõmuniter inter esse

24 **Etus patriæ potestatis cõnumeratur.**
 Circa. d. l. aliqua ex professo colli-
 git Hispa. à Cou. Ruui. lib. 3. resolut.
 c. 14. cuius scripta nõ opus est rescri-
 bere: sed addã aliqua vltra superius
 deducta. Nõ omittendo q; petr. Re-
 bas. in. 1. tomo cõstitu. Gallica. in pro-
 hemio gl. 5. n. 62. scribit. l. illã nõ pro-
 cedere apud Gallos, eò q; liberi eorũ
 exempti sint à patria potestate: secun-
 dũ gl. in prin. Instit. de patr. potesta.
 Sed labitur vir ille, & cõtradicit alijs
 scriptorib. Gallis, qui gl. lacerat, eò q;
 illis negauerit ius patriæ potestatis.
 Nec talis limitatio sustineri potest, at-
 tenta consuetudine Europe, que v-
 biq; recepit patriã potestãtẽ, vt supe-
 rius deduximus: & ita est de mente
 gl. & omniũ Doct. vt. l. illa procedat
 vniuersaliter in omnibus prouincijs,
 maximẽ vbi ius cõune, cõstitutioib.
 Regum approbatur: suadeturq; ne-
 cessariò, si aliquis insistat authoritati
 d. gl. quia respõdebitur eã magis cõ-
 muniter reprobata, vt sup. diximus:
 imò dicebat Alberi. in. d. l. 2. nu. 2. q;
 alię nationes præter Romanos, vide-
 rëtur etiã sine causa necessitatis posse
 vendere liberos, quod mihi non pla-
 cet. nec Alberi. probat, quin potius
 ex sup. deductis, non distinguo inter
 Romanos & alias nationes.

25 **In materia eiusdẽ. l. 2. & in illo ef-**
 fectu patrię potestatis, gl. ibi recepta
 ab omnibus, intelligit, vt illa decisio
 loquẽs de veditioe, procedat magis
 in pignore: tradit Hispa. d. loco, & a-
 lij sup. citati: sed specificẽ in permu-

tatione, nõ habere locũ, dicunt ibi
 Bal. n. 4. & Saly cet. n. 3. sic etiam con-
 cludunt Docto. cũ glo. secundũ Hi-
 span. l. illam nõ procedere ex aliqua
 alia causa simili, nec vllõ modo am-
 plietur, etiã ex idẽtitate rationis, ita
 Sylues. in. d. prin. Insti. de patr. potes.
 26 **Sed hæc nõ sunt tuta, nec carët du-**
 bio, licet cum ijs simpliciter tráscat
 Hispa. vbi sup. puto q; l. illã sine vio-
 lentia & sine extẽsione, æque intelli-
 gendã in permutatione, vt scribit Pe-
 tr. Gama. in tracta. extẽsio. n. 101. Cu-
 ius opinionẽ probo, quia in permuta-
 tione eadẽ est ratio, tã erga patrẽ quã
 erga filiũ: ita subuenitur patri permu-
 tãdo sicut vendẽdo: non est deterior
 cõditio filij, cõcessã permutatiõẽ. Et
 quod Bal. & alij arguũt, cõtra eos vr-
 get: nã cũ ibi agatur de causa famis
 & necessitatis, non est restringendũ
 id ius patris, cũ forsan contigerit nõ
 occurrere emptorẽ, sed permutantẽ:
 vel cũ permutare vtilius fuerit: alias
 maligna fieret interpretatio contra
 parẽtes, quod lex abhorret, vt. l. si ita
 stipulatus. §. Chrylogonus, ibi, neq;
 malignẽ accipiendũ. ff. de verb. obli-
 gat. Sicut enim inter arma leges file-
 re dicebat Marius apud Salustium,
 ita in illa tremenda necessitate nõ o-
 portet sectari differentiã venditionis
 & permutationis. Hęc non cõsidera-
 uit Gama. quem citauimus, cuius o-
 pinionẽ prius scripsit Fulg. vno ver-
 bo. in. l. 1. C. illo tit. dicens leges ibi lo-
 quentes de veditioe, ex vi verbi tra-
 hi ad quascunq; alienatiões: per text.
 in. l.

in. l. statu liberi. ff. de statu liber. Sed peccat argu. quia tex. ille loquitur secundū antiquitatē, quę non distinxerat nomina cōventionū: vt melius a liāscirca illā. l. statu liberi aduertit Ias. in. l. iurisgentiū col. 3. ff. de pact. qđ alibi latius trado. Igitur tutius argue mus ex prædictis considerationibus: simulq; iuuabitur hæc opin. ex text. in. l. sciendū. 19. §. penult. ff. de ædili. edict. ibi emptorē accipere debemus qui præcio emit: sed & si qs permutauerit, dicendū est vtrunq; emptoris & venditoris loco haberi, de qua equiparatione latè Igne. in. l. 3. §. si cōditioni, ex nu. 20. ff. ad Syllan. & illū tex. commendabat Crem. in notab. 158. Anto. à Burg. in. c. cum causa. n. 8. de empti. & vendi. Ias. in. l. fina. n. 3. ff. de condict. ob caus.

27 Sic in eo quod Bal. & Salyce. subiiciunt cum gl. in. d. l. 2. & Doct. in alijs locis citatis ab Hispa. & Syluest. magis placet, vt si detur similis causa, puta qđ pater captus ab hostibus, sit occidendus, nisi certum prætiū dederit, possit tunc distrahere filiū, ex proximè deductis: & quia militat eadē ratio, quę magis attēdi debet, etiā in materia nō fauorabili: vt colliges ex traditis à Bal. & alijs, per tex. ibi, in. c. 1. §. porrò, quę sit prima cau. benef. amitten. cū relatis à Ias. in. l. cum quidā, ex. n. 20. ff. de lib. & posthu. & in. l. fin. ff. de in ius vocan. Addo ad hoc Panor. in. c. fin. n. 10. de rescript. Feli. in prohe. Grego. col. 2. n. 9. & quæ tradit insignis Azpilcueta Nauarrus

præceptor meus, probitatis & eruditionis rarissimū exēplū in. c. sacerdos n. 49. de pænit. Distinct. 6. vbi etiā in extensione pœne, vim rationis agnoscit. Facit tex. in. l. offa. §. fin. ff. de religios. & sumpt. fune. in fine ibi, quia intellectu aliquo prohibitus ipse videt. Urget text. in. l. his solis, ibi, satis tacite cautū. C. de reuocā. donatiō. cum traditis ab Alex. in. l. cum mulier. ff. solut. matri. Probat mihi tex. notab. in. l. libertus. 64. ibi, cū idē phibuerit. ff. de ritu nuptiar. vbi Iureconf. à ratione extendit dispositionem penalem & exorbitatē: vt videtur notare Ias. in. l. 1. §. hoc autē n. 9. ff. ad Trebellia. Areti. in. l. 1. col. 1. n. 3. ff. de vulga. Urget autem fortissimè pro hac sententia, cōtra cōmunem, qđ habet aliās recepta sententia, vt quāuis lex expresserit certas causas, ad exheredādū filiū, possit tamen exheredari etiā ex alia causa simili vel maiori: secundū Ange. Alex. Ias. & quāplures alios, vt tradunt nouiores in Authē. nō licet. C. de lib. preterit. qđ probāt Ripa. Hippolit. Alci. Bellō. Benedi. Chaf. Couas Ruui. & ferè innumeriquos alibi refero: & elegātissime defendit doctif. & acutif. Doct. Lusitanus Costa in. §. & quid si tantū. l. Galus pag. 131. vt interim omittā qđ decisio. d. l. 2. licet cōtineat casum nō vulgarem, nec facilè extendendum, non tamen odiosum, nec penalem: nec tā contrarium naturali rationi vt Bald. ibi putabat, & in. l. illud, nu. 4. versif. nec obstat. C. de sacros. eccles.

28 Tādē circa. d. l. 2. tractat Hispa. d. loco, ex Alcia. Tiraql. & alijs, post gl. & ordinarios, in. d. l. 2. dupliceliter inueniri: Nā aliqui libri habēt, sanguinolētus, facta relatione ad patrē: quæ litera frequentior est, eamq; probat gl. ibi, nō tamē bona ratiōe: alias rationes acutius excogitarūt Albe. & alij ibi, vt latius tradit Couas Ru. cādēq; literā allegat Connā. lib. 2. c. 13. & ita habēt libri, q̄ emēdati dicūtur, ad p̄dectar. Florēt. exemplar: & tūc sit sensus, patrē distrahentē filiū etiā lege permittēte, sanguinolentū dici, q̄a ipse ibi sanguinolētus videbitur: nec enim iusta causa tollet dolorē patris, qui vtēs ea facultate legis, se ipsū forsan incusabit, quasi naturalē rationē affectionēq; trāsgressus fuerit: argu. l. isti quidē. ff. quod met. cau. in fine, ibi, Cum pro affectu parētes magis in liberis terreātur: & tex. in. §. fi. ibi, pater magis quā filius: Inst. de noxal. facit. l. iusta. ff. de manumis. vindi. Alij legūt sanguinolētos, facta ratiōe ad filios, vt per gl. Albe. & Salycet. ibi, quam literā probat Alciat. in lib. 2. de verb. signi. nouē intelligēs tex. illū loqui, de liberis sanguinolentis, pro recēs natis: quā interpretatiōne probat Tiraquel. nō relato Alciat. lib. 1. de Retra. §. 26. in gl. 1. n. 14. dicēs errare Doct. in. d. l. 2. aliter intelligentes. Vterq; nititur magno argum. ex Rub. C. de infant. expo. ibi sanguinolētos nutriēdos. Et ex. C. Theodosiano, vbi hi recēs nati, sanguinolēti dicūtur: ideō forsan, q̄a vt docet expe-

riētia, tūc homines sanguineis maculis, alijsq; à partu immūdis aspersi nascūtur. Eandē interpretatiōne, tacito Alcia. tradit Baldui. in. l. 17. Romuli. 29 Quo sensu, deuiātes à recepta interpretatiōe. Alci. Tiraq. Baldui. nō obscure volūt, q̄ ius cōcessum patri in illa. l. nō p̄cedat indistinctē in oībus liberis, sed tantū in infantibus recēs natis: gl. autē & cōmuniter Doct. cōtrariū indistinctē sentiūt: nec differētia Alcia. & Tiraq. ratiōe carebit, licet Hispa. Couas. Ru. i. d. loco, dicat eādē omnino esse ratiōne in cōmibus liberis. Cōsidero enim q̄ si liberi sint iā infātilis vel maioris ætatis, possent iuuare patrē ad pellēdā famem, cū de iure in infāte cōsiderabiles sint operæ. l. cæterū. 32. ff. de rei vendica. ibi, Etiā impuberis aliqua operę esse possūt: & l. si infantis. 62. ff. de vsufr. Similiter liberis adultis, & habentibus intellectū, acerbius esset seruitutē vel seruitutis spetiem subire, cū libertatis dulcedinē prius sensisset: q̄ in recens natis cessat: Maiusq; infortunium est aliquādo fœlicē fuisse, iuxta celebrē Seuerini sententiā, & illud Ciceronis in familiaribus, vbi nō sis qui fueris nō est cur velis viuere. Sic etiā quo ad honorē & existimatiōne in liberis adultis, illa macula, quo ad se & cōsanguineos, nō ita occultari poterit. Et ita lectio & interpretatio Alci. nouē cōprobatur, (reicta alia lectiōne Rebu. variātis, in. d. loco, q̄ nihil affert,) Sed ne parētū favorē restringamus: quia etiam codices ferē cōmnes habent

habēt literā sanguinolētus, magis p
bandū videtur qđ gl. & Doct. cōmu
niter volūt vt lex illa procedat in fi
lijs cuiuscunq̄ ætatis.

30 Inter effectus patrię potestatis enu
meratur decisio Impera. Alex. in. l. 3.
C. de patr. potesta. quæ lex in prima
parte planè loquitur de patre & filio.
fa. quō ad acquisitionē, nec de Matre
vel filio emācipato loqui poterat: sed
Doct. nō citāt illā. l. in prima parte, id
enim alijs multis iurib. magis ex pro
fessio statutū erat. In secunda & tertia
parte habet tex. qđ pater potest casti
gare filiū inobedientē, & eū perseue
rātē offerre Præsidi ad maiorē pænā.
Bal. ibi intelligit de filio ī potestate tā
tū, & ibi Alb. & ita illā. l. ad effectū pa
trię potestatis, citat Ange. Aret. in. §.
ius autē, n. 2. Institu. de patr. potestat.

Sed hi Doct. debuerūt aduertere,
qđ illud ius castigādi, & cōfiliū, vt du
rātē iniquitate filij, ducatur ad Præsidé,
cōceditur etiā p̄pinquis, nō solis pa
rētibus, vt in. l. vna. C. de emē. prop̄i.
& sic patet cōtra plures Doct. tex. in.
d. l. 3. quō ad hoc nō cōtinere qđ spe
ciale patrię potestatis, qđ nō explicat
Alcia. Reg. 1. præsumpt. 3. nec Boer.
Decis 275. n. 3. tractātes illa iura. Qui
bus est addendus text. in. l. 1. §. 1. ff. de
obse. ibi, patrē & matrē: & ibi, ad pu
blicā pietatē: de quo tex. in verbo edu
catū, agit Alcia. in. l. si. C. de in ius vo
cā. Tiraq. in. l. si vnq̄, verb. susceperit.
n. 43. sed aliter Lusit. Costa, in rep. l. si
ex cautione. C. de nō nu. pec. pag. 56.

31 Meliusq̄; dicendū est, vt ibi de filio

in potestate agatur ob aliud, non ob
ius castigādi tātū: est igitur ibi specia
le, vt patre ducēte filiū ad Præsidem,
propter irreuerentiā vel similé culpā
in ipsum patrē cōmissam, debeat Prę
ses dānare filiū, vt pater ipse dictaue
rit: quod nō conceditur alijs propin
quis in. d. l. vna. Et est notādū ad limi
tationē illius, quod dicit text. in. l. nā
quod. ff. ad Trebel. & ita forsan sensit
Albe. in. d. l. vna. n. 4. quod nō exactè
videtur aduertisse Deci. in. l. vt vim,
n. 21. ff. de iusti. & iur. dum in hoc æ
quiparat patrē & matrē. Decisio au
tē. d. l. 3. cū in hoc specialis sit, nō est
extendenda ad alios casus, loquitur
enim tātum vbi pater offert Præsidi
filiū sibi inobedientē & contumacē,
tūc enim in pænā irrogāda Iudex se
quetur patris arbitriū: facit tex. in. l.
nec quicquā. §. de plano. ff. de offic.
Proconf. Quod etiā suadetur ex tex.
cælebri. in. l. respiciendū. §. furta do
mestica. ff. de pæn. ibi, publicè vendi
canda nō sunt: de quo tex. agit Alex.
cōsil. 135. n. 2. lib. 1. & latius Capol.
eum extollens, in Authen. sed nouo
iure, nu. 54. C. de seru. fugiti.
Aliter etiā debet intelligi. d. l. 3. C. de
patr. potes. secūdū Bal. ibi, qđ volūtas
patris in filio puniēdo, debeat mode
rari: nec verbū volueris, ibi positū, po
test extēdi ad pænā excessiuā, per tex.
& Bart. in. l. si quis dicat. ff. de manu
miss. ibi, vtiq̄, non maiorem pænā
cōstituturus: & ibi cū Bar. Plūbinus
in fine. & verè tex. hīc vrget, arguēdo
à domino ad patrē, quod in propo
sito

to licet, & nihil citans, ita dicit Bonifacii. in tracta. malefic. tit. quib. est cōcessa correctio. Ad tex. verò in. d. l. vna. C. de emēda. propinq. vide Decii. in. d. l. vt vim. n. 22. ff. de iust. & iur. post Felin. in. cap. cum contingat, de for. competen.

32 Hinc infertur ad tex. celebrē in. l. milites agrū. §. desertorē. ff. de re milita. cuius sunt verba: Desertorē qui à patre suo fuerit oblatus, in deteriore militiā Diuus Pius dari iussit, ne videatur, inqt, pater ad suppliciū filiū obtulisse. Itēq; diui Seuerus & Antonin. eū qui post quinquēniū desertionis, se obtulit, deportari iusserunt: qđ exēplum sequi nos debere, & in cæteris Menāder scripsit. Significat apertē tex. qđ cum pœna capitalis eo casu posset irrogari filio, moderatur & cōuertitur in aliā mitiorē, si pater filiū ipsum offerat iudici: idq; ex illo text. generaliter colligunt plures Doct. in varijs locis intelligētes tex. illū procedere in omni delicto: indeq; inferunt cautelā, vt quando pater viderit filiū obnoxium pœnæ mortis ex delicto, offerat eum iudici, & euitabit pœnam mortis. Bar. ibi nō scribit, Alberi. autē dicit per illū tex. ita tenere cōmuniter Doct. & qđ aliquādo vidit ita seruari: tradit Cæpol. caute. i. securē intelligens, idē fore in crimine lese maiestatis, refertq; aliquos Doct. nō parui nominis: & ita ex illo. §. colligit Salice. in. l. ppter insidias. n. 3. C. qui accus. nō pos. & in hoc illum text. extollit Felin. in. c. i. col. 2. ad fin. de offic.

delega. & in. c. querēti, col. 3. n. 6. ver. tertius, eo. tit. & Hippol. in. l. 2. n. 13. ff. ad leg. Corn. de Sicar. & in. l. vnius §. seruus, ad fin. ff. de questio. & Mathe. de Afflict. in. c. i. §. insuper. n. 18. de prohi. feud. alie. per Federic. lib. 3. feud. fol. 151. & ita generaliter per illum tex. tradit Iacob. Boulec. in repetit. l. capitalium. §. famosos nu. 189. ff. de pœn. & ita Ludo. Carrer. in suo libro crimina. §. homicidij. n. 136. cum sequē. & ita indistinctē intelligit Feli. dicens illum tex. singu. in. c. accusasti. n. 4. de Accusat. & tā ipse quā Cæpol. & alij, referunt Pau. in. d. l. ppter insidias, quē ibi scribere non inuenio: ita etiā Alcia. Reg. i. præsumpt. 4. & August. Ariminen. ad Ange. de malefic. verbo, & ad querelam, nu. 38.

33 Idē ex illo tex. vult Angel. in. l. si adulterium cū incestu. §. liberto, in ff. ad leg. Iul. de adulter. vbi ampliat idē esse è cōuerso, si filius in simili casu patrē, qui obnoxius esset grauiori pœnæ, offerat: & ita Hippol. in. d. l. 2. n. 13. ff. ad leg. Corne. de Sicar. Alcia. d. regu. i. præsumpt. 4. & Iacob. Boulen. d. loco, & Carrer. d. loco. n. 137. Idē in matre offerēte filiū tradit Salice. in. d. l. ppter insidias, quē sequitur Feli. in. d. c. i. col. 2. in fin. cum princ. sequē. de offic. delega. & Cæpol. in. d. caute. i. Ex quibus resultat Docto. intelligere tex. in. d. §. desertorē, vt nō procedat specialiter ratiōe patriæ potestatis, sed ex ratione naturali amoris & sanguinis, ideoq; idē sit in matre & filio emācipato: idq; suadetur

ex ra-

ex ratioe illius tex. ibi, ne videatur ad supplicium obtulisse. Et ex historia deprehenditur, aliquando in causis criminalibus datum patri ut arbitrio suo filios damnaret, ut tradit Connan. lib. 2. cap. 13. & Balduin. ad leges Romuli. l. 17. Dum autem Doct. communiter extendunt illum tex. ad omnia crimina, iuari potest ea ampliatio, expendendo tex. ibi, in verbo, & in ceteris. Ad principale vero conclusionem illius tex. citat etiam glo. ibi tex. in. l. qui cum uno. §. qui filium, eod. titul. & ita Capol. & Mathæ. de Afflict. & alij in. d. locis: qui tex. in desertore eandem sententiam videtur probare.

Tenendo communem illam allegationem est advertendum, quod in crimine filij commissio in personam patris aliud est, quia tunc pena irrogatur arbitrio patris, idque tantum in filio in potestate; per d. l. 3. C. de patr. potest. secundum Bal. & Alberi. ibi, & diximus super proxime: & sic est limitatio ad. d. §. desertorem.

34 Similiter communis illa allegatio videtur novè intelligenda, quando pater offerret filium quem Iudex facile capere non posset, secus ubi Iudex eum quærebatur, & non poterat evadere, tunc enim pater non diceretur eum offerre: ut eleganter colligi potest ex tex. in. l. edito. 13. vers. id autem. ff. de iure fis. ibi, id quod latet, non quod fisci est. quicquid videatur sentire Alcia. d. præsump. 4. qui vere non tangit hos terminos.

35 Sed quavis tot Doct. ita indistinctè scripserint, & mitè illam cautelam tra-

dat, non eis accedo: veriusque credo tex. illum, in verb. & in ceteris, non sentire de ceteris criminibus, sed cum dixerit in quodam desertore offerente se, ita Imperatorem iudicasse, subdit, idem in ceteris dicendum fore: id est in alijs personis, in quibus occurrerit eadem causa, non diversa, secundum doctrinam gl. l. non solum. §. quaeritur. ff. de procura. & in. l. si fugitivi. C. de ser. fugit. Est enim logè diversa ratio de illo crimine ad alia, cum desertor graviter puniatur ob culpam in omittendo, contra regulam iuris, de qua in. l. 2. C. si aduer. delict. gl. in. l. si mora. ff. solu. matri. Unde poena desertoris cum sit ex maximo rigore, facilius potuit moderari. Ex multis enim legibus illius tituli deprehenditur ibi procedi nimio rigore, ut in. l. 6. vers. qui in acie. ff. eo. sic nec foelix eventus aliquid ibi excusat. l. 3. §. in bello. ff. eo. que extollit Cremen. nota. 150. Florianus in. l. sed & loci. §. sed & si quis. ff. fin. regun. quod non est trahendum ita ad reliqua, ut scribit Feli. in. c. causam num. 8. ad finem, de iudi. probat Cagnolus in. l. 2. num. 104. ff. de orig. iur. de quo etiam Feli. in. c. illud, de maior. & obed. Benedi. in. c. Rainutius, verbo in eodem testō. 1. nu. 71. Corras. lib. 1. miscel. cap. 24. ad finem: & legitur apud Gellium lib. 1. cap. 13. Similiter non fuit bona extensio quam Doct. indistinctè faciunt ad alia crimina, quia in desertore potuit esse culpa expuillanimitate: nec est directa ad incommodum vel offensam certæ personæ,

sonæ, ideò potuit facilius remitti & moderari: argu. l. 2. C. de in ius vocan. & quod notat gl. magna ad medium, in l. assiduis. C. qui potior. in pign. habe. ibi, lex enim suum beneficium. Nec erat iuridicum indistincte admittere, vt parens vel filius posset eludere pœnam à iure statutam, offerendo filium vel parentem: facit tex. notabilis in l. si quis fortè. 6. ibi, eludendæ pœnæ causa. ff. de pœn. & quotidie legi fraus fieret, contra publ. vtilitatem quæ versatur in maleficijs puniendis. l. congruit. ff. de offic. præf. l. ita vulneratus. ff. ad leg. Aquil. contra id quod eleganter dicit tex. in l. si à reo. §. illud quod vulgo. ff. de fideiussio. ibi, pœnas ob maleficia solui magna ratio suadet: faciunt quæ congerit Feli. in c. Rodolphus, col. 3. de rescrip. Ias. in l. 1. in. 2. lec. ad finem. ff. solu. matri. Crotus in l. omnes populi, nu. 177. Concludo igitur contra Docto. in dict. locis, vt ex. d. §. desertorem non fiat regula generalis, nec extendatur ad alia crimina in quibus sit diuersa ratio. Indè credo quòd in vero crimine læsæ maiestatis, non seruabitur illa decisio, contra Sali. Cæpol. & alios. Vnde sequitur melius aliquo modo aduertisse Mathæ. de Affict. d. loco, dum videtur resolvere, quòd ille tex. non trahatur ad casum in quo persona offensa, causam suam prosequatur: facilius enim dispensat lex & princeps cum solennitate publica, quàm cum præiudicio tertij: vt probat text. in l. si quando.

C. de inoffi. testa. secundum veram resolutionem.

36 Non fuit omissus alius effectus patriæ potestatis à glo. omissus, cæteris autem subtilitate superior, & apud Iureconf. frequentior, qui huic titu. & sequenti non improprie applicatur: is est circa ius & nomen sui hæredis, vnde interpretes sunitatis nomen non absurdè deduxere. Nam apud Iureconf. vt nomen sui hæredis frequentissimum est, ita sunitatis nomen non inuenitur: id tamen rectè deductum defendit Vigli. in §. sui autem Institut. de hæred. qualit. & differe. Alci. libr. 5. parerg. cap. 19. & histacitis Coras. lib. 3. Miscellan. cap. 16. Sunitatem verò definierat Ang. de Perigl. in Repe. l. in suis. ff. de libe. & post hu. cuius definitionem defendit Deci. in l. qui se patris. n. 2. C. vnde libe. vbi nouissimus Fabius aliter describit, alijs etiam verbis Alcia. vbi sup. aliter item Loriot. de Cōsang. Axio. 15. quorum dicta hoc loco examinare opus non est.

Præcipuum autem requisitum sunitatis est patria potestas, regulariter enim de iure absque patria potestate nō dicitur quis suus hæres: quam regulam ineptè nonnulli conantur euertere, cum tamen eam perspicue scribat Iureconf. in l. lege Cornelia, in fin. ff. de testam. ibi, quanuis suus hæres esse non possit, qui in potestate morientis nō fuit. Idem probat tex. in §. sui autem, & melius in §. cæteri, Institut. de hæred. qual. & differ. & in §.

in. §. sui autem, Instit. de hæredit. quæ ab intesta. defer. Ex quo infert Iustin. in. d. §. cæteri. vers. qua de causa, neminem suum hæredé esse Matræ: & inde colligitur regula. l. nulla fæmina. ff. de suis & legit. hæred. & l. illud. §. ad testamenta. ff. de bonor. poss. cont. tab. quibus iurib. constat hanc esse veram regulam, cui tamen (vt ferè omnibus alijs) non possunt deesse obiectiones, quibus satisfacit Deci. in. d. l. qui se patris, & ibi Gozadin. num. 12. & prius limitando satisfacit Alex. in. l. si. filius qui patri. 6. col. ff. de vulga. & pup. & nouissime tradit Hispan. Antonius Gom. 1. to. cap. 9. ex nu. 9. hinc puto explicanda esse verba tex. ad quæ glo. & Docto. non aduerterunt, in. l. 1. §. per hanc ff. de rei vendic. ibi, suum vel in potestate petat. Significat enim Iurecon. in filio paria esse suum dicere vel in potestate, eò quòd ex potestate patria sui hæredis nomen resultet semper in filio, non semper in nepote, secundum iuris principia. l. si quis filio, ff. de iniust. rup. l. 1. §. sciendum. ff. de suis & legit. hæred.

Aduerfus hanc regul. quasi Iurif. conf. non nescit, non satis cautè argumentatur Corn. in. l. si fratris. col. 18. nu. 14. vers. sed in contrarium. C. de iur. deliber. adducens exemplum filij Episcopi vel Patricij: quibus dignitatibus liberatur à patria potestate, & tamen dicitur suus hæres: quod nihil est, cum lex iustis ex causis tunc effectum emancipationis induxerit,

ac præcedentis potestatis vel fuitatis ius conseruauerit. Alia obiectione fit à Corn. vbi sup. quo tacito idè scribit Marius Salomo. in. l. Gallus. §. si eius. num. 14. ea est de posthumo: potestque dupliciter formari, tam de posthumo nato, quàm de posthumo dum in ventre est: argumentatio autem Corn. tractat de posthumo nato mortuo patre, & sic cum patria potestas dari non possit: & tamen is posthumus in iure dicitur suus hæres, vt in. l. si quis filio. §. 1. ff. de iniust. rup. in. l. 1. §. sciendum, ibi, vel saltem concepti. ff. de suis & legit. hæred. Cui difficultati respondens Deci. in. d. l. qui se patris, præposterè eà accipit, ideoque minus aptè respondet, dicens, quòd posthumus fide & in spe dicitur suus, per. l. qui in vtero. ff. de stat. homi. quod respicit aliam considerationem, dum posthumus in vtero est, de qua statim agemus. Itaque patet ad iura à Corn. adducta, non facere spem natiuitatis posthumi, nec tunc rectè applicari d. l. qui in vtero: quod ante Deci. non satis expendit Alex. in. d. l. si filius qui patri. nu. 13. nec Soc. in. l. 1. n. 24. col. 24. in fi. ff. de vulga. Vndè melius huic obiectioni occurrendum est ex fictione seu prouidentia, de qua in l. intelligendus. 153. ff. de verb. sign. qua habetur generalius, posthumum censerì natum cum pater moreretur, & sic retrahitur tempus natiuitatis ad tempus quo pater adhuc viuebat: sic alibi dicitur quòd

ad tempus natiuitatis iura sua ei conseruantur, vt in .l. antiqui. ff. si. pars hæred. peti. de text. autem. d. l. qui in vtero, doctè & ingeniosè olim scripsit Bartolomeus Philippus Lusitanus, in tracta. fiction. 3. par. capit. 9.

37 Ex prædicta regula infertur ad veram & receptam sententiam, quæ habet. posthumum non dici suum heredem antequàm nascatur. l. fin. ff. de collatio. bono. l. fin. ff. de assign. lib. ideoque spes tantum non existentia sui hæredis tunc considerari potest, vt in .l. 1. §. totiens. ff. de vent. in poss. mitten. latè Ias. in .l. si à primo, num. 18. ff. de libe. & posthu. latius Tiraq. in .l. si vnquàm, verb. suscepit liberos, num. 124. vbi multis hoc ornat: quibus addo text. in .l. posthumus in princip. ff. de inoffi. testa. secundum communem literam ibi, quibus suus potuisset fieri, si in vtero, mortis eorum tempore, non fuisset: quod probat text. ille etiam si legatur ad exemplar florentinum, cuius meminit Anto August. lib. 4. emendat. pag. 270.

Huic autem veræ & receptæ sententiæ nõ obstat tex. in .§. sui, Instit. de hæred. quæ ab intest. defer. quo Ias. maximè torquetur in .d. l. si à primo, & in .l. posthumus nato, & in .l. qui se patris, vbi dixit non posse ei sine violentia responderi, cuius verba sunt: posthumi quoque qui si viuo parente nati essent, in potestate eius forent, sui hæredes sunt. Puta-

uit enim Ias. in .d. locis, text. illum loqui de posthumus dum in ventre est: ideoque responderi fidei dici suum ob spem natiuitatis: & ita semper Deci. in dict. l. posthumus nato, & in .d. l. qui se patris, & in .l. posthumus. C. de collatio, & nouissime Durar. libr. 2. disputa. capit. 38.

Sed melius est intelligere vt olim ego intelligebam, posteaque idem legi apud Curt. d. l. posthumus, à quo transcripsit Gozad. d. l. qui se patris, & refert nouissimus Huberti. d. l. posthumus, in .2. parte num. 4. vt scilicet text. ille loquatur de posthumus nato, (nam ante natiuitatem ex dictis iuribus suus hæres nõ dicitur) quod primò suadetur ex vi nominis: idem enim est dicere posthumum, ac si dicas natum posthumationem seu mortem patris. l. 3. vers. primo. ff. de iniust. rup. Aulus Gelli. libr. 2. c. 16. probat text. in .l. nomen filiarum. 164. ff. de verb. sign. & ita habet cõis resolutio, vt post alios tradit Galiaul. in .l. Gallus in princ. nu. 28. Idem sensus colligitur magis ex serie illius text. quia prius loquitur, quod iudicaretur: si viuo patre natus esset, & vti verbis conditionibus ibi, si viuo patre: & sic loquitur de nato, non de eo qui in ventre est. Igitur idem referri debet ad casum mortui patris. Si enim eo viuo requiritur natiuitas vt filius suus hæres dicatur, multò magis id exigere debet in secundo casu, cùm iam parens deest, & sic text. ille semper loquitur de posthumus nato: facti autem differentia

non iuris ibi est, an viuo an mortuo patre nascatur, atque ita tex. ille magis probat commu. sententiam. Quæ interpretatio etiam iuuatur cò quòd frequentius in iure posthumus non dicitur qui in vtero est, sed natus, vt in. d. l. 3. ff. de iniust. rup. ante natiuitatem enim magis appellatur venter, vel in vtero esse dicitur, vt in. d. l. qui in vtero, & l. ventre. ff. de acquir. hæred. l. cum quidã. §. 1. ff. eod. l. ventri. ff. de tutor. & curato. da. l. 1. & per totum titul. ff. de ventr. in possess. mit. Non tamen negandum est aliquando posthumum dici ante natiuitatem, pro eo scilicet qui adhuc in vtero est. l. cum pater. 30. ff. de nego. gest. l. si nemo. §. fin. ff. de testament. tute.

38 Ad nomen sui hæredis & effectum sui tatis ex patria potestate, citatur quotidie tex. in. d. l. in suis, & in. d. §. sui autem, & in. l. cum ratio. ff. de bon. damnat. vel secundum aliã literã de portio. liber. de quibus agit Coras. lib. 3. miscellan. capit. 16. cuius verba fuerunt Viglij in. d. §. sui autem & Alci. in fin. lib. 4. de verb. signi. & d. libr. 5. parerg. capit. 19. Ex quo, & alijs quæ legendo aduerti, conijcio Duaren. ad Balduin. hoc vitio transcribendi voluisse notare eundem Coras. cuius tamen diligentia & iudicium in multis laudari potest.

Ex illis autem iuribus plures sui tatis effectus colliguntur à Doctore. quos facile colliget, qui legerit scri-

pta ab ordinarijs & repet. in. d. l. in suis, & in. d. l. qui se patris, & in. d. l. si filius q. patri: & quæ repetit Corn. in. d. l. si fratris, & quæ transcribit Benedict. in. cap. Raynucius, verb. mortuo itaque, in. 2. ex nu. 50. & latissime Igne. in. l. 1. §. si pater ab hostibus. ff. ad Syllan. & post eos Loriot. de Consangu. Axiom. 15. cum sequen. & Tiraq. in. d. l. si vnquam in princip. ex num. 19. Idem de primo genit. quæst. 32. & 39. & quæ in proxim deduxit Deci. Consil. 331. Quibus addendũ est ex dict. iurib. quòd cum regulariter viuentis nemo dicitur hæres, si in aliqua dispositione fiat mentio de hæredibus viuentis, intelligendum sit de suis hæredibus, vt aduertit Alcia. in. l. hæredis. 75. num. 4. ff. de verb. signi. cui addo text. secundum communem literam, in. l. 3. in fin. princip. ff. de iniust. rupt. ibi, siue post mortem siue viuo testatore nascatur hæres: ad quæ verba nec glos. nec Doctor. aduertisse videntur.

Sed omisis cæteris effectibus sui tatis, illum examinandum suscipio, qui difficultate & utilitate maior videtur: ex illis enim iuribus inferendo dixit glo. in. l. nichil. C. pro hered. & in. l. 2. §. filium. ff. eod. quòd filij sui hæredes, non haheant ius vsucapiendi illo titulo pro hærede, & ita Bart. quem sequuntur Paul. Alex. & alij, in. d. l. in suis, vbi idẽ probat nouissimè Alcia. post Angel. de perigl. ibi, num. 117. & est receptissima opinio,

vt tradūt omnes ibi, & Iacob. de. S. Georg. in. l. pater filium, nu. 26. ff. de in offic. testam. Hispan. à Couas ruui. in. c. possessor. 2. parte. §. 5. Soc. Balb. Benedic. & alij infra referendi: circa declarationem Bald. in Rubr. ext. de prescript. Alberic. in. d. l. 2. §. filium. Fundamentum glos. & Doct. est ex d. l. in suis cum similibus, cum enim Iureconf. ibi & alibi dicat suum hæredem viuente patre dominum censeferi, & eo mortuo, magis continuare pristinū ius, quàm nouum acquirere, putant ipsi inde negari filio nomen & possessionem hæredis, & cōsequenter non concurrere ius vsu capiendi ex nouo titulo pro herede, qđ probari existimant in. d. l. nihil, & in d. §. filium.

39 Sed contra præscriptam illam opinionem, seu potius inueteratum errorem, eleganter aduertit Vigli. in. d. §. sui autem, Institut. de hered. quali. & differ. qui vtinam pergeret enucleare ius Ciuile vt cæpit, & potuisset, quem merito dum iuuenis esset magnæ spei appellarunt insignes viri Erasmus & Alcia. quo in loco Vigli. respondet illis iurib. quib. glos. & Docto. nituntur, eaque melius explicat, non autem curauit probare sententiam communi cōtrariam: & eo tacito idem scribit Forcatul. in sua Neciomantia, dialogo. 36. cuius tantum meminit Hispan. vbi sup. vult igitur Vigli. competere suis vsucapionem pro herede: idemque nouissimè probat Connan. libr. 10. capi. 5.

nemine citato, more suo. Sed ante hos omnes eandem sententiam contra glo. & communem tentauit Cuma. in. d. l. 2. §. filium, & Fulgo. in. l. 1. C. pro hæred.

Et anteaquam illis iurib. respondeamus, hanc veram sententiam probo ultra eos, ex sequentibus, primò ex. d. l. in suis, cū similib. à quib. Docto. præpostere inferunt: nam dum sui vocantur tanquam pristini domini, & per illam iuris continuationē, id planè est eos magis hæredes facere, non autem eis adimere aliquid quod extraneis hæredib. cōcedatur: sinitas enim prodesse, non nocere solet, vt fatètur Doctor. parum in hoc sibi constantes, vt colligitur ex Perigl. nu. 112. & num. 116. ex Bar. & alijs in. d. l. si filius qui patri. ff. de vulga. & ita succedit regula vulgaris. l. qđ fauore. C. de legib. facit ad hoc text. notab. l. 3. §. si emancipatus. ff. de bono. pos. cont. tabul. ibi, non enim qui filius iustus est efficietur non filius: cum rescissio quo magis admittatur non quo minus abhibeatur. & c.

Iuuatur hoc secundo, quia filijs suisque hæredibus planè conuenit vsucapio pro herede ex vi verborum, ipsi enim verè & propriè hæredes sunt, & magis heredes dicuntur quàm extranei, vt superius probaui, & colligitur ex. l. 1. §. qui sunt in potestate ff. si quis omis. caus. testa. Non est igitur cur eis negetur ius hæredib. concessum. Faciunt tertio pulchra verba tex. in. l. falsa demonstratio. 33. §. 1. ff.

de conditio. & demo. ibi, honor eius 40
 auctus est, non conditio mutata: ita
 in suis nomen & condicio hæredum
 manet, licet effectus maior sit. Pro-
 batur. 4. hæc veritas, quia suis hære-
 dibus non negantur actiones & re-
 media hæredum, vt petitio hæredita-
 tis, iudiciumq; familiæ eriscun. vt
 colligi potest ex. l. 3. ff. de petit. hære-
 dit. & l. 2. in princ. ff. famil. eriscun.
 cum traditis notabiliter per Aret. in.
 l. planè. §. duobus col. 3. ff. de legat. 1.
 Probatur & 5. idem efficaciter ex. l.
 pen. §. si pater. ff. pro suo: vbi glo. re-
 tinés suum errorem mirè variat, nul-
 la enim ratio differentia assignari po-
 test, cur ex diuisione bonorum à pa-
 tre viuo facta, filij ibi vsucapiant pro
 suo: succedendo autem patri defun-
 cto non vsucapiant pro hærede: ma-
 ximè cum diuisio illa facta à patre vi-
 uente inter liberos, & successio quo-
 dammodo æquiparentur, ex glo. &
 Doct. in. l. quoties. C. famil. eriscun.
 & ideò illa diuisio non sumit effectū
 nisi post mortem, sicut successio, secū-
 dūm glo. & Docto. & notat Salic. in
 d. l. nihil, nu. 2. in fin. Contra commu-
 nem etiam & 6. stat manifesta ratio:
 glo. enim & Doct. argumentantur à
 continuatione dominij, de qua agit
 Iureconf. & ob id negant suis vsuca-
 pionem pro hærede: sed debuerunt
 aduertere hîc agi de vsucapiendo &
 sic de realiena, in qua non potest da-
 ri continuatio illa dominij, & conse-
 quenter corrumpit illa argumentatio
 glo. & Docto.

Fortius autem & euidentius fun-
 damētum aduersus communem er-
 rorem colligitur ex. d. §. filium. d. l. 2.
 vbi hæc sententia manifestè proba-
 tur, verba tex. sunt: filium quoq; do-
 natam rem à patre, pro hærede nega-
 uit vsucapere Seruius. f. qa existima-
 bat naturalem possessionem p̄nes-
 eum fuisse viuente patre. Ex quibus
 verbis glo. & Doct. colligunt suis
 negari vsucapionem pro hærede: sed
 verius collegissent cōtrarium, vt pū-
 git Cuma. ibi, licet non sibi constet:
 firmiter autē explicat Vigli. vbi sup.
 & forsan melius nunc deducemus.
 Nam in. d. §. casus describitur in quo
 speciali ratioe suis negatur vsucapio
 pro hærede: si autē regulariter suus
 vsucapere non posset, inepta esset du-
 bitatio Iureconf. vanoq; labore tot
 verbis ostendere conaretur, in ea spe-
 cie cessare vsucapionem pro hærede:
 à quo enim remouetur genus, certū
 esset remoueri speciem, iuxta glo. in.
 l. si causa cognita. C. de trāfactio. qđ
 apertè deducitur ex eod. tex. attento
 quòd ibi specialis ratio traditur ad
 negandam tūc vsucapionem pro hæ-
 rede: Vndè per locum ab speciali, pa-
 tet Iureconf. significare regulam esse
 in contrarium, vt. f. suus pro hærede
 vsucapiat: ex qua regula ibi resulta-
 bat ratio dubitandi, qua non obstan-
 te, deciditur eo casu cessare vsucapio-
 nem pro hærede: quia filius viuo pa-
 tre, rempossidebat à patre sibi dona-
 tam, & ideò postea parente mortuo,
 non potuit filius sibi mutare causam

possidendi, ex regula. §. præceden. & l. 3. §. illud. ff. de acquir. possess. Et ut magis enucleetur mens illius tex. ad-
 O uerto Iureconf. ibi aduersus hanc rationem decidendi, sentire subtilem rationem dubitandi, videtur enim ibi non mutari causam possessionis, eò quòd prima donatio inter patrem & filium non valuit, & consequenter causa pro non causa erat habenda, iuxta vulgarem regulam. l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bono. possess. cont. tab. & ita videbatur posse induci vsucapio pro hærede, nec mutari in filio causam possessionis cui tacite obiectioni satisfacit Iureconf. confiderans, donationem illam licet inuvalidam, trāstulisse naturalem possessionem in filium, sicuti aliās interuirū & uxorem. l. 1. §. si vir uxori. ff. de acquir. possess. Atq; ita cōcluditur stare regulam illam prohibētem ne quis sibi causam possessionis mutet: ideoq; non posse ibi dari vsucapionem pro hærede, quia mutaretur causa possessionis contra iuris regulam: hæc sunt quæ vere & subtiliter colliguntur ex Iureconf. in. d. §. à, doctoribus male explicato.

Ex quo iam patet ibi non agi de possessione bonorū, quatenus prius erant penes patrem, sed de possessione rei donatæ, quæ viuo patre erat penes filium: quod contra gl. & Bar bene aduertit Ias. in. d. l. in suis, nu. 31. & sic ostenditur ibi esse tex. expressū pro hac sententia contra cōmunem,

41 Nec aliquid obstat. d. l. nihil. C.

pro here. verè enim respondet Vigli. & antè eum Fulgo. non relatus. l. illa aliud longè diuersum continere, cū dicit, nichil pro hærede vsucapi potest suis hæredibus existētib. magis obtinuit: quæ verba præposterè à gl. & Doct. accipiuntur, quasi ibi negetur suis hæredibus vsucapio pro hærede: tex. autem vult quòd vbi sui hæredes existunt non possit aliquis heres dici, nec pro hærede vsucapere: quod ijdem Cæsares rescripserāt in. l. 2. C. vnde libe. cuius ratio est, quia suus ipso iure fit dominus etiam ignorans, & consequitur dominium totius hereditatis, vnde nemo alius hæres dici potest, quod proprie congruit in successione ab intestato, vt loquitur. d. §. sui autem, versicu. idem etiam conuenit vbi suo præterito, aliquis instituitur, succedit enim ipso iure causa intestati. l. 1. ff. si tab. testam. null. extab. l. inter cætera. ff. de libe. & posthu. l. 1. ff. de iniur. rup. cū multis alijs.

Necessariò autem ex iuris principijs. d. l. nihil procedere nō potest, vbi daretur testamentum validū, in quo cū filio institueretur extraneus, tunc enim extraneo negari non potest nomen heredis, ex institutione, & consequenter vsucapio pro hærede. quod Docto. non ita explicant.

42 Hæc autem interpretatio ad. d. l. nihil, difficultatem habere posset, quam Vigli. non attigit: si fingas quod aliquis ex iusto errore posset credere se hæredem, vt in exemplis Bar. in. l. Celsus,

Celsus, col. 1. ff. de vsucap. similiter etiam in exemplo. l. fin. ff. de hæred. instit. vbi Bar. & Imol. notat de rumore, quod filius ante patrem decesserat: essetq; aliud exemplum iusti erroris ex. l. vxorem. ff. de manu. testa. Similiter ex errore facti datur bona fides, & nomen hæredis, & si suus existat qui ignorabatur, vt. l. militis codicillis. §. miles in supremis. ff. de milit. testam. Nam si ex iusto errore aliquis se hæredem credat, etiam suo existente, poterit pro hærede vsucapere: ex glo. in verb. existimauerit, & ibi Docto. in. l. 1. ff. pro hære. & glo. l. si. verb. non potest. C. eod. Ex iusto enim errore titul. putatiuus sufficit ad vsucapiendum. l. non solum §. 1. ff. de vsucapio. l. quod vulgo. ff. pro empto. l. pro legato. ff. pro lega. glos. Interdum, in princ. ff. de acquir. poss. Bar. & alij in. d. l. Celsus.

Hæc autem restrictio ad illam. l. tutius procedet in tertijs possessoribus qui causam habuissent ab instituto vel alio qui iusto errore se hæredem putaret: talis enim possessor bene se tueretur aduersus suum hæredem ex possessione cum titulo, quod cõprobat: Nam iura dicunt ius adeundi & immiscendi non perimi villo tempore, quod communis sententia intelligit vsq; ad triginta annos, gl. recepta in. d. 3. ff. de acquir. hæred. & l. licet. C. de iur. delibe. Bar. in. l. 1. nu. 4. ff. de condic. ex lege: quod tenuit Paul. in. l. si quis suus. ff. de iur. delibe. & l. fin. C. de repud. hæredi. quanuis Ias.

in. d. l. 3. & in. d. l. licet male cum citet: tradit notater Curti. in. l. vna. C. quand. non peten. par. n. 25. & ibi Deci. n. 8. Felin in. c. de quarta, nu. 22. de prescrip. Sed quamuis filius vel alius hæres habeat spacium illud. 30. annorum, si quis tamen rem possideat, vsucapiet aduersus filium, tempore ordinatio, si titulũ & bonã fidem habeat: sine titulo autem cessante mala fide, vsucapiet tẽpore lõgissimo, vt tradit notater Alex. d. l. vna. n. 7. C. quand. nõ peten. part. Bald. de preser. 4. par. 4. part. q. 19. Gozad. Consi. 56. nu. 4. qui citat. Bal. in. l. si. C. fini. regundo. vbi hoc nõ dixit, ego addo ita in terminis scripsisse Paul. in. l. filio præterito, col. 2. ff. de iniur. rup. quẽ nõ percipiens inaduertenter repræhẽdebat Benedic. in. c. Raynutius, verb. mortuo in. 2. num. 62. & sic vides aduersus suum hæredem vsucapi posse res hæreditarias: pro quo adduco tex. notab. qui hoc manifeste probat in. l. captum. 9. C. de post limi. reuerf. ibi, suum hæredem, & ibi, si nõ tantũ tempus effluxit. Ex quo tex. & iuris principijs est hoc intelligendũ, data habilitate terminorũ, puta post legitimã ætatẽ filij, nõ antea, & cũ restitutione ex iusta causa, ne vsucapio noceat filio, quãdo ei nõ possit culpa imputari: & ita tẽperãdum est, quod indistincte scribit glos. & Bal. in. d. l. vna. n. 9. & quod tradit Balb. de Præfer. 1. part. 6. par. n. 53. q. 27. dum scribunt cõtra existentia sui hæredis nullo tẽpore vsucapi posse: melius dice-

rent existentiam ipsam sui hæredis v
suci non posse, quia nullo tempo-
re potest quis effici filius vel suus, si
nō erat: dominus autem rerum effici
potest, & ita contra suum hæredem
vsucapione se tueri: quod potest colli-
gi ex Paul. in. d. l. licet. C. de iur. deli-
ber. & ex Corn. ibi col. 3. vers. sed ad-
uerte, & ita conueniūt quæ Balb. ad-
ducit in. d. loco.

43 Intellige etiam dictam. l. nichil,
secundum prædictum verū sensum,
vt securius procedat, quando alius
sciret filiū extare: statim enim scit
vel scire debet se ius non habere, nec
posse aliq̄e, suo præterito, hæredem
esse ex testamento: quia veriū tunc
est causa intestati. l. 1. in fin. ff. si tab.
testa. null. extab. secundum verā & re-
ceptam sententiam. Idē facilius pro-
cederet vbi prorsus testamentū non
esset factū, nemo enim succedere po-
test, stante suo, vt sup. in quibus ter-
minis non posset vsucapio procede-
re quāuis possessor errore iuris puta-
ret se habere iustū titulū: obstat enim
regula in materia, vt iuris error nō iu-
uet ad vsucapiendum. l. nunquā. ff. de
vsucapio. l. si. C. de vsucap. pro dona.

Quod vtiliter amplio vltra Doct.
vt procedat etiam lapsis triginta an-
nis, licet id tempus etiam sine titulo
ex errore iuris vel alio colore, quo ces-
set mala fides, sufficiat ad vsucapien-
dum, etiam de iure Canonico, secun-
dum Paul. in. d. l. Celsus, nu. 4. ff. de v-
sucap. vbi latē Balb. n. 15. & facit tex.
in. c. peruenit, vbi notanter Burgens.

de Empt. & vendition. notat Afflict.
Decisio. 40. nu. 12. vbi merito extol-
lit resolutionem Paul. & ita Rubeus
consil. 75. quod iuuatur ex effectu lō-
gissimi temporis, in re prohibita a-
lienari: secundū traditionem Paul. vi-
dendam in. l. fin. §. sed quia, col. 3. C.
commun. de lega. Ias. in. l. filiusfam.
§. diui, in. l. lectu. nu. 114. in fi. Dico
enim quōd in his terminis, non pro-
cedit illa resolutio Paul. quia vbi pos-
sident bona, scit extare filium defun-
cti, magis est in mala fide quam in er-
rore iuris, ea retinendo: id enim sua-
det nō solum ius ciuile, sed ratio na-
turalis omnibus nota. d. l. cum ratio.
ff. de bon. damnat. Et in his quæ na-
tura ipsa docet, nemo excusari po-
test. l. 2. & ibi Docto. C. de in ius vo-
can. Ias. in. l. si quis id quod, nu. 32. ff.
de iurisd. omni. iudic. quod maxime
iuuari potest ex traditis à Felin. in. d.
c. de quarta, nu. 26. de præscrip. & ab
ijs quæ resoluit Balb. vbi sup. Nec illa
doctrina Paul. prorsus tuta est, pos-
setq; multis controuerti: variat enim
Docto. vt latē tradit Hispan. à Leua
in. d. c. possessor. 2. part. §. 7. n. 5. char.
52. vers. secunda cōclusio. Et hæc no-
stra ampliatio iuuatur satis ex notabi-
li decisione Afflict. 374. vbi loquitur
de possidente longissimo tempore
ex testamento irrito. Posset etiā exē-
plum & ampliatio assignari ad. d. l.
nichil in spurio, qui nullo tempore v-
sucapere posset, in relictis à patre,
quatenus ius resistit etiam si ex erro-
re facti putaret se legitimum: vt tra-
dit

dit Salic. in. d. l. nichil, post antiquos, 44
 & voluit gl. memorabilis in. l. nemo.
 ff. de vsucap. pro lega. Bal. in. l. nullo.
 C. de rei vëdic. notabiliter Alex. Cõ
 fil. 74. liba. 3. latè Balb. 4. part. 4. par.
 q. 18. & Ripa in. l. 1. nu. 8. ff. quor. bo-
 no. qui videndi sunt, quia nõ est om-
 nino sine dubio. Et ex illa. l. nemo, cū
 gl. ff. pro lega. vtiliter infertur ad per-
 sonas numeratas à glos. in. §. legari
 Institu. de legat.

Sunt hæc vtilia, pendentq; neces-
 sario ab intellectu. d. l. nihil, ideò ex-
 cessus hic non culpabitur: vt alias in-
 quit I. C. Marcellus, in. l. iam dubita-
 ri. ff. de hæred. instit. Patet igitur ex
 sup. deductis, non esse negandum ius
 vsucapiendi pro hærede, suis hæredib.
 & consequenter non esse differentiã
 inter filios in potestate & emancipa-
 tos: contra glos. & Docto. Hinc etiã
 cessabit anxietas Paul. in. d. l. 2. §. fi-
 lium. ff. de vsucap. pro hære. dum tra-
 ctabat quo remedio succurreretur
 suis hæredibus. Vtilitas autem & ve-
 rificatio huius articuli ad praxim est
 quando in bonis patris aliqua exta-
 rent quæ patris non essent: sicut enim
 extraneis tunc datur titulus & ius v-
 sucapiendi pro hærede: ita & fortius
 dicendum est in suis, ex sup. deductis.
 Quam sententiam libentius ample-
 ctor, quia eam probavit olim cõsum-
 matissimus Iureconf. insignis Doct.
 O Antonius Soarius, supremi Regij
 prætorij Senator dignissimus, quem
 Salmantiæ docentem, audisse nun-
 quã pænitebit.

Ex his infertur ad opinionẽ Bald.
 in Rubr. de præscript. nu. 15. qui reti-
 nens communem errorem, quẽ sup.
 confutauimus, excogitauit pro inge-
 nij velocitate, posse filium nõ obstã-
 te sinitate vsucapere pro hærede, nõ
 vt filium, sed tanquã agnatum vel
 cognatum. Filijs enim successio de-
 fertur ex tribus capitibus. l. 1. §. sed vi-
 dendum. ff. de successio. edic. & sic
 vult Bald. quòd filius licet ex primo
 capite non possit vsucapere pro here-
 de, poterit ex sequẽtibus: quod sequi-
 tur Alex. d. l. in suis, nu. 7. idẽ Alex.
 in. l. 1. num. 17. C. qui admit. Alex.
 in. l. licet. C. de iure. deliber. Alex. in.
 l. si emancipati. C. de collatio. De-
 ci. in. d. l. 1. in vtraque lectu. Balbus
 in. di. l. Celsus. 1. part. num. 49. ff.
 de vsucap. Sœt. in. l. si filius qui pa-
 tri, nu. 16. ff. de vulga. Benedic. in. c.
 Raynucius, in verb. mortuo o. 2. nu.
 185. Hispan. Couasru. d. e. possessor,
 nouissimè Aleia. d. l. in suis: quæ opi-
 nio inutilis est si attẽdatur verior sen-
 tentia quam sup. probauimus: cum
 enim possit filius vsucapere pro hæ-
 rede ex primo capite, nõ oportet cõ-
 fugere ad iura agnatorum vel cogna-
 torum. Sed retenta communi opinio-
 ne, non videtur probabilis hæc inuen-
 tio Bal. ex fundamento Ias. in. d. l. in
 suis, nu. 8. & eiusdem in. d. l. 1. nu. 25.
 quod prius tetigit Alex. d. l. si eman-
 cipati. 2. col. versi. sed possit: ex text.
 quem commendat in. l. de bonis. §. 1.
 ff. de Carbon. edic. ibi, tamen si ex infe-
 rioribus partibus petant, qua legiti-

mi vocantur, quoniam sui sunt, vel ex illa quæ cognatis datur. Et sic vult tex. quod ex quocunq̄ue capite succedat filius, semper ei inest qualitas sui hæredis: & consequenter si fuitas esset causa tollendæ vsucap. pro hærede, non posset filius vsucapere ex capite agnatorum vel cognatorū: Sed tandem Alex. d. l. si emancipati, Ias. d. l. r. n. 25. & ibi Deci. nu. 89. lectu. 2. & Alcia. d. l. in suis, & Soci d. l. si filius qui patri, nu. 16. respōdent quod in alijs capitibus filius dicitur suus, quo ad ea quæ vtilitatem ei adferunt cum glo. d. l. r. per. l. penult. §. fin. ff. quis ord. in bono. poss. seru. & ita intelligatur. d. l. de bonis: quæ solutio periculosa est, ex his quæ in simili tradit idem Deci. in. l. vna, nu. 9. C. quādo non pete. part. à quo transcribit Gozad. consil. 56. nu. 3. Item secundum eam Bal. subtilitatem destrueretur communis opinio, & redderetur prorsus inanis regula, quam fingunt glo. & Docto. cum ad manum & nutum filij absq; vlllo labore esset vsucapere pro hærede: quod dubitās aduertit Cotta in memorab. verb. filius, & lex tūc diceretur imposita verbis non rebus, contra id quod in hac materia dicit glo. in. l. penul. §. si pa-

ter. ff. pro suo.

Ex hac etiam solutione Doctorum colligitur quàm parum sibi cōstent in hoc articulo: si enim fuitas secundum eos non attenditur in filio, nisi quo ad vtilia, iam sequitur eam non tollere ius vsucapiendi pro hærede: & consequenter esset hoc non cōtemnendum fundamentum pro vera sententia quam sup. probauimus, contra glo. & Docto. quicquid pro communi scribat Huberti. in. d. l. r. C. qui admit. ex nu. 114. Hinc etiam cessant quæ tradit nouissimè Anto. Gometius egregius Docto. Salmanticens. primo tomo cap. 9. nu. 19. Sed longius quàm vellem me progressum video: nec dubito coricæis & detractoribus ansam oblatam, vt saltem tanquàm proluxa præludia hæc mordere possint: qui non respicient quot hic non vulgaria traduntur: nec morem nostrorum in rubricis proluxius scribentium, ac multa extranea adducentium. Omnia autē quæ hic scribimus, pertinebāt ad tractatum horum verborum (Bona & patria potestas:) sine quibus nulla inuenitur lex in his duobus titulis. Sed doctis & candidis laborem nostrum non ingratum fore speramus.

S V M M A R I V M.

- 1 **D**ividitur hæc lex in tres partes separatim tractandas.
- 2 Emendatur traditio quædam Pauli Castr.
- 3 Explicatur tex. in. §. secundum vulgarem. l. filiusfa. ff. de lega. i. in verbo inestimabilis.
- 4 Circa idem verbum explicatur. l. fin. ff. de iis qui de iuce. vel effude. contra Alber.
- 5 Infertur ad ius patroni quatenus inestimabile appellatur.
- 6 Tractatur intellectus. l. nemo prædo. §. i. ff. de reg. iu.
- 7 Consecutiue explicatur. l. Iulianus. ff. si quis omiſſa cau. testa. contra communem allegationem.
- 8 Agitur de vera litera. d. §. secundum vulgarem.
- 9 Tractatur an Constantinus in bonis maternis, & Iustinianus generalius in aduentitijs nouum ius induxerint.
- 10 Reijcitur communis allegatio. l. placet. ff. de acqu. hered.
- 11 Sustinetur contra Politum communis allegatio. l. i. ff. si quis à par. fuer. ma.
- 12 Probatur multis iuribus communis opinio, quæ habet ante Iustin. aduentitia prorsus acquiri patribus.
- 13 Ponderantur ad hoc iura tractantia de collatione bonorum inter liberos, & alia iura.
- 14 Expenditur. l. 3. §. hoc autem. ff. de lega. præstan.
- 15 Tollitur obiectio. l. profectitia. ff. de iur. dot.
- 16 Agitur obiter de text. in. §. sed neque hæres Inst. de testa. contra glo. & Ang. ibi: & contra aliquos alibi.
- 17 Ponitur, & impugnatur communis sententia quæ habet dari hodie efficacem conuentionem inter patrem & filiumfa in aduentitijs.
- 18 Agitur de questione patris scribentis legatum filio suo relicto.
- 19 Proponitur communis opinio, quod ante Constantinum bona materna omnino acquirebantur patri.
- 20 Probatur eadem communis opinio iuribus, &

- rationibus ultra Docto. contra Ricar. Politum. Ale.
- 21 Exactissime & plenissime examinatur sensus. l. filius. ff. de inoffic. testa.
  - 22 Reiectis pluribus interpretationibus reijcitur etiam interpretatio Aret. & Dec. quæ fuit Cyni, & Albe.
  - 23 Reijciuntur aliquæ interpretationes ad. d. l. filius.
  - 24 Probatur cum Maria. Soc. l. illam non obstare communi sententiæ. & ostenditur ibi verbum, alij, non posse intelligi de filio.
  - 25 Adducitur, & explicatur. l. qui in aliena infine princ. ff. de acq. hære.
  - 26 Agitur ultra omnes de verbis. d. l. filius, vers. quoniam.
  - 27 Probatur ultra omnes ex prima parte illius. l. communis sententiæ, contra quam omnes adducunt secundam partem eiusdem. l.
  - 28 Ex eadē. l. aliqua nouè & vtiliter deducuntur.
  - 29 Agitur de intellectu. l. pen. ff. ad Senatus cōs. Tercul.
  - 30 Explicatur litera. l. i. C. qui adm. pro communi contra aliquos.
  - 31 Tollitur obiectio Alc. contra communem, & nouè intelligitur. l. cum oportet in princ. C. de bon. quælibet.
  - 32 Explicatur litera. d. l. cum oportet dum refert ius antiquum.
  - 33 Admonentur lectores vt caueant ab errore eorum, qui indistincte putant ius digestorum antiquius esse iure codicis.
  - 34 Multipliciter ampliatur hæc. l. & iura, quæ tractant acquisitionem quæ fit patri per filiumfa.
  - 35 Ostenditur in hac materia ingens error Ant. Corſe.
  - 36 Lucrum à lege delatum sine aditione, vel agnitione transmitti, & ostenditur error Hispan. Segn.
  - 37 Explicatur lex & consuetudo communicans bona inter coniuges.
  - 38 Explicatur tex. in. auth. hæ. res. C. de secū. nupt.
  - 39 Adducuntur aliqua notabilia pro effectu acquisitionis duraturæ penes patrem quam diuixerit.
  - 40 Impugnatur limitatio quædam Pauli & Corn.

- 41 Probat^r alia limitatio Pau. ad hanc legē & similes.
- 42 Ponitur alia ampliati, quando filius ex dignitate exiret à potestate patris.
- 43 Ponitur alia de filio a. clerico testate, contra Panor. & Benedictum.
- 44 Ponitur alia ampliatio de filio testante permittente statuto.
- 45 Ampliatio de filio ingrediente religionem.
- 46 Ingressu religionis cessare patriam potestatem.
- 47 Proponitur, & exactissimè discutitur questio patris ingredientis ingredientis religionem.
- 48 Relatis variis opinionibus scribentium, emendantur aliqua allegationes eorum.
- 49 Ostenditur contra aliquos in hoc receptiorem esse glo. opinionem, ut tunc ususfructus maneat penes monasterium viuentē patre.
- 50 Eadem opinio ultra scrib. eleganter probatur.
- 51 Respondetur cuidam argu. Bar. & explicatur. §. cum autem. l. cum oportet, in fratru. sequen.
- 52 Ponitur alia ampliatio ad tex.
- 53 Ampliando tractatur quomodo pater & filius cohabitare debeant.
- 54 Id tutissimum esse, ubi pater à filio, vel filius à patre velit alimenta.
- 55 Tentatur contra plures filium nõ esse indistinctè retinendum à patre.
- 56 Nouè ampliatur hæc l. & iura similia ad patrem cuius nequitia filius ab eo separatur.
- 57 Expenditur, & limitatur. l. 3. §. penult. ff. de liber. exhib.
- 58 Ponitur differentia inter acquisitionem coniugum & filij.
- 59 Ponitur alia ampliatio in liberis legitimatis.
- 60 Ampliatur hæc lex & similes, de acquisitione per filium patri furioso.
- 61 Ponitur communis limitatio in hereditate delata filio furioso.
- 62 Ponitur difficultas ad eandem communem opinionem.
- 63 Validissimè impugnatur communis illa limitatio.
- 64 Explicatur. l. Antistius. §. si. ff. de acq. hæ. cõtra communem.
- 65 Retorquetur. l. cum hæres. ff. de acq. hæ. cõtra communem.
- 66 Explicatur. l. si. §. quæri potest. ff. quis ord. in bon. pos. ser.
- 67 Iterum explicantur aliqua ad. d. l. cum hæres.
- 68 Ampliatur hæc lex. l. per. l. sequentem, & tractatur an illa fuerit necessaria.
- 69 Ex illa. l. infertur ad. l. iusta interpretatione. ff. de verb. sign.
- 70 Ponuntur aliqua in quibus appellatione filiorum non veniunt nepotes.
- 71 Ponitur vtilis declaratio in eodem articulo.
- 72 Explicatur. l. filium habet. ff. ad Macedo. cõtra plures.
- 73 Ex eadem. l. 2. infr. eod. colliguntur & explicantur aliqua non vulgaria.

PRIMA PARS.

1

Ota materia huius tituli & sequentis utilissima est, quia nihil frequentius habetur in praxi. Hæc autem l. i. secundum Cin. Bar. Alberi. Salice. Fulgo. tria continet, & ego eorū diuisionem sequor: quia licet tex. alia etiam contineat, illa tria sunt principalia. Primum est quid acquirant filij fa. patribus, in bonis maternis. Secundum quòd pater debeat ea bona administrare. Tertium quòd pater non possit alienare talia bona: & hoc ordine legem hanc tractabimus tribus capitibus.

Constantinus. l. hanc condidit, cuius verba in hac. i. parte sunt. *Res quæ ex matris successione siue ex testamento siue ab intestato fuerint ad filium deuolutæ, ita sint in parentum potestate, ut utendi fruendi dumtaxat in diem vitæ facultatem domino videlicet earum ad liberos pertinet.* Deciditur ergo ut in his bonis filius dominiū, pater vsum fructum habeat: fit autem hæc acquisitio vigore patriæ potestatis, ut in legib. sequentib. & l. cum oportet. inf. titu. i. & in. §. i. Instit. per quas person. nob. acquir. Ex quo scriptum reliquit insignis Docto. Paul. Castren. in. l. fin. §. i. nu. 3. ff. de verb. obliga. q. patria potestas inuenta fuit, ut filij patribus acquireret: quod mihi nõ omnino congruere videtur iudicio tanti iuri: licet enim acquisitio sit ex effectibus patriæ potestatis, non tamen dicendum est ob id tantum vel

principaliter ob id fuisse inuentam patriam potestatem, ut colligitur ex glos. §. i. Instit. de patr. potes. Colligitur etiam ex eo quòd ipsa patria potestas aliquando magis consideratur ad utilitatem filij. l. cum ratio ff. de bon. damna. l. in suis. ff. de libe. & posth. Colligitur etiam ex alijs effectibus magni momenti ultra acquisitione, ut latè deduxi superius in. 2. parte Rubr.

3

Hinc infero ad text. vulgarem in. l. filius fa. §. secundum vulgarem. ff. de leg. i. ibi, *potestas enim patria inestimabilis est: solet enim intelligi in scholis, ob effectum acquisitionis quæ patri fit per filios vel nepotes in potestate, tradit Riminal. in. §. hoc quoque, nu. 3. Instit. per quas person. nob. acquir.* Sed ego melius intelligo ex Alberi. ibi: ut non solum, nec principaliter, effectus acquisitionis faciat patriam potestatem appellari inestimabilem; sed potius alia quæ in iure habentur de patria potestate, ut diximus sup. in Rub. quale est illud. l. 3. C. de patr. pot. & illud de iure occidendi: & illud de iure vendendi: & alia quæ honorem & vitam respiciunt, quæ licet raro contingant, possunt tamen aliquando contingere, & tunc pretio estimari nõ possent: arg. tex. notab. in. l. si pater. 35. §. i. in fin. ff. de dona. ibi, *cõtemplatione salutis certo modo estimari nõ placuit: facit. l. iusta. ff. de manu. vind. ibi, vitæ vel infamie: & l. etiam. co. titu. ibi, in p. elio: & ibi, contra latrones: & ibi, sanauerit: & ibi, insidias detexerit.*

4 Sic etiam accipitur inestimabile, in l. fin. ff. de ijs qui deiece. vel effud. ibi, *cicatricum autem, aut deformitatis nulla fit estimatio: quia liberum corpus non recipit estimationem*: tradit Cagnol. in. l. libertas. ff. de reg. iur. & de illo tex. melius Rebuf. de senten. prouis. arti. 1. glos. 4. & quæ scribit Angel. de malefic. verb. in facie: & Felin. in. c. cum non liceat col. 1. de præscrip.

Quibus addendum quòd Alberi. post antiquiores, in. l. ex hac. ff. si quadrup. pau. fecit dica. limitabat. d. l. fin. ne procedat in foeminis: in illis enim dicebat estimationem cicatricis esse admittendam. Sed debuisset aduertere quòd d. l. fin. contrarium probat in principio, ibi, *liberi hominis*: & in fine ibi, *liberum corpus*: quæ verba planè cõprehendunt foeminas vt masculos: nec potest hoc negari. Sic aliàs extra estimationem & diuersum à prætio censetur, quod respicit honorem vel dignitatem. l. quod adipiscēde. ff. de dona. int. vir. & vxor.

5 Sic dicitur inestimabile ius patronatus, & censetur remotum à comodo pecuniario, vt is cui seruus legatur & rogatur manumittere, non possit grauari in aliquo dādo, ob ius patronatus quod consequitur in liberto: tex. vbi vide Cuma. in. l. planè 2. §. fin. est lex. 97. ff. de leg. 1. de quo tex. agit Bart. post glo. in. l. naturalis. §. fin. ff. de præscrip. verb. Paul. in. l. Titius. ff. de actio. emp. Rip. in. l. cum filio, nu. 15. ff. de de lega. 1. Fortuni. in. l. iurispergentium. §. 1. col. 9. nu. 21. ff. de

paet. non ergo dicitur quid inestimabile, tantum ob nimium præcium pecuniarium. Sed ob alios effectus.

6 Ex. d. l. planè. §. fin. & ex his, inferatur ad intellectum tex. in. l. nemo prædo. 169. §. 1. ff. de reg. iur. dum ibi Vlpian. inquit, *locupletiore non censeri qui liberum acquirit*: glo. dicit posse legi dupliciter primo libertum, vt nõ dicatur quod locupletior eo quòd consecutus sit ius patronatus liberti: & ita intelligit glo. in. d. l. planè. §. fin. & ibi Bar. gl. & Doctor. in. l. maritus. C. de donat. int. vir. & vxor. glo. etiam in. d. l. naturalis. §. fin. cum qua transeunt Doct. & Fortuni. in. d. l. iurispergentium. §. 1. nu. 22. ff. de paet. & Deci. in. l. 1. nu. 1. C. de bono. posses. cont. tab. lib. Et hæc interpretatio videtur receptior, quæ non aduertunt nouiores statim citandi. Secundò legit glo. vt tex. habeat liberum & intelligit pro filio, vt nõ dicatur locupletior qui filium suscepit: quo sensu accipit Alcia. in. l. non est sine liberis. ff. de verbor. signi. & Spiegel. in Lexico, verbo liberi: quæ interpretatio mihi non placet, quia rarissimum est vt nomen liberi, in singulari ponatur pro filio: nec legitur apud Iureconsultos nisi in. l. ius agnationis. 35. ff. de paet. vbi Ias. notat: nec erat tam apta ratio dubitandi ad illum tex. an quis diceretur locupletior suscepto filio: si autè de filio intelligatur, videtur aptius intelligendum esse de arrogato, ob verbum acquirere, quod non congruit naturali

naturali: & quia ex arrogato videri posset pater locupletior, vt Instit. de acquisi. per arrog. Aliter & tertio intelligunt Cagnol. & Ferrar. ibi: quos videtur seq. Riminal. in. d. §. hoc quoque, nu. 7. Institut. per quas perso. vt litera habeat liberum, & intelligatur de libero homine: quod ante eos ita scripsit Tiraq. l. si vnquam, verb. susceperit liberos, nu. 201. Sed hæc interpretatio minus placet, tum quia sine substantiuo hominē, nō congruit intelligere de libero homine, nec est in vsu ea locutio: tum quia tex. ibi agit de re quæ ostendi possit, nō quæ occultari debeat: liber autem homo nō potest retineri de iure, nec quis fateretur in iudicio se habere liberū hominem pro seruo: de occultis autem nō iudicatur, cum potius mærita causarum, partium assertione pādantur: vt dicit tex. in. l. fin. C. si per vim vel alio mo. & verbū illud, *acquirat*, magis congruit primæ interpretatiōni. Nec videtur posse dici acquirere liberum, vt accipitur in alijs interpretatiōnibus: fateor tamen quòd nec vfitatū est liberū pro liberto poni: ideo q̄ crediderim literam esse emendam vt legatur libertum, addita litera, t, tunc enim erat elegans ratio dubitandi & decidendi.

7 Sic ad propositū dictæ interpretatiōnis. §. secundum vulgarem, vt ibi non tam cōsideretur acquisitio quā honor, alijsque effectus patriæ potestatis: facit quod dicunt scribes per text. in. l. Iulianus. ff. si quis omif,

caus. testa. quòd honor præferri debet lucro: & ita colligit Alberi. ibi: & ad hoc illum text. dicebat meliorem de iure Ange. in. l. repræhédenda. C. de instit. & substi. Soci. in. l. 3. n. 4. ff. de li & posth. sed hi patres nō aduerterūt ber. q̄ tex. in. d. l. Iulianus, non loquitur de honore ad differentiā lucri, nec de differentiā honesti & vtalis, de qua aliās agit Cicero de officijs: sed potius loquitur de honore pro commodo, vt ibi exponit glo. quod euidenter comperiet qui benè legerit illum tex. Nec est nouū vt honor pro cōmodo ponatur in iure. l. ab eo. C. de fideico. tex. cum glos. i. in. l. 6. si remunerandi. ff. manda. quod melius videtur aduertisse Ferret. in. l. si diuortio. ff. de verbo. oblig. Et ideo text. ibi, appellauit honorem institutionem propriam, cui postea opponit institutionem alienam: & sic agit de differentiā vnus commodi ad aliud, non autem de honore ad differentiā lucri prout Doct. minus benè citare solēt: facit. l. 3. §. hoc autem. ff. de legat. præstan. ibi, *non cui acquiratur sed cui honor habitus sit.*

8 Tandem ad. d. §. secundum vulgarem, aduertendum est quòd glos. & veteres, & ferè omnes libri hucusque habuerunt literam illius text. vt. §. inciperet ab illis verbis, *secundum vulgarem*: vera autem litera incipit ab illis verbis, si *liberos suos*: prima autem verba, secundum vulgarem, sunt. §. præcedentis, qui in illis finiri bebet, vt

nunc legitur in libris emendatis ex pandectis Florentinis: admonuit- que Anton. Augusti. libr. i. emenda. pag. 70. vbi eleganter confutat expositionem glos. ad illa verba, secundum vulgarem: & probat ea congruere. §. præcedenti, in quo ponitur casus qui potest decidi ex regula vulgari: in casu vero. d. §. si liberos, potius agitur de casu subtili & minimè vulgari, vt colligi potest ex. l. si cui legatum. ff. de conditio. & demonf. quam notat & ampliat Alex. in. l. vtrum turpem ff. de verbo. obligat. extollit Ias. in. l. cum filio, nu. 132. ff. de lega. i. & secundum veram literam vel emendationem ab Anto. Augusti. scriptam, rectè illum. §. citat Ferret. in. l. i. nu. 36. ff. de leg. i. & de casu illius. §. agit Maria. Soci. in. l. cum filio. n. 46. ff. de leg. i.

9 Sed omisis his & alijs quæ obiter se offerebāt, venio ad ea quæ propria sunt huius. l. & materiæ, an Cōstantinus nouum ius introduxerit: qui articulus duplicem habet inspectionem: prima est quo ad bona aduentitia in genere: secūda quo ad materna in specie. Ad primum, receptissima Doct. sentētia habet, q̄ ante Iustinianum in. l. cum oportet, inf. titu. i. aduentitia prorsus acquirebātur patri, tā quo ad dominiū quā ad vsumfructum: & Iustinianus nouè statuit in alijs aduēticijs, quod hic statuerat Cōstantinus in maternis: idq; colligitur planè ex litera illius. l. & ex. §. i. Insti-
11 tu. per quas perso. nob. acquir. & ita scripserunt omnes in his titulis, & in.

l. placet. ff. de acquir. hæred. & in. l. i. C. qui admit. idq; vt receptissimū & sine vllō scrupulo tradit Coraf. post alios in. l. frater à fratre. §. i. nu. 12. ff. de condic. indeb. Cōmunis tamē omniū consensus non deterruit Lancel. Polit. quin contrarium non tantū tētare, sed audacter assereret: is enim in tracta. de vulgar. substitu. n. 43. cōtendit non esse verum, quod omnes indifferēter asserunt, de iure Digestorum omnia aduentitia in solidum patri acquiri.

Ipsè autem Polit. non adducit iura quibus probet opinionē cōmuni cōtrariam: sed ostendit cōmunem non probari iurib. quæ Doct. citant: solēt enim Doct. citare ad id. d. l. placet. ff. de acqr. hered. vt patet in innumeris locis, & colligitur ex Bart. sæpius, & alijs in. d. l. frater à fratre: & ita illam l. citant Bar. Paul. & omnes in. d. l. i. C. qui admit. Bar. Imol. Alex. & alij in. l. legatū. ff. de lega. i. Alex. in. l. à filio. ff. eo. tit. Bar. in hac. l. Alex. in. l. stipulatio ista. §. sicut, nu. 7. ff. de verb. obli. & vbiq; Doctores.

Fateor autē verū dicere Politū cōtra cōmunē allegationē, q̄ illa. l. nō probat regulā ad quā citatur: nec enim dicit omnia patri per filiū acquiri, sed potius q̄ vbi fit ea acquisitio, fit sine vllō interuallo: vt nec momēto ius sit penes filiū: & ita ante Polit. melius ibi aduertunt Bar. Alberi. & Cuman.

11 Solet etiā à Doct. pro cōmuni sententia adduci. l. i. ff. si quis à paren. fuer. manum. quam audacter Polit. retorquet

retorquet contra communem, ex eo quòd tex. inqt filios acquirere emolumentum patribus: ipse enim intelligit appellatione emolumenti nò totam rem vel totum ius rei contineri. Sed fallitur, quia commodi & emolumenti appellatione, compræhendi potest tota res, vt in. l. patre furioso ad fin. ff. de ijs qui sunt sui. tex. in. l. pater. 93. §. 1. ff. de acquir. hæredi. tex. in. l. Papi- nianus. §. meminisse. ff. de inoffi. test. tex. qui id probat necessario in. l. An- tistius. 62. §. si. ff. de acqu. hæ. Seda- lia iura adducunt scribentes, quibus Polit. respòdet. d. loco, quæ proprius congruunt articulo speciali, circa bo- nam materna statim discutiendo.

12 Communis tamen sententia, quæ vera est, probatur ex Iustiniano in. d. l. cum oportet, & Instit. per quas per- fo. nob. acquir. quibus violenter re- spondere nititur Polit. Probari etiam potest vltra omnes multis iuribus, vt ex. l. 2. C. de patr. potest. aduertendo quòd illa lex est Antonini longè an- te Iustinianum: & dicit generaliter dominium ad patrem spectare om- nium quæ filius acquirat, solumque excipit ea quæ non acquiruntur, id est quæ in nullo ei acquiruntur: quod respicit castrensia vel quasi: secundum glo. ibi: nec posset intelligi de aduen- ticijs etiam post ius nouum, cum in eis non parum patri acquiratur, qui etiam dominus censetur, vt in. 2. par- te huius. l.

13 Hanc receptam sententiam pro- b. o etiam vltra docto. ex. l. filia licet.

C. de collatio. in. 2. parte: vbi ante Iu- stinian. nulla fit differentia inter pro- fectitia & aduentitia, tantumq; exci- piuntur castrensia: quod magis cor- roboratur ex. l. fin. eod. titu. vbi nouè Iustinian. decidit, vt aduentitia non conferantur: ergo ante eum non erat talis differentia. Quod etiam euidè- ter probatur ex. l. 1. per totam. ff. de colla. bono. vbi Prætor vocans eman- cipatos ad successionem cum suis, iu- bebat vt emancipati cõferrèt ea quæ post emâcipationem quocunq; modo acquisita haberent: quia si in pote- state patris fuissent, omnia patri acq- rere, solumq; excipitur castrèse pe- culiũ, vt in. §. nec castrense, eiusdè. l. Ad idè facit. l. 1. §. si. cũ. l. sequen. ff. ad Macedon. vbi sola castrensia excipiũ- tur: ita etiã tex. in. l. si quis vxori. 53. §. 1. ff. de furt. & sic nulla fiebat differen- tia inter profectitia & aduentitia.

Eadem communis sententia pro- batur iudicio meo in. l. quæritur. 38. ff. de bo. liber. ibi, *donec in potestate: & ibi, ne per alios: vbi. I. C. æquiparat patrem per se vel per filium succedere: & v- troq; casu pariter dicit patri acquiri.* Ergo in totum patri acqrebat quic- quid filio obueneret: & idè ibi deci- ditur, vt quando pater excluditur à successione, excludatur etiam filius. *fa. ne per filiũ pater acquirat qd per se nò posset: probat etiã tex. in. l. post legatũ. §. si pater. ff. de ijs qui. vt indi- de quo dicemus in titulo sequen.*

14 Probatur eadè sententia in. l. 3. §. hoc autem. ff. de lega. præstan. ibi vel subie-

subiectæ personæ, vbi quoad effectum
acquirendi I. C. equiparat quod quis
per se vel per filiumfamil. acquirit.

Secundo æquiparat acquisitionem
per seruum vel filium, ergo in to-
tum acquirebat filius aduentitia an-
te Iustinianum: quod etiam proba-
tur in. l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de
vulga. ibi, *neque pater per filium: neque domi-
nus per seruum*: & ibi, *heres extiterit*: Sicut
igitur seruus totum, ita filius acqui-
rebat, & pater per filium hæres dice-
batur, quod denotat dominium: vt
in. §. fin. Institut. de hæred. quali. &
differen. Hæc iura vltra scribentes vo-
luimus ponderare pro defensione
communis opinionis, quæ tutior ma-
nebit, cum inferius tractabimus de
bonis maternis in specie: in quibus
etiam ostendetur ante Constantin.
& Iustinian. ea prorsus patribus ac-
quiri.

15 Nec obstabit si quis argumente-
tur ex. l. profectitia, & l. Auus. ff. de
iur. doti. vbi Iureconsulti distingue-
bant inter dotem profectitiam & ad-
uentitiam: id enim alios effectus re-
spiciebat, ac speciale erat in dote, vt
in. l. 2. §. quod si in patris, & ibi glos.
notat: & l. quoties. ff. solut. matrim.
Ideoq; in illa specie non distingueba-
tur inter filiam in potestate vel eman-
cipatam, quo ad effectum dotis pro-
fectitiæ vel aduentitiæ, vt in. d. l. pro-
fectitia. §. penul. ff. de iur. dot. & sic
patet ibi non offendi regulam & cõ-
mun. sententiam quæ procedit ratio-
ne patriæ potestatis.

Inde etiam inferri posset ad text.
difficilem in. l. 8. ff. de actio. n. & obli-
ga. cuius rationem Bart. ibi ingenuè
fatetur se ignorare: de quo exactè
tractabimus, Deo duce, in. l. fin. §.
necessitate, infra titul. sequen. vbi
est locus aptior.

Hinc infertur ratio vera ad iura
quæ dicebant paria esse regulariter
patrem sibi stipulari vel filiofam.
vt in. l. dominus. 39. & l. quod dici-
tur. 130. ff. de verbor. obli. signifi-
cant enim quod quocunque modo
aliquid filio obueneret, totum patri
acquirebatur in effectu.

16 Ex hac differentia iuris noui &
antiqui dubitabat Angel. Areti. in. §.
sed nec hæres, Institut. de testament.
an hodie procederet tex. ibi dū dicit
patrem vel filium famil. vel fratrem in-
stituti, existentem sub eiusdem pa-
tris potestate, non posse esse testes
in testamento: & glos. ibi, verbo.
adhiberi, assignat rationem acqui-
sitionis, quia scilicet totum patri ac-
quirebatur. Vndè posset dubitari
secundum Angel. an hodie diuer-
sum sit, cum filius institutus sibi ac-
quirat dominium, concludit tamen
adhuc hodie idem iuris esse eo casu:
& ita Bauerus & nouiores ibi, quod
verum est: sed glos. & Angel. ali-
que debuerunt aduertere librum il-
lum esse Iustiniani, qui scriptum
proximè relinquebat hoc nouum
ius, vt filius sibi dominium quæ-
rat in aduentitijs: & sic text. ille
non poterat censerī iuxta antiqua
iura,

iurā, ideoque nec ratio glos. apta e-
rat, nec dubitatio Ang. attento nouo
iure, cum ibi nouum ius nō antiquū
habeatur. Angel autem non satis ibi
aduertit ad literam tex. dum dicit in
fratre indistincte locum habere regu-
lam prohibitiuam. l. parentes. C. de
testib. nam contrarium suadet ex
illo. §. dum non repellit fratrem nisi
quando ipse & institutus, sunt sub
eiusdem patris potestate: & ita aduer-
tit glo. d. l. parentes, quæ. l. non loqui-
tur de fratribus, vt Angel. male cita-
bat. Item ex. d. §. repellente fratrem
à testimonio testamenti, eo casu sca-
uendum est à generalibus verbis Bal.
in. d. l. parentes, col. 1. vers. aut testa-
mentarius, vel vt alij habent, instru-
mentarius: vbi indistincte dicebat fra-
trem admittendum in testem instru-
menti vel testamenti. licet simplici-
ter eum sequatur Felin. in. c. literas,
nu. 12. de presump. & in. c. cum oportet,
col. 3. nu. 3. vers. secundo limita,
de accusatio. quibus in locis Felin. no-
tabiliter agit quando frater admitta-
tur vel repellatur à testimonio, à quo
transcribit Bauer. in. §. pater, nu. 23. In
situ. de testa. & resolutionibus à Fe-
lin. scriptis consonat apud Lusitanos
lex Regia, libr. 3. titu. 42. §. 15.

17 Ex eadem differētia iuris noui &
antiqui infertur ad opinio. glo. dicen-
tis quod hodie in aduentitijs dabitur
conuentio & obligatio inter patrem
& filium, & inter fratres existentes
sub potestate eiusdem patris, quod o-
lim non erat: glos. l. frater à fratre in

princip. ff. de condic. indeb. vbi Ias.
in. 1. lectu. nu. 37. cum Bart. hanc di-
cit commun. sententiam: & vltra eū
ita tradit Paul. in. l. dominus. ff. de
verb. oblig. & ita intelligitur tex. in.
l. iubemus. §. i. supra dictis. C. ad Tre-
bellia. secundum Bald. Salice. Paul.
Corn. ibi: & ad hoc eum extollit Ca-
zial. in. d. l. frater à fratre, nu. 39. tra-
dit Alex. consil. 185. num. 6. in. 6. vo-
lu. & ita secure scribit Crotus referēs
alios in. l. si constante. 2. rep. nu. 120.
Dicit tamen Ias. in. d. loco, quod con-
trarium sentit Bal. in. l. à filio. ff. de le-
ga. 1. & ibi Ioan. Imol. & opinionem
Bal. dicit probabilem Coras. in. d. l.
frater à fratre. §. 1. nu. 16. vbi cum Ias.
respondet ad. d. l. iubemus: Bal. au-
tem in. d. l. à filio, super glos. ibi, vult
quod etiam hodie in aduentitijs non
obligetur pater filio ciuilitate, per re-
gulam. d. l. frater à fratre, absque alio
fundamento.

Vltra quos posset hæc opinio Bal.
probari ex secunda parte huius le-
gis, & ex. l. cum oportet, cum suis.
§§. dominium enim filij est in aduen-
titijs, vsusfructus plenissime patris
est: nihil ergo manet de quo inter
eos contrahi possit. Nec filius po-
test donare patri suum dominium,
quia hæc lex nullam potestatem alie-
nandi filio concedit, dum pater v-
susfructum habet & bona ipsa ad-
ministrat. Nec pater indiget ali-
qua donatione filij, quo ad fructus
quos iure capit. Econuerso autem
nec pater donare, vel se obligare
potest

potest filio, obstante regula. l. 2. C. de inoffic. donat. quô ad fructus verò ad uentitiorũ, an eos remittere filio possit, non oportet citare glo. vel Bald. quia id deciditur in. l. cum oportet. §. sin autem, vbi plenè examinamus. Si qua autem obligatio tunc datur, ea est legis obligantis patrem, ne alienet, nec dissipet bona aduētitia, vt patet ex hac. l. cum similibus. Et sic nō videtur inter patrem & filium possideri efficacem contractum seu obligationem conuentionalem, etiam in aduenticijs: cōtra glo. & comunē, facit tex. cum glo. l. 1. §. quæ oneranda. ff. quar. rer. act. non det. daretur enim occasio vt pater facilè posset filijs nocere in his bonis, quod ius abhorret, vt in. l. 2. C. si aduers. dona. & l. si ad resoluendā. C. de prædi. mino.

18 Ex eadem differētia iuris antiqui & noui, infertur ad quæstionē patris scribentis legatum filio suo in testamento alicuius: cum enim dominiũ filio acquiratur, videretur relictũ valere & patrem scribentem à pena excusari, licet olim contrarium esset. Sed adhuc idem iuris est secundum glo. & Bar. in. l. impuberem. §. 1. ff. ad leg. Cornel. de fals. vbi Alex. ad Bar. eam extollit: prius autem idem scripsit Azo. in Summa. C. de his qui sibi ascrib. nu. 3. & ita tenendum est per. l. nostram, cum pater sibi acquirat vsum fructum quandiu vixerit, & censeatur dominus: ergo non poterit filio scribere in alieno testamento. Hinc etiam aliud infert Alex. in.

l. stipulatio. §. sicut, nu. 4. in fin. & n. 7. ff. de verbo. obliga. hinc infertur aliud per glo. & melius Bal. nu. 4. ad finē in. l. si putas. C. de peti. hære. infertur aliud quod tradit Alex. in. l. cum filio nu. 17. ff. de leg. 1.

19 Erat secundus articulus specialis & magis proprius huic. l. circa bona materna, in quo cōmunis etiam sententia est, quòd ante Constantinum patri acquirebantur omninò non solum quo ad vsum fructum, sed quo ad proprietatem: & sic quòd hæc lex induxerit nouum ius: ita Bar. Paul. & alij hic: Cinus in. l. 1. sup. qui admit. ita prius glo. 1. in hac. l. & vbi que voluit generaliter glo. tam in maternis quàm in alijs aduentitijs, vt hæc. l. & sequentes nouum ius induxerint: ita glos. l. si filius, sup. de peti. hæred. & glo. in. d. l. 1. sup. qui adm. glo. in. l. is qui hæres. §. fin. ff. de acquir. hæred. glo. in. l. fin. ff. quis ordo in bon. poss. seru. gl. in. l. cogi. §. si pater. ff. ad Trebel. Ex quo patet minus rectè Ias. in. d. l. 1. col. 2. ad fin. sup. qui adm. in cōtrarium allegare gl. d. l. is qui hæres.

Fatentur omnes hanc esse receptissimam sententiam, vt iure diges. & ante Constantinũ bona materna per filios omnino patri acquirebantur. Contrarium tamen ex antiquis tenuit Ricar. Malum. & prius aliqui relati à glos. in. d. l. is qui hæres. §. fin. vt aduertit Bart. in. l. 1. C. qui admit. & ex recentioribus Polit. d. loco, & Alci. lib. 4. parado. cap. 3. Horum fundamentum fuit. l. filius. 22. ff. de inoffi. testam.

fi. testam. qua nimis torquentur omnes scribentes, varieq; illam interpretantur. Contra communem etiam citat Alci. tex. in. l. penul. ff. ad Tertul. & d. l. i. C. qui admit. quam alij ponderant: nos communem vt verissimam amplectimur.

20 Quæ probatur melius quàm putauerit Polit. in. d. tract. de vulga. n. 43. qui respondet non nullis iurib. & omittit alia principaliora: probatur igitur secundum glo. in. d. l. is qui heres §. fin. ex tex. ibi, & melius ex. l. sequen. vbi. l. C. considerat personam patris in omni hæreditate delata filio, sine destinatione an sit profectitia vel aduentitia: & expressim. d. l. sequens ibi agit de hæreditate legitima filio delata, quæ propriè intelligitur de materna: & ita aperte text. in l. qui in aliena, post princip. eod. titu. Nec obstat vana replicatio Politi & aliquorum dicentium quòd imò in illis iurib. etiam exigitur factum filij in adeundo, nec solus pater potest repudiare vel adire: respondetur enim quòd id non tangit effectum acquisitionis post hæreditatem aditam. Sic enim & in seruo instituto, eius factum in adeundo requiritur, vt in. l. 3. sup. de hered. institu. non tamen ideò aliquid seruo acquiritur. Item illa iura loquuntur tam vbi filius sui contemplatione instituitur, quàm si patris: & sic etiam vbi sit hæreditas profectitia, & tamen requiritur factum filij in adeundo: sed in profectitia omnes fatentur, nihil acquiri filio. Ergo fa-

ctum filij circa aditionem, nõ minuit omnimodam acquisitionem patri.

Probatur eadem opinio communis, noua ratione eaq; vrgentissima: Ricard. enim & Alcia. fatètur quòd alia aduentitia omnino acquirebantur patri: diuersum autem putabant in maternis. Sed in his magis erat idem dicendum, plusq; in eis patri tribuendum quàm in alijs aduentitijs: quia prouenerunt ab vxore ipsius patris, & pater constante matrimonio dominus dicebatur. l. doce ancillam. C. de rei vendica. & vnica fuerat familia. l. i. §. si vir. ff. ad Sillania. & in terminis probatur hæc consideratio ex text. in l. si viua matre, infr. hoc titu. vbi in bonis maternis plus conceditur patri quàm in alijs aduentitijs: adeò vt etiam post emancipationem aliquid patri tribuatur in successione maternorum.

Pro communi etiam facit tex. nõ adductus à Doctorib. in. d. locis, in. l. 3. §. verbu potestatis. ff. de dona. int. vir. & vxo. ibi, *Si mater filio qui in potestate patris est, donet: nullius momenti erit donatio, quia patri queritur.* Aperte ergo in bonis maternis ibi deciditur, in solidum ea patri acquiri eo tempore: quod ibi aduertit Bal. & aliud agēs, citat Tiraq. de retrac. ligna. §. i. gl. 9. nu. 72. Si autem patri solus vsusfructus quæreretur, nõ diceret tex. donationem omnino nullam, sed pro parte quæ patri acquiri posset, argu. l. sancimus. C. de donatio.

Iuuatur communis opinio ex legib.

gib. quæ aliquando agunt de matre
instituyente filium, sollicita ne bona
ad maritum peruenirent, vt in. l. mu-
lier. ff. ad Trebel. in. l. 3. C. de institut.
& substitu. significat enim quod pla-
ne patri acq̄rebetur per filiū bona ma-
terna. l. filijs matrē. C. de inoffic. testa.

Retēta itaq; cōmuni ac vera sentē-
21 tia, nō obstat tex. i. d. l. filius. ff. de inof-
fi. testa. cuius verba sūt: *filius nō impeditur
quominus inofficiosū testamētū matris accusaret,
Si pater eius legatum ex testamento matris acce-
pisset, vel adisset hereditatem: quanuis in eius es-
set potestate. Nec prohiberi patrē dixi iure filij ac-
cusare: nā indignatio filij est. Et quærebatur, si nō
obtinuisset in accusandū, an quod patri datum est,
publicaretur? quoniam aliij commodum victoriæ
parat. Et in hac causa nihil ex officio patris, sed to-
tum de meritis filij agitur: & iudicandum est nō
perdere patrem sibi datum, si secundam testamen-
tum pronūctiatum fuisset.* Glos. ibi & om-
nes ferē Doctor. intelligebant verba
illa, *aliij commodum victoriæ parat*: significa-
re quod pater agebat, & commodū
victoriæ parari filio: & sic esse casum
in quo filius patri nō acquireret, etiā
illo tempore ante Constantinum &
Iustinianum: & ita ibi transit glos.
Bar. in. d. l. 1. C. qui admit. & in. d. l.
is qui hæres. § fin. respondebat quod
in illa. l. quærela, vt actio iniuriarum
dicitur filij, sed rupto testamento &
deuoluta successione ab intestato, cō-
modum patris est. Quam solutionē
impugnat benē Deci. in. d. l. 1. in. 1. le-
ctū. ad fin. & in. 2. lectū. nu. 71. prius
Areti. in. l. filius famil. ff. de acqui. hæ-
red. quia si concedimus ibi, verbum,
aliij, intelligi de filio, non potest stare
solutio Bar. cum. l. illa de ipso cōmo-

do loquatur: & ita contra Bart. tenēt
Iacob. de Nigr. & nouiores, in. d. l. 1.
licet ibi Curti. ex nu. 53. inuolutē co-
netur sustinere interpretatiōē Bart.
quæ non congruit verbis illius. l.

Aliter secundò, respondebat Ias.
in. d. l. 1. nu. 5. vt in illa. l. dicatur com-
modum filio parari respectu iuris a-
deundi ab intestato, post testamen-
tum ruptum, quia ius adeundi nō da-
tur patri: quam interpretatiōē pro-
bat Soci. Nepos, in. l. cum filio. ff. de
lega. 1. nu. 2. Quæ tamen nullo mo-
do congruit literæ nec menti illius. l.
meritoq; Deci. & nouiores hanc so-
lutionem reiiciunt, quia ibi agitur de
commodo & sic de effectu acquisitio-
nis: non de iure adeundi, quod diuer-
sum est: vt. l. prætia rerum. ff. ad leg.
falcid. licet pro & contra Ias. mul-
ta effundat: nouiss. Hubert. ibi ex nu.
77. Eadem ratione probari non po-
test tertia solutio & interpretatio
Bald. in. d. l. 1. oppos. 28. dum dicit
quod primaria acquisitio dicatur fi-
lij, quia incipit à persona eius: sed ef-
fectum postea ad patrem spectare: &
ita Fulgos. non relatus, in. d. l. filius:
sed obstat manifestè verbum illud,
commodum: quod non potest accipi nisi
pro effectu: nec enim diceretur com-
modum si ad alium peruenire debe-
ret, vt in. l. qui sic. ff. de solutio. & fe-
rè in terminis probat. l. Papinianus. §
meminisse. ff. de inoffi. testa. ibi, *cuius e-
molumentum*: & ibi, *ceterum si rogatus*: ma-
ximè q̄ commodū nec momēto in
filio residebat, in his quæ patri quære-
da erant.

daerant. d. l. placet. ff. de acquir. hæ-
red. licet respondere conetur Curti.
in. d. l. i. nu. 17. sequens Bald. in alio
articulo.

Similiter. 4. non potest probaria
lia interpretatio vel solutio Paul. Ca-
stren. in. d. l. filius: intelligentis com-
modum filij esse quia non compelli-
tur adire, & poterat differre quousq;
esset sui iuris, vt sic non patri sed sibi
acquirat. Quod est extraneum lite-
ræ illius. l. tū quia. l. ibi considerat cō-
modum præsens: tum quia de iure
spes ille rometæ & casus aduentitij
regulariter non considerantur. l. Iu-
lianus. ff. qui & à quib. Et ita reijcitur
interpretatio Pau. licet eandem pro-
bare videatur Curti. num. 55. in. d. l. i.
inuoluit ibi Sebastian. Sapia ex nu.
48. qui nō referunt Paul. in. d. l. filius:
maximè quia periculosum est dice-
re, quòd filius non posset cogi adi-
re: cuius cōtrarium dicit receptius Sa-
pia vbi supra ex eodem Pau. in. l. is q
hæres. §. fi. nu. 2. versi. in princip. ff. de
acq. hære.

Aliter & 5. intelligebant non nul-
li quos refert Dec. in. d. l. i. in. 2. lectu.
nu. 72. vt verba illa, *alij parare commodum*,
intelligantur pro aduersario. s. insti-
tuto, contra quem pater nomine filij
egerat quærela: quia tex. dicit pro te-
stamento fuisse iudicatum. Quem in-
tellectum vt suum scribit Iacob. de
Nigr. in. d. l. i. nu. 45. vbi audacter di-
cit errasse omnes qui hoc non aduer-
terunt: & forsane eum voluit referre
Deci. quia potuit scribere ante secun-

dam lecturam Decij: quæ tamen in-
terpretatio à Decio reijcitur: & ita
nouissimè reijcit ibi Huberti. nu. 77.
Verè enim non congruit literæ. Nec
I. C. potuit dicere, quòd pater agens
quærela, parabat cōmodū instituto:
cū alia esset mens patris eo casu: dubi-
usq; litiseuentus nō patitur, vt ex ini-
tiolitis dicatur parari certus effectus.
Itè cū ibi agatur an pater amittat reli-
ctū, non congruebant vllō modo ver-
ba illa, *alij commodū victoriæ parat*: intelli-
gendo pro aduersario, quia non face-
rent ad excusandum vel puniendum
ipsum patrem, vt patet ad sensum.
At. I. C. illis verbis sentit dari cau-
sam excusandi vel puniendi patris,
vt inferius.

22 Aliter & sexto intelligebat Aret.
in. l. filius fa. ff. de acquir. hered. quem
sequitur Dec. in. d. l. i. in vtraq; lectu-
ra, in. 1. nu. 13. & in. 2. n. 72. dicit enim
Areti. illam. l. continere casum spe-
tialem in quærela inofficiosi testamē-
ti, & commodi quod ex ea resultat:
vt etiā ante ius nouū esset filij nō pa-
tris: quia iniuria tantū filij est, & eius-
dem indignatio, vt tex. ibi dicit: & l.
Papinianus, eo. titul. & posset cōpro-
bari ex eo quod notat glo. recepta, in
l. fin. in princ. verbo recusante, in fi. in
fr. tit. i. Sed hæc interpretatio reijci-
tur à Curti. in. d. l. i. nu. 55. & à Iacob:
de Nigr. ex nu. 44. bonis argumētis;
& ita contra Areti. cōcludit Huber-
ti. ibi. d. nu. 77. & Soci. d. l. cum filio,
col. 1. Nec mihi placere potest, quia
longè diuersum est commodum pe-

tu niarium ab ipsa iniuria, vt Bar. bene scripsit in. d. l. i. & in. l. is q. hæres, §. si. & in. l. filius. i. ff. de actio. & obli. licet igitur iniuria filij sit, effectus tamen actionis, quo ad acquisitionem patris est: vt probat tex. in. l. si lógus. §. si filius fa. ff. de iudic. ibi, *furtum vel iniuriam: & ibi nedum pater expectatur*: Displicet etiã hæc interpretatio Areti. quia non est lex quæ declaret tunc non acquiri bona patri per filium: & regula multarum legũ suadetur contrariũ, à quibus facile recedendum nõ erat: argu. tex. in. l. item apud Labeonem. §. ait Prætor, ibi, *ea enim quæ notabilia sunt*: ff. de iniur. Est etiam vrgens ratio cõtra Areti. quia siue per querelam siue alio modo bona ad filiũ venirẽt, semper materna erãt, in quibus pater totum habebat ante ius nouũ: hodie vsum fructum: & in legitima etiã inuita matre, vt videbimus in Authen. excipitur, infr. tit. i. ergo non erat minus dandũ patri ante ius nouum, cũ plus habebat iure antiquo, eo casu: quod ipsi non aduertunt, nec alij nouiores. Item illa interpretatio Areti. offendit hanc. l. & l. sequen. quæ indistinctè equiparant omnes modos & casus, quibus qualibet via ad filiũ venirent bona materna: per querelam autem rescisso testamento manebat successio ab intestato: & consequenter patri erant acquirenda bona, secundũ leges superius adductas. Nõ tamẽ omitto q. illa interpretatio Are. fuit Cini in. d. l. i. col. 2. nu. 7. in vlti. oppos. & Alberi ibi, col. 3. vers. Ego te-

neo: quos nec Areti. nec Dec. nec Re- petent. in. d. l. i. referunt: meminit autem Cini, Soci. d. loco, & ita contra Cin. Alberi. Areti. & Decium, resoluo.

Septimo aliter nouissimè interpretatur Bellõ. lib. 4. supputa. c. 4. nõ citans Soci. qui idẽ prius scripsit: concordat cũ cæteris, vt in. d. l. verba illa, *alij commodum parat*: intelligantur de filio: Dicit tamen non esse negandũ effectum acquisitionis patri: sed ibi appellari commodũ filij respectu honoris & existimationis: quia exhæredatio erat nota, quam diluit querela: adducitq; aliqua ad colorandam suã interpretationem, quæ sustineri non potest, si literam illius. l. respicias. Nihil enim magis alienum est à mente I. C. in illis verbis, *cõmodum parat*: quàm hæc cura honoris & existimationis: totaq; questio erat de bonis: in totum quo ad hereditatẽ in filio: vel particulariter quo ad legatũ patri relictum: & repugnat significatio commodi, secundũ ea quæ adduxi sup. in princ. huius. l. facilius enim honor pro commodo accipitur quàm commodum pro honore.

23 Aliter & variè octauo interpretatur doctissimus Marian. Socin. in. d. l. cum filio, nu. 2. vbi tripliciter inquit posse intelligi. Primoq; explicat cõmodũ filio parari eo modo, vt postea scripsit Bellõ. & ita reiicienda est sua prima interpretatio, vt proximè ostendimus, nec opus est repetere. Explicat & aliter cũ Ias. in. d. l. i. quæ interpretatio

prælatio in effectu est Bar. & vtran-
q; superius reiecimus, quia verè non
cõgruunt verbis illius. l. Aliter etiã in-
terprætatur, vt. l. illa itelligatur scrip-
ta ex intentione noui iuris: quod pla-
nè reiiciendum est, vt diuinatorium:
& contra literam illius. l. quæ tota est
Triphonij, vel Pauli secundum alios
libros: nec lex antiqua potuit diuina-
re posteriorem, vt in. l. iubemus. C.
de testam.

24 Tandem. 9. aliter intelligit Soci.
d. loco ibi, vel etiã fortè, vt tex. d. l. fi-
lius, magis probet communem sen-
tentiam, & nouè declarat contra gl.
& omnes, vt illa verba, *alij commodum pa-
rat*: non intelligantur de filio sed po-
tius de patre: quod breuissimè com-
probat ex litera illius. l. Eandemque
interpretationem latius probat Hu-
bertin. in. d. l. 1. nu. 78. ipse tamen nõ
refert Soci. nec Socinus eum: nescio
quis eorum prius scripserit.

Ego autem cum anno. 1543. arti-
culum hunc tractarem, mirabar glo.
& tot Docto. eximios, semper existi-
masse, quòd in illa. l. verbum, *alij*: refe-
rebatur ad filiũ, quasi ei cõmodũ ac-
quisitionis pararetur, existente patre:
repugnant enim omnia iura, nec ver-
ba. d. l. vrgèt, vt commodum ad filiũ
referatur. Aduertebamq; verbum il-
lud, *alij*, de filio nõ posse itelligi: qđ po-
stea vidi à Socino & Hubert. scriptũ.

Patet hæc vera interpretatio, quia
glo. & Docto. intelligebant illa ver-
ba, cũ pater agebat pro filio, & idè
exponèbant, *alij parat*: scilicet ipsi filio,

vndè resultabat difficultas. Sed litera
in eo vers. manifestè loquitur quãdo
filius agit: petito principio. l. qđ ma-
gis ostèditur ex verbis proximis ibi,
an quod patri datum est, publicaretur? si enim
tex. in eo vers. loqueretur de casu in
quo pater ageret querela, non con-
gruebat dicere, *an quod patri datum*: sed
diceret, quod ei datum. Similiter ex
hoc patet, verbum *obtinisset* ibi præce-
dens, debere necessario referri ad fi-
lium agètem, non ad patrè: est enim
continua clausula.

Nec obstat qđ. l. illa etiã tractat de
patre agente nomine filij, in versicu.
nec prohiberi: id enim fuit obiter dictũ:
principium verò. l. & principalis pars
loquitur de filio agente. Et semper at-
tendi debet quod principalius est, se-
cundum vulgaria iura. Quod etiam
nouè comprobo, ex. l. qui in aliena,
in princ. ff. de acqui. hered. vbi primo
ponitur vnum dictum in hæreditate:
deinde ponitur aliud diuersum, in bo-
norũ possessione: postremo ponitur a-
liud, in hæreditate delata ex senatu-
sconsulto Orficiano: & dicit tex. *idem
erit probandum*: & ex verbis posset fieri
relatio ad magis proximum, scilicet
ad bonorũ possessionem: tamen verè
non fit relatio nisi ad primum casum
hæreditatis, secundũ gl. & omnes ibi
nec aliud posset teneri ex iuris regu-
lis. Sic. d. l. filius, prius loquitur de fi-
lio agète, deinde in versic. *nec prohiberi*:
obiter dicit patrem agere posse no-
mine filij: tertio in versic. *quereretur*:
redit ad primum casum de filio agè-

re: ideoq; subdit, *an quod patri datum esset* & sic aperte resultat, quòd ibi verbū, alij, non potest intelligi de filio, cūm tex. loquatur de filio agente, alijq; cōmodum victoriæ parante.

Probatur ergo ex verbis illius. l. commodum victoriæ ibi filio nō parari: contra id quod gl. & Docto. putabant: & consequenter cessat difficultas qua Docto. tam anxie torquebantur: ob quam tot interpretatiōes excogitarūt: & plures, difficultati succumbentes, à communi veraq; sententiā recesserunt: vt constat ex sup. deductis.

Licet autem necessariò ex litera illius. l. verè colligatur, ibi verbū, alij, non intelligi de filio, non ita necessariò intelligitur de patre: aptè tamen de eo intelligi potest, vt Soci. & Huberti. intelligunt. Sed ad tollendam difficultatem, satis est ostēdere quòd commodum ibi, & verbum, alij, nō referuntur ad filium.

26 Pro maiori autem elucidatione illius tex. est aduertendū quòd illa verba *quoniam alij commodum victoriæ parat*: scripta sunt in vim rationis: sed adhuc nemo explicauit an sit ratio dubitandi vel decidēdi: seu ratio excusandi vel puniendi patris. Ad vnum enim vel alterum effectum ibi ponūtur ea verba: & sine hoc non potest perfectè intelligi litera illius. l. Ego aduerto q; secundū interpretationem gl. & omnium qui intelligebant ibi patrē agere, & alij commodum parari: nō poterant stare verba illa: *quoniam alij*: in

vim rationis dubitandi contra patrē: vt Docto. non sat maturè sentiebāt. Si enim pater alij parabat commodum, nō sibi: id iuuaret patrem ne legatūm amitteret, iuxtā tex. in. l. tutorem. ff. de ijs qui. vt indig. ibi *cūm non sua persona iure, sed pupilli accusauerit, propriā pœnam mereri non debet*. Et tex. in. l. aduersus. 30. §. 1. ff. de inoffic. testam. quod etiam vrget, vt reijciatur communis intelligendi modus ad verba illius. l. vtq; constat, in eo versic. non patrem sed filium agere querela.

Melius stāt illa verba pro ratione dubitandi (supposita vera interpretatione, quòd in eo versic. filius agebat) & tūc querebatur an patri auferatur relictum: quoniam filius agens non sibi sed alij. s. patri parabat commodum: & sic erat ratio dubitandi, qua videretur legatum patri auferendū, quia cessabat excusandi ratio. d. l. tutorem. Et verè rectius staret litera si pro, alij, legeretur, illi: vt pungebant aliqui, secundū quòd refert Alcia. d. cap. 3. in fin. Cūm autem ibi sit questio an pater legatum amittat, nullo modo illa verba possunt intelligi in vim rationis decidendi: quia decisio est, ne patri relictum auferatur: cui nō congruit talis ratio, maximè cum decisio inferius ponatur à Iureconf. vnde cūm adhuc non esset scripta, non potuit ratio præcedere.

Aduerto etiam quòd primæ decisioni illius. l. sentit. I. C. rationem dubitandi fuisse, quia filius erat in potestate patris, & pater acceperat relictum

etum in testamento: vnde videbatur filium non posse agere querela, ac si filius sibi relictum accipiens, approbasset testamentum: iuxta regulam. l. post legatum, in princ. ff. de ijs qui. vt indig. l. nihil interest. 12. ff. de inoff. testam. l. si proponas. 23. §. i. ff. eod. Quo non obstante decidit I. C. filium agere posse querela, licet pater legatum accepisset. Sicut igitur factum patris accipientis relictum, adducitur pro ratione dubitandi contra filium, in prima parte illius. l. ita factum filij agentis querela, prestabat causam dubitandi contra patrem in secunda parte text. quod videtur ex mente I. C. licet nullibi ita explicetur.

27 **O** Ex qua vera interpretatione iudicio meo nouè colligi potest, ibi esse text. in prima parte, pro communi sententia quam defendimus: quod ante ius nouum bona materna per filium omnino patri acquirebantur: nam quia I. C. id præsupponebat, ideò dubitabatur an filius in potestate agere possit, contra testamentum ex quo pater relictum acceperat: nec videbatur curandum de persona filij. Sic enim in multis habetur in iure, non attendi personam mediam per quam res alij acquiritur, sed eam tantum cui vltimò acquiritur: vt in l. cum ei. ff. de lega. 2. l. cogi. §. ii. qui solidum. ff. ad Trebel. l. cum pater. §. donationis. ff. de lega. 2. vnde quia pater legatum acceperat, quo iudicium testantis agnouerat, & patri erant ac

quirenda bona rupto testamento: videbatur impediendus filius, ne querela ageret aduersus testamentum à patre approbatum ex acceptione relictum: quod comprobari posset ex verbis text. in l. si post mortem. 10. §. liberi. ff. de bono. posses. cont. tabu. ibi *quid enim bonum est eis fauere, vt partem faciant nihil habituri?* Tacitè ergo in ratione dubitandi significat Iureconf. in prima parte illius. l. bona illa materna acquiri patri: aliàs enim non esset dubitandi ratio I. C. digna, quod dici non debet, iuxta l. quod Labeo. ff. de Carbo. edict. quia si bona acquirenda patri non fuissent, nullo colore dubitari posset, an patris factum accipientis relictum, impediret filium in querela: cuius effectus ad patrem nõ spectaret. Quod suadetur ex regula. l. qui potest inuitis. ff. de regu. iur. Et quia audiri non debet persona cuius non interest, vt in l. ille à quo. §. i. vbi Bart. & latè Alex. ff. ad Trebell. & ita pro communi sententia damus ibi text. quo in præsentem diem omnium Doctor. ingenia mirè torquebantur.

28 Ex communi tamen sententia quæ concludit, etiam in casu illius. l. acquisitionem bonorum patri cedere: infertur necessario (quod scribentes nõ aduertunt) ibi esse aliquid speciale in querela inoffic. testamenti: vt scilicet pater agens nomine filij, vel permitteus filium agere, non amittat sibi relictum: & ita elegàter limitatur text. in l. post legatum. §. si pater, & §. si filiusfam. ibi *si inuito patre*. ff. de ijs quib.

E iiii vt in

vt indig. quibus habetur patri auferri relictum, si eo permittente filius accuset testamētū. Inde etiā secūdū Pau. notabiliter limitatur. §. meminisse. l. Papinianus. ff. de inoffic. testam. vbi filius agens querela contra testamentum, si non obtineat, amittit relictum sibi in eodem testamento: vt sic mitius agatur cum patre agente pro filio, vel permittente filium agere, quā ageretur cum ipso filio: quod notatu dignum est. Necessariō etiam sequitur verum dixisse Bar. in. d. l. i. C. q. admit. & l. is qui heres. §. si. vt pater nō amittat relictū eo casu ob querelam filij, licet commodum acquisitionis ad patrem spectaret: & idem sentiunt communiter scribentes, quod non percepit Deci. contrarium incautē dicens, in. d. l. i. in. i. lectu. nu. 13. & in. 2. lectu. num. 72. vbi Curtius inuoluit, n. 53. in fi. & n. 54. cū sequē. & Hubertin. 76. ad fi.

Cū autem specialitas necessario colligatur ex. d. iurib. & communi sententia, ratio forsancius specialitatis fuit, quia in casu. l. filius, concurrebat, legatum fuisse relictum ab vxore viro: cui aliquid plus debetur, ob trāfactum matrimonium. l. vnum ex familia. §. fin. ff. de legat. 2. & infra dicemus circa. l. 3. infr. cod. Concorrebat etiam quōd filius agebat, vel pater eum agere permittebat ad vitandam notam exheredationis. Atq; ad obtinenda bona matris quæ naturaliter filio debebantur. l. nam & si parentibus. ff. de inoffic. testam. l. scri-

pto. §. fin. ff. vnde libe. ideō aliās datur minori restitutio in q̄rela inofficiosi testamētū. l. i. C. de in integ. rest. nō in alia accusatione. l. auxiliū. ff. d. mino.

Vnde magis excusandus erat pater, magisq; ei fauēdum hoc casu, vt ita limitetur regula illorum iurium. Ex regula autem dict. §. si pater & §. si filius. l. post legatum & d. §. meminisse. l. Papinianus, magna ratio dubitandi resultabat ad decisionem. d. l. filius, quatenus patri relictū conseruat. Hæc sunt quæ ad. l. illam afferre potuimus.

29 Contra communem, citabat Alcia. d. loco. l. penult. ff. ad senatuscōs. Tertulli. quam dicit ab alio non adduci, eamq; sufficere ad confutandā communem sentētiam: Verba legis sunt hæc: *Sacratissimi principis nostri oratione cautur, vtm atris intestatæ hereditas ad liberos, tametsi in aliena potestate sint, pertineat.*

Quæ verba Alcia. variē pōderat: sed ei satisfacit Soci. in. d. l. cū filio: & melius Huberti. in. d. l. i. C. qui admit. n. 79. ex quibus præcipua respōsio colligitur, vt. l. illa itelligatur de iure succedēdi, nō de effectu acquisitionis: nec enim ibi agitur cui veniat acquirēda hereditas post successionē filij. Quod colligitur ex. l. q. in aliena, in fine p̄cip. ff. de acquir. here. & l. filius fa. §. i. ff. eo. Quod vltra eos videmus alibi, vt res dicatur ad aliquē pertinere, quæ tñ postea est alij restituēda, vt in fructibus, quos lex dicit indistinctē pertinere ad bonæ fidei possessore. l. bonæ fidei. ff. de acquir. rer. domi. & tamē aliquando

liquando tenetur restituere vel soluere quatenus sit locupletior: ex gl. l. q. scit. ff. de vsur. Bart. in. l. si eius. ff. de rei v̄dic. quod alibi plenè tradimus. Sic in. l. codicillis. §. matre ff. de lega. 2. hæreditas sororis intestatæ dicitur peruenire ad fratrem qui filium sororis occiderat: & tamen id non potest intelligi cum effectu, quia fiscus aufert, secundum Bart. & Imol. per. l. Lucius. ff. de iure fisc. Hæc interpretatio ad illam. l. magis comprobatur ex verbis eiusdem. l. ibi, *tametsi in aliena potestate*: ostendit enim text. eam successionem filio sui iuris planè competere: magisq; potuisse dubitari an ei negetur si sub potestate alterius fuisset, idq; tantum ibi tollit, admit-tendo filium: non autem ut tollat acquisitionem patri, sicut nec eam tollit Iustinianus in princip. Institut. ad Orfician. Sic è conuerso, mater existens sub potestate alterius admittebatur ex Senatusconsulto, ad hæreditatem filij. l. 6. eod. titul. ff. ad Tertul.

Quæ dubitationes ibi tolluntur, quia eo tempore non erat omnino expedita successio adiuicem matris & liberorum, ut patet ex illis iuribus.

Et secundum hæc solutionem cessat obiectio quam Alcia. in solubilem putabat cōtra communem. Nec difficultati satisfaciebat Sebastia. Sapia. d. l. 1. nu. 53. in fin. C. qui admit. vbi nescio quid comminiscitur. Ali-ter nouissimè respondebat & intelli-gebat Bellon. libr. 4. supputa. capi. 5.

qui constanter hanc receptam opi-nionem defendit.

30 Non obstat aliud argumentum Alcia. ex. d. l. 1. C. qui admit. in ver-bo, etiam: quod Richard. pondera-bat, ut ibi refert Bal. 28. opposi. colli-gitq; ex Cin. Albe. & Bar. ibi. Quod verbum innuere videtur, ut non soli patri commodum acquireretur, & sic quod pars filij esset: sed Bal. & cō-muniter Docto. respondent, ut ver-bum, etiam, implicet facta, nō perso-nas: sitq; sensus. l. ut non solum filius patre ignorante posset agnoscere bo-norum possessionem, sed etiam ita agnita commodum patri afferret: & potest sufficere hæc communis solu-tio, ut per Alex. ibi in. 4. notab. & Curt. nu. 17. licet aliter & ingeniosè explicet Bellon. quem videlibr. 3. sup-puta. cap. 1. Nec valet quicquam ar-gumentatio Politi à verbo emolu-mentum vel commodum, quod ip-se dicit significare vsum fructum, nō plenum dominium: quia sup. osten-di contrarium ex text. in. l. Papinia-nus. §. meminisse. ff. de inoffi. testam. & alijs iuribus. Probat etiam text. in. l. si putas. C. de peti. hæred.

31 Minus obstat argument. Alcia. ex dict. l. cum oportet, infr. titul. se-quen. inducendo illa verba: *in veteris iu-ris obseruatione*: iunctis verbis sequentib. *quemadmodum in maternis*: Videtur enim ibi significare Iustinia. q̄ iure antiquo bona materna non omnino patri ac-quirebatur, sed tantum vsum fructus: & consequenter q̄ Constantinus hinc nō induxerit

induxerit nouum ius. Et licet possemus reseruare responsionem ad tractatum illius. l. vbi late alia scribimus: oportunum fuit hoc loco respondere statim, ne scindatur hic articulus proprius huius. l. qui continenter tractatus, melius intelligetur.

Ad argum. Alcia. videtur quod glos. in. d. l. cum oportet, verbo, in veteris, illud senserit: respondet enim exponendo ibi, ius antiquum dici pro eo quod erat ante Iustinia. non pro eo quod erat iure pandectarum: & ita Huberti in. d. l. i. nu. 80. in fin. melius Bellon. d. lib. 4. capit. 5. ad fin. Post iura autem digestor. aliqui Imperatores statuerunt ea quae Iustinian. ibi refert, vt patet ex hac. l. & l. i. C. illo titul.

Sed haec solutio mihi non placeat, possitque Alcia. merito replicare contra talem interpretationem: quia improprium videtur intelligere ius vetus, pro decisione huius. l. & l. i. infr. titul. i. quas sepius scribentes appellant nouum ius, vt sup. deduximus: & manifeste repugnant verba illa, *veteris iuris*: quae magis proprie ad antiquius ius quam huius. l. referri debent.

Vnde aliter explico, vt in. d. l. cum oportet, volens Iustinian. statuere, quod generaliter statuit in aduenticijs: Vt non omnino patri acquirantur, incipit a rebus incertis quae iure veteri obseruabantur, in quibus filius non acquirebat patri: deinde refert casus certos decisos a praecedentibus

Imperatoribus. vt erat casus huius. l. & d. l. i. infr. titul. i. & ita fit sensus, quod sicut iure antiquo aliqui erant casus in quibus filius patri non acquirebat. Et postea aliqui Imperatores alios casus deciderunt, in quibus dominium patri non querebatur, ita Iustinianus ibi iustum putauit, idem generaliter statuere in omnibus aduenticijs, & verbum *quemadmodum* ibi non refertur ad praecedentia (iuris veteris): vt glo. Alcia. alijque accipiebant, sed potius refertur ad sequentia, quod necessario euincitur ex illa. l. quia in illo versu. *quemadmodum*: simul ponit casum huius. l. de bonis maternis, & casum lucri dotalis vel nuptialis: sicut igitur secundus ille casus, secundum omnes, fuit noue decisus ab Imperatoribus. & contrarium erat iure antiquo: ita dicendum est in casu nostro, qui ibi ponitur sub eadem determinatione, iuxta regulam. l. iam hoc iure. ff. de vulgat. l. fina. C. de sentent. & interlocu.

Et hoc modo ex. d. l. cum oportet, comprobatur communis opinio, vt haec. l. nouum ius induxerit in bonis maternis.

Hinc patet recte Doctor. communiter intelligere text. in. §. i. Institut. per quas person. nob. acquir. vt ibi verbum *olim* intelligatur pro iure digestor. quod Iustin. noue emendat, statuens vt dominium aduentitiorum filio acquiratur: vt merito rejiciatur violenta interpretatio Politi, contra

contra communem. d. tracta de vul-
ga. nu. 43.

32 Sed posset lector instare, quid si-
gnificet Iustinian. in. d. l. cum oportet, dum refert ius antiquum, secun-
dum interpretationem nostram: vi-
deretur enim, cum de iure antiquo fi-
lius omnia patri acquireret, non pos-
se verificari illam observationem re-
rum, quæ iure veteri non quæren-
tur patri. Sed huic obiectioni seu in-
uestigationi satisfacio dupliciter. Pri-
mo, quia etiam iure antiquo castren-
sia & quasi castrensia patri non quæ-
rebantur. l. 2. ff. ad Macedon. cū mul-
tis alijs. 2. & melius respondeo, quod
apud Iureconsultos diligens lector in-
ueniet in aliquibus rebus concessam
acquisitionem filio, non obstante pa-
tria potestate: vt in exercitio quere-
le. d. l. filius, & d. l. Papinianus. ff. de
inoffi. testa. vt etiam in. l. 3. §. si quid
minori. ff. de minor. facit quod notat
Soci. in. l. filio. ff. de cōdi. & demōst.
facit ad idem casus. l. cū heres. ff. de
acquir. hæred. ibi, *quasi pater familias*: &
casus. l. Imperator. ff. ad Trebell. vt
etiam de iure digestorū aduertit Bar.
in. l. placet, vlti. oppo. ff. de acqui. hē-
re. Manet itaq; defensata communis
sententia, contra Richard. Polit. &
Alcia. vt lex hæc nouum ius indux-
erit: nec immeritò, quia Constantin.
in alijs etiam nouas constitutiones e-
didit: vt in. l. fin. C. famil. ercisc. l. his.
folis. C. de reuo. dona. & in. l. cū vir.
C. ad leg. Iuli. de adulte. & in. l. 1. C.
de natur. liber. obseruat Alcia. lib. 4.

parerg. cap. 5. col. 2. Facit pro commu-
ni, nam in hac materia Iustinian. re-
fert. l. Constantinianam, vt in. d. l. cū
oportet. §. cū autem: & sic innuit
quod Constantin. nouè aliqua indu-
xerit, quæ ob id appellantur Constā-
tiniana: iuuatur hoc, quia successiuè
ex hac. l. vsq; ad. l. cū oportet, & se-
quentes, semper aliquid pro filijs sta-
tuitur, minuendo antiquam acquisi-
tionem, quæ in totum patri dabatur,
sicque videtur nouum ius his legi-
bus induci.

33 Cauendum tamen est ab errore im-
peritorum, qui indistinctè putant re-
sponsa Iureconsultor. esse antiquio-
ra legibus Imperator. & consequen-
ter dicunt ius digestor. esse antiquius
iure. C. quod verum nō est: quia plu-
res Iureconsulti, quorum respōsa ha-
bemus in pandectis, vixerunt sub Im-
peratorib. quorum sunt constitutio-
nes in hoc libro. C. vt patet ex. l. 4. C.
de contrah. stipula. patet ex. l. 1. C. de
legat. iuncta. l. Caio. §. Imperator. ff.
de alimē. lega. & ex. l. Antoninus. ff.
de fideicommiss. libert. quod colligi
potest ex innumeris alijs iurib. tradit
Alcia. lib. 6. Parerg. cap. 14. & ante eū
admonuit Fulgos. in. l. fructus, col. 3.
nu. 8. ff. de rei vendic. patet etiam ex
titul. ff. de constitut. princip. Ex quo
cū iudicio legendus est Bart in. l. fi.
in fi. ff. de reg. Caton. Et ex his datur
lumen & fundamentum legibus præ-
sentis tituli. & sequentis.

34 Quibus sic expeditis, am-
pliatur decisio hæc Constantini,

& illa Iustiniani, in. d. l. cum oportet, ut cum hæc acquisitio patri fiat ex patria potestate, necessario præcedat etiã si filius longè à patre degat: distantia enim locorũ non tollit ius patriæ potestatis. l. Pomponius. 40. ff. de procurato. in princ. & l. cum filius. ff. si. cert. petat. l. filogius. §. si filius. ff. de iudic. quã alias inuoluit Hispa. Segura, in repetitio. l. vnũ ex familia. §. sed si fũdũ, col. 7. probatur hoc etiam ex. l. si pater. C. de institu. & ex. l. fin. ff. de cond. in stit. vbi distantia & absentia non tollit effectus potestatis, etiam contra patrem.

Ampliatur. 2. in patre arrogatore secundũ Alberi. in. d. l. cum oportet, per text. in princip. Institu. de acqui. per arroga. facit. l. si arrogator. ff. de adoptio. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulga. intelligendo per text. in. l. nõ enim, cum. l. sequẽ. ff. de adopt. & ita ampliatur Bar. in. l. cum filio, nu. 10. ff. de leg. 1.

Ampliatur. 3. etiã si filius senex sit: durat enim semper ius patriæ potestatis, secundũ glo. receptam in. l. fin. §. pupillus. ff. de verb. oblig. quã ibi extollunt Angel. & Imol. & Baueri. in princ. Institu. quib. non est permis. fac. testa. n. 19. Ex qua glo. confirmabis quod inquit Bal. in. l. si. §. filijs autem, inf. tit. 1. ampliãdo tex. ibi, & sequuntur Paul. & Corn. ibi.

Ampliatur quarto, hæc acquisitio secundũ ius commune etiam si filius vel filia sit coniugatus vel coniugata, durat enim patria potestas & ef-

fectus acquirendi patri, vt in. l. 1. & 2. inf. titu. sequen. & l. si vxor. C. de cõditio. insert. latè Boer. decisio. 197. & probatur ex innumeris iurib. vt tradit Tiraq. de iure mari. in princ. quod vt memorabile cõmẽdat Ioa. Crot. in. l. frater à fratre, q. 16. nu. 53. Hodie autẽ in Lusitania & Hispania aliud est dicendum ex legibus Regijs, eximentibus liberos à potestate patris per matrimonium, de quo plenissimè agemus in titu. sequen.

35 Ex hoc autem infertur, quòd cum patria potestas de iure durabat etiam post nuptias liberorum: si pater donaret filiaẽ coniugataẽ, non valeret donatio indistinctè, siue filia esset in domo patris, siue in domo viri seorsum à patre: militat enim vinculum patriæ potestatis, quæ donationẽ irritat, iuxta. l. 2. C. de inoffic. donatio. & consequenter patet cõtrarium sine iudicio scriptum à Corset. in notabil. verbo, donatio, qui malè ad id citat Bal. in. c. iurauit, de probatio. vbi. n. 12. aliud diuersum dicit, quod non tangit effectum acquisitionis, nec respicit hunc articulum: & contra se citat Corset. inaduertẽter tex. in. l. nec inter. 4. C. de donatio. int. vir. & vxor.

Quinto ampliatur, etiam si pater ex crimine relegetur, quia adhuc durat patria potestas, quæ ex deportatione cessaret. §. cum autẽ, Institu. quib. mod. ius patr. potes. sol. l. 1. & l. relegati. ff. de interdic. & relega. facit. l. quidam. ff. de pœnis.

Sexto ampliatur vt eadem patria potestas

potestas & eius effectus procedat inter libertos: his enim nō negatur hoc ius ciuium Romanorum. l. libertos. C. de patr. potesta.

36 Septimo ampliatur etiam in patre qui ignorabat se habere filiū, vel illum mortuum putabat. l. vxorem. ff. de manumif. testa. ibi, *in potestate ignorantis*: effectus enim & acquisitio legis, absentibus & ignorantibus non negatur, vt colligitur ex l. 2. & ibi Docto. C. de pact. consuluerunt Angel. & Anchar. quos citat Aymon. in rubri. ff. de lega. 1. nu. 77. Sic lucrum à lege delatum, transmittitur sine agnitione: vt contra Angel. resoluit Alex. in l. si vir. ff. ad leg. falci. notat Bal. in l. hac edictali. C. de secū. nap. Soci. consil. 116. nu. 19. lib. 1. late & vtiliter Ias. in l. si arrogator, nu. 15. ff. eod. titul. ad leg. falc. ex quorū dictis hoc videtur receptum in omni lucro vel commodo delato à lege, extra nomen hæreditatis: & ita Chas. in consuetu. Burg. in rubri. 4. §. 14. ad fi. folio mihi. 179. col. 4. & in specie ad casum authen. bona damnatorum, tradit Ias. d. loco, referens plures: vt reseruatō quā text. ibi tribuit descendentibus & ascendentibus in bonis damnatorum, transmittatur sine agnitione: quod plenè tradit doctus Hispa. Xuarez, in l. quoniam in prioribus, folio mihi. 77. C. de inoffi. testa. & in praxi iudicauit in casu pulchro, Consilium Neapolit. vt tradit Mathæ. de Afflict. decisio. 314.

Sed in hoc cauendū est ab Hispa.

Segura, in l. vnum ex familia. §. sed si fundū. ff. ad leg. falcid. folio mihi. 56. col. 3. qui hæc applicabat legi & consuetudini huius Regni, qua inter cōiuges omnia bona cōmunicatur: & ipse in aduertēter id appellat lucrū, & cū eo Hispa. Casteli. l. 14. Tauri col. 3. & tūc inferūt ex proximè dictis, q̄ trāsmittatur, licet acceptatū non fuerit. Sed debuerūt aduertere talē legē vel consuetudinē non agere de lucro sed de cōmunicatione mutua: argu. l. de fideicōmissio. C. de trāfac. colligitur ex Paul. in l. si pater puellæ, ad fi. C. de inoffi. testa. & ex Hispano Ioa. Lupo de Palac. ruu. in repet. Rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 50. col. fi. & §. 67. n. 17. vers. ex quo: & vers. sed ne vera: colligitur ex Rip. in l. fœminæ, n. 43. C. de secund. nupt. ex Bertrād. in l. hac edictali, n. 32. C. eo. Immò nō solū vbi omnia cōmunia fiūt, sed vbi ex lege vel consuetudine cōmunicatur quæ sita cōstante matrimonio, ibi nō potest dici q̄ agitur de lucro, nec applicatur authoritates loquentes de lucro nuptiali: quod nō dicitur vbi equaliter vtriq̄; cōiugi consulitur, vt melius expēdit Hispa. à Couas ruu. dignissimus nūc Archiepiscopus, in Epito. spōsal. 2. par. c. 7. §. 1. n. 8. ad fi.

38 Non omitto quòd ad supradictā doctrinam citant Docto. tex. in Authen. hæ res. C. de secund. nupt. vbi Alex. ad Bal. & tradit Ias. in d. l. si arrogator, num. 15. & alij alibi: sed licet doctrina sit vera, non tñ p̄batur ex illo tex. ibi enim tantū disponitur vt liberi

vt liberi quibus lex certum lucrum
defert ex bonis parentis, possint illud
accipere, etiam si hæredes parentis ef-
se nolint: quia non defertur iure hæ-
reditario, nec offenditur regula. l. i. ff.
de acqui. hæred. vt melius aduertit
Bal. in l. generaliter. §. in ijs. C. de se-
cund. nupt. non verò agit text. ibi de
lucro non agnito transmittendo,
vt Ias. & alij minus benè citant, si au-
tè filius ab hereditate excludatur ob
ingratitude: excludetur etiã ab
eo lucro. l. hac edictali, versic. nisi ex
his, & l. fi. C. de secun. nup.

39 Octauo ampliatur hæc acquisitio
in maternis & alijs adueticijs ex ver-
bis huius. l. ibi, *in diem* vt a, vt vsusfru-
ctus patri quæ situs viuo filio, duret
post mortem filij: attenditur enim vi-
ta patris secundum verba huius. l. qd̄
probatur melius ex tex. in l. fin. vers.
sin vero: sup. ad senatuscons. Tertul. &
ibi extollunt Bar. Bal. Paul. & reliqui
& Palac. ruu. in repe. rubr. §. 42. ad fi.
& idem notant glos. Cin. Bart. in l. 3.
sup. de vsuf. gl. recepta contra Palac.
in l. 2. inf. eo. probatur etiam in l. san-
cimus, ad fin. sup. titu. i. & est omniũ
communis sententia.

Ex qua verissima sententia decidi-
tur casus, de quo agit Chassa. in con-
suetud. Burg rubr. 6. §. 5. fol. 219. col.
2. cum sequent.

Infertur etiã utiliter ad multa que
nō solent aduerti, & sunt magni mo-
menti, maximè vbi ius cōmune non
est correctũ, vt copiose & utiliter tra-
dit Hispan. Anton. Gomet. omnino

videndus. l. 6. tauri, num. 11. & nu. 12.
Nam si fingas filium defunctum qui
habebat bona aduentitia, superstitie
patre & matre, tunc licet mater in
successione æquetur patri, non ta-
men minuetur vsusfructus patris:
quod vtilissimum est in regnis & pro-
uincijs, in quibus bona non commu-
nicantur inter coniuges. Imò etiam
utile est in nostra Lusitania, quando
ex forma contractus dotalis, recedi-
tur à consuetudine Regni, & manet
sub dispositione iuris comunis, quod
non rarò contingit: facit. d. l. fin. & d.
l. sancimus, iuncta regula. l. commo-
dissimè. ff. de liber. & posthu. l. si cū
dotem. ff. solu. matrim.

Sed vbi filius decederet cum filio
& patre, licet de iure pater adhuc de-
beret habere vsusfructum, per di-
cta iura: tamen hodie apud Hispa-
nos & Lusitanos, contrarium est di-
cendum, quia agimus de filio coniu-
gato qui per matrimonium exit à
potestate, secundum legem Regiam
Tauri. 47. & secundum legem Lusi-
taniæ, vt dicemus in titul. sequen.
Vndè cessat patria potestas, & vsus-
fructus, quia leges regni statim iu-
bent omnia bona filijs coniugatis tra-
di, vt. l. 48. Tauri: atque apud nos li-
bro. 4. titul. 78. dicemus latius in l.
cum oportet. §. cum autem, infr. titu:
i. Nec in hoc pacta vel conuen-
tiones possunt mutare leges regias
quò ad ius publicum patriæ pote-
statis: nec coniuges auferre ius fi-
lijs à lege delatum: argument. l. si
arrogator,

arrogator, ibi, *principali providentia*: ff. de adoptio. facit regula, quod lex dat mo non aufert: tex. & Bal. in auten. homo locū. C. si secun. nup. facit. l. iura sanguinis. ff. de regu. iur.

40 Hanc conclusionem limitat Paul. in. d. l. fin. sup. ad Tertul. ut non procedat quando filius defuncti succedens non esset sub potestate Aui, sed alterius: ut si decedat filia habens ad uentitia, in quibus pater habebat vsumfructum: tunc enim filius illius filiae, excludet Auum ab vsumfructu: quod sequitur Cor. ibi, citant. l. 3. §. fin. secundum vnam lectu. infr. titu. i. quae non probat.

Sed haec limitatio mihi non videtur tuta, quia refragatur. d. l. fin. sup. ad Tertul. & d. l. sancimus, sup. titu. i. semper enim militant verba illarū legum, & earum ratio, ut patri viuo non auferatur vsumfructus semel ei acquisitus: militant etiā verba huius. l. indistincte dicentis, ut in diem vitae patris vsumfructus ei maneat: stat etiā ratio iuris, ut effectus acquisitionis consumatae non cesset, licet res veniat ad casum à quo incipere non posset: Bart. in. l. pluribus. §. & si placeat, ad fin. ff. de verb. obli. melius in. l. Titia. §. Imperator, nu. 10. versi. *in contrarium*: ff. de lega. 2. text. in. l. fin. ff. vnde libe. late Tiraq. in suo tracta. de causa: pro hoc stat etiam regula tex. in. l. 3. sup. de vsumfruct.

41 Hanc conclusionem eleganter limitat Paul. in. l. fin. ad fin. per illum tex. sup. de vsumfruct. ut non proce-

dat quando vsumfructus consistebat in persona filij, licet pater haberet commoditatem: tunc enim mortuo filio cessat illa commoditas patris: quod prius scripsit vtiliter Bal. in. l. cum oportet, ad fin. princip. infr. tit. i. versi. & si diceres: quod est notandum ad casus in quibus pater non habet vsumfructum quamuis habeat commoditatem: dicemus in Authen. idem est, infr. tit. i. facit. l. necessario. §. fin. ff. de peric. & commo. rei vend. & Bal. sequitur Hispan. Fernand. Arias. l. 46. nu. 5. ad fin. Anton. l. 48. n. 4. in fine.

42 Nono ampliatur, & infertur ex praecedente ampliatione, ut quamuis filius efficiatur sui iuris ob aliquā qualitatem, non cesset vsumfructus quem pater habebat in maternis & aduentitijs: ut si filius efficiatur Episcopus, Authen. sed episcopalis. C. de episcop. audien. vel Patricius. §. filius fam. Instit. quib. mod. ius patr. potes. fol. quod vltimum hodie nullibi est in vsumfructu: ita inferendo neminem citans, dicit Hispan. Anton. Gomet. l. 48. Tauri, nu. 6. ad fin. Hoc voluisse videtur Palac. in repeti. Rubr. §. 42. ex. n. 13. cum sequen. licet non omnino explicet: id autem exprimit Palac. in filio facto Clerico. Et late Hispan. Soares, in. q. maioratus, folio vlti. Faciunt quae tradit Deci. in. c. in praesentia, ex n. 62. de probatio. facit ratio superius adducta ad. l. fina. sup. ad Tertul. nec tunc militat dispositio. l. cum oportet. §. cum autē, infr. titu. i. vbi de hoc latius agetur.

43

Decimò ex eadem conclusione 44
& verbis huius. l. ampliatur hæc ac-
quisitio: licet filiusfam. effectus Cleri-
cus, testetur, (vt potest secundum cõ-
munem sententiam) & cum testamẽ-
to decedat: non tamen potest aliquo
modo disponere de vsufructu, quem
pater habebat ante clericatum filij,
vt colligitur ex Docto. in. l. sacrosan-
ctæ, sup. de Episco. & cleri. & proba-
tur ex litera illius. l. ibi, *in eodem gradu cle-
ricatus viuentes*: & hoc vti receptius &
verius tradit Hispan. Anton. Gome,
d. l. 48. nu. 7. vbi plures refert: & hoc
voluit Hispan. Soarez. d. q. de maiora-
tu, fol. vlti. & ita resoluit Deci. ab eis
non relatus. in. d. c. in præsentia, nu.
64. de probat. & ex Fabro & alijs re-
soluit Couasruu. in. c. quia nos, nu. 2.
de testamen.

Vndè cauendum est à Panor. con-
trarium malè sentiente in. d. c. in præ-
sentia, nu. 56. quod alibi non decide-
rat idem Panor. in. c. constitutus, nu.
7. dein integr. restituit. Magis cauẽ-
dum à Benedic. errante in. c. Raynu-
cius, verbo matrem, nu. 20. repugnat
enim iuris ratio, vt priuilegium filij
clerici, auferat patri vsufructum
quem ante clericatum habebat. Nec
contrarium voluit Paul. Castren. in.
d. l. sacrosanctæ: nec Ias. in. l. filia li-
cèt. C. de collatio. licèt minus benè
eos referre videatur Anton. Gomet.
vbi sup. qui etiam minus diligenter
ibicitat Bart. in nonnullis locis ad
hanc conclusionẽ: sic pro contraria a-
liquos malè citat Benedic. d. loco.

Hinc infertur vndecima amplia-
tio, vt si statutũ permittat filiumfa-
testari, intelligatur sine præiudicio
vsufructus, quem pater habet in ad-
uentitijs, secundum Bal. in. l. si quæ-
ramus, in finalib. verbis. ff. de testam.
tradit Angel. Areti. in tracta. de te-
sta. fol. 2. col. 4. & latè Anton. Gome.
l. 6. Tauri, nu. 13. quorũ sententia pro-
batur ex doctrina. l. si quando. C. de
inoffi. testam.

45

Duodecimò ampliatur & ita in-
fertur ex proximè dictis, vt pater nõ
amittat vsufructum quẽ habebat,
licèt filius efficiatur monachus, & ex
religione cesset patria potestas: quia
adhuc militant verba huius. l. & iu-
rium quæ sup. adduximus, & mili-
tat regula. d. l. 3. sup. de vsufu. tradit
Palaci. in rubr. d. §. 42. in fine: & re-
ceptum est, vt tradit Deci. in. d. c. in
præsentia nu. 62. & ex Salyce. & An-
ton. tradit Soarez. d. q. maiorat. col.
penult. Nec enim patitur iuris ratio,
vt factum filij, licèt laudabilè, auferat
patri ius suum: secundum regulam. l.
id quod nostrum. ff. de regu. iur. facit
text. notabil. in. l. impuberi. 41. ff. de
admin. tuto. ibi, *nam ad alienam iniuriam
priuilegium militum prorogare non oportet*:
quem tex. aliàs notabat Polit de vul-
ga. nu. 89. Volunt autem Doctor. in
his locis & alijs citandis in sequen-
ampliatione, vt ingressus religionis
tollat patriam potestatem: & Bald.
in. l. patre furioso. ff. de ijs qui sunt
sui. notat glo. l. si ex causa. 10. §. Papi-
nianus. ff. de minorib. notabilis & re-
cepta

46

cepta, vt per Iaf. in l. 2. num. 22. ff. de vulgar. Areti. in l. is potest, col. 4. ad fin. ff. de acquir. hæredi. Boeri. decisio. 121. ad fin. vltra quos id pulchrè declarat Bal. in l. 2. C. de liber. exhib. sed contra illam glo. & communem quòd religionis ingressus tam patris quàm filij, nō tollat patriam potestate contendit Mathes. de succell. ab intef. in princi. nu. 7.

A7 Decimo tertio ampliatur hæc acquisitio, inferturque ex prædictis ad quæstionem in qua scribentes mirè variant, quando pater ingreditur religionem: glo. enim in Authen. idem est, inf. titu. 1. indistinctè inquit vsum fructum manere, scilicet penes monasterium viuente patre: & in omni usufructuario ingrediente religionem idem dixit glos. ad fin. in Authen. ingressi. C. de sacrosanc. eccles. hancq; opinionem sequuntur quàm plures vt infra.

Contrarium tamen prorsus voluit antiquus Doctor. Martin. Sil. quem refert Cin. in dictis Authen. asserens quòd totus vsum fructus redit ad proprietatem, & sic manet in solidum penes filium: & hanc opinionem sequitur Salic. in d. Authen. ingressi, nu. 10. ad fin. & in d. Authen. idem est: vbi subdit ita tenere communiter Docto. & hanc videtur sequi Iaf. in d. Authen. ingressi, n. 48. Et nouissimè eam probat Riminald. §. 1. nu. 128. Instit. per quas person. **49** & Couas ruu. in. c. 2. nu. 8. de testam. vbi cum Salice. eam dicit commu-

nem, cui addit nouum fundamentū ex materia. c. cū scimus, de regul. & refert Hippol. singul. 668. vbi hanc sequitur.

Tertiam opinionem eamq; mediam vult Bar. in d. Authen. idem est, & ibi Ange. vt dimidia maneat penes monasterium, altera ad filiū spectet: sicut quando pater eum emancipat, iuxtà d. l. cum oportet. §. cū autem, & ita Panor. in d. c. in præsentia, nu. 57. & in d. c. cum simus de regul. Et cū Bart. trāsit Hispan. Arias. l. 46. col. 2. & Siluest. in summa, verbo religio. 6. & nouissimus Riminaldus sibi contrarius in §. 2. nu. 19. insti. per quas perso. **48** Aduerto quòd Cin. in d. Authen. idem est, remittit se ad ea quæ dixerat in Authen. ingressi: & idem facit Alberi. & ambo in d. Authen. ingressi, sequuntur glos. ibi, vt patet ex Cin. nu. 12. ex Alberi. nu. 22. cū sequen. & sic male citantur contra glos. à Iaf. ibi, à Couas ruu. d. c. à Riminald. loco: à quibus in hac allegatione cauendum est.

Sic etiam Hispan. Anton. Gome. l. Tauri. 48. n. 8. ad fin. non benecitat Salice. & Martin. Sil. Alberi. Iaf. ad prædictam opinionem Bar. diuidentis vsum fructum inter filium & monasterium: cū hi Doctores longè aliud scripserint, vt fidelius retuli: labitur etiam Hippol. d. singul. confundens allegationem Bar. & aliorum.

Hanc quæstionem tangit sed non resoluit Boerius decisio. 197. in fin. Ego curiosius aduertèdo dico quòd

opinio gl. receptior est: quia eam probant Cin. Alberi. in. d. Authen. ingressi, & ibi expressim Bar. n. 42. & nu. 49. & Rosellus nu. 18. & ita Bal. Paul. Rapha. Corn. in. d. Authen. idem est: & Guido Pap. decisio. 477. n. 4. & expressius decisio. 595. vbi dicit ita fuisse iudicatum. Et idem tenuit Specul. quem Guido & alij referunt: & ita Deci. in. d. c. in præsentia, n. 66. vbi etiam citat Imol. in. l. cum filio. ff. de lega. 1. & ita Cæpol. consil. 22. nu. 4. colligitur ex Innocé. in. d. c. in præsentia, & alijs quos citat Soci. consil. 10. n. 20. lib. 1. vbi hanc dicit communem sententiam: & eandem probat Alex. consil. 139. n. 5. libr. 2. vbi eam videtur dicere communem, nec aliqué contra citat: & hanc sequitur Hispa. Anton. Gome. d. l. 48. n. 8. ad fin. hanc dicit communem Crot. in. l. Gallus. §. & quid si tantum, nu. 30.

50 Probatur hæc opinio glo. ex regula huius. l. & ex iuribus sup. citatis: pater enim licet monachus, naturaliter viuit, & sic durat vsusfructus, monasterio autem, quatenus capax est, omnia deferuntur quæ monachus habebat. d. Authen. ingressi. Nec obstat argum. Marti. Sil. relatum à Cino & Alberi. in. d. Authen. idem est, dum arguit à cessante ratione, quod vsusfructus datur patri ob custodiam & administrationem, quæ cessat in monacho. Respondeo enim quod non cessat in monasterio habente ministros & officiales qui sua gubernant, vt docet experientia: & forsan dili-

gentius sua tuentur quàm laici, vt alibi dicit Pratic. Papiens. seu Ferrariens. Nec obstat argum. quod pugnat Couas ruu. ex materia. c. cum simus, de regul. quia non est tutum, vt patre ingresso religionem, statim legitima debeat filio, quod alibi examinamus: nec si esset verum, valebat consequentia ad vsusfructum de quo agemus.

51 Non obstat etiam argumentatio Bart. ex. d. §. cum autem. l. cum oportet, ommissa enim friuola responsione Bald. & aliorum, dico quod in. d. §. agitur de emâcipatione facta patris, immediate id agétis: sed pater ingrediens religionem longè aliud intendit, licet igitur accessorie resultet filium exire à patria potestate, non potest dici emancipatio ex facto voluntario patris, quod non dirigebatur ad talem effectum, secundum regulam. l. si quis nec causam. ff. si cert. petat. & quod probat tex. & Bar. ibi, in. l. focium qui in eo. 16. §. 1. ff. pro socio, cum alijs quæ omitto. Ex his ergo resoluo opinionem glos. verriorem esse & magis communem, quicquid contra dixerint Salice. & reliqui sup. relati.

52 Ampliatur. 14. hæc acquisitio ex resolutione Ias. consil. 198, lib. 2. vbi concludit, quod si ex statuto acquiritur viro quicquid vxori obuenerit vel defertur constante matrimonio: idem erit in viro filiofam. vt sibi proprietas, patri vsusfructus quærat, interpretando statutum secundum

ius commune, quod sequitur Boeri. decisio. 199. in fine: sed non seruit in ijs prouincijs, in quibus lege vel cōsuetudine filius per nuptias exit à potestate patris.

53 Ampliatur. 15. vt ultra acquisitionem possit pater, ratione patriæ potestatis, compellere filium ne uiuat extra domum & familiam patris, secundum Angel. consil. 85. nu. 3. quæ corruptè sequitur Boeri. decisio. 195 n. 5. vbi non recte citat numerū consilij: & ita asserit Bal. Nouel. de dote. 7. part. priuileg. 34. nu. 5. versic. & sicut: vbi concludit ita teneri filium simul cum patre habitare, sicut vxor cum viro: citat Bal. in Authen. ex testamento. C. de collatio. vbi hoc non inuenio.

Ego aduerto quòd Doct. omnes hoc tradunt, quando agitur de retinenda dote aduentitia filij cōiugati, de iure enim debebat esse penes patrem, & pater debebat alere ex ea filiū & nurū, & fructus dotis percipere: vt resoluunt communiter doctores. secundum Crotum, in. 2. repeti. l. si constāte, nu. 117. in fine: Ang. Imo. Paul. in l. si cum dotē. §. transgrediamur, vbi Alex. nu. 9. ita resoluit. Ita etiam loquuntur Doct. citati à Nouel. & Boer.

54 Similiter hoc procedit quando filius vellet alimenta à patre, debet enim cum eo habitare, nec aliās pater tenetur eum alere extra domum. facit glo. c. significasti, de diuor. communis, vt tradit Palac. in rubri. §. 64. nu. 3 & nu. 10. Et idem econuersò

si parens velit alimenta à filio: nec etiam pater posset filium è domo eijcere, licet ei extra domum alimenta præstare vellet, secundum Barto. & Doctores. communiter: vt resoluunt Paul. & Ias. nu. 6. in. l. quidam cum filium. ff. de verbo. obliga. per text. ibi post princip. in illis verbis: *domo eum propulerit.* Ex quibus cauendum à generalibus verbis Bart. in tracta. de aliment. num. 25. sed hæc limitantur, nisi ex iusta causa, puta ob scæuitiam vel malos mores, quia tunc potest filius vel pater alendus recedere à domo alere debentis, secundum Bart. Paul. Imol. Alex. Boeri. & Nouel. & alios vbi sup. & Ias. in. l. 1. num. 1. cum sequen. C. de legat.

55 Sed non placet quod indistinctè asserunt Nouel. & Boeri. dum dicunt quòd filius præcisè teneatur habitare cum patre, sicut vxor cum viro. immò crediderim quòd si filius nolit à patre alimenta, velitque quærere honestum vitæ genus, non possit impediri à patre qui filij opera non egeret: cōtrarium enim esset, hominem liberum seruilis conditionis reddere, contra. l. 2. ff. si quis à paren. fuer. manu. Quod iuuatur, quia videmus filiumfam. ex promissione regulariter sine patre obligari. l. filiusfam. 2. ff. de action. & oblig. l. tam ex contractibus. ff. de iudic. Videmus præterea filiumfam. inuito etiam patre eoque ad expensas obligato, posse dare operam literis, glos. recepta. l. sed Iulianus. §. proinde. ff. ad Macedon. Bald.

in.l. Macedoniani. C. ad Macedon.
Felin. in. c. 2. de magist. Nouel. de do
te. 6. part. priuileg. 46. in princip. no-
tanter Rebufus de priui. Schol. priui.
53. Sic temperarem illam vendicatio-
nem quæ iure datur patri pro filijs
in potestate. l. 1. §. per hanc. ff. de rei
vendica. de qua latè egimus sup in. 2.
parte Rubr. Filio enim in hoc datur
voluntas & libertas, vt probat. l. fina.
ff. de liber. exhibend. quod in supradi-
ctis terminis vtile esset in filio qui vel-
let Africam vel Indiam petere, ne à
patre absque causa retrahi possit: fa-
cit tex. in. c. cum simus, de regul. ibi
liberum sibi, quæ notat plat. in. l. ne diu-
tius. C. de agric. & cés. speciale enim
est causa correctionis vt pater eum
possit certo loco retinere: Bart. in. l.
ex facto, in fine. ff. de hære. inst. Feli.
in. c. cum contingat, ad finem de for.
comp. Alcia. reg. 1. præsump. 3.

56 Ampliatur. 16. hæc. l. & omnia iu-
ra loquentia de acquisitione quæ fit
patri, vt procedant etiam si ob sãui-
ciam vel nequitiam patris filius de-
gat extra eius domum: durat enim
adhuc effectus patriæ potestatis, vt
habet tex. notab. qui ad hoc expendi
non solet, in. l. 3. §. penul. incip. etiam.
ff. de liber. exhib. ibi, *obtinuit mater ob ne-
quitiam patris, vt sine diminutione patriæ po-
testatis, apud eam filius moraretur: quem tex.
ad aliud commendat Ange. Areti. in
§. summa, ad fin. Institu. de interd. pō-
deranda sunt illa verba sine diminutione
patriæ potestatis: significant enim, quod
nec pater excusabitur ab ijs ad quæ*

aliãsteneretur: nec amittit id quod ha-
bet ratione patriæ potestatis. Facit
quod alibi dicit Iustinian. in Authen.
de incest. nupt. §. 1. versic. si verò, ibi,
licet impius & legum contemptor pater est.

57 Sed hoc intelligi debet quando
solum agitur contra patrem vt fi-
lius apud eum non moretur: secus si
tanta sit patris nequitia, vt etiam co-
gatur filium emancipare, quod fieri
potest, per. l. fina. ff. si quis à paren.
fuer. manu. sic in. l. si lenones. C. de
Episc. audien. in. l. fin. C. de specta.
lib. 11. declaratur etiam vt aliquando
ex maxima patris culpa, filij ipso iure
liberentur à patria potestate. l. 2. C.
de infant. expo. Limitatur etiam,
nisi pater iniquè negauerit filio ali-
menta, quia amittit hos effectus pa-
triæ potestatis, glos. l. penult. verbo
pœna, ad fin. C. de patr. potest. quã
extollit Panorm. in. c. fin. nu. 5. de cõ-
uers. infidel. Brunus de statutis exclu-
dent. fœmi. arti. 1. num. 26. facit. l. 1. §.
sed scimus. C. de lati. liber. toll. versi.
quem enim, ibi, *quem à domo repulit, mane-
at ab eo, eiusque substantia, penitus segregatus:
& vulgaris. l. necare videtur. ff. de li-
ber. agnoscen.*

Limitatur etiam ille tex. & minui-
tur ius patriæ potestatis eo casu in fi-
lio coniugato habente dotem, vt pa-
tri auferatur & priuetur eius fructi-
bus, filioq; tradatur pro oneribus ma-
trimonij extra domum patris, vt re-
soluunt Doctor. communiter, in. l.
si cum dotem. §. transgrediamur,
vbi Alex. num. 9. ff. solu. matrimon.

Paul.

Paul. in. l. 2. ad fi. C. famil. ercisc. Boeri. d. decis. 195. Crot. in. l. frater à fratre, nu. 56. Nouell. de dote. 7. part. priuileg. 34.

58 Declaratur etiam ille tex. vt quod ibi dicit de filio erga patrem, non procedat inter coniuges: quia si vxor ob culpam viri ab eo separetur, vel eius cohabitationem vitauerit, nihil ei acquirit nec communicat. Bal. in. l. si vxor, num. 6. in fin. C. de conditio. iusfert. idem Bald. in. l. non sine. C. de bon. quæ libe. & Palac. in rubri. §. 64. nu. 11. Deci. l. 1. num. 10. C. vnde vir. & vx. tradit Couas. ruu. de sponfal. 2. par. cap. 7. §. 1. nu. 6. Nec mirum si maioris potentia sit causa naturalis inter patrem & filium, quã causa coniugum, secundum Panor. in. c. literas, num. 27. de restitu. spolia. facit text. qui notari non solet, in l. non vt à patre. 8. ff. de captiu.

59 Ampliatur. 17. hæc lex & similes, dum loquuntur de acquisitione & patria potestate, vt procedant non solum in liberis procreatis ex iustis nuptijs: sed etiam in ijs qui illegitime nati, postea legitimantur: Hi enim incidunt in potestatem, & efficiuntur legitimi, text. in. §. fin. Institut. de nupti. facit text. in. l. sed si hac §. 2. ibi, *Princeps ingenuum fecit*. ff. de in ius vocan. facit text. in. l. quæris, & fin. ff. de nata. restitu. ibi: *omnem ingenuitatis statum*: & ibi, *perinde habetur*: tradunt latè Bart. & Ias. ex num. 227. in. l. si is qui pro emptore, & ibi nouiores: tradit Deci. in. l. liberos. C. de colla. &

consil. 155. Tiraq. in. l. si vnquam, verbo, suscepit liberos, ex nu. 63. Quibus omuibus addo text. non solum notari, in. l. si senatori, ibi, *iustã vxorem*. ff. de ritu nupt.

60 Ampliatur. 18. hæc lex & similes, etiam si pater furiosus extet, vel mentecaptus, ad huc enim durat patria potestas, & effectus acquisitionis: vt est text. apertus in. l. patre furioso, in fin. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. vbi ponitur regula secundum omnes eã limitantes specialiter per. l. cum hæres. ff. de acqu. hære. & ideò cauendum est à Chas. qui regulam in contrarium citat, in consuetu. Burg. rubri. 6. §. 5. fol. 219. col. 1. num. 3. in quo etiam grauitè errat Boe. in consue. Bitur. tit. 1. §. 3. post princip. vbi facit regulam, vt filius nihil patri acquirat furioso. & malè citat iura & docto.

61 Sed hæc ampliatio restringitur communiter à scribentibus, per tex. in. d. l. cum hæres. 51. ff. de acqu. hæred. cuius sunt verba: *Cum hæres institutus erat filius, & habebat patrem furiosum in cuius erat potestate: interponere se suam beneuolentiam diu pius rescripsit: vt si filius fam. adierit, perinde habeatur ac si pater fam. adisset: permisit itaq; ei & seruos hereditatis manumittere*. Ex quo tex. Bart. ibi, & in. l. placet, vlti. oppos. eod. titul. concludit esse speciale in hæreditate delata filio furiosi, vt filius fam. ipse adire possit, & sibi non patri acquirat. Idem vult Bart. in. d. l. cum hæres, & ibi Paul. Castren. dicens rationem specialitatis esse, quia in hæreditate datur lucrũ & damnum ob onera hæreditaria: &

ita prius Alberi. ibi, & in dict. l. patre furioso, in fin. Et idem probant Angel. in. d. l. cum hæres, & Imol. & Ro. ibi, & Areti. dicentes text. singularem: idem Areti. in. l. cum ex filio, in fin. ff. de vulg. & Ias. dicēs illum text. solennem, in. l. qui in aliena. §. interdum, nu. 13. ff. de acqui. hæred. Idem nūc videtur sequi Mantua, libr. 3. locorum, cap. 51. & hoc probat per illum tex. Aimon. Crauet. in. l. cum filio. 2. par. num. 13. ff. de legat. 1. Et sic patet hanc esse communem sententiam: in hoc autem variauit glos. in. d. l. cum hæres: vbi Roma. & Areti. referunt Petrum de Bexucio, qui à communi opinione recessit. Et mirum est Aret. Ias. & nouiores non aduertisse, quòd subtilis Cuman. in. dict. l. cum hæres, ad fin. contrarium magis probare videtur, dicens se non videre cur filiusfam. non acquirat patri furioso, etiam in casu illius. l. Et eo tacito, idem vno verbo dicit variando, Soci. in. l. cum filio, num. 14: versic. vel fortè melius. ff. de legat. 1. quod ego nouè multipliciter probabo.

62 Sed contra hanc communem, adducunt glos. & Doctor. text. in. l. Antistius. 62. §. fin. ff. de acqui. hæred. & ita habent ferè omnes libri antiqui: hodie autem legitur ad exemplar Florentinum. l. 63. incipit furiosus, & sunt verba: *furiosus acquirere sibi commodum hereditatis ex testamento non potest: nisi necessarius patri aut domino heres existat: per alium autem acquiri ei potest, veluti per seruum,*

vel eum quem in potestate habet. Bart. post antiquos respondet, tam in. d. l. cum hæres, quàm in. l. Antistius: quòd est differentia an filius adeat sponte & tunc sibi acquirat, atque ita procedat. d. l. cum hæres: aut iussu curatoris patris furiosi, & tunc patri acquirat, & ita procedat. d. l. Antistius. Quod etiam resoluunt Alberi. Bald. Imo. Paul. & alij communiter ibi: & Alberi. in. d. l. patre furioso, in fin. & Crauet. d. loco: subdit Paul. in. d. l. cum hæres, nu. 2. quòd si postea pater redierit ad sanam mentem, & ratam habuerit aditionem filij, acquiratur sibi hæreditas.

63 Ego non viso Cumano nec Socino (qui nihil adducunt) contra communem tenendum putabam, atque ita teneo: primò per text. in. d. l. patre furioso: dum indistinctè infert, quòd cum duret patria potestas in patre furioso, durabit etiam effectus acquisitionis. Et ratio illationis. I. C. ita militat in hæreditatibus sicut in alijs acquisitionibus, maximè hodie stante remedio inuentarij. l. fin. C. de iur. deliber. ideoque text. in. d. l. patre, nō admittit restrictionem Docto. quod magis astringit, attenda regula. l. de prætio. ff. de publica. l. 1. §. & generaliter. ff. de lega. præstā. Secūdo cōtra commnē facit tex. in. l. penulti. ff. de curat. furio. vbi si pater prodigus sit, curatoremque habeat, adhuc in hæreditate filius in potestate ei acquirat: ideoque oportet emancipari filium ne ei acquirat. Igitur idem dicendum

dū in patre furioso, maiori ratiōe, q̄
 m̄ itius agendū erat cū patre habēte
 curatorem ex casu & fato infælici,
 quā ex culpa & prodigalitate: se-
 cū dū glo. d. l. Antistius, quam Bal.
 ibi dicit auream: facit. l. diuus, ff. de of-
 fic. præsid. & facit. l. i. ff. de cura. fu-
 rio. ibi, *ad exemplum*: Tertio contra com-
 munem stat text. in. d. l. Antistius. §.
 fin. seu in. l. furiosus, secundū aliam
 literam quam superius retuli: apertē
 enim inquit tex. patri furioso acqui-
 ri hæreditatem per filium quem in
 potestate habet: nec ibi fit mentio de
 curatore iubente, ideoq̄; talis diuina-
 tio admittenda non est: immō si cū
 iudicio attendatur, cōstabit, nullo co-
 lore sustineri posse illam communē
 resolutionem & differentiam inter
 illa duo iura. Si enim filius non patri
 furioso, sed sibi poterat acquirere, id
 non erat mutandum ex eo quōd pa-
 ter haberet curatorem: nec faciebat
 ad rem curator patris, cūm Bart. &
 Doct̄or. dicebant, quōd filius per se
 poterat adire, nec erat iuridicum hęc
 acquisitionem tam incertam redde-
 re, maximē quōd filius regulariter est
 ipse curator parentis furiosi vel pro-
 digi. l. i. in fi. & l. 4. ff. de curat. furio.
 Nec obstat alia solutio Areti. in. d. l.
 cūm hæres, distinguētis an hæredi-
 tas deferatur ipsi filio, & tunc proce-
 dat ea lex. aut deferatur patri, & tūc
 p̄cedat. l. Antistius. Replicatur enim
 q̄ Bar. & Doct̄o. communiter cōtra
 sentiūt, intelligentes. l. Antistius, quo
 cūq̄; modo hæreditas filio deferatur:

item. d. l. Antistius, generaliter loqui-
 tur, & planē compræhendit casum
 quo filius esset institutus, & ei princi-
 paliter delata hæreditas: quia conclu-
 dit tex. vt patri furioso acqratur, quē
 admodum aliās de iure acquiri ei so-
 let. Et cōtra Areti. facit in hoc quod
 ad illum tex. tradit Ias. alios referens
 in. l. ex facto, nu. 36. ff. de vulga. & ma-
 nifestē contra Areti. facit ille text. in
 exemplo serui, quo ostenditur ipsum
 filium vel seruum fuisse institutum.
 65 Quarto contra cōmunem vrget lite-
 ra. d. l. cūm hæres, ibi, *permisitq̄; ei seruos
 hæreditatis manumittere*. si enim filius om-
 nino sibi acquireret hæreditatem ob-
 furorem patris, fieretq̄; dominus, vt
 Doct̄. dicunt, non congruebat verbū
 illud, *permisit*: quia dominus non ege-
 bat permissione, nec oportebat expri-
 mi specialiter illum casum manumif-
 sionis: immō posset decipere ea spe-
 cificatio, cū manumissio facilius esset
 admittenda, & sic expressio deberet
 fieri de alijs minus fauorabilibus: itē si
 filius ibi esset dominus satis fuisset id
 significare, vt ōnia sibi licere cōstaret
 ineptūq̄; foret vnū specialiter expri-
 mere, iuxta. l. in re mādada. C. mādada.
 Quinto contra cōmunē facit, quod
 superius tradidimus, secundū iura
 & Doct̄o. acquisitionem legalem fie-
 ri ignorantī & absentī: nec exigere
 acceptationē. Cū igitur hęc acqui-
 sitio sit legalis, vt. d. l. placet, cum si-
 milibus: negari non debet patri furio-
 so, qui absentī & ignorantī æquipa-
 ratur. l. 2. §. furiosus. ff. de iur. codic.

presupposito quòd hîc nō requiritur iustus sed tantū agimus de cōmodo acquisitionis ex aditione: stringit magis argumentum, quia vbi nō requiritur consensus, & ignorāti acquiri potest, ibi furioso acquiritur. l. si à furioso. 23. ff. de action. & obliga.

66 Sexto, contra cōmunē stat tex. in. l. si. §. quæri potest. ff. quis ordo in bono. poss. serue. vbi tex. apertè dicit, q̄ patre furente, nihil potest filius obtinere ex bonorum possessione, ideoq; eum non agnoscentem excusat: nec aliquid valet responsio Areti. in. d. l. cūm hæres ad si. dicētis quòd est differentia inter hæreditatē & bonorū possessionē, quia cū patria potestas sit de iure Ciuili, secundūm quod patri erat acquirendū, non potuit Prætor in bonorum possessionē tollere acquisitionem patri. Aliud agens Curti in l. i. n. 14. C. qui admit. reijcit hoc dictum Areti. ego aduerto ingenium Areti. in hoc cōtra se loqui: nā si qua esset differentia inter Prætorē & ius ciuile, ea magis deberet prodesse filio, vt facilius sibi acquireret cōmodū bono. poss. quàm hæreditatis, cū Prætor minus curet patriam potestātē, & filijs magis faueat, vt in. §. emancipatos, Institu. de exhæred. liber. & §. emancipati, Instit. de hæredi. quæ ab intel. defer. Itē fallitur Areti. quia cū ipse & Doct. cōmuniter asserūt de iure ciuili eo casu filiū non acquirere patri, per. d. l. cūm hæres: igitur Prætor planè idē dicere potuit, immò debuit, quia nō poterat tollere ius filio à lege con-

cessum. §. quos autem, Institu. de bono. poss. Et regulariter hæreditas & bonorū possessio, seu hæres & bonorū possessor æquiparatur. l. 2. ff. de bono. poss. & in hac materia. l. si. §. 2. C. de cura. furio. ibi, *hæreditatem vel bonorum possess.*

67 Ex quibus iuribus & rationibus necessario tenenda videtur hæc opinio contra cōmunem, nec obstabit text. in. d. l. cūm hæres, quia specialiter exprimit casum manumissionis, cui sæpissime iura fauent, & potest intelligi quòd manumittebat seruum patris ob iustam causam: magisq; arguitur inde, quòd in alijs rebus nihil poterat filius disponere: nec erat mirum, vt cūm filius hæreditatē acquireret, & patre furente bona administraret, permitteretur ei seruum manumittere, licet alijs curatoribus non permittatur, vt in patre legitimo administratore dicunt Doct. vt videbitur in. 3. parte huius. l.

Nec obstat verbum. d. l. cūm hæres, ibi, *perinde ac si pater fa. adiiisset.* id enim est quò ad facultatē adeundi, sed non cōcludit ad tollēdū cōmodum patri, post hæreditatem aditā: vt aliquādo Bar. in alijs articulis cōsiderabat, in. l. is qui hæres. §. si. ff. de acquir. hæred. Notabilis autem est. d. l. Antistius. §. si. dum habet, q̄ potest quis per aliū acquirere, quod per se nō posset: extollit ad hoc Ias. in. l. ex facto. n. 36. ff. de vulga. Ias. in. l. 3. ad fin. C. qui admit. Sic aliās inquit tex. in. l. Aristo, in. si. ff. quæ res pign. oblig. poss. latè Ias. in.

l. si emancipati, ex n. 5. C. de collatio.
Felin. in. c. 1. de præscrip.

De hæreditate autè delata furioso
quid agendū? habetur in. l. si. §. tali ita
q; . C. de cura. furio. per Alex. in. l. cū
hæres. 1. ff. ad Trebel. Aret. in. d. l. An
tistius §. si. gl. & Docto. in. l. 3. C. qui
admit. text. & Docto. in. l. sancimus.
C. ad Trebel.

68 Ampliatur. 19. hæc lex per. l. 2. inf.
eod. vbi dispositio huius. l. loquentis
de bonis maternis, extenditur ad bo-
na auita: vt idem iuris sit, quādo bo-
na procedunt ab auo vel auia mater-
nis, sicut quādo à matre: & illa. l. non
fuit superflua, immò erat necessaria
secundū Bal. Salice. Fulg. Pau. Corn.
ibi, & Corn. in. l. 3. infr. eod. n. 4. qui
resoluūt, q; ante illā. l. non permitte-
retur extensio in hac materia, de bo-
nis maternis ad auita: Idē tradit vt re-
ceptū Mantua, lib. 1. locor. cap. 18. ita
Curti. iunior consil. 35. n. 3. licet solus
Corn. in. l. cū oportet, ante. n. 1. infr.
tit. 1. cōtra dicat: & ratio est secundū
Bald. & alios ibi, quia hæc leges nouū
ius inducebāt corrigēdo ius antiquū,
quod in totū applicabat bona illa pa-
tri, & sic erat ius correctoriū cū præ-
iudicio patris: ideò nec ab idētitate ra-
tionis valeret argumentum faciunt
tradita in Authen. quas actiones. C.
de sacrosan. eccles. vbi Bar. n. 9. ita re-
soluit, & ibi latè Ias. ex. n. 21. vbi hanc
dicit cōmunem resolutionē, & non
nulla cū iudicio cumulat: ita etiā reso-
luit Deci. in. c. trās lato in. 1. lectu. n. 9.
de constitu. latissimè Gamara, in tra

cta. extensionū, ex. n. 135. cū multis se-
qnēt. & Alcia. lib. 2. de verb. signi.

Ex. d. l. 2. colligo euidentis argumē-
tū pro communi sentētia, q; hæc lex
nouū ius induxerit: quia alias frustra-
toriū erat extendere eā ad bona auita,
quod Polit. & Alcia. non aduerterūt
vt dixi sup. latissimè.

69 Ex his iuribus & cōmuni sentētia
distingūte inter donata à matre, &
donata ab Auo vel Auia, & inter suc-
cessionē filiorū & nepotum, posset
inferri ad articulū vtilissimum & in
multis difficilem: an appellatione fi-
liorum veniant nepotes? Nam secun-
dū cōmunē resolutionē vides q; hæc
l. loquens de filijs, nō extēdebatur ad
nepotes, ob rationem proximè tradi-
tā, quod addendum est scriptis Bar.
& Alcia. in. l. liberorum. ff. de verb. si-
gnifi. Sic vltra casus ab Alcia. ibi no-
tatos, addi potest alius ex Rom. cōsil.
438. ad fin. de cōmissiōe eligēdi ex fi-
lijs, vt nō extēdatur ad nepotes, per. l.
cū pater. §. hæreditatē. 1. in fi. ibi, de alijs
eligendi potestas nō fuit. ff. de lega. 2. vbi Al-
ber. nō relatus ita intelligit: & Socin.
in. l. Gallus. §. instituēs, ad finē. ff. de li-
ber. & posthu. sensit gl. vlti. l. vnic. C.
de ijs qui ante aper. quod posset cōtro-
uerti ex traditiōibus Doct. in locis p-
ximè citādis. Tamē ex illa declaratio-
ne Alber. Roma. Soci. infertur ad le-
gē Lusitanorū lib. 4. tit. 62. §. 3. dū in
emphyteusi semper præfert filiū vel
filiam nepotibus: exclusa etiam re-
præsentatione filij maioris defun-
cti viuo patre, contra Corne. con-
fil.

fil. 24. col. fin. versi. tamen his, libr. 2. contra plures, vt per Tiraq. de primoge. q. 40. Couas ruu. in quæstio. pract. folio vlti. col. 1.

De quo articulo plura adduci possent ex Bar. & Alcia. in. d. l. liberorū, Alcia. in. l. iusta interpretatone, eod. titu. ex Ias. in. d. §. instituens, vbi pro & contra multa adducit: & Alex. cōsil. 5. lib. 3. idem Alex. consil. 37. lib. 6. & ibi Molin. Deci. consil. 1. & consil. 95. nu. 5. & alibi sæpè Docto. vt colligitur ex nouissimè congestis à Co-

71 zadin. consil. 4. Quod tamen diximus ex Roma. Alberi. ad. d. §. hæreditatem, intelligi debet stantibus filijs, alias posset eligi nepos: ex Soci. in. d. §. instituens, ad fin. & ex Decio. d. cōsil. 1. ad fin. quem sequitur Alcia. in. d. l. iusta, nu. 3. & in. d. l. liberorum, n. 28. Et ita disponit lex Regia Lusitanorū lib. 4. tit. 63. §. antepenul. quod æquius est quàm id quod colligitur ex Alex. in. l. sed si hac. §. liberos, col. 1. versic. vbi similiter. ff. de in ius vocan. vbi indistinctè dicebat nepotes excludi, secundū aliquos ibi citatos.

72 Ex. d. l. 2. & recepta declaratione, quæ habet, vt diximus, necessariam fuisse extensionem. d. l. infertur ad. l. filium. 16. ff. ad Macedonia. quæ decidit, senatusconsultum illud loquēs de filijs, intelligi etiam de nepotibus: in quo alias dixit Gome. in. princ. Institu. de actionib. nu. 47. quòd nisi. l. ita exprimeret, non posset id admitti ex iuris regulis: possetq; Gome. vr-

genter probare quod dicit, ex hac. l. 1. & 2. iuncta communi resolutione.

Sed non aduertit contrarium dixisse Doctor. qui pro ratione illius. l. adducunt regulam. d. l. iusta interpretatone. ff. de verb. signi. vt tradit Ias. in. l. si constante, nu. 82. ff. solu. matri. prius Alex. in. l. 1. nu. 24. ff. de iurisd. omni. iud. Felin. in. c. 2. col. 1. de offic. iudi. Sed illud simpliciter non esset verum, quia sine causa non fieret talis extensio: vndè melius resoluit Deci. in. d. l. 1. n. 27. ff. de iurisd. omni. iud. quòd in. d. l. filium, extensio fit de filio ad nepotem, quia militabat ratio senatusconsulti: & ita Ias. in. l. 1. §. hoc autem, in. 2. lectu. nu. 9. ff. ad Trebel. Gozadin. consil. 103. n. 17. & consil. 35. n. 14. vers. ad sextam: & ante eos Alex. in. l. si prius, nu. 27. ff. de nou. oper. nunti. & in. l. si finita. §. si de vectigalibus, col. 3. post princ. ff. de dam. infec. Aliter intellexit Bald. in. l. penul. C. eod. quem refert & sequitur Pau. in. d. l. filium: vt ibi veniat nepos, quia senatusconsult. loquebatur de filiofam. & nepos in potestate censetur filiusfam. ob nomen famil. licet non ob nomen filij, quod in effectu comprobatur intellectum Decij. Et sic ex his Doctorib. & ex Bart. in. l. liberorum, num. 6. ff. de verb. sign. colligitur, quòd. d. l. filium, procedit ex regulis & rationibus iuris, vt ita veniret iudicandum, licet illa lex scripta non fuisset: contra Gomet. horum immemoré. Quod confirmo, quia illo casu est magna

magna culpa mutuantis, filio vel nepoti alterius: vt in. l. 1. ff. eodem, & ideò tunc casus non expressus censetur tacitè decifus à lege, concurrente eadem ratione: argum. text. in. l. libertum, versicu. *cum ideo*: ff. de ritu nupti. text. celebris in. l. his solis, ad fin. C. de reuoc. dona. ibi, *satis tacitè cautum putamus*: quem extollit. Ias. in. l. fina. num. 4. ff. de in ius voc. Felin. in. c. aduersario, col. 1. de exceptio. & alibi sæpe Doctor. Aduerto etiam quòd in. d. l. filium, licèt materia sit exorbitans (vt Doctor. dicunt) est tamen iusta decifio & vt ilis Reipub. vndè potuit iustè admitti ea extensio, quod multis comprobare possem ex traditis sup. in Rubr. ad. l. 2. C. de patri. qui fili. & ex Bart. in. d. l. si constante, num. 42. ff. solu. matri. à quo tamen cauendum est in eo quod scribit ibi circa. d. l. 2. attentis quæ ad eam dixi.

73 In eadem. l. 2. infr. eodem, sunt expendenda cum solo Alberi. verba text. ibi, *vel intestati successione contulerint* quibus probatur quòd decedens ab intestato, videtur vocare legitimos hæredes, eisque conferre bona sua: quod probat text. in. l. conficiuntur. ff. de iur. codicil. ibi. *quoniam creditur paterfam. sponte sua his relinquere legitimam hæreditatem*: quod solet restringi per glo. l. non iustam C. ad Trebel. quam dicit mirabilem Ias. in Authen. ex causa, col. fin. C. de libe. præteri. extollit Paul. in. l. licèt Imperator, & ibi Ias. n. 40. ff. de lega. 1. Sed non est tutum

indistinctè quod glos. voluit, vt per Sali. & Corne. ibi nu. 6. Qua in re ego aduerto rectè dici posse cum gl. vt defunctus censetur vocasse proximiores, non sequentes: ita enim lex ipsa vocat, quam defunctus sequi præsumitur, vt in. l. peto. §. fratre, ibi, *proximus quisq;*: ff. de legat. 2.

Sed vbi contingeret succedere eos qui à principio proximiores nonerāt dicerem in his eandem tacitam vel præsumptam voluntatem concurrere, attento effectu successionis: argu. l. si quis cum nullum. ff. de iur. codicil. versicu. *Sed & si post*: aditio enim & realis successio tribuit nomen hæredis: vt per Deci. in. l. hæredem. ff. de regu. iur. Et proximus censetur quis à tempore successionis, licèt alius præcesserit tempore mortis eius cui succeditur. l. 2. §. interdum, versicu. proximum. ff. de suis & legit. hæred, vel proximus, quem in effectu successionis nemo antecedit. l. 1. §. proximus ff. vnde cogn. Nec potest in hoc non videri durissimum quod ex rescripto Imperatoris tradit. I. C. in. l. 1. §. fin. ff. de legat. 3. qui enim grauauit proximiorum, multo magis sequentem grauare videtur. d. l. licèt Imperator. l. Publius. 36. §. fin. ff. de condi. & demonst. de qua materia, vltra ordinarios, agit Alcia. regu. 2. præsump. 35.

74 Ampliatur. 20. hæc lex, & l. cū oportet. per. l. 3. inf. eod. vbi contra regulam iuris acquiritur certa pars vusufructus per filium vel nepotem emancipa-

cipatum & (quod plus est) per nepo-
tem ex filia in casu speciali illius. l.
quæ vulgo malè intelligitur: vtibi
explicamus.

Ampliatur. 21. per. l. vltimam, in
fra eodem: vbi plenè tradimus, vt hic
v usufructus patri maneat etiam si trá
seat ad secundas nuptias.

Ampliatur. 22. hæc acquisitio ex
notabili consideratione Pauli de mō
te pico. in repe. §. Titia cūm nuberet
nu. 79. ff. de lega. 2. Quem sequor
& inde nouè declaratur. §. cūm autē
l. cūm oportet.

Alijs modis variè ampliatur ac-
quisitio quæ fit per liberos: vt colligi
potest ex statim adducendis in. 2. par
te huius. l. & latius ex ijs quæ scribo
in. l. cūm oportet, cum suis. §. §. &
in Authē. excipitur, & authen. idē est
Sed iam finiatur hæc prima pars: quā
aliæ utilitate non inferiores sequun-
tur.

S V M M A R I A.

Secundæ partis
huius. l.

- 1 Olligitur ex tex. differen-
tia inter proprietatem &
vsumfructum ponitur q;
definitio Bar.
- 2 Impugnatur definitio do-
minij à Bar. tradita, osten-
duurq; Docto. varietas.
- 3 Explicatur ad propositum. l. generaliter. §. vul-
ti. ff. de fideicommiss. liber.
- 4 Resoluuntur aliqua circa verba plenum domi-
nium & plenum ius, & explicatur. l. si ita sti-
pulatus. §. 1. ff. de verbo. obliga.
- 5 Tractatur an possidens maioratum vel bona
familie relinquenda dicatur dominus dum
viuit.
- 6 Agitur an sit differentia inter dominium &
proprietatem.
- 7 Explicatur verba. l. 4. C. de probatio. contra
glo. Pau. & plures.
- 8 Tractatur questio, an agens rei vendicatione
vel dicens se proprietarium obtineat probādo
vtile dominium.
- 9 Tractatur diuisio vsumfructus secundūm tra-
ditionem glo. & Docto. proponiturque diffi-
cultas nouissimorum.
- 10 Defenditur glo. & communis opinio ab obie-
ctionibus nouiorum.
- 11 Explicatur vtiliter quibus verbis constitua-
tur vsumfructus.
- 12 Ostenditur in hoc contra expressa iura ali-
quando locutos fuisse plures Docto.
- 13 Explicatur contra communem, text. in. l. de
fructa. §. Sempronio. ff. de vusufru. & an in
parte fructuum detur vsumfructus. n. 14.
- 15 Probatu communis declaratio Docto. vt vsum-
fructus patris in aduentitijs dicatur forma-
lis.
- 16 Ostenditur potentiorē esse vsumfructum pa-
tris in aduentitijs quā aliorum in multis, &
nu. 17.
- 18 Tractatur conerà Bal. & plures agentem rei
vendicatione

- Vendicatione vel dicentem sedominum ob-
tinere probato vsufructu idq; magis in patre
legitimo administratore.
- 19 In de probatur traditio glos. circa vsufructum
in re cuius forma mutatur.
- 20 Ponitur prerogatiua patris quem lex in hoc
vsufructu à multis oneribus eximit.
- 21 Ponitur communis opinione pater tunc tenea-
tur inuentarium conficere.
- 22 Ostenditur contrarium in reliquis vsuf-
ctuarijs & explicatur. l. 1. versicu. recte. ff.
vsufr. quem adm. cau. contra glo.
- 23 Probatur tamen contra communem posse pa-
trem legitimum administratorem compelli ad
inuentarium faciendum.
- 24 Probatur contra Bar. & plures non esse compel-
lendum accusatum vel conuentum ad descri-
ptionem vel inuentarium bonorum nisi detur
iusta causa.
- 25 Additur aliud circa precedentem traditio-
nem ad. l. defensionis. C. de iur. fisci, & nu. seq.
- 27 Ponitur differentia inter patrem tuto-
rem & eundem legitimum administrato-
rem.
- 28 Ponitur item differentia inter patrem & ma-
trem.
- 29 Ponitur alius casus in quo pater tenetur red-
dere rationem filio.
- 30 Ostenditur, prerogatiuam patris in hac ma-
teria non procederetantum ex confidentia &
dilectione paterna.
- 31 Ponitur alius casus in quo pater cauere tene-
tur.
- 32 Traditur alius casus notab. in quo pater cauere
tenetur.
- 33 Tractatur quando patris bona obligentur &
quando in bonis aduentitij rationem reddere
teneatur. Et quando ab administratione re-
moueri possit.
- 34 Contra Pau. Bal. & plures aliqua in hoc arti-
culo vtiliter explicantur. & nu. 35.
- 36 Vltra omnes intelligitur hæc lex circa præce-
dentem articulum.
- 37 Adduntur alia in hoc articulo circa reddend-
am rationem & patrem remouendum, &
nu. seq.
- 39 Ponitur differentia inter patrem & filium
aliosque ad ministratores.
- 40 Agitur de vsufructu patris in pecunijs ad-
uentitij filiorum & explicantur aliqua quæ
doct. inuoluunt.
- 41 Proponitur opinio Corn. Et Cardinalis Pa-
risii circa eandem pecuniam aduenti-
tiam.
- 42 Eorum tamen opinio aperto iure reijcitur, &
patrem à reddenda pecunia non excusari.
- 43 Pecuniam non esse de rebus quæ seruando
seruari non possunt, contra vulgarem opinio-
nem, & aliqua in eo articulo vtilia & num.
44.
- 45 In relicto rerum vel bonorū comprehendit pe-
cuniam numeratam etiam mutuo destinata
contra plures.
- 46 Agitur de intellectu. l. si mihi meua. §. ult.
ff. de leg. 3. in quo reijcitur interpretatio gl.
& Dec.
- 47 Resoluitur articulus proximus cum differen-
tia inter relictum simplex, & legatum cum re-
latione ad locum.
- 48 Explicatur. l. si chorus. §. 1. ff. de leg. 3. & tra-
duntur aliqua nō vulgaria circa relictum mo-
bilium cum relatione ad locum, & nu. 49.
- 50 In relicto vel dispositione mobilium de iure
comprehendi pecuniam, diuersum autem ho-
die iudicandum, attento vsu loquendi vtiliter
probatur.
- 51 Ostenditur alia prerogatiua parentis in vsu-
fructu aduentitiorum.
- 52 In eodem proposito ostenditur posse patrem
nouum facere edificium, & inchoatum con-
summare in aduentitij.
- 53 Agitur de intellectu & ratione. l. vsufructu-
arius. 1. & 2. ff. de vsufruct. & reijciuntur
multa scripta à doct. circa ea iura, & num. 54.
& 55.
- 56 Ostenditur in illis iuribus, non permitti vsuf-
ctuario edificare etiā si aliter vsufructus
esset inutilis, contra nonnullos.
- 57 Circa eadem iura non leuis difficultas ostendi-
tur ex. l. diuus. ff. de vsu & hab.
- 58 Circa. d. l. diuus, aliqua contra scriptas traditio-
nes explicantur.

- 59 An pater habeat prerogatiuam fructuarijs negatā in cedendis lignis & arboribus, & n. 60.
- 60 Ostenditur alia patris prerogatiua, in accipiēda possessione propria auctoritate, & agitur de alijs fructuarijs: cum nu. 62.
- 61 Patrem agere & defendere in aduentijs etiam nomine proprio contra plures, & qualiter compromittere vel transigere p̄sit, nu. 64.
- 62 Posse patrem sine filio quocunq̄ tempore procuratorem constituere, secundum receptam sententiam, contra glo. & aliquos.
- 63 Agitur de intellectu. l. fin. §. vbi autem, infra titu. sequen.
- 64 Ostenditur nō esse bonam argumentationē gl. & aliquorum de tutore ad patrem legitimū administratorem.
- 65 Traditur differētia inter patrem & alios fructuarios, circa expensas litis.
- 66 De alijs expensis à patre factis in aduentijs filiorum, ad questionem collationum.
- 67 De expensis in rebus maioratus inter fratres & inter coniuges, & nu. 71.
- 68 De oneribus & tributis an à proprietario an à fructuario solui debeant.
- 69 Posse patrem acquirere seruitutem in aduentijs filiorum & de alijs fructuarijs.
- 70 Agitur de intellectu. l. sed & si quid. §. vlt. cū l. sequen. ff. de vsufr.
- 71 Tractatur materia cautionis præstandæ ab vsufructuario, & aliqua vtilia vsque ad num. 79.
- 72 De donante bona sua, reseruatō vsufructu, an ad eam cautionem teneatur, contra Soci. Dec. & plures nouiores.

SECUNDA PARS.

Secunda pars huius l. est in versic. parentes: in hæc verba:

Parentes autem penes quos maternas rerum vicendi fruendique tantum po-

testas est, omnem debent tuendæ rei diligentiam adhibere: & quod iure filijs debetur, in examine per se vel per procuratorē p̄scere: & sumptus ex fructibus impigrè facere: & litem inferentibus resistere: atque ita omnia agere tanquā solidum perfectunq̄ dominium eorum eis acquisitū fuisset, & personam gerant legitimam.

Verba tex. sæpe repetentis dominium & vsufructum, exigunt vt aliqua de dominio & de vsufructu discutiamus: nec enim aliter. l. percipi poterit, quod maximè constabit ex infra dicendis.

I Dominium hîc ponitur vt diuersum ab vsufructu, idq̄; filio datur: patri vsufructus. De dominio tradit Corraf. in. l. pro parte, num. 7. ff. de seruitu. viros aliquot doctos scriptum reliquisse, non esse vocem satis latinam: sed his sufficere debuit auctoritas Iureconsultorum vbiq̄ loquentium de dominio. Vndè verò dictum fuerit, tradit Connan. libr. 3. capit. 3. in princip. Diuiditur & definitur dominium à Bart. in. l. si qs, vi. §. differētia. ff. de acqui. poss. diuisionē damnabant aliqui ex antiquis: magis damnāt nouiores, asserentes vnicū dari dominium, quod Bar. directum appellat: sed hoc omitto.

Dominium diffinit Bart. vt dicatur ius de re corporali perfectè disponendi: eamq̄ diffinitionem nouissimè

ibi defendit Alcia, eã probat Duare. lib. 1. dispu. cap. 17. Connan. in. d. loco cautè Bar. adiecit illaverba *nisi lege prohibeatur*; quia plures sunt domini qui alienare non possunt: quæ declaratio tollit plures obiectiones secundum Alex. & latius Alcia. ibi & ita cessat fragilis obiectio Corraf. in. §. nihil commune: qui non aduertens ad verba hæc Bar. scribit nõ posse teneri eius diffinitionem: cum plures domini alienare neqant, sic enim filius hinc dominus est aduentitiorum, sed non alienat. l. si. §. filijs autem, in fr. tit. 1.

2 Sed iudicio meo diffinitio Bar. cum sua adiectione (*nisi lege prohibeatur*) parum explicat diffinitum, pluresque patitur difficultates, ut ibi tradit Alex. melius Areti. quibus nõ bene satis fit: maximè cum & iuris in corporalis dicatur dominium. l. qui usu fructum. ff. si usufruct. peta, idè Bar. cum glos. in. d. §. nihil commune. & Bar. in. l. qui usum fructum. ff. de verb. obli. Molin. de mater. feud. in cõsuet. paris. §. 1. glo. 1. nu. 5.

Nec sibi constat Doctor. in hoc, cum sæpe alibi scribunt dominium non exigere potestatem alienandi quod vnum Bart. in sua diffinitione ponit: quòd autem facultas alienandi non sit de substantia domini, tradit Bal. in. l. voluntas nu. 10. C. de fidei. cõ. quem refert & dubitat Ias. in. l. si ita quis. §. ea lege. ad finem. ff. de verb. obli. Dubitari autè non potest, nec dictum Bal. contradicit diffini-

tioni Bar. attenda illa adiectione *nisi lege prohibeatur*: & illud Bal. refert Ias. in. l. si ita stipulatus fuero. §. 1. nu. 7. ff. de verb. oblig. probaturque ex. l. si. ff. de usufr. ear. rer. quæ usu consum. & l. species. ff. de auro. & arg. leg. vbi qd dominus est dum vixerit, & tamen alienare non potest rem, saltem ut alienatio effectum habeat post eius mortem, sicut in. l. fin. C. communia de lega. l. non idè minus. ff. de rei vendi.

3 Sed cauendum est à Bald. in. d. loco, dum dicit, plene dominum appellari etiam cum qui alienare non potest, citat tex. in. l. generaliter. ff. de fidei. cõ. liber. debet intelligi de. §. si. illius. l. in versi. latius. quem prius citauit glos. in. l. si is cui. §. fin. ff. quem ad seru. amit. nam in. d. §. non est verbum illud. *plene dominus*: nec *pleno iure*: itè tex. ille nihil aliud dicit, nisi quòd hæres potest vendere seruum cui relicta fuit libertas sub conditione, quia ea pendente, secundum iuris regulas tota res integrè hæredis est, ut dicit tex. in. l. generaliter ibi *pleno iure*. ff. qui & aq. consonat vulgare illud. l. si quis sub cõditione. ff. si quis omi. cau. test. & l. plerumq; fit, vbi gl. & Decius. ff. de reg. iur. nec satis aduertebat Bal. d. loco dum adiecit verbum illud *pleno iure*. satisque erat dominium dicere: (non autem pleno iure) contrarium enim notat idem Bal. in. l. foeminae. §. illud. C. de secun. nupt. per tex. ibi, quem extollit: colligens dominium plenum dici cum potestate alienandi,

nandi, & cum eo Ias. in. l. traditioni-
bus, nu. 11. in fine. C. de pact. & hoc
putat verius Feli. in. c. conquestus,
nu. 2. in fine, de for. compe. vbi ali-
qua cumulat, de verbis pleno domi-
nio, & pleno iure: & Alex cōsil. 208.
li. 2. Sed hoc omnino tutum non est
iura enim in hoc certam diffinitionē
non ponunt, & scribentes variant, vt
congerit Feli. in. c. auditis, nu. 6. cum
sequen. de præscript. Alex. autem in.
d. §. differētia, nu. 6. in fine refert Bal.
in. d. §. illud, & videtur eū sequi. pro
quo facit, nam adiectio illa, plenē vel
plenum, non potest addi ociosē, arg.
eorum quæ notat Decius in. c. fi. nu.
4. de confirm. vtil.

4 Id certum est ex. d. §. illud, & l. si.
§. similiq; modo inf. tit. sequen. vt ple-
num dominium intelligatur, quan-
do concurrat vsusfructus cum pro-
prietate: seu quando vsusfructus non
separatur à proprietate: & vltra illa
iura. C. id probat. I. C. apertē in. l. si
ita stipulatus fuero. 126. §. 1. ff. de ver.
obli. ibi *pleno iure*, & tex. in. l. Sempro-
nius. 26. ff. de vsufr. lega. ibi *plenus fundus*
& ibi *solidam proprietatem*: & sic resoluo
longē plus significari ex verbis pleni
dominij quàm ex dominio simplici-
ter prolato: non tamen assero necessa-
riam esse consequentiam, vt ex ver-
bis pleno iure, vel pleno dominio, se-
per detur potestas alienandi: magis-
q; attendendam esse puto subiectam
materiam. Id etiam patet ex supra
dictis, dictam. l. generaliter, non be-
ne citari à Bal. & alijs. Nec omitto

quòd in. d. §. 1. l. si ita stipulatus fuero,
verbum illud *pleno iure*. est Iure consul-
ti, non stipulantis: nec ponitur quasi
necessarium, vt in stipulatione fundi
cōtineatur proprietate & vsusfructus
simul, nam etiā non expressis verbis
pleno iure, totum id continetur: & satis
est ré simpliciter stipulari, vt veniat
proprietate cū vsusfructu. idē; colligi-
tur ex. I. C. ibi, & in. l. qui vsusfructū
58. ff. eodem. & in. l. & per iusiuran-
dum. §. illud. ff. de acceptila. probat
tex. bene intuenti, & ibi notat Bart.
in. l. si alij. ff. de vsufr. lega. Iure con-
sultus autem in. d. §. 1. l. si ita stipula-
tus, ideò addit verbum *pleno iure*: quia
superius dixerat de stipulationibus,
quibus separatim agebatur de pro-
prietate & vsusfructu: diuersum-
que subdit quando stipulatio est de
totare: quod ex alijs iuribus intelli-
gitur, etiam vbi simpliciter contrahi-
tur stipulatio. Et ita cessant quæ ibi
pungit Ias. nu. 8. & 9. parum sibi con-
stans, nec percipiens mentem. I. C.
à quo cauendum est, quia videtur
concludere diuersum esse ius, an res
simpliciter veniat in stipulationem,
an cum adiectione illa *pleno iure*: ad ef-
fectum tex. ibi, quod est cōtra dicta
iura. Et hinc eleganter confirmatur
quod scribit cordatus doctor. Fracis.
à Ripa in. l. re coniuncti, nu. 40. ff. de
leg. 3. & tex. in. d. §. 1. dixit meliorem
de iure Maria. Soc. in. §. Cato nu. 4.

5 Ex his autem aptē infertur, ad po-
sultores vel successores maioratum
(quod verbum peculiare est Hispa-
norū

norum, & Lusitanorum) vtrum dicantur domini dum viuunt: dubitatio est ex eo quòd bona alienari nequeunt, quia familiae perpetuo relinquuntur. l. peto. §. fratre. l. cum ita. §. in fidei commissio. ff. de leg. 2. & vulgo eos fructuarios non dominos appellari frequens est: idq; colligitur ex Hispano. Xuar, alleg. 9. pag. vlti. ibi, *quodammodo usufructuarius*: quod etiã colligi potest ex eodem in. q. maioratus, post. l. quoniã in prioribus, fol. mihi. 189. col. 2. & sequen. & ita clariùs Hispanus Arias. l. Tauri. 46. nu. 5. ibi, *solum vsum fructum*: sed contrarium verius dicendum patet ex supra traditis: quibus habetur, verè quem dicitur dominum absq; facultate alienandi, etiam si bona alteri sint restituenda vt. d. l. non ideo minus. ff. d. rei vend. l. fin. C. commu. de legat. & in simili probat l. si. ff. de vsufr. ear. rer. & l. species. ff. de auro & arg. leg. vbi onus restituendi post mortem, non tollit nomen domini in vita, etiam si res concedatur nomine vsusfructus: explicat Pau. in. l. Titia cum testameto. §. fin. ff. de leg. 2. Alcia. in. l. rectè dicitur. ff. de verb. sig. & Claudius Marm. in. §. nihil commune, col. 12. & in terminis in habente maioratum, vt dicatur dominus, non tantum vsufructuarius, benè resoluit Hispanus Anton. Gomet. l. Tauri. 40. nu. 75.

6 Solent Docto. nostri distinguere inter dominium & proprietatem, dicentes dari dominium directum & vtile, per. l. 1. ff. si ager vectigal. pro-

prietatem dicunt semper stare pro dominio directo, vt notat Corraf. in d. l. pro parte, nu. 5. cum Bal. quem citat in. l. si de proprietate. C. si à non compe. iud. vbi id dicit, nu. 13. versic. & nota: idem notat Bal. in. l. proprietatis, nu. 1. C. de probatio. Deci. in. c. ceterum, n. 16. de iudic. Ias. in. d. §. nihil commune, col. 2. nu. 13. & ibi nouiores: idè Ias. in. l. traditionibus, col. 2. C. de pact. & tanquàm receptum tradit Molin. in consuetud. Paris. folio. 305. col. 3. Alex. consil. 159. nu. 9. libr. 5.

Ad hanc differentiã citat Ias. text. in. l. si procurator. 13. ff. de acqui. rer. domi. ibi, *dominium & proprietas*: & illum citant nouiores, in. d. §. nihil commune, & alibi. Sed text. ille non probat, vt manifestè videri potest: & verius est quòd sæpissimè proprietas & dominium pro eodem ponuntur, vt dicit Faber in. §. omnium, nu. 21. Instit. de Action. & patet in illo tit. ff. de acqui. rer. domi. & in. l. si. ff. de superficie. & alijs iurib. vt tradit Duaren. d. cap. 17. ad fin.

Qua in re est aduertendum, quòd aliquando inuenitur in iure vtrunq; nomen proprietatis & dominium simul, vt in. l. 4. C. de probat. ibi, *proprietatis dominium*: vbi glo. & Docto. explicant, vt nomen domini stet expositiuè. q. d. proprietatis quæ est dominiũ, vel e contra dominium quod est proprietatis. Similia verba ponit I. C. in. l. si tibi. 17. ibi, *proprietatis dominium*: ff. q. b. mod. vsusfru. amitta.

Paul. Castren. in. d. l. proprietatis, n. 1. obscurè exponit aliter: vt dominium ibi ponatur vt diuersum à proprietate, & intelligatur de dominio nudæ proprietatis, quod magis inuoluit quàm exponit.

7 Ego ex mente Salic. ibi, intelligo in. d. l. accipi proprietatem pro ipsa re in qua dominium quis habet: quod mihi probatur ex text. in. d. l. si tibi, (quam ita intelligo vltra Docto.) dicit enim I. C. quòd habens vsumfructum emit dominium proprietatis: quod planè refertur ad rem ipsam, vt indè dicamus quòd nomen proprietatis (vt vulgariter dici solet) ponitur pro ipsa re. Sicut ex vulgari locutione, nomen possessionis, accipitur pro rebus & proprietatibus. l. interdum. 78. ff. de verb. signi. quæ malè citatur ab Alex. in. d. §. differentia, col. fin. & ab alijs sæpissimè.

8 Ea autem differentia proprietatis & dominij adducitur in praxi ad quæstionem agentis actione reali: an si dicat se proprietarium, vel ad se spectare proprietatem, obtineat probando vtile dominium? si enim de dominio tantum mentionem habeat, sufficere vtile, receptissimum est: Ias. in. §. sed iste, nu. 141. inst. de actio. & in. l. si domus. §. si fundus, nu. 5. ff. de lega. 1. Panor. Fel. in. c. cæterum, de iudic. in Libello autem vel petitione proprietatis, id negare videtur Bald. dum nimis insistit in illa differentia: & ita apertè resoluit idem Bal. in. l. 2. ff. de condi. institu. quem sequitur Pau. ibi:

& Ias. dubius in. d. §. nihil commune n. 16. cum sequen. & ibidem Areti. & Fabius. n. 17. & Deci. in. d. c. cæterum, nu. 16. de iudic. Alex. Consil. 183. n. 2. lib. 3. Dubitat tamen Alex. in. d. l. si quis vi. §. differentia, col. si. in princi. dubitat Iacobin. à. S. Georg. in rubr. ff. de rei vendic. n. 7. dicens quòd non ausus fuit in praxi recedere à Bal. quia non inueniebat contra dicentem.

Contra Bald. in hoc tenet Ias. sibi contrarius, in. l. sed & si possessori. §. item si iurauero, nu. 27. ff. de iureiur. & hoc dicit verius Rip. in. d. §. nihil comune, nu. 7. & ibi Hormanot. nu. 9. & Rubeus nu. 97. Berengari. n. 48. citantes Alex. in. l. si finita. §. si de vectigalibus, col. 1. ad fin. ff. de dam. infec. qui nò loquitur indistinctè, sed tantum vbi ex narratis constat, quod licet agès se dixerit proprietarium, proponebat causam vtilis dominij. Mihi placet hæc opinio contra Bal. ex regula. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudic. ex doctrina Bar. in. d. §. item si iurauero: & in. l. 1. C. de vsufru. & ex iuribus supra citatis, quibus probatur proprietatem & dominium pro eodè accipi solere. Addo pro hac parte Fab. in. §. omnium, n. 21. vers. satis: insti. de actio. facit regula iuris reijciēs verborum captiones: maximè quia opinio Bal. esset inutilis, attentis clausulis quæ in libellis ponuntur: omni meliori modo, & similibus: quæ maiores defectus supplèt, vt tradit Ias. in. §. omnium, ad finem, inst. de actio. Soci. in. d. §. nihil comune, n. 3. Deci. in. l. petens

res. nu. 5. C. de pact. Ias. & Alcia. in. l. certi conditio. §. si numos. n. 17. ff. si cer. pet.

9 His præhabitis circa dominiū & proprietatē, necessariū est de usufructu agere, cū in his versetur tota hæc. l. & l. cū oportet, aliaq; iura noua, diuidētia acquisitionē inter patrem & filium. Et de usufructu ante alia notandum est, q̄ gl. & Doct. cōmuniter eū diuidunt, vt alter formalis: alter verò causalis appelletur: gl. ordinaria, in princ. Instit. de usufru. Bar. in l. 1. col. 2. n. 4. ff. de condic. ex leg. Appellantq; formalē q̄ separatus est à dominio, & dicitur seruitus personalis. l. 1. ff. de seruitu. hic est de quo agitur C. & ff. de usufruct. & sæpissimè fit mētio in iure: nouè explicat Ripa in. l. re. coniuncti. n. 38. versic. considera. Vsumfructum causalē appellat glo. quē habet dominus rei, quasi p̄deat ab eadem causa domini: & est recepta traditio gl. vt per Ias. in. §. æque si agit. n. 4. Instit. de action. Alex. in. l. si ita stipulatus. §. 1. n. 2. ff. de verbo. oblig. Maran. in. l. is potest. n. 172. ff. de acquir. hæred.

Contra glo. & cōmunem illam resolutionem est Duaren. in. d. l. si ita stipulatus. 126. Corraf. li. 5. miscella. cap. §. & ff. de seruitut. Cōnā. libr. 4. cap. 3. chart. 231. qui nō debuerunt inuehi cōtra gl. & Doct. ob illā diuisionē usufructus, quæ nō videtur tam absurda: multa enim vocabula in vnaquaq; disciplina fingūtur docēdi gratia, maximè quia ipsi admittūt vocē illā

vsusfructus *formalis* quæ nō magis inuenitur apud Iurecōsultos quā altera *causalis*. Itē præcipuū eorū fundamētū contra gl. & Doct. adducitur, q̄ in iure non inuenitur nomē usufructus in domino rei, sed tantū in eo qui habet illud ius fruendi rebus alienis. l. 1. ff. de usufruc. dominus autē facultatē vtēdi, & cōmoditatē habet, nō vsumfructū, secundū eos: quod prius dixit Bart. in. d. l. 1. n. 4. ff. de cōdic. ex leg. & in. l. qui vsumfructum, ante fi. ff. de verbo. oblig. Idemq; ante illos nouiores scripsit Alcia. in. l. rectè dicimus. ff. de verbo. signi.

10 At cōtra eos pro gl. & cōmuni, vt get tex. in. l. si cū testamēto. 21. §. si fūdū. ff. de excep. rei iud. quē glo. adduxit, vbi usufructus dicitur apud dominū rei: nec obstat respōsio Corraf. in. l. 1. n. 3. pagi. 31. ff. de seruitu. dicētis q̄. I. C. ibi refert verba agētis in iudicio. Cōtrariū enim verius apparet ex litera tex. vbi. I. C. ea verba vt sua scribit: quod magis patet ex tex. in fi. ibi, *ex noua causa meus esse ceperit*: vbi text. loquēs de fructuario qui emit proprietatē, dicit nouū vsumfructū, vel ex noua causa dari: & sic in domino rei appellat vsumfructū: probat etiā tex. in d. l. 126. §. 1. ff. de verb. obl. ibi *de usufructu qui proprietatem comitatur*. Idem probat tex. in. l. 4. ff. si usufru. petat. ibi, *cū proprietate vsumfructū esse*: idē probatur in l. Sempronius. 26. ff. de usufr. leg. ibi, *de eo usufructu qui cōiunctus est hæredis personæ*. facit. l. qui vsumfructū. ff. de verbo. oblig. dū vsumfructū partē rei appella.

sic tex. in. l. si à reo. 71. §. reo. ff. de fideiussio. nec enim ibi de usufructu formalis agitur, sed de eo quod cū dominio est, & tamē usufructus appellatur: fatemur tamē proprius & frequentius usufructū de primo dici: & pronouioribus est melior tex. quē ipsi nō adduxerūt, in. l. quod nostrū. 70. ff. de usufruct. vbi. I. C. apertē negat usufructum in eo qui rei dominus est.

11 Pro notitia & utilitate terminorū illud est notādū, q̄ vt sit usufructus nō exigitur necessariō vt relinquatur vel donetur per verbum usufructus: sed sufficit relinqui vel dari fructus ad vitā, vel in singulos annos, vt ita usufructus dicatur: vt habet tex. in. l. si quis ita. 24. ff. de usufruct. & l. cū ita. ff. de usufruct. lega. & ita docet gl. recepta in d. l. si quis ita: Bar. in. l. fundi Trebatiani, num. 1. ff. de usufruct. lega. Bar. n. 10. & Paul. col. 2. in. l. cotem. §. qui maximos. ff. de publica. Idem probat tex. quē gl. Bar. & alij nō adducūt in. l. per seruū. §. 1. ff. de usu & habita. ibi, *si usufructus an fructus legetur nihil interest: effectus est maximus & utilissimus, quia si ex dispositione loquēte de fructibus, nō resultaret usufructus, quatenus Seruitus est, daretur tantū actio personalis sine iure possidendi rē: possetq; res alienari, nec actio daretur cōtra tertiū possessorē, vt probat tex. in. d. l. fundi Trebatiani: & regula. l. si. §. si. ff. de cōtrah. emptio. Suntq; plures alij effectus, vt colligitur ex Pau. in. l. vt pomū. ff. de seruitu. tradit Cæpol. de seruit. vrba. cap. 2. Tiraq. de retrac.*

ligna. §. 8. glo. 5. n. 7. Hispanus Anto. Gomet. de contract. cap. de seruitut. folio. 117. col. 2.

12 Ex illis iuribus cōperies lapsos aliquando fuisse Doctores magni nominis, putātes nō dari usufructū, cū legatū vel donatio eū nō exprimit: nec sufficere q̄ fructus rei annui dētur: ita cōtra illa iura scriptū reliquit Feli. in. c. auditis, ad fi. de præscriptio. Ias. in. l. cū hi. §. 1. ff. de trāfact. Cæpol. de seruitu. vrba. cap. 4. n. 7. decepti per tex. in. d. l. fundi Trebatiani: vbi relictī fuerūt fructus, nec resultauit usufructus sed actio tātum ad eos petendos. At tex. ille secundū gl. Bar. Albe. & Docto. cōmuniter procedit, ex eo q̄ verba relictī, obliqua erāt, q̄bus testator voluit fructus illos dari legatario: & sic non directō eos legauit, significās vt à manu hæredis acciperet, usufructuarius autē possidet & percipit per se, secundū iuris principia: ideoq; ex qualitate dispositiōis significatur mēs disponētis. l. nō codicillū. C. de testamē. & ita ad. d. l. fundi Trebatiani, notat gl. magistra, in. d. l. si quis ita, & ibi Alber. Angel. & alij: Paul. in. l. inter omnes, n. 5. ff. qui satisda. cog. Mathē. Afflict. decisio. 252. n. 1. & n. 3. Alex. consil. 214. n. 1. lib. 6. glo. & Bar. in. l. Caius. ff. de annu. lega.

13 Nec obstat tex. in. l. defuncta. 65. §. Sempronio, ff. de usufruct. vbi per illa verba, *ex redditu fructuum vleris & porrima partem sextā do lego* nō resultat usufructus: Alberi. enim ibi, cum gl. recepta in. d. l. si quis ita, intelligit non esse usufructum,

sum fructum, quia non omnes fructus legabatur, sed pars quaedam eorum: quæ interpretatio tuta non videtur: cum enim relictum, vel donatio fructuum, inducat vsum fructum, per iurisperitiam adducta: idem videretur in relictio partis, iuxta regulam. l. quæ de tota. ff. de rei vendi.

Contra communem magis urget doctrina l. 5. ff. de usufruc. dum. I. C. ibi inquit, vsum fructum pro parte diuisa vel indiuisa constitui posse. facit. l. 1. §. si usufructus. ff. ad leg. falcid.

Videtur igitur quod eodem modo in parte fructuum dicatur usufructus: & ita tenendo, responderi posset ad d. §. Sempronio, quod ibi fuit relictum *ex reductu*, vt habet litera Florentina & alij plures libri: quod verbum longè differt à fructibus, vt in. d. l. fundi Treba. Item licet litera stet (vt alij libri habent) *ex reductu fructuum*: diuersum adhuc erat à fructibus, vt sic ex qualitate verborum ibi testator non fructus, nec vsum fructum, sed quod ex illis redigeretur, legasse videatur. Et licet reditus & fructus æquiparari videantur, ex. l. 7. ff. de usufruc non tamen negari potest differentia inter fructus, & reditus ex fructibus: vt omitteram alia quæ pro differentia inter ea verba tradunt aliquando Docto. & glo. c. generali, verbo reditus, de electio. in. 6. Tiraq. de retrac ligna §. 1. gl. 6. in princ. & hoc videtur probare Fulgo. in. d. l. si quis ita. ff. de usufruc. arguens contra glo. & communem.

Sed minus recedendo à recepta in

interpretatione. d. §. Sempronio: resol- uendum videtur, posse vsum fructum dari in parte fructuum alicuius rei: sicut in parte eiusdem rei: iuxta. d. l. 5. iunctis dictis iuribus. l. si quis ita, & l. cum ita: nec hoc in specie negarent glo. & Docto.

Sed differentia sit, vt quàmuis relictis vel concessis fructibus totius rei, videatur dari usufructus: non ita presumatur, relictæ vel concessæ parte fructuum: idque in dubio, ne ex communi- one possessionis discordia detur, iux- tà. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de le- ga. 2. Simul etiam vt cum donatarius vel legatarius totos fructus rei non ha- bet, possessio sit penes hæredem vel personam principalem: argu. l. 5. ff. fa- mil. erciscun. Quæ interpretatio ra- tionem habet, & maximè confirma- tur ex traditione Paul. Castren. in. d. l. cotem. §. 1. in fin. ff. de publica & ve- ctig.

15 Ante alia colligendum est ex lite- ra huius. l. verè scribentes appellare so- litos patrè legitimū administratorem: quo nomine vbique in hac materia vtuntur omnes. Ex supra deductis autem, circa vsum fructum videtur confirmari, quod scribentes indiffe- renter sentiunt, vsum fructum patris, in hac materia dici formalem, cū do- minium rerum sit penes filium: licet enim in hoc titulo & sequenti, specifi- cè id non tradatur: ita tamen Docto. sentire, satis ex eorum dictis colligi- tur: & ita tradit Nouellus in. l. cum fi- lio, nu. 42. ff. de legat. 1. ita Hispan. à

Castello. l. Tauri. 48. col. 2. ita aperte
notat Bal. quem illi non referunt, in.
l. fi. in fine, sup. ad Tertul. & ibi Corn.
nu. 2. idem colligitur ex glos. & Do-
cto. in. l. 3. sup. de usufruc. notat Palac.
in repeti. Rubr. §. 42. nu. 13.

Sic in parente transeunte ad secū-
das nuptias, dicitur hodie usufructus
formalis, in bonis quæ habuit ex lu-
cro nuptiali, vel ex successiōe filij prio-
ris matrimonij: vt resoluit Rip. in. l.
fœminæ, nu. 68. C. de secund. nupt.
Arelatan. in. l. generaliter, nu. 92. eod.
titu. Picus in. §. Titia cū nubere, n.
36. ff. de lega. 2.

16 Non tamen est tuta argumenta-
tio (qua vtuntur nostri in dictis locis,
& alibi sæpe) de alio usufructu ad
hunc, quem pater habet in aduētitijs:
quod ostenditur ex verbis huius. l. su-
pra relatis, dum inquit, patrem esse le-
gitimum administratōrē, & omnia
posse gerere ac si perfectē dominus
esset: sic. l. cū oportet. §. non autem
ibi, *plenissimam potestatem*. in fr. titu. 1. que
potestas nullibi tam ampla datur usu-
fructuarijs: & hanc differentiam aper-
tē constituit tex. in. l. fin. §. si autem
æ alienum, in fine, eod. titu. ibi, *& alijs
omnibus quæ ab usufructuarijs extraneis exiguntur*. Alij autem usufructuarij dicun-
tur habere rei custodiam, quod lon-
gè minus est, vt in. l. 1. §. fin. cum. l. se-
quē. ff. usufructua. quemad. caue. nec
ea verba tantum tribuunt, quantum
ex illis colligūt scribent. nam Bal. ibi
colligit quod usufructuarius potest
agere nomine proprietarij. Bart. in. l.

de die. §. quidam. ff. qui satisda. cog.
colligit ex illo tex. usufructuariū ha-
bere mandatū generale, & ceteri pro-
curatorem in rem suam: & Paul. in. l.
cū apud quem. C. de usufruc. Bald.
extollens in. c. quoniam frequenter,
col. fin. nu. 11. vlt. non contes. tradit
Ias. in. l. 1. §. usufructuarius, nu. 3. ff. de
nou. oper. nuncia. Molin. in consuet.
Paris. titu. 1. §. 1. glos. 1. nu. 10. sed me-
lius aduertit in hoc, ad illum tex. Ru-
beus, in. l. non solū. §. morte, n. 12. ff.
de nou. ope. nunc. Crotus in. l. 1. §. nun-
ciatio, n. 9. ff. eo. titu. & prius contra
communem allegationem illius tex.
aduertit Fulgos. ibi.

17 Hinc infero primò, quod vbiun-
q; alius usufructuarius dicitur domi-
nus, multo magis dicetur pater legi-
timus administrator, habēs vsum fru-
ctū aduētitiōrū: & eadē ratione infer-
tur, i multis posse deficere ius alterius
usufructuarij, non patris hoc casu, cū
ei amplior potestas à lege cōcedatur:
quod addendū est eis quæ notat glo.
in. l. 4. ff. de usufr. gl. & omnes in. l. na-
turaliter. §. nihil comune, dū agūt de
usufructuario an & quomodo dicat
dominus, de quo inferius.

18 Inde. 2. infertur ad quæstionē agen-
tis rei vëdicatione vel dicētis se do-
minū rei: scribit enim Bal. in. l. q. usufru-
ctū. ff. si usufr. peta. q. is probando si
bi cōpetere vsum fructū in re, nō obti-
nebit: secus si simpliciter diceret se do-
minū, nec exprimeret rei vëdicationē
quia secundum eum censeretur se re-
ferre ad dominū iuris usufructus, &

tunc obtinere t : quam resolutionem
 ibi probat Fulgof. & ita Bald. in. l. 2.
 ff. de cond. inst. probat Alex. in. d. §. ni
 hil commune. n. 6. Ripa. nu. 27. Clau
 dius Marm. n. 46. Fabius. n. 34. Detus
 n. 19. Rubeus. n. 119. Alcia. i. l. recte di
 cimus. ff. de verb. sign. & cōcordant
 omnes in hoc, vt succūbat vsufructua
 rius quando dixit se dominū expref
 sa rei vendicatione: quia secundū eos
 non datur vsufructuario, sed tantū cō
 fessoria, & ita cū Bal. Iacobi. à Sancto
 Georg. i Rub. ff. de re iud. n. 8. Igneus
 in. l. 1. §. dñi. i. col. antep. ff. ad Syllan.
 Sed Soci. i. d. §. nihil cōmune: & prius
 Aret. col. 1. & Alex. in. l. sed & si pos
 sessor. §. itē si iurauero, & ibi Ias. n. 11
 ff. de iure iur. concludunt q̄ tūc suffici
 et vsufructus. Idq; iudicatū in praxi
 colligitur ex Capito decis. 96. in fin. li
 cēt ex. n. 3. variē argumētetur. Et hęc
 opinio mihi placet ex verbis. d. l. qui v
 sumfructū, in fine, ibi, *dominium*: & ex
 traditis à Ias. in. d. §. itē si iurauero: &
 ex verbis Bar. in Rub. C. de vsufru. &
 ex cōmuni sentētia, quæ habet suffice
 re tūc emphiteusim, secundū Bar. in
 l. si mater. §. eandem. n. 4. ff. de excep.
 Imò dicūt sufficere tunc cōductionē
 ad longū tempus: per tex. in. l. 1. §. qui
 in perpetuū, cū. l. sequen. ff. si ager. ve
 ctig. vbi Angel. notat: & Bar. in. l. cō
 dicillis. §. instituto. ff. de lega. 2. quod
 multis confirmari posset ex traditis à
 Boe. decis. 234. melius à Tira. de retr.
 ligna. §. 1. gl. 14. n. 79. Nec placere po
 test verbalis differētia Bal. Alex. & a
 liorū, distinguentiū an agens dicat se

dominū simpliciter: an dominū rei.
 credoq; eā doctorū controuersia inā
 né: quia in praxi, vel in primis articu
 lis, vel in reliquis semper exprimitur
 causa agēdi & dominij: vt sic proba
 tio vsufructus deducta & p̄bata suf
 ficiat: nec erat falsum concedere fru
 ctuario vēdicationē, ex Bar. in. d. Rub
 C. de vsufruct. bonus tex. in. l. vti frui.
 §. 1. ibi, *in rem actio fructuario*. ff. si vsu
 fruct. peta.

In patre autē legitimo administra
 tore (cui lex hęc amplius ius cōcedit)
 videretur cessare controuersia scribē.
 vt dicamus nouē, procedere libellum
 quo pater proponeret se dominū, & a
 geret rei vendicatione, quia hęc lex
 & l. cū oportet: plenissimū ius ad agē
 dū patri concedunt ac si perfectē do
 minus esset: & talis petitio patris susti
 neretur omnino ex suo iure & filij, ac
 si dominū & vsufructus in patre cō
 currerent. nec patri negarent, quod a
 lij fructuario negant Crotus & Ru
 beus citati supra proximē n. 16. in fin.

19 Ex eadem differētia vsufructus pa
 terni a l. alios, infero. 3. ad quēstionem
 gl. in. l. cū oportet. §. non autē, inf. tit.
 sequen. verbo, mobiles: vbi cōcludit
 vsufructū patris non cessare muta
 ta forma rei, cū aliās ex ea causa vsu
 fructus cessare soleat, iuxtā tex. in. l. §.
 vers. *rei mutatione*: & vers. *si arce*. ff. quib.
 mod. vsufr. amit. & sententiā gl. pro
 bant scribēt. specificē Salice. & Paul.
 probat etiā Bal. in Authen. excipitur
 n. 2. eo. tit. & ratio manifesta est, quia
 durat patria potestas, cū qua vsufru

Etus cōtinuatur, et si nouus esset, nouè etiā acquireretur: quod ex Floria. tradit Firmia. de Gabellis. 6. par. n. 12.

20 Ex eadē prærogatiua vsusfructus paterni. 4. resultat alia differentia, vt pater satisfacere nō teneatur, nec de vt tendo arbitrio boni viri, nec de restituendo, nec rationem reddere, nec alijs oneribus grauari, vt in. d. l. cum oportet. §. non autem: & in. l. fi. §. si autem, in fi. inf. tit. 1. quod lex tribuit paternæ reuerentiæ: & ita limitatur generalis regula. l. 1. ff. vsufruct. quem ad. cauea. dum iubet vsufructuarium ex quacunq; causa, satisfacere: ab illis enim verbis gemminatis & vniuersalibus excipitur pater, per hæc noua iura, quorum decisio confirmatur ex eo quod in simili docebat I. C. in. l. filio. 7. ff. vt lega. seu fideicom. nom. caue. vbi aliquid remittitur patri circa onus satisfaciendi: idq; iuuatur ex maxima confidenria quam lex habet de patre erga liberos: vt multis probat Tiraq. in. l. si vnquam, in princ. ex. n. 25. & quod in simili notat Ias. in. l. nemo potest. 2. lectu. nu. 68. ff. de lega. 1.

21 Eodē respectu, & sic. §. pater legitimus administrator secūcū scrib. cōmuniter nō teneretur inuentarium cōficere, vt notant Bal. & Corn. d. l. cū oportet. §. nō autē, per tex. ibi, verbo, *ratiocina*: dicunt enim scribent. in locis sup. citatis, qd confectio inuentarij eos tangit, qui rationem reddere tenentur, & ita Alberi. hīc nu. 2. dicens qd ita vidit seruari: & Cin. d. l. cum oportet. 4. q. ad fi. Ex quo limitatur. l.

tutor qui repertoriū. ff. de admin. tutor. quod etiam colligitur ex Bal. in. l. Orphanotrophos, n. 7. C. de Episco. & cleri. & hoc vt receptū tradit Bce. decisio. 61. nu. 5. & nouissimus in patrocinio pupillor. pag. 20. De quo tamen dubitauit Specul. in titu. de instru. edit. §. viso, n. 14. Cuma. consil. 89. n. 3. vbi subdit, honestius facturū parentem, si inuentarium conficiat.

22 In alijs autem vsufructuarijs, dicit aliās tex. in. l. 1. §. rectè. ff. vsufr. quem ad. caue. rectè dominum & vsufructuarium facturos, si in scriptis redigant, quæ bona sint fruenda: vbi glo. verb. fauent, id intelligit de consilio. Ego autem intelligo posse dominū id iure petere & obtinere, vt vsufructuarium inuentarium conficiat, ne bona occultari possint: nec id negaret I. C. si casus proponeretur, qd dominus id peteret à fructuario: & ita videtur sentire Ange. in. §. constituitur, col. 2. vers. ex quo, ibi, *inuentarium*: Institu. de vsufr. facit pro hoc iuris regula, ne fraudi occasio detur. l. in fundo, sup. de reuendica. & alia regula ad multa utilis, de qua per Bar. & alios, in. l. 2. ff. solu. matri. qd tibi non nocet & c. Facit item notabilis doctrina I. C. in. l. 1. ff. si quis cautio. ibi, *neutri parti enerosa* & ibi notant ad multa Paul. & Ias. facit etiam, nam regulariter obligatus restituere, tenetur inuentarium conficere: vt colligitur ex Guido. in tracta. de forma inuenta. & in consil. 42. & latè Vitalis in tract. clausular. pag. mihi. 190. & qd notabiliter tradit Paul. in. l.

in. l. cū tale. §. i. ff. de cōdit. & demōf. facit etiā quod in pulchro casu tradit Alberi. in. l. fi. n. i. ff. de bon. auto. iud. possid. De inuētario cōficiendo ab vxore post mortē viri retinēte bona p̄dote: facit. l. cū domini. §. 8. ff. loca. ibi, *Et ea quæ ibi sunt describere: facit itē: nā hoc casu non est minor ratio obligandi v̄ usufructuariū, ad cōficiendū inuentarium, quā est in alijs personis, de quibus per Rebuf. de consti. Gall. 1. tomo, tracta. de senten. prouif. arti. 3. gl. 3. n. 8. vbi in specie hoc tradit de v̄ usufructuario: & in terminis tradit Alex. consil. 58. n. 8. lib. 3. quod ibi prudēter probat: & in terminis ita illū text. citat & intelligit Picus in. §. Titia cū nuberet. n. 142. ff. de leg. 2. & Iacobin. à S. Georg. in. l. fi. §. i. in fi. C. de iur. deliber. & ita Bellon. consil. 54. n. 1. & in fortioribus terminis, ita intelligit Mathē. de Affliēt. decisio. 342. & dicit ita fuisse iudicatū. Sed nec ipse nec alij aduertunt ad gl. sup. citatam, quæ id de consilio intelligebat, quasi nō de necessitate, sed in hoc reiicienda est glo. Quo enim colore negare posset v̄ usufructuarius inuentarij cōfectionem? maximē cū vulgare sit illud: qui malè agit lucem odit.*

23 Imò contra supra citatos, scriben. crediderim verius esse, vt etiam pater legitimus administrator, compelli possit à liberis vel à iudice, vt inuentarium cōficiat: id enim longè differt ab onere cautionis, vel satisfactionis, vel rationis reddendæ, alijsve oneribus quæ extraneis imponi so-

lent, à quibus pater excusatur, in. d. §. fin autem æs alienum, in fin. Imò nec onus rectè appellabitur hoc casu inuentarij cōfectio: quia tantum respicit probationem veritatis, ne tempore bona illa occultari possint: vt prudenter deduxit Alex. d. consil. 58. cuius rationes hīc militant. Nec est contra fiduciam quæ lex de patre habet, quia hoc respicit restitutionem faciendam post mortem patris, & sic ne ab aliquo postea fraus liberis fiat. Quod iuuatur ex Bar. l. i. §. penul. ff. de v̄t. in posses. mit. & ibi Alex. ad eū: vt licet prohibeatur seq̄stratio regulariter, admittenda tamen sit inuentarij cōfectio, tanquā res nullius præiudicij, vt sic cōuentus teneatur bona describere: quod etiā probat Bal. l. vna, ad fi. C. de prohib. sequest. & ibi Curt. n. 16. Et in accusato notat Bar. in. l. mandatis. ff. de requiren. reis: quem sequitur Plate. in. l. defensionis. C. de iur. fisci: Boer. referens alios, in decisio. 61. nu. 21. in fin. & Guido Pap. decisio 351. vbi Ioa. de gradib. in additione, nullo fundamento, in patre legitimo administratore, secundum hanc opinionem se iudicasse refert: quod etiā probat Francisc. de Porcel. in tract. de inuēta. cap. 2. n. 14. & Bertran. consil. 243. nu. 6. lib. 1. iuuaturque hæc opinio, ex. l. iubemus. §. i. sup. ad Trebel. & ita sepissimè v̄su obseruatum vidi: moriēte enim vxore, pater legitimus administrator, inuentarium cōficit, in quo describuntur omnia bona, tam patris quā liberorū. Idq; cōsonum est. l.

est. l. Regni, lib. 1. titu. 67. §. 4. & §. 7
& ita comprobo, quod dubitarunt
Specul. & Cuma. in locis sup. citatis. 25

4 Sed quia adduxi Bar. in. d. locis, vo-
lentem quòd conuentus vel accusa-
tus, à quo bona petuntur, possit com-
pelli, inuētarium facere, idq; receptū
videtur ex sup. relatis. Ego non puto
id indistinctè verum, ex verbis. d. l. de
defensionis facultas, ibi, *cum facultates eorum
dem controuersia pendente, inquietari describiq;
fas non sit: & ibi: cum rei exitus probauerit, tunc
demum res persequi liceat: & super modo facul-
tatum interrogationem haberi. vanaq; est re-*
sponsio Bar. in. d. l. mandatis: & Ioa.
Plate. in. d. l. defensionis: & aliorum
dicentium ibi prohiberi descriptio-
nem ad sequestrum vel occupatio-
nem, nō ad inuentarium. Hoc enim
est apertè contra verba illius. l. & me-
ra cauillatio quæ à iure improbat:
verbum enim *describi*, inuentarium si-
gnificat. Item verba illa, *tunc demum in-
terrogationem haberi*: manifestè indicant,
ante sententiam nō compelli reum,
ad inuentarium faciendum, arguen-
do à verbo, tunc, iuxtà l. 4. §. fi. ff. de
condi. & demonst. Et de alio inuen-
tario occupationis post sententiam,
loquitur tex. Bald. & alij, in. l. si quis
intra C. de bon. damna. Facit, nā &
eo casu inuentarium non leuis esset
inquietatio reo: vt patet ad sensum,
& colligitur ex. l. 2. vers. *quid enim tā dū-
rum*: C. quand. & quib. quar. pars: ideò
de opinione Bart. & communi rectè
dubitasse videtur Picus, in. l. post con-
tractum, nu. 96. ff. de donat. vbi tamē

inquit, esse notabile ad praxim quod
Bar. tradit, & ita praticari.

Qua in re ego probarem opinio-
nem Bar. & aliorum, vbi aliquo modo
constaret de maleficio ex quo bona
veniunt publicanda, ne fortè bona oc-
cultentur: vel vbi esset timor fugæ:
non autem simpliciter ob solam ac-
cusationem, vt incautè docto. scripse-
runt. Quod confirmo ex traditis à
Bal. in. l. exequutorem, n. 16. & n. 18. C.
quor. appe. nō recip. aliqua enim sum-
mariè ante sententiam pronuntian-
tur, sed non omnino absq; causæ co-
gnitione: vt colligi potest ex multis
quæ omitto. Facit tamen quod scri-
bit Alberi. in. l. iubemus. C. de proba-
tio. & resoluit Deci. consil. 175. nu. 5.
& Alex. consil. 205. nu. 7. & sequent.
lib. 6. quibus concordat. l. Regia, lib.
3. tit. 46. §. antepen. ibi, *per qualquer.*

26 Aduerto etiam quòd Bart. in. d. l.
mandatis: Platea & Rebuf. in. d. l. de
fensionis: Picus in. d. l. post contractū:
loquuntur de accusato, & videntur
id tradere, vbi bona fisco essent ap-
plicanda. Bar. autem in. d. l. 1. §. fin. ff.
de vent. in poss. mit. Bal. & Curt. in. d.
l. vna, limitando tex. ibi, generalius lo-
quuntur, & sic in qualibet causa civili:
& ita indistinctè Guido & Boer. di-
ctis decisioib. Quod potest dici rece-
ptū attento numero scribentiū: maxi-
mè cū hucusq; nemo videatur contra-
dixisse. Sed ego id indistinctè non ad-
mitterem, nec crederem, conuentum
à quo bona petuntur compellendum
esse ad conficiendū inuentarium ad
petitionem

petitionem agentis, qui de iure suo nihil ostendisset: ne fiat nouatio lite pendente contra iuris regulam: & ex ratione. d. l. 2. C. quan. & qui. cum sup. adductis. Quæ omnia iudicantis arbitrio committenda sunt.

27 Quod autem volunt hæc iura non teneri patrem rationem reddere, nec cauere, nec bona tacite obligari: procedit specialiter in patre legitimo administratore, scilicet habente liberos in potestate. Diuersum enim est ubi pater tutor fuerit, ut notarunt Bald. Paul. Corne. in l. cum oportet. §. sed cum tacitas, infr. titu. sequen. Bald. in d. l. Orphanotrophos, n. 7. C. de Epis. & cleri. Bald. Paul. Areti. in l. si superstitite. C. de dol. per tex. ibi: facit tex. in l. licet, & ibi notant Docto. C. ad leg. Falcid. notat Ias. in l. præses, nu. 3. C. de transact. Crot. in l. frater à fratre, nu. 56. Firmia. de Episco. n. 63. Hispa. Xuar. q. de maior. ad fin. col. vlti. per tex. in l. litis contestata. §. pater. ff. de nego. gest. Chass. in consuetu. Burg. fol. 224. col. 3. in fin. cum sequent. Ratio differentia manifesta est: quia pater legitimus administrator, totum commodum habet, sola que proprietates est filiorum, qui sub eius potestate sunt: pater autem tutor est, non filiorum in potestate, sed emancipatorum. d. l. si superstitite: & alibi sepe. ut per Ias. in l. si infanti, nu. 8. C. de iur. deliber. & probatur Institut. de legit. parentute.

28 Ex quo sequitur matrem tutricem non excusari à reddenda ratione, & a

lijs oneribus tutorum: glos. l. fin. §. fin. autem, verbo, reuerentia: & ibi Bald. & alij, infr. titu. 1. Bal. Paul. Corn. in. d. l. cum oportet. §. sed cum tacitas: glos. notabilis in l. si quis prioris. §. si. in fin. C. de secund. nup. Alex. consil. 110. ad fi. lib. 3. Gozadin. consil. 80. in fin. & eius bona tacite liberis obligantur. l. si mater. C. in quib. caus. pign. taci. cont. notanter Deci. consil. 591. cui addo Bal. in l. cum pater. ff. de nego. gest.

29 Indè etiam sequitur, quod pater tenebitur rationem reddere bonorum filij, in quibus vsum fructum non habet: ut in rebus præbendæ vel dignitatis, secundum Bart. Bal. Angel. Paul. in. d. l. litis. §. pater. ff. de nego. gest. Socin. consil. 34. libr. 1. Hispan. d. q. maior. Palac. in repet. Rubr. §. 42. n. 9. Areti. in l. fin. §. 1. ff. de verb. oblig. late Aymon. consil. 218. n. 3.

30 Inde sequitur, quod in his quæ ius remittit patri in hac materia, non est ratio sola ob confidentiam quam lex de patre habet: ea enim, & idè amor cõcurrit in patre tutore, & ubi administrat bona filij, in quibus non habet vsum fructum, & tamen non excusatur tunc ab oneribus tutorum. Igitur dicendum est, quod multum hinc attenditur vsum fructus, quem plenissimum pater habet, quia res sua dicitur cum legitimus administrator est. Quod non aduertunt scribent. in varijs locis, totum tribuentes paterno nomini: in quo cauendum est à Decio, in l. pactum, col.

col. fin. in princ. versic. & patet: C. de collatio.

31 Sic pater cauere tenetur in casu speciali, quàmuis filios in potestate habeat, in. l. iubemus. §. i. sup. ad senat. conf. Trebel. cū transit ad secundas nuptias: & hoc in casu illius text. non regulariter in hac materia, vt ibi notant Fulgo. & Corn. tradit Ioa. à Garro. in Rubr. C. de secund. nup. n. 27. quod latius scribo in l. fin. infr. eo. Sic patre transeunte ad secundas nuptias, bona eius obligantur liberis prioris matrimonij, pro ijs quæ reseruare eis tenetur. l. si quis prioris. §. fin. C. de secund. nup. ad quam non aduertit Corn. contradicens, in. d. l. cū oportet. §. non autem: vbi malè repræhendit Fulgos.

32 Limitatur etiã hæc iura in ijs quæ pater donauit filio emâcipato, vel ex causa quæ omninò validet donationem filiofa. Si enim pater retineat bona donata filio, tenebitur ratione reddere, eadem ratione de qua proximè n. 23. ita Angel. in. d. l. litis contestate. §. pater, per tex. ibi, qui id probat: quæ loquitur de rebus à patre donatis: & Ang. sequitur Hispa. Xuar. d. quæst. maior. in fin. quod est notabile: posset enim dubitari ex eo quòd cū pater ipse donauerit bona, videretur mitius cum eo agendum: argu. l. diuus Pius, & ibi Deci. ff. de reg. iur. cū alijs quæ forsan inferius tractabimus. Sed pro Ange. vt regu. obseruetur in patre à quo donatio processit, faciunt duo iura notabilia, & non trita apud

scriben. tex. in. l. 2. C. si aduers. donat. & text. in. l. si ad resoluendam. C. de præd. minor.

33 Sic vbi pater dolosè administrauerit, eius bona obligantur, & ipse tenetur rationem reddere: secundum Bald. & alios, in. l. cū oportet. §. fin. per tex. ibi: vult glo. in. §. non autem, eiusdem. l. & ibi Corn. nu. 3. hoc receptum dicit. Idem tradit Socin. cōsil. 34. nu. 15. & sequen. lib. 1. vbi videndum est: & Alex. in. l. Imperator. ff. ad Trebel. Et resoluunt Doct. in hoc esse differentiam inter dolosam administrationem & culpabilem: vt hæc limitatio non procedat, nisi vbi dolosè gessit pater: tradit Neguzan. de pigno. 4. memb. 2. part. n. 13. & nu. 16. Areti. cōsil. 72. n. 7. vers. ad sextum. Sed etiam cessante dolo, si pater dissipet vel aliter noceat liberis, succurritur eis, vt pater priuetur administratione: ex traditis per Alex. nu. 6. in. d. l. Imperator: resoluit notanter Ioan. Nicol. Arelatan. in. l. generaliter, ex nu. 155. C. de secund. nup. quod inuoluit Soci. d. cōsil. 34. nu. 15. cum sequen. libr. 1. & hæc videtur probare Palac. in repet. cap. per vestras. §. 17. nu. 13.

34 Cauendum igitur est à Paul. Castrè. i. d. l. cū oportet. §. sub hac tamè: dū æquiparat casum remouendi patris ab administratione, dictis articulis obligandi bona, & reddendæ rationis: ad hæc enim duo exigitur dolus, nec sufficit culpa: ad remouendum verò patrem sufficit negligentia & culpa

culpa, secundū magis cōmunem resolutionem, ex Bar. & alijs, maximè Alex. i. d. l. Imperator, col. 2. & ibi idē Paul. & Arelata. vbi sup. quod sentit glos. in. d. l. si quis prioris. §. fin. ibi, *de fraude, vel si alienet.*

35 Vndè cauēdum magis est à Bar. in d. l. cū oportet. §. nō autē: vbi ad remouēdum patrē ab administratiōe, exigēbat alia: maximè q̄ pater nō sit soluēdo, & q̄ bona sint mobilia. Bar. autē in. d. l. Imperator, & ibi Imo. & Hispa. Segura, n. 108. non exigunt patrē non esse soluēdo, requirunt tamē q̄ culpa patris sit talis, vt liberis non possit esse cōsultum: & ponunt exemplum in pecunia & mobilibus, vt diuersum sit in immobilibus: quod dicit magis cōmune Aret. d. consil. 72. n. 5. versū. ad quartū: & plures per Ias. in. l. si constāte, n. 196. & ibi Crot. 2. lectu. n. 120. & sequē. inuoluit Boer. de cis. 61. n. 14. ita etiā Hispa. Arias. l. 4. Tauri, n. 48. versū. memor. bene tamē resoluit Areti. in. d. cōsil. contra Bar. in. d. §. non autē: vt non attēdatur an pater sit soluendo. Ego autē ex Alex. in. d. l. Imperator, col. 2. verius puto sufficere notabilē culpā alienādo: vt si absque causa distraheret immobilia: vel negligētiā in administrādo, vt bona nō colēdo, ad remouēdū patrē ab administratiōe: esset enī maximè dānosum liberis, spectare ea quę Bar. exigebat. & melius est ante tēpus occurrere: vt inquit. l. fin. C. in quib. caus. in integ. rest. nō est neces. quod dicit æquius Boer. d. decisio. n. 15. Idq̄; intel

ligo etiā si sint bona immobilia, licet ipsi non exprimāt, cōtra Bar. & cōmunē, quia militat magna ratio, licet non tanta quanta in alijs: posset enim tēpore veritas occultari cū detrimento filij vel hæredum.

Inde cauēdum est etiā à Bal. in. d. l. cū oportet. §. non autē, n. 1. versū. soluo: dum in hoc distinguebat inter dolum & negligētiā: quod in alijs verū est, non verò in administratione bonorum vel officij: in administratore enim, negligētia maxima culpa est: vt tradit Ioa. Platea, in. l. penult. col. 1. C. de ano. & trib. quod nō satis explicat Alex. in. d. l. Imperator: vbi Hispa. Segura, nu. 134. hoc inuoluit: & Hispa. Arias. d. l. 4. Tauri, n. 48. in. fin.

36 Nec obstat hęc l. adducta à Bar. & sequacib. dum hic fit mentio de patre alienāte, & reseruat ius filijs ad tēpus quo fuerint sui iuris: vndè ipsi arguunt, nō remoueri patrē ab administratione. Respondeo enim hęc reseruationem pro liberorū vtilitate, non eos excludere à remouēdo patre male administrāte: diuersa enim remedia sunt: hęc lex vnū ponit, aliud vero nō excludit, quia de eo nō agebatur, ideo suppletur alijs iuribus & rationibus maximè quia nō omnis alienatio patris faceret causam ad eum remouendū vt sup. quod nec Alex. in. d. l. Imperator nec alij aduertunt: & in simili notat Paul. auten. qui rem. nu. 3. C. de sacro. eccles.

37 Quod autem dictum est de reddēda ratione & hipotheca, ob dolosam admi-

administratione: necessario restringé
dū est, quoad res ipsas filij, vel si ei dā
nū infertur alio modo, nō quo ad fru
ctus: hi enim omnino ad patrem spe
ctāt, qui potuit de illis ad libitū dispo
nere, secundū vulgaria iura: & ita col
ligi videtur ex. d. l. si. §. si autē æs alie
nū, vers. q̄ si pater, & ibi Salice. in fi
nalibus verbis.

38 Nec tūc admittēdus esset pater li
cēt cauere vellet, quia cautio nō pror
sus tutum reddit ius liberis: vt tradit
Arelatā. d. loco, n. 163. & militat tūc
cōtra patrē iuris presumptio. l. nō om
nis. §. à barbaris. ff. de re milita. semel
malus: quę opinio Bar. & gl. fuit, eam
q̄; notāter probat Alex. in. d. l. Impe
rator. n. 7. vers. cōtrariū: & dicit hoc
cōmune Ripa. in. d. l. si cōstāte, in fin.

Hanc autē remouendi patris cau
sam, elegāter ampliat Bal. in. l. si col.
fi. n. 18. C. de sentē. pass. nō tantū cū
pater dissipat, sed vbitā tenax est, vt
in necessarijs deficiat: quod extollit
Hispan. Segura, in. d. l. Imperator, n.
117. secundū nouiorē editionē, vel se
cundū antiquā, fol. ante penul. col. 4.
& Hispan. Arias. d. l. 4. n. 50. facit tex.
in. l. i. §. sed nonnullos. ff. de tutel. &
ration. distrah. ibi, *quin imò per contrariū.*

39 Quod autē diximus speciale esse in
patre legitimo administratore, vt ex
cusetur à reddēda ratione: probatur
etiā, qui aduersum est in filio, quia ra
tionē reddere tenetur: gl. in. l. is qui. ff.
de tuto. & curato. recepta, vt per Fir
mia. de Episco. n. 64. Is enim si admi
nistret, rationē redditurus est, per sup.

dicta de patre tutore, & de matre. Id
q̄; Doct. tradunt in filio, cui pater ne
gocia cōmisit: à quo fratres rationē
exigere poterūt, mortuo patre: secun
dū Panor. consil. 12. col. 4. ver. tertius
lib. 1. & plures quos citat Hippo. sing.
493. Crotus in. l. frater à fratre. nu. 19.
& ibi Corraf. 2. par. n. 7. Soci. consil.
192. n. 5. & cōf. 213. lib. 2. Dec. cōsil. 255.
col. 1. quod suadetur ex regul. l. i. §. of
ficio. ff. de tute. & ra. distr. vbi admi
nistratores est rationē reddere: & l. cū
seruus. 81. §. 1. & ibi Pau. Cas. ff. de cō
di. & demōf. & Hostiēs. in summa de
de oblig. ad ratio. & Dec. cōsil. 469.
n. 1. Hispanus à Castello latē & vtili
ter. l. Tauri. 17. Ripa. de peste fol. 84.
secūdū minorē editionē, latē Chaf. in
consue. Burg. Rub. 6. §. 6. fol. 222. Ias.
consil. cxi. lib. 1.

40 Cū autē hęc. l. & sequētes, in omni
bus aduentitijs filiorum, vsum fru
ctum patri deferant: necessariò sequi
tur idem dicendū in pecunia quā fi
lius varijs ex causis acquirere potest:
quod p̄batur ex verbo, res, & verbo
bona: & ex. l. i. vbi notant Bal. & Sa
lic. C. de vsufr. cum his quæ latissimē
diximus sup. in princi. Rubr. Et inde
patet talem pecuniam penes patrem
esse debere, iuxta regu. huius. l. & l.
cū oportet: quicquid inuoluat Ca
rol. Ruin. consil. 142. ante num. 1. lib.
1. à quo caue. & consequenter nō po
terit filius eam pecuniam expendere,
nec ex ea creditoribus suis soluere, vt
recte sensit gl. 2. in. l. filius fa. ff. si cert.
peta. vbi Deci. n. 5. hoc dicebat mira
bile

bile videri: ex eo quia pecunia dici so-
let de rebus quæ seruando seruari nō
possunt, secundum communem tra-
ditionem, de qua in. l. 1. §. fuit quæsi-
tum. ff. ad Trebel. Sed nō oportebat
id appellare mirabile, nec argumenta-
ri ex illa vulgari traditione, attēta re-
gula huius. l. & d. l. cū oportet: quia
scilicet pecunia aduentitia penes pa-
trem esse debet: vt tandem melius
41 ibi aduertit Deci. Quia in re scriptū
inuenio à Corn. consil. 105. col. vlti.
ad si. lib. 3. patrem eiusq; hæredes nō
teneri rationem reddere de pecunia
aduentitia, nec eam vnquā filio red-
dere, nisi in rem patris versa inuenia-
tur: quod sequitur Paris. tempestate
nostra Cardinalis, cōsil. 25. n. 79. lib.
2. quorum autoritate maxima dare-
tur ampliatio ad iura excusantia pa-
trem à reddenda ratione.

Sed (ni ego fallor) patres hi miserè
decipiuntur: si enim intelligebant de
pecunia nō restituenda, quæ esset ex
augmento & fructibus, vel quolibet
lucro resultante ex aduentitijs, clarū 42
est quicquid accesserit ex pecunijs vel
rebus filij, ad patrem, iure vsusfru-
ctus omnino pertinere: fit enim pater
dominus omnium fructuum & ac-
cessionum, & consequenter etiam si
in rem patris id augmentum versum
inueniatur, nunquam filio restituen-
dum est: contra prædictos patres. Si
autem intelligebant (vt ex eorū scri-
ptis patet) de pecunia filij, quæ vulgo
primum capitale appellatur, in hac
det erius loquuntur: ea enim in effe-

ctu filio reddenda est, quo tempore a-
lia aduentitia sibi restitui debent, cū
patri non dominium sed vsusfructus
deferatur à lege: ideoq; in pecunia v-
susfructus & cautio restitutiōis confi-
deratur, nō scilicet eiusdem pecuniæ
in specie, sed eiusdē quantitatis, vt in.
l. 2. ff. de vsufru. ear. rer. quæ vsu cōsu.
& §. constituitur, Institu. de vsufru. ele-
gāter Alcia. lib. 7. parerg. cap. 2. nō ta-
mē pater cauebit, etiā de pecunia con-
tra Ruin. d. cōsil. n. 1. Resoluo igitur
pecuniæ vsufructū ita patri deferri,
vt quodcunq; augmentū ex ea, pro-
prium ipsius patris efficiatur: eū tamē
eiusq; hæredes, à reddēda eadē quāti-
tate, nō excusari: nec in hoc aliquid fa-
cere, pecuniam esse versam vel nō ver-
sam in ré patris: quod cōprobo ex. l. fi
§. ipsum autē, ad si. inf. tit. 1. ibi, vt præ-
cū earū vel in res hereditarias procedat, vel filio
seruetur. ergo filio seruetur & ei restitui
debet: non tamen vsus patri negatur
interim, licet ex illo tex. hoc iuuolat
Carol. Ruin. d. cōsi 142. ante. n. 1. lib. 1.
Ex p̄ximè dictis cōstat nihil in p̄posi-
to facere, q̄ pecunia dicatur de rebus
quæ seruando seruari nō possunt: id ta-
men vbiq; dicunt scribētes, maximè
Bart. & alij per gl. ibi, in. d. l. 1. §. fuit
quæsitū. ff. ad senatuscō. Trebel. Ias.
in. l. interdū, nu. 3. ff. de cōdic. indeb.
Corn. & Paris. in dictis cōsil. & alij q̄
plures passim, vt refert Tiraq. de re-
trac. ligna. §. 1. gl. 7. n. 103. cū sequē.

Sed in hoc aduertendum est, quòd
hæc vulgaris traditio naturali ratio-
ne corrumpitur, cū ad oculum pateat
pecuniam

pecuniam rem esse quæ seruari possit & sanè à multis plus nimio seruatur: ideoq; pecuniam filio seruandam dicebat tex. in. d. l. fin. §. ipsum autem: Et de thesauro loquuntur plura iura, & l. si chorus. §. 1. ff. de lega. 3. idq; fatentur Bar. & Docto. in. d. §. fuit quæ situm, respondentes alio respectu pecuniam dici rem quæ seruando seruari nequeat, quia destinata est ad vsum & distractionem, aliterq; sine utilitate esset ex sententia Aristot. quod tamen omninò tutum non est, cum aliquando prudentiæ sit pecuniam seruare, & non expèdere, vt in. d. l. si chorus. §. 1. Item contra Docto. vrget, q̄ ea locutio, rem seruando seruari nō posse, inuenitur apud Constantinum in. l. lex quæ tutores, ad fin. C. de adminif. tuto. circa cuius. l. materiã Docto. his verbis vtūtur: ad effectum scilicet, an in distractione pecuniæ necessarium sit decretum. Quòd si ad verba illius. l. attendas, in vers. vlti. *rem seruando seruari non posse*: appellat eam, quæ solo tempore absq; vsu consumitur: & ex versic. præcedenti, quo loquitur de pecunia (in qua dicit veteres posuisse robur patrimonij) planè separare videtur pecuniam à rebus quæ seruari nequeunt, contra vulgarem illam traditionem. Nec obstant iura quæ pro communi illo axioma citantur, inter quæ est. c. vlti. de pigno. ibi, *quia vsu consumitur*. Respondeo enim quòd ea iura non dicunt pecuniam esse rem quæ seruari non possit: sed potius significat pecuniam ex vsu, à do-

minio nostro exire, diuersosq; dominos fortiri, ipsam tamen non consumi. Nec obstat text. in. l. Iulianus. 33. ff. de petit. hæredi. ibi, *si pecuniam eligat actor, quæ seruari non possit*: quem tex. dicebat apertissimū Tiraq. in. d. §. 1. glo. 7. nu. 103. non timens seu non aduertens quod Alex. scripsit, in. d. §. fuit quæ situm, nu. 4. vers. quidam: tex. illū à minus doctis adduci: verè enim tex. ille loquitur de pecunia non idonei debitoris, à quo exigere nequeat ob inopiam vel aliam causam: idq; appellat I. C. seruari nō posse, vt ibi sentit glo. & facit. l. nam is. ff. de dolo.

43 Dum tamen communiter Doct. resoluunt, non esse necessarium decretum circa pecuniam minoris: non est recedendum à communi sententia, quam tradit Bar. Confil. 70. n. 2. & probat Deci. in. d. l. filius fa. n. 5. ff. si cert. peta. idq; vsus obseruat, vt sæpe solus tutor vel curator, ex pecunia minoris emat, vel eam fœnori tradat & planè ad vsus necessarios minorū eam expendat: vt in. l. 3. C. de vsur. pupillar. & in. l. 4. C. de admin. tutor. salua decisione iuris noui, de qua in Authen. ante. l. 1. C. eod. titu. Sic ex pecunia absq; decreto soluitur creditoribus minorū. l. 7. §. 1. ff. de minor. quæ iura non inueniuntur correcta: & in solutione tantum loquebatur glo. in. d. §. fuit quæ situm: solutio autem iuris necessitatem habet, vt in principi. Institu. de obligat. Ideoque nō rectè gl. illa ibi notatur & vbiq; à Doct. ad illud vulgare, quòd pecunia dicatur de

de rebus, quæ seruando seruari non possint: quod aliquando aduertit Cu 44 ma. vt refert ibi Ias. n. 33. variat Rip. nu. 17. Vndè quod glo. ibi permittit debitori, circa solutionem, non permitteret ad alium actum: quod alibi apertè dixit glo. in l. 3. C. de in lit. iuran. ex qua tamen (si bene aduertas) colligitur non esse necessarium decretum, vt communis opinio habet.

Ex prædictis autem infertur in pecunia non ita planè procedere sententiã glo. in l. vnica. C. si aduers. vsucap. quæ dixit fructus vltra triennium durare non præsumi: ideoq; sine decreto alienari posse, vt res quæ seruando seruari nequeunt: quam glo. probant & extollunt Doct. ibi, Alex. Consil. 49. col. 2. lib. 1. Deci. in Authen. qui rem, col. 2. C. de sacros. Eccles. & plures alij quos refert Tiraq. d. loco de retract. ligna. §. 1. glos. 7. nu. 51. id enim non tam congruit pecuniæ, quæ magis seruari potest ex supra dictis: congruit tamen in ea parte qua decretum excusatur, intelligendo vt tutor vel curator pecunia minoris vtiliter utatur, non vt donet vel perdat: vt in l. si. ff. de curat. furio. & l. filiusfam. ff. de donat. cum alijs: quibus addo notab. tex. in l. 4. ff. ad Macedo. vbi etiã mutare sine lucro, appellat perdere, (quod tamen generaliter dictum, politicum non esset) non tamen omitto quòd totam doctrinam glo. d. l. 1. C. si aduers. vsuca. dum agit de fructibus, ad pecuniã trahit Curti. seni. Consil. 71. n. 9. quem sequitur Paris.

consil. 25. nu. 75 lib. 2.

Illud addo, quòd pecunia cambijs rradita, non ideo desinet res mobilis censerì, ne cinter immobilia cõnumerabitur, contra Bal. in c. cum causam. ad fin. de re iudic. quem sequitur Tiraq. d. §. 1. glo. 7. n. 117. tunc enim nec res ipsa nec destinatio nomen rei immobilis inducit, vt patet ad sensum. Et hinc posset hoc loco discuti, quod dici solet de pecunia destinata ad emptionem immobilium, per text. in l. 3. §. quid ergo. ff. de contrar. iudi. tut. quem extollunt Roma. Crem. Corset. in notabilib. & Palac. in Rubr. §. 38. col. 2. & quàm plures alij, asserentes tunc pecuniam immobilibus accedere, in quo mire variant Doctor. vt copiosè refert Tiraq. vbi sup. nu. 105. & 105. & latissimè Boer. decisio. 109. asserens contrarium receptius, vt nec ex tali destinatione pecunia dicatur res immobilis, cum Alex. in d. §. fuit quæsitum, nu. 5. & in l. à diuo Pio. §. vult. ff. de re iudic. & hanc partem dicit receptionem Ias. in l. cætera. §. sed si parauerit, nu. 21. & sequen. ff. de lega. 1. Soci. Nepos cõfil. 120. n. 18. libr. 1. Et ita cauendum est ab ijs qui scriptum reliquere vt receptissimũ, pecuniam tunc inter immobilia computari: & maximè cauendum à Chassà in consuetu. Burg. Rubr. 4. §. 2. folio. 135. nu. 16. cũ sequen. & à Gomet. in §. item Seruiana, n. 21. Institu. de Actio. & à Rebuf. in priuileg. Schola. in priuil. 56. n. 5. Ex hac tamen veriori & receptiori sententia, & ex dictis scri-

H bentium

bentium in hoc articulo, satis probatur, quod in princip. huius numeri dico, contra Bal. & Tiraq.

45 Ex his infertur relictis mobilibus venire pecuniam, ex significatione vocabuli, secundum tradita à Bar. & omnibus in. d. §. fuit quaesitum, & ab alijs citatis à Tiraq. Boe. & nouiorib. vbi sup. licet hoc in specie non inferant: id tamen in terminis consuluit Curt. iun. consil. 183. arguens à remotis, & principaliter à generalitate verborum testamenti, de quo consulebatur: ultra quem dicas idem à multis scriptum, quos citat Deci. idem respondens, consil. 381. nu. 4. cū sequen. & consil. 472. col. 1. & 2. & Paris. consil. 79. n. 45. lib. 2. Fortius igitur id dicendum est in relictis bonorum vel rerum, quæ verba generaliora sunt quàm relictum mobilium, ideoq; tunc pecunia comprehendetur, quia rerum vel bonorum est, vt in. l. lex quæ tutores. vers. penult. C. de adm. tuto. in. l. fin. C. de constit. pecun.

○ Quod amplio ultra omnes, etiam si pecunia sit foenori, vel cambio destinata vel tradita, ad huc enim legatorum rerum vel bonorum accedet: contra Luc. de Pé. in. l. fin. ad fi. C. de muner. patrim. contra Tiraq. d. loco, nu. 106. contra Dec. d. consil. 472. n. 7. & 8. deceptos per duo iura quæ statim explicabo. Hoc autem cōtra eos probatur ex proprietate verborum, iuncta regula. l. non aliter. ff. de lega. 3. & quæ docet Areti. in. l. cū lege. ff. de testam. sed peremptoriè probatur, quia

in his terminis, scilicet in relictis simpliciter non restricto ad locum, etiam venalia continentur, vt verius & receptius dixi sup. in Rubr. 1. parte: idem q; necessario de pecunia dicendum est, vt constabit ex proximè dicendis: maxime, quia si pecunia iā esset tradita cambijs veniret appellatione bonorum, vt veniunt actiones & nomina debitorum.

46 Hinc infertur ad intellectum tex. in. l. si mihi Mæuia. 90. secundum litteram communem: vel. 92. secundum litteram Florétinam §. vlt. ff. de lega. 3. vbi sequens responsum habetur: *Domibus legatis nullo omnino excepto cū omni instrumento, & repositis omnibus, non videri testatorem de pecunia numerata, aut instrumenti debitorum sensisse: quam decisionem extollit Ias. in. l. singularia, nu. 28. & Alcia. n. 29. ff. si cert. petat. & Gomet. in. §. item Seruiana, n. 20. Vnde videretur appellatione mobilium, non contineri pecuniam: quem tex. Deci. d. consil. 472. col. 2. & in. d. l. singularia, n. 21. versic. sed istud. intelligit de pecunia quæ esset mutuo destinata, vel aliæ distractioni: & ita Alberi. in. d. §. fin. & gl. ibi, per. l. si chorus. §. 1. eod. de leg. 3. quæ interpretatio diuinata est, ideoq; reiicienda, cū tex. simpliciter de pecunia loquatur, nec vllum verbum ibi, quod esset mutuo destinata. Melius igitur dicendum est, quod in. d. §. fin. non erat relictum simplex rerum vel mobilium: sed erat relictum cum relatione ad locum: relinquebantur enim mobilia quæ domibus essent, relatio autem ad locum restringit relictum*

lietum ne veniant ea quæ alias veni-
rēt, vt patet ex .l. generali. §. vxori. ff.
de vfr. lega. & ideò tunc non conti-
nentur venalia, nec pecunia, quia nõ
censetur esse in loco, ob celerem mo-
tũ continuunq; vsum: secundũ m
Bal. in .l. certi iuris, q. 6. C. locat. & in
terminis Corne. consil. 49. n. 11. libr.
3. quem non percepit Deci. d. consil.
malè eũ repræhendēs. Corn. enim do-
ctè scribit in relicto mobilium cũ re-
latione ad locum, non compræhen-
di pecuniã: & ita intelligēdus est tex.
in .l. vxorem. 39. vel. 41. secundũ lite-
ram Florentinam. §. legauerat in fin
ff. de lega. 3. vbi Bart. nu. 2. ita sentire
videtur: & hunc tex. solēt notare Do-
ctores: q; pecunia semper censetur pa-
rata vsui & distractioni, Bal. in .l. fina.
ad fi. C. de compēs. Ias. in .§. itē Ser-
uiana, n. 47. Nec quis obijciat auaros
pecuniam expendere non audentes,
nec magis suorum dominos quã ex-
traneos: lex enim eas hominũ sordes
non respexit.

47 Resoluo igitur, vt de iure in reli-
cto simplici rerum vel bonorum, pla-
nè compræhendatur pecunia, ex iuri-
bus sup. citatis, & alijs quę vt in re cla-
rissima, omittimus. Licet cõtra ea iu-
ra incautè scribat Crot. in .l. si constã-
te, n. 140. in. 2. lectu. Idemq; resoluo
in relicto mobilium, secundũ verbo-
rum proprietatem, & Doct. traditio-
nes: idemque si pecunia mutuo desti-
nata sit, vel cambio, contra Luc. de
Pen. Tiraq. & Dec. Si vero relicto sit
cum relatione ad locum, tunc nõ cõ-

tineatur pecunia, sicut excluduntur
venalia, etiam si pecunia non sit mu-
tuo destinata, contra glos. in .d. §. fin.
& Alber. ibi: cõtra Deci. in .d. l. singu-
laria, & in .d. cõsil. In quacunq; enim
pecunia militat ratio illa, quod non
censetur esse in loco, ob frequentissi-
mum vsum seu motum: quod mihi
probat tex. in .d. §. legauerat, ibi, *pecu-
nia quæ in arca*: Colligitur ex Bald. in .d.
l. certi iuris. 6. q. & in .d. l. fin. C. de cõ-
pens. ex Corn. in .d. cõsil. & ex Negu-
zan. benè sentiēte, in suo tracta. de pi-
gnorib. 2. part. vlt. mēb. nu. 166. benè
etiam resoluit Paul. à monte piccolo,
in .§. Titia cũ nuberet, n. 112. ad fi.
vers. & ideò. ff. de lega. 2. Et in his ter-
minis rectè allegarunt illum tex. Ias.
& Alci. in .d. l. singularia: quando sci-
licet relicto est cum relatione ad lo-
cum, quod Deci. ibi contradicens nõ
percepit, & in .d. consil. 472. Et in his
terminis idem dicēdum de pecunia,
qđ de venalibus, vt colligitur ex his
Docto. maximè ex Pico. & Neguza.
Quam æquiparationem pecuniæ &
venalium, facit etiam Bar. nõ ita exa-
ctè, in .l. Quintus. §. 1. ff. de aur. & ar-
ge. lega. Idemque tunc dicendum de
pecunia, quod de nominibus debito-
rum: vt loco non circumscribantur: vt
bene sensit Corn. d. consil. & Ias. in .d.
l. singularia: licet Dec. ibi, & in .d. con-
sil. contradicat. Et ita ex Corn. & Ias.
ampliabitur. l. Caius. ff. de lega. 2. & l.
fideicommissum. §. tractatum. ff. de
iudic. dum habēt illud vulgare, quòd
nomina debitorum loco non circum-

scribuntur: idque videtur de mente Bald. in. d. locis: & ita intelligere videtur Ange. Aret. de testamen. glos. 39. nu. 3. Quam resolutionem probat tex. ita intelligendus, in. l. quæsitum. 76. vel. 78. §. 1. ff. de legat. 3. vbi relicto fundo cum omnibus quæ ibi essent, non veniunt nummi, nec nomina debitorum, etiam si relictum esset filio, & per verba generalia: & sic patet ex illo tex. in relicto cum relatione ad locum æquiparari pecuniâ & nomina. Patet etiam ex eod. text. & ex. d. §. fin. l. si mihi Mævia: quod vbi in legato rerum vel mobilium non venit pecunia, idem est, licet relictum sit per verba vniuersalia: in quo contra. d. iura loquitur Dec. d. consil. 472. Et inde cauendum est ab argumentis Curt. iun. d. consil. quod melius aduertit Alcia. in. d. l. singularia, nu. 29.

His non obstat. l. si chorus. 77. vel 79. §. 1. ff. de lega. 3. vbi in relicto mobilium non comprehenditur pecunia destinata mutuo, continetur tamen ea, quæ præsidij causa reposita esset: quam decisionem extollit Ias. in. d. l. 1. §. fuit quæsitum, nu. 38. ff. ad senatusconf. Trebel. Curt. iun. d. consil. 183. nu. 2. in eo autem tex. agitur de relicto mobilium, cum relatione ad locum, vt patet ex litera ibi, *quæ ibi mobilia erunt: & ibi: nummos repositos, vt mutui darentur, non esse legatos.* Quibus verbis à contrario sensu colligebat Dec. in dictis locis, in relicto cum relatione ad locum, venire pecuniam, nisi esset

mutuo destinata: quod argumentum à contrario sensu, vt Decium decepit, ita plures fallere posset: & ita posset induci text. in. l. si fundus. 42. vel. 44. ff. d. leg. 3. quæ magis colorat opinionem Deci. verius enim & receptius est, vt tali relicto non veniat pecunia indistinctè, per. d. §. vlt. l. si mihi Mævia. & §. legauerat. l. vxorem. & §. 1. l. quæsitum, & ex Doct. sup. citatis. Contra quæ iura tale argumentum sumi non potest, iuxta. l. 2. & ibi scribentes. C. de condit. insert. & ita respondetur ad. d. l. si fundus, quod magis ostèditur ex eod. §. 1. Nā I. C. ibi, cum negat eo casu venire pecuniam mutuo destinata, statim significat id non dictum, vt generaliter omnis alia pecunia veniat: sed ea tantum quæ separata ab usu quotidiano præsidij causa, tanquam thesaurus reponeretur. Tunc enim pecunia in loco esse censetur, vt quid immobile, non vt pecunia, ex glo. & Bar. in. d. §. legauerat. l. vxorem: ex Cuma. relato à Ias. in. d. §. fuit quæsitum, nu. 38. ex Zas. in. d. §. item Seruiana, nu. 22. Dum autem I. C. ibi refert Rusticos senes dicentes: *pecuniam sine peculio fragilem esse.* ea verba explicat Zas. vbi sup. Alci. in. l. paterfam. 182. ff. de verb. signi. Montanus in. l. filiusfam. 94. ff. de regul. iur. Corraf. libr. 1. miscellan. capi. 13. Estque ibi emendanda litera, vt legatur, *quidam*: secundum exemplar Florentinum, non, *quibusdam*: vt communiter habetur, alias sensus non constaret: & tandem ex supra adductis patet

ret eandem esse rationem regulariter in qualibet pecunia, quæ non est mutuo destinata, ut sic non sumatur argu. à contrario sensu in. d. l. si fundus. ff. de leg. 3.

49 Ad. d. §. facit, quod alibi habetur, pecuniam relictam vel promissam (ut est in loco) iudicari tanquam speciem, non tanquam genus. l. si certos nummos. 37. ff. de verb. oblig. l. si seruus. 111. §. qui quinque. ff. de legat. 1. & latè Ias. in. l. talis scriptura, col. 2. ff. eodem titu. de lega. 1.

Questionis autè esset, (ultra omnes, ad. d. §. 1. l. si chorus:) quid de pecunia quam testator adhuc non reposituerat, sed destinauerat eam reponendam? & varia in hoc adduci possent ex traditis à Bart. & alijs, in. l. cætera. §. fin. ff. de lega. 1. ab Areti. cõsil. 6. ad fin. latè Tiraq. de iure marit. post. 14. legem connubialem, Feli. in. c. cum a deo ex nu. 2. de rescrip. Ego crediderim text. illum procedere tantum in pecunia iam reposita, non in ea quæ reponenda esset: argu. text. notab. in. l. fundi. 18. versi. *item quod in sula:* ff. de action. emp. melius ad fin. l. versic. ea quoque, ibi, *at quæ parata sunt ut imponantur non sunt adificij:* licet Alber. ibi putet, eã. l. non procedere in relictis, per text. quem ibi glos. citauit, in. l. & si non sunt. 21. §. quid ergo. ff. de aur. & arg. lega. qui tamen non obstat, quia de loco ibi nulla quæstio, quæ hic tota est de loco: nec est tuta argumentatio Alber. à favore vltimarum voluntatum, ut in alijs tradit Deci. in. l. in

testamentis. ff. de regul. iur. licet ante Alber. ita intellexerit glo. in. l. §. ff. de verb. sign. vbi Cepol. aliter variè explicat, & aliter Bart. in. d. l. cætera. §. sed si parauit. & ibi Ias. nu. 19. ff. dict. leg. 1.

50 Histandem addo vtiliter, quod licet de iure in relictis, vel alia dispositione, mobilium nomine contineatur pecunia, secundum proprietatem vocabuli: hodie tamen attento vsu loquendi, contrarium iudicandum sit. Notorium enim est homines appellatione mobilium, non sentire de pecunia, sed de suppellectili & ornamentis: ex quo loquendi vsu constat mens disponentis, quæ præualet proprietati vocabuli, secundum vulgarem regulã. l. librorum. §. quod tamen Cassius. ff. de leg. 3. quod probatur efficaciter ex ratione I. C. alibi tradentis, appellatione auri, vel argenti, non comprehendendi nummos aureos, vel argenteos: non ob aliud, nisi, quia homines non ita nummos computat: ut in. l. Quintus. 29. §. 1. & ibi Bar. ff. de aur. & arg. lega. Sic etiam de iure appellatione pecuniæ omnia bona significantur: hodie tamen attento vsu loquendi, non continetur nisi pecunia numerata: ut prudenter docet Bar. receptus, in. l. talis scriptura, nu. 2. ad fin. & ibi Ias. ff. de lega. 1. & Alci. in. l. pecuniæ nomine. 222. ad fin. ff. de verb. signifi. Idem in re simili docet Oldra. cõsil. 219. quem sequitur Alber. in. l. mouentiũ. ff. de verb. signi. Vndè cum vsus loquendi ostendat mentem dispen-

eis, non posset iuridicè contrarium iudicari: & ita hodie vsus obseruat.

51 Eadem prærogatiua patris in suo usufructu ostenditur ex iuribus quæ habent, posse sine dubio proprietarium alienare ius suum: vt in l. 2. C. de usufruct. quod latè probat Hispano. Anton. Gomæ. de contract. cap. vlt. nu. 9. Usufructus tamen patris tanti effectus est, vt filio impediatur facultatem alienandi suam proprietatem, vel ius quod habet in re: vt in l. fin. §. filijs autem, vbi plenè & utiliter expeditur, infr. titu. 1.

52 Ex eadem prærogatiua patris in hoc usufructu, infertur ad l. usufructuarius. 1. quæ est. 51. ff. de usufruct. qua habetur non posse usufructuarium parietibus tectorium imponere: quia tamen si meliorem (excolendo edificium) domini causam facturus esset, non tamen id suo iure facere potest: aliudque est tueri quod accepisset, aliud nouum facere. Infertur etiam ad l. usufructuarius. 2. quæ est. 68. ff. eo. vbi l. C. inquit, usufructuarium edificium inchoatum consummare non posse etiam si eo loco aliter vti non possit.

Quæ iura valde notabilia sunt, plures enim contrarium responderent vt bene aduertit Angel. Areti. in §. vltim. ad fin. insti. de usufruct. In patre autem legitimo administratore sine dubio non procedent, ex verbis huius. l. & l. cum oportet: cū hæc iura patri plenissimam deferant potestatem in aduentitijs filiorum, ac si vere dominus esset: nec enim causa patris tam separata est à causa filij,

vt est inter alios proprietarios & usufructuarios: & ita colligitur ex l. fin. §. si autem æs alienum, infr. titu. 1. & ex ijs quæ sup. diximus, per glos. & Doctor. in l. cum oportet. §. non autem, verb. mobiles sic emphiteuta areæ poterit ibi ædificare secundum Bald. in l. 1. C. de iur. emph. & ibi Ias. nu. 99. & Cepol. de seruit. rust. cap. 22. nu. 10. idque suadet natura emphiteusis, & quia edificium aliquando tolli poterit. resque ad antiquam speciem reduci. vt ita vitentur obiectiones.

53 Sed omittendum non fuit quod vides apud l. C. in d. l. 68. ff. de usufruct. in illis verbis, *etiam si eo loco aliter vti non possit.* de quo posset dubitari ex multis, & glos. ibi dubitat ex regula. l. 2. ff. de iurisd. omni. iudi. qua habetur, concessio vno, venire omnia necessaria ad illud: quod in hac materia dicit text. à quo maior dubitandi ratio erat, in l. 1. §. usufructus, & versic. sequent. ff. si. usufruct. petita. Sic in seruitute, bonus text. in l. 3. §. fin. ff. de seruitu. rusti. ideò glos. Alberi. Bald. Angel. Fulgos. ibi, respondent, decisionem illius. l. in usufructuario procedere ex natura rei, & regula iuris, qua habetur, non consistere usufructum mutata forma rei. l. 5. versic. rei mutatione. ff. quib. mod. usufruct. amit. quæ solutio recepta est secundum Ias. in dict. l. 2. ff. de iurisd. omni. iud. nu. 24. vbi Curt. eam communem dicit, subdens quòd in his versatur maxima difficultas, quam

Bart.

Bart. noluit gustare. Ipse autem Curt. nu. 59. improbat solutionem seu rationem glos. & Doctor. dicens quòd forma rei consistit in consumatione, iuxtà l. si is qui quadringenta. §. quædam ff. ad leg. Falcid. Ideoque secundum eum non potest dici in. d. l. 68. mutari formam rei, quando agitur de ædificio inchoato consumando: & ita post eum Corraf. statim citandus. Quæ obiectio fragiliserat, ut obeam à communi interpretatione recederetur, glo. namque & Docto. non loquuntur de forma, ut accipitur in. d. §. quædam: sed formam appellant ipsam figuram & speciem rei, & ita in his terminis loquitur text. in. l. fin. ff. de usu & habita. quo tollitur argumè. Curt. & Corraf. argumentum à forma & ita accipitur in. l. proponebatur. 76. in fine cum glo. ff. de iudic.

54 Curtius autem ipse aliter intelligebat, dicens contra glos. & Doctor. facilius esse concedendum fructuario nouum ædificium extruere, quàm inchoatum consumare: citat text. in. l. penult. & l. æquissimum. §. si tamè ff. eodem assignatque nouam rationem differentie: quia ubi ædificium erat inchoatum, fortè habebit propriarius aliam industriam, diuersamque intentionem, cui non responderet industria vel intentio usufructuarij. Sed hæc interpretatio Curt. non est tuta, quia sicut leges illæ negant usufructuario perficere opus inchoatum, ita etiam negant de nouo

ædificare: & ita Angel. ibi & est tex. in. l. 7. versicu. penult. ff. de usufruct. ibi, *ædificium poni.* Specialiter autem ædificare permittitur, gratia fructuum colligendorum: & ita procedit. l. penult. & d. §. si tamen. l. æquissimum: secundum Alber. & Angel. in. d. l. penult. & ita glos. l. 7. versicu. hac ratione. ff. eod. Cæpol. de seruitu. urban. capi. 39. nu. 5. & ita aperte distinguit text. in dict. §. si tamen.

Sic alibi expensæ gratia fructuum favorabiliores sunt, quàm gratia ipsius rei: glos. fin. in princip. in. l. in fundo. ff. de rei vendica. ibi: *de impensis fructuum, dicas semper ex fructibus deduci.* probat tex. in. l. fundus qui. 52. ff. famil. ercis. ibi, *nullus casus interuenire potest, qui hoc genus deductionis impediat.* commendat Paul. in. l. fructus. C. de action. emp. in fine: declarat Nouel. de dote, par. xi. nn. 16. versicu. assumo. latè Tiraq. de retrac. ligna. §. 15. glos. 1. in princip. facit. l. generali. §. Lucius. ff. de usufruct. legat. ibi: *Villam colligendis & conseruandis fructibus necessariam ædificauit.*

De his etiam impensis & ædificijs loquitur. l. diuortio. §. vltim. ff. solut. matrimo. & ibi Doctor. Ostendimus non esse tutam resolutionem Curt. nunc vero ostendo, quòd non tollit difficultatem. Dubitatur enim, cur in illa. l. concessio vno, negatur aliud necessarium ad illud: cum I. C. dicat fructuarium non posse consummare ædificium, etiam si loco aliter uti non possit: quæ difficultas non tollitur ex dictis Curtij.

55

Corras. lib. 1. miscell. cap. 6. refert Curt. eiusque rationem sup. relatam improbat, eo quod potuit esse usufructus relictus in testamento, cum sæpissimè iura loquantur de usufructu ex testamento: morte autem testantis cessat eius intentio & destinatio circa ædificium: & ita cessat ratio Curt. qui tamen posset replicare, quod eadem voluntas spectanda esset, sequentis proprietarij. Ad difficultatem respondet Corras. posse usufructuarium ædificare, vbi aliter non posset uti suo usufructu: per tex. in. d. l. æquissimum. §. sed nec, & ita cessare oppositionem ex regula. d. l. 2. ff. de iurisd. omn. iud. At secundum eum in. d. l. usufructuarius. 68. potest fructuarius uti iure suo, licet non utatur eo loco in quo erat inchoatum ædificium. Idem nouissimè scribit Ludou. Caron, lib. 1. verifi. cap. 5. in fine. & costalius in aduersar. vel annotatio. ad pandec. in. d. l.

56

Sed dum hi nouiores scribunt, quod in illa. l. dabatur utilitas absque loco ædificij inchoati, non obscure sentiunt, posse usufructuarium perficere inchoatum, quando aliter usufructus esset omnino inutilis: & ita limitaretur text. ibi, quod multis confirmari posset. Sed contrarium in terminis colligitur ex glos. ibi, referente Azo. & expræsim contra dicit ibi Angel. notans, quod licet omnino esset inutilis usufructus, nõ magis posset fructuarius ædificare, & pro hac sententiã stat tex. in. d. l. 5. ver-

si. penul. ff. quib. mod. vsufr. amit. & in. l. 7. versi. penult. ff. de vsufr. vbi I. C. loquitur indistinctè in usufructu areæ, quæ aliquando dicitur in vrbe vel oppido: vt colligitur ex text. & glo. in. l. 1. ff. de serui. vrba. præd. At in vrbe area sine ædificio, nullius esset utilitatis, secundum communiter accidètia. Itaq; vult tex. nõ posse fructuarium mutare speciem rei, ædificando vel aliud faciendo: etiam si usufructus maneat sine utilitate. Et idem videtur tradere I. C. in. d. l. usufructuarius. 1. & ita sustinetur cõmunis ratio ad. d. l. usufructuarius. 2. Alia enim necessaria concedentur fructuario, dum tamen non mutetur species vel forma rei, in qua constituitur usufructus: mutare enim rem, esset excedere ius usufructuarij, vt docet I. C. in. d. l. usufructuarius. 1. ibi, *nõ tamen id iure suo*: Ex eadem resolutione cõmuni, cessat obiectio. d. l. 1. ff. si vsufr. peta. & aliorum iurium.

Et est notandum quod illa prohibitio æqualiter fit proprietario, sicut usufructuario, vt patet ex. d. l. 5. in fine. ff. quib. mod. vsufr. amit. & d. l. 7. versi. hac ratione, & l. æquissimũ. 17. §. penul. versic. quod Labeo. ff. de vsufr. melius ex tex. in. l. fin. ff. de vsu & habi. qui loquitur etiam vbi ex opere res melior efficeretur: sicut de fructuario dicit tex. in. d. l. usufructuarius. 1. Vndè cauebis à verbis Alber. in. d. l. fin. qui cõtrarium videtur sentire.

Sed vltra glo. & Docto. ad. d. l. 68. difficul

difficultas non leuis poterat confide-
 rari ex. l. diuus. ff. de vsu & habita. vbi
 cū vsus multo minus contineat quā
 vsufructus: vt in princip. Institu. eod.
 titu. tamen relicto vsu syluæ, inquit
 text. *vsufructum quoque legatum videri: sub*
ditq; I. C. rationem quæ aduersatur
decisioni dictarum legum: quia nisi lice
at legatarijs cedere syluam, & vendere, quem-
admodū vsufructuarijs licet nihil habituri essent
ex legato. Vides igitur ibi, ne relictum
 maneat inutile, extendi de minori ad
 maius, contra proprietatem verbo-
 rum. Ideoq; decisio. d. l. diuus, nō im-
 merito extollitur à Doctor. vt tradit
 Ias. in. l. 1. n. 1. ff. de eo quod cert. loc.
 idem Ias. in. l. quoties, n. 1. ff. de verb.
 oblig. Areti. in. l. quod in rerum. §. 1.
 & ibi Ias. nu. 12. ff. de lega. 1. Tiraq. de
 retrac. conuen. §. 3. glos. 1. nu. 28. Sed
 quo ad. d. l. vsufructuarius, non ob-
 stat. l. diuus, quia in hac, licet amplie-
 tur verbum, tamen non mutatur rei
 forma vel species: & ita non offendi-
 tur regula. d. l. 5. ff. quib. mod. vsufr.
 amit. Aduerto etiam quòd Areti. Ias.
 in. d. locis, & Alcia. in. l. 1. §. si quia ita,
 n. 32. vel. 37. secundum diuersas ædi-
 tiones. ff. de verb. oblig. adducunt. d.
 l. diuus, tanquā difficilem, contra non
 nulla iura quibus aliquando legatum
 corrui, ne verba extendantur: & sic
 intelligunt in illa. l. verba extendi, ne
 actus irritetur. Sed verius videtur di-
 cendum quòd ibi non timetur, nec vi-
 tatur nullitas: licet enim maneret le-
 gatum vsus, vt verba sonabant, non
 erat relictum nullum, nec actus care

ret iuris effectu, sed facti vtilitate: v-
 tilius autem redditur intelligēdo v-
 sum fructum relictum censerī.

58 Nec omitto quòd gl. in. d. l. diuus,
 intelligit syluam de qua ibi, esse in lo-
 co remoto: aliās non foret legatum
 inutile, nec verba extenderētur, quia
 vsus syluæ propinquæ, vtilitatem
 adferret: & ita Alber. ibi, & nouissi-
 mē Costal. ibi in suis annotatio. An-
 gel. in. l. arboribus. ff. de vsufruct. Fab.
 & Ang. in. §. 1. Institu. de vsu & hab.
 quod vt receptum tradit Bellon. con-
 sil. 49. nu. xi. Cæpol. de seruitu. frusti-
 cap. 22. nu. 9. in fine. Soci. nepos con-
 sil. 106. nu. 6. lib. 1. idque probat Ful-
 gos. in. d. l. diuus, dicens text. ibi mi-
 rabilem, quia vsus eo casu nunquā vi-
 deritur prorsus inutilis. Ego aduerto
 hanc interpretationem commun-
 nem, reddere decisionem minus du-
 bitabilem: fateor enim, si intelligas
 ibi syluam remotam, quòd inutilius
 esset legatum: & magis militaret ra-
 tio tex. Sed diuinatorium est subaudi-
 re ibi syluam esse remotam, nec faci-
 le esset decernere, quando diceretur
 propinqua: & sic communis interpre-
 tatio diuinatoria est, & reddit. l. deci-
 sionem incertam.

Vndè videtur verius intelligen-
 dum sine diuinatione, secundum te-
 norem literæ: vt ea decisio proce-
 dat ex natura rei, non ex longin-
 quitate loci. Si enim rem atten-
 das, communiter vsus syluæ mini-
 mam affert vtilitatem ei, qui li-
 gna non posset cedere & vende-
 re, (vt

re, (vt negatur vsuario) & licet aliquid utilitatis afferre posset, ea certe ita minima esset, vt nulla censeri debeat: iuxta text. in princip. Institut. ad. l. Falcid. ibi, *pro nullo aut minimo lucro*: maximè cum & vsufructuarius syluæ, grandes arbores cedere nequeat: vt in. l. 12. ff. de vsufruct. vt statim.

Quanto igitur minoris utilitatis esset vsus syluæ, cum etiam vsufructus tam restrictus sit? Quæ omnia iuuantur ex eo quòd communiter syluæ sunt remotæ, ab oppidis & locis quibus homines habitant: facit etiam quod alias ex qualitate personæ in eadem materia, ad ampliandum relictum vsus, habet text. in. l. plenum. §. equitij. ff. illo titu. Atque ita decisio. l. diuus, iustificatur vltra scribent. à quibus circa eandem. l. deuiat Connan. aliquid tangens, libr. 4. cap. 5. fol. penul.

59 Conferendo vsufructum patris ad alios, infertur octauo ad quæstion. cædendi ligna & arbores, de qua in fructuario, habetur in. l. item si fundi. 10. §. fin. & l. ex sylua. 11. cum sequent. & l. æquissimum 17. §. fructuarius. ff. de vsufruct. De viro in bonis dotalibus. l. diuortio. §. si fundum. ff. solu. matri. cum alijs, vt per Bart. Paul. Alex. & alios ibi, & de conductore fisci. l. in fraudem. 45. §. conductor. ff. de iur. fisci. omitto alios minus iuris habentes. in hoc dict. l. ex sylua distinguit inter syluam cæduam & non cæduam: ex iu-

rib. autem sup. citatis, maximè ex dict. §. fructuarius, & §. conductor, & in. l. sylua. 30. ff. de verb. signifi. & ibi Alci. colligitur, syluam non cæduam appellari, quæ habet arbores frugiferas, quæ sine incommodo rei cædi non possunt. Colligitur etiam ex Doctor. syluam non cæduam appellari, quando arbores cæse non renascuntur: vt tradit Paul. à monte Pico. in. §. Titia cum nuberet. nu. 115. ff. de lega. 2. & Sigismun. Lofre. consi. feuda. 28.

In eadem re, post dict. l. ex sylua, sequitur. l. sed si grandes: quæ in distinctè habet, non posse fructuarium grandes arbores cedere. Angel. autem & Doctor. in dict. l. ex sylua, Picus & Lofred. vbi sup. Alex. Paris. & ferè omnes statim citandi, aperte intelligunt. d. l. ex sylua, & l. arboribus. ff. de vsufruct. & alia iura, etiam si vsufructus sit tantum ipsius syluæ: nam si aduertas ad dict. l. ex sylua, cum sequentib. quæ negant omnino facultatem vendendi, & nullam incisionem arborum permittunt nisi ad vsum rei, nimis restrictus esset talis vsufructus, & ferè nullius utilitatis: maximè quando fructuarius non haberet rem, ad cuius utilitatem vti posset lignis syluæ.

Ego autem contra scribentes intelligo restrictionem dict. l. ex sylua, cum sequent. procedere, vbi vsufructus principaliter erat alterius rei, cui sylua accedebat, ideo que
minor

minor usus in ipsa sylua conceditur. Quod si usufructus specificè in sylua constituatur, non tam strictus erit, imò ultra usum rerum cedere & vendere licebit, ut probat text. in l. Diuus. ff. de usu & habita. & in terminis id probat text. in dict. l. 10. ad fin. ibi, *nisi forte*: ff. de usufr. ubi glos. id aduertere videtur: licet eadem glos. variet in d. l. ex sylua.

Quæ resolutio rationem habet: amplius enim ius resultare debet ex concessione, specificè & principaliter facta, quàm ex generali & accessoria. Item in usufructu specialiter in sylua constituto, si negares facultatem cædendi & vendendi, inutilis redderetur usufructus: non ita quando constituitur in vinea, vel alia re, cui sylua accedit: quod iuuatur ex consideratione I. C. in l. fundus qui locatus. ff. de usufruct. glos. & Bart. in l. pediculis. §. cū quæreretur. ff. de aur. & arg. lega. Et in hunc sensum verius loquitur. d. l. ex sylua, ibi, *in vineam*: & d. l. arboribus, ibi, *quantum ad villem*: ex quibus colligitur ibi, usufructum principaliter syluæ non esse, ideoque non tam amplius usus conceditur.

Ex his intelligit potest text. in d. l. sed si grandes. 12. ff. de usufruct. quam Angel. & alij, & Alcia. d. l. sylua cædua, nu. 3. & alij communiter intelligunt, cum glos. ibi, & in l. sequent. de sylua non cædua. At I. C. ibi indistinctè loquitur, & continuatiuè, post. d. l. ex sylua, quæ de cæ-

dua & non cedua agit: & sic diuinatorium esset, & contra reg. l. iam hoc iure. ff. de vulga. restringere. d. l. ad arbores frugiferas tantum quod aliquo qualiter videtur aduertere Fulgo. meliusque intelligitur secundum terminos proximè notatos, quod usufructus principaliter syluæ non erat. Si enim ibi tantum ageretur de arboribus frugiferis, vel non cæduis, non oportebat solas grandes arbores excipere.

In eodem articulo variant Doctores. circa arbores non frugiferas: alij enim eas cæduas appellant, si renasci possunt, licet longo tempore: ideoque eas in fructu esse dicunt, posseque usufructuarium indistinctè eas cedere & vendere: ut tradit Alex. cōsil. 118. n. 3. & nu. 7. libr. 5. & ita Curt. seni. consil. 70. nu. 8. ad fin. Paris. consil. 111. nu. 32. libr. 1. qui hoc ut receptum asserunt. Sed Picus. d. §. Titia cum nuberet, nu. 116. dubitat, & magis probare videtur contrarium: & his non relatis, Arnulphus Ruzus. in tracta. de iur. regal. priuileg. 56. ad fin. versic. 4. ubi securè intelligit de arboribus quæ cæsæ breui renascuntur & crescunt: & ita ut receptum tradit Sigismund. d. consil. nu. 4. ibi, *non cito*: & nu. 6. ibi, *quæ non cito*: & nu. 8. ibi, *non breui*: Et hoc verius videtur: nō enim pullulare & renasci dici debet, quod annorum multitudinem exigit: argum. l. ante penul. ff. fam. l. ercisc. ibi, *tam difficilis*: & l. 1. §. 1. ff. de flumin. versic. *si tamen*: ad frequen

frequentiora enim iura adaptantur.

60 Quibus vtiliter præmissis in fructuario; eadem videntur Docto. indistinctè applicare ad patrem legitimum administratorem: vt scribit Angel. in. l. fin. §. sin autem æs alienum, in fin. infr. titu. prox. Cæpol. de seruitu. rusti. cap. 22. de montibus, nu. 13. Tiraq. de retract. conuent. §. 3. glo. 1. nu. 22.

O Ego autem eam æquiparationē non ita indistinctè veram puto: video enim ex suprascriptis iuribus, in hoc articulo restrictum nimis esse ius fructuarij, etiam in his quæ proprietatē deteriorem non facerent: nec tam amare cum patre agendum putarem, nec extenderem. d. §. fin. l. item si fundi, & d. l. ex sylua. cum sequē. de fructuario ad patrem legitimum administratorem. Considero enim in alio fructuario aliquando præsumi fraudem: quia fortasse volet durante suo usufructu, plus debito vti re cum danno proprietatis. l. & hæc distinctio. 38. §. 1. & ibi Bar. ff. loca. quæ suspicio cessat in patre, qui omnia præsumitur filijs parare. l. nichil. ff. de bon. liber. ibi: *cum omnia quæ nostra sunt, liberis nostris ex voto paremus.* & l. scripto. §. fin. ff. vnde libe. Nec valet argum. de alio fructuario ad patrem, cui maior potestas deferretur, vt patet ex hac. l. & l. cum oportet, cū ijs quæ superius probaui. Nec obstat tex. in. d. l. fin. §. sin autem, infr. titu. 1. dicit enim patri non permittendum, vt deteriorem filij proprietatē faciat: ita enim intelligitur potestas ei

concessa in aduentitijs, secundum Bald. hîc ad fin. per regulam. l. creditor. §. Lucius. ff. manda. facit in patre l. generaliter, versicu. negocia, ibi, *vtiliter.* C. de secund. nupt. Resoluo igitur in patre legitimo administratore non procedere simpliciter iura loquentia de fructuario: arbitrio enim fructuarij nihil, patris autem arbitrio tota administratio cõmittitur, vt in his iuribus.

Manebit autem æquiparatio quo ad illud, ne arbores frugiferas cedat: ne alia damnosa faciat: & ita in patre procedat. d. §. fructuarius. l. æquissimum, & §. conductot. l. in fraudem: faciunt quæ superius dixi cum Bart. Paul. Alex. in. l. Imperator. ff. ad Trebell. de remouendo patre malè administrante. Hinc infero posse patrem remoueri in hoc articulo, si notabiliter deteriorem reddat proprietatem, cædendo arbores frugiferas, vel simile damnum dando: argum. text. in. l. & eleganter. 7. §. 1. ff. de dolo, ibi: *vel edificia diruit: vel arbores excidit: vel vineas extirpauit.* & l. 2. ff. si vsufr. Peta. ibi: *arbores deiecisset, aut edificium demolitus, aut aliquo modo deteriorem vsufructum.*

Receptum enim est, posse fructuarium repelli ob hanc causam, per text. in. l. hoc amplius. 9. §. vlt. ff. de dam. infect. ibi: *cum quæque fructuarium qui non reficit à domino vii frui prohibendum:* tradit vt receptum Alex. in dict. l. diuortio. §. si fundum. Paul. in Authen. qui ré. n. 3. & ibi Dec. n. 5. C. de sacros. eccles. Tiraq. d. libro de retr. cõuē. §. 3. glo.

glof. 1. nu. 22. Ioan. Hanibal, in l. ne-
mo potest, nu. 168. ff. de lega. 1. Mo-
lin. in consuetud. Paris. §. 1. glof. 1. nu.
31. fol. 14. Carol. Ruin. libr. 2. consil.
ultimo, nu. 31. & sequen. licet enim v-
susufructuarius cautionem præstiterit,
ex qua conueniri posset, id non tollit
hoc remedium, secundum Paul. in d.
Authen.

Idem in Emphyteuta, licet eius
ius sit perpetuum, videaturque ma-
ius: repelli enim potest, si arbores fru-
giferas cædat, vel rem deteriore faciat,
vt notat Bald. in d. l. diuortio. §.
si fundum: cuius opinio recepta est,
(quod plene ostendam, quia Ioan.
Imol. & Roma. ibi dubitant, & Ias.
ibi contradicit: & Ang. Aret. & Ma-
th. de afflictis statim referendi quia
etiam dubitat Chass. in consuetud.
Burg. rubr. 4. §. 6. ad fin. nu. 18.) Sed
Bald. sententiam defendit Alex. in d.
§. si fundum, probant Paul. & Dec.
in d. Authen. Cæpol. in d. cap. de mō-
tibus. Tiraq. vbi sup. Ias. in l. 1. nu. 99.
C. de iur. emphyt. Sigismun. consil.
feud. 28. nu. 3. & sequen. Aymon. con-
sil. 300. nu. 1. & sequen. glossat. con-
sue. Cathalon. pagi. 120. nu. 38. & nu.
41. & Paul. Picus. d. §. Titia cum nu-
beret, nu. 120. vbi eam dicit commu-
nem: & ita fatetur Ias. in d. §. si fun-
dus, & ita consuluit, vt patet consil.
17. lib. 1. vbi utiliter declarat: & in d.
Authen. qui rem, nu. 6. & Francis.
Zoanet. vbi notabiliter ampliat, libr.
rer. quotidiana. cap. 57. Idque placere
debet in odium malignè vtentium.

Nec enim proprietario esset bene cō-
sultum, si vsufructuarius vel emphy-
teuta rem deteriore faciens, non re-
pelli posset: cum tempore veritas oc-
cultaretur, & difficilis probatio, vel
impossibilis redderetur.

Ex his cauendum est ab Angel.
Aret. in §. fin. col. 2. nu. 3. Instit. de v-
suf. vbi indistinctè scripsit, emphy-
teutam vel fructuarium, re malè vtentem,
non repelli, sed conueniri posse
actione leg. Aquiliæ, vel ex cautione
præstita: quod etiam tradit Mathæ.
Afflict. lib. 3. feud. in titu. si de feud.
fuer. contrauer. intet dom. & agna,
§. licet vassallus, nu. 14. fol. 36. non ad-
uertentes contrarium esse receptissi-
mum.

61 In eadem collatione vsusfructus
paterni ad alios, est alia prærogatiua.
9. vt pater absque filio per se possit ac-
cipere possessionem aduentitiorum,
ex verbis huius. l. & l. cum oportet:
dum patri administrandi & agendi
potestatem deferunt, ac si dominus
esset: diuersum autem est in alio fru-
ctuario. Et hanc differentiam expres-
sim tradit Alber. in l. cum oportet,
ad fin. princip. probatque eam Boeri.
decisio. 199. nu. 9. dicens esse speciale
in patre legitimo administratore: ci-
tatque plures Docto. asserentes non
posse alium fructuarium possessionē
accipere, nisi à manu hæredis, vel
proprietary, vt per Alex. consil. 50.
nu. 5. libr. 7. Soci. consil. 131. nu. 8. lib.
1. qui loquuntur etiam de vsufu-
ctuario vniuersali. Et ita Paris.
consil.

consil. 37. n. 2. lib. 3. & in alijs fructua-
rijs scribit Roma. consil. 312. Boer. cō-
sil. 19. Idēq; vt receptissimū tradit Ay-
mo. Crauet. in. l. 1. nu. 142. ff. de lega.

1. Et in usufructuario vniuersali ex
testamento, idem fatetur Deci. con-
sil. 418. n. 3. vbi id limitat in casu vxo-
ris relictæ fructuariæ: quod tamē nō
est sine dubio, ex Alex. consil. 56. ad. fi.
lib. 3. de quo etiam dubitat Paul. à mō-
te Pico, in. §. Titia cū nuberet. q. 45. n.
137. ad fin. & in proposito tradit Go-
zadin. consil. 21. nu. 17. & consil. 99.

62 Quod autem communiter dicūt
Docto. sup. citati. consonum est iuris
regulis. Si enim vsusfructus consti-
tuatur inter viuos, necessaria est pos-
sessio ex voluntate constituentis, vel
authoritate iudicis. l. si ex stipulatio-
nes, & ibi Bar. & Ias. ff. de acqui pos-
ses. si autem vsusfructus testamento
relinquatur, non potest possessio acci-
pi nisi à manu hæredis, cū id neces-
sarium sit etiam in rebus plenè reli-
ctis, in quibus nihil mansurum sit pe-
nes hæredem. l. non dubium. C. de le-
ga & l. 1. ff. quor. legat. postquā verò
fructuarius ab hærede vel proprietario
possessionem consequitur, actio-
nes exercebit contra debitores, & a-
lia faciet per se, quatenus vsusfructus
extenditur: vt colligitur ex Alex. in
dictis cōsil. notat Deci. d. consil. 418.
n. 8. Anchar. consil. 3. facit. l. 1. §. vlti-
cum. l. sequen. ff. vsusfruct. quemad-
mo. caue.

Hinc patet huic resolutioni non
aduersari doctrinam Bart. in. l. 1. n. 6.

ff. de lega. 1. dum scribit vsusfructū
in testamento relictum, ipso iure le-
gataro acquiri ante traditionem hæ-
redis, vt alia relictæ: id enim non ex-
cusat legatarium, si accipere velit pos-
sionem absq; autoritate hæredis,
per supra dicta iura. Et opinio Bart.
recepta est secundum Alex. in. d. con-
silijs, & Alcia. in. l. 2. §. & harum, nu.
51. ff. de verb. oblig. Ias. in. d. l. 1. nu. 62
cum sequen. licet Areti. ibi dubitet,
col. penult. nu. 4. ad fin. cui Ias. satisfa-
cit, limitans doctrinam Bar. vt pro-
cedat in legato, non autem in fideicō-
misso: facta differentia inter relictum
per verba directa, & relictum per ver-
ba obliqua: idque probat Alci. ibi,
nu. 42. Sed Bart. d. n. 6. aperte contra-
dicit: & Iacob. de Nigr. nu. 145. ad fi.
& Crauet. n. 142. quibus ego accedo
reiecta ea verborum differentia: & ita
indistinctè loquitur Bal. in. l. 1. ad fin.
C. commu. de lega.

63 Circa iudicialia, habet hæc. l. posse
patrem in aduentitijs agere: vt pa-
tet ex tex. ibi: *per se poscere*: & eodem mo-
do agentibus respondere: vt in versu.
litē inferentibus resistere: Idemque colli-
gitur ex. l. cum oportet. §. non autem
ibi: *pleniſsimam potestatem*: Qua in re non
parum variant Docto. circa modum
agendi vel defendendi. Bart. autem
hic per verbum: *debet*: videtur innuere
necessarium esse, vt patre agente vel
conuento, in aduentitijs, addatur
in libello nomen legitimi admini-
stratoris: & idem vult Angel. hic,
nu. 7. ad fin. quod etiam sentire vide-

tur Bart. in. l. pater qui castrense, n. 2. ibi, *ut legitimus administrator. ff. de castre. pecu. & in. l. si infanti, nu. 2. C. de iur. delibe.* Idem ut receptum tradit Felin. in. c. cum olim, col. 4. vers. quo autem, de testib. ibi, *debet administratorio nomine, & ita Fulgo. hic, n. 7. ibi, verba libelli referenda sunt ad personam filij: & cum Fulgo. Corne. hic, n. 3. & idem vult Faber hic, & Mathæ. de Affict. lib. 2. constitut. Rubr. 9. nu. 12. ad fi. ibi, formabitur contra filium.* Ultra quos omnes addo gl. quæ idem voluisse videtur, in. l. cum dos. 7. verb. nec proderit. ff. de pact. dotal. ibi, *filia nomine agere.* Et subdit Bar. hic, ex comuni practica tunc nominari solere patrem & filium: idem scribunt Salice. & Corn. & verè ea videtur civilior agendi forma quam usus obseruat.

64 Dum autem Docto. vtuntur verbo, *debere:* videntur innuere (vt dixi) necessarium esse pro forma libelli & iudicij, vt pater agat vel conueniatur expressa ea qualitate legitimi administratoris. Ego autem verissimum credo libellum, & iudicium sustineri, licet ea clausula non addatur: nec tam inhæredum est formulis in iure odiosis, vt patet in. l. 1. C. de form. subla. quod maximè probatur, quia in prosecutione causæ semper deducitur, & latius explicatur ius litigatis: & ita constabit patrem agere vel conueniri vt legitimum administratorem: quæ probatio apta sustinet etiam libellum defectuosum, ex gl. celebri in. l. 1. §. si quis argentum, verb. iuranti. ff. de pos. ibi,

*nisi postea probetur: quam Doctor. extollunt, vt per Felin. in. c. 2. n. 4. col. 2. de libel. obla. notabiliter Ias. in. l. 1. ex. n. 6. ff. de offic. assesso. Idque planius apud Lusitanos, aliasq; nationes quibus viget salubris. l. vel consuetudo, vt iudicetur secundum veritatem probationis, non obstante ineptitudine libelli, vel processus errore: quod iuatur ex tex. notab. in. l. si. §. fin. ff. quod met. cau. quem notat Bald. ibi: sentit enim I. C. non irritanda acta, quibus ius & veritas constat, licet circa ordinem procedendi, solennia omnino seruata non sint: vt colligitur ex. d. §. fin. ibi, *Quamuis non extra ordinem executionem fieri, sed civiliter oportuit: quæ tamen solutioni debite quantitatis profecerunt, reuocari inciuile est.* De quo agit Ias. videndus, in. l. a diuo Pio. §. in venditione, n. 12. ff. de re iudic. Paul. & Alex. in. l. si cum nulla. ff. eodem. Anchar. eleganter consil. 212. Deci. consil. 449. n. 19. Mathæ. de Affict. lib. 1. const. rubr. 25. nu. 32. Areti. in. d. §. nihil commune, col. 2. n. 7. & ibi Rip. n. 74. Iacobin. in. l. si de vi, in fin. ff. de iudi. Rebus. in. 1. tomo consti. Gallic. pag. 131. post Ias. in. l. iu- bere cauere, nu. 5. ff. de iurisd. omni. iud.*

Tutius igitur est, libellum & iudicium sustinere, patre agente vel conuenito in aduentitijs, ex mente gl. hic melius sentientis, verb. legitimam, ibi, *quocumque modo fiat, non est ius: quod nude tangit remissiuè Chass. in consuet. Burg. Rubri. 6. §. 5. nu. 5. folio.*

Ex quibus etiam tutius puto, ut libellus & iudicium sustineatur conuēto patri, non expresso nomine filij præsentis & maioris infante, de quo statim plenius. Idem etiam puto, ut quamuis filius absens sit, vel infans, possit pater agere, vel conueniri, expresso nomine filij, id est, tanquam legitimus eius administrator: nec sit de forma necessaria, ut pater tunc agat vel conueniatur nomine proprio: reiecta differentia Paul. hīc, n. 2. ad fin. quem sequitur Corne nu. 3. Ea enim forma, ut dixi, nec validat nec irritat processum.

65 Ex verbis huius. l. & l. cum oportet: dum patri plenissimam potestatem deferunt, agendo & defendendo in aduenticijs, infertur contra glo. quam rectè Docto. communiter reprobarunt, dum glo. volebat, nō posse patrem procuratorem constituere in causa filij, ante litem contestatam: per. l. neq; supra de procurato. quæ loquitur de tutore & curatore, nec ad patrem extendi debet, secundū Cyn. Bar. Alberi. Bald. Angel. Salic. Paul. & est cōmunis sententia secundū Fulgo. & Corn. & secundū Imol. in. c. accedens, n. 5. de procurato. secundū Roma. consil. 241. n. 10. Mathē fil. notab. 191. Alex. n. 6. & Ias. nu. 4. in fin. in. d. l. neque, Tiraq. in. l. si vnquam, in princ. n. 29. Curt. in. l. præses n. 14. in fin. C. de trāfactio. Ang. Arceti. in. §. si autem. n. 7. insti. de satisfda. Rober. Maran. in. l. si actor, nu. 11 ff. de procurato. Marc. Mant. libr. 1. lo-

cor. cap. 18. & hanc conclusionem extollit Bal. in. c. fi. nu. 5. de iu calum. licet gl. nō bene referat: & hæc recepta opinio nō bene restringitur à Fulgo. hīc, nu. 5. nec puto verū, quod tradit specul. de libel. concep. §. nunc videndum. in fine, ut necessum sit tunc procuratorem agere debere nomine patris & filij simul licet eum sequatur Imol. in. c. accedens nu. 5. de procur. Sed magis sustinebo iudiciū siue procurator agat nomine patris, siue filij, ex hic deductis.

66 Sed in hoc aduertendum est, quod quamplures Doct. ex sup. citatis hoc indistinctè asserunt, ut. s. pater possit agere, & procuratorem constituere, non expectato consensu filij, cuiuscūque ætatis filius sit. Et hoc probare videtur Bar. hīc, nn 1. & apertius Bal. n. 8. dicens magnos viros contra dicere, sentiens de Innoc. ut proximè adducam: & hanc sententiam indistinctè à nostris teneri, asserit Paul. hīc, n. 2. vers. dicit tamen, & hoc vult Bart. in. l. fin. §. vbi autem, in princ. infr. titu. 1. & hanc dicit communem sententiam legistarum Imol. in. l. fin. §. pupillus, nu. 3. ff. de verbo. obliga. & ibi Arceti. n. 5. Sed in hoc mira est Docto. varietas: dixit enim Innoc. in. d. c. accedens, de procurat. n. 1. non posse patrem sine filio procuratorem cōstituere, nec agere, nec defendere in aduentitijs, vbi filius est maior septennio, per tex. terribilem, & qui videtur apertus in. d. l. fin. §. vbi autem in vnum infra titu. seq. ibi, *adhibeatur autem etiam*

etiam filiorum cōsensu, nisi adhuc in prima etate sint constituti: per quem text. Iustini. mirabiliter restringit potestatem, à Constantino hinc cōcessam patri: hinc enim nullum verbum de consensu filij, ibi autem filij consensus exigitur: & ita ibi notant Cyn. & Salic. & Angel. & Corn. & ita iudicavit Decisio. Capellæ Tolos. q. 105. idem cōsultuit Roma. per illum tex. d. consil. 241. n. 10. & cum Innoc. ita resoluunt Imo. & Areti. d. l. si. §. pupillus. ff. de verb. oblig. vti Areti. ad finem dicit nō posse responderi ad illum tex. per quem ita etiam tradit Alber. in. l. si longius §. si filius, n. 4. ff. de iudic. & ita concludere videtur Paul. in illo. §. nu. 3. & sequen. & Fulgos. nu. 4. & est in hoc summè notab. tex. ille secundum Roma. d. consil. & possent per eum irritari plures processus, deficiente cōsensu filij, secundum Fulgos. Angel. & Corne. ibi: quod etiam colligitur ex Paul. ibi, n. 5. ibi, *quod iudicium sit nullum.* & ita cum Innoc. asserit Angel. in. §. actiones autem, n. 4. Institu. de actio. quod etiam probare videtur idē Ange. in. §. pupillus, n. 7. Institu. de inutil. stipula. Vndè si benè attendas hæc videtur receptior opinio legistarum & Canonistarum quicquid Imol. & Aret. dixerint. d. §. pupillus: & Aulfred. in addit. d. decisio. Capell. Et verè tex. in. d. §. vbi autem, videtur omni resolutione maior, & mire restringit (vt diximus) potestatem in hac. l. patri concessam: ad quod non aduertunt Alex. & Ias. d. l. nec. C. de pro

cur. Curt. & plures sup. citati.

In quo articulo quia frequentissimus est, & maximè animaduertendus illud pro Innoc. vrget, quòd. d. §. vbi autem, vt posterior, potuit addere & detrahare huic. l. Vndè si contra Innoc. arguas ex hac. l. facilis est responsio ex nouiore constitutione Iustinia. in d. §. iuxta. l. nō est nouum cum sequen. ff. delegib. maximè cum hæc. l. apertè non excludebat consensum filij, quem ibi Iustin. exigit.

Nec placere potest quod quidam tentabant, quos merito improbant Salic. & Corn. in. d. §. vbi autem: dicebant enim hæc. l. procedere in matris, illum vero tex. in alijs aduenticijs: par enim ratio est regulariter in his omnibus iam æquiparatis in. l. cum oportet.

Cum autem Bar. non obstantibus verbis. d. §. audacter asserat, non esse necessarium consensum filij, minus placere potest quod ipse respōdet ad illum. §. dicit enim cum Iacob. Butr. vt dum tex. exigit consensum filij, intelligatur filius consentire tacitè & sic vbi non contradicit: quod tamen satis videtur contra literam text. ibi, *adhibeatur etiam filiorum consensus,* quæ verba non possunt applicari taciturnitati, vel patientiæ, maximè in filio impubere.

Aduerto etiam quòd in constitutione procuratoris, verior videtur sententia Bar. eamq; receptiorem puto, vt sine filio possit pater procuratorè constituere in aduenticijs, per hanc. l.

I cui in

cui in hoc Iustin. nihil addit in. d. §. in quo tantum loquitur de iudicijs, vt patet ibi, *suscipiat actiones & moueat*: quod rectius videtur aduertere Bal. ibi, n. 1. quem probare videtur Paul. nu. 4. & Marant. d. l. si actor, nu. 11. & Alex. hic ad Bart. & in hoc rectius dixissent Imol. & Areti. opinionem. Ci. & Bart. comunem esse, & ita saluo assertionem Paul. hic, asserentis communem esse, nostrorum contra Innoc. & consequenter cauendum est à Corn. hic, & ab omnibus ferè alijs sup. citatis, miscentibus articulum constituti procuratoris, cum articulo agendi vel defendendi in iudicio. Que tamen diuersa sunt, vt patet re ipsa, cum autem huic. l. non addatur aliquid à Iustin. circa procuratorem: non est mutandum quod expressim non corrigitur, vt. l. præcipimus. C. de appellat. cum vulgarib. Possentq; considerari pro ratione differentie, maius periculum in agendo vel defendendo, quàm in constituendo procuratore, vt sic cautiùs agatur in eo in quo maius periculum vertitur.

Circa illum. §. & in hoc articulo, ob varietatem Doctor. tædioso, licet quotidiano: aduerto duriora esse verba Iustin. ibi, dum inquit, *adhibeatur consensus*: quàm si simpliciter diceret, *consentiens filio*: verbum enim *adhiberi*: aperte significat consensum expressum, de quo constare debeat extrinsecè: nec verificatur in taciturnitate vel patientia, ex notat. in. l. 2. §. voluntatem. ff. solut. matri.

Fateor autem (si text. ille non staret) æquiores videri Bart. opinionem, ne pater legitimus administrator, filij consensu egeret, maximè ante virile ætatè: quo magis miror decisionem illius text. iuncta communi omnium interpretatione: *Quid enim iuuabit consilium vel consensus filij impuberis, vel etiam puberis ante virilem ætatem? malus enim consultor erit minor: iuxta. l. 1. ff. de minorib. & l. fin. C. de legit. tuto. nec tam strictè agendum videbatur cum patre, de quo lex omnia confidit.*

Vndè ob authoritatem Bar. & æquitatem eius opinionis, admittenda videretur quælibet responsio colorata, ad. d. §. ne rigor eius iniquus reddatur: ne etiam processus facile irritentur, quod esset reip. in commodum. Cogitabam igitur an posset responderi ad illum tex. vt loquatur de consilio, non de necessitate: vt aliquando scribentes respondere solent. Sed non placet, quia verba illa *adhibeatur etiam consensus filiorum*: necessitatem designare videntur: iuxta. l. non dubium. C. de legib. Cogitabam etiam an specialiter tex. ibi intelligi debeat in hæreditate aduentitia, de qua agebatur in ea. l. & §. ante illum: non de alijs aduentitijs, vt pungere videtur Corne. hic, col. 3. ante nu. 3. versi. sed tu. Possetque aliquo modo probari hæc differentia, eo quod in hæreditate, etiam iure antiquo, non poterat pater sine filio adire vel repudiare: vt in l. is qui hæres. §. fin. ff. ed. acquir. hæred.

sed. quod non erat in alijs aduentitijs
 vt per glo. & omnes ibi, & est notissi-
 mum. Et in noua rigidaque decisione
 illius. §. posset forsan admitti hæc re-
 strictio: quæ tamen non placet, quia
 par ratio videtur in omnibus aduen-
 titijs: ideo cogimur imitari ingenio-
 sum doctissimumq; Soci. qui sæpè co-
 gitandum reliquit, vel dicendum cū
 I. C. in. l. prospexit. ff. qui & à quib. suf-
 ficere ita. l. scripta esse: & quòd I. C.
 ait, in. l. non omnium. ff. de legib.

Illud autem ex scribētibus in hoc
 mihi placet, vt licet tex. ille exigat cō-
 sensum filij, si tamen non habeat cau-
 sam contra dicendi, valeant quæ pa-
 ter sine filio gesserit: vt sentit Ange. d.
 §. vbi autem, ibi, *siquam iustam causam.* &
 Paul. n. §. ibi, *causam contradicendi:* & ita a-
 pertius Fulgo. ibi, nu. 3. quod iuuatur
 ex decis. text. in. l. si cum dotem. §. eo
 autem tempore, in fin. ff. solu. matr.
 ibi, *si pater sit, cui omnimodò consentire filiam
 decet:* & ibi, *filia leuis mulier, vel admodum in-
 uenis:* & ibi, *potius patri acquiescere prætorum
 oportere:* conducunt quæ utiliter tradit
 Palat. in repet. Rubr. §. 22. col. 2.

In eodem articulo placet etiam
 quod eleganter considerat Imol. in.
 d. l. fin. §. pupillus. ff. de verb. oblig. n.
 3. in fin. vt opinio Innoc. & decisio il-
 lius tex. exigens consensum filij, pro-
 cedat tantum, cum agitur de proprie-
 tate quæ filij est, vel esse potest: secus
 autem si agatur de usufructu qui pa-
 tris est, vel esse debet: quod etiam sen-
 sit Angel. ibi: idem que ex Specul. &
 Ange. videtur probare Fulgos. hîc, n.

§. in articulo procuratoris constitue-
 di. Et Aufre. in addit. Capel. d. q. 105.
 & Corn. hîc, col. 3. in priuc. quod pro-
 batur, quia aliàs deterioris cōditionis
 esset pater in suo usufructu, quàm qui
 libet usufructuarius extraneus, cōtra
 iuris regulas & ratiōes de quibus sup.
 iuncta regula. l. i. §. vlt. cum. l. sequen.
 ff. usufruct. quemad. caue.

Tādem in hoc articulo omnes, ne-
 mine dempto, intelligunt tex. in. d. §.
 vbi autem, in illis verbis, *prima etate:* vt
 intelligatur de filio minori septennio:
 vt sic ex rigore illius tex. exigatur con-
 sensus filij, cum maior septennio est:
 omnes ibi, Innoc. Areti. decis. Capel-
 læ, Roma. & reliqui sup. citati Fulg.
 Ang. hic & omnes. Quorum funda-
 mentū esse videtur, licet nō exprimāt,
 ex eo quod aliàs prima etas à Doct. intel-
 ligitur de infantia vsq; ad septenniū,
 secundum glos. cælebrem, in Prohē.
 6. Decret. verb. perfectus.

Ego autem contra omnes verius
 puto, Iustinian. ibi non de infantili æ-
 tate tantum: sed de pupillari, vsque ad
 14. annū sentire. Nec est. l. aliqua, quæ
 cogat primam ætatem, tantum intel-
 ligi vsque ad septennium: licet prædi-
 cta glos. magistraliter ætatem homi-
 nis multifariè diuidat. Licet etiam ali-
 qua diffetentia sit in multis articulis,
 inter infantem & aliquanto maiorē
 ante pubertatem, quod nō negamus:
 Sed cum tex. ille de prima ætate lo-
 quatur, & innuat post eam necessa-
 rium esse patri consensum filij, intelli-
 go post pubertatem, vt ibi ad minus

tota ætas ante pubertatē dicatur prima: nec in ea requiratur filij cōsensu quod mihi fit verisimilè. Primò quia ante pubertatem, nullum cōsiliu filij esse videtur ex l. vna. C. de fals. mo ne. cum vulgaribus. Videreturq; ridiculum in patre exigere consensum filij impuberis, cum in tutore non exigatur, in iudicijs nec in bonorū administratione: vt. l. i. §. sufficit, & ibi Bar. ff. de administ. tuto. de quo proximè latius. Suadetur etiam hæc interpretatio, eo q̄ tota hæc ætas vnico nomine pupillaris appellatur: eodemq; nomine & iure censetur. l. moribus. ff. de vulga. & pupil. & bonus tex. in princ. Institu. de pupil. substitut. idemq; colligitur ex l. C. in. l. pueri. 214. in fin. ff. de ver. signi. & ibi notat Alcia. & Spicgel. in lexic. iuris, verbo puer. Ideoq; à natiuitate ad pubertatem pariter negatur facultas testandi. l. qua etate. ff. de testam. & intra eam ætatem pariter datur, & durat tutor. l. i. ibi, *propter etatem suam*: ff. de tutel. & interim pupilli pupillæq; pariter appellantur: vt in princ. Institu. quib. mod. tute. fin. Sed & intra eandem ætatem minor testimonium ferre non potest. l. 3. §. lege Iulia, cum glos. ff. de testib. intra eandem ætatem nec in causa spiritua li quis auditur. c. fin. de iudic. in. 6.

Quibus iuribus patet, puerū & puellam propriè dici a natiuitate vsque ad pubertatem, licet docendi gratia, & ad aliquos effectus aliquando fiat diuisio illa infantilis & puerilis ætatis.

Imò non putarem absonum intel

ligere tex. in. d. §. vt illa verba, *prima etas*: intelligatur de plena pubertate: vt alias accipitur in. l. Mela, vers. certe. ff. de alim. & cibar. lega. & l. cum filio. ff. de legat. 3. & l. i. §. pueritiam. ff. de postul. quibus iuribus pueritia accipitur in varijs casibus, non solum vsque ad pubertatem ordinariam. 14. annorum, sed etiam vsque ad. 17. & 18. annum. Cum igitur hæc nomina ætatis ambigua sint, per illa iura & per alia, quæ adducit glos. in. d. §. pueritiam: rationi consonum videtur, vt ita *prima etas*: intelligatur in. d. §. vt minus aduersetur ei quod dixerat idem Iustin. in. l. cum oportet. §. i. dum patri plenissimam concedit potestatem: vt etiam non tam strictè cum patre agatur: tum etiam quia frustratorinm esset impuberis consensum expectari: Ex quibus noua hæc opinio, verisimilis & æqua videtur.

67 Ex sup. dictis, patet, longè maiorem esse potestatem patris legitimi administratoris quàm tutoris: quod constat ex multis supra traditis, & inferius tradendis: probat Ias. in. l. filiusfamil. nu. 9. ff. qui satisda. cogant. Tiraq. in. l. si vnquam, in princip. ex. nu. 29. ideoque reprobatur argumentatio glos. hîc, de tutore ad patrem. Infertur etiam non teneri patrem satisfidare, quando tutor à satisfidando excusatur: vt colligitur ex glos. hîc, melius ex glo. & Bar. in. d. l. fin. §. vbi autem, infr. titu. i. & est ibi communis resolutio: & in. d. l. filiusfam. Vnde cauendum est ab Angel. Aret. in.

d. §. sin autem, nu. 9. in. fin. Institut. de satisfda. glo. autem in. d. l. filiusfam. circa hoc laborat, quia videt ibi patrem satisfacere.

Sed. l. illa difficultatem non facit in patre legitimo administratore: quia tempore illius. l. adhuc non erat hoc ius, quod nouè à Constanti. & Iustin. postea introductum fuit: secundum veram & receptam sententiam, quã plenè probauimus in prima parte huius. l. Et secundum hæc cauendum est à verbis Lorioti de, consanguinitate, axiom. 40. & sequen. dum indistinctè scribit patrem satisfacere teneri: quærens cur teneatur, cum tutor ab eo onere excusetur? quod applicari non potest ad patrem legitimum administratorem, qui agit ac defendit ac si in regre dominus esset, maximè absente filio: iuxta tex. in. d. §. vbi autem. l. fin. infr. titu. 1. Quod autem ibi Loriotus affert pro ratione differentie inter patrem & tutorem: nõ nouum est sed glo. & omnium, in. d. l. filiusfam. in fin. ff. qui satisfda. cog.

Ex his etiam magis cauendum est à Cino hîc, nu. 2. qui incautè scribit, posse auctorem conuenire solum filiumfamil. præsentem septenio maiorem: per. l. 1. §. sufficit. ff. de adminis. tuto. Quo errore labi videtur Corn. hîc, nu. 3. ibi, *aliter pater*: nec bene Paul. & Corn. hîc, citant Bart. in. d. §. sufficit.

Labuntur autem ij doctissimi patres, arguendo de tutore ad parètem legitimum administratorem: & in

eo magis quòd putant posse quem in ius vocare filiumfamil. septennio maiorem, in aduentitijs: cum per hanc. l. & l. cum oportet: & l. fin. titu. sequent. exercitium actiõis & defensionis, ad patrem spectet.

Cauendum etiam est ab eis & ab alijs alibi, citantibus text. & Bar. in. d. §. sufficit: non enim l. C. ibi permittit posse citari impuberem solum, sed cù tutore: quo casu in reflectu tutor ipse citatur, vt rectius intelligit glo. in. l. 2. ff. de condiçt. furt. & glo. in. l. nec impuberes. ff. de in ius voca. quam Paul. ibi malè refert.

Cauendum magis est à Bar. in. d. §. sufficit, nu. 2. dum putat pupillum infante maiorem solum citari posse: quod etiam probare videtur Specu. de libel. concep. §. nunc videndum, nu. 10. & Paul. d. l. nec impuberes: & apertè Mathæ. de Afflic. decisio 262. nu. 2. Verior enim & receptior sententia est, non posse impuberem sine tutore citari, manifesta que ratio repugnat: quia pupillus ad citationem non attendet, nec tutorem vel defensorem certiorabit, ætas, enim illa quod videt ignorat: quod in terminis pro text. in. l. 5. §. 1. ff. quib. ex caus. in posse sibi, *aduocandi sunt tutores pupilli*: Ad idè facit. l. contra pupillum. §. 4. ff. de re iudic. vbi Pau. ita melius sentit, & Alex. ibi: licet rem inuoluat, & ita contra Bar. iudicatum fuisse asserit Imol. ibi, in fin. & ita resoluit Bald. in. l. fin. ante nu. 1. C. si propt pub. pensita. Et cù eo Iacob. de S. Georg. in. d. l. nec im-

puberes, nu. 2. & ita resoluit Paulin. d. l. 2. nu. 3. ff. de condict. furt. colligitur etiam ex Salic. in l. clarum, nu. 4. C. de autho. præs. & hanc sententiam receptam asserit Alex. in d. l. nec impubes, ad fin. dicens opinio Bar. magis communiter reprobari. Et tandē apud Lusitanos hanc opinio. quæ venior æquior & receptior est, probat. l. Regia, lib. 3. titu. 86. §. 4.

Et hinc cessat in proposito, dubitatio Dec. consil. 449. nu. 11. Hinc cessat etiam dubitatio Aymo. Crau. consil. 225. nu. 1. qui articulum non resoluit, hinc cauendum est à Panor. in c. tua nobis, nu. 1. de appella. qui parum tute hoc remittebat ad nota: per Bar. in d. §. sufficit: hinc etiam cauendum est ab Afflict. lib. 2. feudo. titu. de mil. vafal. qui contum. nu. 35. vbi in pupillo maiore septennio loquitur contra hanc veriore. & receptiorem sententiam, putans eū sine tutore citari posse: & in d. decisio. male citauit Bal. in l. donatarum, C. de acquir. posses. qui potius contradicit, nu. 3. ibi, *sed solus tutor.*

Si autem tutor non citatus compareat pro pupillo citato, sustinebitur iudicium, secundum Paul. & Alex. in d. l. contra pupillum, & in d. l. nec impubes: intelligendo si tutor compareat ante litis constationem: vt doctè resoluit Imol. in d. l. contra pupillum: In quibus terminis non est differentia inter pupillum infantē, vel proximum pubertati, ex Imol. vbi supra & receptiori sententia contra Afflict.

d. c. 1. nu. 35. Et hoc iuuatur, quia citatio illegitima, sustinetur ex comparitione partis: vt per Alex. in l. 1. nu. 3. ff. de ferijs. Felin. in c. 1. nu. 18. de iudic. idem Felin. in c. illud, nu. 8. de præs. script. Alex. Iaf. & Deci. in l. fin. C. de iniur. vocan. Hippol. in l. de vno quoque, nu. 43. ff. de re iudic.

68 Ex verbis huius. l. ibi, *sumptus ex fructibus facere*: planè colligitur patrem ex fructibus aduentitiorum filij, litis expensas facturum. quod notat & mentitenendum dicit Bar. hic nu. 3. notat etiam Bald. Ang. Corn. & alij subdit que Ang. n. 1. si fructus non sufficiat, tunc filium ex proprietate suppeditaturum expensas quod iuuatur ex l. si §. si in autem æs alienum tit. sequen. in quo articulo scribit Hispan. Anton. Gomet. in lib. de contract. cap. 15. nu. 7. ad fi. differre patrē ab alijs fructuarijs, vt scilicet alij non teneantur expensas litis facere circa res, in quibus vsum fructum habent, & resoluit vt licet procedat in habete vsum fructum ex legis dispositione, vt tunc teneatur ad expensas litis, diuersum autem sit in habente vsum fructum ex dispositione hominis: quod ante cum tradit Paul. Picus. in §. titia cum nuberet. q. 58. ff. de lega. 2. Gozad. cons. 94. nu. 37 & ante eos ita in terminis resoluebat Guiliel. cum quem refert & sequitur Bald. in l. 1. §. 1. n. 1. ff. vsum fruct. quem ad. cau. quorum nouiores non meminerunt.

Ego autem huic resolutioni rationem ab ipsis nullibi scriptam video,

nec satis tutum videtur, deterioris conditionis reddere habentem ius à lege quàm ab homine, contrarium enim colligitur ex traditis ab Alex. in. l. si vir. ff. ad. l. falc.

○ Aduerto etiam contra Docto. proximè citatos, dum agunt de alio fructuario, non videri tutum quod indistinctè scribunt, cum non teneri ad expensas litis: finge enim aliquem mouere litem usufructuario circa vsum fructum tantum, non est cur tunc oneretur proprietarius, cui nulla culpa imputari potest in eo, quòd aliquis inquietet usufructuarium. vt alias dicit Bald. in. l. 2. C. de liber. causa.

Vnde dicendum est patrem hinc sumptus facere ex aduentitijs, quia omnia penes se habet, vt legitimus administrator, magis quàm vt fructuarius, vt in simili tradit Alex. in. l. usufructu. ff. ad. l. falc.

○ Similiter est differentia inter patrem & alium usufructuarium, quia licet lis moueatur circa proprietatem, non filius, sed pater agere & defendere debet, iuxta hanc. l. cum supra traditis. At alius fructuarius in questione tangente solam proprietatem, non ita audietur, vt eleganter resoluit Angel. in. l. 1. §. vlt. nu. 1. & ibi Alex. nu. 3. ff. de noui ope. nunci & ibi bene sentit Paul. Castren. nu. 1. in fine. colligitur ex Marian. Soci. in cap. quoniam frequenter nu. 112. versic. 4. opinio. vt lite non contest. quod vt receptum refert Picus. d. §. titia cum nuberet nu. 148. & ita modificabis quæ

palsim & indistinctè traduntur à Docto. de potestate fructuarij, quem dicunt censerì procuratorem in rem suam, & agere posse nomine proprietarij per. l. 1. §. vlt. ff. usufruc. quemad. cau. de quo superius scripsi. idque confundunt scribentes vt colliges ex Iaf. in dict. l. 1. §. vlt. ff. de noui. ope. nunci, nec videtur ex iudicio agitato cum usufructuario præiudicium resultare proprietario non citato. sicut è contra vt in. l. is qui fundum. 31. & ibi Bart. ff. de usufruct. legat. quod inuolunt scrib. vt constat ex variè relatis ab Alex. in. l. sepe. nu. 106. ff. de re iudic. qua in re censetur Fraus non denuntiare litem domino, si ei nuntiari potest vt Egregiè notat Bald. in. c. 1. §. si Vasallus in. 2. si de feud. fuer. contro. inter dom. & aqua.

○ Tandem cauendum est à ratione Bart. hinc in fi. dum in hoc articulo patrem ad expensas litis teneri inquit, eo quòd habet vsum fructum ex causa lucratiua: quod refert Picus vbi supra & crotus in. l. frater à fratre nu. 123. & cor. hic. Sed debuerunt aduertere vsum fructum dispositione hominis concessum, sæpius esse ex causa lucratiua legati vel donationis vt in princip. Instit. de usufruct. & per totum. ff. eo. & tamen regulariter non tenetur usufructuarius ad sumptus extrinsecos extra refectionem rei. vt in. l. hætenus ff. de usufruct. Bald. in. l. eum ad quem C. eod. de quo latius infra. n. 72. & sic patet etiam si quis habeat vsum fructum ex causa lucratiua non teneri ad

expensas litis motæ circa proprietatem, teneri autem si mouetur circa eius vsum fructum tantum.

69 Dum verò tex. hîc loquitur de expensis litium, quas pater facere debet ex fructibus aduentitiorum filij, non procedit in sumptibus factis ad perpetuam rei vtilitatem, seu aduentitiorum meliorationem: ideoque filius eorum bonorum dominus fratribus conferet valorem expensarum secundum Bald. in auth. excipitur nu. 4. & Paul. in l. vlt. §. vbi autem nu. 7. titu. sequen. & cum Bald. Hispanus à Castelo. l. Tauri. 46. col. 2. & Alex. hic ad Bart. verb. expensas & Bart. ad Bal. in l. fin. §. emptor. C. communia de lega. estque notandum quòd Bald. indistincte loquitur, eo autem non relato quæstionem tangit Crot. in l. frater à fratre nu. 124. q. 36. ff. de condic. ind. vbi distinguit: an pater sit diues nec ne, an plures habeat filios, an sumptuum rationem scripserit: sed ab eius dictis cauendum est licet colorata videantur, ea enim ad collationem inter fratres parum seruiunt: & magis est cum Bald. vt regulariter ob ea melioramenta collatio locum habeat secundum traditionem Doctor in auth. ex testamento. C. de collat. vide sequentia & quæ. scribo in l. cum oportet. §. fin autem titu. sequen.

70 Hinc infertur ad quæstionem quâ tractat Bart. hic ex glo. l. 1. verbo non sint. ff. de impens. in reb. dota. quando viro dantur in dotem nomina debitorum, & virespendit in illis exigen-

dis, an vxor teneatur expensas satisfacere, vel minuant quantitatem ipsam exactam, glo. in d. loco, indistinctè tenet quòd non, Bart. hîc indistinctè quòd sic, alij non parum variant, glos. dicit singularem Bald. in l. 2. C. de actio & obli. vbi inuoluit, quæstionem dicit satis dubiam Alber. in d. l. 1. super glos. nu. 3. versi. vltimo, glo. illam dicit singul. chas. in consuetu. Burg. rub 4. §. 17. fol. 183. col. 4. versic. quæro. vbi non discutit, sed tantum refert Bald. hic. sic Ias. in l. si in area nu. 3. ff. de condic. inde. extollit glos. sed examé omittit. Bal. nouel. in tract. de dote, videtur hanc quæstionem omisisse: in qua Corn. hic refert Bene. de plumbi. dicentem opinionem Bart. contra glos. esse magis communem, quod simpliciter refert crotus in l. frater à fratre nu. 123. & cum Bart. est Angel. hic nu. 3. Corn. autem variè argumentatur, & vltimo loco videtur probare opinionem Bart. Alber. autem in d. l. 1. nihil certum asserit, Bart. ibi distinguit, & sic non tam indistinctè recedit à glos. ibi. & distinctionem Bart. sequitur Ioan. Campes. in trac. de exactione dotis. q. 48.

Ego circa numerum Doctor. cauendum puto à Corn. & crot. ex eorum enim relatione colligitur receptiorem esse opinionem glos. quæ Azon. fuit, eamque in effectu probat Bald. hîc nu. 13. & in d. l. 2. C. de actio. & obligat. & in l. 3. nu. 2. in fin. C. de fals. causa adiect. legat. & in l. per diuersas nu. 10. q. 6. C. mand. & eandem opinio-

opinionem probat. Specul. lib. 4. titu. de dote post diuor. restit. §. vlt nu. 25. versic. illud etiam. vbi non leuiter argumentatur pro glos. & eandem probarunt Din. & Rainer. quos refert Fulgos. hic sequens etiam opinionem glos. quae etiam probare videtur Ias. & Chas. vbi supra: & sic opinio gl. receptior videtur.

Contra glo. verò pro Bart ultra omnes urgere videtur, quod traditur in titu. de impens. in reb. dotal. esse restituendam viro necessariam impensam, eamque necessariam appellat I. C. in l. 4. illius titu. quam vir omittere non potuit, & si omittat, uxori tantundem damnabitur: quod congruit exactiōni debitorum, si maritus enim negligens fuerit in exigendo, tenetur ac si exegisset. l. meua. 50. ff. solu. matr. & in l. nupta. 31. §. quoties. ff. eod. & ibi Bart. Paul. & alij & Afflict. lib. 3. conf. Rub. 13. nu. 6. versic. 2. fallit. vñ de ex doctrina I. C. in d. l. 4. videtur necessaria expensa viri hoc casu, & consequenter satis fieri debere viro.

Placet tamen opinio glos. (quam receptio rem puto) cum declaratione Bald. in dict. tribus locis, vt scilicet distinguatur inter magnam & paruam expensam, in magna procedat opinio Bart. ne resultet iniquitas, si vir diligentiam necessariam adhibuit, & necessum fuit notabiliter expendere in exactiōne debitorum, in parua autem expensa tutius procedet opinio & ratio glos. debuit enim vir cogitare necessario aliquid expendendum esse in exigendis debitis: & hanc Bald. distin-

ctiōnem probat Ias. in d. l. si in area, idem in l. diuortio. §. impendia ad fi. ff. solu. matr. Alex. ad Bart. in d. l. i. ff. de impens. litera. f. & comprobatur ex I. C. in l. omnino ibi, *modicas impensas*: ff. eod. & ex ratione I. C. in l. iure succursum. 7. ff. de iure dot. ibi, *circumuenus*: & ibi, *bono & equo non conuenit*.

Qua in re magnam vel paruam expensam non iudicarem simpliciter, sed respectiue attenda quantitate dotis arg. l. res bona fide. 54. ff. de contrah. empt. melius ex l. Scio. secundum literam & interpretationem Alber. ibi. ff. de in integ. restit. reiecta vulgari allegatione vt melius tradit Dec. in cap. de appellationibus. de appel. & in proposito ita prudenter instruit iudicem Alber. in l. haetenus ad fi. ff. de usufr.

Tutius etiam procedit opinio glo. quando nomina debitorum darentur aestimata, quasi tunc videatur distracta alea, ex qua posset resultare lucrum vel damnum. vt considerat Bar. in d. l. i. & in d. l. meua. facit. l. i. C. de pact. l. de fideicomisso. C. de tranfact.

Ex quibus non videtur tutum, quod indistincte scribit Alex. d. l. diuortio. §. impedia. n. 3. dicens impensam modicam semper appellari, quae non concernit perpetua rei utilitatem, licet sumptuosa sit, & est contra magnam impensam appellari, quae respicit perpetua utilitatem rei, etiam si quoad sumptum modica fuerit: quod probat Ruin. conf. 14. nu. 3. liber. 1. Sed contrarium aequius est & magis consonum doctrinae I. C. d. l. omnino & l. haetenus. ff. de usufruc. & l. in

& l. in commodato. 17. § possunt. ff. commod. ibi, *naturali ratione*, & ibi *modica impendia*: & contrarium consuluisse Paul. Castr. fatetur ipse Ruin. d. loco. & ultra eos contrarium colligitur ex Bald. in locis suprā citatis generaliter distinguente inter modicas & magnas impensas.

71 Ex suprā dictis autem vtiliter inferitur ad expensas quæ fiunt in bonis maioratus vel emphiteuticis aliteruè restitutioni subiectis. de quo multa dici possent. interim vero non ommitto apud Lusitanos nostros. l. Regia coniugi deberi partem expensatum, quæ matrimonio constante fiunt in rebus maioratus, vel emphiteuticis, & similibus quæ non communicantur, inter coniuges: sic etiam. l. Regia. succedens in emphiteusi tenetur conferre fratribus impensas factas in ijs bonis vt libr. 4. titu. 7. §. 3. & titu. 77. §. 33. in fine & §. sequi vbi approbati videtur differentia nostra contra Alex. inter modicam & magnam impensam. quod Regnicolæ summè notare debent. eaque Regia lex receptis traditionibus consona videtur, vt scilicet coniux & alij filij partem habeant in melioramentis, licet res in quibus fiunt ad vnum tantum spectent, vt probat. Hispanus Palat. in rub. §. 6. 2. nu. 15. & seq. quem sequitur Chas. malè eum referens in consuet. Burg. rub. 4. §. 13. nu. 5. versi. aduerte & nemine citato Hispanus Arias l. Tauri. 44. n. 28. Couas Ru. de sponsal. 2. par. cap. 7. §. 1. nu. 9.

Quibus in locis plures ex prædictis Doct. minus aptè arguunt à vasallo vel emphiteuta faciente melioramenta, ad quæ tenetur dominus finito feudo vel emphiteusi absque culpa vt habetur in. c. 1. §. si vasallus ti. hic finitur lex & ibi Bald. Afflict. & alij & tradit Ias. in. l. 2. nu. 27. cum sequenti. C. de iur. emph. notanter Molin in consuet. Paris. §. 1. gl. 5. nu. 98. cum precedenti. quo argum. omnes vtuntur. Ego autem aduerto hos terminos esse longè impares respectu filij vel successoris in maioratu: namque res non veniunt ad eum liberè, semperque subijciuntur restitutioni, nec possunt alienari, cum sint vinculata familiae, & sæpè onerosum & iniquum esset filio maiori astringere eum ad soluenda melioramenta propter fragile dominium vel vsumfructum ad vitam tantum. At dominus feudi vel emphiteusis consequitur rem ipsam liberè, eiusque vtilitati cædunt plenè melioramenta, quæ cum re distrahere potest. ideoq; iustius est: vt satisfacere teneatur, quod magis consonat equitati, quam I. C. in hoc expendit in. l. in fundo. 39. ff. de rei vendic. & in. l. si seruos. 25. ff. de pignor. actioni ibi. *grauius ad recuperandum*, & ibi: *non est æquum*.

Ex quibus in filio successoreque maioratus non parum iustificatur. l. Hispanorum Tauri. 46. quam longè iniquam asserit Palat. ibi & in. d. §. 62. Rubr. nu. 16. & alij Hispani: eam tamen aliquantulum colorant Anton. Gomer. & Didac. à Castelo ibi vides igitur

igitur in hoc contrariam esse. l. Caste-
la. l. Portugal. nostra enim magis fauet
coniugi & ceteris liberis, illa soli
primogenito vel successori maiora-
tus.

○ In qua difficultate ego in ea essem.
sententia, ut successor maioratus te-
neatur satisfacere matri vel fratribus,
quando expensa fuerit magna & ex
ea resultat notabilis utilitas: nec tunc
compellendum eum putarem ad sol-
uendum semper in pecunia, si ea non
abundet. Sed magis in redditibus resul-
tantibus ex ipsis melioramentis: quia
ipse non magis dominus est maiora-
tus quam fuit pater, vel is cui succedit.
Similiter putarem non teneri succes-
sorem maioratus ad soluenda melio-
ramenta, quando antecessor eam fecit si-
ne in commodo uxoris, vel quia eam non
habebat, vel quia ex melioramentis re-
sultauit incrementum patrimonij, quod
ipsa communicauit. Nec compellerem
successorem ad tale solutionem quan-
do pater vel possessor decederet sine
liberis vel parentibus, eligeretque hæ-
redes non necessarios, sepe enim cōtin-
git ut maioratus ex dispositione iuris
vel instituentis ad vnum pertineat,
possessor autem reliqua sua bona alij re-
linquat: tunc enim iniquum esset cō-
pellere successorem ad soluenda ea, que
antecessor expendit in rebus maiora-
tus, in quibus ipse successor non plus
iuris consequitur, & aliter aperiretur
via fraudibus, quia possessor amplè ex-
penderet in odium & onus futuri suc-
cessoris, cui aliquando difficilimum

& quasi impossibile erit magna me-
lioramenta soluere, contra equitatem
quam considerat. l. C. in. d. l. si seruos
& in. d. l. in fundo & saltim non obli-
garem tunc successorem ad plus, quam
id quod habet in allegato. §. si vassalus
ti. hic finitur lex. vbi etiam dominus
adque redeunt bona, non arctatur præ-
cisè ad soluenda melioramenta, sed ele-
ctiue ut soluat, vel ea auferri patiatur.
& sic ibi probatur à maiori nostra hæc
sententia, in qua tex. ille sine iniquita-
te procedet: licet eius decisionem im-
modestè nimis reprehendat doctus &
curiosus (licentiosus tamen) Moli. d.
loco. & ex hijs cum æquitate & ratio-
ne resultat modificatio ad prædictas.
ll. Lusitaniæ & Castel.

Nec omitto quod apud Lusitanos
lex Regia specificè fauet coniugi cir-
ca impensas factas in bonis maioratus?
vt. d. li. 4. tit. 7. non autem id expræ-
sum est in fauorem liberorum, nisi ta-
tū in bonis emphiteuticis. d. li. tit. 77.
§. 33. vltus autem id obseruat: nec dispar-
ratio videtur emphiteusis & maiora-
tus inter liberos ipsos quoad collatio-
nem: non tamen tanta erat ratio pro
alijs liberis, quanta pro coniuge. im-
pensa enim fit de fructibus & bonis
communibus inter coniuges ex lege
& consuetudine regni, ideo iustius po-
test coniux repetere partem impensa-
rum: non ita liberi, qui viuo paren-
te id iuris non habent iuxta. l. 1. §. si
impuberi. ff. de colla. bon. Bart. in. l.
hereditatum. ff. de bon. auto. iudic.
possi. De æstimandis autem me-
lioramentis

lioramentis & aliqua utilia ad multa iura tractabimus Deo duce in sequē. parte vel in Auth. huius tit.

72 Circa onera autem & expensas in alijs fructuarijs, præcipua decisio habetur in l. hætenus. 8. ff. de usufru. vbi I. C. celsus vel Vlpianus secundum alios libros, fructuarium onerat ad modicam expensam in reficiendo: ideoq; ad facta tecta eius obligatio restringitur ibi, & in l. eum apud. C. de usufr. Si verò damnum ex vetustate, vel alia causa (secū lum Albe.) contigerit, quod non possit sine magna impensa reparari, ut fructuarius non tenetur, ita nec propriarius, ex mente I. C. ibi *sed si heres refecerit.* & ita Doct. volūt. proprietario autem reparante, utetur fructuarius, ut tex. habet. qui tamen intelligi debet, nisi tota res destructa fuerit quæ finitus esset usufructus iuxta l. 5. § rei mutatione. ff. quib. mod. usufr. amit. notat in terminis Bar. in l. cotem ferro. §. qui maximos. n. 16. versi. si vero. ff. de publi. & vecti. glo. autem in d. l. hætenus concludit remittendum esse iudicis arbitrio, quæ dicatur magna vel modica impensa: & ita Alber. ibi & Angel. nu. 2. glo. & Bar. in l. omnino. ff. de impens. in reb. Doct. quod posset probari ex multis, quæ copiosissime cōgerit de arbitrio iudicis Math. de afflict. in ca. 1. 2. col. cum. 4. sequen: ex quib. cauiss. feud. amitt. lib. 3. feud. titu. 1. vnde ornabis, quod inquit Vlpianus in l. 1. in fin. ff. de iure delib. ibi, *in ius dicentis potestate.* Et quod inquit Papinianus in l. quæsitum. ff. de testib.

ibi: *quod legibus omisum est, non amittetur religione iudicantium.* Et multa in simili cumulat Tiraq. in l. si vnquā. verb. omnia. nu. 30 & Hipol. in l. quæstionis. la. 1. ff. de quæst. Rip. in l. si constat. n. 29. ff. solu. matr. Niconitius in ca. quoniam contra fol. 80. de probat. quibus ad. d. l. 1. circa quæstionem temporis comittendi arbitrio iudicis adde Alber. in l. 1. §. quod autē. ff. de superfic. Distinctio autē. d. l. hætenus circa magnam vel modicam impensam procedit tantum in reficiendo, onera enim & tributa aliaue extrinseca ratione possessionis vel fructuum ab ipso fructuario solui debent, etiam si modica non sint secundum Bal. & Ang. ibi & Fulgo. in fine. l. præced. & ita intelligunt tex. ibi in versi. quoniam ibi, *alia onera.* & ibi: *stipendium vel tributum:* & melior tex. in l. si pendentes. 34. §. si qui. ff. co. quem extollit platea in l. 1. col. 2. nu. 3. C. de anno. & tribu. & de alijs oneribus realibus idē regulariter tradit Molin. in cōsue. Paris. §. 22. n. 156. & 158. probat. tex. in l. quæro. 28. ff. de usufr. lega. & ibi Bart. bene etiā probat tex. & ibi Bar. in l. neq; stipendium. ff. de impens. in reb. Do. ibi *onus enim fructuum hæc impedia sunt:* & ibi gl. notat & Bar. & ample Alex. ad Bart. vbi multa adducit. tex. & Doct. in l. fructus. C. de actio. emp. ibi, *functionū grauamē pertinet:* quia verò decisio. d. l. hætenus utilis est, eam multis ampliationibus & limitationibus ornabimus, quæ non a libi forsā inuenientur.

Primò igitur ampliatur in viro possiden-

fidente bona dotalia vt ex illis tributa oneraq; realia soluere teneatur secundū gl. & Bar. in. l. vnica. C. de mulier. in q. lo. & ibi mauricius pag. 210. probat tex. & ibi notat Bar. in. l. nec stipendium. 13. ff. de impens. ibi, *onus enim fructuum hæc impendia sunt: quæ sententia receptissima est & colligitur ex re. l. fructus vbi latissimè doct. ff. sol. matr.*

Secundò ampliatur vt procedat in emphiteuta & feudatario, q; similiter ad eadem onera tenentur vt probat. l. 2. ibi, *publicarum fructuum.* & ibi Albe. & Bal. C. de iure emphit. & est recepta sententia vt tradit Ias. in. l. 1. n. 25. C. eo. Chas. in consue. burg. Rub. 4. §. 6. fol. 154. col. 2. Ioan. de Ami. conf. 8. n. 61. & 62.

Tertiò ampliatur vt possidens fundū, & percipiēs fructus, teneat ad soluendū censum, & onera realia, etiā si cōtrariū cū eo cōuenerit, à quo rē habet, vt pbat tex. in. l. 2. & ibi notat Bal. C. sine cēsu vel. reliq. & ibi gl. ad idē bene adducit tex. in. l. inter debitorē. 43. ff. de pact. & ibi Docto. tradit Cardi. Paris. conf. 52. lib. 1.

Quartò ampliatur ex Bal. in. l. si. n. 1. in. 3. notab. C. sine cēsu. dicēte id mēti tenēdū, per tex. ibi vt procedat, etiā si bona alterius nomine descripta vel registrata inueniantur: preualere enī debet veritas & æquitas, vt possidens & percipiēs fructus teneatur, & hoc regulariter magis probarem licet aliqui cōtrouertāt, vt tradit Parpal. in. l. placet. nu. 41. C. de sacros. Eccles. facit. §. veritas, l. illicitas. ff. de offic. pres. & cū

Bal. est Roman. in. l. imperatores. n. 1. ff. de public. & vecti.

Quintò ampliatur etiam in oneribus & tributis nouè impositis post vsum fructū constitutū vt probat text. & ibi notat Bar. in. l. quæro. 28. ff. de vsuf. lega. ibi, *& in his speciebus, quæ postea indicantur: & ibi, hoc onus ad fructuariū pertinet,* notat Math. afflic. lib. 3. feud. ti. de pphib. feu. alie. per. feder. §. præterea ducatus. n. 57. facit. l. si seruitus. 22. ibi, *omne lumē significari, siue quod in presenti, siue quod post cōtigerit: ff. de seru. verb. præd.*

Sextò cōsecutiue ampliatur ad collectā extraordinarie p rebus impositā vt sic decisio illius. l. nō tantū pcedat in tributis & oneribus ordinarijs seu cōsuetis vt elegāter tradit Soci. conf. 119. lib. 1. quod duplicatur conf. 217. lib. 2. ex quo limitatur generalis allegatio. l. seio. 10. §. medico. ff. de annu. lega. cum notatis à Feli. in ca. sedes. 3. col. cum sequen. de rescrip.

Septimò ampliatur, vt non solū teneatur principalis fructuarius & percipiēs integros fructus, sed etiā pro rata teneatur, quicūq; habuerit partē fructuū vt tradit Math. Afflic. d. §. præterea ducatus. n. 53. idē decis. 252. n. 2. vbi tamē id limitat in primogenito tenente feudū vel maioratū, & ex eo aliqd annuū tribuēte fratribus vt illi ab oneribus excusentur. quæ sententia æquitate & ratione iuuatur, eamque probat Tiraq. de primog. q. 74.

Octauò Ampliatur in cōductore ad longū tēpus secundū Alex. cōs. 1. n. 10. lib. 4. quæ sequitur Parpal. in. l. placet

n. 48. C. de sacros. Eccles. Syluan. cōf. 47. n. 4. quibus non citatis idem scribit Maurit. in. d. l. vnica pagi. 205. faciunt notata à Deci. cōf. 204.

Non à ampliatur in tributis & oneribus realibus, vt fructuarius, vel emphiteuta, vel emptor teneat etiā pro præteritis antequā possideret vt pbat tex. cū gl. in. l. imperatores. 7. ff. de publi. & vecti. ibi. *ipsa prædia nō personas cōueniri, & ibi: ideo possessores etiā præteriti tēporis vobis etigal soluere debere*: ibi notanter Pau. & Rom. & Math. Afflic. omnino vidēdus decis. 95. & hoc dicit magis cōmune Panor. in. C. pastoralis nu. 5. de decim. bonus text. in. l. 5. §. fi. ff. de censi. ibi, *ob tributa præteriti tēporis: tradit capit* decis. 20. n. 26.

Decimò ampliatur fortius in quocunq; possessore fructus recipiente, vt is onera realia soluere teneatur vt tradit Math. Afflic. lib. 1. constituit. rub. 97. §. vltimo. n. 5. quod cōfirmari potest ex gl. in. l. 1. verb. fructus. C. de annon. & tribut. quam notat Bar. ibi. ad hoc, quòd dominus locans prædium propensione pecuniaria, non teneatur ad tributa, sed conductor, qui fructus rei percipit, quod probat & extollit Ioan. de Plat. ibi nu. 2. ad fin. corset. in notab. verb. locatio Roma. in. l. imperatores. ff. de publi. Ias. cōf. 109. ad fin. lib. 1. vbi alios citat & Pau. consil. 442 in fine lib. 1. quæ conclusio dura videtur ita indistinctè accepta Nā. d. l. hætenus & iura similia loquuntur (vt vides) in fructuario vel emphiteuta & saltim in cōductore ad longū tē-

pus. Diuersa autē ratio est in colono, vel simplici conductore, vt inf. vt melius aduertere videtur Moli. ad Alex. d. cōf. 4. lib. 5. maximè quia si rectè artēdas, dominus rei, magis quàm colonus, videtur tunc fructus percipere ea pecunia æstimatorum arg. l. si æstimatoris. ff. solut. matrim. l. fin. C. de const. pecun. ibi & *possibile est omnes res in pecuniam conuerti: & merces locationis fructus appellatur* in. l. videamus. 19. ff. de vlur. Sed pro communi opin. vrget tex. quem gl. & Doct. citant in. l. si sine 33. §. Lucius. ff. de administ. tu to vbi I. C. refert consuetudinem particularem ciuitatis, in qua domini prædiorum, nō conductores onera realia soluebant, & sic significat extrà cōsuetudinem, conductores prædiorum teneri ad onera realia & ita ibi notat Alberi. & Cuma. Qua in re scribētes nō sibi cōstant. Nam idem Platea in. d. l. 1. n. 3. indistinctè vt receptū scribit colonū ad ea onera nō teneri per. l. 4. C. de agricol. & cens. vbi idem Plat. n. 2. notat excusari à collecta & tributo colonum partiarium, vel qui nummis colat, licet ibi sit litera corrupta deficiente negatiua, quæ addi debet ex ead. l. & ex aduersatiua in cod. Plat. ibi *Sed domini & ibi, item secus: Igitur videtur manifesta repugnantia: quia nūmiscolere, idē est, qd̄ dño in pecunia soluendo, fructus percipere. Vndē talis colonus excusandus nō erat, si verū dicit gl. & cōis opinio in. d. l. 1. Nec cōcilies Plate. & Doct. quasi in. d. l. 1. loquantur de cōductore, & in. d. l. 4. lo-*
quantur

quantur de colono: iura enim ipsa talem differentiam non admittunt: maximè quòd Bar. Rebuf. & alij in. d.l.1. extollentes glo. ibi eam secure intelligunt in colono.

Ideo non est leuis difficultas, quæ ex hac doct. repugnantia resultat: in qua ante alia, est adhibenda differentia inter collectam, & tributa seu onera reale, vt tradit Ias. d. conf. ad fi. citans Plat. in. d.l.1. ad fin. C. de Annon. sed debuit allegare Bald. ibidem nu. 5. melius ita declarantem & assignantem rationem diuersitatis & ita Alex. d. consil. 4. n. 4. lib. 5.

Secundò in eadem difficultate nõ omnino videtur verũ quod indistinctè doct. scribunt contra colonũ, vel conductorem soluentem in pecunia, nec est cur magis oneretur in tributis soluendis, quàm colonus partiarius: imò qui nummis colit vel conducit, videtur maiori oneri & periculo obnoxius, vt docet experiẽtia, ac proinde mitius cum eo agendũ erat, quod docto. non aduertunt. Idq; mihi probatur ex. l. qui concubinam. 29. §. qui hortos in fine. ff. de leg. 3. iunctis infra dicendis.

Tertiò in eodem articulo aduertẽdum puto, an onera & tributa realia sint notoria & consueta, & tunc tutius procedet glos. & recepta opinio, vt dominus seu locans, qui solam pecuniam, non fructus, percipit, excusetur ab onere & tributo respiciẽte fructuum collectionem, quasi ita videatur tacite conuentum ex consuetudi-

ne & natura rei, iuxtà. l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur. nec tũc potest conqueri conductor vel colonus cum onus sit notorium, nec id regulariter ignorare liceat, & natura oneris realis rem, nõ personam sequitur d.l. imperatores. ff. de publ. & vectig. l. 2. & fi. C. sine censu vel relius.

Quartò in emphiteuta vel fructuario indistinctè excusabitur proprietarius, quæcũq; onera realia sint, vt probatur ex iuribus & doct. supra citatis. Et ita Bald. in. d.l.1. nu. 5. in fin. C. de Annon. dicens fructuarium vel emphiteutam in hoc dominum censeriper. d.l. haftenus.

Quintò videtur iuridicè distinguendum inter nõ dominum rei, colligentem fructus ex causa onerosa, & percipientem eos ex causa lucratiua, in primo enim obseruabuntur distinctiones hic traditæ, in secundo regulariter excusabitur proprietarius, à quo vel ab eius authore causam habet is, q̄ fructus colligit ex causa lucratiua, non enim par ratio est eorum iuxtà l. vlt. C. de codic. cũ vulg. & ita in colligente ex causa lucratiua tradit Roman. consil. 230. nu. 1 facit l. ad res donatas. 62. ff. de ædil. edict. l. Aristo. §. fin. ff. de dona.

Sextò in colligente fructus ex causa onerosa nõ putarem eum teneri ad onera extraordinaria & inconsueta: quia de his conuentũ nõ videtur arg. l. seio. §. medico. ff. de annu. leg. & ita in cõductoribus soluturis in pecunia vsu obseruari videmus, vt dominus seu

seu locator exprimat omnia onera rei
 Aliàs conductor non tenetur nisi ad
 quantitatem conuentam. Et ei suffra-
 gatur reg. l. quicquid astringendæ. ff.
 de verb. oblig. nec parum deferendū
 est consuetudini, iuxtà. l. minimè. ff.
 de legi. & in hac materia id docet I.
 C. in. d. §. lucius. l. si sine. ff. de admin.
 tuto. & l. 5. C. de agric. & censi. & cō-
 uentiones iudicari debent, secundū
 quod homines communiter intelli-
 gunt, vt in simili notat Panor. in. c.
 pastoralis ad fi. de Deci. & colonum
 & conductore à collectis & decimis
 excusari tradit Fracis Luca. de Fisco.
 3. par. n. 19. sed caue vt infr.

Septimò ex supradictis infertur ma-
 xima ampliatio ad. d. l. quære. 29. ff.
 de usufr. lega. vt nō solum procedat
 in fructuario, sed etiā in quolibet pos-
 sessore, vel colligente fructus ex cau-
 sa lucratiua, is enim regulariter one-
 ra realia soluet idque maiori ratione
 quàm in casu, de quo agit. gl. & com-
 munis opinio in. d. l. 1. C. de Anno. cū
 ibi astringatur conductor soluens do-
 mino in pecunia, hic verò loquamur
 de percipiente fructus ex causa lucra-
 tiua, & ita in quolibet legatario sentit
 Alber. in. l. qui cōcubinam. §. qui hor-
 tos in fine. ff. de leg. 3. licèt regulariter
 cōtradiciendū videretur vt per Alex.
 d. consil. 4. ad fin. lib. 5.

Octauò ex his notabiliter potest
 intelligi tex. in. d. §. lucius, quem gl. &
 docto indistinctè contra conductore
 notant, ego autem melius intelligen-
 dum puto ex superioribus, facta di-

stinctione iuxtà terminorum diuersi-
 tatem, vt his conclusionibus resolu-
 mus, quibus patet, ex alijs iuribus nō
 posse indistinctè procedere, quod scri-
 bentes generaliter colligunt ex eo. §.
 vbi I. C. non tradit regulam, nec cer-
 tum quid decidit, nec explicat an ibi
 conductor esset ad breue vel longum
 tempus, & an in pecunia, an infructi-
 bus soluturus, sed tantum refert con-
 suetudinem loci, & agit an ea excu-
 set curatorem vndè quoad alia, petē-
 da est resolutio ab alijs iuribus & ra-
 tionibus.

Nonò in decimis ex fructibus nō
 excusabitur colonus, vel conductor
 fructus recipiens, vel partem vt pro-
 bat text. in. c. tua nobis & ibi Panor.
 n. 14. quem vide de decim. id enim o-
 nus odiosum non est: Sed notorium,
 vniuersale & fauorabile Feli. in. c. ad
 audientiam. nu. 21. de præscrip. quod
 pro expresso haberi debet in conuen-
 tione domini cum colono vel condu-
 ctore. vndè cauedum est ab eo, quod
 indistinctè in decimis scribit Lucan.
 d. loco.

Decimò ex scribentibus in dictis
 locis apertè colligitur, emphiteutam
 teneri ad tributa & onera etiā si ma-
 gnum canonem, seu magnam pen-
 sionem dño soluat. indistinctè enim
 loquuntur Docto in emphiteuta, vt
 constat ex Bal. in. d. l. 1. C. de iure em-
 ph. & ibi las. nu. 25. socinus. d. consil.
 Alex. d. consil. 4. lib. 5. & consil. 35. lib.
 4. idque expressim colligitur ex Bal.
 Ang. Fulgot. in. d. l. hætenus & ita Pe-

trus de Vbal. in tract. de collec. ad finem nu. 3. & Siluanus consil. 47. vbi repræhendunt Alber. bru. in tract. de statu. excluden. fami. arti. 8. q. 22.

Sed illi loquuntur generaliter, brun. autem loquitur specialiter in emphiteuta ecclesiæ, ideoque non ita debuit repræhendi. cum expeditum non sit, imo variè distinguatur quando emphiteuta vel colonus bonorum ecclesiæ teneatur vt per Ias. in. l. placet ex nu. 17. C. de sacros. eccle. & ibi parpa. & Plate. in. l. fi. C. de exact. tribu. Feli. in. c. ad apostolicam de simo. Ripa. lib. 2. respons. cap. 7. Silua. consil. 9. Boer. Decis. 213. ad fin. de quo apud Lusitanos habetur. l. Regia lib. 2. tit. 17. §. 9. & 14. & 15.

Vndecimò ex suprà adductis colligitur, scribentes generaliter sentire, quòd emphiteuta vel usufructuarius in solidum teneantur ad collectas, sicut ad onera merè realia, nec in hoc constituunt differentiam inter collectas & tributa realia vt expressim notat Bar. in. l. quæro. ff. de usufruct. leg. Bald. in. d. l. 1. C. de anno. & trib. nu. 5. in fine Bal. in. l. 1. nu. 5. versic. sexto. C. de iure emph. Alex. dictis consil. Socius. d. cons. aperte Ang. & Bald. in. d. l. hætenus Roman. in. l. imperatores ff. de publica. & vecti. Petrus de Vbal. d. tract. de collec. nu. 48. Math. Afflic. li. 3. feu. titu. quæ sint regal. §. plaustrorum n. 40. fol. 180. sic in marito ex bonis dotalibus secundum Bar. & Doct. vbi suprà vt tradit Alex. consil. 148. n. 3. lib. 6. quas authoritates retuli, quia

Iacob. rebuf. in. d. l. 1. C. de anno. & trib. quasi receptum scribit, onus soluendæ collectæ diuidi inter proprietarium & emphiteutā & usufructuarium. Ideoque ab eo cauendum est, licet quoad alia sit differentia inter collectam & onera merè realia: vt per Bar. & Plat. ibi & alios vt tradit Alex. d. consil. 35. lib. 4. Lucan. d. tract. de fisco. 3. par. Alex. consil. 78. libe. 6. multa vtiliter Bal. in. l. fi. ex. nn. 3. cum sequē. & ibi sali. nu. 5. C. sine cens. vel relicti. iun. consil. 60. & sequen. est tamen aduertendum, quòd vbi tributum vel collecta imponitur iuxta valorem bonorum vel fructuum, deduci debet, quod emphiteuta soluit domino, vt notat isern. quem sequitur Matæ. afflic. d. §. nu. 36. faciunt notata ab Alex. in. l. quoties. ff. ad. l. falci. & in. l. vbi purè. ff. ad trebel. Ias in. l. nō amplius. ff. de lega. 1. & in. l. penul. §. 1. ex nu. 6. ff. de iurisd. omn. iud.

Ex quo à paritate rationis infero, quòd si usufructuarius esset ex causa onerosa, quia emisset forsan vsum fructum, non ita teneretur ad collectas vel onera saltim extraordinaria, deberet enim minui valor fructuum attento præcio quod dedit. tex. enim in. d. l. quæro. ff. de usufru. lega. loquitur de legatario & sic in causa lucratiua. Et ad hunc modum vtiliter intelligetur. d. l. hætenus cum simil. onera enim & impensæ minuunt valorem rerum & fructuum vt per Alex. & Ias. in locis proximè citatis. & in simili notat Ioan. Imol. in. l. cum seruus. §. hæres.

ff. de legat. 1.

Ad limitationes. d. l. haftenus, dū loquitur de modica impensa refectio nis, limitatur. 1. in inquilino vel cōdu ctore ad breue tēpus, qui non tenetur expendere, etiam modicē, in ijs quæ vltra tempus conductionis duratura sunt: secundū Albe. ibi & Bal. in. l. 1. n. 5. C. de iure emphit. & ibi Ias. n. 25. & .27. addo Bar. in. l. cotē. §. qui maxi mos. n. 13. ff. de public. & vectig. Alex. in. d. conf. 4. n. 7. lib. 5. citant tex. in. l. ædiles. ff. de via publ. quē corruptē al legat Bal. in. d. l. 1. qui tex. in versi. qui cunq̄ue, concedit inquilino vel con ductori ius repetendi impensam, si eā fecerit: extollit Alex. in. l. diuortio. §. impendia, n. 3. ff. solu. matr. Ias. in. d. l. 1. n. 27. facit. l. eū ad quē. C. de vsufu.

Limitatur. 2. d. l. haftenus, ne proce dat in conductore ad non longum tē pus, iuxtā supradicta in ampliacioni bus: & colligitur ex Bal. in. d. l. 1. nu. 5. C. de iure emphi. tradit notabiliter Alex. d. conf. 4. lib. 5. & est receptissi mum. Vndē in colono & conductore cauebis à nouissimo Costalio in anno ta. ad Pandec. sub. tit. ff. de vsufu. l. 7. vbi incautē eos æq̄parat emphiteutæ.

Limitatur. 3. vt procedat in tribu tis & oneribus realibus & collectis p̄ rebus vt supra. non autem quoad o nera personalia: vt notat Bart. in. d. l. nec stipendium. ff. de impens. & glos. l. vnic. C. de mulier. & in quo loc. per text. in. l. Lucius. 21. §. idem respondet constante. ff. ad municip. & ita Plat. in. d. l. 1. col. 2. C. de anno. Mauri. (vbi

videtur addere aliqua ad. d. §.) in. d. l. vnica, pag. 212. & cū gl. Platea ibi ad fi nem.

Ego aduerto quòd text. in. d. §. idē respondit, loquitur propriē in munc ribus & magistratibus, non in tribu tis vel oneribus, habetq; diuersam ra tionem ob vtilitatem publicā, vel peri culum reipub. cui non esset consultū ex bonis dotalibus: & ita illum. §. ex tollunt Bald. Alex. & Ias. n. 2. in. l. sciē dum. §. si. fundus. ff. qui satisfd. cog. Al ber. 1. par. statut. q. 109. ad fin. licet ali ter videatur minus bene intelligere Cæpol. in Auth. sed nouo iure, nu. 86. C. de seru. fugi.

Limitatur. 4. d. l. haftenus, & quæ supradicta sunt, vt aliquādo teneatur ad onera, qui non percipit fructus: vt in casu notab. tradit Gozad. quem vi de conf. 83.

Limitatur. 5. d. l. & quæ suprà addu ximus, vt procedant in oneribus reali bus publicis, ex lege vel indictione su perioris: ita enim loquuntur suprà al legata, secus in oneribus ex conuen tione, vt in pensione soluenda ab em phiteuta, qui rem alienauerit, nō enim datur domino ius agendi ad pensio nē nisi cōueniat cum eo, in quem fit alie natio vel translatio: quia est actio per sonalis ex conuentione, quæ non sequi tur rem: iuxtā Reg. l. fin. §. fin. ff. de cō trah. empt. ita in terminis notat Paul. in. l. in venditione. ff. de actio. empt. quem non videtur percipere Math. Affli. decis. 95. nu. 3. nec eius meminit Ias. in. l. 2. nu. 150. & 154. C. de iure emph.

emph. vbi hoc tractat, & plures refert & ex traditis per eum colligitur esse hoc receptum: ita etiam Alber. in. d. l. qui concubinam. §. qui hortos, versic. vel dic. ff. de lega. 3. Rom. in. d. l. imperatores, ad finē. ff. de public. & vectig. & ex tex. ibi colligitur ratio differentia, quia in tributo & onere publico realij inqt I. C. *rem, nō personam conueniri*, id est, quemlibet rei possessorem: vt in d. l. 2. & fin. C. sine cens. vel reli. & l. inter debitorē, suprā citatam. ff. de pact.

Limitatur. 6. ne procedat in oneribus soluēdis, antequam legatarius vel fructuarius cōsequatur possessionem rei, illa enim ab hærede vel domino fieri debent: vt notat glos. quam Bart. ibi probat & commendat in. l. pen. §. fin. ff. de lega. 3. & Roman. consil. 230. versic. secundò: Bart. in. l. quero. ff. de v. usufr. lega. vbi dicit hanc verissimam resolutionem: erit ergo differentia inter onera futura, & ea quæ pro introitu exiguntur. Et hinc eleganter declarabitur doctrina I. C. in l. si à substitu. 47. §. fin. in fi. ff. de lega. 1. ibi, *talis dari debet qualis est*. Et illam gl. non bene adducit Cardi. Paris. consil. 94. n. 23. lib. 2.

Limitatur. 7. d. l. & quæ suprā diximus, ne procedant, quando donatio, vel legatum vtilitate careret, donatario vel legatario onera solvente. vt notat glos. in. d. l. si pendentes. 34. §. si quid: verbo, pertinebunt. ff. de v. usufr. per tex. in. d. l. qui concubinam. 29. §. qui hortos. ff. de lega. 3. vbi glos. ita intellexit: loquitur enim tex. de testatore legante fructus horticulorum, quos

ad quinquēnium a R. P. conduxerat, & respondet, hæredem teneri finire legatarium vti frui, & mercedem R. P. præstare: intelligit glo. quia nisi ita fieret, inutile foret legatum: & ita intelligebat Di. relatus ab Alb. ibi, & à Bart. in. l. penul. §. fin. ff. eod. ita etiam intelligebat Ci. relatus ab Alex. in. l. a pud Iulianum. §. si quis, in fine. ff. de leg. 1. ita Alber. in. d. §. fin. ita etiam Roman. consil. 230. Areti. in. l. fructus col. fi. ff. sol. matr. vbi id probat & cōmendat: & ita Ias. ibi col. fi. n. 18. idem Ias. in. l. cum seruus, nu. 6. ff. de leg. 1. dicens ad hoc tex. in. d. §. cum glos. notabilem: idem in. l. apud Iulianum. §. hæres, nu. 8. ff. eod. ita etiam Molin. in cōsue. Paris. §. 22. nu. 156. ad fin. Tiraq. de retr. ligna. §. 15. glo. 1. nu. 16. Parpal. in l. placet n. 50. C. de sacros. eccles. prac. papien. in for. lib. ad dotem, verbo, dedit, nu. 5. col. 3. qui nouiores nihil ferè referunt, nec discutiunt de hoc: patet autem ex his receptam esse hanc opinionem, de qua tamen dubitare videtur Alex. in. d. §. si quis, cum Bar. in. d. §. fin. l. pen. ff. de leg. 3. qui non omnino improbant: sed contra dicit Ang. in. l. eum ad quem in fi. C. de v. usufruc.

Ego aduerto in. d. §. qui hortos, nō agi de onere reali, de quo loquitur. d. l. hactenus, cum supra adductis: & consequenter non videtur satis apta allegatio vel oppositio glos. Bart. & aliorum, de illo. §. ad. d. l. quero, & alia iura loquentia de onere reali, quod videtur melius cæteris aduerrere Alber. in. d. §. qui hortos, & Fulgos. in. d. l. si pen

détes : quibus non visis ita cogitabam
ex resolutione Pau. in. l. in venditione
ff. de act. emp. & alijs supra adductis.
Ultra omnes etiam cōsidero, ibi testa-
torem legasse fructus hortorum : fru-
ctus autem legati intelligi debent lu-
cratiuè iuxta naturam legati, nec pro-
priè dicerentur fructus, si legatarius
mercedem conductionis solueret, se-
cūdum ea quæ diximus supra hoc. n.
ad glo. l. 1. C. de anno. & trib. nec tunc
manerent legati fructus, sed translata
tantum diceretur alea conductionis,
contra proprietatem verborum, & na-
turam legati, quod donatio appella-
tur: iūcta communi allegatiōe. l. in te-
stamentis. ff. de reg. iur. nimirum igitur
si in. d. §. q. hortos, legatarius fructus
sine onere percipiat: & forsan ita sen-
sit licet non explicet, Bart. in. d. l. pen.
§. fin.

Limitatur. s. d. l. nisi usufructuarius
paratus sit vsum fructum relinquere,
tūc enim excusatur ab onere ad quod
alias tenetur: iuxta responsum Vlpia.
in. l. cum fructuarius. 71. ff. de usufru.
notat Bar. in. d. l. cotem. §. si. nu. 14. ff.
de publica. & vecti. Quæ renunciatio
non procederet in emphyteuta vel feu-
datario ex conuentione obligatis, non
audirentur enim renunciando emphi-
teusim vel feudum sine consensu do-
mini: secundum Bal. & Ang. ibi: Ful-
gos. in. l. sequen. notat Bar. in. l. is cum
quo. ff. de aqua. plu. arc. quem ibi se-
quuntur Pau. & Rom. & Alex. ad Bar.
& est recepta sententia ex traditis à
Ias. in. l. 2. nu. 24. C. de iur. emph. Pa-

norm. in. c. 1. de feu.

Ex quo patet non esse tutam argu-
mentationem à fructuario ad emphi-
teutam, vel e contra: quod etiam col-
liges ex text. in. l. sciendum. §. 1. ff. qui
satisd. cog. & sic cōtra Ias. & eos quos
citat in. d. l. 2. nu. 18. C. de iur. emph. &
contra Grat. consil. 22. n. 10. lib. 1. ratio
autē differētiæ in hoc potest esse, q̄a fru-
ctuarius sepius est ex causa lucratiua,
emphyteuta ex onerosa: item fructua-
rius nihil præstat domino, nec ei no-
cet renunciando. Tandem ad. d. l. ha-
ctenus, Pau. Castr. in. l. eum ad quem.
C. de usufru. repræhendit Bar. in. d. §.
qui maximos: notās Bar. dixisse quòd
fructuarius tam ad modicam quàm
magnam impensam in reficiendo te-
neri, & sua pecunia facere debere: dif-
ferentiam autem esse, quòd magnam
impensam repetet à proprietario: ipse
dicit contrarium verius cum Bal. ibi,
quia iniquum esset compellere fructua-
rium, vt sua pecunia impensam non
modicam faciat: nec ei satis consulere-
tur ex iure postea repetendi. Salic. au-
tem ibi aliter Bar. refert, quasi dixe-
rit, posse fructuariū petere à proprie-
tario ad magnam impensam necessa-
riam, nec eam teneatur suo sumptu fa-
cere de quo Salic. dubitat ob iura quæ
fructuarius obligant ad custodiam
& refectiōem: & sic vides Salic. &
Pau. cōtrarios in allegatione Bar. Ber-
trādus autem (Quem Galli Docto.
laudant) cōf. 40. n. 15. lib. 2. aliter citat
Bal. in. d. l. eū ad quem: vt fructuarius
teneatur suo sumptu facere magnam
impen-

impensam, & eam à proprietario repetere: quod probat reiecta opinione Bar. in. d. §. qui maximos: & sic eū intelligit longè aliter quàm Pau.

○ Ego puto Pau. in allegatione Bart. & Bal. negligenter in hoc articulo se habuisse: Bal. enim ibi id vult, quod Pau. à Bar. scriptum tradit. Bart. autè in. d. §. qui maximos, nu. 15. contrarium resolvere videtur, quod fructuarius tenetur ad diligētiam & custodiam: iuxta. l. 1. §. si. cum. l. seq. ff. v. usufr. què adm. caue. sed negat fructuarium teneri ad magnam impensam suo sumptu: immeritò ergo in eo loco reprehenditur à Pau. meliusq; in eodem loco citatur à Salic. & Bertran. & ita eū accepisse videtur Imol. id securè tradens in. c. vlti. nu. 20. in princ. de pigno.

Aduerto etiam eūdem Bart. sibi contrarium videri, alibi enim id dicit quod Pau. in eo repræhendit, nempe in. l. dāni. §. ei cuius. n. 3. ff. de damn. infec. vbi fructuarium obligat etiam ad magnā impensam, eamq; à proprietario repetendam concedit, idq; probare videtur Practicus Papiens. in forma libelli addotem, verbo dedit, nu. 6. alibi autè Bar. in. l. Nefenius. n. 7. ff. de neg. gest. ambiguè loquitur: eius tamè verba ibi, *sumptibus tamen proprietarij*) videntur magis significare vt fructuarius nō teneatur suo sumptu facere. Vides igitè in hoc vtili articulo Bar. variantem & ab alijs malè citatum: vides Bal. Bertran. Papiens. velle quod fructuarius etiam ad magnam impensam teneatur, eamq; à se factam repetat à proprietario.

Vides Salic. dubitare: Pau. verò cōstanter asserere contrarium, imò quod fructuarius non oneretur ad magnam impensam, licet eam à proprietario repetere possit: & ego Paul. opinionem amplector, quam probo autoritate Azo. in summa. C. de usufr. nu. 6. ad fi. & Imol. in. d. c. fin. nu. 20. qui solum Bar. citat. Hæc autè opinio æquitate rationeq; iuuatur, quia non esset fructuario benè consultum, si arctaretur ad magnam impensam, eo prætextu quod eā repetere possit: melius enim est antè tempus occurrere (vt lex inquit) nec debet quis se cōmittere obligationi vel actioni personali: iuxta tex. in. l. cogi. 16. §. si pater, in fin. ff. ad Trebell. ibi, *non oportere sub incerto cautionis se cōmittere*: & hæc opinio iuuatur ex. d. l. hætenus, quàm Salic. malè adducit: cū enim ea l. ad modicam impensam tantum fructuarium obliget, satis significat non teneri magnam suo sumptu facere: idq; magis videtur de mente. d. l. eum ad què. C. de usufr. vbi fructuario datur ius repetendi magnam impensam, quam voluntariè fecit, non autem quod eam facere teneatur: idq; iuuatur ex iuris regula, vitandi circuitus. l. dominus testamento. 53. ff. de cōdict. indeb. nec obstat argumentatio Salic. à custodia & diligētia ad quam fructuarius tenetur, longè enim differt onus custodiendi, ab onere exburfandi pecuniam propriam.

Non tamen intelligas arctandum proprietarium ad præstandam pecuniā fructuario p̄ impēsa: poterit enim

per se facere & expédere, nec alterius fidei se cōmittere: vt in simili notat Panor. in. c. cū nō sint. n. 5. de decim. ibi, *interest domini vt sit presens*. Pulchrè autem adnotauit Paul. in. d. l. cum ad quem, vt fructuarius denunciare teneatur, 74 quādo necessaria fuerit magna impensa: id enim pars est diligentiae & custodię ad quā fructuarius iure tenetur: id q̄; videtur de mēte Bar. in. d. §. qui maximos, vbi suprā. Circa actionē autē qua fructuarius impensas repetet, variant gl. & Doct. in dict. locis: tractat Corn. cōs. 86. lib. 4. Hęc prolixius adduximus quia vtilia sunt, nec alibi ita explicata, vt agnoscat peritus lector.

73 In hac materia à gl. Salic. & Paul. in. l. fin. §. filius autē, infrā tit. seq. adducitur tex. in. l. sed & si quid. 19. §. si ff. de vsufr. in quo habetur, non posse fructuariū seruitutē fundo acquirere: qđ notabile est ad ampliationē regulę. §. alteri. l. stipulatio ista. ff. de verb. obli. cū simi. quę decisio non procedet in tractatu huius tit. & seq. pater enim legitimus administrator, filio stipulatur & acquirit: vt tradit Bar. receptus in. l. qđ dicitur, col. 2. nu. 4. ff. de verb. oblig. gl. in. l. si legati. ff. de pigno. quā dicit sing. Chass. in consuetud. Burg. fol. 218. col. 3. n. 4. & generaliter potest pater filio acquirere in aduentitijs: gl. in. d. l. quod dicitur, & cōmunis secundū Ias. ibi. n. 18. Bar. & alij in. l. dominus seruo. 39. ff. eo. Salic. in. l. 2. C. decōtrah. & cōm. stip. imò & filio emancipato acquirit pater vtilē actionē: vt notat Pau. per tex. ibi, in. l. quod cūq̄; 45.

§. 1. ff. de verbo. oblig. vbi Ias. n. 2. eā dicit cōmunē sententiā: ergo magis valebit stipulatio hoc casu, cum agatur simul de vtilitate patris habentis amplissimum vsufructum.

Sed omittendū nō fuit qđ gl. Doct. cōmuniter colligūt ex. d. §. si. l. sed & si qđ, vnū quod putat à. I. C. expressim decisum, vt scilicet fructuarius nō possit consentire proprietario imponēti seruitutē rei, nec valeat cōstitutio seruitutis quādiu durat vsufructus: & ita illū tex. intelligit gl. Fulg. & alij ibi: gl. Sali. Pau. in. d. §. filijs autē: gl. in. l. pen. C. de pactis, vbi per eū limitat vulgare regu. quę habet, posse quēlibet iuri & fauori proprio renunciare: & verē nemo ex scribentibus negaret fructuariū posse in hoc cōsentire pprietario, nisi putaret cōtrariū illo tex. decisum.

Ego autē cū apud Iureconsultos rationem legis cæteris omnibus præuallere videā, eosq̄; viros prudentissimos nihil sine ratione minusq̄; contra eā responsuros, non potui semper nō mirari hęc decisionē receptāq̄; sententiā, laudatq̄; Curt. Iuni. q̄ in. d. l. pen. n. 37. C. de pact. planè id mirabile & difficile putat, nec se rationē assequi fatetur: Nec valet quod pro ratione cōminiscitur Alci. ibi. nu. 53. & ante eū Fulgos. in. l. de qua agimus: nā qđ adducūt non solū non concludit, sed potius retorquetur: arguūt enim qđ non potest seruitutē cōstituere nisi perfectē dominus. l. 2. ff. de seruit. & inde infert Alci. rationē, vt putat, ad. d. l. vt ideò proprietarius & fructuarius simul nō possint serui

seruitutē cōstituere: quia neuter eorū perfectē dominus est. At ego nō video l. adijcentē qualitātē illā perfecti dominij ad constituendā seruitutem, video autē dominum appellari vsu fructu carentē. l. recte dicimus. ff. de verba. sign.

Sed magis contra Alci. retorquetur eius argumentatio: cum enim hic pręsupponamus fructuariū cōsentire proprietario seruitutē imponenti, iam concurrat cōsensus vtriusq; & cōsequēter potest seruitus imponi, licet neuter cōstituentiū perfectē dominus sit: vt notat gl. in. d. l. 2. & est text. in. l. per fundum. 11. ff. de serui. rust. præd. vbi sustinetur seruitus cōcessa ab vno ex pluribus dominis, accedente cōsensu aliorū, etiā ex interuallo: & ita text. in. l. si. ff. cōmunia præd. notat Pau. Castr. in. l. stipulationes nō diuidūtur. n. 6. ff. de verb. obli. & ibi Alex. & Ias. Ex quo mihi resultat maximū fundamētum contra hanc cōmunem assertiōnē: vt putē necessariō tenēdū, posse seruitutē constitui ex re, cuius aliquis vsu fructū habet, fructuario scilicet & proprietario consentientibus.

Et hæc opinio probatur ex dictis iuribus loquētibus de constituēda seruitute in re quæ ad plures spectat: probatur etiā ex reg. d. l. penul. C. de pac. & ex eo, quod ad sensum cōstat, nō fieri tūc iniuriam fructuario cōsentienti. l. 1. §. vsq; adeo. ff. de iniur. nec est in eo assensu vlla turpitudinis nota, quæ rē vitare possit, nec ex consensu fructuarij tūc dat seruitus seruitutis, vt cōtra

aliquos sciolos melius aduertit Curt. vbi suprā: nec forma rei mutatur, nullūq; ferē præiudiciū videtur: maximē si seruitus, quæ cōstituitur, nō minuat quantitātē fructuū, nec libertatē vten di. Et per hæc prorsus reiiciendā puto communem opinionem.

Fateor tamē non leuē esse respōdere illi. l. qua Doct. fundatur, cuius verba sunt in. d. §. vlt: *proprietatis dominus ne quidem consentiente fructuario seruitutem imponere potest*: Deinde sequitur: *nisi per quā deterior fructuarij conditio non fiat*. In primo respōso putant gl. & scribentes expres sum esse quod nos hic improbamus: Gōnanus autē (quē grauissimi iudicij virū puto) lib. 4. c. 3. idē quod nos tentauit, licet non ita fundet: & pro sua exactissima cognitione linguę latinę verba illa aliter explicat interpretatur enim vt, primū respōsum contineat affirmatiuē, posse proprietarium sine consensu fructuarij seruitutē imponere: quia vero ea decisio videretur dura & contra iuris rationes, intelligit ex sequenti respōso eā limitari, vt procedat tantū, quando seruitus nullū incomodū fructuario afferret: & verbum, *nisi*: accipiatur pro duntaxat, vt sic ex vtroq; contextu resultet vna decisio, quæ habeat: proprietariū, & si non cōsentiat fructuarius, posse seruitutē rei imponere, eā duntaxat, per quā nullū damnū fructuario infertur. Et hac nostra explicatione, apertius mē eius in hoc percipietur: cui addimus circa particulam, *ne*, primi respōsi, quæ tradit Bud. in Annot. prior. ad Pand. l. in eo

iure. ff. de ritu. nup. addimus etiã eam particulã sepè stare pro, nõ (vt ibi stat) qđ ad alia iura notat Alber. in dictio- nario, Spiegel. in lexico. Et ex sequenti contextu, ibi, *deterior non fiat*: planè colli- mus I. C. nõ respicere argutiolas, quas interpretes p̄ ratioe suę opiniois affe- rūt, sed tãtũ respicere ne fructuario in- feratur incõmodũ: ideoq; necessario p̄ bat, valiturã cõstitutionẽ seruitutis cõ sentiẽte fructuario, q̄a tũc nõ dicit in- cõmodũ nec iuria, vt suprà: qđ elegã ter p̄bat tex. i. l. si. i. ff. de vsu & habit.

Cogitabã etiam rē hanc faciliorem reddi posse: si in primo respõso duplex esset negatiua: prima, vbi est in omni- bus exẽplaribus: secũda ante verbũ po- test, vt sit sensus: proprietariũ nõ pos- se seruitutẽ constituere non cõsentien- te fructuario: & tũc propriè sequitur li- mitatio: nisi seruitus sit, per quã nullũ incõmodũ fructuario afferatur: quia tunc solus proprietarius seruitutẽ im- ponere potest. Nec est nouũ vt aliquã dõ in pandectarũ libris particulã ali- quã desideremus: vt sæpè tradit doctif- simus Alcia. & alij non aspernãdæ au- thoritatis viri: specificè autẽ ad. l. si qđ quã. ff. de diuers. & tempor. p̄scr. Et in hunc sensum dictio, nisi, sequẽtis re- sponsi, leniũs & propriũs staret quã se- cũdũ interpretatõnẽ Cõnani. Tandẽ quælibet interpretatio admittenda est pro veritate conclusionis quã hĩc tue- mur, reiecta cõmuni opinione, cui iu- ris rationes obstant & cõmunis sensus aduersatur, vt cõstat ex suprà adductis

75 Vidimus suprà patrẽ in aduẽtitijs

à cautione vel satisfatione excusari, cũ regulariter omnis fructuarius cauere teneatur: iuxtã. l. i. ff. vsuf. quẽad. cau. l. si vsusfructus. i. 6. ff. de vsufruct. c. vlt. de pign. quæ materia vtilissima ob fre- quentiã est: & à nostris nullibi ordina- tĩm explicata, ideòq; eã hĩc amplè & v- tiliter ornare intẽdimus. Regula igiẽr ampliãt. 1. ad vsũ, vt etiã qđ eũ tãtũ ha- bet, cauere teneatur: vt in. l. 5. vers. sed & si vsus, & l. pen. ff. vsuf. quẽad. caue.

Ampliatur. 2. in habitatiõne: & 3. in operis seruorũ: secundũ Imol. in. d. c. vlt. n. 29. Ampliatur. 4. etiã si vsufru- ctus vel vsus detur personæ dillectissi- mę, vt vxori vel liberis: ex mēte docto- rũ & l. i. & l. 4. C. de vsuf. cõducũt qđ doctè tradit Dec. cõf. 5. Ampliatur. 5. ex eo quod inferius tentatur cõtra So- ci. Cor. Dec. ad finẽ huius partis. n. 80. Ampliatur. 6. vt ea cautio debeat esse cũ descriptione bonorũ, vt superius di- xi in alio articulo, cũ Alex. cõf. 58. li. 3. cõtra gl. nõ solitã citari, in. d. l. i. verb. facient. ff. vsufr. quẽad. caue. tradit Ias. infra citandus, cõf. 40. nu. 2. lib. i.

Ampliatur. 7. in legatario ad tẽpus: is enim cauere debet hẽredi de restituẽ- do post tẽpus, vt i. l. si. C. de lega. & ibi gl. & Doct. notat Guid. decis. 248. Am- pliãt. 8. etiã si vsusfructuarius vel vsua- rius simul habitet cũ p̄prietario: vt in. l. pen. & ibi Albe. ff. illo. tit. Picus in §. Titia cũ nuberet. n. 141. notat Bar. i. l. si vt certò. §. siue me. n. 3. ff. cõmod. infe- rēs cũ gl. ad quẽstionem de qua etiam Rip. de peste. nu. 433. Ampliatur. 9. in parẽte trãseunte ad secũdas nuptias. l.

hac

hæc edicti. §. ijs illud. C. de secū. nup. Fulg. cōf. 82. in fi. facit tex. i. l. iubemus §. in supradictis. C. ad Treb. & apud Lufitanos habetur. l. reg. lib. 4. tit. 75. §. 5. cū sequen. tradit Boer. decis. 200.

Ampliatur. 10. vt nec testator possit eā cautionem remittere vsufructuario cui bona relinquit: quod durissimū est sed ita iura habet, vt patet ex. l. 1. C. de vsuf. apertius in. l. pen. C. vt in possess. lega. & in. l. si pecuniæ. ff. eo. gl. autē in d. l. pen. & in. d. l. 1. & in. §. cōstituitur Inst. de vsuf. duplicē rationē assignat, sed neutra cōcludit vt ingenuē fatetur Corn. & Fulg. nec sibi satisfacit Paul. in. l. 2. eo. tit. nec Bar. in. l. nemo potest n. 3. ff. de lega. 1. minūsq. satisfacit qđ Ripa. pro ratiōe affert in. d. l. nemo, n. 41. id enim est de quo quærimus: ratio autē à dicto differre debet.

76 Ea autē dura iuris decisio ampliatur vt sicut testator nō potest tollere hanc cautionē, nō possit etiā tollere inuentariū & descriptionē bonorū: vt tradit Ias. d. conf. 40. nu. 2. li. 1. quod vltra eū colligitur ex Alex. in. d. l. nemo potest n. 13. vbi Bal. citat, quod tutius est statibus illis iuribus: licet ex Ana. cōtrariū tradat Barb. cōf. 64. n. 16. li. 2. & sic erit. 11. ampliatio ad reg. Ampliatur etiā, vt testator hanc cautionē remittere nequeat, tā in his quę vsu non cōsumuntur, quā in ijs quę vsu cōsumuntur: in primo cōueniūt omnes, in secūdo in aduertēter cōtrariū tētarūt Cin. & Petr. i. d. l. 1. C. de vsuf. quorū auctoritate aliq. ex posterioribus decepti sūt: verius enī & receptius est, vt cautio præ-

stāda in vsufructu eorū quę vsu cōsumuntur, à testatore remitti neqat: secūdū Bart. in. d. l. 1. n. 10. Bal. Salic. Fulg. Pau. n. 3. Imol. in. d. c. vlt. ad fi. & est recepta sentētia, vt asserit Picus in. d. §. titia cū nuberet. n. 141. Dec. cōf. 565. n. 5 Ias. d. conf. 40. n. 1. li. 1. & ita apertē in pecunia loquitur. d. l. 1. C. de vsuf. & d. l. si pecuniæ. ff. vt in poss. lega. pecunia autē in hac materia eqparatur ijs, quę vsu cōsumuntur: vt in. d. §. cōstituitur Inst. de vsuf. & ita indistinctē loquitur tex. clarus in. d. l. penul. C. vt in possess. lega. vndē mirandū est Cin. & Petr. cōtra illa iura loqui: & magis cauēdū ab Anchar. & Panor. n. 4. & collect. n. 6. in. d. c. fi. de pigno. qui cōtra iura, Bar. & receptā sententiā cōtrariū scribūt cauēdum etiā est à Barb. d. cōf. 64. n. 8 li. 2. Et ex his nō videtur tutū quod nouē limitādo hęc iura tradit Alcia li. 7. Parerg. cap. 2. ad fi. & sic est. 12. ampliatio ad reg. At illa iura, quę rigidē disponūt, hanc cautionem à testatore remitti nō posse, limitātur à Doct. in cōstituēte vsufructū inter viuos, cui erat cauēdū: eū enim dicūt posse remittere cautionē, iura enim illa loquūtur tātū de testatore: & ideo cum exorbitātia sint, extēdi nō debent: & ita Bal. n. 12. & alij post Guiliel. in. d. l. 1. Ruin. in. d. l. nemo pōt: vbi per Hānib. n. 173.

Limitātur etiā illa iura, licet testator neqat hanc cautionē remittere, possit tamē heres postq. succedit: & ita gl. & Bar. n. 11. in. d. l. 1. & ibi Salic. & alij: id q. omnes tenere dicit Bal. ibi, n. 12. & tanquā receptissimū tradit Aret.

in princ. Inst. de usufr. ad fi. & Ias. in. d. l. nemo potest, in vtraque le& col. vlti. licet aliqui contrarium retauerint: quia non constat ratio differentie inter testatorem & heredem, inter quos ipse Ias. sed quod hic dicimus receptissimum est, secundum Rip. d. l. nemo potest. n. 41. & Hannibal. n. 165. vbi ipse ex nu. 178. cum Ias. contradicere videtur: sed in herede hoc receptissimum esse, ultra allegatos colliges ex Corn. in. d. l. penul. C. vt in possess. lega. ex Ang. in tract. de testamentis gl. 93. ex Imol. in. d. ca. fin. n. 12. ex Ruino cons. 115. n. 5. lib. 5. Hoc tamen de herede intelligitur quando expressim remittit cautionem, non enim sufficerent verba generalia, quibus promitteret se molestiam nullam illaturum: vt vult Bal. ibi. n. 13. que alij sequuntur, vt per Ias. d. cons. 40. & in. l. actione. n. 4. C. de procur. Dec. d. cons. 555. Craue. cons. 187. ad fi. verba enim conventionis recipiunt intellectum ex iuris dispositione in eadem materia. l. si conuenerit. 14. ff. pro Socio l. quæro. §. inter locatorem. ff. loca.

Hec etiam iura mirabiliter restringit Bal. in. d. l. 1. n. 11. vt quauis testator non possit remittere eam cautionem, possit tamen iubere vt hæres accipiat certum fideiussorem pauperem: & ita Salic. ibi. n. 5. Barb. in. d. cap. vlt. Ange. Aret. in. d. princ. de usufr. ad fi. & in tract. de testa. gl. 93. n. 1. & Chas. d. fol. 155. col. 2. n. 8. per quod indirectè tolli videtur decisio & rigor illorum iurium: pro quo citauit Bal. l. tribus. ff. de usufr. ear. rer. que usu consu. quæ iudicio meo nihil probat, non enim agit de fideiussore inope,

sed de vno ex hæredibus grauato fidei iubere pro legatario usufructus, quæ decisio etiam mirè limitat hæc iura.

Vndè Pau. à mote pico. in. d. rep. §. Titia cum nuberet. n. 145. in noua sententia est, vt. d. l. tribus non procedat hodie ob iura illa Cod. quæ ipse nouiora putat & condita longo interuallo post. d. l. tribus, quæ Papiniani fuit. Sed labitur vir doctus non aduertens quod. d. l. 1. C. de usufr. condita fuit à Vero & Antonino, qui imperarunt ante Bassianum Carracalam, cuius iniquo & nefario iussu occisus est maximus ille I. C. Papinianus: & sic non potest dici quod responsum Papiniani antè erat: & deceptus fuit Picius ex vulgari errore, quo putari solet indistinctè ius cod. nouius esse iure padectarum, quod superius non immerito admonui: conuincitur idè lapsus Pici, quia ante Papinianum fuit I. C. Iulianus, cuius est. l. si pecuniæ. ff. vt in possess. lega. quæ probat idè, quod. d. l. 1. C. de usufr. secundum gl. & omnes hoc autè ex fide historiarum asserimus, & facile videre est ex his qui post Suetonium imperatorum historiam descripsere & ex Riualio in historia iuris ciuilibus, & alibi sæpè: & sic concludo. d. l. tribus, non posse dici correctam.

Melius igitur est tenere contra Bal. & sequaces, vt facit Hannibal in. d. l. nemo potest. n. 184. referens solùm Aret. de testa. vt scilicet testator, cui à iure negatur potestas tollendi hanc cautionem, non possit compellere heredem, vt accipiat fideiussorem inopem, vel aliter non idoneum: ne per indirectum

rectū ei concedatur, quod ei ius prohi-
bet iuxtā Reg. l. Seius. 27. & ibi Bart.
ff. ad. l. falci. paria enim sunt nō caue-
re, vel minus idoneè. l. quoties. ff. qui
satisd. cog. l. 3. ff. de fideius. hæc autē iu-
rain materia iubet fructuariū idoneè
cauere. & vtiliter cauere, dicit tex. in.
d. §. cōstituitur, insti. de vsuf. obligatio
autē inopis debitoris nulla censetur. l.
l. nam is. ff. de dolo: nec valet argumē-
tū Bal. à. d. l. tribus, de herede idoneo,
ad fideiussorē minus idoneū: nec extē-
sio facilè admittenda est contra iuris
regulas. l. quod verò contra. ff. de legi.

77 Ad superiora necessariò annectitur
q. de fructibus perceptis à fructuario
ante cautionem, in qua variauit gl. nā
in. l. si cuius. 15. ff. de vsuf. tenet fructua-
rium non facere fructus suos antequā
satisdet: idemq; dicit in pluribus alijs
locis vt obseruat Bar. in. l. vxori. ff. de
vsufr. lega. At gl. in ead. l. vxori. 24. ex
Azone contrariū regulariter dicendū
fēt, vt fructuarius faciat fructus suos
ante satisfactionem, cum distinctione
de qua ibi, & hæc videtur planè rece-
ptior sentētia: circa quā Chass. cōsuet.
Burg. Rub. 4. §. 6. fol. 155. col. 1. ad fin.
refert Pirrhū in quodam opusculo
tradentem regulam cum quinque li-
mitationibus, quē librum habere mi-
hi nō cōtigit, licet curiosè quæsierim.

Sit igitur regula, vt fructuarius rē
possidens faciat fructus suos etiā ante
satisfactionem: secundū Azon. quē se-
quūtur Bar. & Fulg. i. d. l. si cuius, Bar.
Alber. Pau. post antiquiores, in. l. 4. C.
de vsufr. Bal. in. l. 1. n. 15. & Salic. n. 6.

C. eod. Bar. in. l. si homo. n. 3. ff. de vsu
cap. Imol. in. d. cap. fi. n. 19. de pignor.
& ibi Panor. ad fi. Ang. Aret. in princ.
n. 4. Inst. de vsufr. Soci. conf. 131. ad. fi.
lib. 1. Corn. conf. 173. n. 8. lib. 3. Chass.
vbi suprā: Bertrand. cōf. 40. n. 6. lib. 2.
Soci. nepos, vbi late, conf. 72. n. 8. li. 2.
Ang. Aret. de testa. gl. 93. n. 2. & ita ō-
nestenere tradit Alex. cōf. 120. n. 5. li. 6.
Vides igitur hæc esse magis cōmunē
opinionē: vt regulariter fructuarius
ante satisfactionem faciat fructus suos
vt sic caueas à gl. in multis locis: magis
q; ab ijs, qui contradicunt putantes
hoc receptū non esse, quos refert Soci.
nepos. d. cōf. col. 1. vt etiā caueas à Feli.
in. c. si autē. n. 5. de rescr. à Corn. cōf. 9.
ad finē. n. 14. lib. 2. à Fulg. cōf. 92. in fi.

Nec obētat. l. si vsufructus. 16. ff.
de vsufr. & d. l. vxori. 24. & similia iu-
r. : loquūtur enim de vsufructuario nō
possidente, qui etiam non rectè aget
nisi satisfactionē offerat: ex doctrina. l.
Iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. nos
verò loquimur de fructuario possidē-
te, qui cōmodo & vigore possessionis
iuuatur, maxime attenda doctrina gl.
in. l. 1. ff. de vsufr. q; hæc satisfatio non
sit de substantia vsufructus, licet peti-
ta, necessariò prestari debeat: sic gl. in.
l. 4. C. eod. in. §. 1. Inst. eo. & in cap. fi.
de pign. & vbiq; scrib. communiter.

Sed hæc regula. 1. limitat' iuxta eius
terminos, si fructuarius possideat secus
si possidēte pprietario fructuarius cau-
tionem non offerat, nec proprietariū
interpellet: secundū Bart. & alios
communiter vbi suprā. Limitatur. 2.

nisi res interim sit penes tertium sine culpa proprietarij & sine oblatione satisfactionis ex parte fructuarij: tunc enim fructus, qui euinci poterunt ab illo tertio, cedēt ad utilitatem proprietarij: ex Bar. ita intelligendo: in. d. l. 1. n. 15. C. de usufr. Aret. in. d. princ. Inst. eod. nu. 4. ex relatis à Pico. in. d. §. Titia cum nuberet, nu. 143. ff. de lega. 2. vbi tamen inuoluit.

Limitatur. 3. nisi fructuarius vitiose possessionem adeptus sit, quia tunc fructus suos nō faciet: ex Cino. in. d. l. Imol. in. d. ca. fi. Ang. Aret. in. d. prin. Bal. in. d. l. 1. nu. 15. Soci. Corn. Soci. nepo. dictis cōs. Dicitur autē vitiose possessionem acceperit: secundum eosdem & Chass. d. fol. 155. col. 1. nu. 3. facit doctrina gl. & Bart. per text. ibi in. l. 2. C. de his qui ex publ. ratioc. occulte fieri quod sit ignorante eo, cuius interest negocium scire: notat Bar. in. l. non intelligitur. §. tacita. ff. de iure fisci. Ias. in. l. clam possidere. ff. de acquir. poss. Math. Affl. lib. 1. const. Rub. 79. n. 17.

Limitatur. 4. nisi cautio vel satisfactio petatur: quia tunc fructuarius eam non præstans, censetur esse in mala fide: ideoq; fructus suos nō facit, & ita conciliatur varietas gl. estq; receptissima concordia & resolutio, secundum antiquiores & nouiores in dictis locis Bart. & Fulgo. in. d. l. si cuius: Bart. in. d. l. vxori: omnes in. d. l. 1. & d. l. 4. C. de usufr. Imol. & Panor. ad finem in d. c. fin. Alex. d. conf. 120. lib. 6. Corne. Soci. & alij in dictis consilijs: Bar. Bal.

Salic. in. l. hac edictali. §. 1. in fi. versic. sin autē vtraq; C. de secun. nupt. per eund. tex. ibi, *fideiussionem dissimulauerit.*

78 Limitant aliqui. 5. vt regula hæc procedat in immobilibus, in quibus etiam ante cautionem propriè concedunt dici vsumfructum, secus in ijs quæ vfu consumuntur: in quibus dicunt nō appellari propriè vsumfructū ante cautionē: cū in his ex senatusconsulto utilitatis causa, data cautione, admissus fuerit vsumfructus, iuxta tex. in §. constituitur, Inst. de usufr. ideoq; in his tanquā diuersis diuersæ cautiones præstatur: vt benè declarat gl. & Paul. nu. 2. in. d. l. 1. C. de vsuf. Alci. lib. 7. parerg. c. 2. post princ. & ideo in his, quæ vfu consumuntur crebrius resoluunt scrib. cautionem dici de substantia vsumfructus: vt cum Iacob. Butr. tradit Bar. in. l. 1. n. 12. C. de vsuf. & ibi Alex. ad eū, & Bal. ibi. n. 10. Salic. n. 2. ad fin. Fulg. in fine: Ang. Aret. in princ. inst. eo. n. 3. & de testa. d. gl. 93. in fi. & Ias. in. l. 1. nu. 125. & Alci. nu. 32. ff. de lega. 1. Corn. cōs. 79. lib. 2. n. 7. idq; vt receptū tradit Soci. nep. d. cōs. 72. n. 3. li. 2.

Qua doctrina retēta (vt scilicet cautio dicatur de substantia vsumfructus, in ijs quæ vfu consumuntur) specificè vt necessariū consequēs, inferebat Ange. Aret. in. d. princ. Inst. de vsuf. n. 3. in fi. quod perpetuò notādū cōmendat, vt tūc fructuarius nō faciat fructus suos, nisi post cautionē datam: idemq; non obscure admittit. Soci. nep. d. cōs. 72. Sed ego prædictam doctrinā (licet magis comunem) nō puto veram: cōsequentiam

quentiam verò Aret. & Soci. nepo. falsam, & contrariam receptiori traditioni probabo. Verius enim videtur quod Imol. tentat in. d. c. ult. nu. 18. de pignor. vt cautio non dicatur de substantia vsusfructus, etiam in his quæ vsu consumuntur: per tex. quem citat in. l. 5. §. 1. ff. de vsufr. earum rer. quæ vsu consum. ibi, *constante vsufructu cautione velit*: & ibi, *finito vsufructu*: vbi I. C. ante cautionem datam, constare & finire vsusfructum secure dicit in his quæ vsu consumuntur. Et per eund. text. ita prius Ioan. Fab. in. §. 1. n. 2. Inst. de vsufr. & ibi Ias. ad Porti. neutrum eorū citās, & ante eos aperte ita docuit gl. per. eund. text. in. l. 1. ff. de vsufr. in verbo vtendi. & prius Azo. in summa. C. eod. nu. 2. versū. dicunt: citans eandem l. 5. quæ incipit, hoc senatus consultum §. 1. & indistinctè in omni vsufructu id sentit Bald. in. l. 2. ad finem. C. communia de lega. dicens cautionem non esse necessariam ad originem, sed ad traditionē vsusfructus: sequitur Ruin. conf. 91. nu. 8. lib. 2. & hæc opinio iuuatur ex reg. l. 1. §. lex falcidia, secundum cōmunem allegationem. ff. ad l. falcid.

○ Pater igitur non esse tutum fundamentum Ang. Aret. & Soci. nepo. veriusque dicendum videtur, etiam in his quæ vsu consumuntur, non improprie vsusfructum dici ante cautionem. Et quamuis eorum antecedes verum esset, non necessariò consequeretur, quod ipsi inferunt: stare enim posset, vt cautio dicatur de substantia v-

susfructus in his quæ vsu consumuntur, non tamē impediatur fructuarius ante cautionem fructus suos facere, si rem absq; vitio possideat: vt præsupponit regula de qua agimus: militat enim eadem ratio, quæ assignatur in vsufructu immobilium: hæc enim omnia æquiparantur in. d. l. 1. C. de vsufr. vbi Doctor. indistinctè de vsufructu quorumcumq; bonorū circa fructus quærant & resoluunt, & hoc aperte vult Bart. ad quem Ang. & Soci. nep. nō aduertunt in. d. l. vxori. ff. de vsufr. lega. tex. enim ibi loquitur de vsufructu pecuniæ: & in terminis eiusdē tex. Bart. distinguit vt supra, resoluens fructuarium regulariter fructus suos facere: & ita gl. ibidem post Azon. ergo volunt aperte traditionem nostrā procedere etiam in ijs, quæ vsu consumuntur, & ita plane Alex. in. d. conf. 120. lib. 5. vbi agit de vsufructu eorum quæ vsu consumuntur, vt patet ex principio conf. & nu. 5. tanquā receptissimum tradit, quorumcumq; bonorū fructuariū ante cautionem (non petitam) fructus suos facere: idemq; colligitur ex Imol. & Panorm. in. d. c. ult. de pign. vbi tex. de vsufructu immobilium & eorū quæ vsu consumuntur, promiscuè agit: ipsiq; & alij Doct. indistinctè resoluūt quod supra tradidimus, vt iam perpetuò cauendum sit à lapsu Angel. Aret. & Soci. nep. & fundamento eorum, quo plures decipi possent, maximè cum hīc fructuarius possideat ex iusto titulo, & fructuum acquisitio facile admittatur iuxta.

tex. & Bart. in. l. sed & si lege. §. scire. ff. de petit. hæred. cum alijs.

Ex his auté nō leuiter iuuabitur qđ tradit Alex. in. l. 1. nu. 20. ff. de legat. 1. quem ibi probat Soci. nu. 12. vt in legato v̄susfructus eorum quæ v̄su consumuntur, saltem oblata cautione dominium ante traditionem trāsferatur licet Ias. ibi nu. 125. contrarium probet, idque Alci. ibi nu. 32. cōtra Alex. indiligēter dicat receptius, per tex. qui nihil obstat, in. l. si tibi. ff. de v̄suf. ear. rer. quæ v̄su cōsu. & opinionem Alex. plene ibi defendit Crauet. nu. 173. & aliter ibi nouissimè explicat Ferretus. n. 46. pro Alex. etiā potest adduci Bald. in. l. 2. in fin. C. communia de lega. sed contra adduci etiam potest idem Bal. (more suo) in. l. 1. nu. 10. in fin. C. de v̄suf. fru.

79 In hoc vtilissimo articulo consiliū non fuit omittere, quod tanquam receptum tradit Corne. conf. 173. nu. 8. lib. 3. moram fructuarij non satisfactis, post petitam ab eo cautionē, ei tantum nocere quoad fructus futuros, nō verò quoad perceptos ante morā seu ante petitam cautionem: idque scriptum putat à Bart. & alijs in locis suprà citatis, quos ego diligēter relegēs id explicitè scribere non video: addo tamen idem tradere Paul. Castré. cōf. 279. ad fin. nu. 4. lib. 1. & ibi Roman. conf. sequen. in fine: quos sequi videtur Soci. nep. d. conf. 72. nu. 8. lib. 2.

○ Ego autem contrarium tutius putarem & magis de mente Bart. in. d. l. vx̄ori, & aliorum, quos in hac materia

Corn. citat: Bar. enim. Imol. & Panor. in. d. c. vlt. Alex. d. conf. 120. & alij supra citati, indistinctè loqui videtur de omnibus fructibus à fructuario perceptis, quos restituēdos dicūt, si fructuarius non caueat: quod etiam sentire videtur Fulg. cū Bar. in. d. l. si cuius. ff. de v̄suf. idq; mihi probabilius est in odiū malignè nolētis cauere, si enim absq; culpa non possit, mitiùs cū eo agitur ex gl. & Doct. in. l. 4. C. de v̄suf. vt infra: quod mihi fortiùs probatur, quia fructuario nolente cauere, proprietarius necessariò ab eo ré euincet, & consequenter cū fructibus ante, perceptis causa scilicet ad nō causam reducta, tituloq; fructuarij prorsus rescisso: arg. text. in. l. filio. 16. §. 1. in fi. ibi, cū fructibus: ff. de inoff. testa. cū notanter traditis à Roma. conf. 554. n. 25. à Feli. in. c. cum causa, col. penul. de re iudi. idem eleganter comprobatur ex. l. 5. ff. de lege commissi. & maximè ex doctrina. Panor. in. c. illo vos, nu. 6. de pigno. cōsiderando quòd in his terminis rescinditur titulus, culpa & voluntate ipsius fructuarij, quorū alterum sufficit, vt res cum fructibus auocetur: ex proximè citatis, & ijs quæ tradit Burg. in. c. ad nostram, nu. 36. de empt. & vend. & latiùs scribo in. l. 2. C. de resc. vend. ex quibus ita iudicaré: & credo qđ iudicabitur.

In eodē cōf. 173. n. 8. li. 3. vnū sūmè comēdat Corn. ex Bal. i. d. l. 1. vt fructuarius qđ sua authoritate, nō pprietarij, possessionē acceperit, nō faciat fructus suos, etiā pro tēpore, quo non petitur
fatis

fatisdatio: adde Sali. in. d. l. r. n. 6. in fi. Ang. Aret. in. d. princ. instit. de vsufr. col. 2. versi. *aut erat apud eum cū vitio.* quod vt receptum tradit Soci. d. cōs. 131. ad fi. lib. 1. & horum mens est, vt hoc procedat, quāuis proprietarius postea sciat & patiatur fructuarium fructus percipere: sed plures nō sine colore putabūt contrarium colligi ex Bar. in. d. l. vxori. ff. de vsufr. leg. quem Doct. vbiq; sequuntur & Imol. in. d. c. fi. de pign. nu. 19. in fine, & alij supra relati. qui videtur resolvere, q̄ fructuarium indistincte faciat fructus suos, cum proprietarius scit eum fructus percipere & tacet, nec cautionem petit. Ego autem cēseo Bar. & qui eum sequuntur intelligendos, quando fructuarium vitiose possidet, prout sine consensu proprietarij.

○ Quod si forsan Bar. & alij consentiunt, mihi tamen verius videtur quod vult Bal. quem Salice. & Cor. sequuntur, vt scilicet fructuarium non faciat fructus suos, si vitiose possessionem accepit: nec id vitium purgetur ex sciētia & taciturnitate proprietarij, quod probo, quia tunc obstat vitiosa possidendi origo, quæ attēdi debet. tex. vbi latē Ias. in. l. clam possidere. ff. de acq. pos. ibi, *sed origo nanciscendæ exquirenda est:* p̄batur hęc opinio, quia proprietarius iure tacere potuit confidēs iuri suo. l. sicut 8. §. nō videtur. ff. qui. mod. pig. vel hip. sol. nec proprietario leuiter auferendum est ius quæsitum ex culpa fructuarij: secundum iuris Reg. quod magis probatur, quia

legatarius ita accipiens possessionem sine authoritate hæredis, aliquādo possessione, aliquādo toto iure legati priuatur: iuxta. l. nō dubium. C. de lega. l. r. ff. quor. lega. sic accipiens possessionem ex contractu absque autoritate domini, prædocēsetur. l. si ex stipulatione. 5. ff. de acqu. pos. ergo proprietarius euincet rem cum fructibus à fructuario, qui vitiose possessionem occupauit tanquam à malè fidei possessore: facit quod notat Fulgos. in. l. 4. in fine. C. de vsufruc. maximè quia proprietarius rectè allegare posset, quod nisi fructuarium vitiose accepisset possessionem, ipse possideret: & donec sibi cautio daretur, fructus sui essent, vt verum est per ea quæ supra adduximus.

In eodem articulo est aliud non negligendum, in quo Doctor. latenter variant: Nam Alber. in. d. l. 4. C. de vsufruct. referens antiquos, bis concludere videtur, fructuarium censeri in mala fide, & consequenter non facere fructus suos vbi non cauet, sciens se ad id teneri, etiam si ab eo cautio non petatur: & ita Fulgos. ibi ad fin. & Bald. in. l. r. ad finem, eodem titulo. Corne. d. cōs. 173. nu. 8. ibi, *credidit non teneri:* & Anchar. in. d. c. fin. de pignor. Sed hęc opinio nō videtur vera, si enim proprietarius sciat fructuarium possidere, nec fuit aliquod vitium fructuarij in accipiēda possessione, nō potest dici mala fides, ex eoq; fructuarium cautionē nō præstet quæ ab eo nō petitur: qđ p̄bare videt Imol. in. d. c. vlt.

nu. 19. in. fi. & sentit Bart si expendatur. in. d. l. 4. ad finem dum loquitur de mala fide fructuarij, eamque exemplificat, quādō requisitus nō satisfat, non autem, quia sciat se obligatum cauere, quod etiam probat Angel. aret. in. d. princ. de vsufr. col. 3. nu. 4. versi. *pondera*: idemque videtur colligi ex Alex. Soci & alijs in consilijs & locis suprā citatis, dum indistinctē excusant fructuarium, qui non vitiosē possessionem obtinuit, quādiu ab eo non petitur hęc cautio. idque iuuatur: quia sciens se teneri ad hanc cautionē, sciet etiam vel sperabit, vt proprietarius eā petat, nec ei iniuriam facit non satisfando, nisi id petatur, vt in simili notat Paul. Castr. in. l. peto. §. fin. in. fi. ff. de lega. 2. facit gl. vbi latē Ias. in. l. vniuersa. C. de prec. imper offer. Hipo. in. l. vnius. §. cogniturum. ff. de quæst. ex quorū dictis probatur excusari eum, qui nō interpellatur, & debere quem que ius suum petere, quod etiam plenē probat Feli. in. c. si autem nu. 4. de rescr. ex quo infero quōd fructuarium, etiam si sit iuris peritus, faciet fructus suos ante satisfactionem, quādiu ab eo non petitur.

Quōd si fructuarium non inueniat fideiussorē, aliterue cauere nequeat, variæ sunt opinionēs apud glo. & Docto. in. d. l. 4. C. de vsufr. glo. autem cōcludere videtur: vt fructuarium nullo modo admittatur, nisi satisfat, idque videtur vt receptum referre Ias. in. l. 1. nu. 23. versi. decimo limita. ff. qui satisfat. cog. & sentit Soci. ibi. n. 22, sed Bart

post Guil. æquiorē opinionem amplectitur distinguens: an fructuarium sit fide dignus, vt tunc cum iuratoria cautionē vsufructus ei tradatur, & hęc videtur probare Paul. ibi, salic. autem variat, & cum Bart. est Butrius in. d. c. fin. de pignor. & ibi Imol. nu. 27. referens alios graues viros probantes eādem opinionem Bart.

Illud autem notabiliter addit Bar. vt quāuis fructuarium non possit cauere, nunquā omnino fructibus priuetur, sed res apud personam idoneam deponantur, vt respōdeat fructuario & interim tutus sit proprietarius, quod etiam probat Imol. in. d. loco quæ opinio fuit Guilel. cun. vt illi referunt, eamq; in praxi approbatam tradit Guid. Papa. decis. 250. & Chass. d. fol. 155. col. 2. nu. 6. quibus addo in id conducere tex. in. l. 1. §. si pecunia. ad fin. ff. de pos.

Nec omitto quod in hoc articulo addit Fab. in. fine. d. princ. Inst. de vsufrue. quo non relato idem ibi probat Angel. aret, vt in rebus immobilibus, facilius succurratur fructuario, qui cauere nequit, quod confirmatur quia tunc minus suspectus est ob possessionem rei immobilis iuxta. l. sciendum. ff. qui satisfat. cog. atq; ita satisfat erit tunc promittere cum solenni hypotheca, quia si fructuarium re malē vtatur, facile est remedium proprietario, vt rem euincat secūndū veram & receptā sententiam, quam superiūs probauimus cū Bal. & Alex. in. l. diuortio. §. si fundum. ff. solu. matr. quam vltra ibi copiosē

copiosè citatos, probat Ias. in. l. nemo potest. 2. lect. in fi ff. de lega. 1. & Bello nus, dicens eã cõmunè, conf. 54. in fin.

80 Hæc autè regula, qua vsufructua- rius cauere iubetur, limitatur in non nullis casibus: vt notat gl. in. d. l. 4. C. de vsufr. & in. d. c. vlt. de pignor. & il lis addit Soci. notabilem casum, in eo qui donat bona sua retento vsufructu vt is satisfacere non teneatur, ne ex libe raliitate propria vexetur: ita Soci. in. l. omnes. ff. de except. què sequitur Dec. in. l. diuus Pius n. 2. ff. de reg. iur. vbi re fert Corn. idem consulente, conf. 267. lib. 4. vbi nu. 11. Corn. inquit, se sexa- genarium nunquam vidisse donata- rium, talem cautionem à donante pe tere. Et ita Soci. in. l. 1. nu. 16. ff. qui sa- tisf. cog. & idè probat Deci. cõf. 265. nu. 5. qui ad idem refert Plat. in. §. præ terea, Inst. de actio. idem sequitur & commèdat Cagnol. in. d. l. diuus Pius idem probat Rubeus, conf. 54. n. 7. & idem probat Gozad. conf. 91. nu. 5. Et eorum opinio iuuari potest ex gl. in. l. si quis argètum, verb. æstimatione. C. de donat. ibi, *speciale in fauorem exercentis li beralitatem*: & in casu notabili tradit Au fre. vel Ferran. in additione ad Guid. Pap. q. 204. & quod notat idem Guid. decis. 493.

Sed hi patres non adducunt funda- mentum, quod vrgeat: eorum tamen opinio æquitate, & politica comitate fouetur: durum enim & in ciuile vide retur, admittere donatarium petentè cautionem ab eo, qui liberaliter bene- ficium ei contulit: iuxta vulgarem. l.

ad res donatas. ff. de ædil. edict. & d. l. diuus Pius: donatio enim sine amore non fit, ideoq; donans videtur facere opus parentis: vt tradit Pala. in Rub. §. 70. nu. 21. Rip. in. l. si. q. 49. C. de re- uo. dona. per text. qui aequaliter pro- bat, in. l. 4. ff. de confir. tut.

Sed de rigore contrarium sustine- ri posset, imò quòd donans retento si- bi vsufructu, non excusetur à satisfac- tione ob generalitatem & geminatio- nem verborum. d. l. 1. ff. vsufr. què ad- caue. ibi, *ex alia quacũque causa constitutus fue rit vsusfructus*: & d. l. 4. C. de vsufr. ibi, *sive ex voluntario contractu*: iuncta regu. l. in fraudè. §. vlt. ibi, *quia generalis*. ff. de mi- li. testa. sic enim & cum patre donato re iuris regula seruatur, nec ob causam donationis dispensatur. l. 2. C. si aduers. donat: quod videtur probare Hãnb. in. d. l. nemo potest, nu. 175. non tamè recederem à superiori opinione, quæ receptior & æquior est, cum tempera- mento Soci. vt sat sit donantem tunc promittere cum hypotheca bonorũ, vt sic per mediocritatè causa dirima- tur, arg. tex. quem citat, in. l. filio. 7. in fi. ff. vt legat. seu fideico. nom. caue. ad do in proposito posse expendi. tex. in. l. tribus, versi. illud. ff. de vsufr. ear. rer. nec enim lex acerbam exactionè pro- bat, vt pulchrè tradit Vlp. in. l. si benè collata. 33. ff. de vsur.

In praxi etiã obseruatum vidi, quod tradit Pau. Cast. in. d. l. 1. C. de vsufr. nu. 5. vt licèt fructuarius non offerat cautionem, non ideò absoluatur pro- prietarius, sed condemnetur: adiecto

L eo, si

eo, si fructuarius caueat: & ita Dec. consil. 418. n. 18.

In modo autem cauendi est differentia inter bona immobilia, & alia in quibus proprie cadit ususfructus, & inter bona mobilia, vel ea quæ usu consumuntur: in prioribus enim cautio est de utendo & fruendo arbitrio boni viri, ut in d. l. 1. ff. ususfruct. quemad. caue. in alijs autem aliter cauetur, ut in l. si tibi. 7. ff. de usufr. ear. rer. probat tex. in d. c. vlt. de pignor. glo. & Paul. nu. 3. in d. l. 1. C. de usufr. in his enim, quæ usu consumuntur, inquit d. l. 7. cautionem præstandam esse de reddendis rebus eiusdem qualitatis, vel de reddenda æstimatione earum, & loquitur tex. de vino, oleo, frumento, & sic de ijs, quæ recipiunt functionem in genere suo: quo casu dicit Imol. in d. c. vlt. n. 23. cū gl. ibi meliorem practicam esse: ut res æstimentur, & caueatur de reddenda æstimatione.

O Ego autem verius puto, ex d. l. 7. magis consuli fructuario, inquit, eius fauorem admitti cautionem alternatiuam: scilicet de rebus eiusdem qualitatis, vel de earum æstimatione, ut sic eligat fructuarius modum soluendi, iuxta reg. l. plerumque, §. vlt. ff. de iure dot: quæ in alternatiuis debitori electionem tribuit, nec beneficium legis alicui auferendum est. l. 4. §. si quis condemnatus. ff. de re iudi. Quando autem in hac materia agitur de æstimatione, intelligitur secundum tempus, quo constituitur ususfructus, ut probat gl. in §. constituitur, verb. æstimata, Inst. de usufr. Azo. in summa. n. 3. in fine: & tanquam receptum tradit

Math. Affli. decis. 342. nu. 3. ibi tempore recepti ususfructus: & Alex. & Bertrā. in locis infr. citandis.

Est etiam alia differentia in bonis mobilibus, quoad ea quæ usu minuuntur: ut serui, vestimenta & similia, quæ differunt ab oleo, frumento, & similibus: in prædictis enim quæ non omnino usu consumuntur, sed minuuntur & corrumpuntur, dubitat Feder. cōf. 46. n. 1. Panor. autem in d. c. vlt. n. 3. & Cardi. ibi, vtiliter tentarunt ut fructuarius caueat, sicut in bonis immobilibus, de utendo scilicet arbitrio boni viri, & restituendo, quod supererit: non vero de restituenda æstimatione: quæ opinionem tenuit Florian. quæ refert & sequitur Imol. in d. c. vlt. n. 24.

Sed in usufructu vestium & pannorum contrarium receptius esse: probat Alex. cōf. 38. n. 7. li. 3. & secure Bertran. cōf. 40. n. 7. lib. 2. & Soci. cōf. 9. col. 2. lib. 4. & regulariter in vestimentis idem sentit Azo. in summa. n. 3. & tanquam receptum in vestibus & pecudibus id tradit Aret. in d. §. constituitur n. 2. in fine: in seruis autem & iumentis, tanquam receptam probat Soci. d. cōf. opinionem Panor. & Imol. quæ equitatem habet, ne alias ususfructus sit penitus inutilis: sed contraria sententia indistincte receptior videtur ex Ang. Are. Bertrā. in dictis locis: & opinio communis (licet dura) maxime iuuatur ex litera. d. §. constituitur, ubi serui, iumenta, vestes & alia mobilia æquiparantur: in vestimentis autem aliquod speciale notat Alci. d. l. 7. Paterg. c. 2. & de his hætenus.

S V M M A R I A

tertiæ partis.

- I** *X* hac. l. restringente potestate patri in aduentitijs, ne alienare possit, cum prius eum dominum appellauit, inferuntur aliqua: & agitur de intellectu. l. 4. ff. de usufr. vsque ad nu. 4.
- 5 Agitur simul de intellectu. l. rectè dicimus. ff. de verb. sign.
- 6 Agitur de intellectu. l. 1. ff. de usufr. leg. reijciunturque plura ad eam. l. scripta: & ostenditur usumfructum dici de bonis, & in bonis. Idè que de seruitutibus realibus, contra vulgarem opinionem, vsque ad. n. 9.
- 10 Ex hac. l. appellante patrem & filium simul dominos, inferitur ad. §. si duobus. l. si ut certo. ff. commoda. que hic ornatur, vsque ad nu. 12. & sequen.
- 12 Ad idem adducitur, & explicatur. l. in rebus. C. de iure dot. & an vir dicatur dominus dotis & nu. 13.
- 14 Improbatur vulgaris allegatio & inductio. l. doce ancillam. C. de rei vend.
- 15 Fit in eo articulo differentia inter bona aestimata & inestimata.
- 16 Ex. d. §. si duobus, inferitur ad imperia, an in eis duo domini admittantur: & ibi de summo pontificatu, cū excellentissimo præceptore. Nauarro.
- 17 Tractatur idem articulus in minoribus dignitatibus, & expenditur lex regia apud Lusitanos.
- 18 In materia peculiaribus. l. in vltima parte agitur de verbo alienare.
- 19 Reijcitur communis allegatio. l. 1. C. de fun. dota.
- 20 Improbatur quedam traditio Bal. Paul. & aliorum: reijciturque vulgaris differentia, que fieri solet inter verba legum & verba statuti.
- 21 Probatur recepta opinio Azor. ut pater legitimus administrator sine decreto legitime alienare possit.
- 22 Proponuntur aliqua in contrarium: sed defenditur communis sententia.
- 23 Ostenditur tamen non esse securum eum, in quem pater alienauit, nisi probet fuisse iustam alienandi causam.
- 24 Adducuntur aliqua iura de alienatione necessaria, que patri permittitur.
- 25 Eadem iura eleganter ponderantur ad probandam receptam sententiam, ut venditor habens facultatem rei tradendæ, præcisè teneatur tradere.
- 26 Traduntur aliqua de causis ad alienandum: & rebus tempore perituris, & nu. 27.
- 28 Reprobatur multorum opinio circa molendina & bona sita iuxta mare, vel flumen, ostenditur que in ijs necessariam esse solennitatem, que regulariter exigitur circa immobilia, & nu. 29.
- 30 Inferitur generaliter permitti alienationem filio vtilem, & in simili adducuntur aliqua.
- 31 Ostenditur varietas Doctor. probaturque receptior opinio contra gl. & plures, ut alienatio rei ecclesiæ, vel minoris absque solennitate non valeat, etiam si utilis appareat.
- 32 Posse tamen validari si id eligat ecclesiæ vel minor, quod limitatur nu. 33.
- 34 Agitur de remedio præstando ei qui cum ecclesiæ vel minore contraxit, & timet actum rescindi.
- 35 Ostenditur contra receptam sententiam aliquos in cautè loqui.
- 36 Agitur de intellectu. l. Iulianus. §. si quis colludente, & §. sequentis. ff. de actio. emp. contra plures scrib.
- 37 Patrem alienare posse usumfructum aduentitiorum, sed tunc minus iuris transferre, quam ipse habet.
- 38 Inde inferitur ad alios fructuarios, & agitur de intellectu. §. finitur. Insti. de usufr. & de alyis multis iuribus contra scriben. & n. 39.
- 40 Si legetur ususfructus domus, adiecto nè legatarius alius tollat, vel alia seruitute imposita, non ideo censeri relictam proprietatem, contra omnes scribentes.
- 41 Idem dicendum relicto usufructu cum onere nè res distrahatur, contra Bald. & omnes ferè scriben.
- 42 Explicatur contra omnes scriben. intellectus. l. Proculus. ff. de usufruc. & adducuntur aliqua vtilia, & nu. 43.
- 44 An pater circa aduentitia filiorum compromittere possit?
- 45 Idem tractatur circa facultatem transigendi

- & explicatur aliqua à scrib. confuse tradita,
 & nu. 46.
- 47 Infertur ad intellectum l. ait prator. ff. de iure delib. & nu. 48.
- 49 Infertur ad possidentem vel prætententem bona maioratus, & fit differentia inter alienationem voluntariam, & prescriptionem, & iudiciū, cōtra insignē Dec. & plures: & n. 50.
- 51 Limitatur utiliter hæc lex in alienatione que fit vigore pacti reemendi vel de reuendendo.
- 52 Agitur de intellectu l. 1. §. fi. ff. de reb. cor. Et tractatur. q. an minore vel ecclesia emente valeat pactū reuendendi, & inferuntur multa utilia, & explicantur aliqua iura. n. 53. 54. & 55.
- 56 Tentatur noua limitatio in patre filioque nobilibus, cum moderamine. Et explicatur. §. fi. l. cum plures. ff. de admin. tutor.
- 57 An pater possit facilius alienare in eum, à quo aduentitia prouenerant, & reprobantur aliqua à Docto. tradita, & nu. 58.
- 59 Restrigitur iuridicè quod vulgò dici solet de effectu donationis remuneratorie.
- 60 Donationē factā ei, qui prius donauerat, posse reuocari ex ingratitude cōtra plures, & in eadē requiri insinuationē, cōtra alios & n. 61.
- 62 In eodem articulo explicantur multa iura contra vulgares traditiones.
- 63 Agitur de locatione ad longum tempus, & an duret finito usufructu patris.
- 64 De effectu conductionis ad longum tēpus, & an equiparetur emphiteusi, & an verè censeatur alienatio, traduntur multa, & n. 65. & 66.
- 67 Ostenditur differentia inter cōductionē, que habetur a fisco vel repub. & eā, que habetur à personā priuata, in quo aliqua iura explicantur.
- 68 An pater vel fructuarus possint imponere seruitutem, & quamdiū duret, & nu. 69.
- 70 Indè explicantur aliqua iura, & traduntur nonnulla in simili, & n. 71.
- 72 Agitur an pater possit venire cōtra alienationem, quam fecit, de aduentitijs, & inferuntur aliqua, nu. 73.
- 74 An filius viuo patre possit rescindere alienationem aduentitiorum à patre factam, & in eo nonnulla scitu digna.
- 75 Agitur de remedio, quo liberis succurri possit, quando pater bona dissipat.
- 76 Tractatur etiā an & quomodo succurratur libero patri alienate ex causa onerosa vel lucratiua & n. seq. ubi multa contra scriben. explicantur.
- 78 Tractatur. q. an filius viuo patre audiatur in bonis maioratus, & explicantur aliqua iura.
- 79 Traditur limitatio cōmunis gl. & Docto. quādo filius est hæres patris, & adducuntur aliqua non negligenda.
- 80 Agitur contra Docto. de sustinenda gl. in l. fi. §. in computatione. C. de iure delib.
- 81 Ampliatur multipliciter reg. l. cū a matre. C. de rei ued. & multa inde inferuntur nu. 82. Deinde multipliciter limitatur, & multa iura explicantur nu. 83.
- 84 Tractatur eadem regula circa bona feudalia vel maioratus. Et explicatur ad propositum diuisio feudi hereditarij, & de familia, & multa accuratius traduntur, quā alibi scripta forsā reperiantur. vsque ad. n. 87.
- 88 Sustinetur notabilis opinio, quam in materia cōsulendo probauit Dec.
- 89 Aliā vulgaria in eadē re adducuntur & n. 90.
- 91 Probatum cōtra ferè omnes scrib. frequētius admittere esse successorem iure sanguinis vocatū, etiā si non sit hæres vltimi possessoris.
- 92 Tractatur quid receptius sit circa eā, q. an successor in feudū, hæresq. proximipossessoris possit rescindere alienata ex bono feudalius, & adducuntur multa utilia. n. 93. & 94.
- 95 Probantur in ea re aliqua contra receptas opiniones, & n. 96.
- 97 Tractatur eadem. q. in terminis alienationis factæ cum consensu domini.
- 98 Traditur elegans resolutio in fauorem primi acquirentis feudum vel emphiteusim.
- 99 Tractatur plenè utilissima. q. circa successore maioratus, simulque heredem alienantis rem eiusdem maioratus, an cōtra alienationē audiatur, & explicantur multa iura. n. 100.
- 101 Ampliatur prohibitio huius. l. etiā in causa dotali, & inde elegantissime limitatur auth. res que. C. communia de leg. n. 102.
- 103 Ampliatur hæc. l. ne pater hereditatē vel legatum repudiare possit, & explicantur aliqua iura contra scriben. & n. 104.
- 105 Tractatur, an pater remittere possit actionem ex iniuria in filium commissa.

TERTIA PARS.

l. i. C. de bon. mater.

RESTAT tertia pars huius. l. iuxta diuisionem in principio factam. Hæc autem pars vltima restringit potestatem patri cõcessam in bonis aduentitijs filiorum: ne scilicet pater ea alienare valeat, nec filio obstet vsucapio, imò possit omni tempore, rem à patre alienatam vëdicare. Licet ergo pater superius, vt dominus censeatur ob amplum vsumfructum, potestatemque agendi & defendendi in aduentitijs, non tamen alienare potest: & sic posset inferri ad id, quod in. 2. parte diximus, dari dominium sine facultate alienandi: quod non repeto.

Infertur etiam ad intellectum tex. in. l. 4. ff. de vsufruct. vbi I. C. Paulus ait, vsumfructum in multis partem dominij esse: contra quem opponi solet de text. in. l. rectè dicimus. 25. ff. de verb. sign. vbi idem. I. C. inquit: rectè dici totum fundum nostrum esse, etiã si vsufructus alienus sit, quia vsufructus non dominij pars est: quæ iura videntur contraria. Et Accur. variè conciliat: receptior autem interpretatio cum glos. ea videtur, quam probat Bart. in. l. qui vsufructu. ff. de verb. oblig. & ibi alij scrib. maximè Alex. nu. 2. vt scilicet vsufructus dicatur pars integralis fundi vel dominij, quæ ex proprietate & vsufructu plenè constat: & ita procedat. d. l. 4. non verò di-

catur pars quotitatiua vel prædicamentalis & ita procedat. d. l. rectè vbi gl. ita dicit resoluendum secundum dialecticos: & ita Pau. in. l. si quis vi. §. differentia, nu. 3. ff. de acq. poss. & Areti. conf. 159. in fine, & Claudi. Marmer. in. l. naturaliter. §. nihil commune, nu. 45. ff. de acq. posses. Ias. in. l. 1. §. vsufructuarius, n. 2. ff. de no. ope. nunci.

Sed hæc resolutio magis sapit dialecticam quàm iuris prudentiam, nec villo modo videtur de mente I. C. in dictis. ll. nec stare potest ad. d. l. 4. vt bene cõsiderat Vigl. in. §. alienus seruus Inst. de hæred. instit. & prius Fulgos. in. d. l. 4. nam secundum interpretationem glo. & Bar. ad eam. l. non diceretur vsufructus pars dominij in multis: sed semper & indistinctè, cum semper sit pars integralis ad perfectionem dominij.

2 Aliter intelligebat Bart. in. l. in venditione. ff. de bon. auth. iud. poss. vbi. I. C. ait: fructuarium contineri appellatione domini: & Bart. resoluit, vt dicatur dominus respectu vsufructus, non respectu rei: & ita variando Bart. refert Ias. in. d. §. vsufructuarius, nu. 2. ad fin. & ita sentit Bart. in Rub. C. de vsufruct. nu. 1. Alex. in. d. §. nihil commune, nu. 6. & plures, vt dixi superius in. 2. parte. Sed hæc resolutio, licet in se vera esse possit, non tamè ad illa duo iura applicatur: cum. l. 4. dicat in multis vsufructum esse partem dominij d. l. rectè, dicat indistinctè non esse partem dominij.

3 Omisissis alijs interpretationibus

glo. & Doct. aliter considerat ingenio
 sus Vigl. in dicto loco: vt vsusfructus
 dicatur pars domini, scilicet in rebus,
 in quibus datur fructus in perceptione
 corporum, vt in fructibus agri, & foetu
 animalium: & ita procedat. d. l. 4. nō
 autem dicatur pars domini in vsufu-
 ctu ædium: vt sic procedat. d. l. re-
 ctè dicimus. Sed hæc interpreta-
 tio placere non potest: quia. d. l. 4. lo-
 quitur vniuersaliter in vsufu-
 ctu cuiuscunque rei, & in quacunque sit, di-
 cit ea lex esse partem domini in mul-
 tis, atque ita nō restringitur magis ad
 vsusfructum agri, quam ædium: si-
 militer. d. l. rectè, dū negat vsusfru-
 ctum esse partem domini, loquitur
 de fundo, vt patet ex principio. l. & sic
 agit de vsufu-
 ctu rei, in qua datur per-
 ceptio corporum.

4 Mihi magis placet quod gl. tandè
 sentit in. d. l. 4. licet nouiores ad eam
 non satis attendant in locis suprà cita-
 tis: vt scilicet vsusfructus dicatur pars
 domini in multis, id est, habere simili-
 tudinem domini, quia verè in multis
 articulis vsufu-
 ctuario aliqua conce-
 duntur, quæ regulariter rei domino
 congruunt: nec videtur nisi domino cō-
 petere, vt gl. ibi probat, & ego in plu-
 ribus deduxi in præced. parte: & tra-
 dit Ias. in. d. §. vsufu-
 ctuarius, nu. 2. cū
 sequen. Dec. cons. 418. nu. 7. & 9. &
 ita cum glo. resoluunt Bald. & Fulgo.
 in. d. l. 4. qui citari non solent, & ita vi-
 detur cōcludere Alcia. in. d. l. rectè. n.
 7. licet alijs verbis.

Atque ita ex. d. l. rectè intelligo cō-

stitui regulam: vt vsusfructus propriè
 non dicatur pars domini, nec impe-
 diat, quin proprietarius dicatur domi-
 nus totius rei (vt I. C. inquit). In mul-
 tis tamen habeat vsusfructus similitu-
 dinem, vel speciem domini, iuxta. d.
 l. 4. quam ita accipere videtur Azo.
 non relatus, in summa de vsufr. nu. 2.
 quibus non citatis, ita videtur intelli-
 gere Cōnanus lib. 4. c. 3. & latius. c. 6.
 char. 242. secundum quam concilia-
 tionem nulla est repugnātia in illis. ll.
 stat enim, vt quod nō est tale, habeat
 similitudinem illius in nonnullis. id
 que etiam in rebus naturalibus, vt in
 herbis & medicamentis sæpe videmus,
 vt vna res in multis habeat effectum
 & vsus alterius.

5 Quia verò vsusfructus ad plura est
 pars domini, seu habet eius effectus:
 ideo non reijcitur nomen domini in
 fru-
 ctuario, vt probat. d. l. in venditio-
 ne. 8. & colligitur ex multis, quæ de-
 duximus in proxima parte. & est rece-
 ptius secundum Gomet. in. §. æquè. col.
 vlt. ad fi. inst. de actio. & ita asserit Ru-
 beus in. d. §. nihil commune. nu. 110.

6 Ex his autem infertur ad intelle-
 ctum tex. eiusdem I. C. Pauli, in. l. 1. ff.
 de vsufr. lega. ibi, *nec ex bonis, nec extra bona*
 quæ lex communiter intelligi & alle-
 gari solet in eum sensum: vt prædicta
 eius verba designent vsus vel vsus-
 fructum, vel quālibet seruitutem, vt
 hæc, non dicatur ex bonis nec extra bo-
 na: & ita accepit glo. & Bart. ibi glos.
 in. l. rem in bonis. §. 2. ff. de acq. rer. do-
 mi. glos. in. l. 5. ff. de verbo. sign. & ibi
 Alci.

Alci. glos. & Doctor. in princip. insti. de rer. diuis. & ita communiter scrib. vt tradit August. Bero. in. c. nulli. nu. 78. de reb. eccle. non alie.

Sed hæc communistraditio difficultate non caret, vt ibidem sentit gl. verb. ex bonis: quæ opponit, & variè soluit, quam Bart. sequitur: variè etiã loquuntur Fab. & alij in. d. princip. de rerum diuis. quorum nullus satis explicat, cur vsusfructus & aliæ seruitutes non dicantur esse de bonis: cum pro his actiones & exceptiones competat, vt notissimum est, & patet ex. §. equè inst. de actio. l. 2. ff. si seru. vend. vnde viderentur necessariò inter bona connumerari, iuxta ea, quæ latissimè deduximus in. 1. par. Rub. Et mihi augeatur difficultas: quia verba. I. C. in. d. l. 1. apertè habent, ne vsusfructus & seruitutes dicantur de bonis: quod longè minus est, quàm in bonis: vt colligitur ex Vlpia. in. l. 2. §. in hac. ff. vi bon. rapt. & maior adhuc difficultas videtur in vsusfructu, qui omnino de bonis & in bonis esse videtur, maximamq; utilitatem continet, & rei possessionem, & corporum perceptionem, & nomen domini in multis, vt supra.

7 **Q**ue ad eò vera sunt, ad eòq; stringunt in vsusfructu: vt in eo sustineri non videantur refugia, & conciliationes glos. Bart. & aliorum: quas difficultates non tam exactè perpendens Lortotus, in. l. non videtur. ff. de regu. iur. ad fin. pag. 567. sui operis, non ineptè agit de intellectu illius. l. resolués. vt ibi vsusfructus & seruitutes non di-

cantur in bonis, idest, in dominio propriè sumpto: nec extra bona, idest, extra bonorum appellationem, quæ in iure latè patet. Sed hæc interpretatio non satis facit: quia I. C. ibi non respicit dominium proprium, vel improprum: nec loquitur per verbum, in bonis, sed de bonis, quod minus iuris continet: vt proximè dixi: nec tutum erat in vsusfructu omnino negare dominium, vt patet ex superioribus.

8 **L**ongoual. in. l. imperium, nu. 232. (appellans hæc difficultatem nodum Gordianum) aliter explicat, neminè referens, videturque intelligere ea verba tex. non vt Docto. accipiunt de seruitute, sed de vsu, aut vsusfructu seruitutis realis. Sed ante eum ita apertè notat Alber. (nullibi citatus) in eadem. l. repræhédens omnes, qui illam. l. notant ad id, quòd seruitutes non dicantur de bonis: verè enim I. C. ibi tatum agit de vsu, aut vsusfructu alicuius seruitutis legato: & ita vnico verbo, variado, respòdet Ang. Aret. in. d. princ. Inst. de rer. diuis. nu. 3. versi. aduertat: & in hunc sensum consonum verbis illius. l. cessat maior pars argumentorum, ex quibus hæc difficultas resultabat. Sed nec ista interpretatio prorsus tollit difficultatem: quia text. ibi tandem concedit actionem ei, cui vsus vel vsusfructus seruitutis relinquitur, vnde ea actio debuit efficere, vt tale ius posset è bonis dici. Quapropter est aduertendum, quòd I. C. ibi retulit illa verba magis in quãdam argumentationem, quàm decisionem:

arguebat enim prius, ut eo casu non diceretur usufructus nec usus, nec esset locus cautioni, de qua in tit. ff. de usufr. ear. rer. & §. constituitur, Insti. de usufr. quasi ex eo relicto non resultaret ius aliquod, cui congruerent verba senatus consulti iubentis cauere: sed tãdem concedit actionem ex eo legato & dicit esse cauendum: & sic videtur etiam eo casu magis probare, id ius de bonis appellari, quod Docto. non aduertunt. Conclusio enim & finis non argumentatio I. C. attēdi debet, sicut in omni dispositione. l. si voluntate, ad finem. C. de rescin. vend. ibi, *post multas contentiones*, Bal. in. l. si ut proponis. n. 12. C. quomodo & quando iud. Afflic. de cis. 375. nu. 5. Dec. in. l. si ego, nu. 3. ff. si cer. peta.

9 Resoluo igitur contra glo. Bart. & Doct. cōiter in dictis locis: ut usufructus ppriè dicatur de bonis, & in bonis: ut etiam seruitutes nō dicantur nō esse de bonis: & ab eis malè citari verba. d. l. i. ad quæ melius aduertit Alb. ibi, & verba illa videntur à I. C. prolata ex subtilitate iuris, ut aliàs in dominio inquit Imperator in. l. in rebus. C. de iure dot. Nec omitto, q̄ Longoual. d. loco intelligit illa verba, *nō extrabona*: id est, non extra cōmercium hominū, quod mihi nō placet, nec credo alteri placiturū: quia licet ita aliquando ea verba accipi videantur in. d. princi. Insti. de rer. diuis. non tamen I. C. ibi id respexit: nec congruum erat, attento quòd agebat de re non sacra, nec religiosa, nec simili, iuxta. l. continuus.

137. §. cum quis. ff. de verb. oblig. l. sed Celsus. 6. ff. de: cōtrah. emp. l. apud Iulianum. 41. §. constat. ff. de leg. 1. ergo, *non extrabona*: simplicius dicitur in. d. l. 1. p̄ nō omnino alienis, nec extra iusdi sponentis, non verò pro ijs quæ in bonis esse non possunt.

Nec est nouum ut aliquo respectu dicantur non esse de bonis, ea quæ aliàs regulariter veniunt appellatione bonorum: ut videre est in iuribus & actionibus, quæ inter bona propriè & sæpissimè connumerantur in multis legibus (ut latissimè deduxi supra in. 1. part. Rubric.) & tamen aliquando dicuntur non esse de patrimonio. l. cum pupillus. 9. ff. rem pup. fallu. for. vbi notant & explicant Bart. & Paul.

10 Ex suprà dictis & maximè ex hoc text. quo pater ad aliqua dicitur dominus, cum filius verè dominus sit: infertur ad illud vulgare de quo Ulpian. in. l. si ut certo. 5. §. si duobus. ff. commoda. ibi, *duorum insolidum dominium esse non posse*: vbi Paul. Castren. nu. 2. inquit illum text. esse meliorem de iure: cuius regulam variè limitat Socin. (si is est) regula. 99. & in alijs libris. 135. & nouissimè Mantua libr. Paralipo. cap. 50. vbi id ornat: quibus tamen addendum est ex Alberi. ibi. n. 17. eam regulam procedere non solum in re visibili. Sed etiam intellectu ali, quod tamen nunc non discutio. Ampliatur etiam ex traditis à Iaso. in. l. si pluribus, nu. 33. ff. de legat. 1. ut idem sit in dominio acquisito ex dispo-

sposi

positione legis absque traditione: cōtra Aret. in. l. 3. col. 3. ff. solut. matrim. respondetque Iaso. ad text. ibi, quem Aret. inducebat: sic idem Aret. in. l. 3. §. ex contrario, num. 36. ff. de acquir. possessio. inquit quasi dominium apud duos esse posse: idque probat Ias. in. §. ex pluribus, eiusdem l. in fine. Sed illud damnat idem Ias. in. d. §. ex contrario, num. 53. eiusque opin. contra Aret. tutior videtur regulariter: eadem enim ratio militare videtur in dominio quæsito sine traditione & in quasi dominio, ut neutrum eorum apud duos in solidum simul esse possit, utrobique enim esset repugnantia quam iura non admittunt. Ampliatur reg. dict. §. ut nec duo possint procuratores simul constitui in rem suam: nec duobus idem ius cædi in solidum, ut ex Bald. tradit Ias. in. l. non quocunque. §. qui Caium, nu. 6. ff. de leg. 1.

Ex nostra autem. l. iam infertur limitatio ad regul. d. §. si duobus vehiculum: ut aliquando duo dicantur domini, vnus verè & propriè, alter abusivè, seu quoad quid: ut hîc videmus in patre & filio circa aduentitia, & aliàs filius viuo patre impropiè dicitur dñus, ut in. l. in suis, & ibi Bart. nu. 4. Paul. & alij. ff. de liberis & posthum. & ibi Ias. n. 17. & n. 40. & Ang. de perigl. n. xi.

ii Limitatur etiã ea regula. d. §. si duobus: ut procedat respectu eiusdem domini directi vel utilis: sæpè enim dantur in iure in eadem re diuersa domi-

nia, ut in fructuario & emphyteuta: secundum Paul. ibidem, n. 2. prius Bal. in. l. in rebus, col. 3. n. 7. C. de iur. dot. pro quo solet allegari l. 1. ff. si ager vetig. vel. emphit. peta. idque in Vassallo & feudatario notat. glos. in cap. 1. verbopersonam, de. l. Corrad. probatur in. c. 1. §. rei autem, & ibi glo. Bal. & latè Afflic. de investitur. de re alie. idem Afflic. post Iser. & alios in. c. 1. §. præterea, de capit. Corrad. & in præludijs const. Neap. q. 23.

Limitatur consequenter ea regula in hærede, & fideicomissario vniuersali, quorum alter appellatur dominus directò, alius vtiliter: ut notat Bart. in. l. ex asse. ff. ad Trebel. Ias. in. l. post aditam, nu. 2. C. de impuber. & alijs substit. sequitur Hispan. Segura. l. 3. §. fin. fol. 10. col. 3. ff. de lib. & posthu. secundum veterem editionem: probatur in. l. 1. ibi, *fructus*: ff. ad Trebell. & in versicul. *quamquam*: eiusdem l. & l. si hæres. 70. ff. eod. ibi, *directè*: & in. l. qui hæredi. 44. §. cum hæreditas. ff. de cond. & dem. eadem etiam limitatio probatur ex tex. in. l. & si sine. 8. §. sed quod Papinianus in fine. ff. de minorib. vbi alter vtiliter alter directo dominus censetur: & in. l. 1. §. si quis adita, cum sequent. ff. ad Tertuli. que iura notat Aret. in. l. sub conditione. ff. de liber. & posthum. Eandem regulam limitat Bald. in. l. nihil, ad finem. C. de procu. in constituete & eius procuratore, in quibus admitti potest, ut vterq; dicatur dñs litis, q̄a tunc nulla est repugnantia: quod in hac reg. considerat

fiderat idem Bald. in l. in rebus, nu. 6. in fine. C. de iure dot.

Limitatur etiam ex decisione text. in §. cum in suo, Inst. de rer. diuis. & ibi Ang. Aret. tanquam mirabilè id notat ante, nu. 1. quem vide.

12 Limitant etiam aliqui hanc reg. in casu bonorum dotalium, eo quod aliqua iura dicunt maritum dominum, alia uxorem dominam dotis appellat: de marito est text. in l. si prædium. 23. C. de iure dot. & vulg. l. doce ancillam. C. de reiuend. pro uxore autem est. l. in rebus. C. de iure dot. ibi: *eadem res ab initio uxoris fuerunt, & naturaliter in eius permã seruit dominio*: subditq; ibi bis Imperator dominium rerum dotalium viri non dici, nisi ex iuris subtilitate, & ita videntur duo domini in solidum eodem tempore, quod inter specialia dotis scribit Baptista de S. Blas. priuile. 117. vel in. 2. centuria. n. 16. facit. l. sciendum. §. si fundus. ff. qui satis. cog. Sed dicas non inde offendi hanc reg. quia vterque coniunx dominus dicitur diuersis respectibus, vt inquit Bal. in d. l. in rebus nu. 6. in fine, & Corraf. in §. nihil commune, ex nu. 33. & Paul. in d. l. doce. n. 2. perpendens autem hanc difficultatem dicebat aliàs glo. vt maritus dicatur dominus de præfenti, vxor autem in spe, ob restitutionem faciendam soluto matrimonio: ita gl. in l. quamuis 78. ff. de iure dot. & in l. si constante. 25. §. si maritus. ff. solu. matr. & in l. in suis, verb. quodammodo. ff. de libe. & posth. quã resolutione videtur probare Alex. in d. §. si maritus, nu. 3. simplici

ter sequens glof. & ita Odofr. quem sequitur Alberi. in d. l. in rebus. n. 1.

13 Sed contra hanc resolutionem gl. & plurium, vrgēt verba tex. in d. §. si maritus in fine ibi, *in alienis hoc est, dotalibus* vbi I. C. de præfenti videtur vxorē dominam appellare, non virum: vrgent magis verba. d. l. quamuis, ibi, *mulieris tamen est*: quod verbum de præfenti & assertiuum est, & sic vides iura aliquantulum in hoc variare: in qua difficultate resoluit glo. in d. l. in rebus, verb. iure naturali: vt maritus dicatur dominus cōstante matrimonio, vxor autem domina non dicatur, quod multis fundamentis probat, & est recepta sententia secundū Salic. ibi, nu. 5. post Bald. & alios: & idem asserit Nouel. de dote. 8. parte, priuile. 8. nu. 1. & in l. 1. nu. 227. ff. solu. matr. idēq; vt receptissimū tradunt Ang. & alij in princi. Inst. quib. alie. lic. & Palat. in rep. cap. §. 43. n. 2. & Ias. in §. fuerat, nu. 2. post Fab. & alios, Inst. de action.

Contrariū autē tenent aliqui maximè nouiores, imò quod dominium rerū dotalium magis dicatur vxoris quã viri: vt probat Duare. in Rub. ff. solu. matr. c. 1. ad fi. Corraf. in d. §. nihil cōmune, ex. n. 33. latius li. 5. miscel. cap. 14. hoc etiã magis probare videtur Baldui. in d. princ. Instit. qui. alie. licet, & ante eos Zasius (quem non referunt) lib. 2. intellect. cap. 5. idque videtur antiquitus voluisse. M. quem gl. refert: & aliquantulum Pau. in d. l. doce. n. 2. Inuoluit autem Chas. in cōsue. Burg. Rub. 1. §. 4. Char. 33. col. 3. Segura de bonis lucra. n.

51. & 52. secundum nouam æditionem: & Campeg. de dote, sub Rub. de pactis & fund. dot. q. 7. latè Igneus in. l. 1. §. si vir. ff. ad Sillan. & Riminal. In sti. quib. alien. licet, ex. n. 310

14 Hac in re videtur inepta argumētatio qua magis nititur glos. & com-

munis allegatio. d. l. doce ancillam, ibi enim non tam viro conceditur dominium rerum dotalium, quàm exercitium & ius agendi: & consequenter vxori nō tam negatur dominium, quā actio: videbatur enim absurdum, existente viro, mulierem agere, arg. §. patitur, Insti. de iniur. igitur ex illa. l. nō probatur communis allegatio, quod euidenter ostenditur ex hac. l. in qua videmus filium esse dominum, patrē que habere solum vsumfructum, & tamen pater agit, ac si verē dominus esset, nō filius: possetq; similiter argui à tutore & alijs administratoribus.

In eodem articulo debuerunt nouiores aduertete, dum contra communem indistinctē asserūt, maritum dominum non esse constante matrimonio: obstare eis, quod communiter colligitur ex. d. l. in rebus, nouè ibi dem disponi, vt soluto matrimonio, dominium ipso iure reuertatur ad vxorem absque traditione: cōtrarium que ante. l. illam fuisse, vt tanquàm receptum tradit Nouel. in. d. tract. loco suprā citato: & Signoro. in. l. si æstima- tis, nu. 2. ff. solu. matr. Alex. in. l. 3. col. 2. nu. 6. in principi. ibi, nam hodie. ff. sol. matr. & ita limitatur secūdum Doct. vulgaris reg. exigens traditionem ad

translationem dominij: vt tradit Ias. ia. l. si constante, nu. 119. ff. solu. matr. & in. l. traditionibus. n. 20. C. de pact. Niconi. in Rub. ff. solu. matr. n. 3. vide tur igitur dominium non apud vxorem, sed apud virum fuisse, aliās nō diceretur ad eam reuerti.

15 In eadem difficultate attendendū puto, an res dotales æstimatæ viro dē tur, taliter quēd dominium transeat in eum, iuxta iuris regulam. l. plerumq; . 11. ff. de iure dot. l. quoties. 5. C. eo. cum notabiliter traditis à Soci. conf. 56. lib. 1. in his enim terminis videtur cessare quæstio, cum vxori sola æstima- tio debeatur, totumque ius & pericu- lum rerum mariti sit, per dicta iura & l. cum dotem. 10. C. de iure dot. l. æsti- mata. 52. ff. solu. matr. l. item si non. 13. ff. de pact. dotal.

Nec obstat tex. in. d. l. in rebus ibi, *sive æstimatæ sive inæstimatæ*: quem tex. Bal. ibi. n. 7. & plures scrib. alibi (vt cōstat ex suprā citatis) indistinctē notāt: qua si æqparet in proposito, res æstimatas vel inæstimatas dari. Sed ex iuris prin- cipijs talis æquiparatio stare nō potest atq; ideo reiecit a variatiōe gl. ibi, verbo æstimatæ, amplectendū est qd̄ tādē gl. ibi resoluit in fine: & clariūs Salic. ibi. n. 5. ibi, *in subsidium*: vt tex. ibi speciali- ter loquatur, cū maritus premitur æ- re alieno, nec aliter vxori satis consul- tū est: tūc enim lex succurrit, vt domi- niū & ius vēdicādi ad vxorē reuertat̄ nec creditores vllō modo occupēt res, q̄ vxoris fuerūt: qd̄ iuuatur ex vigore pristinæ veritatis. l. fin. ff. de decurion.

l. cum

l. cum filius. 78. §. hæres. ff. de legat. 2.
 & ita ex ea. l. cum glos. utiliter nota-
 uit Bald. in. l. interest. C. de usufruc. in
 fin. æstimationem dotis non nocere v-
 xori quando vir non reperitur soluē-
 do: quod extollunt & sequuntur Do-
 ctor. inter quos Crem. notab. 18. Ias. in
 l. ex conuentione. C. de pact. Pala. in
 Rubr. §. 17. n. 8. versi. intellige: Alex.
 in. l. Meua. §. fundus. ff. solu. matr. ex-
 tollit Pal. in rep. cap. §. 21. nu. 4. & alij
 vt tradit Anton. Hispan. l. 50. Tauri. n.
 44. versic. quod tamen: Ias. extollens.
 d. l. cum glos. in. §. actionum, nu. 84.
 Inst. de actio. & Hippol. sing. 691.

16 Expedita hac illatione & limitatio-
 ne, infertur ex. d. §. & supra traditis, ad
 imperia temporalia, in quibus regula-
 liter vnus tantum dominus admitti-
 tur: iuxta. c. in apibus. 7. q. 1. c. licet, de
 voto: quibus ampliatur reg. d. §. si duo
 bus vehiculum: plures tamen aliquan-
 do simul imperasse constat ex histo-
 rijs & ex multis. ll. Cod. tradit Man-
 tua in loco citato supra in principio hu-
 ius reg. & latius Tiraq. de primoge.
 17. q. 4. opin. nu. 22. licet de eo dubita-
 re videatur Alber. in. l. bene à zenone
 col. 2. nu. 6. C. de quadr. præscr. quod
 de facto contigisse dicit Alber. ibi, &
 prius gl. in. d. c. in apibus, & sic volunt
 quod de iure nõ possint esse duo reges
 vel principes eiusdem imperij: & ad
 hoc illam gl. aliàs commendat Imol.
 & Ias. & alij quos citat Tiraq. d. loco,
 nu. 20. & sequen. quæ opinio in regnis
 & imperijs generali consuetudine ob-
 seruatur: idq; magis expedire reipub.

& subditis plurimorum auctoritate
 probatur, inter quos Bal. in auth. hoc
 amplius, nu. 8. col. 2. versic. item quia
 C. de fideicom. & alij quos citat Cor-
 se. in tract. de potesta. Reg. q. 71. seu.
 in. 5. parte, nu. 1. quod grauius & ele-
 gantius probat Hieronimus Osorius
 Lusitanus, genere, moribus, eruditio-
 ne clarus: in, suo lib. de nobilit. ciuili.

Ad summum autem pontificatum
 constantius asseritur, duos nullo mo-
 do admitti: vt asserit glo. in. c. non au-
 tem. 7. q. 1. quam à Docto. commen-
 dari scribit Tiraq. vbi supra nu. 21. ra-
 tionem verò exactissimè tradit insi-
 gnis præceptor meus. M. Nauarrus in. c.
 nouit. 3. notab. n. 140. de iudic. vbi de
 potestate Papæ, Imperatoris & regum
 melius quàm alibi multa nõ vulgaria
 explicat: de dictioe autem (Papa) agit
 Corras. lib. 5. Miscel. cap. 15.

17 Ex eadem regula. d. §. & ex supra
 dictis infertur ratio ad id, quod cõsue-
 tudo obseruat, vt non tantum regna,
 sed etiam ducatus, marchionatus, co-
 mitatus, similesque dignitates non di-
 uidantur, sed primogenito vel proxi-
 miori deferantur. c. 1. §. præterea duca-
 tus, de prohib. feud. alie. per Feder. vbi
 latè Bald. Affl. & alij: & ex scribenti-
 bus in alijs locis signanter id tractat
 sequentes, Alex. cons. 25. lib. 5. Hispanus
 Xuar. in. l. quoniam in priori-
 bus, fol. 81. cum sequen. C. de inoffi. te-
 stam. Soci. cons. 67. lib. 1. & cons. 165.
 libr. 2. Moder. cons. feud. 66. Curt.
 sen. cons. 68. Curt. iun. de feud. 4. par-
 te. quæstion. 30. Ias. in. l. stipulatio-
 nes

nes non diuiduntur, n. 31. ff. de verbo. oblig. copiosè & utiliter Tiraq. de primog. q. 4. ex. n. 21. vbi vsq; ad finè quæ stiõistradit ad hoc sexdecim limitationes, & ornat materiam. d. §. præterea ducatus.

Apud Lusitanos autè strictius hoc seruatur, non solum in maioribus dignitatibus, sed etiam in quacunq; donatione, quæ à Rege fit de terra coronæ regis: solus enim legitimus descēdens primogenitus vel proximior, succedit, nec vlla diuisio admittitur: vt patet ex ord. lib. 2. tit. 17. §. 3. qua tolluntur multa dubia, quæ ex scriptis Docto. occurrebant, vt per Alex. cōf. 87. Xuar. in. q. maioratus, col. 11. vers. hæc obtinent. Nam lex illa indiuiduam hanc successionem obseruari iubet, etiam si donatio à principio fiat pro donatario eiusque hæredibus & successoribus: in quibus terminis contrarium sentiebat Xuar. vbi supra: Isern. & alij, quos specificè refert Tiraq. de primog. q. 4. n. 56.

18 Quibus præmissis, iam ad principalem conclusionem huius. l. in hac vltima parte accedamus: quæ habet, nō posse patrem alienare aduentitia filiorum, in quibus habet vsufructū: & ita restringitur potestas patri concessa. Ante omnia autem circa verbum, alienare, est vulgaris decisio. l. vlt. C. de reb. alien. non alien. quæ congruè adducitur ad. l. nostram, dum prohibet alienationē: illa autem lex inquit, appellatione alienationis non solum intelligeam ex qua dominium transfertur;

sed etiam hypothecam vel seruitutem: quem text. ex tollit Ias. in. §. item si quis in fraudem, nu. 23. Inst. de action. & in nostra. l. ita est intelligendum, per. l. fin. §. ipsum autem, versicu. sed pater, ibi, pignori & hypothecæ, inf. tit. 1. Sed contra allegatur reg. l. 1. C. de fund. dot. vbi text. inquit alienationem intelligi, ex qua dominium transfertur: & inde Docto. colligunt, nō dici alienationem, vbi dominium non transfertur, idque magis probant ex. l. C. in. l. alienatum. 67. ff. de verb. signi.

Vndè cum hæc iura videantur inuicem aduersari, respondet glos. in. d. l. fin. verbo, hypothecam: & in. d. l. f. verbo, est autem: vt. d. l. fin. intelligatur de alienatione largo modo accepta, alia iura intelligantur de alienatione propriè & strictè sumpta: & ita Alber. in eadem. l. fin. num. 1. Bald. ibi, nu. 1. & 6. Salic. nu. 1. in fine, dicens id receptum & menti tenendum, & Paul. ibidem, nu. 2. Et hanc resolutionem probat Bal. in Authen. hoc ius n. 1. versu. est autem, cum sequen. C. de sacros. eccles. & cū eo August. Bero. in Rubr. de Reb. eccle. non alie. ad fin. & in. ca. nulli, nu. 21. eod. tit. idem Bal. in. c. 1. §. aut si libellario, nu. 6. quib. mod. feud. amit. & ibi Afflict. nu. 30. idem Afflict. in cap. 1. nu. 1. de aliena. feud. Crot. in. l. filiusfamil. §. diui, nu. 122. ff. de lega. 1. Soci. consil. 75. num. 2. lib. 1. vbi dicit gl. in hoc receptam, & ita alij supra citati. Eandem conclusionē probat gl. in. l. benignius. 17. ff. de legi. & ibi

ibi eam notat Ange. & Alex. conf. 29. nu. 15. lib. 7. quam resolutionem vt receptā refert etiam Feli. in Rub. de fid. instrum. n. 4. & Neguzan. de pignor. 2. parte. 3. memb. nu. 71.

19 Constat igitur ex hoc scribentium numero, receptissimam esse resolutionem gl. & hanc interpretationem ad illa iura: & indè inferunt Doct. aliqua vtilia, maximè ad statuta loquētia de alienatione: & hinc patet cōtra hāc receptam sententiam loqui Alcia. in l. alienatiōis verbum. 28. ff. de verb. sign. dicētem, alienationem propriè appellari ex hypotheca vel seruitute absque translatione dominij: sed debuit respōdere ad d. l. alienatum, eod. ti. & d. l. 1. C. de fund. dota. verè tamen obstat nimis. d. l. vlt. quæ loquitur indistinctè de omni dispositione legis vel hominis, & vniuersaliter disponit, compræhendi hypothecam & seruitutē: quod non ita indistinctè diceret, si propriè alienatio non esset: nec possum negare duram videri decisionem illius. l. tam indistinctè loquentis, obstatibus multis tã ex suprà citatis, quàm alijs, quæ gl. & Docto. adducunt: tamen secundum eam. l. intelligitur apud Lusitanos. l. regia, lib. 4. tit. 6. vt contineatur hypotheca in prohibitione de qua ibi: iuncta alia. l. eodem lib. ti. 13. in fine. argu. à speciali.

Ad. d. verò. l. 1. C. de fund. dota. nō placet, quod gl. & Docto. scribunt: dū accipiunt illam. l. quasi loquatur tantum de alienatione propriè & strictè sumpta: namque in materia illius. l. &

tit. de fund. dota. non tantum prohibetur alienatio cum translatione dominij, sed etiam sola hypotheca: vt in princ. Inst. quibus alien. lic. & in. l. 4. ff. de fund. dota. & ideò in. d. l. 1. dum explicat alienationis verbum cum translatione dominij, intelligi potest, vt nō loquatur restrictè, nec excludat quin alio modo alienatio dicatur, tam ex. d. l. fin. quàm ex alijs iuribus in eadem materia. d. l. 1.

20 Minus placet, quod cum Bald. infert Paul. Castr. in. d. l. fin. nu. 3. dum dicit, quòd si statutum prohibeat, ne res alienetur in forensē, poterit tamen vsusfructus constitui: arguunt enim, quòd tunc non est propriè alienatio, & distinguūt inter verba legis & statuti. Ego autem magis attēderem statuti rationem, & secundum eam iudicarem, & in dubio contra Bal. & Pau. responderem, ex eadem. l. fin. in quacumque dispositiōe legis vel hominis: & sic includit dispositionē statuti, idque mihi probatur, quia dubitatio gl. & Docto. non est circa vsusfructum, sed circa hypothecam, per. l. in quorum. ff. de pignor. At in vsusfructu datur dominium: vt superius late deduximus, tam in hac parte, quàm in secunda. Et Cicer. in epistol. famil. id nostrum appellat, quo vtimur & fruimur. Deniq; improbabilis videtur ea vulgaris differentia, qua Bald. & Pautuntur, inter verba legis, & verba statuti: ad quam malè citatur passim text. in. l. 3. §. hæc verba. ff. de negot. gest. vbi I. C. id non dicit, nec dicere potuit

potuit: cum in omni dispositiōe legis generalis, vel particularis, & hominis, pariter ratio attendi debeat, nec in dubio à verborum proprietate recedendū sit: vt faciliè ex multis probari posset, quæ cōsultò omitto: & ita meliùs sentire videtur Salic. in. l. si serui. n. 22. cum sequen. C. de noxal. vnde cauendum est à Neguzan. & ab eis quos refert in. d. 2. part. 3. memb. n. 72.

21 Ex hac autem regula prohibitiua, ne pater alienet aduentitia filij, cauendum est ab eo, quod plures putant ex sententia Azon. posse patrem liberè aduentitia filiorū alienare: Azo. enim id dicere nō potuit, obstāte hac: l. & l. si. §. ipsum autem versi. non autem infra tit. 1. sed tātūm inquit Azo. in Rubri. de bon. quæ libe. n. 9. q̄ non potest pater alienare hæc aduentitia nisi, ex causa necessaria æris alieni, quod filius soluere teneatur: iuxta text. in. l. fin. §. si autem æs alienum, infra tit. 1. & ex his iuribus cessat dubitatiō Tiraq. in princ. l. si vnquā. n. 32. Et subdit Azo. nu. 11. non esse necessarium decretum quādo pater sic alienat ex causa necessaria: quod sequitur & extollit Bal. in eo. §. si autem, in fine, & ibi Paul. n. 2. Fulg. & Corn. id autem non satis aperit Alber. hīc, nu. 1. ad si. opinio tamen Azon. receptissima est, eamq; probāt Bald. Pau. Alex. in. l. præses. C. de tras. & alij, quos citat Tiraq. in. l. si vnquā in princ. n. 28. C. de reuo. dona. vbi allegat Roma. Aret. Dec. Socin. & quā plures: idemq; sequitur Iacobin. in. l. 1. n. 5. C. si aduer. ved. Seuerin. in tract.

de transac. q. 7. Affli. decis. 393. n. 1. Benedi. in. c. Ranucius verb. duas. n. 255. Loriot. de consanguin. Axiom. 40. & probauit Cuma. in. l. 1. ff. de reb. eor. & fatentur omnes hāc opinionem communem esse, vt etiam asserit Couafru. lib. 1. resol. c. 8. n. 6. vbi eleganter explicat quandam. l. parti. & secūdūm hāc opinionem Azo. iudicatū vidi. De his etiam memini legisse Ioan. Ign. in. l. 3. §. elegāter, ex. n. 166. ff. ad Sillan. sed librum nunc habere non contigit: cum hæc prælo dabantur.

22 Sed contra Azo. & receptam sententiam tenet Sali. in. d. l. præses: arguēdo à legibus quæ loquuntur de patre tutore vel curatore filij, qui non potest alienare sine decreto, vt in. l. 3. C. de præd. min. l. si pupillorū. §. si pater. ff. de reb. eor. sed Alex. & Ias. ibi bene respondent, post Bal. & Pau. ea iura loqui in filio emancipato, cui pater datur tutor, vel curator: hic loquimur de filio facti, cuius pater est legitimus administrator & longè plus tribuit lex patri quàm tutori: vt Ias. probat & nos supra latius deduximus in. 2. parte.

Sed Ias. in. d. l. præses. n. 5. inquit, posse legendo & disputando teneri contra Azo. vt scilicet non possit pater alienare immobilia ex aduentitijs filiorum, sine decreto iudicis: & triplex argu. adducit, duo priora leuia sunt, nec ab vlla lege deducuntur: tertium dicit Ias. fortiter stringere ex. d. §. si autem es alienū, versi. sed pater, ibi, rite, quod verbum solet significare solennitatē iuris: & ita contra Azo. teneri posse inquit

quit ibi Cur. iun. n. 15. & tenet Crotus in. l. frater à fratre, nu. 31. & Chaf. in cō sue. Burg. Rub. 6. §. 5. fol. 218. col. 4. n. 14. Hispanus Anton. Gomet. in. l. 48. Tauri ad finē: & sic opinio Sali. aliqui bus placuit: Ego à communi sentētia non recedo, quia video hæc iura patri interdicare alienationem aduentitio- rum: eamq; specialiter permittere ob causam necessariam æris alieni: tūc au- tem, ordinem explicare, quo fieri de- beat alienatio: vt in. d. §. sin autem æs alienum: nec aliquam mētionem face- re de decreto, vel authoritate iudicis: O vnde cum nullibi talis solennitas scri- pta sit in patre legitimo administrato- re, recte pro Azon. retorquetur argu- mentatio Ias. in. d. l. præses, nu. 3. versi. vnum: ne audiatur, qui sine lege loqui- tur: &: inde respondetur ad argu. Ias. ex dicto verbo *ritē*: refertur enim ad causam & ordinem: secundū mea quæ dixerat ipse Imperator in. §. præced, vt bene aduertit Tiraq. vbi supra post Dec. consil. 209. nu. 3. colligiturq; ex Ias. in. l. filius fa. ff. qui satisd. cog. Et fulcitur hæc sentētia, quia lex in patre legitimo administratore non distin- guit circa ætatem filij: & sic patet nō bene applicari iura loquenti de tuto- re vel curatore & decreto.

23 Cum tamen regula sit negatiua, vt pater alienare nequeat aduentitia filij, ex hac. l. & d. §. sin autem æs alie- 24 num, & d. versi. non autem: infertur v- tiliter, quòd patre alienante, fundata erit intentio filij vendicantis rem alie- natam: vt ferè in terminis tradit Dec.

consil. 60. col. 2. quia sufficit habere re- gulam: aduersarius autem probare de- bet causam limitationis, vel specialita- tis, secundū Bart. in. l. 2. nu. 1. ff. si quis in ius voca. & ibi Ias. idem Ias. in l. fin. nu. 14. C. de edic. diu. Adr. Dec. in. l. 1. n. 8. ff. de reg. iur. Dec. cons. 8. n. 1. notanter Bal. in. l. 3. n. 5. C. fin. regū. & ita is in quem pater alienauit nō po- terit vitare condemnationem, nisi pro- bet alienationem ex legitima causa fa- ctam: facit doctrina Bar. in. l. si fortē. ff. de castren. pecul. & in simili Paul. Ca- str. in. l. vir vxori. ff. ad Velleia. & quæ tradit Alex. cōsil. 18. lib. 3. vbi enim re- gula iuris est prohibitiua, non statur confessioni contrahentis vel testantis, secundū Docto. vbi supra: & Bart. in. l. cum quis decedēs §. codicillis, & §. Titia. ff. deleg. 3. Alex. & Decius in. l. si donatione. C. de collat. Dec. cons. 20. Rip. in. l. si vnquam. q. 15. C. de re- uo. don. bonus text. in. l. q. testūm. 27. ff. de proba. notabiliter Dec. in c. quæ in ecclesiarum, nu. 27. de consti. & cō- sil. 602. Ideoque si pater vēdat filio spu- rio (cui donare neq; non creditur eius confessioni, si dicat se recepisse prætiū contra glo. d. l. qui testūm, quæ com- muniter reprobat, secundū Ias. in. l. si is qui ex bonis, col. fi. ff. de vulga. & Dec. consil. 311. col. 2. probatur in. l. 1. C. de natur. libe.

24 Constat igitur ex prædictis, regula- riter interdici patri alienationem ad- uētitorum, excepta causa necessaria, & si est limitatio ad regulam, quæ cō- probatur ex vulg. l. 1. ff. de fund. dota.

ibi,

ibi : quia haec alienatio non est voluntaria: qui
 tex. vbiq̄ue allegatur, atq̄ue ita à Bar.
 intelligitur: vt prohibita alienatione
 non censeatur prohibita ex causa ne-
 cessaria: ad idē etiam citari solet text.
 in. l. peto. 71. §. praedium. ff. de lega. 2.
 Sed non benè allegatur: quia ibi res
 non distrahitur, sed tātūm datur em-
 ptori ius retinendi pro tempore, quo
 res duratura esset penes debitorē, cu-
 ius bona alienantur: sicuti in casu nota-
 bili. l. Staius. 48. §. vlt. in fine. ff. de iu-
 re fisc. de quo infra ad idē notatur tex.
 in. l. alienatiōes. 13. ff. famil. hercis. ibi,
duntaxat voluntariae, non quae causam habent ne-
cessariam: & ibi Alber. & Flori. notāt
 Mihi etiam ad idem est optimus text.
 in. l. 3. §. item quæri. ff. de reb. eor. ibi,
haec enim alienatio non sponte fit, & ibi: valebit
alienatio, propter rei iudicatæ auctoritatem. Et in-
 dē colligitur ratio ad tex. notabi. in. l.
 magis puto. §. si pupillus, versic. sed si
 pater, & versic. idemq̄ue, & versic. eadē
 ratione. ff. eod. vbi res immobilis sine
 decreto traditur à minore vel tutore,
 quādō præcedebat obligatio eius, cui
 minor successit: quia lex tūc alienatio-
 nem hāc necessariam censet: id etiam
 probat text. in. l. 1. & meliūs in. l. 3. C.
 quādō decr. opus non est: vbi ex iussu
 vel obligatiōe testatoris alienatur res
 immobilis inconsulto prætore. In ean-
 dem sententiam potest notari text. in.
 l. nō tantum. 51. §. ijs autem. ff. de fidei-
 co. libert. & in. l. alieno. 31. §. qui fidei-
 comissariam. ff. eod. vbi minor manu-
 mittit & alienat ex fideicommissō &
 iussu testatoris, quod aliās facere non

posset lege prohibente: idem probat
 tex. in. l. causam. 20. ff. de manumif. ex
 quibus iuribus assignatur ratio deci-
 sioni notabili. l. fistulas. 78. §. 1. ff. de cō-
 trah. empt. vbi tutor sibi auctor est, si
 biq̄ue possessionem tradit rei, quam
 emerat à patre eius, cuius tutor est, de
 quo alibi plura scribo.

25 Ex. d. §. fundū. l. fistulas: & ex. d. §.
 sed si pater. l. magis puto: patet tradi-
 tionem rei venditæ necessariam ap-
 pellari, ideoq̄ue iura ibi, permittunt tu-
 torem sibi tradere, negociumq̄ue per-
 fici inconsulto iudice. Vndē ultra Do-
 cto. vtiliter colligo, illis iuribus proba-
 ri doctrinam glo. in. §. præcium, verb.
 tradatur, inst. de empt. & vënd. quæ, re-
 iecta antiquorum varietate, benè re-
 soluit, venditorem habentem faculta-
 tem rei tradendæ præcisè teneri trade-
 re, nec liberari soluendo interesse: &
 idem probat Bart. in. l. stipulationes
 non diuiduntur. n. 39. ff. de verb. obli.
 & est recepta doctrina secūdum Alex.
 ibi, nu. 30. Ias. n. 35. qui prædictam glo.
 extollunt, & ita Ang. Aret. in. §. actio-
 num, nu. 14. Inst. de actio. dicens eam
 gl. sing. & ibi Ias. nu. 147. idem Ias. in
 l. quoties, nu. 34. C. de rei vend. Dec.
 in. l. in actionibus, nu. 16. ff. de in lit. iu-
 ran. & in. l. certi condictio, col. 7. ad fi.
 ff. si cert. pet. idem asserit Anto. Burg.
 in Rub. de empt. & vend. n. 3. dicens,
 eam glos. meliorem de iure, & magis
 communiter approbatam, aduersus a-
 liquos contradicentes: & ita Bal. in. l.
 contractus, nu. 14. C. de fide instrum:
 & Bar. in. l. 1. nu. 13. & ibi Paul. n. 4. ff.

de act. empt. de quo etiam agit Tiraq. videndus lib. de retrac. conuent. in fine §. 7. nu. 55. & latissimè nouissimus Reminald. in §. 1. ex. n. 37. Inst. de donat. vbi ex. n. 58. variè limitat: mihi autè, vt dixi, pro cõmuni sentètia sufficere prædicta iura, quæ hîc notauimus: probatur etiam ex. d. §. precium, ibi, *omni- no tradatur*: & in. l. ex empto. 11. ff. de actio. empt. ibi, *id præstari, qd inter cõtrahentes actum sit*: & ibi, *imprimis ipsam rē præstare venditorem oportet*: & indè intelligitur tex. in §. pen. vers. idem ait. ead. l. & l. 1. eo. ti. quibus Bulg. & contradicentes nitebantur: dum enim ea iura dicunt, venditorem non tradentem ad interesse condemnari, intelliguntur in fauorem emptoris: quando scilicet res tradi nõ potest, non verò permittitur venditori, ne rē tradat: & ita vsu obseruatur. In idq; verè adduci potest (cũ. M. à gl. citato) text. in. l. qui restituere. ff. de rei vend. de his etiã quoad interesse agit Molin. in. l. vnica. n. 80. cùm præced. & sequè. C. de senten. quæ pro eo.

26 De causa necessaria latè & utiliter agemus vel in fine huius. l. vel in. l. fi. §. filijs autem, tit. seq. interim verò ex supradictis inferè alia limitatio adreg. vt pater distrahere possit ea, quæ tempore perirent, seu quæ seruari non possint, vel quæ sine utilitate sumptuosa 27 essent: quasi tunc alienandi causa necessaria sit, ex tex. notab. in. l. Aristo. 5. ff. de iure delibe. ibi, *tractu temporis deteriores*: & ibi, *sumptuosa veluti iumenta, aut vanalia*. & ibi, *es alienum, quod sub pena vel pignoribus debeat*: & sic I. C. tam iustam ibi cen-

set causam utilitatis, quàm æris alieni, seu necessitatis: licet in alijs sit differentia, vt per Dec. in. l. 2. n. 6. ff. de offi. eius cui manda. est iurisd. & ita tex. in. l. ait prætor. 7. ad fi. eod. tit. ad idem bonus tex. quem ibi commendat Bal. in. l. nõ solum. 56. ff. de petit. hæred. ibi, *non solum ad es alienum, sed & si impesa necessaria facta sunt*: & ibi, *vel si mora res peritura deterioræ futuræ erant*: vbi etiam hæc æquiparatio benè probatur: & in. l. 8. ff. de minor. ibi, *in rebus fortuitis casibus subiectis*: tex. & Doctor. in Authen. si quas ruinas. C. de Sacros. eccles. & arguendo de tutore, à fortiori pro patre legitimo administratore adduci potest cum prædictis iuribus. l. lex quæ tutores, vers. pen. & fi. C. de admin. tuto. & ita ampliatur. d. §. sin autem æs alienũ: & §. sed pater, vers. non autè. l. vlt. inf. tit. 1. vbi satis id pbat imperator ibi, *exceptis rebus, quæ onerosæ hereditati sunt, vel quocũque modo damnosæ, quas sine periculo videri patri licet*: specialia autè multa ob eam causam, quòd res tempore peribunt vel deterioræ reddentur, ornant Ias. & Rip. in. l. cū res. ff. de damn. infec. Feli. in. ca. cū accessisset. n. 20. de cõst. idè Feli. in. c. fi. col. fi. de iudic. Hipol. in. l. qui cedè. ff. ad. l. Corn. de sic. & alibi sæpe idè Ias. & Hipol. & Alci. lib. 1. de verb. sign.

Hinc inferri potest ad quæstionè ad uentiorũ, in quibus sunt aliqua immobilia subiecta inũdationi prope mare, vel flumè, vel simili periculo obnoxia: ex prædictis enim iuribus satis colligitur posse patrè tales res distrahere: & idè fortius colligitur ex Docto. statim citandis

citandis: facit tex. in l. verū. 12. §. si locupletī. ff. de minor. ibi, *prædia ruinosā*: & ibi, *prædia ruant*: & ibi, *multis casibus obnoxia*: talia enim bona non iudicantur utilia, nec excusantur ut immobilia: secundū Bar. in l. 2. col. fin. n. 19. ff. sol. matr. vbi ampliat ad bona sita in montibus quæ cū aquis diluantur: & ita Alex. & Ias. in. 4. limita. in l. sciendū. ff. qui satis. cog. & Alex. in d. l. 2. n. 20. cū Bart. & ita tenere omnes asserit Parp. ibi. nu. 87.

28 Amplius voluerunt graues Doctō. vt tutor vel curator possit alienare sine decreto, molendina & bona sita iuxta flumē obnoxia inundationi: ita Ang. vbi Fulgo. id cōmendat in d. l. non solū. ff. de peti. hæred. & Ripa. in l. quominus. n. 126. in fine. ff. de flumin. & Hispanus Pala. in repe. capi. per vestras. §. 18. n. 4. & Rubeus confi. 138. col. 1. vbi id extollit, & dicit neminē contradicere: & Tiraq. de retract. lign. §. 1. gl. 7. n. 91.

○ Ego non dubito hos patres errasse, licet enim bona sint subiecta periculo inundationis (vel simili, non ideo alienari debent inconsulto prætorē: & periculum quod ipsi Doctō. cōsiderāt, erit pro causa decreti, quod necessarium est in alienatiōe immobiliū, etiā si talia sint, vt illis carere expediat. l. magis puto. §. si æs alienū & l. si fundus sterilis. ff. de rebus eor. & ideo causa iusta ad has alienationes non sufficit sine autoritate iudicis, vt cōstat ex illis iuribus, & ita apertē I. C. in d. l. Aristo. ibi, *adito prætorē*: & d. l. ait prætor §. si. ibi, *prætor aditus*: quod etiā p̄batur

ex l. si. ff. de cura. fur. ibi, *donandi causa*: & ibi, *magna utilitate, cognitione iudicis*: quod pro maiori securitate (maximē ne iudices parū periti decipiantur) cōfirmari potest ex Bal. qui forsan id voluit, in l. si. §. nō autem, inf. ti. seq. ex Bar. Pau. Ias. in l. cū hi. §. eā. ff. de transactio. dū ibi gl. reprobāt: & potest colligi ex Aflict. decis. 87.

29 In patre igitur alienante veriùs puto, quod in tutore & curatore inaduerter Doct. scripserūt: cū enim in patre iusta causa sufficiat absque decreto, vt supra, valebit alienatio ex prædicta causa, atq; ita securus reddetur emptor, vel is, in quē alienatum est: per tex. in d. l. si. §. pen. supra citato, ibi, *sine periculo vendere paternā pietate licet*: quæ verba mihi videtur cōprobare opinionē Azō. quā superiùs defendimus, & receptiorē diximus. Videtur enim ibi tex. totā hāc considerationē paterno cōsilio cōmittere: nec puto indistinctē verū, quod Bart. Alex. Ias. & alij supra citati scribūt: talia immobilia iuxta flumen, vel mare sita, nō excusare à satisfaciendo, nec vt immobilia iudicari: cōtrariū enim suadet cōmunis hominum opinio, & consuetudo, qua videmus molendina aliaq; bona, etiā inūdationi & periculis obnoxia, vt prætiosa æstimari: quæ hominū opinio in his maximē attendi debet, iuxta vulg. l. præcia rerū. ff. ad l. falc. & ideo videmus in prædictis iuribus non excusari decretū, etiā in talibus bonis: & sic regulantur vt vera immobilia.

30 Ex prædictis satis infertur alia limi-

tatio generalis: vt nō obstāte prohibi-
tiōe possit pater alienare, quandō id fi-
lio vtilius fuerit, vel vt ex alienatiōe a-
liquid maioris vtilitatis filio accrescat:
quod ex verbis d. §. pen. l. fi. tit. sequē.
ita generaliter notat gl. in. l. quæcum-
que, verb. interdicta, cod. tit. vbi Bald.
nu. 1. id dicit mentitenendum, & Are-
ti. in. l. mutū, ad fi. ff. de acq. hered. vbi
eā gl. extollit: & Soci. in. l. conditioni-
bus pupillus. n. 1. in princ. ff. de cōd. &
demonst. Gomet. in. §. omniū, col. 10.
Inst. de actiō. Ias. in. l. contra iuris. n.
8. ff. de pact. Tiraq. alios citans in lib.
de iure marit. gl. 8. n. 74. char. 332. se-
cū dū nouā editionē: quod cōfirmatur
ex multis, quæ Socin. & Ias. cumulāt
in dictis locis, & Feli. in. c. causam, in.
1. n. 8. de iudi. & maximē cōfirmatur
ex tex. cū glo. in. l. 2. ff. de acceptil. vbi
admittitur obligatio impuberis sine
tutore, quandō ex ea sequitur vtilis li-
beratio: quā gl. extollunt Soci. & Ias.
vbi suprā, & Alex. in. d. l. mutū, nu. 10.
Ias. in. l. more. n. 11. ff. de acq. hered. &
in. l. potuit. n. 3. C. de iure deli. quibus
adde gl. in prin. Inst. de auth. tuto. vbi
est bonus tex. ibi, *namq; placuit meliorē condi-
tionē licere eis facere, sine auctoritate tutoris:* &
idem pbat tex. in. l. 1. C. de auth. prest.

Sic in varijs iuris articulis tradunt
Doct. vbi suprā: latiūq; Tiraq. 8. q. d.
gl. 8. ex. n. 56. quādō in aliquis actu re-
quiritur solēnitas fauore alicuius per-
sonæ, valere actū absq; ea solēnitate, si
reperiatur vtilis tali personæ: quod tra-
dit Imol. in. l. cū lex, ad fi. ff. de fideiuss.
quē sequitur Soci. iunior. cōf. 28. n. 11.

lib. 2. Et multa in hunc sensum tradit
Cors. in notab. verb. pupillus fo. 177.

Idē probāt multa, iura. vltra suprā
citata: tex. in. l. non ideo minus. C. de
proc. & in. l. nec tutoris. C. de cōtrah.
& cōmitt. stipul. Idē probat tex. vbi
notat Alber. in. l. 1. ff. ne quid in loc.
fac. ibi: *quod ornamentū causa fit,* Et bonus
tex. in. l. si filius. 11. ff. de ritu nup. ex
quibus assignatur ratio. l. multi nō no-
tæ. ff. de lib. & posth. & l. filiis matrē.
C. de inoff. testam.

31 Sed in hac re doc. aliquādo variāt,
vt tradit Tiraq. in d. loco maximē. n.
62. Et præcipua varietas adducitur ex
tex. & gl. in. l. cū ij. 8. §. eā. ff. de tran-
sact. vbi tex. inquit valere transactio-
nē absque solēnitate, quādō continet
vtilitatē eius, in cuius fauorē solēnitas
requirebatur: ut patet ibi: *quia meliorem
conditionē suā.* Et gl. ibi verb. alimenta-
rius: infert, ad alienationē rei minoris,
vel Ecclesiæ, vt valeat sine solēnitate,
quandō reperitur vtilis ipsi ecclesiæ,
vel minori. Sed Bart. ibidē eā gl. repro-
bat, & Alber. n. 2. post antiquos: & ma-
gis cōmuniter doc. secū dū Ias. ibi. n. 2.
Et idem Ias. in. d. l. contra iuris, in fine
princip. & Feli. in. d. c. causam. nu. 8.
hoc tanquā receptissimū tradēs, licet
neminē citet: quod tenuerūt quā plu-
res à Tiraq. citati in. d. loco, n. 56. 57. &
sequen. Sed quāuis Ias. & alii dicāt gl.
cōmuniter reprobari, id nō omnino
expeditū est, cū nō pauci eā sequantur
vt curiosē refert Tiraq. vbi suprā. n.
62. & Cors. vbi suprā. Et idem Ias. sibi
cōtrarius in. §. actionum. n. 43. inst. de
act. 10.

actio. vbi eã gl. sequitur, quãq; magis probare videtur Tiraq. eo maximè, quã secundũ eũ nemo respondet tex. in. d. §. eã: vbi Ias. n. 2. de solutione cogitandũ relinquit. Feli. tamẽ in. d. c. causam n. 8. distinguẽdo respõdere videtur, in vers. solutio: cuius nõ meminit Tiraq. citans ad eandẽ distinctionem Alci. & Fab. Ego autẽ non dubito opinionẽ Bar. & Alber. magis cõmunẽ & veriorẽ esse, nec video qualiter negari possit: quia iura apertissimè habent, solennitatẽ requiri in alienanda re minoris velecclesiã, etiã si agatur de alienatione utili, aliter enim decretũ non interponeret, vt. l. magis puto, per totã. ff. de reb. eor. & in. l. si. ff. de curat. furio. cũ iis, quæ adduximus suprã. n. 28. & tradit Afflict. decis. 87. & ex his tolluntur obiecta Dec. contradicentis in. ca. quæ in ecclesiarũ. n. 9. de constit. hanc tamẽ varietatẽ gl. & Doct. concordat nouissimè Molin. ad Dec. in. c. 1. in. 1. lect. verb. *contentioso*: litera n. de cõstitu.

32 Sed conciliatio Molin. non est necessaria, si attẽdas ad aliã resolutionẽ receptã, quæ in ea difficultate habet: posse pro parte minoris vel ecclesiã approbari, vel rei rei alienationẽ, quæ sine solennitate facta est: vt tradit vtiliter Ias. in. d. §. eam transactionẽ, referens plures, & in simili per multa Feli. in. c. dilectus in. 2. n. 8. ex vers. tertio, de rescrip. arg. gl. celebris in. l. elegãter: verb. nullã. ff. de dolo, similis in l. iuris gentiũ. §. prætor ait, verb. dolo. ff. de pact. gl. etiã in. l. in cause. 17. verb. ne inter, ibi, *eius fauore*. ff. de minor. glo.

in. l. si dolo. C. de resc. vend. & ex multis vtiliter comprobatur Tiraq. in. d. lib. de iure marit. gl. 8. q. 10. n. 92. cum sequen. electio ergo postea solenniter facta validabit præcedentem alienationẽ, etiã inuito eo, cũ quo minor, velecclesia contraxerat, vt volũt gl. & Doct. in dictis locis: in quod notari solet text. optimus in. l. Iulianus. 14. §. si qs à pupillo. ff. de actio. empt. ibi, *ex vno latere constat contractus*: facit glo. notab. l. si fundus. §. elegãter, verbo. exercere. ff. de lege commis. quam ibi expendit Bal.

33 Hæc tamen intelligi debent, nisi pars aduersa ante iudiciũ vel actum consummatum opponat defectũ solennitatis: tunc enim non erit electio personæ priuilegiatę, volentis actum sustinere ob vtilitatẽ: vt elegãter ex Bal. tradit Hispa: Pala. in rep. Rub. §. 68. n. 7. quos probat Tiraq. vbi suprã. n. 88. & idẽ vult Ias. in. l. nõ eo minũs, nu. 1. vers. limita. C. de procu. & Chas. in. cõsue. Burg. Rubr. 4. §. 1. nu. 27. fol. 128. col. 4. Addo in simili verã & receptã sententiã ex. l. licet. C. de procur. per quã (secũdũ Ias. ibi. n. 10. vers. sed tũc) limitat gl. l. si mater. §. hoc iure, verbo. deducit. ff. de except. rei iud. de qua latet Ias. in. d. loco: & Feli. in. c. causam. n. 9. de iudic. tradit Ang. Aret. in. §. item si, col. antep. Inst. de except. & Pau. in. l. licet. ff. de iudic. vt scilicet nõ possit quis ratum habere gestum à falso procuratore, quandò defectus mandati oppositus fuit ante finem actus: hæc enim resolutio recepta est.

Limitantur etiã aliqua iura ex supra adductis: vt nō valeat actus iudicialis vel conuentionalis deficiente solēnitate, etiã si sit vtilis personæ, in cuius fauorē solēnitas requiritur, quãdō persona talis est, in qua intellectus prorsus deficiat, vt in infante notat Bal. i. l. i. C. de autho. prest. qđ etiã patet i furioso, iuxta tex. in l. furioso. 9. vbi Bar. & omnes. ff. de re. iud. tradit Ias. limitãdo tex. ibi, in l. non eo minùs. n. i. vers. secundò. C. de procur.

34 Illud tamen omittendũ nō fuit, qđ cōmuniter Doct. notant ex tex. quem extollunt, in d. l. Iulianus. §. si quis colludente. ff. de act. emp. vt quando contractus ita claudicat, potestq; ab altera parte tantũ rescindi, vel nullus declarari: possit tamen pars aduersa agere, vt persona priuilegiata vel alia, in cuius fauorē actus irritatur, declaret: an velit stare conuētionem, vel ab ea recedere ex verbis tex. ibi, *hactenus agendum, vt aut stetur emptioni, aut discedatur*: & in vers. sequē. eiusdē tex. agitur de minore circumuēto: & idē respōdetur ibi, *vt in superioribus casu*: & illũ modũ agendi alibi nō reperiri, asserunt Pau. & Fulg. ibi: Bal. in l. dolũ. nu. 2. C. de peric. & cōmod. rei v̄d. & ibi Salic. n. 1. Ias. in. §. actio nũ. n. 42. Inst. de acti. & in l. trãfactio ne finita: ad finē. C. de trãfact. Et ex eodem tex. vnũ vtile infert Molin. in cōsue. Pari. §. 41. n. 46. fol. 328. Sed eandem decisionē. d. §. limitat idem Molin. de contract. vsurar. q. 11. n. 157. & Tiraq. videndus in fine sui libri de retract. n. 149. cum sequen.

35 Qua in re aduertendũ est, qđ is modus agendi ponitur in d. §. si quis colludente, in maiorem vel minorem circumuētũ. Deindē sequitur statim. §. si quis à pupillo: vbi in pupillo. l. C. inqt cōtractũ claudicare: nec repetit, quod proxime dixerat in minore. Ideoq; Bar. ibi intelligit, non procedere in pupillo, quod dictũ fuit in minore: vt sic contrahens cū pupillo nō audiatur petens eam declarationē, an pupillus stare velit cōtractui. Et ita intelligunt Alber. Paul. Fulg. & Salic. ibi, quod confirmatur ex Bal. & alijs citatis proximē. n. 33. ad finē. Quã differētiã nō aduertunt aliqui ex supra citatis: & contra eam loquitur Tiraq. de iure marit. gl. 8. q. 10. n. 91. ibi, *minore aut pupillo*: Ad do etiã, qđ Anto. Capi. decis. 110. cōtra omnes supra citatos (ab eo autē omisos) scribit, nō debere quē audiri in predicto modo agēdi. Sed miror non aduertere, se loqui cōtra tex. Bar. & omnes in d. §. si quis colludēte. Quòd etiã non aduertit Rebuf. 2. Thom. constit. Galli. gl. 6. arti. 2. n. 7. pag. 149. sequēs solum Capitium.

36 Possent aliquialiter excusari Capi. & Rebuf. autoritate Alex. ad Bar. in d. §. si quis colludente (quē nō referūt) vbi Alex. videtur intelligere tex. quãdo ageretur ad eã declarationē aduersus maiorem factũ: non autē durante minore ætate. Quod etiã videtur probare Imol. in clem. 1. n. 28. de in integ. restit. Sed Bart. in d. §. Paul. & Fulgo. planē intelligunt text. etiam durante minore ætate. Quòd etiam magis videtur

detur ex mente Doctor. in locis supra adductis: & colligitur ex Tiraq. de retract. in fine, nu. 149. Idq; magis congruit literæ: quia I. C. loquens de minore circumueto permittit eum agendi modum: & sic retinet eosdem terminos minoris ætatis, diuinatoriumq; esset subaudire, minorem factum esse maiorem. Quòd etiam vrgenter comprobatur exemplo ecclesiæ: aduersus quam in eisdem terminis receptum est agi posse, vt declarat, an velit stare cõventioni: vt tradunt Docto. vbi supra & Hispa. Bernar. à Luco. reg. 147. in 7. similitudine.

Videtur tamen necessariò intelligendum: vt ea declaratio à minore fieri nequeat, nisi adhibita solennitate, quæ in principio eius actus interuenire debuisset. Vt colligi potest ex Mate fil. notab. 156. ibi, *sit paratus facere interuenire solennitatem*: aliàs eodem modo periclitaretur declaratio minoris, quo actus principalis arg. l. doli. 19. vers. idē q; ff. de nouat. ibi, *rursus circumuenitur minor*.

Nec puto tutum, quod Bart. Paul. & Fulgo. volunt, in. d. §. si quis colludēte, dicentes, minorem eo casu semel declarantem se velle stare conuentioni, non posse ampliùs restitui. Ad quē effectum intelligunt tex. ibi induxisse illum agendi modum: idq; forsan ob calorem iudicij, sicuti in proposito sentit Nicolaus de Mil. in suo repertorio verb. minor. intelligens Bart. quando iudex confirmaret eam declarationē minoris: vt tunc ampliùs restitutio nō

detur. Quòd etiā probat Aufre. (vir doctior, quàm plures putēt) ad decis. capellæ. q. 53. ad finem.

Sed hæc mihi non placet: quia nec calor iudicij, nec authoritas iudicis tollunt restitutionē minori, vel ecclesiæ, vt in. l. si quidē. C. de præd. mino. Panor. in. c. cū causa. n. 6. de emp. & vcd. & in. c. constitutus. n. 8. de in integ. restit. nec declaratio, vel electio semel facta potest restitutionem tollere: cū postea variare liceat minori, vt in. l. & si sine. 8. §. restitutus. ff. de minor. & in. l. fin. C. si sæpiùs in integ. resti. postu. cū traditis à Math. Afflict. lib. 2. constitu. Neapol. Rub. 40. n. 11. & latius scribo in materia restitutionum.

Vnde intelligo. I. C. in. d. §. si quis colludente, eam declarationem petendam, præstandamque scribere, vt de presenti res habeat statum validitatis: vtque contrahētes omnino incerti nō extent de effectu conuentionis. Non autē vlllo pacto. I. C. ibi sentire potuit, ex ea declaratione semel facta, negandam postea restitutionem minori læso, contra iuris principia: maximè, cū materia restitutionis diuersissima sit, nihilq; cõmune habeat cū ea quā I. C. ibi tractat. Ideoq; à tã diuersis illatio fieri nō debuit: iuxta vulgare. reg. l. Papinianus. ff. de minor. l. si. de calumn. Quòd forsan alibi non reperies.

37 Potest etiam pro limitatione notari, quod scribit Alber. hîc, col. 2. nu. 4. vers. quid si pater: dicens, quòd pater potest alienare suum vsumfructum, præsupponens, idem posse regulariter

quemlibet fructuarium: per text. quē adducit, in l. arboribus. 13. §. v. usufructuarium. ff. de usufruct. deinde subdit, quod pater alienans rem aduentitiam filij, censetur tantum alienare vsumfructum, quem in ea habet, adducit text. in l. qui tabernas. 32. ff. de contrah. empt. & sic sunt in hoc duo dicta Alber. eumque sequitur Hispan. à Couas Ruu. lib. 1. resol. c. 8. nu. 7. versicu. quo fit.

Huius primi dicti immemor fuisse videtur Ferná. Loaz. in l. filiusfam. §. diui. nu. 17. ff. de leg. 1. vbi in dicto, & præsupposito totum contrarium vult: asserens: patrem non posse alienare suum vsumfructum, per text. quem non insubtiliter expendit, in l. cum oportet. §. non autem, versi. & si quid: infra titu. 1. vbi text. patri permittit alienare ea, quæ sibi accrescunt ex fructibus, quasi non ipsum vsumfructum: & tunc subdit, patre alienante vsumfructum, statim eum consolidari cum proprietate, sicut in usufructu communi. per. §. finitur, quem allegat. Inst. de usufruct. & sic videtur ex diametro Alberico aduersari: vterque tamen in hoc æquiparat vsumfructum patris, & aliorum. Alber. vt pater, aliusque fructuarium alienare possit. Loaz. vt neuter eorum possit, & cum ipsi pugnare videantur, vtrumque refert, & sequitur cum distinctione Couas Ruu. d. c. nu. 7. Eandem æquiparationem vsumfructus paterni & aliorum probat Alber. in l. in venditione. ff. de bon. author. iud. poss.

nu. 1.

In hoc multa aduertenda sunt, in quibus scriben. non sine incommodo reip. lapsi videntur. Et primò cauendum est ab Alber. quatenus videtur admittere alienationem totius paterni vsumfructus: licet enim commoditas, velius vsumfructus à patre alienari possit, non tamen transferri potest in aliam personam qualitas legitimi administratoris, quam pater habet: cum personalis sit, nec lex eam alteri tribuat, vt notissimum est, & suadetur ex reg. l. quia tale. ff. solut. matri. & ex verbis text. in l. per procuratorem. 89. ff. de acqui. hæred. ibi, *mutatione persone, castrensia esse desierunt*: nec contrarium huius dixisset Alber. vir doctissimus.

Magis tamen ab eodem Alber. cauendum est, dum eius verba sonant: patre alienante rem aduentitiam filij, valere alienationem quoad vsumfructum ipsius patris, quasi filius non possit tunc rem vendicare. Hoc enim periculosum est: vt constat ex his, quæ diximus supra, in. 2. parte, & tractamus inferius. num. 74. contrariumque vt receptum scribit Couas Ruu. d. ca. nu. 6. versicu. nam si venditio.

Nec minùs cauendum est ab Alber. & alijs, quos citat Couas Ruu. d. n. 7. dum tradunt simpliciter: patre vel alio fructuario rem vendente, censeri tantum ab eo vendi, & ab emptore emi ius, quod vendens habet: & sic ipsum vsumfructum tantum, vel eius

com.

commoditatem. Id enim verum non est, pluresque decipere posset: qui enim à patre, vel fructuario rem aliquam emit, iuste & verosimiliter ignorare censetur, quòd venditor non habeat in ea, nisi vsumfructum: cum emptor totam rem emere intendat, eamque liberè & plenè sibi vendi putet. l. in venditione. 42. ff. de action. empt. glo. in. l. ex his prædijs. C. de cui. etion.

O Nec obstat. d. l. qui tabernas, ab Alberi. hîc, & à multis alibi non benè adducta: loquitur enim text. aperte de tabernis sitis in loco publico, quarum proprietates ratione soli, cui ædificium cedit, ipsius Reip. est, priuatorum vsus tantum: vt ibi text. habet. Quapropter si emptor eiusdem loci notitiam habebat, satis admonitus censeatur ex qualitate rei, & tunc venditor ius tantum, quod habet, alienare videtur: aliàs oporteret venditorem aperte admonere emptorem de qua-cumque qualitate minuente ius rei, quæ venditur. Et ita ad eadè. l. qui tabernas, meliùs sentit Bald. in Rubr. C. de contrah. empt. nu. 6. Paul. in. l. serui electione. §. fin. nu. 2. ff. de legat. 1. & ibi Areti. col. 1. & alij, quod benè probat Ias. in. l. fin. nu. 86. C. de iure emphi. & ita resoluenda sunt, quæ inuoluit Gozad. consil. 24. nu. 7. & addi possent, quæ diximus suprà in. 1. parte Rubr. ad. l. cum tabernam. ff. de pignor.

38 Sed iam radicem huius difficultatis petamus, quæ pendet ex cogni-

tionem verioris sententiæ, circa alienationem vsusfructus: in qua scriben. mirè variant, tam ex professo, quàm latenter: quod proximè dixi non esse sine detrimento Reip. cum quæstio sit quotidiana, ideoque magis animaduertenda: quam hîc exactè pro virili examinare intendo. Constat autem ex superiori relatione, Alberi. quasi indubitatum præsupponere, quemlibet fructuarium posse iure distrahere suum vsusfructum, atque id, quod habet in alium transferre, non expectato consensu proprietarij: nec ex tali alienatione vsusfructum ad proprietatem reuertitur. Cuius contrarium quasi indubitatum etiam præsupponit Loaz. vbi suprà per dict. §. finitur: Et sic vides iura vt expressa ad duo contraria, & pugnancia allegari. Scilicet. §. finitur, contra fructuarium: ne alienare possit, & alienando perdat vsusfructum. l. arboribus, pro fructuario: vt alienare possit, nec vsusfructus amittatur: qua in re alia iura citari possunt, quæ eodem modo pugnare videntur: nam. I. C. in. l. in venditione, in princip. ff. de bon. author. iud. poss. & clarius, in. l. cui vsusfructus. 74. ff. de vsufruct. habet, vsusfructum alienari posse: quòd autem vsusfructus alienari nequeat, magis vrget litera tex. in. l. si vsusfructus. 66. vel. 67. ff. de iure dot. de qua statim: & illa, cū. d. §. finitur: adducitur ab ijs, qui tenent fructuarium non posse vsu-

se vsumfructum alienare: pro quibus etiam potest adduci text. qui allegari non solet, in l. 9. C. de vsuf. hæc de iuribus: nunc de Doctor.

Glo. in d. §. finitur, verb. cedendo a pertè vult: quòd si vsumfructuarius alienet suū vsumfructum, nec exprimat se alienare commoditatem seu facultatem percipiendi fructus, alienatio non tenebit, & insuper vsumfructus amittetur, & cum proprietate consolidabitur, & ita gl. in d. l. si vsumfructus: & originaliter id voluit Azo. in summa. C. de vsuf. n. 20. idemque videtur probare Alber. sibi contrarius in d. l. in venditione, in fine, citas. d. §. finitur idem securè vt indubitatū tradit Pau. in l. 4. ff. de nouat. ad finem: idē Paul. in l. qui Romę §. duo fratres, col. 2. n. 4. in fine. ff. de verb. obli. per. d. §. finitur. & ibi Alex. col. pen. & fin. per. d. l. si vsumfructus: idem vt receptissimū probat Ias. in d. §. duo fratres, nu. 80. col. fin. & Rip. nu. 88. idem vt receptū & indubitatū tradit Soci. consil. 10. nu. 13. lib. 1. Corn. consil. 218. in fine. lib. 3. & Loaz. in d. §. diui. n. 17. & Couas. Ruu. vbi supra: idemque non obscure probant Doct. proximè allegandi, tenentes aliam cōclusionem mitiorem: cum hac tamen, quòd alienatio vsumfructus nō valeat: item quòd ex ea poterit vsumfructus ad proprietatem reuertì: & ita Fab. & plures in d. §. finitur, nu. 1. & denique hoc ab omnibus receptum asserit nouissimè Antoni. Gomet. in tomo, de cōtract. c. 15. n. 15. idq; etiam magis asserit in commēt.

ad l. 70. Tauri. nu. 33. & tanquàm sine dubio id ab omnibus probatum tradit Cardi. Parrif. consil. 71. nu. 3. lib. 2.

Alij distingunt, dicentes: quòd vsumfructus nō potest alienari, nec eius alienatio prædicta pæna carere: poterit autem licitè alienari commoditas eiusdem vsumfructus, tanquàm diuersa ab ipso vsumfructu: quod inter alia probat glos. in dictis locis: Bald. in l. res quarum. C. de iur. doti. & Bart. in d. l. in venditione, & in l. interest. C. de vsumfruct. Bart. & Alex. in l. cum Titio. ff. ad l. Falci. quod receptissimū fatentur Couas Ruu. & Gome. vbi supra: & Fabia. in tract. de empt. & vèd. quæst. 21. nu. 53. sub. 4. quæst. principali: & comprobatur ex multis, quæ Docto. tradunt in varijs locis, distinguentes interius, & commoditatem: vt tradit Pala. in rep. ca. per vestras. §. 38. & Tiraq. de retract. lignagier. §. 1. glos. 7. ex, nu. 46. & Afflict. lib. 3. const. Rubri. 5. nu. 19. & Ias. in l. cum filio, ex. n. 157. ff. de legat. 1. quod plenius tradimus in auth. idem est, infra tit. 1. & in hoc nemo discrepat.

Alij autem ex proximis conclusionibus aliam mitiorem colligunt: vt scilicet fructuarius alienans vsumfructum, intelligatur in dubio alienare commoditatem: ad quod citatur Bal. in l. 1. C. si pign. pign. dat. sit. cuius littera ibi corrupta est, id tamen ab eo colligit, & commendat Soci. consil. 65. nu. 7. lib. 3. Curt. Iunior, consil. 142. col. pen. n. 15. Aimo. Craue. consil. 52. nu. 5. idem latius consil. 222. num. 8. & sequen.

sequen. idq; dicunt hi patres tenendū, vt actus sustineatur, & pæna vitetur, & vltra eos idē probat Aret. in. l. filius à patre, col. 5. post princip. ff. de libe. & posth. & idem vult Bal. ab eis nō relat. in. l. necessario. §. si. vers. & aduerte ff. de peric. & cōmod. rei vend. ibi, *verba sic interpretanda sunt*: & in simili idē notat Imol. in. l. usufructu. n. 2. in fine. ff. solu. matr. & sic isti etiā fatentur, fructuarium non posse alienare vsum fructum, fatenturq; pænam illā amissionis, & consolidationis, & ad eā vitandam interpretantur alienatam censeri solam commoditatem.

39 Ego credo grauissimos doctissimosq; viros cū gl. in multis & ferè in omnibus tangentibus hūc articulum, sæpius lapsos fuisse: Igitur ad conciliationem legum, de quibus suprā, asserimus primò contra gl. & cōmunē opinionē verius scripsisse Frac. Baldui. in d. §. finitur (licet in specie neminem citet) q; usufructuarius impunè potest alienare ius suū, verè enim nihil aliud dicit tex. i. d. l. arboribus. §. usufructuarius. ff. de vsuf. ibi, *frui vel vendere*: & ibi, *si concedat vel donet*: ita ibi apertissimè Vl pia. nec minùs apertè Martianus. I. C. in. l. non vitur. 38. & Caius, in. l. sequē. ff. eod. breuius autè, sed apertius id pbat. I. C. Iulianus i. d. l. cui usufructus dum dicit in hæc verba, *cui usufructus legatus est, etiam inuito herede cum extraneo vendere potest*: Ergo qua frōte sustineri poterit communis Doct. traditio ex diametro contraria illis legibus, quæ fructuario alienationē permittūt: Doct.

autem eam nō solum negant, sed pænas adiiciunt.

Nec superstitiosi dicant, hæc iura intelligi de alienatione cōmoditatis, non usufructus: quod glo. & communiter Docto. pueriliter cōminiscuntur retinentes errorem suum: quo alienationem fructuario iure permissam interdiciunt: fateor enim ex iuris subtilitate, & vtilitatis causa aliquando differentiam constitui intervsum fructū, & cōmoditatem, aliudq; esse ius usufructus, aliud facultatem fructus percipiendi. Sed qui hūc articulū, de quo agimus, cum iudicio expenderit, manifestè intelliget inanem esse interpretationem gl. & Doct. ad prædicta iura: quia si verum esset, quod ipsi tradunt pro regula, usufructuarium non posse alienare vsum fructū, & alienando eum amittere, & cū proprietate cōsolidari: non dicerent iura, (quæ dicunt) usufructuarium ius suū alienare posse: non enim quis posse dicitur, quod sine pæna facere nequit: vulg. l. nepos Proculo, argu. à fortiori. ff. de verb. sign. itè si iura dicerent id, quod Doct. putant, redderentur inania & frustratoria: quia nunquàm verificarentur, quod patet ex dictis glos. & Doctor. tradentium (vt retulimus) cessare pænam, si alienetur commoditas, & ita esse intelligendum, vt actus valeat, & pæna cesset: & sic nūquàm haberet locum prohibitio & pæna, quam ipsi fingunt contra fructuariū, quod magis euincitur: quia prædicta tria iura clarissima, & d. l. in venditione. ff. de bon.

bon. auth. iud. possid. permittunt alienationē vsusfructus per verba, quibus de commoditate nulla mentio fiat, sed de ipso vsusfructu: & sic non licet amplius tā expressa iura cauillari.

Possetq; cōtra Doct. vulgaris eorū argumētatio retorqueri: ne lex verbis nō rebus imposita cēseatur: cōtra. l. 2. C. cōmunia de lega. quid enim referebat, fructuario interdici alienationem per verbum vsusfructus: eandemque ei cōcedi per verbū cōmoditatis: certe nihil, effectū enim in iure, nō nomina seq̄ docemur. l. si vno. ff. loca. l. non codicillū. C. de testa. cū quāpluribus quæ omittimus.

Item lapsus Doct. euidenter cōuincitur: quia si talis prohibitio vera esset, & iura eā pēnā imponderet fructuario, nō posset quidē vitari, ea fictitia æquitate, quā Doct. considerāt: cū fructuarius alienādo, directō faceret cōtra legē: qua mitiores esse non possumus: vt ait Imperator, probatq; l. C. in. l. p̄spexit. ff. qui & à quib. namq; & in pēnalibus, verba iuxta eorū proprietatē sine restrictione intelligūtur. l. cū lege. 26. & ibi Aret. ff. de testam. imō verba legis pēnalis extēduntur: ne prohibitioni fraus fiat: vtq; pēna per obliquū nō euitetur. l. 1. §. si. cū. l. sequē. ff. de calumn. elegāter Felin. in. c. Rudolphus col. 3. de rescrip. Ias. in. l. talis scriptura n. 21. ff. de leg. 1. & in. l. 1. 2. lect. ad finē. ff. solu. mat. Crot. in. l. omnes populi. n. 177. & alibi sæpē scrib. est tex. optimus in. l. si. C. si māci. ita veniat ne prosti. hæc veritas euincitur vltorius

cōtra Docto. ex quadā eorū traditiōe (quā modō nō examino) ipsi enim dicunt, q; si vsusfructuarius nō vsusfructū, sed rē ipsam totā distrahat, nō cōsolidabitur vsusfructus cū proprietate nec erit locus prohibitioni, quā ipsi intelligunt scriptā contra fructuarium: quod probāt, quia tūc fructuarius nihil aliud facit, quā vēdere rē alienā: qđ de iure valet. l. rē alienā. ff. de contrah. emp. & ita limitant. d. l. si vsusfructus ff. de iure do. & d. §. finitur: retenta eorū interpretatiōe, ita Bal. in. l. res quarū. C. de iure dot. & tāquā receptū tradit Hispanus Couas. Ru. d. loco. nu. 7. si ergo talis pēna nō irrogatur vsusfructuario alienāti totā rē, & sic plus quā in ea habet, minus quidē puniri debet alienādo quod habet, scilicet vsusfructū: hoc enim actu cessat mala fides, at in alienāte alienū, fraus negari nō potest: facit. l. si. C. vñ vi. ibi, quod suū nō est.

Probata autē satis hac vera sentētia contra gl. & Doct. respondendum est ad iura, quibus glo. & scrib. mouebantur: non obstat igitur text. in. d. §. finitur: Inst. de vsusfruct. quem Alber. Bar. male citāt in. d. l. in venditione: & Bal. i. d. l. res quarū: & Pau. in. d. §. duo fratres, & i. d. l. 4. ff. de nouat. & Loaz. in. d. §. diui: & quā plures scrib. in aliis locis. Nā ille tex. magis prohat cōtrarium: cum dicit, *item finitur vsusfructus, si domino proprietatis ab vsusfructuario cedatur: nā cedēdo extraneo nihil agitur: ex iis enim verbis patet, tex. ibi agere de cōsolidatione, quæ fit, cū vsusfructus p̄prietati accedit: vt in versi. sequē. eiusdem. §. ibi,*
vel

vel e contrario si usufructuarius proprietatē acqui-
sierit. Si autē extraneo cedat non punit
tex. fructuariū, sed dicit actū non va-
lere: quod inferius explicabimus: &
ideo glo. ibi. & in. d. l. si usufructus, fa-
terur, ex illo. §. non probari suā cōmu-
nēq; opinionē: quod etiā bene videtur
sensisse Aret. in. d. §. duo fratres. n. 29.

Nec obstat tex. (qui magis vrgere
videbatur) in. d. l. si usufructus. 66. vel
67. ff. de iur. do. cuius verba colorem
prestarunt ad excusandos scribent: dū
i. C. ibi inquit, *cedi nō posse, nisi domino pro-
prietatis: & si extraneo cedatur. i. ei qui propieta-
tem non habebat nihil ad eum transire: sed ad do-
minum proprietatis reuersurum.* Sed cum le-
ges superius adductæ, expressim per-
mittant usufructuario alienationem
sui usufructus, necessum est, vt. d. l. si
usufructus, intelligatur secundū alias
de materia magis ex professio agentes
& dicamus, quōd. I. C. in. d. l. principa-
liter ostendere intendit, cessionem à
fructuario factam, nō nocere proprie-
tario: nec impedire, quin usufructus
ad proprietarium reuertatur: sed ea re-
uersio non erit statim, sed suo tempo-
re, mortuo scilicet usufructuario, vel
aliis modis legitimis. Nec nouum est,
vt verba alicuius. l. intelligātur ex aliis
magis ex professio agentibus de mate-
ria. arg. l. diui. ibi plenius tractaremus. ff. de
iure patro. facit vulgaris reg. l. vnicæ.
C. de inoff. dot. c. cū expediat, de elec.
in. 6. & licet doctor. nō aduertant, ita
variando videtur cōcludere glos. sibi
contraria, in. d. l. arboribus, verbo *vel
donet. ad finem. ibi posset etiam.*

Restat tamē scrupulū ex. d. l. si v-
usufructus in illis verbis *nihil ad eū trāsire.*
Sed statim satisfaciā simul cū respōsio-
ne ad similia verba. d. §. finitur. & l. 9.
C. de usufr. Ita enim ratio ordinis po-
stulat, vt hæc res magis enucleetur.

Quāuis autē prædicta iura permit-
tant fructuario alienare suū vsumfru-
ctū: nō obscurè significāt, ita eū trāsire
vt duraturus erat apud fructuariū ce-
dētē: id enim suadet iuris reg. ne plus
iuris quis trāsferat, quā habet, & hoc
sentit. I. C. in. l. si legatū. 4. ff. qui. mo.
usufr. amitt. & ibi Fulgos. notat di-
cens, quōd lōgo tēpore dubitauerat:
quod colligit ex eo tex. quia speciali-
ter vult vsumfructū durare, & cēseri
ex persona secūdi, quia ad eū à primo
legatario fuit trāslatū ex volūtate do-
mini seu testatoris, & ita I. C. in. l. si
quis vsumfructū. 19. ff. de usufr. leg. Idē
suadet ex reg. & decisione tex. in. l.
lex vectigali. ff. de pigno. apertè pro-
bat tex. in. c. nuper. de dona. inter vir.
& vxo. qui ad hoc à nostris adduci nō
solet ad idē facit tex. in hoc articulo ce-
lebris in. d. l. necessario. 8. §. si. ff. de pe-
ri. & cōmo. rei vēd. quē notat & decla-
tat Pau. i. l. si dñā. C. de usufr. idē Paul.
in. l. cotē. §. si. col. 2. vers. primus casus.
ff. de publi. & vectig. post Bart. ibi: &
Ias. in. d. l. cum filio, nu. 157. ff. de leg.
1. notabat etiam (sed non bene) Aret.
in. d. l. filius à patre, vt supra.

Ex hoc necessariò intelliguntur
dicta iura probantia, quōd usufru-
ctuario alienare potest suum vsum-
fructum, vt scilicet nō plus transferat
quam

quã ipse habet: nec vsusfructus ampli-
us extet penes eũ in quẽ fructuarius a-
lienat, quã extaret penes alienantẽ, &
hoc volunt omnes scriben. in locis al-
legatis.

Indè. 2. infertur respõsio & intelle-
ctus ad verba. d. §. finitur, & d. l. si vsuf-
fructus: dũ habent, nihil transferri in
eũ, in quẽ vsufructuarius alienat: quia
intelliguntur quoad effectũ cõstituen-
di in eo nouũ vsufructũ, qui ex per-
sona eius durare & censi debet: ve-
rum enim est, q̃ ex persona primi fru-
ctuarij attẽdi debet ius & vita (vt ita lo-
quar) ipsius vsusfructus: nec alienatio
in hoc nocere debet proprietario, qđ
principaliter ea iura respiciũt: & ad id
refertur talis nullitas, vt alibi in simili
intelligebat Bal. in. l. ea lege. §. oppos.
n. 4. in. fi. C. de cõd. ob cau. & ibi Saly.

Indè simul. 3. debet intelligi, quod
inquit tex. in. d. l. 9. C. de vsuf. & est ne-
cessaria interpretatio ex dictis legi-
bus, quibus aliàs ea. l. ex diametro ad-
uersareẽ: vt scilicet dicatur ibi, vsũfru-
ctũ in aliã personã alienari non posse,
quia effectus & tempus quo vsufru-
ctus durare debet, non attenditur, nisi
ex persona fructuarij alienantis, & ita
negotium & ius manet, ac si alienatio
non fieret.

Inde infertur. 4. cõtra gl. & Doct.
quod vsufructuarius quibus cunq; ver-
bis alienans suum vsufructum, siue
nomine vsusfructus, siue commodita-
tis, non amittat vsufructũ: nec con-
solidetur cũ proprietate: nec alienatio
sit inualida. Et ita amplientur & intel-

ligantur dicta. l. arboribus & d. l. cui v-
susfructus. ff. de vsufu.

Infertur etiã. 5. verus sensus ad. d. §.
finitur: vbi tex. nõ posuit talẽ pœnã v-
susfructuario alienanti: cũ ibi ex profes-
sõ agatur de explicãdo quibus modis
vsufructus finiatur: similiter apparet
cur id non fuerit scriptum in titulo. ff.
qui mod. vsuf. amitti. quia scilicet nõ
erat iuridicum: nec iura illa id omisit-
sent, si iuris fuisset, non enim omitti so-
lent, nec debent, quæ notabilia sunt. l.
itẽ apud Labeonem. 15. §. ait p̃tor. ff.
de iniuri. versi. *ea enim*: nec Doct. debue-
runt pœnam addere, vbi expræsim
& apertẽ ius eam non irrogabat, secũ-
dũ gl. c. fi. de iur. pat. & tex. notab. i. l.
at si quis. §. diuus. ff. de releg. & sump.
fun. cum multis quæ omitto.

Indè infertur. 6. nõ esse verum, qđ
Bal. & alij vbi suprà dicebant, mitius
agi cum vsufructuario alienante rem
totam, quàm cum eo alienante solum
vsufructum, quod erat absurdum,
vt probaui.

Infertur. 7. inanem esse illam æqui-
tatem, qua nonnulli suprà relati finge-
bant, fructuariũ releuandum à pœna
alienationis sui vsusfructus, intelligen-
do, qđ videatur tantũ alienare cõmo-
ditatẽ: par enim ratio & par effectus
est hoc casu, siue alienetur vsusfructus,
siue cõmoditas, vt probauimus, licet
quoad alia differant, vt suprà.

Infertur. 8. verus intellectus ad tex.
(quo nostra hæc validẽ cõprobantur)
in. d. c. nuper à nobis de dona. interviri.
& vx. (vbi Panor. & P̃p̃os. & alij nõ
satis

satis expendunt vim illius responsi) ibi enim data erat terra viro ad fruendū in vita, & sic constitutus fuit vsusfructus: vir autē eam terram vxori dedit: respondet tex. eam concessionem in vxorem factam valere: & durare tantū in vita mariti, eoq; mortuo terram reuersuram ad proprietariū. Vides ibi virum vsusfructuariū potuisse ius suū transferre in alium: sed vsusfructum tam diu durare penes cessionariū, quā diu durare debuit penes cedentem: & sic potest ille tex. citari simul cum d. l. lex vegetali, & notari ad d. §. si. l. necessario: simulq; inde confundi illā inanē distinctionē Doct. distinguētium per q̄ verba fructuarius cedat suū ius.

Infertur. 9. contra Loaz. vbi supra ad peculiarem tractatū huius. l. circa patrem alienatē suum vsusfructū, vt alienatio valeat, nec vsusfructus cōsolidetur cū proprietate: licet doctis Coual. Ruu. hoc non satis explicet. Et hinc tollitur restrictio & argu. Loaz. ad tex. in d. l. cū oportet. §. non autem, qui ex his ampliatur, vt pater alienare possit vsusfructum, non tantū quod ex fructibus acquirit.

Infertur. 10. & necessario ex dictis iuribus. ff. de vsuf. differtētia inter vsusfructū & emphiteusim. Hęc enim (vt est notissimū) distrahi non potest sine licētia dñi directi. l. fin. C. de iur. emph. & ratio differtētię potest cōsiderari, q̄a fructuarius omnes fructus percipit, & durate suo vsusfructu non recognoscit dominū, cū in emphiteusi diuersum sit: aliā rationē differētię tradit Saly. in

d. l. fin. vbi Ias. refert. nu. 106.

Sed. d. c. nuper, & d. §. si. l. necessario, & recepta opinio, quę bene habet vsusfructum finiri tūc ex persona fructuarij cedētis: intelligūtur necessario ex. l. 4. & ibi notāt Bar. & Pau. ff. de nouatio. nisi proprietarius cōcedat, vt vsusfructus alienetur: tūc enim alius nouus vsusfructus constituitur in eo, in quē alienatur: & consequēter nō finitur mortuo primo fructuario: sed durat ex persona secūdi: in quē alienatur. Et hoc equē procedit secundū eos in vsusfructu iam cōstituto, siue in eo qui nondū traditus erat: sed tantū cōpetebat actio ad eū primo cedenti: & ita Fab. & Ang. in d. §. finitur, contra gl. ibi malē distinguētē inter vsusfructū & actionē, imò si subtilius expēdatur. d. l. 4. probabit, quę supra deduximus. Ideo enim ibi consensus domini in cessione vsusfructus operatur, vt cessionarius fiat verē vsusfructuarius, & vsusfructus duret ad vitā eiusdē, nō cedētis, quia quoad translationē cōmoditatis, vtq; vsusfructus durare deberet ad vitā cedētis, nō erat necessarius cōsensus pprietarij, secundū ea q̄ ex dictis iuribus verē deduximus: facit trita reg. l. si quando. 112. secundū Bart. & communem allegationē. ff. de leg. 1. & sic potest esse. xi. illatio.

Ex eiusdē iuribus & alijs supra adductis infertur. 12. quę dicta sunt de alienatione vsusfructus, procedere tam in venditione, quā in donatione, & sic tam ex causa onerosa, quā lucratua, vt patet ex d. l. arboribus

ribus, ibi, *vendere vel concedere*: & ibi, *vel do-
net*: & in omnibus par ratio est: ex quo
sequitur nullatenus tenendam esse fu-
tilem distinctionem glo. in. d. l. arbo-
ribus, & in. d. l. si usufructus, quæ di-
stinguēbat inter concessionem & ces-
sionem (mirāda nouitas) & putabat
glos. admittendam concessionem, nō
cessionem: Et huic ineptę distinctioni
subscripserunt Angel. in. d. l. arbori-
bus: Fulgo. & Iacobi. in. d. l. si usufru-
ctus. Ad hoc autem confugerat gl. ob-
iura qbus videbat fructuario permit-
ti concessionem, vt ita euaderet diffi-
cultatem, qua præmebatur ex. d. l. si v-
susfructus, negante cessionem: quæ iu-
ra aliter conciliantur vt supra. Nec ta-
lis distinctio glo. erat probabilis, cum
idem sit in effectu cedere, quod conce-
dere, nam cessio aut erat ex causa one-
rosa, & censeretur venditio: aut ex cau-
sa lucratiua, & cēseretur donatio, iux-
tā notata in. l. per diuersas. C. manda.
& sic de cessione etiam loquitur ne-
cessario. d. l. arboribus, cum similibus
suprà citatis: & verbum alienationis
omnia ea compræhendit, iuxtā. l. si. C.
de reb. alie. non alie. quod videtur ma-
gis de mente scriben. communiter, li-
cēt non reprobent specificē illam di-
stinctionem vel differentiam glos. in-
ter cessionem, & cōcessionem.

Ex prædictis ad. d. l. 4. ff. de noua. 13.
inferē cauendū fore à Baldui. q. circa
eā iucautē labitur i. d. §. finitur tradsē,
eum qui habet actionem ad vsumfru-
ctum, posse eam transferre in aliam,
ita vt faciat illum verum usufructua-

rium: vt que daret usufructus in vita
eiusdem, nō cedentis: hoc enim absur-
dum esset, & contra iuris principia, vt
probat Bar. quem alij benē sequuntur
in. d. l. 4. Fab. & alij in. d. §. finitur: id-
que ostenditur, quia habēs actionem
ad vsumfructum cederet eam alij, qui
verisimiliter longiūs viuere sperare-
tur, quod esset in fraudem proprietarij:
item esset iniquum, vt quis inuitus
cogeretur alium habere fructuarium.
quod iura non admittunt, aperteque
id confutatur per tex. in. d. c. nuper.
& reg. d. l. lex vectigali: & tandem iu-
ris ratio non patiebatur, vt habens a-
ctionem solam plus posset transferre,
quā habens vsumfructū iā constitutū,
cōtra. l. minus est. 205. ff. de reg. iur. qđ
inuoluit Imol. (nisi litera corrupta
sit) in. d. l. 4. ad finē. ff. de nouatio.

Ex eisdem infertur. 14. quod is,
in quem usufructuarium transfert, vel
cedit vsumfructū vel commoditatem
non teneatur cauere proprietario: nec
in eo militet reg. tit. ff. usufru. quē ad.
cau. vt inquit Hispan. Anton. Gome. d.
cap. 15. nu. 15. in fine, in tomo de con-
tract. sed prius Bal. (quem nō allegat)
in. d. §. si. l. necessario.

Tādē & 15. inferūt aliqui, & spe-
cificē infert Hispan. Anto. d. loco, ver-
si. secundus effectus, quod is in quem
usufructuarium transfert ius suum, nō
habebit vllum remediū possessoriū:
quia cum non sit usufructuarium, non
possidet. Sed hoc indistinctē dictum
periculosum est: nec omnino verum,
nam & detinenti rem ex causa iusta,
nec

nec verè possidenti, datur remedium
possessorium, si spoliatur vel turbe-
tur iniuste: vt pbat tex. in. l. Aquilius
ff. de dona. implorato iudicis officio vt
in illo tex. ibi, *quod si expulsus ad iudicem ve-
niat: ad exemplum interdicti, quod fructuario
proponitur, defendendus erit: & ibi bene no-
tat Paul. Castr. idem notabiliter in. l.
manifestissimi. §. sed cum secundam
C. de fur. Bar. in. l. rem quæ nobis, nu.
i. ff. de acq. pos. benè Panor. in. c. con-
tingit, col. fi. de dol. & contu. Cepol.
de seruit. vrba. cap. 2. nu. 12. ad finem.
Dec. ad illam. l. consil. 355. Et in mate-
ria remedij possessorij benè id tradit
idem Hispanus in comment. l. Tauri
45. nu. 12. ex quibus constat articulus
à scriben. hucusque non explicatus:
simulque habetur verus sensus multo-
rum iurium contra glo. & Docto.*

41 Hæc lex (vt supra) ad restringendâ
potestatem patris in adutèitijs: negat
ei alienandi potestatem: & sic doce-
mur minus iuris habere eum, cui alie-
natio interdicitur, (quod patet ad sen-
sum) Vndè ex hoc & ex dictis in supe-
riori articulo inferitur ad ea, quæ Do-
cto. hucusq; scripta reliquerunt, per. l.
Proculus. ff. de vsuf. quem tex. putant
omnes decidere expressim: quod si te-
stator legat vsum fructum domus, cū
onere, ne legatarius altiùs tollat: vel le-
gat aliam rem cum onere, vt legata-
rius in ea constituat seruitutem alteri,
tunc per vsum fructum intelligi pro-
prietatem, & ita Bart. Bald. & Alber.
Ang. Ful. ibi, extollètes eâ. l. & ita etiâ
Bar. in. l. ex hac, nu. 3. ff. de donat. Cu-

ma. in. l. donationes. §. species. n. 4. ff.
cod. & ibi Roma. & ita Alex. in. l. si cō-
stante, nu. 2. ff. solū. matr. Alci. in. l. re-
ctè dicimus. ff. de verbo. sign. Claud.
Marme. in. §. nihil commune, col. 11.
nu. 48. & Iaf. in. l. si mihi & tibi. §. in le-
gatis. 1. lect. n. 10. ff. de leg. 1. Galiau. in
l. Ceturio. n. 465. ff. de vulg. & ita præ-
dicti Doct. & alij consulendo respon-
derunt, vt proximè referemus: eumq;
sensū pbat gl. ibi, & i. d. §. species. l. do-
nationes: nihilque receptius est apud
scriben. & ad hoc eam extollunt Bal.
& Fulgo. ibi: dicitque mirabilem Cu-
man. in. d. §. species, n. 4. & alij. infra.
Cum autem glo. & Doct. id decisum
putent in. d. l. Proculus, pro rationis
colore dicunt id procedere ex eo, quia
de iure vsufructuarius non potest alti-
ùs tollere, nec rem alienare, iuxta. l. v-
suf. fructuarius. 1. & 2. & l. nisi. ff. de vsu-
fr. l. interest. C. cod. Qua propter aiūt,
necessum non esse, interdicare vsufru-
ctuario, ne altiùs tollat, nec in eo adap-
tari constitutionem seruitutis: vnde
colligunt, ne verba testatoris sine effe-
ctu maneat, intelligendum fore: qd
nomine vsusfructus legare voluit pro-
prietatem, in qua congruit constitu-
tio seruitutis, quæ à plenè domino, nō
à fructuario constitui potest. Hoc est,
quod pro ratione illius putatiuæ seu
imaginariæ decisionis gl. & doct. af-
ferunt.

Et inde quasi necessarium conse-
quens infert Bald. in. d. l. Proculus. &
extollūt omnes: si quis leget vsum fru-
ctum, eo adiecto, ne legatarius rem
N alienet,

alienet, censei legatam proprietatē: quia in simplici usufructu superflua esset ea prohibitio, per suprā dicta: idē que probant & extollunt Ang. & Fulgo. ibi: Alex. & Ias. vbi suprā: Marme. in. d. loco: Brunus in tract. de diminu. 6. cōclu. n. 15. Cuma. in. d. §. species. n. 4. & ita cum Bal. responderunt in praxi Cuma. & Fulg. quorum consilia citantur à Ferrar. & Paris. statim allegādis: & ita Picus, in. §. Titia cū nuberet n. 171. ff. de leg. 2. & Bauer. in rep. l. cū filio. n. 48. ff. de leg. 1. & ita secure Mathe. de Afflic. in prælud. feud. n. 128. & ita Reminal. senior, & alij quos refert Riminal. iunior in princ. Inst. de donat. n. 357. & Hispanus à Castello. l. 10 Tauri. col. pen. & Thom. Ferrar. cautel. 2. col. 1. Crem. notab. 27. Hippol. sing. 561. & ita cōsultuit vterq; Raph. vt suprā: & Corn. quē refert, & sequitur Loaz. in rep. §. diui. n. 15. ita Soci. conf. 131. n. 15. lib. 1. Barb. cōf. 64. col. fi. lib. 2. Curt. senior cōf. 51. n. 23. idem consuluit Cardi. Paris. conf. 71. per totum, lib. 2. & Hieron. Grat. conf. 29. n. 13. lib. 2. idem tradit Bellon. conf. 6. n. 8. & nu. 11. Curt. iun. consil. 14. col. 1. Rom. cōf. 206. nu. 4. Corn. conf. 64. n. 2. lib. 4. & Carol. Royn. conf. 39. n. 3. l. 2. & idē sentit Dec. cōf. 41. n. 2. Apparet igitur rē hanc in usu forensi frequentissimā esse: ideoq; magis doleo, videre hoc scriptum à Doct. grauissimis, tam legendo quā consulendo: cū id longē iniquum, iuri cōtrarium, & reipub. perniciosum esse nō dubitem,

42 Vt autē aperiam quod in hoc veris

simum puto, contra gl. & omnes, ponenda ob oculos sunt verba tex. in. d. l. Proculus (quæ in aliquibus libris est 19. in alijs. 23.) & ita se habent, *Proculus putat insulā ita posse legari, vt ei seruitus imponatur, quæ alteri insulæ hereditariæ debeatur, hoc modo: si ille heredi meo promiserit, per se non fore, quòd aliū se a edificia tollantur, tum ei eorū edificiorum vsum fructum do, lego. vel sic: adū illarum quoad aliū, quā vti nunc sunt, edificata non erunt, illi vsum fructum do, lego: nihil habet vltius litera illius. l. qua inspecta nemo ex ea euincet, qđ glo. & omnes putant ibi decisum. Nullum enim verbū ibi est quo. I. C. significet in ea specie cōpræhēdi proprietatē. Et cū ab hinc quindecim annis in hac inclyta Academia Conimbricensi aliquandò incideret allegatio illius. l. mirabar tot viros grauissimos iuris vertices, tam iniquē tamq; absurdē. l. illam intellexisse, quod nouissimē benē sentit Conna. lib. 4. c. 3. ad finem: & pro hac sententia contra gl. & Doct. non sunt necessariæ argumentationes: cū lex illa nullo modo probet cōmunem errorem: Doct. autē ingenuē fatētur ex iuris regulis contrariū esse dicendū, & Fulgo. ibi inquit: se cōtrariū responsurū lege illa non visa: ideoq; Bald. ibi eā. l. miratur, & Cuma. mirabilem appellat in. d. §. species.*

Ego autem semper suspecta habeo hæc mirabilia Docto. contra quos (vt ipsi fatentur) sunt in hoc iuris regulæ, à quibus facilē recedendū non est: cōtra eos etiā vrget cōsideratio ex verbis eiusdē. l. & tit. quæ vsum fructū, nō proprietatē designāt: Vrget magis a-

lia

lia cōsideratio: quia illa adiectio, vel onus seruitutis, vel iustus non ædificandi, vel nō alienādi, verba sunt manifestè adiecta, causa restringendi: ideoq; non debēt augere legatū: iuxtā vulgarem reg. l. legata inutiliter ff. de leg. i. cū similib. facit etiā: quia, si talē dispositionē cōsideres, verè cōperies ea verba adiecta in fauorē hæredis, vel proprietarij, contra legatariū vel aliū, cui vsusfructus donatur: prohibitio enim ædificādi vel alienandi nō potest esse fauor, cū sit onus contrariū libertati, & potestati, quā quilibet dominus regulariter habet in re propria, vt patet ad sensum, & colligitur ex Bar. in definitione domini, in l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqu. poss. Ergo absurdū & iuri cōtrariū esset, verba adiecta fauore hæredis vel proprietarij, contra eos retorqueri: & è cōtra adiecta cōtra legatariū, vel donatariū, in eorū fauorē intelligi: contra iuris regulas, & cōtra ea quæ tradit notanter Dec. cōsil. 232. n. 8. ad fi. Itē contra gl. & Docto. facit decisio. l. C. in l. cū tale. 71. §. fin. ff. de cōd. & demonst. ibi, *nō plus assequetur: facit etiā à fortiori elegās respōsum. l. Titia. §. vlt. ff. de manu. testa. ibi, his verbis potius adimi, quā dari: facit etiā text. in l. ex facto. 19. ff. de hered. instit. & tandē cū relicto vsufructu simpliciter, nō veniat proprietas, nō est, cur magis venire debeat adiectis verbis: ne res alienetur vel ne in ea ædificetur, per suprā dicta: & quia talia verba nec necessariō nec verosimiliter proprietatē dari significāt, præcedens autē dispositio principalis,*

tantū cōcedit vsufructū, & sic interpretari tūc concessam proprietatē, esset contra regulā. l. nō aliter. ff. de leg. 3. l. interest. C. de solut. ibi, *tantū, quantū lectio probat in scriptura: & l. i. §. si is qui nauem. ff. de exercit. ibi, verbis seruire.*

Nec obstat puerile motiuū gl. & scribē. dū arguebant: quod in tali specie erat superflua prohibitio fructuario imposita, cū sine ea fructuarius non possit nouū opus facere, nec rem alienare, nisi si volēte proprietario: quod fundamētū ideo puerile appello, quia virili ætate indignum est: quis enim non videt quotidie testatores & contrahētes ea in suis actibus adijcere, quæ de iure inerāt: ideoq; talē adiectionē cēseri tantū appositam pro maiori declaratione etiā in legibus ipsis: vt probat. l. i. vers. ego puto. ff. de Edil. edic. nō verò admutandā iuris dispositionē, iuxtā. l. 3. ff. de leg. i. l. nō rectè. C. de fideiuss. l. q. mutuā. ff. mand. rex. notab. in l. si conuenerit. 14. ff. pro soci. Quis etiā ignorat sapius testatores & contrahētes esse iuris ignaros? vt inquit. l. C. in d. l. non aliter. 67. §. i. ff. de leg. 3. quid mirū igitur, si relicto vel dato vsufructu, testator vel donans iuris ignarus adijciat, ne fructuarius faciat in re aliquid à iure prohibētū? Nō est igitur indè colligendū, plus concessum, quā verba fonēt. Quod magis probatur ex l. quod in rerū. 24. §. i. ff. de leg. i. vbi relicto vsufructu, non venit proprietas, etiā si relictū maneat inutile: (quod est fortius) Igitur talis adiectio, de qua i. d. l. Proculus (licet de iure necessaria nō sit) in

telligi debet scripta, vel ad maioré declarationé, vel ex imperitia iuris, vt alibi dicit Papinianus, in. l. q. fructus. 25. ff. de vsuf. lega. Ex quibus euidenter cõuincitur error gl. & cõmunis interpretationis.

Quòd si aliquis curiosè nimis insistat querens, quid nobis afferat decisio. I. C. in. d. l. Proculus, respondebo cū litera, cui non est addendū (cõtra iuris regulas) quod in ea nō habetur: nec etiā multū curabo: si quis obijciat carere eā decisioné probabili ratiōe dubitandi. Id enim frequentissimè in legibus pandectarū & cod. videmus, vt prudèter notat Bar. in. l. vbiq; col. 4. n. 10. ver. vltimò. ff. de interrog. actio. Et tandè potest dici voluisse forsā. I. C. ibi declarare, & limitare quod in multis. ll. eiusdem tit. scribitur: vt scilicet ex iussu testatoris, & concedētis vsufructū, possit fructuarius, rei seruitutē imponere: cū regulariter nequeat, vt superiùs in. 2. parte latè deduximus, mihi autè satis est. I. C. nō dicere, quod gl. & scrib. colligunt. Credo igitur neminè deinceps probaturum, quod gl. & scriben. hucusq; ex ea lege colligebant, & inferebant: qua in recertissimaveritas noscoegit cõtra morem nostrum aduersus scribētes liberius loqui.

43 Infertur ex his, verius esse quod diximus, relictò vsufructu cū onere, vt legatarius constituat seruitutē in re, nō ideo augeri relictū: nec compræhendi proprietatē: contra gl. & omnes. Infertur similiter cõtra Bal. & innumeros

suprà citatos, relictò vsufructu cū prohibitione, ne legatarius ré alienet, nō venire proprietatē, quod aliquando tētauerat fragiliter Roman. in. d. §. species, sequens tamen communem errorem ad. d. l. Proculus.

Ex prædictis infertur etiam cessare iniquā illam cautelā, & Christiano homini execrabile: qua aliqui in hoc articulo scribūt, posse à testatore extorqueri proprietatē rei contra eius mentē, vt tradebat Thom. Ferr. d. caut. 2. Quid enim iniquius, quā volenti legare solū vsufructū imponere: vt adijciat illa verba, ne legatarius ædificet, vel q; seruitutē constituat, vel ne rem alienet: quæ omnia testator rectè potuit scire, magis esse cõtra legatariū, quā vt ex his verbis colligatur legatū proprietatis. Quod absurdum, & iniquū resultans necessariò ex traditione gl. & scriben. sufficit ad iustificandam nostram sententiam.

Ex his etiā cessat aliud absurdū, quòd Doct. admittebant in sua erronea interpretatione, & quo nō immeritò laborabāt Bal. Ang. Fulg. in. d. l. Proculus, putātes ex ea lege, verba condicionalia ibi disponere, & inducā ad vnū effectū, operari contrariū, aduersus iuris regulas: quo etiā laborāt Bar. Cuma. & alij in. d. l. donatiōes. §. species, & Galiaul. in. l. centurie. n. 465. qui aliqua friuola comminiscuntur, contra stimulum calcitrantes.

Infertur etiā ad id quod tradit Barba. d. conf. 64. col. si. dicens: q; si testator legat vsufructū, & permittit: vt legata-

legatarius possit bona distrahere, tunc censeatur legata proprietate arguendo à fortiori ex d. l. Proculus, & Bal. ibi: secundum communem intellectum. Quod tamen improbat Soci. d. cōf. 131. n. 15. l. 1. dicens Barbat. more suo paralogizare, & retorques prepostera subtilitate dicta Bald. & aliorum.

○ Ego aduerto utrūq; niti falso fundamēto, (nēpē ex cōmuni intellectu. d. l. Proculus, quē probauimus sustineri nō posse.) Aduerto etiā minūs iniquā esse opinionē Barba. in suis terminis. Si enim maturē consideres, cōperies: ex ea adiectione (vt legatarius alienare possit) verōsimilius posse præsumi, q̄ testator legat proprietatē: cū ea potestas nō cōueniat fructuario. Quo casu, ex qualitate à disponente expressa, recedi potest à verbis, iuxta l. si vno 17. ff. locati: & l. vbi ita. ff. de dona. causa. mort. cum multis alijs. At in casu. d. l. Proculus, & in his quæ Doct. cōmuniter colligunt & inferunt: (quæ nos reprobamus) adiectio minuit & restringit legatū: Ideoq; absurdū esset ex talibus verbis relictū ampliare, atq; ita non absurdē Barba. à maiori arguere potuit. Nec omitto, q̄ Cuma. cōf. 121 idē consuluit ante Barba. & ita arguit à fortiori. n. 3. cuius nec Soc. nec Barb. meminerunt. Et hoc sequitur Cardi. Paris. d. cōf. 71. n. 3. qui cū eis cōcludit, relicto usufructu cū potestate, vt legatarius de re disponere possit (maximē post tempus mortis) cōprehendi proprietatē: quia aliās repugnaret iuris regula, quæ habet: usufructū morte si

niri: idq; inuari potest, ex reg. l. illud. ff. de acq. hære. & l. ad legatum, & l. ad rem mobilem. ff. de Procur.

Tandē aduerto cōtra Cuma. Barb. & Paris. nō semper ex tali adiectione, vt fructuarius alienare possit, sub nomine usufructus intelligēdā proprietatem. Obstat enim ea, quæ superius adduximus de obseruāda proprietate verborū, ac non facilē admittenda extensione cōcessionis: & in tali specie posset intelligi, quod testator vel donas usufructū, concedēdo simul potestātē alienādi, nō id expresserit, quasi proprietatē legare velit: sed magis ad tollendā dubitationē & pœnā, quæ cōtra fructuariū alienatē, à multis traditur in iure nostro: vt in præcedēti articulo deduximus, circa §. finitur Inst. de usufr. Et in eisdē terminis esset cautē aduertendū, an verba testatoris seu concedētis usufructū, tribuāt potestātē alienādi in causam fortē necessariā, & reseruatō in fauorē alicuius, qđ ex bonis supererit: tūc enim constat, tantum relinqui usufructū, eamq; alienandi facultatē ad aliud concedi, nō vt proprietate dari censeatur.

Vltimō circa d. l. Proculus, & supra adducta, ostenditur veritas nostræ interpretatiōis: quia Doct. in sua non sibi constat: serē enim omnes supra citati intelligūt. d. l. & quæ ex ea colliguntur, in omni cōcessiōe: Bar. autē & Cuma. in d. §. species: eā legē, & cōmunē opinionē specialiter intelligūt in vltimis voluntatibus, diuersumq; dicendum fore in concessione inter viuos.

Quòd etiã sequitur Fulgo. in. d. l. Proculus: quæ differetia confirmari posset ex congestis à Ias. in. l. quæ de legato. ff. de leg. 1. ab Alci. lib. 3. de verb. sign. Sed cõtrariũ sentiũt cõmuniter Doct. in locis suprà citatis, indistinctè loquẽtes de qualibet cõcessione v. usufructus per talia verba: licet ex facti contingetia frequentius id tractent in verbis testatoris. Et rationes, argumentaq; scriben. ad cõmunem interpretationem d. l. tam militant in contractibus, quã in vltimis voluntatibus: dũ arguunt, ne verba sine effectu adiecta videãtur. Quod ipsi scriben. vbiq; ad omne genus dispositionis trahũt, sæpe extollẽtes periculosam doctrinã Bal. in Rub. C. de contrah. empt. n. 9. q. 9. Illud tamen huic restrictiõni Bar. Cuma. Fulgo. debeamus: vt cõmunis error inductus ex d. l. Proculus, minùs noceat, saltimq; ad actus inter viuos nõ trahatur. Hæc sunt, quæ ad. l. illam, & hũc articulũ vtilissimũ afferre potuimus, sed forsan non deerunt supersticiosi, qui repertis & exhibitis frugibus, glãdibus v. fisci malint.

44 Hic oportunè duo discutiemus, quæ omissa fuere suprà in. 2. parte: an pater circa bona aduentitia filiorũ possit transigere, vel cõpromittere? Quia in re ex traditionibus scriben. videretur dicendũ: qd, cũ pater prohibeatur alienare (vt habet hæc vltima pars) nõ possit cõpromittere. Pro regula enim traditur à nostris, vt qui nõ potest alienare, nõ possit cõpromittere: per tex. vbi notant Panor. Imol. & alij, in. c. cũ

tempore, vers. cũ & si spõte: de arbitr. per quẽ tex. generaliter id vt receptũ scribit Ias. in. l. fi. n. 119. C. de iure emphy. Dec. conf. 44. per totũ, & conf. 475. in fine, & conf. 39. n. 4. & quàm plures eandẽ regulã probant: vt copiosè tradit Tiraq. in lib. de iure marital. gl. 5. n. 202. cũ sequen. & Anto. Capi. decis. 93. nu. 3. & Math. Afflic. lib. 3. cõstitu. Neap. Rub. 5. n. 52. & sequẽ. & Soci. nepos, consil. 77. n. 77. lib. 1. & Marcus Blanc. de cõpromiss. 4. q. n. 28. Rip. li. 2. respõs. de rescrip. c. 7. n. 12.

Idẽ posset quis dicere in transactiõne (de qua breuissimè agunt Bal. & Alber. hãc) Eodẽ enim fundamẽto videretur dicendũ non posse patrẽ transigere, sicuti non potest alienare. Id vt receptũ tradũt scribẽ. in. l. 1. C. si aduers. transact. & alibi sæpè, vt per Ias. in. l. fi. n. 122. q. 10. C. de iure emphyt. & plures, quos citat Tiraq. in. d. lib. glo. 5. n. 205. q. 20. & latius in lib. de retract. ligna. §. 1. gl. 14. ex. nu. 60. cũ multis sequen. & generaliter id probat Panor. per tex. ibi, in. c. cõtingit, de transact. Pro qua regula adduci solet text. in. l. non solũ. C. de præd. mino. ibi, sed nec transactiõnis ratione. Quẽ tex. debuit citare Pau. Cast. hoc tradẽs, in. l. cũ ij. §. transactiõnes. n. 4. ff. de transact. Quod cõprobari etiã posset: quia cõpromissum & transactiõ æquiparantur: vt colligitur ex Ias. in. d. l. fi. & Tiraq. vbi suprà: & ita hæc duo æquiparat Hostien. & alij, quos citat Láfran. de arbit. 3. parte n. 3. fol. 51. in. 3. volum. tract. & Baptif. Caccia lup. in co. volu. tract. de transac.

q. 7. n. 5. eandēque æquiparationē trā-
sactionis & cōpromissi probat Bart.
in. l. prator. ff. de tutor. & curat. dat.
Bal. in. l. de re. i. lect. ff. de trāfac. Alex.
conf. 22. n. 3. li. 1. & conf. 119. n. 3. lib. 2.
estq; receptū, vt tradit Alci. in. l. cū te.
n. 4. C. de transact. vbi id declarat.

45 Hæc non leuiter vrgere videbatur
possentq; plures ex his indistinctè pu-
tare, negandā patri facultatē compro-
mittēdi & transigēdi: quasi hæc sint
species alienatiōis: in idq; posset indu-
ci tex. in. l. 1. ff. de offic. procur. Cæsa.
ibi, *venditionis vel transactionis causa: & ibi,
non enim alienare ei commissum est.* Sed hæc
maturiùs sunt aduertenda. Nec enim
tā strictè cum patre legitimo admini-
stratore agēdū est: vt late deduximus
suprà in. 2. parte. Ex proximè autē cita-
tis, videtur mihi regulariter vera æqui-
paratio, quā scriben. faciunt de cōpro-
misso & transactione, & ita Bart. in. l.
mādato. ff. de procura. distinguens in-
ter procuratorē quantūcunq; genera-
lè, & inter administratorē R. P. æqui-
parans tamē cōpromissum & transa-
ctionē: & eius doctrinā probat Alex.
in. l. transactionis, & in. l. de fideicomis-
so. n. 3. C. de trāfact. Ias. in. l. imperato-
res. ff. de pactis: vide Ias. in. d. l. transa-
ctionis.

Antequā verò agamus de trāfactio-
ne, illud memineris in cōpromisso: vt
scilicet præcedentia dicta non proce-
dāt in cōpromisso necessario ex vigo-
re legis vel statuti, iubentis cōpromit-
tere. Tūc enim pater sine dubio in ad-
uentitijs cōpromittere posset, cū id

tūc voluntariē nō faciat: vt in minore
& eius tutore vel curatore: notant Al-
ber. Bal. Salic. Pau. Alex. in. l. fin. C. de
ininteg. rest. Panor. cōf. 31. lib. 2. Aret.
in. l. more. col. fi. ff. de acq. hæred. Pau.
in. l. si plures. n. 5. ff. de pactis: & ibi Ias.
sub. §. fi. l. iuris gentiū. n. 14. & hoc ge-
neraliter intelligunt Doct. etiā si alias
ratione rei vel personæ prohiberetur
alienatio, & cōpromissum, vt benè tra-
dit Rober. Mara. de ordi. iud. 6. par. in
tract. de compromi. n. 8. cum duobus
sequent.

Vndè cauendū est à Dec. d. cōf. 44
vbi videtur malè respōdisse circa simi-
le statutū, dicens: illud non procedere
in rebus alienari prohibitis, arguensq;
ex generali illa traditiōe, de qua suprà.
Sed debuit aduertere, q; tunc compro-
missum vitari nō potest, cū fiat ex ne-
cessitate legis: & cōsequenter cessat ar-
gumētatio à prohibita alienatiōe: iux-
ta ea quæ suprà diximus ex. l. aliena-
tiōes. ff. famil. hærcisc. & l. 1. ff. de fun-
dotal. cū alijs. Et ita cōtra Dec. meliùs
aduertit Marcus Blanc. in. d. tract. de
cōprom. 4. q. n. 28. ad finē. Et ita in ter-
minis notat Bal. quē illi nō citant, in. l.
de re. 2. lect. ff. de trāfact. facit. l. 3. vers.
hæ enim. ff. de reb. eor. ibi, *non ex tutoris
voluntate, sed ex magistratuum auctoritate.*

46 In transactione autē (vt iā articulū
nostrum resoluamus) dicit Alber. hīc,
col. 2. n. 4. vers. puto etiā. q; pater pote-
rit trāsigere in aduentitijs, vt tutor in
rebus pupilli, per. l. præses. C. de tran-
sac. Bal. autē hīc. n. 2. citat eandē. l. sed
addit, q; pater retinēdo poterit trāsi-

gere, non autē rem dādo, vel trāsferen-
do: subdit etiā Bal. posse patrē transfi-
gendo promittere in aduentitijs, q̄ rē
non petet, eamq; promissionē valere
(scilicet ad excludendū filiū) quando
causa est dubia, arg. d. l. p̄ses, & hanc
resolutionē Bal. probat Alex. cōs. 171.
ad finē, lib. 2. Aymon Craue. cons. 74.
n. 1. Steph Bertrā. cōs. 18. n. 6. li. i. Qua
in re debuerunt Albe. & Bal. meminif-
se gl. in. d. l. de re. ff. de transact. quā ibi
probant Bart. & alij: quæ dicit posse
patrē transfigere in aduentitijs, citatq;
hāc. l. & d. l. p̄ses: ex qua allegatione
colligitur gl. sensisse idē, quod Bal. &
Alb. & illā gl. dicit cōmuniter receptā
Caccialup. in. d. tract. de trāsact. q. 7. n.
4. doctrinā autē Bal. in primo mēbro
sequitur, & extollit Ias. in. l. nulli, in fi-
ne. ff. de trāsact. Qui omnes æq̄parāt
in hoc patrē, & tutorē, aliosq; admini-
stratores: præterquā quoad solennita-
rē decreti, quod in patre necessariū nō
esse, communiter tradūt, cum Azon.
vt superiūs diximus, & in transactio-
ne, de qua agimus, apertē id notat Bal.
in. d. l. de re. ff. de transact. Caccialup.
vbi suprā, Alex. & alij in. dict. l. p̄-
ses.

Sed ego in his plūs semper patri tri-
buerē, quā alij administratori, ex iuri-
bus & rationibus, de quibus superiūs
egimus in hac lege. Nec negari potest
illa differentia inter ius clarū & ambi-
guū, cū id apertē decidat. d. l. p̄ses:
& idē in simili probat glo. notab. in. l.
cōtra iuris. 29. §. fi. in gl. vlt. ff. de pactis
de qua tamē videndus est Alex. consi.

22. n. 7. lib. 1. & Tiraq. in. l. si vnquā
verb. donatione. n. 159. C. de reuoc. do-
nat. vbi plures citat. Sed exemplū glo.
nō est omninō tutum, dum loquitur
de probationis defectu, vt per Ias. ibi,
ad finem, Alex. d. cons. Dec. in. l. pactū
curatoris. n. 3. C. de pact.

Aduerto etiā, cōmunem dicendā
esse resolutionē Bal. in primo mēbro,
quatenūs habet, posse patrē transfigere
retinēdo rem, nō autē eam dādo. Idē
enim in alijs administratoribus, simul
q; in patre vt receptū tradit Ias. in. d. l.
nulli, & ita ibi distinguit Bart. ita etiā
Ias. in. d. l. fi. n. 122. C. de iure emphyt.
& Alci. in. d. l. p̄ses. n. 13. Et Anton.
Capyt. d. decis. 93. n. 4. Et ita distīguit
Panor. in. d. c. cū tempore, in fine, de ar-
bitr. Et Ioan. Nicola. in. l. generaliter.
nu. 142, C. de secund. nupt. & in simili
plures citat Tiraq. de retract. lignag. §.
1. gl. 14. n. 62. & nu. 66.

Exemplū autē & praxis est: quādo
pater conuenitur in aduentitijs, & trā-
sigit retinēdo rem, aliquid autē dā-
do aētori, vt à lite recedat: quod sæpē
faciūt prudentes viri, ob dubium litis
euentū, & alia litiū mala. Facit bonus
tex. in. l. 4. vers. nō tamē. ff. de alienat.
iudic. ibi, *non est vituperanda cogitatio eius, qui
lites execratur.* In quo circa alios admini-
stratores, acerbē contrariū etiā in hac
specie dicebat Panor. in. c. contingit.
de transact. à quo cauēdū est, licet alij
scriben. id non aduertant.

Sed dū Bal. hīc (quē sequuntur tot
insignes viri suprā citati) inquit, patrē
cōtrariō nō possidentē, sed agentē
pro

pro filio, transigendo posse remittere litem, id ego verum non puto: quia licet fundamentum Bald. admittatur, ut taliter remittens nihil donare videatur, ex notatis in. l. si pro fundo. C. de transact. id tamen non concludit, quia ius filio inutile maneret, cum semper repelli posset ex transactione, quæ efficacissimam exceptionem præstat convento: iuxta. l. non minorem. C. de transact. & ca. 1. de lit. contest. lib. 6. & sic per talem transactionem pater adimeret dominiū, vel ius: seu dominiij, vel iuris exercitium ipsi filio, & consequenter esset alienatio, cōtra hanc. l. & contra tex. quem supra expendimus, in. l. 1. ff. de offic. procur. Cæsar. Quod validè confirmari potest ex multis, quæ ferè in terminis doctè tradit Tiraq. in. d. lib. de retrac. lignag. §. 1. glos. 14. nu. 66. in fine, & nu. 69. cum sequen. id quæ in proposito colligo ex Bart. (ad quem alij non satis advertunt) in. d. l. nulli, versi. & hoc est verum. ff. de transact. & ibi Ias. vbi non admittit transactionem, vel remissionem ex ea, nisi res maneat penes ecclesiam, vel minorem: & similiter penes filiū in nostro tractatu, & cum Bart. Caccialup. d. q. 7. n. 8. & Curt. de feud. 4. par. q. 7. nu. 96. Facit gl. in. d. l. non solum. 4. verb. de disti. ibi, imo idem: C. de præd. minor. Et ita saluabitur Panorm. in. d. c. conringit, de transact. & limitabūtur quæ tradit Moline. in consuet. Paris. §. 22. nu. 67.

○ Igitur cōtra Bal. & alios hoc casu puto nihil referre, an renunciatur liti,

vel actiōi, seu iuri cōpetenti, sicut Bal. sequatur Ias. in. d. l. si pro fundo. n. 10. C. de transact. In effectu enim paria sunt actione carere, vel eam perpetuò inutilem reddi. arg. l. 3. ff. de fideiussio. optimus text. in. l. is cui. 41. ff. de action. & oblig. ibi, sic tamen ne exceptione repellantur. Et ex his cōfirmabitur, quod in transactione circa bona maioratus notanter tradit Hispanus Anton. Gomet. L. Tauri. 40. n. 86. cui adde. Iser. & Afflic. in. c. si Vasallus. n. 47. si de feu. fuer. contro. Nec ijs oberit text. in. l. 3. versic. item quæri potest. ff. de reb. cor. qui ad hæc adduci non solet, de quo alibi latius ago. In praxi autem si contra transactionem patris filius postea agat, considerandum à iudice puto, an transactio vtiliter prudenterue facta fuerit, ut ita lis cesset: cum patris arbitrio hæc administratio concedatur in iudicialibus, & extra, dummodo pater vtiliter gerat: ut probat text. in. l. generaliter, versi. negocia. C. de secund. nupt.

47 Ex prædictis infertur ad text. in. l. ait prætor. ff. de iure deliber. de quo opponit glos. hîc, verb. vel ignorans: opponunt etiam Bart. & alij. Hîc enim pater actiones exercet, agendo & defendendo, cum alienare prohibeatur. Ibi autem Vlpianus contrariam regulam tradere videtur, dum inquit: est enim absurdum, ei, cui alienatio interdicitur, permitti actiones exercere: gl. non soluit: Bart. autè respōdet. d. l. procedere in eo, qui agit nomine suo, hæc in agente nomine alieno. Et ita Bal. hîc. n. 4 & alij

alij comuniter: vt tradit Corn. n. 4. & ita Bar. in. d. l. ait prætor: & idē ibi videtur probare Albe. & apertè Pau. Sed hæc resolutio nō videtur concludēs, si ad prædicta verba illius. l. aduertamus: indistinctè enim. l. C. illationē facit, vt qui alienare nequit, nec actiones exerceat. Nec verū semper est, quod Bart. & alij in patre præsupponunt ad vitandā difficultatē, dicētes: patrē agere nomine alieno in aduentitijs. Sepe enim nomine proprio in his agere potest, vt probauimus in. 2. parte huius. l.

Vndè ad eā. l. aliter respondere tentat Bal. & Cuma. ibi, sed ferè in idē recidūt. Aliter etiā variādo respōdet Alber. hīc. n. 3. concludēs: hāc. l. loqui de eo, qui nō indistinctè alienare prohibetur, cū aliquādo patri alienatio permittatur ex. l. fi. §. sin autē cō salienū, cū sequen. infr. tit. 1. & diximus superius. Illā autē. l. loqui de eo, qui simpliciter & omninō alienare prohibetur. Sed hæc solutio Alber. deterior videtur, cū lex nostra ponat regulam, ne pater alienare possit: quæ attendenda est, nō autē casus specialis. d. §. sin autē. Maxime, cū & in. d. l. ait prætor. etiā permittatur alienatio ex iustis causis: vt patri permittit: prout manifestè subdit. l. illa inferius, ad quā Albe. malè aduertit.

Aliter ad illā. l. respōdet Panor. in. c. edoceri. col. 3. n. 6. de rescrip. cuius secunda solutio corrui, vt superiores, in quas reincidit: ideoq; eam nō refero. Prima autē solutio Panor. est: q; lex illa contineat casum specialē in eo, qui petit ius deliberādi ad adeundā, vel re-

pudiādam hæreditatem: & idem scribit Ioan. Imol. ibi. 2. col. n. 5. Nec hi patres verentur opprobrium illud glos. vulg. in. l. filium quē habentem. C. fam. hercis. Ibidem autē Feli. n. 2. tantū, refert aliam solutionem Bald. superioribus non dissimilem.

Ego autē difficilia puto verba illius l. accepta indistinctè (vt iacēt) licet ita indistinctè sæpè allegentur, vt constat ex allegatiōe Tiraq. lib. de iure mari. gl. 5. n. 207. & ex allegatione gl. 1. in. d. c. edoceri: & in. c. contingit, gl. 1. de trāfact. obstat enim argumentum huius l. in patre, & aliorum iurium, in tutore, alijsq; administratoribus. Item aduersus verba illius. l. videmus è contrario, posse quē agere nomine proprio sed non alienare: vt in. l. 3. C. de his qui ven. ætat. impetr. Similiter emphyteuta feudatarius, & fructuarius agere possunt, sed non rē ipsam alienare. Quapropter tutius videtur intelligenda. l. illa, vt ex prædictis verbis non constituatur regula, quia esset iuri cōtraria: atq; ita verba illa, *ei cui*: nō accipiantur generaliter, sed restrictè: quod fieri potest sine impropriatiōe, vt dicamus, *ei*, de quo scilicet ibi agitur, & ita accipiatur verbū sequens, *cui*: ratioq; illius decisionis nō videtur constituere specialitatem, vel exceptionē ab aliqua regula: Imò cū iuris sciētia sæpius versetur circa particularia & indiuidua, iuridicū fuit in casu illo deliberantis circa hæreditatē, negare ei facultatē agēdi, & alienādi. Quodāmodo enī videret repugnās, non adire hæreditatē, & exercere actiones

actiones hæreditarias, cōtra. l. pro hærede. & l. gerit. ff. de acqui. hæred. Et sic verificatur quod ad illā. l. aliās dixit Bal. in Auth. hoc ius, col. fi. n. 10. in fine. C. de sacros. eccles. vbi inquit: q̄ in casu illius. l. eadē est ratio prohibendi vtrumq;: patet igitur ex. d. l. nō esse sumendā regulā, ad quā frequēter male citatur vt meliūs sētīt specul. de actor. n. 79. ad finē, vers. quid de clericis, quē sequitur quidā ad Bar. in. l. fi. §. vbi autem, ad finem inf. tit. sequē.

48 Necessaria fuit proxima inuestigatio circa intellectum. d. l. ait prætor. solet enim adduci à Doct. magni nominis, ad decisionē causarū inter nobiles, in negocijs maximi momenti. Doctissimus enim Philip. Dec. cons. 445. n. 29. ī causa ardua, ex illo tex. arguit, eūq; summē expendit: vt in feudis, & bonis similibus restitutioni subiectis, (vt sunt apud Hispanos bona maioratus) sentētia lata contra aliquē non noceat successorī descendēti, vel alij, cui successio erat deferenda post mortē succūbentis: eamq; dicit bis cōmunem opinionē Dec. ibi, præcipuūque eius fundamentū est ex. d. l. quā inducit ex verbis suprā examinatis: vt scilicet qui nō potest alienare, nō possit actiones exercere. Certum autē est talia bona vincula regulariter alienari non posse. Et eodē argumento in eadē re vtitur Soci. nepos, probans opinionē Dec. eamq; cōmunem asserēs cons. 181. n. 93. li. 2. & cū Dec. Aimon. cōs. 197. n. 7. De cuius sequitur idē Aimon. ex eodem fundamentō cons. 90. n. 1. Tiraq. de iu-

re mari. gl. 5. n. 207. eumq; referēdo sequi videtur Cagnol. in. l. res iudicata. n. 5. ff. de reg. iur. Eandē opinionē videtur probare Feudistæ: Iferniam. Aluar. & latius Math. de Afflic. i. c. 1. §. si vassalus, antepenul. si de feud. cōten. sit inter domi. & agn. idēque est de mente Bal. ibi, quē ibidē sequitur Præpos. dū volunt sententiā in his causis nō nocere alij, nisi sciētī & patiētī: secūdū materiā. l. sæpe. ff. de rei iudi. Et eandē opinionem referēs Iferniam videtur probare Fel. in. c. fi. n. 5. de maio. & obed. & Anto. Capi. decis. 20. n. 23. & magis probare videtur Curt. de feu. 7. par. q. 11. n. 29. & Zas. de feud. alien. n. 21.

Pro hac sentētia adducitur auctoritas Bart. in. l. filius fa. §. diui. n. 9. ff. de leg. 1. in. 1. q. ibi, *forſan nō præiudicaret talis sentētia, nisi ille fuisset citatus.* Alia fundamenta fragilia sunt ex illo vulgari: ne sentētia inter alios noceat, vel profit.

Sed cōtraria opinio verior & receptior est, vt scilicet sentētia lata cōtra aliquē in bonis feudalibus, & maioratus, noceat descendēti, vel alij qui post succūbentem successurus esset: vt colligitur ex Oldr. cōs. 94. n. 19. cuius sententiā, vt receptā in iure primogenitura, probat Tiraq. in tract. de primigeni. q. 35. nu. 17. & Mart. Laud. ibi relatus: & Albe. in. l. pen. col. 4. C. de don. inter vir. & vxo. ibi, *primogenito obſtare debet, etiā si hæres nō sit:* & ibi, *sentētia cōtra prædeceſſores lata.* Et ita Boer. decis. 255. col. pen. in fine. vbi aliquos refert, & ita Iacob. à S. Georg. de feudis: verbo, & dicti Vassali. num. 33. & in terminis

Hispanus

Hispanus Anton. Gomet. l. 40. Tauri, nu. 73. citans plures, immemor tamen Dec. & aliorum, quos in contrarium hinc citamus: & hoc sequi videtur Hispan. Xuar. allega. 27. post princ. ibi, *sed quod in bonis subiectis restitutionis* & alibi consiliū illud Old. sequi videtur Dec. in l. pactū dotali. n. 17. vers. in contrariū. C. de collat. Eadēque opinio satis colligitur ex Bar. in l. in diem. n. 1. vers. quæro. ff. de aqua pluui. arcē. & ibi Pau. Cast. n. 2. & cū plures ex suprā citatis pro & contra, fateatur resolutionē huius pūcti pendere à q. Bar. in d. §. diui. (quæ verè eandē rationem habet) crebrius in eodē. §. contra Bar. tēnent reliqui ibi, inter quos Ange. Ioā. Imol. & Alex. n. 9. idem Alex. in d. l. sæpè, col. 41. n. 109. & sequen. Et hoc contra Bar. ibi receptū dicit Ias. in d. §. diui. 1. lect. n. 47. cū eodem Bar. in d. l. in diem. idē Ias. 2. lect. n. 91. adducens Cuma. & alios, & ita Rip. ibi. n. 60. dicēs hāc opinionē cōmunem, qđ etiā ibi asserit Ferdi. Loaz. n. 126. & ibi Crot. n. 38. & ita Alex. conf. 123. n. 3. li. 1. Feli. in c. quāuis, col. fi. in princ. de re iud. vbi reprobat opinionē Iser.

Pro hac sentētia facit quod in iure habetur: sententiā latā contra rectorē, vel prelatū nocere successorī: vt tradit Panor. conf. 52. lib. 1. quē sequitur Aimō. conf. 10. n. 8. Sed pro hac parte, omīssis alijs, stringūt verba tex. in l. 1. §. denunciari. ff. de vtre insp. dū habet I. C. *denūciari autē oportet ijs, quos proxima spes successionis contingit: & ibi, heredi instituto, nō etiam substituto: & ibi, qui primum locum tenēt.*

quē tex. rectè citat Bar. in d. l. in diem. & alijs suprā citati, eumque multis ornat Ias. in d. §. diui. 1. lect. ex. nu. 47. idem Ias. in l. dictantibus, nu. 2. C. de testa. Alex. cōf. 156. li. 2. Dec. cōf. 342. col. fi. Anto. Capi. decis. 107. Et si mature attendaris, comperies Iferniam & alios pro prima opinioē adductos, non satisfacere argumētationi, & fundamēto. d. §. In quo. I. C. aperte significat satis esse iudiciū tractari cum primo possidente, seu cum eo, cui prima successio defertur.

49 Pro hac vera & recepta sententia magis vrget tex. à Bar. non citatus, ab Alex. tamen, & alijs vbi suprā adductus, in l. ex contractu. 44. ff. de re iud. quem ibi extollūt Ias. & alijs: idem Ias. in l. decem. n. 38. & 40. ff. de verb. oblig. & Alex. in d. conf. 123. n. 3. lib. 1. extollit Hispan. Xuar. d. alleg. 27. & in l. post rem iudicatam fol. 123. col. 2. Ias. in d. §. diui. 2. lect. nu. 92. In quo tex. patet, sententiam latam contra institutū nocere substituto: & sic ab idēitate rationis probat tex. sententiam latam contra eum, qui priorem locū habet, nocere ei, cui post illum ius defertur. Nec Deci. & alijs prius allegati huic. l. satisfaciunt, de qua ad aliud agit Stella in rep. §. Augerius. l. qui Romæ. nu. 101.

Nec sustineri potest responsio Decij. d. confil. 445. nu. 30. (quam etiam tentabant alijs, vt tradit Alex. in dict. §. diui.) dum inquit, intelligendum esse in ea. l. citatum fuisse substitutū: quod est diuinare, & capillari: cū I. C. ibi

ibi tantū referat iudiciū agitatū fuisse cū instituto, & ita gl. Bar. & omnes ibi colligētes, etiā ex tali sentētia dari ius executiuū contra substitutum, vel successorem, nec illius. l. meminit Feli. in. d. c. pen. col. fi. in prin. de re iudi: quod colligitur ex Bar. in. l. cūm filius, & ibi notat Paul. in fine. ff. de verb. oblig. & ex. d. l. ex contractu, in terminis cōfirmatur resolutio Alex. (cam nō citantis) in. l. si patroni. §. fi. n. 2. ff. ad Trebel & ibi Paul. nu. 5.

His autē fundamētis, vt vides, nulatenū satisfaciunt tenentes priorē opinionē: quæ autē ipsi adducunt, nihil vrgent. Illud enim vulgare, (res inter alios) nō rectē hīc applicatur: quia necessariō & consequenter agitatū iudiciū censetur cum successore, si solenniter actum fuit cum antecessore secundū iura suprā adducta, & quæ copiosē cōgerit Ias. in dictis locis, & Hipol. in notab. 259. & Niconitius in. c. quoniam contra fol. 96. & in simili tradit Math. Afflict. decis. 396. n. 4. & n. 7.

Nec valet, quod respondēt aliqui ex tenentibus priorem minū veram opinionē, dum fatentur valere iudiciū agitatū cū instituto, vel habente priorē locū, non citatis substitutis, vel alijs, quibus postea successio defertur, sed tamē his non nocere sententiā, vel iudiciū, cū citati nō fuerint. Quod videtur probare Feli. in. d. c. fi. de maio. & obedi. n. 5. & in proposito Curtius de feud. & Soci. nepos, vbi suprā post Dec. in. d. cons. Id enim ridiculū est, cū nemo dubitare possit, an sen-

tētia & iudiciū noceret ei, cum quo actum est, & tandē hęc cauillatio manifestē confutatur ex. d. l. ex contractu & doctrina. d. §. denunciari, quæ iura inductione nō egent, cū nihil aliud dicant. Vnde cauendum est à Bal. alibi, quē sequitur Pau. in. l. si patroni. §. fin. in fine. ff. ad Trebel. quod melius aduertit Ias. in. d. §. diui. 2. lec. n. 93.

Minusque obstat illud argumentū Dec. & Soci. ex. d. l. ait prætor, à quæ hęc omnia manarūt: quo argu. etiā vtitur Math. in. d. c. si Vasallus. n. 27. versi. tertio. Fallitur enim Dec. cum alijs ex sono & cortice verborū. d. l. quia iā suprā ostendimus falsum esse dicere, q̄ qui non potest alienare, nequeat iudiciū subire, vt ex multis in iure manifestum est. Et fundamentū à prohibita alienatione (quo vtuntur Dec. & sequaces) contra eos retorquetur. Notū enim est in iure prohibita alienatione non interdici alienationē ex sentētia, & re iudicata, iuxtā vulg. l. i. ff. de fūd. dota. Et hīc melius, quā alibi cōgruit, quod scribētes omnes tradunt de alienatione ex causa necessaria, ne prohibita censetur, quāuis alienatio generaliter prohibeatur: & hoc satis probatur ex. l. C. in. l. 3. versi. hęc enim, & §. item quæri potest, & versicu. idemq; ff. de rebus eorum ibi, *ex magistratuū auctoritate: & ibi, non sponte tutorum: & meliù; ibi, valebit alienatio propter rei iudicatæ auctoritatem.*

Ex quibus resultat declaratio ad. d. l. ait prætor. Declaratur etiā. d. l. ex contractu. & d. §. denunciari, limitaturq; reg. l.

reg. l. de vno quoq; ff. de re iud. limitatur etiā regula illa, Res inter alios acta. Resultat iuridica differētia inter alienationē voluntariam, & necessariā, ex sentētia scilicet, quæ fertur in inuitū. Tunc enim succumbens non dicitur alienare, & sic incautē argumentabatur insignis Dec. in. d. cōf. Est enim in proposito constituēda differētia inter actū voluntariū, & necessariū iudicij. Primus enim nō nocet successori, & ita procedūt adducta à Dec. Secundus autē ex iudicio & re iudicata successori nocet: vt eleganter docet Bar. in. d. l. in diē. nu. 1. ff. de aqua pluui. arc. & Pau. ibi sub. l. in cōcedendo. n. 2. idē Pau. in. l. facta. §. si heres. n. 4. ff. ad Trebel. & Soci. in. l. Gallus §. & quid si tātū, col. fin. facit. l. si dictū. 56. §. si cōpromisero. ff. de euict. ibi, *nulla necessitate cogente: colligitur ex alijs citatis à Feli. in. c. pen. n. 13. vers. vbi sentētia, de re iud.* Vides igitē decisionē & distinctiōē vtilissimæ quæstionis sæpē contingentis nō in paruis negocijs, sed in maximis, & inter nobiles, vt scilicet alienatio ex cōuentione, vel alius actus volūtarius non noceat successori in rebus maioratus, vel aliter restitutioni subiectis: noceat autem res iudicata, in qua cessat culpa & volūtas succūbentis. De præscriptione autē an noceat successori in his bonis: agemus, Deo duce, in Auth. nisi tricēnale inf. eo. Et tandem in sententia pro hac parte, contra Dec. & alios, stat fortissima ratio publicæ utilitatis: nunquā enim daretur quies, nec litium finis, si post sententiam solēni-

terlatam, in maioratu' vel feudo admitteretur filius vel consanguineus, qui succedere non poterat, nisi post eum, in quem sententia lata est. In infinitum enim id allegare possent omnes successores, cōtra doctrinam tex. in. l. singulis. 6. ff. de except. rei iud. ibi, *Vnum iudicati finem sufficere, ne aliter modus litium multiplicatus inexplicabilē faciat difficultatē.*

Ex quibus etiam & ex ratione proximē adducta, infertur, q̄ sentētia solēniter lata in his terminis nocebit cōsanguineis vel successoribus ignorantibus: obstabit etiā postea natis, cū ius faciat quoad omnes: contra Iferniam & alios, maximē Afflict. in. d. c. si Vassalus. n. 29. Infertur etiam q̄ in his terminis non erit necesse citare alios generaliter per proclama: contra Crot. in. d. §. diui. n. 39. vers. limitatur: & Loaz. n. 128. quicquid sit in alijs articulis, vt ex Ioa. Imol. notat doctē Alex. in. d. l. sepē. n. 82. idq; patet, attento q̄ sententia tunc obstat postea natis.

Ex prædictis etiā infertur, cauendū esse à Bal. cōsulente, quē malē sequitur Soc. nepos. d. cōf. 181. n. 89. & sequē. q̄ scribūt sententiā non nocere substituto non citato: contra iura clara in. d. §. denunciari, & d. l. ex contractu.

Infertur etiā ad quæstionē renunciationis primogeniturę: de qua omnino vide Tiraq. de primog. q. 29. q̄ renūciatio primogeniti, cū sit voluntaria, licet nocere possit ipsi renuncianti, nō tamen noceat eius successoribus, in feudo vel maioratu à maioribus proueniente: siue renūciatio fiat viuente

& consentiente patre vel auo: quicquid contra sonent verba Ias. alios referentis in. l. pactum dotali. n. 4. ad finem. C. de collat. magisque cauendū à Dec. ibi. n. 17. contra quos stant iura & rationes, de quibus supra in alienatione voluntaria: stat etiam decisio & ratio tex. in. c. 1. de alien. paterni feudi: ne in feudo antiquo possessor noceat successoribus notat Curt. de feu. 4. parte. q. 7. & quæf. 9. Gozad. conf. 75. Dec. consil. 193. nu. 4. & consil. 263. nu. 3. & consil. 269. num. 5. Ias. consil. 64. lib. 3. Alex. consil. 15. nu. 8. lib. 5. vbi id eleganter ampliat, & consil. 106. lib. 4. & in simili Ias. in. l. 2. ex. n. 207. C. de iure emphyt. vbi in fortioribus terminis id latè tractat in emphyteusi: & notanter Alex. vbi Molin. consil. 8. nu. 15. lib. 3. Bologn. consil. 48. & latè Tiraq. de retract. lignag. §. 11. gl. 6. nu. 23. contra eos etiam stat ratio iuris, quòd tunc descendens vel successor non capit ius maioratus vel feudi à renunciante, sed à primo instituyente vel concedente, iuxta. l. cohæredi. §. cū filiæ. ff. de vulg. vbi Ias. n. 8. bonus tex, in. c. 1. de feud. Marc. ibi, *per inuestituram patris & auis*. Ideoq; in his bonis grauari non potest ab antecessore, etiā habente potestatem eligendi, iuxta tex. notab. in. l. vnum ex familia. §. 1. ff. de leg. 2. facit ratio tex. in. l. si arrogator. ff. de adoptio. ibi, *nō iudicio eius, sed principali prouidētia*, & quæ notat Molin. in consue. Paris. §. 22. n. 83. & n. 85. facit magis tota. l. 3. ff. de interd. & releg. quam iudicio meo non verè, nec rectè notabat Ol-

dr. d. conf. 94. n. 20. licet eū sequantur plures, per Tiraq. de primigeni. q. 35. Retenta autē hac sententia, quam 50 veriorē & receptiorē dicimus, cā vtiliter aliquot modis limitamus. Et. 1. vt procedat, quando is, cōtra quē sententia lata est, erat tūc primus & principalis, ad quem spectare posset successio, quā sequētes postea prætendūt. Et eodem modo debet esse persona, cuius maximè interesset obtinere, vt est de mente Bart. & omniū in. d. l. in diem. & in. d. §. diui. & in omnibus locis supra adductis: tex. cū gl. in. l. cū non iusto. ff. de coluf. deteg. tūc enim stat iuris præsumptio, q̄ ille ob interesse proprium, fideliter & attentè litigabit: vt notat Soci. in. l. Gallus. §. & quid si tā tū, col. fi. vers. considera. secūs igitur si alius esset æqualis in gradu & iure litigandi, secundū Bal. in. l. 2. n. 6. C. quib. res iud. non noc. ibi, *non cū ipso fonte generationis*: & plures citat Tiraq. de nobil. cap. 37. nu. 7. Alex. in. d. l. sæpe. n. 57. ibi, *ius æquè principale*.

Limito. 2. vt hæc conclusio nō procedat, quādo sententia lata esset cōtra aliquē ex renūciatiōe, quā fecit. Tūc enī ea sententia nō magis obstabit successoribus in feudo, vel maioratu antiquo, quā obstaret ipsa renūciatio, in qua iudicatū fundatur, iuxta regulā vulgare causę limitatæ effectū limitatū producentis. Pro quo facit text. notab. in. l. 1. §. si quis sub conditione. ff. vt legat. seu fideicom. nom. cau. ibi, *easdem causas & condiciones inesse*: de quo text. alibi plura scribimus: idque probatur ex causa-

causa talis sententiæ fundatæ in renū-
 ciatione, nō in alio iure litigantis. Vn-
 de nō parit exceptionem rei iudicatæ
 contra agentem ex diuersa causa, iux-
 ta. l. cum quæritur. 12. & sequen. ff. de
 excep. rei iud. Et in his terminis susti-
 netur, quod consuluit Cardina. Paris.
 conf. 5. n. 37. lib. 1. & probatur ex ver-
 bis Bal. in. l. 2. n. 5. C. quib. res iud. non
 noc. ibi, *talis sit natura causæ, vt omnibus præ-*
iudicet: & ita eleganter amplia, quod ibi
 notat Bal. n. 8. ibi, *renunciatio.*

Limito. 3. vt quamuis sententiæ tūc
 obstet successoribus, alijsve cōsangu-
 neis, non tamen eis adimatur facultas
 appellandi. Receptum enim est, vt tūc
 appellare possint, & in causa appella-
 tionis ius suū prosequi, vt tradit Alex.
 in. d. §. diui. nu. 9. ad finem: & ibidem
 Cro. n. 39. vers. 2. & Rip. n. 62. & Loaz.
 n. 128. & alij quos allegat Fel. in. c. cū
 super, nu. 11. de re iud. qui alios citant.
 Sed hæc eorum declaratio nō satis ab
 eis explicatur: melius igitur ex mente
 Alex. in. d. l. sæpe. n. 83. vers. nono: di-
 cas, quòd cū scriben. appellationem
 admittant, necessariò significant non
 fuisse latam sententiam in maiori tri-
 bunali: aliàs enim non esset tractan-
 dum de appellatione: & consequenter
 hæc declaratio applicatur tātum, quā-
 do succumbens non prosecutus fuit
 causam vsque ad maius tribunal, in
 quibus terminis hæc recepta declara-
 tio, vera & necessaria videtur: ne suc-
 cessoribus & alijs non citatis, noceat
 quælibet sententia inferioris: sed tan-
 tūm ea, in qua succumbens nihil omi-

fit, vt in simili colligi potest ex text. l.
 euctus. 35. ff. de euctio. ibi, *cum spes habē-*
di abscissa est. Sic videmus in emptore,
 qui appellare debet, & appellationem
 prosequi, vt de euctione agere possit.
 Nec enim prima sententia noceret vé-
 ditori: sed hoc nō indistinctè, vt notat
 gl. Bar. Alb. Fulgo. in. l. Herēnius. 63.
 ff. de euctio. & ita inquit Math. Affli.
 in. c. 1. §. rursus. n. 15. q. mod. feu. amit.
 & melius resoluit Hispanus Anton.
 Gome. in libro de cōtract. ca. 2. Char.
 20. col. 1. & sequen. & hanc sententiā
 apud Lusitanos pbat Ordinatio, li. 3.
 tit. 30. §. 5. ibi, *eda apelacão a qual sera obriga-*
do prosequir: quæ lex regni videtur hoc in-
 distinctè probare, cū glo. & Docto.
 vbi supra, variè distinguant.

Limitatur. 4. prædicta conclusio,
 nisi successor velit probare, sententiā,
 quæ sibi obijcitur, latam fuisse ob cul-
 pam, dolum, vel negligentiam eius,
 contra quæ lata est: vt tradunt omnes
 in. d. §. diui. numeris & locis supra ci-
 tatis: Soci. in. d. §. & quid si tātum, col.
 fin. Molin. in consue. Paris. §. 22. nu.
 34. probatur ex doctrina. l. si per luso-
 rio: & l. à sententia. vbi Bart. & Imol.
 ff. de appella. & in terminis probatur
 in. d. l. ex contractu. ff. de re iud. ibi, *nisi*
culpa tutoris: notat glos. & Docto. alibi
 vt tradit Tiraq. d. cap. 37. de nobil. n.
 1. vbi tamen non loquitur de negli-
 gentia.

Limitatur. 5. in pulchro casu, de
 quo consuluit Sigismun. Neapol. in.
 volu. consil. feud. conf. 10. n. 7. vbi no-
 tabiliter respondet, quòd si vnus possi-
 deret,

deret, aliusq; cum conueniret, petens vt declaretur, mortuo conuento, ad ipsum agentem pertinere feudum, vel maioratum, & ita pronuncietur: tunc ea sententia nō obstabit liberis, vel successoribus eius, cōtra quem lata est. Ratioq; est, quia agens non prætendebat excludere conuētum viuentem, ideo non censetur tam principale eius interesse: & mihi placet hæc opinio, quāuis videretur dicendum, quòd pater conuentus ita vigilabit pro liberis futuris successoribus, sicut pro se ipso: argu. l. nihil. ff. de bon. liber. ibi, *omnia liberis nostris ex voto paremus*. Sed hæc opinio nititur æquitate, & fouetur ex iuris regulis, vtq; veritas magis elucidetur, argu. l. i. & ibi Paul. & Ias. ff. si quis cau. iuuatur etiam ex suprà traditis, quia tunc conuentus non videtur principalis contraditor, attento præiudicio, cū ei viuenti nihil veniat auferendum: & tandem non videtur fraude carere iudicium illud agitatum principaliter contra futuros successores, eis non spectatis: cōtra reg. l. non quemadmodū ff. de iudic. nec videretur de iure admitenda talis petitio, secundū ea quæ infrà trademus.

Limito. s. vtiliter, quando sententia ex aliquo defectu posset ostēdi nulla: quia tunc semper videtur admittendus successor succūbentis: cū talis sententia ob nullitatem careat nomine rei iudicatæ. l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. l. i. ad finem. ff. quod quisq; iur. glo. l. si pater. C. ne de statu defunc. l. i. & sequen. C. quādo pro uo. non est ne-

tes. Sed dicet aliquis, quòd data tali nullitate, idem erit in principali, contra quem sententia lata fuit, per illa iura, & receptas sententias: ego autem pro vtilitate huius limitationis considero, quòd si post sententiam quantum cūq; nullā transferint triginta anni, non audietur condemnatus obijciens nullitatem, tanto enim tempore præscribitur ius obijciēdi nullitatem, saltem agendo: vt tradit Math. Afflic. Decis. 178. nu. 5. & ex multis probat Tiraq. de retract. ligna. §. 36. glo. 2. n. 37. ea tamen præscriptio non nocebit liberis, vel successoribus succumbentis: quia tunc non datur vigor rei iudicatæ ex sententia, sed ex præscriptione, quæ non ita nocet successoribus, secundū cōmunem opinionem, vt tradimus in authen. sequen. & militat ratio negligentia, de qua supra: videturq; aliqualiter tunc alienatio voluntaria, ex. l. alienationis verbum. ff. de verb. sign. facit doctrina Bald. in. d. l. 2. C. quib. res iud. de qua diximus suprà, in. 2. limita.

Septima limitatio colligitur ex superioribus, & ex scribentibus in locis suprà allegatis, vt conclusio hæc non procedat, quando sententia lata fuit ex probatione non perfecta: omnes enim exigūt in pposito, vt nihil omittatur in causa, nec succumbens aliquid voluntariè concesserit victori, vt per Bal. in. d. l. 2. C. quib. res iud. nō noc. Alex. in. d. l. sape. n. 78. cum præceden. & sequen. Feli. in. d. c. penul. n. 14. vers. vbi sententia. Vnde videtur dicendum, quòd sententia lata ex iuramento vi-

Storis non noceat successoribus succū-
 bentis: & hoc in simili probant Inno-
 cen. Anto. Panor. quos citat Felin. vbi
 suprā, videturq; verior opinio, etiam si
 iuramentum sit litis decisivum, cōtra
 Alex. in. d. l. saxe. n. 131. quem videtur
 sequi Feli. in. d. c. pe. n. 14. In quo nota-
 bili articulo miror eos nō allegasse gl.
 in. l. ingenuum. ff. de stat. hom. dū am-
 pliat tex. ibi, de sententia & re iudica-
 ta ad iuramētum, & sic vult, quòd ea
 l. (quæ cōmuniter intelligitur, vt sen-
 tētia super statu personę faciat ius quo
 ad omnes) procedat etiā vbi causa iura-
 mento partis deciditur: & ita cum gl.
 trāseunt Bar. Bal. Ang. ibi eamq; ex-
 pressim videtur probare Alber. ibi. n.
 4. & eā ad hoc extollit Ange. Aret. in
 §. præiudiciales. n. 9. & ibi Ias. nu. 31.
 Insti. de actio. sed de illa gl. dubitat
 Fulgo. ibi, qui tandem eam sequitur.

Ego verioremi puto regulariter o-
 pinionem Inocen. Panor. cōtra Alex.
 Feli. vt sic sentētia lata ex iuramēto nō
 noceat successoribus succūbētis in feu-
 do, vel maioratu, alijsve bonis familię
 relictis: tunc enim non potest dici pro-
 batio perfecta, vt suprā. Quod confir-
 mo magis, quā si iuramētū erat necessa-
 rium in supplementū probationis, rece-
 ptum est, vt talis probatio dicatur pri-
 vilegiata, & ideo sententia retractari
 possit ex nouis documentis, etiā ad pe-
 titionem succūbentis: secundū cōmu-
 nē intellectu ad. l. admonēdi in prima
 parte. ff. de iure iur. nec tale iuramētū
 causis grauibus applicari potest, secun-
 dū cōmunem doctrinā: vt per scriben.

in. l. 2. C. de reb. cred. & latē Ias. in rep.
 l. admonēdi, ex. n. 271. & nu. 294. si
 autē iuramentū delatū fuit voluntariē,
 non potest nocere alijs nō habentibus
 causā à deferēte, secundū suprā tradita.
 Quòd si delatū fuit non omninō volū-
 tariē, sed quia aduersarius illud defere-
 bat, iuxta. l. manifestę. ff. de iure iur. ad-
 huc militat ratio, ne sentētia lata ex ta-
 li iuramēto alijs noceat: licet enim Fe-
 li. in. d. c. pe. n. 14. de re iud. dicat tūc
 iuramentū non esse voluntariū, sed ne-
 cessarium, tamē est aduertendū, qđ tūc
 necessitas non est præcisa: potuit enim
 iurare, is qui alij iuramentū detulit: ac
 proinde deferēdo illud, videtur volun-
 tariē facere.

Iuuatur hæc sentētia, quia cōmuni-
 ter traditur, probationē verē legitimā
 nō dici ex iuramento: gl. celebris, in. l.
 cū de indebito, verb. legitimis. ff. de p-
 ba. quam extollūt scribē. vt per Corf.
 in notabil. verb. mādātū fol. 168. & Ias.
 in. §. quadrupli. n. 4. Inst. de actio. Feli.
 in Rub. de proba. col. 3. & in praxi cō-
 mendat Alex. conf. 119. nu. 9. lib. 2.

Nec fert ratio, vt quis proprio iura-
 mento obtineat, nō solū cōtra eū cum
 quo tūc litigabat, sed etiā cōtra alios,
 nec tūc merita causę applicātur cōtra
 alios: nec est tuta argumētatio à sentē-
 tia ad iuramētū, vt per gl. & Doct. in.
 l. 2. ff. de iur. iur. quæ differētia maxi-
 mē iuuatur ex tex. ad hoc notab. in. l. si
 iurauero. ff. de iure patro. Iuuatur satis
 ex alijs in simili, quæ tradit Ias. in. l. si
 quādo. n. 38. C. vnde vi: vbi cū Bar. &
 multis resoluit, probationē ex iuramē-

eo (etiā permittēte statuto) nō nocere tertio seu alij, prāterquā ei cōtra quē iuratū est. Facit tex. & ibi notat Bar. in. l. 1. ff. quādo ex fac. tuto. tradit Math. Afflic. li. 1. cōsti. Neap. Rub. 26. n. 35 & in simili multa tradit Hispanus Xuar. in. l. post ré iudicatā fol. 128. secū dū priorē editionem. Concludo igitur vt tunc sentētia faciat ius quoad alios, quādo lata fuit ex legitima probatio- ne omninō necessaria, nō quādo ex iu- ramento partis obtinentis, maximē in ijs, de quibus agimus circa feudū vel maioratum, similesue causas graues, in quibus cautiū est agendum.

Ex quibus infertur. d. l. ingenuū, nō ita procedere in causa decisa iuramēto victoris, contra gl. & Doct. vbi suprā. Quod confirmatur ex traditis à Bal. d. l. 2. n. 5. C. quib. res iud. nō noc. Alex. in. l. sēpē. n. 76. Feli. in. d. c. penul. n. 9. & n. 17. de re iud. Dec. cōf. 342. col. fi. Prepos. in. c. causam. 2. qui filij sint legi- ti. dū scribūt requisita, vt sentētia alijs noceat: & meliūs per Tiraq. de nobil. d. c. 37. ex. nu. 2.

Octaua limitatio colligitur ex prio- ribus: vt quamuis sentētia & res iudica- ta noceat successoribus in bonis feuda- libus, vel maioratus, nō ita noceat trá- factio, ex sentētia eorū, quos probauit, suprā hac parte, nu. 46. versicu. igitur: Quibus addo in terminis Panor. post. Inuo. i. c. auditis. n. 21. de prescri. faciūt quæ superiūs tradidimus de tráfactio- ne & cōpromisso nō admittēdis in ijs, in quibus alienatio p̄hibetur: quod etiā tradit Cardi. Paris. cons. 85. n. 15. li. 3. &

sic est differētia intēr ré iudicatā & trá- factionē. Ex quo elegāter limitatur æ- quiparatio, quā de his facit tex. in. l. nō minorē. C. de tráfac. & c. 1. de litis cō- test. in. 6. Quā differētiā cōfirmo aū- thoritate Albe. & Cuma. in. l. 3. §. item quæri. ff. de reb. eor. in fine, super glo. ibi, opponente de. l. cū ij. ff. de tranfac.

Sed hoc de transfectione sublimitā- dū puto, nisi transfectio à Rege, vel su- premo prouinciæ domino confirma- ret, (vt sēpē vidimus in similibus cau- sis arduis inter magnates prudēter trá- figētes.) quod iuuatur fauore pacis, & publicæ vtilitatis: vt in simili dixit An- ge. quem sequitur Ias. in. l. contra iuris §. si. n. 7. vers. sexto. ff. de pac. iuuaturq; magis auctoritate regia cōfirmate trá- factionē, vt in simili tradit Paris. cons. 16. n. 35. & sequē. li. 1. facit tex. in. c. 1. in fine, de tráfac. ibi, *vires plenissima notionis, ex nostra auctoritate suscipiat:* & ibi gl. & Doc. notāt, & Math. Afflic. in. c. 1. n. 110. quæ sint regal. vbi multa ad hoc conducē- tia cumulat, & Chass. in. catal. glor. 5. parte. 24. confide. à. n. 1. vsq; ad. n. 208. quod etiā satis iuuatur ex. I. C. i. l. ado- ptio. 38. ff. de adopti. iuuatur etiā ex. l. 2. ibi, *imperiali beneficio* ff. de reb. eor.

Nona limitatio inferri videtur ex su- perioribus, maximē ex duabus proxi- mis: vt nō procedat cōclusio superiūs firmata, quādo sentētia lata est ex con- fessioe succūbentis: licet enim ea dica- tur optima probatio cōtra confitentē, non tamē nocere debet alijs, in quorū fraudē fieri possit, argu. l. qui testamē- tū. 27. in fine. ff. de probat. & ibi Bar. fa-

cit etiã. l. cū qs decedēs. §. codicillis, & §. si. & vtrobiq; Bar. ff. de leg. 3. Cōducūt etiã quæ notat Ias. in. l. si. quando. n. 38. C. vndē vi: Sed magis in terminis hoc comprobatur ex doctrina Bal. in. c. si. col. 2. n. 7. de confes. ibi, *ex confessione surgeret alienatio proprietatis, vbi sentit inefficacē esse cōfessionē eius, qui alienare p̄hibetur: qđ maxime intelligi debet, vbi talis p̄hibitio est in fauorē alterius vt plenē & vtiliter tradit Tiraq. (quē sæpius allegare non piget) in li. de iure marit. gl. 5. q. 10. n. 114. & 116. & 118.*

Ita tandem resoluo grauē illā, vtilēmq; quæstionē: vt sentētia in feudo, & maioratu solēniter lata obstat successoribus regulariter, maxime liberis ipsius succūbentis, exceptis casibus superius notatis: & ita iudicatū vidimus corā serenissimo Rege nostro, cuius æquitate & prudentia incōparabili, maior huic sentētiæ authoritas accedit.

51 Aliter etiã limitanda videtur regula huius. l. dū patri interdicit alienationē aduentitorū, vt non procedat quādo filius haberet rē, quā is vel pater ei emisset, cum pacto reuendendi. Tunc enim securē dicendū videtur posse patrem rē tradere primo venditori, vigore pacti: cū ea alienatio nō nouā, nec voluntariā causam habeat, sed veterē & necessariā: argu. eorum quæ diximus suprā. n. 24. & sequē. ex. l. 3. §. item queri, & l. magis puto. §. si pupillus. ff. de reb. eo. l. fistulas. §. fundū. ff. de cōtrah. empt. facit tex. in. l. voluntate, in fine. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. ibi, *in pristina causam res redit resoluta vè diuōs:*

de quo text. vtiliter agit Ias. cōf. 128. li. 4. & in specie ibi cū expendit. n. 4. col. 3. Probatur hæc nostra declaratio ex verbis Aret. in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. oblig. col. 2. in fine, vbi inquit, *qđ contrahens ex necessitate præcedētis obligationis non dicitur propriē cōtrahere, sed magis fidem absoluere, & obligationem implere: per text. in. l. si tibi pecuniā. 20. ff. si. cert. pet. ibi, exsoluendi causa magis quā alterius obligandi: ad idē satis in simili facit, quod notat Soci. cōf. 48. n. 4. lib. 1. cuius sententiā referēdo probat Dec. in. d. l. si tibi pecuniā n. 2. in fine. Idem Dec. in. l. si. n. 5. C. de pact. de quo inferius. Ad idē conducūt multa, quæ vtiliter cumulat Tiraq. li. de iure marit. gl. 8. q. 23. n. 184. vsq; ad n. 204. Ad idē facit, quod de necessitate ex iussu testatoris, vel alterius obligationis, ad remittendā iuris solēnitatem, tradit Alex. cōf. 27. li. 3. & cōf. 62. lib. 2. & cōf. 215. li. 6. & quæ in simili tradit vtiliter Crot. in. l. filius fa. §. diui, ex. nu. 74. ff. de leg. 1. Quæ iura & scribentiū dicta, si rectē attēdas, tutius p̄cedūt in patre legitimo administratore, in quo sufficit causa sine decreto iudicis, vt superius tradidimus. Et ita in patre cessabunt aliqua, quæ ex scriptis Docto. in alijs administratoribus obijci possent. Ad patrem enim legitimum administratorem trahēda non sunt, cū lex multo plūs ei tribuat, vt probauimus suprā in. 2. parte. Cessabūt etiã alia quæ obijci possēt, si intelligas hæc declarationē (vt eā scribimus) quando tale pactū apponitur in principio contractus*

tractus. Tunc enim obligatio est magis necessaria, idque vrgētissimè probatur ex multis, quæ utiliter congerit Tirac. videntur in lib. de retrac. conuēt. in fine. nu. 1. cum multis sequen.

52 Ex hac autē vera declaratione ad. l. nostrā, tollitur obiectio, quæ fieri posset ex tex. notab. & difficili, in. l. 1. §. si. ff. de reb. or. ad quem aptè infertur: cuius verba sunt, *si minor vixintiquinque annis emerit prædia, ut quoad precium solueret essent pignori obligata venditori: nō putopignus valere, nē ubi domini quæsitū est minori, capite non posse obligari.* Vides in illo. §. rem minori venditam precio non soluto, conuentūq; ut res obligata esset, quamdiū precium non solueretur: & tamē. I. C. inquit pignus, vel hypothecā nō valere, quia cū semel res facta est minoris, impeditur obligatio ex prohibitione legis generaliter interdicitis alienationē rerū minoris, sine causa & decreto.

In primis autē adducā aliqua, ex quibus patebit difficultas & rigor illiustex. contrariū enim dicendum videretur ex suprà citatis, & quia pactū illud pignoris, dū precium non solueretur, erat legi cōsentaneū, iuxta tex. in. §. offerri. l. Iulianus. ff. de act. emp. & pactum iuri consonū magis seruatur. l. non impossibile. §. 1. ff. de pac. gl. Bar. & omnes, in Lea lege. C. de condic. ob. cau. Bar. in. l. legitima. ff. de pac. Ias. in. §. diui. 1. l. c. ff. d. leg. 1. n. 31. & præcedē. Videbatur q; eo casu minor id facere, quod faceret prudentissimus paterfamilias. & cōsequēter iure cōmuni uti: nec circumscripū vllō modo tunc dici posse, augeturq;

ratio dubitandi, quia venditor verosimiliter aliter venditurus non fuisset, quæ ratio cōtrariā decisionē exigebat, ut colligi posset ex decisione tex. in. l. si quis aliā. 46. ff. de solut. ibi, *nō accepisset rem integram: & tex. in. l. cū eiusdem. 34. ff. de ædil. edic. ibi, non nisi omnes venditurū fuisse.* Nec erit leuis ratio dubitandi ex eo, quod ibi tota conuētio vnica videbatur, ut sic minor aut totā probare aut à tota recedere debere: iuxta text. in. l. cū queritur. 17. ibi, *adolefcenti aut in totū.* ff. de adm. tut. & in l. Caius. 23. ff. de manumif. Nec minus aduersabatur ratio iuris, qua illud pactū vel obligatio rei venditæ pro precio soluendo censebatur pars ipsius venditiōis. l. fundi parte. 79. ff. de contrah. empt. ibi, *nā hoc ipsū fundi precium videtur, quod in pacto venditū fuerat.* Et sic vna, eademq; res in casu. d. §. non debuit diuerso iure cēseri: contra reg. l. eū qui ædes. ff. de vsucap. Cōtradiationē illius. §. facit etiā iuris ratio, ne quis locupletetur cū iactura aliena. quod ibi iniquè cōcedi videtur minori cōtra: tex. in. c. ex tenore vers. nos igitur. de foro cōpe. Nec leuis ratio dubitandi insurgit ex decretis Pōtificū, arguendo de ecclesia ad minorē. Videtur enim omninō seruandū pactū obligationis, sicut in ecclesia in pacto resolutiuo fortius respōdet text. in. c. verū, de cond. appof. obligatio autē erat leuior. ideoq; facilius admittenda. l. fin. C. quæ res pig. obli. Bar. in. l. si ita. n. 1. & n. 3. ff. de auro & arg. leg.

Non immeritō igitur subtilis Cuma. ibi mirabilē dicit decisionē illius. §.

& Fabia de emp. & v. d. 7. q. principi. n. 1. adeò vt Tiraq. de retrac. cōuen. in fine. n. 13. putare se dicat esse mendū in litera illius. §. sentiens, verosimilius esse, q. I. C. contrariū voluerit, idq; confirmat ex allegatione Bal. conf. 415. li. 2. vbi Bal. d. §. citare videtur ad cōtrarium eius, quod habetur in litera communi: idemq; potuit Tiraq. aduertere apud Bar. in. l. itē quia, in fine princ. ff. de pact. vbi eūdē. §. citat, quasi ibi obligatio minoris tēuerit, qđ est cōtra literam illius tex. Sed cōmunis litera verissima est, tum quia ita habetur in libris Florentinis, quorū exēpla circūferuntur: tū magis inspecta litera, quæ habet decisionem negatiuā, cui annexitur ratio, quæ nullo modo cōgrueret decisioi affirmatiuæ: ostēditur etiā ex. l. sequen. in qua I. C. manifestē indicat præcedentē decisionem. d. §. negatiuā esse, vt cōmuniter habetur, ideoq; eā cōmendat, & limitat, vt non procedat fisco vendente, quia tūc dicit valere eam obligationē, quæ non valeret, quādo priuatus vēderet. Veritas etiā literæ cōmunis ostenditur ex eadē. l. 2. ad finem, dū inquit: in priuato vēditore opus esse imperali rescripto ad validandā obligationē rei emptæ à minore cum prædicto pacto, vt obligata sit quousq; præcium soluatur. Verba autē. d. l. 2. ad exēplar florentinū & literæ cōmunē ita se habent: *Sed hic videtur illud mouere, quòd cum dominio pignus quæsitū est, & ab initio obligatio inhaesit. Quòd si à fisco emerit: nec dubitatio est, quin ius pignoris saluū sit. Si igitur talis species in priuato vēditore incidat: impe-*

riali beneficio opus est, vt ex rescripto pignus cōfirmetur. Patet igitē verā esse literā, vt i. d. §. obligatio non teneat, licet ea decisio (vt dixi) rigore nō careat, multisq; iuris rationibus aduersari videatur.

Nec teneri potest, quod ad vitādas difficultates variādo scribit Cuma. in. d. §. si. ad finē & n. 1. vt eius decisio procedat, quādo talis obligatio contraheatur post vēditionē perfectā, & sic ex interuallo, quasi contrarium foret, si à principio venditionis res obligaretur. Quæ Cuma. declaratio æquitate non caret, iuuaturq; maximè ex his, quæ superius adduximus pro ratione dubitādi, ad decisionē. d. §. Sed quid hæc profunt? loquitur enim Cuma. contra literā. §. vt ex ea patet, ibi, *si emerit prædia, vt quoad præcium solueret essent obligata:* & sic significat text. euidenter, vēditionē ab initio fuisse cū pacto obligatiōis, nec aliter intelligi potest, cū non separet tēpus pignoris à vēditione. Idq; magis constat ex. d. l. 2. cuius verba proximè retulimus, ibi, *ab initio obligatio inhaesit:* quæ verba cōsulendo expēdit Ludou. Gozad. infra citādu: & Alcia. in. l. si tibi pecuniā, ad finē. n. 21. vers. nec ego. ff. si cerpeta. licet nullus eorū Cuma. alleget, & eodē modo patet stare nō posse declarationē Math. de Afflic. in. c. 1. n. 10. de feud. dat. in vic. leg. comis. qui etiā pressius difficultate. d. §. (de quo agimus) intelligebat, pactū obligationis ibi adiectū fuisse ex interuallo: qđ est manifestē cōtra literā tex. vt proximè pōderauimus cōtra Cuma. & ita labi etiā videtur Neguzá. de pigno. 4. par. principa.

principa. nu. 37. qui eodem modo respondebat.

Vides igitur acerbū rigorem Vlpiani, in. d. §. cū eius decisioni obstant plures iuris rationes superius adducte, quibus recte contrariū respōderi possit: vt sic excusetur Ang. Perus. qui in memor illius tex. indistinctè scribit, in l. sin. autē. ff. de pac. posse tutorē vel curatorē minoris emere & cōtrahere eius nomine, adiecto pacto resolutiuo contractus: & ita ibi Iacobi. n. 3. Pau. n. 4. & Ias. n. 11. in. §. si filius. l. contra iuris: ibi præceden. Excusandus etiam Pau. Cast. qui cōsulendo immemor fuit illius. §. contra quē respondere videtur cōf. 318. col. fi. li. 1. Sic etiā cōtra eundē tex. respōdere videtur Bal. cōf. 415. li. 2. Sic etiā contra illum tex. eius immemor, loq. videtur Gozad. in. l. 2. n. 144. C. de pact. inter emp. & vēd. similiter eiusdē text. immemor fuit Cagno. in ead. l. 2. n. 56. & sequē. Et deniq; eiusdē §. immemores fuerūt doctissimi antiquiores: dū in minore & ecclesia cū rigore respōdebāt, nō valere obligatio nē vel pactū resolutiuū circa rē emptā: cū debuissent opinionē suā probare ex decisione. d. §. quo nihil melius adducere poterāt: & mirū est eos oblitos illius tex. in qua obliuioe fuerūt Frac. Accu. & Ioā. And. eū referēs: & Albe. meminit tamē Pau. sibi cōtrarius, alio cōf. vt inf. p̄bas ex illo tex. opinionē Ioā. An. q̄ re p̄bat in. d. cōf. 318. n. 4. Excusandus etiā est Curt. Iun. cōf. 146. & sequē. qui nō immemor illius tex. (& cauillādo) cōtra eū respōdet, execratus (vt puto)

nimiū rigore illius. §. Sic etiā excusandus est Ifernias in. d. c. 1. §. 2. de feud. dato in vic. leg. cōmis. qui in simili. q. Ioā. And. & antiquiorū (quos non citat, sicut nec ipse ab alijs citatur) contrariū scribit, memor tamē. d. §. quē arguēdo allegat, nec ei respōdet: Math. autē Affi. ibi respōdebat cōtraliterā, vt supra. Vndē quilibet peritus satis cōperiet, quātus sit rigor illius text. quātāq; sit huius articuli difficultas.

Ego ingenuē fateor, (si cōtra. I. C. loqui liceret) contrariū in specie illius §. equius & verius videri. Cōsidero enī iuridica & vrgētissima esse ea, quę superius pro ratione dubitādi ad illū tex. adduximus. Aduerto etiā minorē emētē, ibi veditoris rē cōsequi precio nō soluto, hyp̄othecamq; eiusdē rei fuisse, nō alterius, quā pupillus antea haberet: & sic nullū erat incōmodū minoris ex obligatiōe rei, sed potius veditoris: obligatio etiā tēdebat ad soluendū preciū, quod necessariō soluendū est, si minor vult rē obtinere: & cōsequēter videbatur obligatio in causam necessariā, quę nullo modo vitari potest: quo respectu solet à iure permitti alienatio rei minoris, vt superius deduximus: & sic cōtra iuris principia videtur ibi Vlpianus respōdere: approbādo emptiōnē, & irritādo obligatiōnē eiusdem rei emptæ. Minus enim durū fuisset totā cōuentiōnē irritare, sed dādæ sunt manus respōso. I. C. Vlpiani, cuius rigore notare videtur I. C. Paulus ibi. l. sequē. in illis verbis, *sed hic illud mouere videtur: & ibi, pignus ab initio inhaesit: quod aduertit*

Neguzan. de pigno. d. 4. par. princ. n. 35. cui addes, q̄ Paulus videtur etiā sugillare rationē traditā ab Vlpiano: eò q̄ in illa specie nunquā fuisse videtur dominiū quæ sitū minori, sine vinculo obligationis, quæ ab initio inhæsit. Sic cōtra. d. §. (vlt. iā adducta) vrget tex. eiusdē Vlpiani, in. l. 4. §. penul. ver. sed & si minor. ff. de manum. ibi, *nam & si pupillus emat, equū est eū fidē implere, cum sine damno eius hoc sit futurū.* Quem tex. ibi vtiliter inducunt Bar. & Albe. sub. §. si. plenius Benedi. Plumbi. in eadem. l. §. penul. n. 4. notat etiam Bal. in. l. vna. q. 10. nu. 20. C. si seruus extero.

Constat igitur ex æquitate & iuris rationibus, iudicioq; Cumani magisq; authoritate. I. C. Pauli, in. d. l. 2. ff. de reb. eor. summū esse rigorē decisionis Vlpiani in. d. §. si. l. 1. (de quo agimus) q̄ tex. ad patrē legitimū administrato re trahi nō pōt rē: vt superius probaui, n. precedē. & colligitur ex inf. dicēdis.

Et indē inferendo eleganter significat. I. C. in. d. l. 2. petendā esse in ea specie, confirmationē obligationis à principe: quasi dicat, tūc sine dubio principē confirmaturū obligationem, idq; à I. C. dictū puto: quia sentiebat iustē facturū principem confirmādo obligationē, quæ iure ipso valere debuisset: vt aliās habetur, in. c. 1. de trasac. Et diximus suprā hac parte in fine. n. 50. & ex hoc notabiliter colliges scire. I. C. ibi, non cēseri difficilia quæ iure & æquitate à principe peti possunt, licet ab inferioribus obtineri nequeant: licet etiā in concessione derogandū sit iuris ri-

gori: quod in simili ex grauibus Doct. tradit Soci. in. l. quidā relegatus, col. 3. vers. secūdo infertur. ff. de reb. dub. Ti taq. de retrac. ligna. §. 32. gl. 1. n. 63. cui adde in simili, Pau. in. l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. tes. adde, q̄ circa iustitiā multa à solo principe impetra- ri possunt, quæ nec valde difficilia cen- sentur. l. diui. 27. ff. de pæn. l. 1. §. vlt. ff. de quæstio. l. 2. §. si. ff. si liber. inge. esse dic. Sic gratia adoptionis vel legitima- tiōis. l. 2. ff. de adop. l. quæris. ff. de nat. resti. Sic ex causa permittitur, vt à iuris regulis recedatur. l. si hominem. 30. ff. mada. quā Bar. ibi dicit sing. & Fel. in. c. 1. n. 49. de cōsti. Ias. in. l. nemo potest 1. col. ff. de leg. 1. Ias. in. l. non solum. §. morte. n. 37. ff. de nou. oper. nunc. Hi- spanus Xuar. alleg. 14. pag. 2.

Infertur. 2. cū decisio. d. §. summo ri- gore procedat, rectē Cuma. ibi n. 1. sen- tire, text. illū omninō restringendū ad suos terminos, nec ad alios trahēdū: fa- cit. l. quod verò cōtra. ff. de legi. & quæ notant scriben. in Auth. quas actiones C. de sacros. eccles.

Infertur. 3. q̄ cū tex. loquatur de mi- nore emēte & sic de causa onerosa, nō extēdetur ad causam lucratiuā secūdū Cum. notabiliter ibi. n. 1. & exemplū huius restrictiōis est, quādō aliquis do- naret rē minori aliquo pacto rē ipsam afficiente, quod inferius vltra Cuma. expressis iuribus pbabitur illatiōe. 21.

Infertur tñ ex superius adductis, nō esse verā rationē differētiae, quā tradit ipse Cum. ibi dicēs, pactū, de quo in eo §. non cēseri partē contractus, vt cen- sentur

○ fentur alia pacta: quia illud erat ad securitatem conuentionis, quod ratione caret & satis corrumpit ex doctrina. I. C. in. d. l. fudi parte. ff. de contrah. emp. tenco igitur restrictionem. Cum. ob summum rigorem illius. §. ex quo restringitur, ne ad alia pacta trahatur: improbo tamen rationem differentiam. Cum.

Infertur. 5. quod cum decisio illius text. trahenda non sit extra terminos suos, iam facilius sustinebitur, quod equus & verius tradunt Iser. & Afflic. vbi supra in. d. c. 1. de feu. dat. in vic. leg. com. ut minore vel ecclesia emente rem aliquam valeat conditio vel pactum additionis in die, & legis commissorie: quibus emptio ipsa resolui potest, & res a minore vel ecclesia auferri: licet aliqui male contradixerint: & se tertia Isernie, eo non relato satis probat Plu. bi. in. d. l. 4. §. pen. n. 4. ff. de manumif. Nec admittenda esset iniqua restrictio ad hec pacta in venditionibus approbata: ut constat ex titulis. ff. de in die addic. & de leg. comis. minor enim & ecclesia tunc iure cōi utuntur, nec ex illis pactis circumscribuntur, ideoque personę in alijs priuilegiatę sub regula illorum iurium comprehenduntur: iuxta notate tradita a Dec. cōf. 5. idque satis probat ex. c. verū, de cōdit. appof. & in terminis ex. l. si in emptioe 35. ff. de minor. vbi tunc ex causa lesionis minori conceditur restitutio, & consequenter pręsupponitur valere contractum ut docet Imperator in l. 2. & l. si quid. C. de pced. min. quod latius vide in. illatioe 15. ad finem, vers. idē autē, & vers. iam igitur.

Infertur. 6. ex vera declaratione & restrictione. d. §. iam eius decisionem non obsta

re vere traditioni Ang. Iacob. Pau. Iaf. in d. l. si autē, & l. contra iuris. §. si filius. ff. de pac. quos supra retuli: ut scilicet tutor, vel curator minoris, administratorque ecclesie, possint illis emere cum similibus pactis & conditionibus: quicquid respondendo inuoluat Gozad. cōf. 15. ad finem vers. ad quartum.

Infertur. 7. decisionem illius. §. iam non obstatur ei, quod tradit Tiraq. in lib. de iure marit. gl. 8. n. 204. dicens se consuluisse, quod cum mulier ante matrimonium emisset rem aliquam cum pacto reuendendi, possit postea, contractis nuptiis, ex vi pacti rem restituere, non expectato consensu mariti, sine quo ex lege, statuto, vel consuetudine facultatem contrahendi non habeat. Quod apte confirmatur (ut ipse inquit) ex multis, que ibi tradit: confirmat etiam ex ijs, que hic adduximus. n. 15. & n. 24.

Infertur. 8. a maiori, quod hodie apud Lusitanos, quauis maritus immobilia alienare nequeat sine consensu vxoris. l. reg. lib. 4. tit. 6. poterit tamen liberem rem tradere ei, a quo ante matrimonium emerat cum pacto reuendendi, cum ea alienatio non voluntaria, sed necessaria sit, originemque habeat a tempore ante matrimonium.

Inferet. 9. ut non obstante decisione. d. §. sustineri possit opinio Dec. in l. si tibi pecunia. n. 5. ff. si cert. pet. ampliatissime eleganter text. ibi, limitantisque; text. precedere §. si pupillus. l. non omnis, eodem. titu. tradentisque, ut minor ex causa mutui transferat dominium pecunie sibi donatae eo pacto, ut eam mutuo daret. Multa enim iuuant opinionem Dec. cui obstare videretur text. in. d. §. si. de

quo agimus, cuius immemor fuit Dec. eiusdem tamen memor ibi Alci. n. 21. opinionem Decij ex illo text. im. pbat: nec sine colore, si literam respicias, cui tamen respondere potest ex supra dictis, quod nullo modo extra suos terminos trahi debet & pro Dec. eleganter inducas decisionem, & rationem text. d. l. 4. §. antepenult. versi. nā & si pupillus. ff. de manumis.

Infertur. 10. ex declaratione & restrictione illius. §. non obstat eius decisionem ei, quod in facto respondit Soci. consil. 48. col. 1. & 2. li. 1. que sequitur Dec. in l. si tibi pecuniam, nu. 5. ad finem, & in l. si. n. 5. C. de pact. ubi tradunt, quod mulier ex statuto prohibita alienare, vel dare marito ultra certam quantitatem: poterit liberè id facere de ijs, quæ sibi donatur eo pacto, ut de illis liberè disponat: quod tamen ita indistinctè scriptum, non est verum: debetque intelligi, ut resoluo in Authen. excipitur, inf. ti. sequè. interim tamen ex supra dictis tollit obiectio, quæ ex d. §. fieri posset contra Soci. & Dec. videretur enim ex verbis illius text. quod cum semel res peruenit ad personam alienare prohibitam, non valeret pactio adiecta in contrarium: sed (ut dixi) decisio illius. §. non est trahenda extra suos terminos, habetque diuersam rationem: ut constat ex supra deductis.

Infertur. 11. ex vera declaratione. d. §. eius decisionem non obstat doctrinæ gl. receptæ, in l. seruus. C. de pac. & traditioni gl. etiā receptæ, in l. 2. in fine. C. de inuti. stipul. sic non obstat glo. in l. Titio centum. §. 2. gl. vltima. ibi, *tempore manumissionis*: ff. de condit. & demonst. in q.

bus locis & multis similibus, nemo videtur meminisse illius duri. §. nec Boeri. in simili. decis. 182. n. 34. & sequen.

Infertur. 12. non esse verum, quod ex rigore illius. §. scribunt quāplures viri docti. in locis inf. proximè citatis, trahentes decisionem illius. §. ad alia pacta resolutiua vel conditionalia, in conventionibus minorum vel ecclesiæ: quod esset contra P. V. & contra iuris rationes, ut supra. Hec inferuntur ex restrictione Cumani ad d. §. probata ultra cum ex multis iuribus & rationibus: nunc autem subiiciam alias illationes, ex rigore, expressaque decisione illius. §.

Infertur igitur. 13. ex decisione rigoreque illius. §. ibi esse casum notabilem, in quo vnica conuentio scinditur, & pro parte approbatur, pro parte irritatur: ad limitationem. d. l. Caius. ff. de manum. cum ibi notatis à Plumbino, & Boeri. ad eum: ad limitationem etiā text. in d. l. cum queritur. 17. ibi, *aut in totum*: ff. de admin. tuto. utque ita limitentur, quæ sæpe tradunt scriben. quod actus in totum debet acceptari vel omitti: ut latè. Ias. in d. l. contra iuris. §. si filius, ex. n. 10. & sequen. ff. de pactis.

Infertur. 14. notabilis limitatio ad regulam & rationem. d. l. fundi partem. ff. de contrah. emp. dum probat quod talia pacta censentur pars pretij in venditione: de quo copiosè agit Tirac. d. libro de retract. conuen. in præfat. ex. nu. 20. cum sequen. text. notab. in l. 5. §. melior. ff. de in diem addict. Batt. Ias. Ripa, in l. 1. §. si hæres. ff. ad Trebel. scribo. in l. 2. C. de rescin. ved.

Infer-

○ Infertur. 15. ex decisione. d. §. nouū exemplū, ad doctrinā, quā Bart. & alij colligūt ex text. in. l. Iulianus. §. si quis colludete. ff. de actio. emp. vt succurratur tunc ei qui cū minore contraxit: vt agere possit, an minor velit stare contractui: idq; iustius fieri tunc poterit, quā in specie. d. §. si quis colludente: cū hīc nō sit minor circūuētus, & ita magis militat ratio eorū quæ Docto. tradunt. de quibus suprā dixi. n. 36.

○ Infertur. 16. ex decisione illius. §. limitatio ad id quod scriben. in varijs locis notat, dicētes, nō cenferi damnū, amittere id quod erat acquisitū, si reuertatur ad eū, à quo processit: gl. & Doc. in. l. ea quæ. 58. ad finē. ff. de dona. inter vir. & vxor. gl. Bar. & alij in. l. si ita. 19. ff. de verb. obli. vbi melius Ferret. latè Tiraq. in. l. si vnquā verb. donatiōe ex. n. 156. notat Hispanus à Couas Ruu. li. de spōs. 2. par. ca. 3. §. 3. n. 8. Vides autē in. d. §. (de quo agimus) rem ad minorē venire à manu vēditoris, nō tamē ei obligari, ne minor ledatur.

○ Infertur. 17. à Math. de Afflic. vnū notatu dignū, li. 3. cōst. Neapol. Rub. 5 n. 15. vbi ex. d. §. absq; alio fundamēto tradit: qd si habēs feudū impetret à Rege, vt illud alienare possit, & vēdat adiecto pacto pignoris, seu hypothecæ ipsius feudi, quousq; præciū soluatur, vēditio valebit, non autē obligatio: cū ex natura feudi nec obligatio, nec alienatio valeat absq; cōsensu dñi. Quod extollit idē Afflic. in. c. 1. 12. not. q. 24. n. 107. de prohi. feu. alie. per Feder. Sed hæc vera opinio Afflic. magis iuuatur

vltra eū, alia cōsideratiōe: quia scilicet in ea specie cōsensus regius limitatus est ad vnā alienationē faciēdā à primo feudatario, ideoq; extēdi nō potest ad aliā, alteriusq; feudatarij: cū rescripta nō extēdatur de casu ad casum, minusq; de persona ad personā: iuxta reg. c. cū dilecta, cū ibi notatis, de rescrip. c. ex parte. de offic. de leg. notat Bar. in. l. 1. §. interdū. n. 4. ff. à quib. appell. nō lic. Iuuatur magis: qd permissio vnus alienationis nō extēditur ad aliā maiorē vel minorē: ex tex. notab. in. l. si pupillorū. §. si prætor. ff. de reb. eorū, ibi, *qui aliud fecit, quā quod à prætorē decretū est, nihil egisse.* Quod ibi notant Albe. & Cum. & Bar. in. l. sicut. §. si permiserit. ff. qd. mod. pig. vel hyppo. solui. & Alex. i. l. in actionibus. n. 2. ff. de in lit. iuran. & ibi Ias. n. 15. Idē Ias. in. l. in suis. n. 28. ff. de li. & posth. & Anto. Burg. in Rub. extrā de empt. & vēd. col. vlti. vbi illū tex. extollunt. Ex quo vrgēter iuuatur opinio illa Afflic. quæ apud Lusitanos utilis erit, in habentibus terrā coronæ Regiæ, quæ sine assensu regis nullo modo alienari, vel obligari pōt, ex. l. reg. li. 2. tit. 17. & ex. d. §. si prætor. aptē cōprobabis, qd notabiliter inq; Pau. Cast. in. l. quicūq;. §. 1. n. 2. ff. de institor. act.

○ Inferri pōt. 18. ab idētitate ratiōis, vt proxima illatio Math. de Afflic. habeat locū, nō solū in pacto, quo feudū ipsū obligaretur ab emēte. iuxta terminos, in quibus loquitur Afflic. sed etiam in pacto reuendendi: quando scilicet feudatarius impetrata à Rege vēdēdi licētia, vēderet adiecto hoc pacto reuendēdi

Ad hoc enim necessarius etiā esset regis consensus, cū sit diuersa alienatio, ad quam non extenditur simplex licētia priori feudatario concessa. Faciūt, quę notat Bar. in l. 1. n. 5. ff. ad l. Iul. maies, sed tunc putarē attēdendū cuius fauore concedatur ea licētia, an feudatarij vendentis, an ementis: vt priori casu extēdatur cōcessio ad pactū reemēdi: quā alienationē vidimus inter virū nobiliss. & comitem illustrissimum.

53 Infertur. 19. vtiliū & aptiū, ad quęstionem antiquorum, quę frequentissima est, an in venditione facta minori vel ecclesię, valeat pactū reuēdēdi, seu reemēdi. In qua Franc. Accurs. tenuit tale pactū ecclesia vel minore emente pro nō scripto haberi, venditionē quę purā cēseri: & ita Ioan. And. ad specul. tit. de pact. in princ. (vt suprā retuli) Et Alber. dicens ita decisum fuisse, in l. si ad resoluendā. C. de præd. mino. & Fabian. de empt. & vend. 7. q. princip. n. 1. citans solū Ioan. And. eiusq; opinionem probans, ex d. §. de quo agimus, & ex eodem tex. eandē opinionē probauit Paul. Castr. cons. 112. ad finē. li. 1. refert Tiraq. in lib. de retrac. conuent. in fine, nu. 10. idēq; Tiraq. retulerat in lib. de iure marit. fol. 250. secundū antiqūā æditionē. Nā post. 30. plus minus annos, eundem librum reformauit, & in nouo hanc. q. tantū tāgit gl. 8. n. 90. remittēs se ad lib. de retrac. & in d. li. de iure marit. vbi suprā dicebat Tiraq. non videre, quid responderi possit ad tex. in d. §. postea autē in d. li. de retrac. n. 13. idem repetit, subdens tandē sibi

persuasum, esse mendū in litera. d. §. quod suprā confutauit: & eandem partem ex d. §. securē probat Gozad. consil. 15. & sequen.

Vides igitur in hac quotidiana. q. authoritatem Franc. Accurs. Ioan. Andr. Alber. Paul. Cast. Fabia. Gozad. vt pactum de retrouendendo nō valeat, quādō minor vel ecclesia emit. Vides etiā confessionē Tiraq. dicentis, nō posse responderi ad tex. d. §. deindē ipse Tiraq. d. loco de retrac. n. 11. ad corroborandā eam opinionē, aptē adducebat sententiā Innoc. in c. verū. de foro cōpet. quā aliqui sequuntur, vt per eū ibi: cui adde Paul. Cast. in Authen. multō magis. C. de sacros. eccles. vbi extensē refert Innoc. & in fine citat Ioā. And. ad spec. vbi suprā. Notabis tamē q; Tiraq. d. nu. 10. non benē citat in hac. q. Lodou. Gozad. in duobus locis. Magis enim contrariū dicit eius, ad quōd eum citat, vt statim videbis.

Idem autē Tiraq. vir doctus & mirē diligens in eodē loco. n. 2. in fine, refert Iacob. Butri. contrariū volētem, imo quōd tale pactū de retrouendēdo valeat, & obseruari debeat, ecclesiā vel minore emente: ad idē quē refert Paul. qui consulendo (sibi contrarius) hoc asseruit, consil. 318. col. vlti. lib. 1. Benē etiam ad hanc partem citat Bal. cōs. 415. lib. 2. aliqua etiā notāter adducit in cōfirmationē huius sentētię: cui adde pro hac stare apertē Gozad. sibi contrariū, in rep. l. 2. n. 144. C. de pact. inter empt. & vend. vbi malē allegat Ioā. An. q. cōtradixit, vt suprā. Hęc partem

tem etiã apertè quasi sine dubio sequitur Neguz. de pignor. 4. parte princi. n. 37. immemor eorũ, qui contradixere: hanc partem etiã magis videtur probare, licet generalibus verbis, Ang. & Jacobi. in. l. sin autè. ff. de pact. & specificè Paul. n. 4. & Ias. n. 11. in. d. §. si filius. l. contra iuris, co. ti. quãuis videantur tandè remittere ad Ioan. Andr. cõtradicetem: ideoq; Gozad. in. d. confi. cõtendit, Pau. & Ias. in. d. §. adduci magis debere pro contraria parte, in quo cũ Gozad. digladiatur Curt. Iũ. confi. 146. & cõf. sequen. Ambo enim in hac q. consulti cõtraria responderũt, & uterq; conatur in suã partem adducere Pau. & Ias. in. d. loco. Adde etiam pro hac parte apertè Boer. decis. 182. n. 35. vbi ita intelligit, citatq; Paul. & Ias. in. d. §. si filius, vt etiã facit Neguz. d. loco & sic contra allegationè Gozad. in. d. cõf. Vt autè prius liqueat de numero aduertat hanc partè magis placere Tiraq. in. d. loco. n. 13. cũ ob id putet corruptã esse literã. d. §. Similiter hãc partem videntur magis probare Docto. dum communiter repræhendunt opinionem Innoc. in. d. c. verum: concludetes, valere pactum expressum resolutiuum contractus contra ecclesiam vel minore tali pacto ementem, vel ex causa donationis recipientem: vt copiosè refert Tiraq. in. d. loco. nu. 14. & ultra eum Anchar. conf. 217. n. 2. Iser. & Afflict. nu. 10. in. d. c. 1. de feud. dat. in vi. leg. cõmissio. & securè Soci. cõf. 43. n. 5. lib. 1. & Hispan. à Couas Ruu. lib. 1. resolut. c. 14. nu. 6. vers. qui om-

nes: & colligitur ex Præpos. in. c. verũ. de cõdit. appof. ex qua relatione vides Docto. variare, sed hanc receptiorem opinionem videri, contraquã forsã putauerit ipse Tiraq. hoc ex professio tractans.

Curt. autem Iun. d. consil. 147. nu. 1. & confi. præced. timens opinionem Ioan. Andr. & decisionem. d. §. fin. l. 1. ff. de reb. eor. (de quo agimus) excogitauit in minore emente, nouam differentiam: distinguendo, an minor emat, an eius tutor vel curator. In priori casu intelligit procedere tex. in. d. §. fin. & similiter opinionem Ioan. Andr. vt tũc nec obligatio, nec pactum valeat. In secundo autem quando tutor vel curator nomine minoris emat, intelligit contrariam opinionem, vt scilicet obligatio, & pactum teneat. Quã distinctionem probat etiam succinctè Cagnol. in. l. 2. nu. 57. C. de pact. inter empt. Sed eam differentiam futilem censet Tiraq. in. d. loco, nu. 10. & prius Gozad. d. cõf. 15. ad finem, què in hoc malè cum Curt. iungebat Tiraq.

Antequã verò aperiã, quid verius putem in hoc articulo, nõ dubito rectè Tiraq. & Gozad. improbasse differentiam illã Curtij & Cagnol. nec eã stare posse ad text. in. d. §. de quo agimus: cũ enim loquitur de minore emente, intelligitur per se, vel per curatorè: quia eadem ratio est, & vtroque casu pariter militat prohibitio legis, quam I. C. ibi respexit: & ita sentiũt cõmuniter Docto. si eos attetè legas, maximè dum æquiparant minore & ecclesiã,

iuxta

iuxtà. c. 1. de in integ. restit. licet quoad
alia faciliùs presumatur fraus, & lesio
minoris per se contrahētis, quā per cu-
ratorē: Ang. & Cum. l. apud Iulianū. §
cōtractū. ff. q. b. ex cau. in pos. ea. tradit
Card. Paris. cōf. 98. n. 25. & cōf. seq. li. 1.

Iā igitur reiecta distinctiōe & diffe-
rētia Curtij & Cagnol. omiffa; scribē-
tiū varietate, æquiorē, veriorēq; cēseo
secundā opinionē, contra Ioā. And. &
Albe. vt si minor, vel ecclesia emat cū
pactō reuendēdi, quia venditor aliter
alienare noluit, pactū valeat, omnino-
q; seruari debeat: quia contrariū eſt
longè iniquū, & reipub. perniciosum:
auferret enim res suas hominibus cō-
tra fidem conuentionis, quod dici nō
debet, iuxtà. l. 1. §. si cōueniat. ff. depof. 54
& cōtra doctrinā tex. in l. in cōmoda-
to. 17. §. sicut. ff. cōmod. ibi, nō decipibe
neſicio oportet. Probatur etiā, q̄a pacta re-
solutiua cōtractus licita censentur, &
indistinctè à iure approbātur, vt dedu-
ximus suprā in. 5. illatione. Sed vrgen-
tiùs probatur hæc sentētia, & iudicio
meo euidenter: quia videmus summos
Pōtificates in sacris canonibus admitte-
re talia pacta resolutiua cōtractus, &
in specie pactū reuendēdi, si nō habet
labē vsurę. c. ad nostrā, de emp. & v̄d.
c. illo vos, de pignor. & vtrōbiq; scrib.
& in. c. cōquestus, de vsur. notat Cas-
sa. d. decis. 1. de vsur. & alibi sēpē scribē.
Ergo approbatio iuris canonici nō po-
test nō cōprehēdere ecclesiā, personaf
q; ecclesiasticas, & eadē ratione mino-
rē, similēue personā priuilegiatā: quod
mihi p̄batur ex doctrina. l. C. in. l. ve-

rū. 12. §. sciēdum. ff. de minor. ibi, causa
cognita si capti esse probentur: & ibi, sobriè rem
suā administrās: & ibi, nec enim euerus, sed incō-
sulta facilitas: & inferiùs. Nec enim captus est
emendo rē necessariā, licet martialē. Facit etiā
doctrina text. in. l. quod si minor. §. nō
semper, co. ti. ibi, nisi manifesta circūscriptio
sit. Facit. l. 1. C. si aduers. donat. Nec ta-
lē restrictionē patitur decisio, ratioq;
l. 2. C. de pac. inter empt. quę ratio ma-
gis militat in ecclesia emēte, quæ nulli
laqueū iniicere vult, nec ī actibus suis
fraudē admittere. c. per tuas, vbi gl. &
Docto. de donat. Probabitur etiā hæc
sentētia ex traditis in sequēti illatiōe,
in qua respondebimus. d. §. quo cōtra-
dicentes fundant suam opinionem.

Infertur. 20. vtiliter ad intellectum
text. in. l. si ad resoluendā. C. de præd.
minor. cuius verba hæc sunt: si ad resoluē-
dā donationē, quā in emancipatū te pater cōtulerat,
minor. xxv. annis cautionē ei emisisti: cū huiusmodi
scriptura cōtra senatuscōsulti auctoritatē data sit,
nō oberit iuri tuo. Namq; ex decisioe illius
l. inquit Albe. ibi fundari opinionē Frā-
cis. Accur. quam proximè improbau-
mus: & eandem. l. pro ea opinione ad-
ducit Tiraq. in. d. li. de iur. marita. fol.
250. secundū antiquam æditionem,
idē autē Tiraq. d. lib. de retract. cōuen-
ti. in fi. nu. 12. inclinans in contrariam
partem, respōdet ad eam. l. cum expo-
sitione glo. ibi, in verb. emisisti: videli-
cet quòd ibi resolutio donationis fie-
bat ex interuallo: quam expositio-
nem probat etiam Cuma. in dict. §.
fin. l. 1. ff. de reb. eorum, num. 1. Paul.
consil. 318. col. fin. lib. 1. & apertè Sali.
in. d.

in.d.l.si ad resoluendam: & sic expositio gl.recepta videtur, secundum quam cessat argumentatio Albe. Ioa. And. & aliorum: quia quaestio de qua agimus, procedit, quando pactum resolutiuum contractus vel donationis ponitur a principio: nec est diuinatoria expositio gl. quia si attendas ad verba illius. l. aperte videbis, donationem fuisse perfectam: ac proinde minor non poterat amplius rem distrahere, nec ea translatio poterat dici in continenti fieri, sed ex intervallo: ut in simili notabiliter tradit Neguz. de pign. 4. par. n. 35. vers. nihilominus, cum sequitur. Suadetur hoc ex verbis. d. l. ibi, *consulerat*: significat enim perfectam donationem: suadetur etiam ex verbo *emisisti*: nec enim poterat mitti cautio resolutiua donationis, nisi ex intervallo.

Nec videtur. l. illa, recte a Doct. adduci in proposito ad pactum in conventionem appositum, a principio, vel ex intervallo: ibi enim (si bene advertas) non agitur de pacto vel conditione, sed de revocatione simplici & pura, eius quod actum erat: atque ideo sicut donans non poterat revocare, quod dederat, iuxta. l. perfecta. C. de dona. quae sub mo. d. c. verum, de cond. appo. ita donatarius minor vel ecclesia, quibus iura interdicit facultatem alienandi, non potuit refutare donatum. l. magis puto. §. fundum. ff. de reb. eor. allegatur autem saepissime. d. l. ad illud vulgare, quod solennitas requisita in contractu, debet intervenire in distractu: de quo plene Tiraq. d. lib. de iure mar. gl. 5. ex nu. 12.

In eadem. l. cauendum est a glo. i. dum

exponit, *tradendo*, videtur enim exigere traditionem, ut sit locus decisioni illius. l. Sed contrarium dicendum est, ut sufficiat donationem factam esse, ex qua competeret actio ad rem donatam: sicut enim in rebus minorum prohibetur alienatio post dominium quersitum, ita quando actio competit ad rem immobilis: secundum gl. receptam, in. l. 1. C. si aduer. tras. & dixi latissime supra in Rub. in. 12. conclus. Et ibi traditis adde Beroium in. c. nulli. n. 73. de re. eccl. non alie. notat in simili Alex. cons. 27. lib. 3. quem sequitur Tiraq. de retract. conuen. in fine, nu. 108.

Inferur. 21. ex proximè deductis, quod si a principio cum fit donatio minori vel ecclesiae, adijciatur pactum, modus, vel conditio: etiam ad resolutionem donationis, ut res reuertatur ad donatam, vel ad alium, absque dubio seruabitur quod conuentum erit: quicquid ex Inocentio dubitasse videatur Pau. Cast. in Authen. multo magis. C. de sacro. eccl. hoc enim receptius est, per text. in. d. c. verum, de cond. appos. c. pontifices. 12. q. 3, notant Doct. in varijs locis: ut tradit Tiraq. de retract. conuen. in fi. n. 14. Hispanus a Couas Ruu. d. li. 1. resol. ca. 14. n. 6. Anch. & Soci. in locis supra citatis. Quod etiam in minore, cui res donatur eo pacto vel onere, probat text. in. l. causam. 20. ff. de manumis. l. si rogatus. ff. de manu. vin. quibus iuribus & autoritatibus probatur differentia & limitatio quam tetabat Cuman. in. d. §. fin. distinguens inter causam lucratiuam & onerosam: sed non ideo putes similia pacta in venditione vel emptione minoris non esse seruanda: esset

esset enim contra veriorē & receptio-
rem sententiam, vt supra: planius autē
seruatur in donatiōe in qua minor vel
ecclesia agit tantum de lucro.

Dictis autē in hac illatione & præ-
ced. negare non possum, non parum
obstare tex. in. d. §. si. sæpè sæpiusq; ad-
ducto: vtq; facilius admittatur quæli-
bet responsio, aduertat lector, nos hîc
defendere principaliter duo vtilissima
huius illationis & præcedentis, non so-
lum vera, sed magis communia. Igi-
tur quoad casum donationis satisfacit
responsio Cuma. quòd text. ibi loqui-
tur de venditione & causa onerosa, vt
extendi non debeat ad donationem,
causamq; lucratiuam, quod proximè
vltra eum iuribus & authoritatibus
probauimus: idque suadet ratio, cum
minor semper agat de lucro in dona-
tione, non ita in emptione. Facit l. ad
res donatas. ff. de ædilit. edic. l. diuus.
Pius. ff. de reg. iur.

Magis obstat durus ille §. veriori
receptiori; opinioni in pacto reuen-
dendi, quam defendimus in præced. il-
latiōe: ratio enim. d. §. ibi, *Nam vbi domi-*
nium: omnino congruere videtur em-
ptioni minoris cum pacto reuendēdi.
Nec sustineri potest responsio Math.
Afflic. & Neguz. & aliorum dicen-
tium, quòd in eo text. pactum erat ex
interuallo. Est enim aperte contra lite-
ram, vt supra deduxi.

Vndè confugiēdum videtur ad ea,
quæ cū Cuma superius probauimus
de summo rigore illius tex. nullo mo-
do trahēdi extra casum suum, nec ab

eius ratione arguēdum esse: tum quia
in contrarium sunt plures iuris ratio-
nes: tum quia in specie eandem ratio-
nem. d. §. impugnat. l. C. in. l. sequen.
& alibi idem Vlpianus secum quodā
modo pugnans, vt suo loco supra ostē-
dimus. Possit etiam aliquo colore cō-
siderari ratio differentia inter obliga-
tionem, (de qua agit ille. §.) & pactū
reuēdēdi, (de quo est quæstio nostra.)
Ibi enim hypotheca rei emptæ præ-
supponit rem stare penes emptorem:
ideoq; si is minor est, exigit ibi tex. so-
lennitatem in alienationibus necessa-
riam. At pactum reuendēdi ab initio
afficit emptionem; indicās rem firmi-
ter non extitutam penes emptorem:
vt etiam minor emens non habeat po-
stea, de quo conqueratur, nec cur recu-
set restitutionem rei, secundū legem
conventionis, argu. tex. notab. in. d. c.
pontifices, & in l. vtiq; .16. §. 1. ff. de rei
uend. ibi, *licet ea perierit:* & l. arboribus.
12. §. nauis. ff. de vsufruc. ibi, *etenim ad hoc*
paratur: & tandem quæcumq; euasio à
rigore. d. §. admittenda est.

55 Inferebat ex. d. §. (& sic. 2.) Bal. in.
l. final. C. commod. n. 2. quòd res ven-
dita non censetur obligata venditori
pro præcio soluendo: vt ita limitetur
text. in. l. Iulianus. §. offerri. ff. de act.
emp. ibi, *quasi pignus retinere potest.* Loqui-
tur enim tex. de iure retinendi tantum,
antequā tradatur à venditore, non ad
effectum agendi postquam traditur.
Ex quo vtiliter infert Bal. in. d. l. final,
quòd venditor (apparentibus alijs cre-
ditoribus) non poterit præferri: quia
hipo

hypothecam non habet, nec priuilegiū in re ipsa vedita & tradita. Quod extollit idem Bald. in l. eum cui. C. de act. & oblig. Alex. in l. si cum dotem. §. fin. col. fi. ff. solu. matr. Neguz. de pignor. 4. parte princip. n. 35. Rip. in l. si vetrici. §. in bonis. n. 6. ff. de priuil. cred. de quo tamen videnda est resolutio Pau. in l. procuratoris. §. si plures. ff. de tributo. actio. Ias. in l. creditor. i. ff. si cert. pet.

Sed optarem vt Alex. & Neguzā. nobis explicarent, qualiter Bald. colligit ex illo tex. hoc, quod modò retulimus. Ego autē puto Bal. pro ingenio & eruditione, id collegisse ex d. §. iuncta. l. sequē. in qua habetur, quòd si minor emat à fisco, tunc valeat obligatio rei emptæ, eo quòd secundum gl. Bar. Bald. & omnes ibi, bona minoris tunc obligantur à lege, sicut aliorum, qui cum fisco cōtrahunt: (de quo agemus forsan in Authē. sequenti, ne locus hīc plus satis oneretur) quo præsupposito patet inductio. d. §. Si enim res vendita de iure censeretur obligata venditori pro præcio, nō diceret tex. ibi nullam esse obligationem, sed magis eam planè validam assereret, quia conuentio esset iuri conformis: quæ inductio necessaria est, & ex ea cum Bald. eleganter declaratur tex. in d. §. offerri. in verbis suprā citatis vbi glos. verbo, *retinere*: idem sentire videtur, & vltra Alex. & Neguz. ita ad d. §. offerri. notant Bar. & Albe. in l. creditoris. §. dominus. ff. de furtis: de quo tex. alibi plura scribimus: hæc ad d. §. prolixius tractata, do-

ctis fortasse non displicebunt, continēt enim multa vtilia, nec vulgaria.

56 Tractatu dignū est, an tex. hīc prohibens alienationem & donationem, procedat in patre, filioq; nobilibus: videmus enim, procuratorem vel administratorem, quantumcumq; liberam potestatem habētem, non posse donare ex bonis sibi commissis. l. contra iuris. 29. §. fin. ff. de pact. l. creditor. 60. §. Lucius. ff. mand. quem extollit Bal. in l. i. ff. de mili. testa. l. si quis vxori. 53. §. si seruus meus. ff. de furt. meliūs probatur in l. filiusfam. 7. in princip. ff. de donat. quæ nihil aliud dicit. Et in procuratore reipub. ne donare possit, est bonus tex. i. l. 3. §. planè. ff. qđ vi aut clam: quem notat Bal. in c. ex literis. n. 2. de probat. facit tex. in l. i. versi. deniq; ff. de offic. procur. Cæs. vbi vltra alios nouissimè eleganter scribit egregius Doctor Hispanus Ioannes Oroscius: quæ iura manifestè loquuntur in habente mandatū etiā cū libera, tam à lege, quā ab homine. Et sic quoad donandū nō est differentia inter habentem potestatem à lege, vel ab homine: vtriq; enim facultas donandi pariter negatur. Vnde cauendū est à Pala. seu. Ioan. Lup. in rep. Rub. §. 66. n. 29. qui contra iura illa, & receptas sententias, in donatione distinguebat mandatum legis à mandato hominis, malè citans Bald. qui veriūs contradicit, in d. l. i. §. i. ff. de offic. proc. Cæs. vbi glo. & Bart. ita veriūs sentiunt in casu donationis, licet aliquo modo distinguat in alio genere alienationis: vt per Ias. & nouiores

ibi: & ita apertè Paul. in. d. l. filiusfam. Bart. & Paul. in. l. procurator cui generaliter. ff. de pcur. scrib. in. l. præles. C. de transac. & alibi sæpè Docto. vt per Ias. in. d. l. cōtra iuris. §. si filius, ex. n. 2.

37 In patre autè, filioq; nobilibus (vt dixi) videretur permittendum, vt saltè cum moderamine pater legitimus administrator donare possit. Sic enim. d. l. filius. ff. de donat. vers. nonnūquàm, ex causa nobilitatis id permittere videtur, ibi, *filium senatoris, vel alterius dignitatis*. & ibi notant scriben. ad limitationem prædictorum iurium: notat etiam gl. in. d. l. contra iuris. §. fin. verb. non habere: pro quo etiam adducitur melior tex. in. l. cū plures. 13. §. fin. ff. de admittuto. ibi, *pro facultate patrimonij, pro dignitate natalium constituet alimenta seruis, libertisque, nonnunquam & exteris, si hoc pupillo expediat præstabit: solènia munera parètib; cognatiq; mittet*: Quo loco. I. C. tutori aliquo modo donare permittit ob nobilitatem pupilli, quod ex Innoc. extollit Roma. immemor illius tex. in. d. l. filius. n. 3. & ibidè Cuma. n. 7. nec meminit nouissimus doctus, & diligens Riminald. in. §. 1. n. 111. Inst. quib. alien. lic. Sed cum text. ad hoc cōmendauit Barba. in. c. 1. de donat. & cū eo Pala. in. d. Rub. §. 9. n. 5. Alex. in. l. pactum curatoris. n. 3. C. de pact. & ibi Ias. & nouiores, Ias. in. d. §. filiusfam. l. contra iuris. n. 7. Curt. in. l. præles. n. 10. C. de transac. & alibi sæpè scribè. vt per Tiraq. de nobilit. c. 37. ex. n. 35. & Feli. consil. 16. n. 18.

Ego autè puto scriben. in locis proximè citatis incautè talem potestatem

donandi permittere procuratori, vel administratori, vel tutori, respectu solius nobilitatis eius, cuius negocia gerit, bonæ administrat. Priora enim iura indistinctè loquuntur, nec esset æquum, eam prærogatiuam concedere gerentibus negocia nobilium. Possit enim fraus fieri, cui obuiandum est: idq; magis probo ex. d. §. fin. l. cū plures, quem scriben. malè citant, vbi suprà: & Areti. consil. 24. col. si n. 13. & sequè. Ias. in. l. si nō sortem. §. libertus, col. 4. ff. de cōd. inde. Loquitur enim tex. ibi tantū in expensis necessarijs, ibi, *mercedes præceptoribus*: & ibi, *alimenta seruis*: sic etiā procedit qđ ibi subdit. I. C. circa munera solènia, vt statim explicabo. Nec obstat, si replicetur ex eodem text. ibi, *& exteris*: qui casus non continet necessitatem. Respōdeo enim, & retorqueo literam: quia. I. C. id simpliciter non permittit, sed quando ita suaserit maior utilitas minoris, vt patet ex litera ibi, *si hoc pupillo expediat*: probatur magis ex eodem tex. vbi etiam stante dignitate natalium, subdit inferiùs, non licere tutori dotem præstare sorori pupilli ex alio patre, & rationem assignat, quæ nostram considerationem contra scriben. probat ibi, *nam et si honestè ex liberalitate ramen fit*. Nec obstat text. in. d. l. filiusfam. vers. nonnunquàm: loquitur enim tantū in mandato patris de filio confidentis adiecta libera potestate post alia verba plenissima: nec ea lex donationem indistinctè permittit, sed ex causa: nec tex. ille exorbitas, rectè ad diuersos terminos extenditur à Bald. & alijs, quos

citat

citatur Tiracq. d. c. 37. n. 35. de nobilitate: cum ibi mandatum expressum verbisque plenissimis, & qualitas filij copulatiue concurrant, non ita in alijs casibus.

Nec omitto aliud notatu dignum circa intellectum tex. in d. §. fin. l. cum plures. ff. de admin. tuto. ibi, *solennia munera* circa quæ verba video Doct. latenter variare. Alber. enim ibi exponit solennia, pro consuetis à patre pupilli præstari, & ita gl. in §. si. l. ibi sequen. verb. nuptiale. Bar. autem in d. §. si. simpliciter intelligit solennia munera, pro solitis præstari, nec addit à patre minoris: & non citato Bar. ita intelligit Zas. in l. 2. versi. deinde ex his: verb. solennes. ff. de origi. iur. cui accedit Spiegel. in lexic. iur. & ultra eos Bal. in l. 2. n. 2. C. de iure dot. Pala. in Rub. §. 6. n. 3. & §. 45. n. 10. Addo in alio proposito circa verbum, solennia, auctoritatem Conradi, lib. 8. c. 11. pag. 645. eleganter tractantis sensum Vlpiani in l. si stipulata. 33. vel. 34. ff. de donat. inter vir. & vxo. vbi tamen in libris communibus & emendationibus verbum, solemne, diuersam significationem habet.

Mihi autem placet interpretatio Bar. à nouioribus non citati, & consequenter Zas. licet contradicat minus bene Aldobrandi. in §. ad certum Inst. qui testam. tuto. ad finem, vbi contra fidem omnium codicum iungit nomen, solennia, verbo præstabit: & nomen, munera, verbo mittet: cum verbum præstabit, referatur ad præcedentia, vtrūque autem nomen, solennia munera, refertur ad verbum, mittet, quod sequi-

tur: & Aldobrandi. interpretatio deterior esset pupillis, & minoribus: quia nomen, munera, per se latius patet, quam iunctum verbo, solennia, vt constat ad sensum: & sic resoluendo intelligo, tex. in illis verbis permittere tutori, vt mittat consueta munera parentibus, coniunctisque pupilli: quod iuuatur vltra omnes ex vigore consuetudinis id certis temporibus admittentis: vnde solennia appellantur, quæ certa consuetudo alibi minores astringit. l. si sine. 33. & ibi Bart. ff. de admin. tuto. notat in simili gl. in d. l. 3. §. plane. verb. municipales. ff. quod vi aut clam. Iuuatur etiam, quia tunc consuetudo ipsa reciproca est, vt ita mittantur munera minori, sicut tutor pro eo mittit: facit tex. celebris in l. de fideicomisso. vbi Alex. C. de transact. tunc etiam militat ratio pudoris, qui violaretur eundo contra talem consuetudinem, argu. l. Quintus 48. ff. mand. ibi, *propter suam existimationem* & ibi: *pudori suo*: & tex. in l. in eadem causa. 10. ibi, *sine dedecore*: ff. ex quibus causis mai. tex. in l. pecuniæ. 8. ff. de alim. & cib. legata. ibi, *verecundiam quoque*: & ibi notat Bar. Bald. etiam in c. sciscitatus. n. 4. de rescrip. Ias. i. l. ad egregias. n. 8. & in rep. l. admonendi. nu. 174. ff. de iure iur. & in l. non solum. §. morte. n. 36. ff. de noui oper. nunc. Ex ea de pact. nu. 403. videtur enim tunc causa pudoris necessitatem inducere, per illa iura & Doct. in ijs locis, notatque Afflict. decis. 315. nu. 9.

Displicet autem expositio Alber. & gl. de qua supra proximè. Nec

enim tutori vel minori permittendū est donare, eo quòd pater solitus esset donare. Talis enim particularis voluntariaq; consuetudo absque præcepto non afficit filium, vel alium successorem, vt patet ad sensum: & colligitur à fortiori ex Bart. in l. ambitiosa nu. 4. ff. de decre. ab ord. fac. ideoq; sanior est interpretatio, vt solennia munera intelligantur ex generali & mutua consuetudine loci. Sed tunc obstare videtur text. in l. sequen. 14. §. in soluendis. ff. eod. vbi. I. C. inquit, nec nuptiale munus sorori pupilli mitti posse: cui difficultati nullo pacto satisficiant responsiones glos. ibi, quarum prima iniqua & inepta est: secundam verò modò reprobauimus. Nec satisfacit solutio Bart. in d. §. intelligentis solennia munera tunc permitti, quando consueta sunt, nec secundum honestatem omitti possunt: text. verò in d. §. in soluendis: loqui de muneribus non consuetis, & quæ sine offensione honestatis omitti possent. Cōtra Bar. enim aduerto, quòd eius interpretatio stare posset in exemplo matris nubentis, cuius nuptiæ tristes sunt filijs prioris matrimonij. At in exemplo sororis nubentis (de quo etiam loquitur text. in d. §.) nihil magis consuetum, nec magis honestum ex hominum moribus constat, quàm fratres munera mittere, sororumque dotem iuuare. Vnde alia interpretatio inuestiganda est, videreturque dici posse, quòd text. in d. §. fin. l. cum plures, non constituit regulam, sed tantum loquitur de nobi-

libus, secundum communem allegationem, quorum tutoribus solennia munera permittit. Text. autem in dict. §. in soluendis, intelligatur regulariter in pupillis non nobilibus, nec tam amplo patrimonio abundantibus: vt in simili distinguit. I. C. in dict. l. filius fam. ff. de donat. vbi casus nobiliū pro exceptione ponitur.

In patre autem (quæ nostra quaestio fuit) resoluo ex supra dictis, vt regulariter, nec si nobilis sit, donare queat aduentitia filiorum, nec ad eum extendatur decisio text. in dict. l. filius fam. versi. nonnunquam, cum loquatur de commissione expressa ab homine, vt in simili notat glos. in dict. l. 3. §. planè, verb. data. ff. quod vi aut clam: Doct. in dict. l. 1. ff. de offic. procur. Cæsa. Nec lex in his admittit donationes ex affectu, vel delitijs, sed ex iustis causis: vt eleganter inquit Vlpian. in l. illud. 16. ff. de manum. vindic. nec patri libera potestas cum dispendio, sed cum utilitate liberorum committitur. l. generaliter. C. de secund. nup. Bald. hic ad finem: & denique cōmissa administratione non venit donatio l. fin. ff. de curat. furio.

58 Circa eandem prohibitionem huius text. dubitari potest, an procedat quando pater alienare velit, transferendo rem in eum, à quo filius eam habuit. Aliqui enim non sine colore putabunt, facilius tunc alienationem permitti: quod suaderi posset ex eo, quod consuluit Paul. quem refert Ias. in l. cum filiofa. n. 168. ff. de leg. 1. dicēs, quòd

quod statutum exigens auctoritatem
cōsanguineorum in contractibus mu-
lierum, non habeat locum, si mulier
donet rem ei, qui sibi donauerat: idq;
magis probat Bauer. in rep. d. l. cum fi-
lio. nu. 147. Posset etiam pro hoc ad-
duci glo. in l. ea quæ. 58. verb. conuer-
sa. ff. de donat. inter vir. & vxor: & gl.
similis, vbi Bart. & scriben. communi-
ter, in l. si ita stipulatio. 19. ff. de verb.
oblig. quibus habetur non censeri dā-
num, si quis amittat lucrum iam quæ-
situm, quando illud reuertitur ad eū,
à quo prouenerat: & ita Ias. & plures
alibi, vt retuli suprā hac parte, nu. 52.
illat. 16.

○ Sed contrarium puto veritatis, imo
quod pater administrans bona aduen-
ticia filij, non magis possit donare vel
alienare in eum, à quo bona prouene-
rant. Nec enim sustentabilis est opinio
Paul. in d. consil. vbi nec ipse satis eam
asserit: contrariumque magis probat
Ias. in d. l. cum filio, nu. 170. quem se-
quitur Tiraq. in l. si vnquam, verb. do-
natione, nu. 158. licet in hac re dubita-
se videatur: sic etiam idem Tiraq. du-
bitans, lib. de iure marit. glof. 5. nu. 54.
in simili consuetudine citat cōsiliū
Paul. Sed tandem, nu. 56. in fine, magis
probat contrarium, vt sic solemnitas
legis vel statuti, in alienatione mulie-
ris vel minoris necessaria sit, etiam si
alienatio fiat in eum, à quo res obve-
nerat: quod suadetur vrgenter ex l. 2.
C. si aduers. donat. & l. si ad resoluen-
dam. C. de præd. minor. Sed vltra Do-
ctor magis probatur ex text. & eius ra-

tionem in l. 1. §. vlt. ff. de reb. eor. de quo
superius latissimè diximus. Maximè,
quia in hac specie cessant ea, quæ con-
tra decisionem illius text. adduceba-
mus: eius enim rigor tantum notari
potest, quatenus loquitur de pacto ad-
iecto in initio contractus: hinc autem lo-
quimur, quando res liberè tradita est
filio, vel mulieri: & sic dominium per-
fectè transijt, re nullo modo affecta ali-
quo onere obligationis, vel reuer-
sionis: facit. glof. l. 2. in fine. C. de inu-
til. stipul. ibi, *incipit*: & glof. l. seruus. C.
de pact.

Ex quo infertur ampliatio ad pro-
hibitionem huius. l. Infertur etiam ani-
pliatio ad glo. in l. 1. §. si quis propter.
verb. per in integrum. ff. de itin. actu-
que priua. ibi, *iam fuerat lucratus*. Ias. in l.
non amplius. §. 1. nu. 6. ff. de leg. 1. Rip.
in l. damnnum ad fin. ff. de dam. infect.
vt scilicet etiam in his terminis dica-
tur damnnum, amissio lucri iam radi-
cati, contra plures scribent. qui glof.
illam limitant, vbi lucrum reuertitur
ad eum, à quo prouenerat, contra Ias.
in d. l. si ita stipulatio: contra Tiraq. in
dict. l. si vnquam. d. verb. donatione.
num. 156. & in d. glof. 5. de iure marit.
nu. 55. & contra alios quos citat Hispa.
à Couas Ruu. lib. de spons. 2. par. cap.
3. nu. 8.

Infertur etiam ampliatio ad l. re-
giam lib. 4. titu. 6. & ad similem con-
suetudinem, quæ viget in multis pro-
uincijs, vt consensus coniugis vel con-
sanguinei, necessarius in alienatione
non possit omitti, etiam si alienetur

in eum, à quo res processit: quod confirmatur ex traditis supra circa. d. §. fi. l. i. ff. de reb. cor.

Infertur igitur cauendum esse à generalibus verbis Signorol. consil. 210. nu. 7. magisque à nouissimo Siluano cons. 56. n. 31. Non tamen negamus fauorabiliorem esse donationem, vel restitutionem, per quam res reuertitur ad eum cuius fuit: vt eleganter inquit Lucas de pen. i. l. 2. col. fi. ~~C. de bon. vacan.~~ & colligetur ex proximè dicèdis. Contra glo. verò & communem solutionem in. d. l. ea quæ. ff. de donat. inter vir. & vxor. melius aduertit Emil. Ferre. in. d. l. si ita stipulatio, & ibidem Zas. nec his contradicit, quod doctè tradit lusitanus Costa. in rep. §. si arbitrato. pag. 57. cum præced.

59 Ex his infertur aptè ad quæstionè donationis, quam nostri remuneratorem appellant, cui innumera specialia tribuunt: quam etiam frequentius separant à nomine puræ donationis. Quæstionis enim esset, an causa remunerandi, pater donare possit de aduentitijs filiorum? Notissimum autem est Ias. de priuilegijs remunerationis latissimè scripsisse in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iur. & in. l. si non sortem. §. libertus. ff. de condic. indeb. à quo trās scripsit addi. Feli. in. c. nouit, de iudic. & plenissimè tractat Tiraq. in. l. si vnquam, verb. donatione, ex nu. 11. cum multis sequent. Quòd autem pater causa remunerandi moderatè donare possit, non omninò negauerim, si merita erga filium vrgeant, maxi-

mè iuuante nobilitate & facultatibus filij, argum. dict. l. cum plures. §. fin. ff. de admin. tuto. cuius argumento in administratoribus reipub. id probat Bart. in. l. ambitiosa, nu. 3. ff. de admin. rer. Areti. consil. 24. col. fin. & Ias. in. d. l. ex hoc iure, num. 60. in fine: & Paul. Castr. in. l. iubemus à. 2. nu. 5. & sequent. C. de sacros. eccles. conducunt quæ tradit Gigas de pension. quæstio. 68. & Cardin. Paris. consil. 11. nu. 46. lib. 1.

Sed iudicio meo regula negatiua constituenda est, vt nec remunerandi causa pater ex aduentitijs filiorum aliquid donare possit, maximè immobilia, ob fraudem quæ committi posset: licet in patre regulariter præsumi non debeat. Quod iuuatur ex litera huius. l. indistinctè prohibētis donationem & alienationem: iuuatur etiam, quia regulariter (vt infra patebit) etiā in remuneratiōe inest liberalitas, quæ patri non permittitur in aduentitijs: facit etiam text. & Bart. in. l. si is cui. 94. §. fin. ff. de solut. ibi, *quia non est verisimile*: vbi mandatum de soluendis debitis intelligitur de efficacibus: & quæ exigì ab inuito possint, Bar. & Soci. in. l. quibus diebus. §. dominus. §. de condi. & demonf. Pala. in Rubri. ff. 65. num. 29. Bart. autem in. d. l. ambitiosa (si mature inspiciatur) tantum loquitur in feruitijs & benemeritis, quæ expensam exigebant: vnde si respub. vel minor aliquid tunc donauerit, non censetur pauperior fieri, cū aliter de suis facultatibus expendere debuisset: argum.

gum. text. notab. in. l. in pupillo. 47. ff. de solu. de qua. l. alibi plenè scribo, facit bonus text. in. l. sed & si lege. §. quod autem. ff. de peti. hæred.

Quando autem patri concederetur facultas remunerandi ex aduentitijs filiorum, præsupponi debet, beneficia collata fuisse in personam & utilitatem filij, non ipsius patris: & tunc remuneratio debet esse moderata, & circumspecta, argum. text. notab. in. l. illud. ff. de manum. vindic. §. l. si benè collatæ. 33. ff. de v. fur. Ad id etiam iuuabunt diuitiæ & nobilitas filij, iuxta ea quæ resoluiimus nu. præced. quibus attentis valebit remuneratio patris, quasi ex iusta ratione, vt sic obseruetur traditio. I. C. in. l. filius. post princip. ff. de donat. facit quod notatur ex. l. si hominem. 30. ff. mand. licere ex causa regulam transgredi, Bar. ibi, dicens text. singul. & Ias. in. l. nemo potest. 1. & 2. lect. col. 1. ff. de leg. 1. Feli. in. c. 1. nu. 49. de constit.

60 Extra hunc casum particularem, operæ precium duxi alia discutere circa donationem remuneratoriam: credo enim multa à Doct. nostris iniqua & reipub. perniciofa in hoc articulo scripta. Ias. & alij illocis suprâ adductis: maiori studio cum aladi quàm discernendi, innumeros effectus tradunt remunerationis: adeò vt eam ferè in omnibus æquare videantur causis onerosis, non lucratiuis: vt etiam congerit Roman. in. l. si vero. §. de viro, ex nu. 238. ff. sol. matr. Alex. & Deci. in. l. si donatione. C. de collatio. &

Hispan. Pala. seu Ioan. Lup. in Rubri. §. 50. Hispanus Xuar. l. regni. titu. de lucris seu acquisi. 3. limit. fol. 16. Soci. consil. 66. lib. 1. & vbiq. scriben. Nè autem æquiuocemus, illud præmittendum est, quòd Doct. tractantes effectum & vigorem remunerationis, non tantum loquuntur, vbi præcedunt merita obligatoria, ex quibus dari possit actio vel iudicis officium: sed etiam vbi talia merita sunt, quæ solam gratiam benevolentia eunt, nec ius aliquod agendi præstant: ita enim colliges manifestè ex Ias. & ijs quos citat in dictis locis, & latè ex Tiraq. dict. loco: apertè Panorm. in Rubric. de donat. Alex. & omnes in dict. l. si donatione Roman. dict. §. de viro. Bart. Imol. Paul. in. l. Aquilius. ff. de donatio. idem non obscure tradit Bar. in princip. ff. veter. col. fina. num. 14. & ita quàm plurimi, quos citat Riminal. Iunior (vbi latius quàm alibi) in princip. Institu. de donat. ex nu. 92. versicu. negatiuam, idque significant omnes alibi loquentes de remunerationis effectibus, & de seruitijs etiam filiorum erga parentes, vt omnes tradunt cum glos. in Authen. vnde si pater. C. de inoffi. testa. & apertè Roman. in. d. l. Aquilius. n. 4.

Ex qua conclusione scribent. inferunt suos illos innumeros effectus remunerationis suaque opinionem principaliter probant ex iuribus sequentibus (vt colligitur ex eorum scriptis) 1. per dict. l. Aquilius. ff. de dona. 2. per text. in. l. si pater. §. si ff. eodem. 3. per

text. in. l. sed & si lege. §. consuluit. ff. de peti. hæred. 4. per text. in. cap. per tuas, vbi notat Panorm. de donat. 5. per text. in. l. idemque. 10. §. fin. & l. si verò non remunerandi. 12. ff. manda. 6. per text. in. l. quod autem. 8. §. si vir. ff. de dona. inter vir. & vxor.

Mihi semper placuit opinio eorum qui à communi in hoc recedunt: nec dubito eam probandam à peritis, qui rem hæc maturè expenderint. Assero igitur, vere & propriè donationem etiam liberalem vel gratuitam appellari, quæ fit causa remunerationis: quando seruitia vel merita non præstabant ius aliquod agendi, prout contingit in ijs, quæ sæpe faciunt homines benè morati, pro honore vel utilitate aliorum. Quam sententiam apertè probat glos. (cui magis deferendum est) in l. donari. 83. ff. de reg. iur. glos. etiam in dict. §. consuluit, verb. obligauerint: vbi id dicit esse sine dubio, & ita Dec. & Cagnol. in dict. l. donari: idemque videntur sensisse antiquiores relati ab Alber. in. l. donari. ff. de donat. in expositione text. ibi, in verbis illis, *nullo iure cogente*: idemque probat Fab. in Rubri. Instit. de donat. & Areti. in princip. eiusdem titul. nu. 2. & Imol. in Rubric. extra de donat. num. 1. hoc etiam magis probare videtur Constanti. Roger. in. l. 1. num. 2. versicu. ego. & in. l. Modestinus, nu. 38. ff. de donat. & hoc videtur sequi Fulgos. in dict. §. consuluit, dum extollit glos. ibi: idemque videntur probasse in fortioribus terminis Guiliel.

& Alberi. in. l. si tibi pecuniam. ff. si cert. petat. & ibi Bald. 2. col. versicu. quæritur si dono: licet ibidem contradicat Ias. ad finem.

Hæc autem sententia probatur. 1. eò quòd rectè sentientes, talia merita non præstantia ius agendi, resoluit non inducere obligationem, esseque modici effectus, vt notat Bart. in dict. l. ex hoc iure, nu. 11. vbi etiam concludit, idque receptius est: vt propriè non dicatur tunc resultare obligatio naturalis, quam ius nostrum respicit. At si vera essent, quæ Doctor. incautè coaceruant, iam non modici effectus, sed multorum, magnorumque effectuum ea obligatio diceretur.

Probatur. 2. ex eo, quod videmus in iure nostro, donationem regulariter non præsumi absque meritis donatarij, vt inquit Vlpian. in. l. nec adiecit. 9. ff. pro socio: ibi, *non sine causa sed ob meritum aliquod accedunt*: extollit Bald. vt refert Palat. Ru. in rep. cap. §. 75. num. 19. quod tamen ita præsuppositum non obstitit iuris conditoribus, quin donationem liberalem, & gratuitam appellarent, in eaque aliquandò multa solennia exegerint. Quod argumentum mihi efficacissimum ab adolescentia cogitavi, illudque nouissimè ex Cuma. refert Riminal. in dict. princip. de donat. num. 91. qui debuisset acquiescere tam solido fundamento: cum tamen postea contradicat, ei non satisfaciens: sicuti nec Cuma. qui illud perstrin-

perstringit, in dict. l. Aquilius num. 3. prius autem & clarius idem argumentum formavit Bald. in l. illud. nu. 8. quæstio. 4. C. de sacros. eccles. licet postea parum constans diuersum concludat.

Probatur. 3. quia cum notissimum sit, & longè frequentius, homines non donare nisi ob merita: idque compertissimum erat iuris conditoribus, & ab eis expressum, in dict. l. nec adiecit: impossibile fuisset, viros prudentissimos regulam constituere, & integros tractatus tradere de donatione, eam liberalem & gratuitam appellantes: si sola merita beneuolentiæ contrarium euincere possent: nec fuisset aliquid absurdius vel ineptius, quam pro regula latè patente, tradere quod rarissimè verificari posset, contra sapientum præcepta: vt in l. 3. & sequē. ff. de legib. facit elegans text. Vlpiani, in l. 1. ad fin. ff. si mens. fals. mod. dixe. ibi, *vtique enim scit prætor, & ob mercedem eos interuenire:* quem text. ad alia expendebat, (me audiente olim Salmanticiæ) rarissimus Iureconsultus, nobilis Doctor. Velasco: meritissimè Carolo Augusto, nec non magno Hispaniæ Angeliæque Regi Philippo gratissimus, iustitiæque consiliarius supremus.

Probatur. 4. quia ea affectio vel consideratio meritorum, non est potens ad compensandum: nec ad impediendam repetitionem soluti eo respectu: secundum glos. receptam, in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. ver-

bo obligationes: & Bart. in l. si non fortem. §. libertus, num. 10. ff. de conditio. indeb. & Dec. in ca. ad nostram, col. fin. de probat. Couas Ruu. in cap. cum in officijs, num. 10. de testa. verficu. habet: intelligendo cum Bart. per text. ibi, in l. si testamento. §. 1. ff. de fideiusso.

Probatur. 5. ex dict. l. donari. 29. ff. de donat. ibi, *nullo iure cogente:* iuncta expositione antiquorum, & Alberi. ibi: cum enim agamus, de meritis iure non cogentibus ad donandum, vel remunerandum, necessarium est dicere, quod donatio sequens liberalitatem continet: quod benè deducit Deci. in dicta l. donari. ff. de regul. iur.

Probatur. 6. ex eo quod videmus in iure, cum cui res aliqua donata fuit, non posse eam liberè redonare primo donatori, etiam parenti: sed tunc eandem solennitatem exigere, quæ requiritur in vera donatione: text. in l. 2. C. si aduers. donat. & text. in l. si ad resoluendam. C. de prædi. minor.

Quæ iura uon parùm confirmant opinionem Guliel. & Alber. contra Ias. & eos quos ipse sequitur, in dict. l. si tibi pecuniam, ad finem. ff. si cert. pet.

Probatur. 7. hæc sententiâ contra communem, quia in confesso est, nec villo modo negari potest, homines ex instinctu naturæ moueri, ad donandum & benefaciendum liberis, consanguineisq; suis: idq; naturale votum & cõmune appellat iura: vt in l. scripto.

L. PRIMÆ. C. DE BON. MAT.

§. fin. ff. vnde libe. l. nihil. ff. de bon. li-
ber. Et tamen si parens filio donat, nõ
ideò minus appellatur vera liberalis-
que donatio: vt per totum. C. & ff. de
donat. & in. l. donationes quas paren-
tes. C. de dona. int. vir. & vxo. Et in so-
rore nubente dicitur liberalitas quæli-
bet donatio: vt in. l. cum plures. §. fin.
& l. sequent. §. in soluendis. ff. de admi-
nistr. tutor. Ergo ille motus donan-
di, ex instinctu naturæ, non tollit no-
men & naturam veræ simplicisque
donationis: atque ita veriùs retorque-
tur & reijcitur argum. communis o-
pinionis.

Probat. 8. vltra omnes hæc sen-
tentia, ex eo quod videmus, patro-
num priuari suo iure patronatus, ob
ingratitude commissam in liber-
tum. l. qui cum maior. ff. de bon. li-
bert. l. cum patronum, & l. sequent.
ff. de iur. patro. Sed negari non po-
test, quin ius illud patronatus com-
peteret ob maximum beneficium li-
berto collatum. l. i. ff. si quis à parent.
fuer. manu. & sic remuneratio ob me-
rita præcedentia, non desinit regulari
vt simplex donatio. & remuneratio
quam lex tribuit: pro vt est ipsum ius
patronatus (ob beneficium libertatis)
non esset minoris effectus, quàm re-
muneratio hominis: iuxta ea quæ re-
soluit Alex. in. l. si vir. ff. ad leg. Falcid.
De intellectu tamen text. & glos. in.
d. l. cum patronum: latius ago in. l. in
arenam. C. de inoffic. testa.

Facit. 9. pro hac parte text. quem
scribent. non satis expendunt (licet

ad aliud extollant) in. l. si verò non re-
munerandi. 12. §. idem Papinianus,
in fin. ff. manda. vbi si patronus ali-
quid donauit liberto, & is postea ali-
quid patrono dederit, I. C. id ap-
pellat donationem verè & simpli-
citer, sicut non præcedentibus me-
ritis.

Iuuatur. 10. quia si benemeritus
non expenderat de bonis suis, nec a-
ctio dabatur ad satisfactionem pecu-
nariam: necessariò sequitur, quod ei
postea donatur, liberale censendum:
cum de re vel pecunia donata, non
sit comparatio ad gratiam præceden-
tem, dict. l. si pater. §. fin. ff. de donatio.

In quo scribent. non sibi constant,
quando tandem omnes suam opinio-
nem, & effectum remunerationis re-
stringunt ad valorem benemerito-
rum: vt per eos in dictis locis, maxi-
mè Tiraq. dict. verb. donatione, à nu.
68. vsque ad num. 74. Si enim matu-
rè aduertas, comperies in his nul-
lam vel difficillimam collationem da-
ri: nec vnquàm esset vlla certitudo
talis æstimationis: argum. etiam. l.
planè. 97. §. fin. ff. de legat. i. Quæ
ambiguitas & confusio satis indicat,
non esse veram communem tradi-
tionem: iuxta. c. erit autem lex. 4. di-
stinctio.

61 Comprobata sic hac sententia gl.
& paucorum contra communem: nõ
obstant quæ pro cõmuni adducuntur.
Et. 1. text. in. d. l. Aquilius. ff. de dona-
tio. qui pro communi principaliter al-
legari solet: circa quam. l. prius ad-

uerte, literam variè haberi in libris antiquis: in multis, *ad Nicostratum præto-rem*: in alijs, *præceptorem*: at in pandect. Florentinis legitur, *Rhetorem*: vt constat ex libris emendatis. Idemq; admonuit Alcia. lib. 2. Parerg. cap. 49. cuius inuestigatione verior videtur ea litera vt tamen intelligatur scriptum à Regulo ad Nicostratum Rhetorem, qui scribentis præceptor fuerat. Quo præ 85 habito arguunt scribent. ex verbis illius. l. ibi, *non meram donationem esse, verùm officium magistri, quadam mercede remuneratū*: Et indè colligunt, donationem remuneratoriam non egere insinuatione: nec propriè donationem appellari. Cui argum. respondet glo. ibi, verbo, mercede: quam ibi sequitur Roger. & priùs Cum. quò deo casu agebatur de mercede debita, ad quam compete- bat ius agendi: & ita Dec. in. d. l. do- nari. ff. de reg. iur. Quæ interpretatio sustineri potest: sed mihi non omni- nò videtur congruere literæ, quia præ- supponit mercedem suo tempore so- lutam non fuisse: atque ideò tempore donationis, debitam extitisse, quod diuinatorium est. Videtur etiam re- pugnanare litera, dum tandem. I. C. ibi, donationem vocat, & Nicostratum benignitate quadam tuetur, quasi nò ex obligatione efficaci.

Potest tamen aliter responderi, ibi tatum dubitari de tempore post mor- tem Reguli scribentis ad Nicostratū: vt glo. & scribent. fatentur: nec tex. aperit quis mouebat controuersiam donatario, nec fundamentum contro-

uersiæ. Vndè manet in ambiguo cur I. C. ibi, prætendat causam magistri & remunerationis: possetque conijci hæredes Reguli donatoris forsan alle- gasse, quod habetur in. l. Lucius: eod. titu. de qua opponit glo. & Doctor. ibi: & tunc inducitur causa remune- rationis, ad præsumendam mentem donantis, & ampliandam donatio- nem, ne finiatur morte donatoris, vt finitur in. d. l. Lucius: tunc autem re- muneratio non transgreditur iuris re- gulas, sed ex ea plenius interpretatur I. C. voluntatem donantis. Nec causa illa meritorum præceptoris facile ad ad alius trahenda erat, cum præceptor parenti æquetur & patrono: secundū glo. in. l. liberto, antepenult. ff. de ob- sequi. tradit Cagnol. in. l. 2. §. fi. n. 592. ff. de orig. iur.

Similiter cum I. C. ibi non satis cau- sam aperiat, posset conijci (vltro glo. & Doctor.) quòd donatario obijcieba- tur minor ætas Reguli donantis, quæ I. C. iuuenem appellat: vt patet ex ini- tio. l. Sed cum Regulus videatur vt nobilis ibi nominari, & donatio præ- ceptori benemerenti collata fuerit, eà sustinet. I. C. vt alibi in simili habetur in. l. cum plures. §. fin. ff. de administ. tuto. de qua sup. Id autem maximè quia ibi non dabatur res perpetuò, sed facultas habitandi ad vitam, vt con- stat ex litera: id etiam non in totis ædi- bus, sed in parte non magna: & sic multa concurrebant pro sustinenda ea donatione.

Tadè cōtra scribētes est aduertēdū, q̄
I. C.

I. C. ibi, eam donationem appellat: licet causam fauoris pro ea adducat, nec vlllo modo de insinuatione sentit: quia & qualitas donationis satis indicat, ibi non potuisse insinuationem exigi: præsupponendaque erant ibi alia quæ necessaria essent ad validitatem actus: iuxta. l. qui testamento. ff. de testam. ibi, *si nihil aliud eos impediret*: quod sæpè Dec. aduertit: & sic nullatenus probari potest cõmunis interpretatio & allegatio illius. l. circa insinuationem, de qua nullum verbum in litera.

Dum autem Alcia. dict. loco contendit, non posse stare literam *prætores* idem ostendit prius Cuman. in eadem. l.

Non obstat. l. si pater. §. fin. ff. de donat. quem scribent. ibi & ubique frequentissimè citant, & intelligunt, ut donatio facta ob benemerita, non reuocetur ex ingratitude sequuta: ad quod illum §. extollunt scribent. ibi & alibi communiter, ut per Ias. in. d. l. ex hoc iure, nu. 54. Palat. seu. Ioan. Lup. in Rubric. de donat. int. vir. & vxor. §. 50. nu. 5. Tiraq. d. l. si vnquam, verb. donatione, num. 12. & vltra eos Boeri. decisio. 27. Fortun. in. l. 1. §. ius naturale, nu. 62. ff. de iust. & iur. Rom. Consil. 26. nu. 8. Curt. senior, consil. 66. nu. 2. & Thomas Grammat. Decis. 65. nu. 24. Gozadin. consil. 5. nu. 10. Ad hoc etiam scribent. omnes notant glo. eam ita intelligentes, in. l. si verb. inueniatur. C. de reuoc. donat.

Ego contrarium puto verius (ut infra) & text. in dict. §. ab hinc multis an

nis (non viso Cuma.) intelligebam accipiendum, quando à principio conuentum fuit inter duos, vt alter à periculo alterum liberaret, is autem certam summam vel rem, liberanti præstaret: tunc enim traditio rei vel summæ postea fit ex necessitate præcedentis conuentionis, non simplicis, sed ex causa: & ita ibi intelligit Cuma. cui hoc tribuit Riminal. in. §. 1. nu. 478. Institu. de donat. Sed postea aduertit ita in eodem §. sentire glos. dum ante Cuma. pro concordanti citat casum. l. metum. 9. §. sed licet. ff. quod met. caus. & sic intelligit dict. §. iuxta terminos. d. §. sed licet. At longè apertius ita intelligit glos. (quam scribent. malè expendunt) in. d. l. fin. C. de reuoc. dona. quæ significat, in. d. §. si pater, præcessisse conuentionem mutuum, donatumque vel solutum fuisse ob causam: vt alibi in. l. hoc iure. §. fin. ff. eod. Eaque interpretatio tunc probatur, quia in illis terminis alter factum, alter dare respectu facti promittit: & sic non est simplex donatio, iuxta iuris principia, & verba. d. §. sed licet: vbi etiam glos. citat. d. §. d. l. si pater: quasi vtrumque in eisdem terminis intelligat. Quod autem liceat accipere præmium ob talem causam liberandi hominè à periculo, ad illum tex. tractat Dec. in. l. culpa caret. ff. de regu. iur. idem Dec. in. c. 1. col. 3. nu. 7. de offic. deleg. Similiter de illo tex. vide Afflict. decis. 149. & Dec. consil. 691. quorum dicta conducunt ad. l. nam & Seruius. 22. ff. de nego. gest. de qua

de qua etiam agit Hispan. Couas Ru
ui. in lib. de spōsal. 2. parte, capi. 3. §. 4.
nu. 14.

Sed penitissimè inspecta litera. d. §.
videtur repugnare interpretationi gl.
& Cuma. non enim significant ver-
ba. text. præcessisse conventionem ali-
quam: magisque innuere videntur,
quòd post periculum, is qui opera alte-
rius euaserat, eidem remunerandi
causa donauit: & forsan. I. C. ipse signi-
ficat illud speciale, ob maximum di-
scrimen vitæ, cui se exposuit is cui po-
steà donatum est: rarissimum namq;
erat tale beneficium ad alia merita nō
trahendum. Quod iuuatur ex. l. etiā.
15. §. 1. ff. de manu. vind. facit notabile
exemplum adductum ab Hispan. Pa-
lat. in Rubr. §. 32. nu. 8. & §. 50. nu. 24.
versicu. simile facinus. Ingens etiam
fundamentum huius specialitatis su-
mi potest ex eo quod habetur in sacra
pagina, de aqua cum periculo vitæ ad-
ducta sitienti Regi sancto, libr. 2. Reg.
cap. 23. in his enim exemplis, non au-
tem in alijs meritis, congruit ratio
text. in. d. §. ibi, *merces enim laboris eximij ap-
pellanda est, quod contemplatione salutis, certo mo-
do estimari non placuit: Ut sic salutis ver-
bum in eo. §. non solum referatur ad
salutem remunerantis, sed etiam do-
natarij: quocunq; autem modo in-
telligas text. illum, non est sustentabi-
lis communis allegatio, dum scriben-
eum trahunt ad alia merita non exi-
mia. Aliter etiam ad illum text. respō-
debat Molinæ. infra citandus. 17. illa-
tione.*

Nec obstat text. in. d. §. consuluit.
l. sed & si lege: cuius inductio pro cō-
muni opinione fit ex vltimis verbis
text. ibi, *Velut genus quoddam hoc esse permuta-
tionis. iunctis præcedentibus, ibi, ad re-
munerandum naturaliter obligauerit: Sed glo.
ibi videns ea verba, non dubitauit di-
cere verè donationem cēsendam, quæ
fit causa remunerandi: quasi ea verba
text. huic sententiæ non obstant, cum
Doctor. illum vt expressum pro com-
muni opinione adducant.*

Pro glos. igitur (quam Fulgos. ibi
extollit) puto contra scribent. magis
retorquenda verba dicti. §. cum in effe-
ctu. I. C. ibi, locupletiolem dicat eum
cui causa remunerationis donatur: &
ita se habet decisio text. dum astrin-
git eo casu possessorem hæreditatis,
quasi locupletiolem: idque ex deci-
sione deductum magis attendi debet,
quàm alia verba ornatus causa obiter
prolata: argum. glos. l. vnic. C. quan-
do non peten. pat. Et denique. I. C. ibi
apertè tradit, donatarium quantum-
cunq; benemerentem, non censeri
debitum recipere, sed lucrum conse-
qui: contra scribent. omnes.

Aduerto etiam, quòd. I. C. in dict.
§. nihil generaliter tradit ad donatio-
nem remuneratoriam, nec eam sepa-
rat à simplici, nec ob remuneratiōem
frangit aliquam iuris regulam: potius
que in specie de qua ibi dixerat. I. C.
bonafidei possessorem, hæreditatis ad
aliū spectantis, nō teneri, nisi quate-
nus locupletior inuenitur: ideoq; rele-
uari ab ijs quæ alicui donasset: tūc autē
subdit,

L. PRIMÆ. C. DE BON. MAT.

subdit, quod si is cui possessor ex bonis hæreditarijs donauit, eidem remunerando aliquid donet, tenebitur possessor in id quod accepit, vero hæreditatis enim est bonam fidem efficere, ne teneatur de ijs quæ donauit, non autem lucrari debet cum alterius iactura: ut colligitur ex l. senatus cons. 31. ff. eod. de peti. hæred. & in simili inquit text. in l. asiduis, ad fin. C. qui potior. in pign. habeant. Tandem in d. §. consulu. non agitur de remuneratione pecuniaria alicuius meriti ex facto beneuolo, sed de compensatione alterius donationis præcedentis: & sic de re ad rem, seu de precio ad precium: non ut vulgò malè citatur.

Nec obstat text. in d. l. si verò non remunerandi, & §. fin. l. præced. quæ iura non sine colore pro communi opinione adducuntur: habet enim. I. C. quod si fideiussor non soluit pro debitore, sed creditor ei remisit debitum, distinguatur, an id fecerit creditor principaliter gratia donationis, & non possit fideiussor à debitore petere: Si autem creditor causa remunerandi fideiussori debitum remisit, tunc fideiussor petere posset à debitore, ac si pro eo soluisset. Hæc distinctio. I. C. scriben. decepit, non aduertentes, eam de cisionem tantum respicere materiam quæ ibi tractatur, pendereque à mente creditoris debitum remittentis: non enim. I. C. negat veram esse donationem, quam creditor tunc fideiussori facit, sed ex ea remuneratione præstat fideiussori actionem contra debitorem:

quia aliàs eluderetur mens creditoris, qui remunerando fideiussori, voluit, ut ei daretur actio in debitorem, ac si ei à fideiussore solutum esset: aliter enim sine effectu maneret remuneratio creditoris: nec debitori vlla fit iniuria, fieret autem creditori, si eius voluntas in re sua frustraretur: tunc igitur in illa remissione creditoris, occultatur alius actus donationis vel cessionis fideiussori in debitorem: argu. l. 3. §. fin. ff. de dona. int. vir. & vxo. Id autem benemeritis condonabimus, ut ex ijs talis mens præsumatur in creditore remunerante, talisque resultet effectus ad commodum fideiussoris. At que ita apparet, in ijs iuribus non esse quæstionem inter remunerantem & recipientem, quæ nostra inspectio est, sed est quæstio inter accipientem causa remunerationis, quo ad diuersam personam: estque ibi alius effectus, pendens à diuerso fundamento, in quo contra scriben. satis ostendit text. veram esse donationem quoad accipientem, causa etiam remunerationis.

Minus obstat tex. in d. l. quod autem. §. si vir. ff. de donat. int. vir. & vxo. vbi Vlpian. inquit, compensationem donationum fieri, si vir & vxor inuicem sibi donauerit: quod responsum incautè citant sæpissimè scriben. in eodem proposito donationis remuneratoriæ, quasi ea donatio inter coniuges valeat. Et ita illum text. notat Bart. in l. si diuortio, nu. 4. ff. de verb. obliga. & plures grauissimi Doctores, quos citat Ias. in dict. l. ex hoc iure, nu.

nu. 55. & ita securè Palat. seu Io. Lup. in repet. Rubr. §. 50. n. 1. & Socin. consil. 66. maximè, nu. 12. lib. 1. vbi id ampliat: & ita Pyrrhus post consuet. Aureli. vbi circa dict. l. quod autem, separatim scribit: & ita cum viris magni nominis tradit Panorm. in. c. cum in ecclesia, nu. 4. de simon. dicens, ob fidele vxoris seruitiũ, valere statim donationem ei à viro factam: quod sequitur Palat. in Rubri. §. 32. nu. 8. & ita illum tex. citat Corraf. in. d. l. frater à fratre, in princ. nu. 32. & Io. Hanib. in Rubr. ff. solut. matr. n. 335.

Sed prædicti viri, alijq; magni nominis, multa in hoc perniciosè scripta reliquerunt. Interim verò respondeo text. illum non obstare, quia loquitur de donationibus mutuis: in quibus terminis si rectè attendas, omnia paria sunt inter coniuges ita sibi inuicem donantes: diuersaq; sunt donatio remuneratoria & reciproca: vt melius ad illum text. sentire videtur Tiraq. in. d. l. si vnquam, verb. donatione, ex. n. 94. licèt ad Doctorem lapsum non aduertat. Quod etiam colligitur ex Cin. & Paul. in. l. si pater puellæ, in fin. C. de inoffic. testam. & ibi Ias. nu. 2. Addeq; manifestam esse rationem differentie inter eas donationes: quia opera & seruitia inter cõiuges, omni iure & ratione debentur, ideoq; ob fidelitatem, vel beneuola ministeria iure debita, non potest sustineri donatio rei vel pecuniæ, coniugi facta contra iuris prohibitionem: argu. optimi tex. à cõtrario sensu, in. l. vtrũ turpè. 107. ff. de verb.

oblig. & l. si. ff. de cond. ob turp. caus. Et mirum est in simili hoc dicere scribent. sibi repugnantes, vt colliges ex Rip. in. d. l. si vnquam. quæst. 14. nu. 30. vers. 2.

Item ad eundem. §. d. l. quod autè responderi potest cum Ias. in. d. l. si pater puellæ, nu. 7. vbi cum Roma. intelligit. d. §. quando simul eodemq; tempore fiunt mutue donationes inter cõiuges: & ita Tiraq. in. d. loco, nu. 100. cum sequen. ne obstant alia iura, quæ ibi citant: & secundum hoc retorquetur tex. ille contra scribent. Similiter ad eundem tex. est aduertendum, non rectè eũ indistinctè citari ab ijs quos sup. retuli, & à pluribus alibi: debet enim suppleri & distingui ex eodem Vlpiano in. l. cũ hic status. 33. §. quod ait. ff. eod. vbi Fulgo. id aduertit. Et ex nouioribus ad illa iura eleganter agit Aymon. consil. 51. vbi videbis etiam mutuas donationes inter coniuges nõ indistinctè sustineri: vt magis caueas à vulgari allegatione.

Tandem circa illum. §. aduerto, qd vbi cõiuges inuicem sibi æqualiter donant, potuit sustineri mutua donatio: quia cessat ratio prohibitionis, cũ neuter coniugum tunc fiat pauperior: vt colligitur ex legibus eiusdem tituli. & ex illo text. cauebis à Paul. Castr. in. l. in pupillo. ff. de solutio. qui cõtra eum loqui videtur.

Nec obstat tex. in. c. per tuas, de donat. quem adducunt Docto. pro cõmuni sententiã, quam specificè ex eod. tex. colligit Panor. ibi, & in Rub. eiusdem

dem titu. eumq; ad varios remunerationis effectus, incaute trahunt scribē. in varijs locis, maximè Ias. in. d. l. ex hoc iure, nu. 60. & Gigas de pensio. q. 68. Tiraq. d. verb. donatione, nu. 25. Palat. Paris. & alij quos citavi sup. nu. 59. & n. 60. in princ. Respondeo enim qd in. d. c. cōcurrunt duo maximè aduertenda, parum à Doct. expensa. 1. quòd ob seruitia & benemerita res ibi non in totum donatur, nec prorsus alienatur: sed in feudum conceditur, atq; ita manet directum, maiusq; dominium penes ecclesiam, cum vtilitatibus quæ ex Vasallis & clientulis habentur. 2. ibi concessio fuit autoritate summi Pontificis, vt patet ibi, *de mandato Alex. Pap.* Et sic magis retorqueri videt̃ tex. ille contra scribent. cum eo casu accesserit autoritas supremi principis, qua nimirum si actus validetur, iuxta. c. 1. de transact. l. digna vox. C. de legib. de illo tex. videndus etiã est Berous in. c. cōsensus. n. 8. & sequē. de rebus eccles.

Ex prædictis satisfit iuribus pro cōmuni opin. adductis: ad alia autē quæ obijci possent, respondebitur ex resolutione quam sup. scripsi, nu. 60. versi. mihi semper: est enim aduertēdum an talia sint merita, ex quibus resultet ius agendi: & tunc saluaretur communis opin. vt donatio remuneratoria dicatur quædam compensatio. Sententia autem quam defendimus contra comunē, procedit (vt dixi) vbi ex benemeritis ius agendi non competebat: in quo scribent. vbiq; labuntur. Et interminis in quibus saluo communem o-

pin. ratio est, quia donās seipsum liberat ab obligatione qua tenebatur: & sic non videtur sponte nec liberaliter dare, iuxta definitionem Papiniani, in d. l. donari. ff. de donat. repetita in. l. donari. ff. de reg. iur. vt supra. Facit etiã doctrina Bart. in. l. 2. ff. de cond. & demon. quòd quilibet censetur facere actum, respectu obligationis qua tenetur: nec dicitur voluntariè agere, qui cogi posset: tex. & Bal. in. l. nouissimè. ff. quod fals. tuto. Dec. in. c. cū M. n. 34. de constitut. quam resolutionem benè sensit Constan. Roger. in. l. Modestinus, nu. 38. ff. de dona. & in. l. 1. n. 181. ff. cod.

62 Ex quibus multa vtiliter inferuntur. 1. ex hac differentia & resolutione infertur, si quis gessit negocia alterius, & de suo expendit, taliter quòd de iure sibi competat actio negotiorum gestorum, vel mādati: & is quem conuenire poterat, illi donauerit p̃ meritis, dicetur magis compensatio quam donatio: nec oportebit obseruare solennia donationis.

Infertur. 2. idem dicendū, vbi quis alteri seruitium vel operas præstitit, in ijs quæ precio vel salario fieri solent, vel ipse sine precio facere nō solet: iuxta doctrinam Bal. in. l. 1. C. manda. tūc enim remuneratio domini, non censetur iure donationis, sed mercedis solutio.

Infertur. 3. idem fore in ijs qui itinera susceperunt, & seruitia operasque præstiterunt magnatibus, Episcopis, & monasterijs, agendo eorum negocia:

& monasterijs, agendo eorum negotia: tales enim operæ obligant eos quibus fiunt: & cum ex illis detur actio, non potest censerī donatio quod pro ijs remunerandis præstatur: & ita intelligetur Bar. in. l. ambitiosa, nu. 4. ff. de decre. ab ordi. facien.

Infertur. 4. in prædictis terminis non esse necessariam auctoritatem supremi principis, in ecclesiasticis vel secularibus: sufficereque auctoritatem ordinariâ mutua conventionis: quod est notabile ad. d. c. per tuas, de donat. & l. cum plures. §. fin. ff. de admi. tuto.

Infertur. 5. in ijs terminis posse procedere, quod dici solet, non esse tunc necessariam insinuationem, nec donatum reuocari, sequuta ingratitude: cum ea causa veriùs censeatur onerosa quàm lucratiua, iuxta obligationem & ius meritorum, secundùm scribēt. in. d. l. Aquilius: & in. l. si donatione. C. de collatio. & alibi sæpè, vt per Ias. Tiraq. Rip. vbi supra,

Infertur. 6. ex secunda parte, contra communem, vbi ex meritis non competebat ius agendi, quod præstatur ab eo in quem collata sunt, donationem censerī, ideoque necessariam esse insinuationem, si donatum excedat legitimam quantitatem: contra vulgarem communemque opinionem supra confutatam: contra Fulgos. in. d. l. ex hoc iure, n. 16. & contra innumeros ibi citatos à Ias. nu. 53. & à Tiraq. d. verb. donatione. n. 44. Sic ampliata. l. Sancimus. C. de donat. quæ aliter quotidie fraudaretur, quicquid inuoluat Aufser.

ad Capel. Tolos. quæst. 381. & Petruc. in. l. 1. nu. 180. ff. de iur. iur. Nec contrarium voluit glo. malè à Docto. notata, in. d. l. Aquilius: & hoc videtur probare Riminal. in. §. 1. n. 475. Inst. de donat. contra id quod dixerat in princip. nu. 129. eod. titu.

Infertur. 7. donationem remuneratoriam talium meritorum, ex quibus non competebat ius agendi, posse reuocari, sequuta ingratitude. Sic ampliata. l. si. C. de reuoc. dona. contra communem: nec contrarium voluit gl. ibi à scriben. malè intellecta, vt sup. deduxi. In quo cum alijs labitur Roger. in. d. l. si pater. §. 1. ff. de donatio.

Infertur. 8. quòd vbi merita fuerint tantum ex fauore præstito alicui coram principe, vel simili beneficio in Aula Regia: licet hæc in perniciem rei pub. sæpè vendi soleant, cum tamè vendi non debeant, nec ex ijs actio detur: omne quod remunerandi causa tunc donabitur, iure simplicis donationis censebitur: vt enim gratitudo & memoria honoris, beneficijue suscepti, laudabilis est: ita etiam naturali humanitate gratis beneficio hominem afficere homo debet: argu. tex. & glo. l. seruus. ff. de seru. export. Hic omitto acerbam illam sanctionem aulicam. l. vnic. C. de suffrag. quam contra antiquiores, melius interpretantur nouiores ex historijs & latinæ linguæ cognitione: vt per Alcia. lib. 2. Parado. cap. 14. & in. l. sponsio. ff. de verb. signi. Zas. in. l. 2. & ibi Cagnol. n. 314. ff. de orig. iur. Andr. ab Exca, de pact. pag. 203. in. 26. fallen.

& Tiraq.

& Tiraq. de Nobilit. cap. 2. n. 25. & Carond. lib. 1. verosimil. cap. 4. in fin. Cōnan. lib. 5. cap. 8.

Infertur. 9. contra scriben. regulariter donationem in terminis etiam remunerandi, nō valere inter coniuges, secundū sup. deducta, aliās enim eluforia redderetur prohibitio iuris, totusq; tractatus de donationibus inter virum & uxorem: nec vnquā deesset probatio meritorum vel seruitiorum, quæ scribent. inaduertenter sufficere tradunt. Quæ enim fides, quòdue seruitium coniugi non debetur? facit. l. aduersus. C. de crim. expil. hæred. & illud Corneliæ ad Pompeium apud Lucan.

credisne aliquid mihi tutius esse,

Quàm tibi? nōne olim casu pendemus ab vno?

Infertur. 10. non rectè respondisse doctiss. Socin. consil. 66. lib. 1. maximè nu. 12. dum sustinebat donationem cōiugi benemerēti factam: idemque volebat etiam vbi merita venissent à consanguineis coniugis, cui donatur: quod absurdus & iniquus esset, magisq; destrueret leges tituli, de donat. inter vir. & vxo. C. & ff.

Infertur. 11. verius dicendum contra scriben. regulariter non valere donationem remuneratorem patris in filium fam. raroque vel nunquā verificari posse, quod cōmuniter nostri tradunt, cum glos. in Authen. vndè si parens. C. de inoffic. testam. & in. l. si donatione. C. de collatio. & alij vbi sup. & alibi sæpissimè. Finge enim quæcunq; seruitia, obsequia, curationes in infirmitatibus: totum id,

quicquid maius excogitari queat, parentibus debetur. l. veluti. ff. de iusti. & iur. l. filia tua. C. de patr. potesta.

Vndè succedit regula dictæ. l. vtrum turpem. ff. de verb. obliga. l. fina. ff. de condic. ob turp. caus. vt caueas à vulgari opinione, in qua, cum sup. allegatis, est Ias. in. l. frater à fratre, in lect. & repet. col. penulti. & Alcia. regul. 1. præsumpt. 16. & 30. Hoc autem aduertisse videtur Lancelot. Polit. vir ingeniosus, in. l. filium quem habentem, nu. 132. C. famil. hercisc. quem retulit Tiraq. in. d. l. si vnquā. d. verb. donatione, nu. 20. quibus addo Salic. in. l. filia cuius, nu. 12. C. famil. hercisc. quem sequitur Ioan. Rip. in. l. fœminæ, nu. 41. C. de secund. nupt. vbi melius sentiunt, quàm vulgariter in hoc dici solet. Facit illud Aristot. lib. 8. ethicor. ad fin. Neminem parem gratiam parentibus referre posse: tradit Conna. lib. 9. cap. vlt. ad fin.

Infertur. 12. quòd vbi merita præcedentia non præstant ius agendi, non magis teneatur donans de euietione, quàm in donatione spontanea: sic ampliata reg. l. Aristo. §. fina. ff. de dona. contra scriben. communiter, cum quibus Alex. ibi ad Bart. idem Alex. consil. 47. lib. 3. Boer. decisio. 67. nu. 1. Gozadin. consil. 60. Ias. in. d. l. ex hoc iure, nu. 68. & alibi sæpè scribent.

Infertur. 13. quòd si famulo vel agenti negocia, soluitur salarium conuentum, quicquid vltra datur, etiam si digne ob fidelitatem diligentiamue detur, censebitur iure simplicis liberalisq;

○ *lisque donationis: contra metem omnium ferè scriben. in proposito. Fidelitas igitur & diligentia, digna est remuneratione: sed vbi conuentum salarii soluitur, si quid vltra detur, necessaria erunt solennia veræ donationis: licet enim honestè tribuatur, liberalitatem continet, vt inquit I. C. in. l. cum plures. 13. §. fin. ff. de administ. tuto. quod vtilè est contra insidias eorum qui eo respectu plura extorquent à minoribus & monasterijs: maximè cum fides & diligentia iure debeatur in famulis, nec sine culpa flagitioue omitti possit. Satis igitur est illis fauere, & remunerationem tunc honestam laudabilemque censere, non tamen vt liberalitas in remunerante negetur: facit illud Apostoli, contenti estote stipendijs vestris.*

○ *Infertur. 14. quòd cum subditi fidelitatem principi suo debeant similiter & patriæ: si forsan pro honore principis, vel defensione patriæ, pericula subierint, fortem fidelemque operam præstent, digni quidem erunt remuneratione: vt eleganter inquit Imperator in. l. fin. C. de præpos. agët. in reb. & in. l. 1. C. de priuilegijs. qui in sacr. pal. milit. libro. 12. & text. notab. in. l. cum nauarchorum. C. de nauicular. seu naucler. lib. 11. Quod obseruabat antiqua Romani senatus prudentia, omnisque Respub. benè instituta, qualis est excellentissi. Vencorum principatus. Tunc enim remuneratio favorabilior erit, sed à nomine donationis nõ separabitur: ideo*

que donatum à Principe pro seruitijs, non minùs reuocari poterit sequuta ingratitude vel infidelitate vasalli: contra ea quæ ex scriptis Docto. colligi possent.

Infertur. 15. ad donationes Regis Henrici Castellæ, quæ immensæ fuerunt, & postea limitatæ, vt ad coronam Regiam redirent, donatario sine liberis decedente: vt tradit Hipan. Xuar. in quæst. maiora. fol. 190. col. 4. & in simili apud Lusitanos habet lex Regia, quam mentalem appellant, lib. 2. ordin. titul. 17. refert enim Hispan. Palat. in dict. §. 50. nu. 6. dixisse aduocatos quosdam, eam modificationem non valere in donationibus obseruitia & merita factis, arguentes tantum ex effectibus remunerationis. Ego autem tale fundamentum nihili facio, per ea quæ hîc maturiùs discussa videntur: arguendumque potius foret ex reg. l. perfecta. C. de donat. quæ sub mod.

Infertur. 16. generaliùs, non esse iuridicum, quod plures tradunt, donationem principis ob benemerita nunquam reuocari posse, etiam ex causa: idque exemplificant in priuilegijs & concessionibus officij, terræ, & iurisdictionis: Bald. in. l. sicum mihi. ff. de dolo. Ias. in dict. l. ex hoc iure, nu. 54. Tiraq. dict. verb. donatione, nu. 13. Palat. vbi sup. dict. §. 50. Anton. Capyc. decis. 121. nu. 15. cum sequent. & decis. 166. num. 3. & Thom. decis. 65. nu. 24. quod etiam probat Felin. in. c. nouit. 6. col. de iudic. Afflict. in. c. 1. nu. 24. de

natu. feud.

Ego autem veriùs puto, causam meritorum parum vel nihil facere, si præsuponas modificationem donationis postea à principe fieri ex causa iusta, vel lege generali qualis est apud Lusitanos lex Regia lib. 1. titul. 76. & dict. lib. 2. titu. 17. De potestate enim & iusticia Principis legem condentis, etiam si videatur reuocare vel restringere quod dedit, dubitandum non est: vt notat Bald. in l. nuptæ. ff. de Senator. Afflict. dict. c. 1. nu. 25. proximè citato. Sic etiam extra legem, vbi ex iusta causa reuocat, id enim iure licet, non obstantibus benemeritis: iuxta text. in c. suggestum, de decim. facit. l. Lucius. 11. ff. de euic. l. item si verberatum. 15. §. item si fortè. ff. de rei vend. Bart. in proæm. ff. Cin. & alij in l. fin. C. si contra ius, vel vtil. publi. quod receptum fatetur Thom. vbi sup. nu. 29. cum sequent. tradit Afflict. lib. 3. feud. titu. quæ sint regal. §. potestas, nu. 26. & meliùs idem Afflic. cod. lib. sub titu. de Capitan. qui cur. vend. ex nu. 56. fol. 105. Ex causa enim reuocantur decreta & conuentiones Reipub. & alia, quæ regulariter irrevocabilia essent. l. quod semel. ff. de decre. ab ordin. faci. ibi, nisi ex causa: dicit singul. Ias. in l. Barbarius, num. 34. ff. de offic. prætor. tradit idem Ias. consil. 1. lib. 1. Alex. & additio, consil. 101. nu. 7. lib. 1. Ruyn. consil. 229. ad finè. lib. 1. Platea in l. vacuatis, ad finè. C. de decur. Afflict. in constitu. lib. 1. Rubri. 100. n. 2. Probatur hoc, quia ferè nū

quàm Principes talia concedunt, nisi ob bene merita: vnde si reuocatio vel modificatio restringeretur ad donata absque meritis, inanis redderetur lex Regia, frustratoriusque iustus principis, quod non est dicendum. Sine causa autem iusta regulariter reuocari non potest principis donatio, cum nec priuatus possit: dict. l. perfecta. C. de donat. quæ sub mod. & l. fina. C. de vsucap. pro donat. c. verum, de condit. apposi. quod Doctor. non aduertunt, præposterè in hac re distinguentes: in quo etiam cum Iser. labitur Afflict. lib. 1. constitu. Neapol. Rubri. 47. nu. 4. debuissent que scribentes in proposito potius dicere, quòd si princeps ex causa etiam iustissima, sine demeritis possidentis, reuocet donatum, debeat æquiuolenter satisfacere: vt eleganter inquit Inno. in c. nisi cum pridem, col. 1. in fine. versicu. nos dicimus: de renunc. tradit Felin. in c. quæ in ecclesiarum, num. 28. de constitu. Ias. in dict. l. fina. C. si contra ius vel vtil. publ. Alex. consil. 151. lib. 6. Afflict. in prælud. constitu. q. 4. num. 7. & in dict. titu. de Capit. qui cur. vend. §. similiter, nu. 19. cum multis sequent. & alibi sæpissimè scribent.

Infertur. 17. ad quæstionem feudi concessi ob benè merita, quod Doctores, in dictis locis communiter dicunt reuocari non posse ex causa ingratitudinis, nitentes erronea opinione, quam sup. satis superque improbauimus: meliùs enim contrarium scri-

bit

bit Molin. in consuetud. Paris. §. 30. q. 25. nu. 100. vbi non assequitur verum sensum l. C. in d. l. si pater. §. 1. ff. de donatio.

Infertur. 18. quòd donas etiam causa remunerandi, iuxta terminos sup. notatos, non magis teneatur ultra quàm facere possit: sic ampliata l. inter eos. 19. versi. is quoq; ff. de re iudic. l. diuus Pius. ff. de reg. iur. Idemque dicendū est ad text. in l. ad res donatas. ff. de ædific. edict. vtrumque verò contra Roma. Alex. & alios quos sequitur Ias. in d. l. ex hoc iure, n. 67. & Tiraq. d. verb. donatione, nu. 51.

Infertur. 19. ad donationem à filio factam patri, tempore emancipationis, vt scilicet insinuari debeat, si legitimam quantitatem excedat, quamuis remuneratoria videatur, quasi ob beneficium manumissionis: quo colore deceptus, contrarium scripsit Bald. in l. 3. infr. eod. & ibi Paul. nu. 5. Corn. nu. 3. & Crot. in l. frater à fratre, num. 130. Bald. in l. illud. 3. quæst. nu. 7. C. de sacrosanct. eccles. Quorum opinio nullo iure probatur, fraudibusque occasionem præstaret: facile enim adulescetes illaquearētur causa emancipationis, nec est iuridica cõparatio libertatis resultantis ex emancipatione, ad satisfactionē pecuniariā: iuxta l. filius fam. §. secundum vulgarem. ff. de leg. 1. quod sup. latiùs probauimus, in 1. parte: & ita diluuntur obiectiones scribent. nostraque sententia satis probatur ex l. data. C. de probatio. si litera expendatur.

Infertur. 20. ex prædictis magnā comprobatio, ad opi. Guilel. & Alber. in l. si tibi pecuniam. ff. si cert. petita. vbi idem sequitur Bald. col. 2. vt donans ei à quo priùs aliquid accepisset, possit ob ingratitudinem donatum reuocare, contra Ias. ibi ad fin. & magis contra Tiraq. d. verb. donatione. nu. 15. qui ex vulgari errore putabat Guilel. & Alber. loqui contra text. in d. l. si pater. §. fin. ff. de donatio. quem sup. melius explicauimus: & hanc opinio. comprobauimus nu. 60. versi. probatur. 6.

Infertur. 21. contra Roma. & aliquos inaduertenter scribentes, posse minorem donare sine decreto, etiam immobilia causa remunerationis: contrarium enim manifestè probatur ex l. 2. C. si aduers. donatio. Vt sic caueas ab ijs quos citat Tiraq. d. verb. nu. 27. Nec in ijs terminis erat dubitandum, quia licet benemerita inducerent causam, non tamen excusabant decretū, secundum iuris principia: vt ita cesset dubitatio Ias. in dicta. l. ex hoc iure, n. 64. & in l. si nõ sortem. §. libertus col. 4. ff. de condic. indeb.

Infertur. 22. contra Bart. Imo. & Paul. in d. l. Aquilius Regulus, vt non possit donari Magistratui ob benemerita, maximè contingentia tempore magistratus, secundum resolutionem sup. traditam, quando ex illis non daretur ius agendi: & ita melius defendetur opin. Alcia. cõtra eos, lib. 2. parerg. cap. penult.

Infertur. 23. ad quæstionem vtilem

Q iij statuti

statuti, consuetudinis vel conuentionis, vt acquisita ex causa onerosa, cōmunia fiant inter coniuges, ex donatione autem non communicentur: scripsit enim doctus Hispan. Xuar. in ll. regn. ti. de lucris. 3. limit. fol. 15. tūc donationem remuneratōriam comunicandam, quasi accedat causae onerosae: idque probat Couas, in c. cū in officijs, in fin. de testam. secundū quam iudicatum vidi à doctis senatoribus. Sed eorum fundamentum iuridicum non est, pendet enim ab incauta cumulatione effectuum remunerationis: vnde adhiberi debet omninō distinctio sup. tradita, si enim essent merita communia ex quibus non daretur actio, contrarium iudicandum foret, vt donatio licet videatur remuneratoria, non tamen separatur à causa lucratiua, per ea quae hīc accuratiū tradimus.

Infertur. 24. praesertim ex declaratione text. in dict. §. consuluit, text. illum non obstare veriori & receptiori sententiae glos. d. l. ex hoc iure, dum scribit causam meritorum non impedire soluti repetitionē: quicquid contra glos. & communem arguant Fortun. & Zas. quos refert Couas Ruu. in dict. c. cū in officijs, n. 10. versi. habet, de testam.

Infertur. 25. maxima necessariaque comprobatio, ad traditionem Bart. in dict. l. ex hoc iure, dum inquit obligationem ex benemeritis, esse modici effectus in iure nostro: si autem vera essent quae scrib. in hac re conge-

runt, non modici solūm, sed magni innumerique effectus resultarēt: quod meliūs sensit Bart. in l. stipulatio. §. alteri, nu. 2. in fin. ff. de verb. obliga.

Infertur. 26. comprobatio ad glos. in l. fideiussoris. 24. verb. neque. ff. de pact. vbi tradit rationem affectionis ex benemeritis, non inducere interesse considerabile, vt quis alteri stipulari possit: quae sententia vera & recepta est, secundū scribent. ibi, & d. l. stipulatio ista: Ias. in l. huiusmodi, nu. 22. ff. de lega. 1. & consil. 41. lib. 3. Dec. in c. ad nostram, nu. 3. col. fin. de probat.

Infertur. 27. conciliatio ad tex. in d. l. sed & si lege. §. consuluit, cum. l. si pignore. 56. ff. de furt. habent enim verba quae pugnare videntur: nam in d. §. habetur, non dici quem locupletior em eo quod alium beneficijs obligatum habeat: at in dicta. l. dicitur lucri species, beneficij debitorem acquirere: idque ad effectum remunerationis extollit Ias. in d. l. ex hoc iure, nu. 64. in fin. omittens difficultatem quae resultat ex repugnantia verborum in illis iuribus.

Intelligo autem. d. §. in causis pecuniarijs, & bonae fidei possessore, qui non tenetur, nisi quatenus locupletior inuenitur, vt superius ad eum. §. scripsi. At dicta. l. si pignore, agit de fure qui rem sublatam alicui donauit, & ex iuris subtilitate videretur à furto excusandus, quasi tunc non congruat furti definitio, exigens causam lucrifaciendi. Qua argutia non obstante, respondet

respondet. I. C. furtum esse, quia præcipua pars eius criminis concurrat ex dolosa contrectatione rei alienæ, & in odium furis adiicitur, tunc eum cense-ri lucrum facere rem alienam alteri donando. Sic enim videmus in causis civilibus non considerari interesse extra rem. l. si sterilis. §. cum per venditorem. ff. de actio. empt. In criminalibus autem, vel contra dolosos etiam remotum interesse considerari, glos. recepta, in. l. vna, verb. dupli. C. de sentent. quæ pro eo: & ibi Alber. col. 4. glo. l. 2. §. fin. & ibi Angel. in fin. ff. vti posside. Fab. & Aret. in. §. illud. Instit. ad leg. Aquil.

Infertur. 28. maximè ex vera declaratione. d. l. si pater. §. fin. ff. de donat. verum non esse quod ibi incautè inferebat Bart. quem sequuntur Angel. Cuna. & Imo. dum restringunt text. in. l. 1. §. in honorarijs, & §. licita. ff. de vari. & extraor. cognit. taxantem salarium aduocatorum, ne excedat centum aureos, pro singulis causis: Bart. enim & prædicti, diuersum putant in causis criminalibus, ineptè arguendo ex text. ibi de liberante alium à periculo: qui longè aliter intelligi debet, vt supra diximus. Contrarium enim verius dicendum est, cum aduocati merita maiora non sint in causis criminalibus, in quibus minus studium sufficit, ab eoque fides & diligentia, iure rationeque debetur: & idè talia merita frangere non possunt iuris regulas, licet ad actus voluntarios summam benevolentiam concilient: &

dict. l. 1. loquens de causis, nullo modo patitur restrictionem Bar. æque enim criminalibus congruit, vt probat tex. in. l. 1. §. quod autem. ff. de alex. luf. notat Ias. in. l. 1. §. sublata. ff. ad Trebel. Nec in dubio admitti debet differentia inter causam criminalem & civilem, iuxta. l. absentem. ff. de pœnis: ibi, *secundum morem priuatorum iudiciorum* quam regu. ex eo tex. colligit Bart. in. l. Papinianus. §. 2. ff. de inoffic. testam. Paul. in. l. consentaneum, ad fin. C. quomo. & quan. iud. Alex. in. l. diuortio, num. 11. ff. solut. matrim. Sed in alijs articulis plures differentia sunt inter causas criminales & civiles: vt tradit Hippol. in pract. crimin. §. expedita, nu. 63. & Afflict. lib. 2. constitut. Rubri. 29. nu. 48. Dec. consil. 429. ex, nu. 8.

Infertur. 29. ex sup. dictis, maximè in. 7. fundamento, contra communem, nu. 60. vere dicendam donationem liberalem, quæ fit à parentibus vel ab alijs quibus donatarius ab intestato successurus esset. Dices de hoc multa esse iura expressa in titulis. C. & ff. de donation. & in titu. C. & ff. de collat. maximè in. l. data. C. de donat. & l. donationes quas parentes. C. de donat. int. vir. & vxo. Ego fateor hoc indubitatum esse, id autem memoro, quia contra ea iura, & contra communem sensum, diuersum scribunt aliqui non indocti, decepti per tex. in. l. vna. C. de impon. lucrat. descrip. libro. cuius verba illorum errori colorè præstant, ibi, *debiti potius solutio, quam mune*

ris oblatio: & ibi, debitum naturale: vbi Bart. id colligere videtur, nu. 1. versicu. fa-
teor tamen: & Plat. nu. 2. Aret. con-
fil. 17. nu. 3. & alij quos citat Tiraq. de
retract. ligna. §. 32. glos. 1. nu. 47. dete-
rius autē & generalius Exea de pact.
nu. 83. qui tamen solo instinctu ratio-
nis (quāuis tot iura in contrarium
non extarent) resistere debuissent.

Nec obstat dict. l. 1. illa enim verba ibi
scribuntur ad vitandam odiosam exa-
ctiōnem impositam acquisitioni ex
causa lucratiua: à quo onere eximun-
tur succedentes ascendentibus, vel ab
eis donationem accipientes: & ita Bar.
tantū loquitur de statuto inducente
gabellam in donatiōibus: & ita Aret.
d. consil. & scribent. in. l. in suis. ff. de
liber. & posthu. ideoque ad alios ter-
minos id trahi non debet.

Infertur. 30. ad tex. in. l. 1. §. 1. versu.
quod autem: & §. sed si libertus. ff. si
quid in fraud. patron. vbi. I. C. inquit,
non fieri fraudem patrono quando li-
bertus donat filio suo causa mortis,
vel filiam dotat. Quæ iura notat Ioā.
Fab. in proæm. Instit. in verb. Iustinia-
nus, vel Alemanicus: ad hoc quòd do-
natum descendentibus, non venit ap-
pellatione lucri vel acquestus. Sequi-
tur Benedi. in. c. Raynucius, verb. &
vxorem, nu. 791. & alij quos citat Ti-
raq. de retract. ligna. §. 32. glos. 1. nu.
43. & sequent. Boër. in consuet. Bur-
degal. fol. mihi. 59. col. 2. Sed quāuis
Fab. opinio. vera sit ad effectum con-
suetudinis de qua agunt, fundamen-
tum tamen non est verum, cū ex

præcedentibus constet, veram libera-
lemque donationem appellari, quæ
liberis fit: ideoque insinuationem exi-
gi, vt in. l. data. C. de donat. Sensus
autem. I. C. in dicta. l. 1. in dictis. §. in
eo consistere videtur ex mente Alber.
quia quum libertus filios habet, non ei
succedit patronus. l. intestato. ff. de
suis & legit. hæred. l. liberto. 18. ff. de
bon. libertor. §. sed nostra, Institu. de
successio. libert. & consequenter non
est tunc quid de fraude agatur: idque
significat text. in dict. versu. quod au-
tem, ibi, *nam cui liberum fuit legare filio.*

Infertur. 31. in cōfirmationem præ-
cedentium, quòd videmus dotem
censeri causam lucratiuam quoad mu-
lierem, etiam si sit filia dotantis: vt
probat text. in. l. fina. §. si à Socero. ff.
quæ in fraud. credit. ibi, *quia intelligitur
ex donatione ad eam peruenisse:* quem text.
commēdat Alex. in. l. in fideicommiss-
sariam, col. 2. in princip. ff. ad Trebel.
ad quem tex. non aduertunt, qui fre-
quentiùs in filia contradicunt arguen-
tes ex reg. l. fin. C. de dot. prom. l. qui
liberos. ff. de rit. nup. quibus habetur,
patrem teneri filiam dotare, vt arguit
Soci. nepos, consil. 19. nu. 8. lib. 1. Et in
extraneo dotante id magis procedit,
vt tradit Alex. consil. 71. nu. 1. lib. 4.
& alij quos citat Molin. in libr. de do-
natio. factis in cōtract. matri. ex. n. 64.
Quoad matrimonium autem sem-
per dos censetur causa onerosa, vt pro-
bat idem text. in. d. §. fin. versu. in ma-
ritum, ibi, *non magis quàm in creditorem:*
& ibi, *quum indotatam vxorem ducturus non
fuerit:*

fuert: & ita resoluit Bart. ibi, cuius doctrina recepta est, secundum Ias. in §. item si quis in fraudem, nu. 30. Instit. de Action. Palat. in repet. c. per vestras §. 71. incip. In constituenda, n. 7. Arias in l. Tauri. 27. n. xi. hoc etiam probatur ex l. fin. in princi. C. de iure dot. vbi Imperator aperte significat, etiam iure antiquo in dote, respectu viri, non fuisse necessariam insinuationem, quia non censebatur donatio, sed causa onerosa, text. in l. ex promissione. 18. ff. de action. & oblig. quam extollit Ias. in l. Nensennius, n. 4. ff. de re iudic. Quo ad mulierem verò inquit dicta. l. fin. necessariam fuisse insinuationem, cum dos à patre non dabatur. Hodie autem nouo beneficio in dote statuit lex illa, vt nec quo ad Mulierem necessaria sit insinuatio, quàmuis quo ad eam verè donatio sit: & ita Alber. & alij ibi: Dec. consil. 414. num. 15. Anton. Canar. de insinuatione. 2. parte, quæst. 4. nu. 4. Bald. Nouel. in l. 1. nu. 339. & 342. ff. solut. matrimo. & in tracta. dotis. 5. parte, nu. 5. Ex quo cauendum est à glos. 1. in dicta. l. fin. ibi, *ideò exigis cauendum magis est à Ioan. Anan. in c. cum tu, versicul. 4. quæritur, in fine, de vsur. vbi contra dictam. l. fin. miserè inquit necessariam esse insinuationem in dote: idq; iuoluntè refert Tiraq. in l. si vnquã, verb. donatione, n. 194. Infertur. 32. ad quæstionem, an dos ob ingratitudinem sequutam reuocari possit: sæpè enim in scholis traditur speciale esse in dote, vt ob ingratitudinem reuocari nequeat, idque apud*

scribent. receptius videtur. Ita enim indistinctè notat Salic. per text. ibi, in l. si dotem. 24. C. de iure dot. & tanquàm receptum tradit Boër. decisio. 27. dicens esse text. expressum, in d. l. si dotem: idque in dote tradita, tenet Bald. in dicta. l. fin. num. 11. C. de dot. promiss. quem sequitur Ias. in §. fuerat, n. 117. Instit. de action. vbi Imo. malè citat: Boër. autem indistinctè inquit ingratitudinem non officere dote datae vel promissæ: & in dote promissa, melius adduci potest text. in l. cū post. 70. §. patrona. ff. de iure dot. vbi nullus ex scribent. notat: quicquid eos malè citet Boër. vbi sup.

Sed contra prædictos verioremi puto opinionem Rip. in l. fin. quæst. 51. C. de reuoc. donat. vbi regulam constituit, vt datum causa dotis, ob ingratitudinem reuocari possit: quod ego probo efficacius ex præcedentibus, cū dos respectu mulieris verè inter causas lucratiuas cõnumeretur, & ita hæc opinio Rip. intelligenda est: respectu enim viri procedere nõ potest, qui ob causam onerosam dotem accipit, ideoque ob ingratitudinem ab eo reuocari nõ posset, secūdū ea quæ diximus in præcedenti illatiõne: minusq; ob ingratitudinem mulieris poterit à viro dos auocari, ea autè ad vxorẽ reuersa, soluto matrimonio, poterit ab ea ob ingratitudinem reuocari: vt concludit Rip. & dubitans sentit Palat. in l. Tauri. 31. num. 59. quæ resolutio in viro & vxore ingratissimè dotanti, amplectenda est, quia fundatur in præcedenti resolutione: & differentia

ferentia inter causam lucratiuam & onerosam, in qua consistit tota vis huius articuli.

Nec obstant iura. d. l. si dotem, & d. §. patrona: quia loquuntur in muliere ingrata dotanti, ne eius ingratitude noceat viro, à quo ibi dos non auocatur, quia scilicet quo ad eum, causa onerosa est: non verò negant quin dos reuerfa ad ingratham reuocetur.

Bene tamen ex. d. §. patrona, respectu viri, reijcitur differentia, quam Bal. & Ias. vbi sup. tradebant inter dotem datam & promissam, in quo etiam labitur idem Ias. in. l. patre furioso, nu. 29. versicu. 10. ff. de his qui sunt sui: idque suadet ex reg. l. sicut. C. de acti. & obliga. l. qui actionem. ff. de reg. iur.

Quoad mulierem autem, vt dos ab ea reuocari possit ob ingratitude, intelligere contra Rip. vbi sup. nu. 171. etiam si foemina esset inops, atque ob id dotans moueretur principaliter amore Dei: licet enim tunc scribent. appellent dotem magis piam, vt per Ias. in. l. cum ijs. §. cum mulier. ff. de condi. indeb. per Nouel. de dote. 6. parte, priuil. 44. Palat. in cap. §. 61. Hispan. Arias. l. 27. Tauri, n. 60. Dec. notanter consil. 348. nu. 4. Alex. in. l. si certis, nu. 5. C. de pact. tamen ingratitude mulieris non debet esse impunita: tunc enim magna ratio suadet poenam exigere, vt inquit. I. C. in. l. si à reo. 71. §. illud quod vulgo. ff. de fideiussio. Nec esset æquum vt magis piè donanti adimeretur, quod alijs donato-

ribus conceditur. Nec donatarius excusari debet prætextu pietatis, qua donans motus fuerit: ab exterioribus enim in foro contentioso iudicandum est, non autem ab ijs quæ animo retinentur: vt in. l. si repetendi. C. de condi. ob caus.

Hæc pleniùs tractata volui, vt eradicentur plurima, in quibus (ni fallor) non sine periculo ac pernicie Reipub. erratur.

63 Vtilis quæstio est de locatione aduentitiorum, quatenus pater locare possit: illudque expeditum videtur, vt valeat locatio ad modicum tempus, si filiusque eam seruare teneatur, etiam finito usufructu patris: quod probatur ex hac. l. & l. cum oportet, dum patri plenam administrationem concedunt. Probatur magis, quia talis locatio ad breue tempus, alienationem non continet, secundum veram & receptam omnium traditionem, vt infra. probatur fortius: quia minor tenetur stare locationi factæ à tutore vel curatore, finita tutela vel cura, vt resoluit Cin. in. l. emptorem, col. 2. C. loca. Bart. Paul. Alex. & omnes in. l. si filio. §. si vir. ff. solut. matri. Soci. consil. 125. nu. 6. lib. 1. vtque receptissimum tradit Couarru. lib. 2. resolut. cap. 15. nu. 5. in medio, & num. 6. in princip. Qui omnes, & alij quos omitto, ad id citant text. in. l. si tutelæ. 9. ff. de admin. tuto. quæ tamen non loquitur de locatione, sed de pecunijs mutuò datis: à fortiori autem id dicendum in patre, qui longè plus potest, vt in

vt in discursu huius. l. probauimus: qđ videtur colligi posse ab Hispano Ant. Gome. libro de contract. cap. de locat. nu. 8. fol. 27.

Alia inspectio est in locatione ad longum tempus, circa quam præmitto, aliquando apud Iureconf. distingui inter locationem ad longum, locationemq; ad breue tempus: sed hoc rariùs quàm Docto. putat. Non enim fit ea distinctio in. l. 1. ff. si ager vectig. vt ab omnibus malè citatur: inuenitur autem ea differentia in superficiario, in. l. 1. §. quod autem, in. 1. ff. de superficiab.

Antè alia verò in hac differentia locationis ad longum, & locationis ad modicum tēpus, receptum est: ad longum tempus dici locationem decēnij vel vltra, vt resoluit glos. in. l. 2. in fin. ff. si ager vectig. quæ sententia probatur à Bart. & alijs in dict. §. quod autem. l. 1. ff. de superficiab. tradit Paul. in. l. si filio. §. si vir, nu. 2. ff. solut. matri. Alex. consil. 17. col. 1. lib. 4. Platea in. l. 1. C. de administra. Reipub. late Ias. consil. 94. lib. 1. & consil. 29. Ioa. de Amic. consil. 25. Dec. consil. 292. n. 1. Socin. Nepos consil. 66. nu. 5. lib. 2. Cardinal. Paris. consil. 98. lib. 4. quod cōsuetudine receptum esse tradit Bal. in. l. iubemus nulli, col. 2. C. de sacros. eccles. Soci. consil. 32. col. 1. lib. 1. Anan. in. c. fin. num. 13. ne Præla. vices suas: Dec. dict. consil. 292. nu. 1. idque receptissimum asserit doctiss. ac diligentiss. D. Couas Ruu. lib. 2. resolut. cap. 16. & hanc resolutionem semper pro-

bāt leges regię apud Lusitanos, vt lib. 3. tit. 32. in princip. & lib. 4. titu. 6. §. an tepen. & titu. 64. in princip.

Similiter locatio dicitur ad longum tempus, quando fit ad vitam locantis vel cōducentis: vt tradit Alex. consil. 119. in fin. lib. 3. Aret. consil. 55. nu. 2. Dec. consil. 204. Bald. in. l. 6. ff. de vsufruct. quod cum præcedenti receptum dicit, insignis præceptor Nauarrus, in. c. 1. §. 1. de pœnit. distinct. 5. notat Corne. consil. 243. lib. 3. quem sequitur Boer. decisio. 234. col. 2. in princip.

Dicitur etiam locatio ad longum tempus, reiecta verborum cautela, quando fit ad nouem annos, adiecto pacto, vt finito illo tempore, incipiat aliud quod iunctum excedat decennium, maximè vt fraudes vitentur: vt notat Cardin. dict. Clement. 1. §. fina. de reb. eccles. Faber. in. §. item finitur Institu. de vsufruct. Aret. in. l. si quis ante, col. 1. ff. de acquir. possess. Alex. consil. 265. lib. 2. & consil. 104. num. 6. lib. 3. & in. l. si filio. §. si vir, ad finē. ff. solut. matri. Felin. in. c. quæ in ecclesiis, nu. 87. de constit. Ias. in. l. manumissiones, nu. 7. ff. de iust. & iur. & cōsil. 94. lib. 1. & Socin. consil. 99. nu. 8. lib. 1. Papiens. in forma libelli ad ficti. præsta. pag. mihi. 364. nu. 2. Curt. de feud. 4. per. nu. 92. late Molinæ: in cōsuetut. Paris. §. 41. nu. 36. fol. 327. Ex quo cauebis à Bald. errante in hoc, in. l. voluntas, num. 6. versicul. idem puto. C. de fideicom. in quo alibi variavit idem Bald. vt refert Alex. in. l. si domus.

domus. §. fina. ff. de legat. 1. ad fin.

Dicitur præterea locatio ad longum tempus, quæ fit eo pacto ut dureret quamdiu locator voluerit, ea enim incertitudo magis longum tempus quam breue inducit: ex regu. text. & Bar. in. l. sufficit, vbi Ias. ff. de condict. indeb. l. iuris peritos. ff. de excusa. tuto. quod in his terminis sentit Deci. consil. 204. col. fina. idque in specie tradit Soci. Nepos, consil. 63. nu. 11. lib. 2. & ibi eleganter idem intelligit, quando ea incertitudo voluntatis refertur ad conducentem: quod dixit prius Marti. Lauden. in repe. Rub. ff. de rei vend. nu. 5.

Si autem locatio fiat sine expressione temporis, censetur ad breue tempus, nempe, ad vnicum annum: ex vulgari regu. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verbo. signifi. probaturque magis ex decisione. l. item quæritur. §. qui impleto. ff. locat. & in terminis ita tradit Soci. Nepos, consil. 25. nu. 3. lib. 2. Ex quo limitatur quod in materia criminali habet text. summè notandus, in. l. sine præfinito. 23. ff. de poen. quem extollit Ias. in. §. curare, nu. 46. Institu. de action. & l. 5. §. 1. nu. 38. ff. de re iudic. & Platea in. l. nemo, nu. 6. & 8. C. de exacto. trib. Gomez. in. §. quædam, nu. 22. Institu. de action. Dec. in cap. ex literis, nu. 10. de constitu. apud quos eum text. ornatum & explicatū videbis: tradit etiam Tiraq. de retrac. conuent. §. 1. glo. 2. nu. 4.

64 Ad quæstionem nostram tutius dicendum videtur, regulariter filium nō

teneri seruare locationem ad longum tempus à patre factam in aduentitijs, vt sic finito vsu fructu patris, filius rem consequi possit à conductore tanti temporis, sicut euincere potest ab eo in quem alienata fuisset. Cùm enim alienatio hîc prohibeatur, occurrit receptissima doctrina scribent. qui talem prohibitionem extendunt in dictis locis, ad locationem longi temporis: idque notant Canonis. in. d. Clement. 1. & in. d. c. nulli, de reb. ecclesi. & Doctor. communiter, vt tradit Couas Ruu. dict. cap. 16. col. 1. libr. 2. & Bellamer. decisio. 748. Dec. consil. 142. nu. 3. Alex. consil. 17. lib. 4. Boeri. d. decisio. 234. Angel. Aretin. post Fabr. in. §. adeo, nu. 1. in fin. Institu. de locatio.

Idem in simili notant scribent. de tutore vel curatore, quòd non possit locare ad longum tempus, sicut nec alienare: vt tradit Alex. consil. 117. li. 5. Boer. d. decisio. idque magis iuuatur ex magnis effectibus talis locationis, secundum receptas sententias.

Sed posset ea locatio à patre fieri ex causa necessaria, vel tam vtili, vt à filio retractari nequeat: cùm iuxta receptam sententiam Azon. absque decreto pater alienare possit, vt sup. deduximus in. 2. parte. Atque ita conductor seu emphiteuta conuentus à filio, aduertat quibus modis iustificare possit titulum à patre obtentum.

Hoc autè, ne tunc filius teneatur stare locationi ad longum tempus, comprobatur ex recepta sententia Bart. & aliorum in. l. codicillis. §. instituto. ff. de lega.

de legat. 2. contra glos. ibi, in vltim. scholio, quæ mirabiliter contradicebat, volens locationem etiam ad longum tempus, non dici alienationem: ideoque opinionem glos. communiter reprobari, inquit Paul. in l. fina. C. de reb. alien. & Imol. in l. si filio. §. si vir. ff. solut. matrimon. & in cap. ad audientiam, nu. 2. de reb. eccles. Alex. d. §. si vir, nu. 25. Angel. in dict. §. adeò, post princip. Institu. de locatio. Cæpol. in l. alienationis verbo, nu. 8. ff. de verb. signi. Alex. consil. 165. lib. 2. Soci. Nepos, consil. 56. lib. 2. Afflict. in constitut. Neapol. lib. 3. Rubri. 5. ad finē. Couas Ruu. dict. cap. 16. col. 2. lib. 2. resolut. Et multa in proposito circa locationem ad longum tempus, ad varios articulos tradit Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glos. 14. ex nu. 79. post Boe. videndum. d. decisio. 234.

Illa tamen opinio glos. reprobatae saluari solet quoad duos effectus. 1. ad vitandam pœnam alienanti impositam: licet enim prohibita alienatione, prohibeatur etiam talis locatio ad longum tempus: pena tamen alienanti imposita, non extenditur in administratorem ita locantem: vt tradit Bero. in cap. nulli, nu. 32. de reb. eccles. & melius Couas Ruu. d. c. 16. col. 3.

Quod iuuatur ex glo. Clem. 1. de consang. & affinit. de qua Ias. & Dec. in l. 2. col. fina. ff. de iurisd. omn. iud. Iuuatur etiam ex doctrina Ioan. Andr. in cap. dispendia, de rescrip. in. 6. vbi tradit, quod quamuis extendatur lex pœnalis, non tamen extenditur eius

pœna. sequitur Panorm. & plures, quos refert Ias. in l. 2. ad finem. ff. de iniur. vocan. Corset. in notabil. verb. extensio, fol. 142. col. 4. idem scripsit Bal. & alij quos (non citato Ioan. Andr.) refert Hippol. singu. 300. faciunt quæ cumulat Ias. in l. cum quidam. ff. de liber. & posth. Felin. in cap. cum Ioannes, nu. 33. de fide instru. Dec. in l. factum. §. in pœnalibus. ff. de reg. iur. & alibi sæpe scriben.

Ex quo in nostra materia dici posset eleganter, quod licet pater alienans aduentitia, aliquando priuetur administratione, vt in superiori parte diximus, non tamen remoueatur ob longam locationem: pœna enim vt odiosa restringenda est, secundum glo. c. fin. de iure patro. cum vulgar. in quo tamen vltra omnes, & cõtra proximè citatos, non indistinctè hoc probarem, sed magis inspicere, an pater sciens an ignorans iuris prohibitionem, emphyteusim vel longam locationem cõcesserit, vt fraudibus obuie tur, argu. l. 1. §. fin. ff. de calumni.

Saluatur. 2. glo. in d. §. instituto, secundum Beroum in d. c. nulli, nu. 32. quando in tali longa locatione adijceretur pactum, vt in cõductorem nullum dominiũ, nullumq; ius reale trã feratur: quod prius scripsit Bald. in d. §. & in l. si domus. §. si. ff. de legat. 1. & ibi Alex. ad fin. post Imol. Idem probant Imol. & Alex. ad Bar. in d. §. instituto: & Aret. in l. si quis ante, col. 1. versicu. ita puto. ff. de acquir. poss. & Chail. in consuet. Burgund. Rubric.

9. §. 10. nu. 39. fol. 313. col. 3.

Sed cauendum est ab hac saluatione Beroi, Baldi & aliorum quos ipse non citat: rarò enim vel nunquam procedere potest, maximè in materia quam tractabat idem Bero. circa prohibitionem alienationis rerum ecclesiæ: siimiliter in prohibitione huius. l. & in alijs rebus minorum, & generaliter vbicunq; alienatio prohibetur, ne damnum fiat successori vel alij. Incommodum enim & fraudem pateretur tertius ille, si quando succedit, inueniret rem penes conductorem longi temporis, cum eius intersit tota re frui, non tantum pensione locationis, vt constat ad sensum: ideoque damnum non vitatur ex clausula vel pactione verbali, quæ malignè adijci potuit in tali locatione: vt melius aduertisse videtur Bald. in Authen. hoc ius, col. 1. C. de sacros. eccle. & cum eo Moline. & Fabian. quos cordatè refert & sequitur D. Couas Ruu. (quæ sæpiùs libenter allegamus), dict. lib. 2. resolut. cap. 16. col. 2. in princip. versicu. & id verum est: vbi Beroum & alios in cõtrarium omisit. Pro quo etiam addo Ias. optimè hoc probantem, consil. 94. col. fin. lib. 1. & ita Cuman. (qui non allegatur) in dict. §. instituto. 2. lectur. quod iuuatur ex reg. text. & Bart. in. l. Scius & Augerius. ff. ad leg. falcid. Effectum enim non verba considerare debemus. l. si vno. ff. locat. cum vulgar.

65 Alios effectus locationis ad longum tempus, plenissimè & seriatim

hic tradere possem, vltra Beor. dict. decisio. 234. & Tiraq. dict. loco de retract. quibus multò plura alibi addo, quàm ipsi adducant. Interim verò ex his receptis sententijs aptè & vtiliter infertur ad quæstionem sæpissimè in praxi agitatam: an possidens maioratum, seu bona perpetuò relicta familiæ, possit bona maioratus in emphyteusim concedere, vel in longum tempus locare: in quo variè iudicatum vidi. Mihi autem verius videtur, vt nec emphyteusis, nec locatio ad longum tempus effectum habeant, mortuo possessore maioratus qui ita locauit, ac proindè successor nullatenus teneatur seruare talem emphyteusim vel locationem. Ius enim possessoris locantis tantum ad vitam est, & ideo finito iure dantis, finitur ius accipientis, iuxta regul. l. lex vectigali, & ibi glos. verb. euanuisse. ff. de pigno. Probaturque magis ex communi opinione proximè relata, contra glos. in dicta. l. codicillis. §. instituto. ff. de legat. 2. vbi in terminis circa bona relicta familiæ, Bart. & reliqui volunt, non admittendam locationem ad longum tempus, siuilemue actum, in fraudem vel damnum successoris: idque magis probatur ex decisione & ratione text. in. l. si quis domum. 9. §. 1. ff. locat. vbi locatio à fructuario facta, finitur extincto usufructu: & ibi notat Paul. num. 3. & in terminis circa bona maioratus, ita resoluit Anton. Gomet. l. 40. Tauri, num. 84. Et vltra cum

eum satis hoc colliges ex Bal. in. l. fin. §. sed quia, in fi. C. commu. de lega. & in. l. emptorem. n. 5. & 6. C. de loca. ex Ias. consil. 29. & consil. 94. lib. 1. Idque planius procederet vbi non solum bona familiae relinquerentur (quod sufficit, cum ex eo resultet prohibitio alienationis) sed etiam alienatio expressim prohibita fuisset, vt frequenter contingit. Potentior enim à multis censetur expressa prohibitio, ex glos. in. l. nulla. C. de iure dot. Paul. in. l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. 2. Pala. in Rubri. §. 16. Tiraq. de primogen. quæst. 61. Esset enim lōgè iniquum, successorem maioratus fraudari integra possessione rerum, easq; penes extraneos videre, cōtra præceptum & voluntatem primi instituentis, à quo ipse capit, non ab antecessore: iuxta. l. 3. & ibi Bart. ff. de interdict. & releg. l. vnum ex familia. §. 1. ff. de legat. 2. tradit Curt. iun. consil. 25. Molin. in consuetu. Paris. §. 22. nu. 83. & 85. Deci. consil. 445. ex. n. 23. notabiliter Afflic. lib. 2. feud. tit. de inuest. de re alie. fact. §. quid ergo, nu. 21. Gozad. consil. 75.

Nec obstat erroneum fundamentū quo in hac. q. aliqui contradicunt, arguētes ex eo, quod res ecclesie permittuntur in emphyteusim cōcedi in tres generatiōes: quod nec verum est, nec vrget. Regulariter enim res ecclesie sine solennitate, vltra decennium locari non possunt, ex Clem. 1. cum glo. & communi sentētia: & c. nulli, de reb. eccles. non alie. idq; magis prohibetur ex cōstitutione Extrauag. Pauli. 2. am

bitiosè, eod. titu. Quando autem emphyteusis vel talis locatio permittitur tanta requiritur causa, solennitas, & tractatus, vt inter doctos regula negativa maneat, quæ limitatur ex necessitate vel magna vtilitate ecclesie: atq; ita retorquetur fundamentum illud de rebus ecclesie ad bona maioratus.

Item ea argumentatio impertinens erat, quia ecclesia eadem semper est: causa autem & solennitas, sine quibus alienatio fieri non potest, remouent suspicionem fraudis. At in bonis maioratus, omnia hæc cessant, cū emphyteusis vel locatio libere fieret à possessore, semperq; maxima fraus fieri posset successor, vt benè aduertit Bal. in. d. l. emptorē. n. 5. C. de loca. Quapropter adherendū est verissimis iuris regulis, vt possessor maioratus, tāquā restrictè dominus, vel vsusfructuarius locare possit ad vitā suam, nec successor amplius obligetur.

Qua in re vtilis est inspectio, an locatio vel emphyteusis, vltra legitimū tempus facta, in totum vicietur, an saltem intra tempus licitum sustineatur: in quo variant Bart. & Bald. alijque scribent. ad intellectum text. in. §. emphyteusim, in Authen. de non alien. aut permutan. tradunt Ias. & Doctor. in Authen. qui rem. C. de sacros. eccles. Afflic. decisio. 107. Prob. ad monach. in ca. fin. de pœnitent. & remis. in. 6. meliùs Molin. in consuet. Paris. §. 41. quæst. 10. fol. 328. & notabiliter D. Couas Ruu. libr. 2. resolut. cap. 16. ex nu. 5.

66 Vides ex sup. citatis, maximam cōstitui differentiam ab omnibus scribent. iuris ciuilis & canonici inter eas locationes: totum effectum temporis tribuentes: vt scilicet locatio ad breue tempus, nullo pacto dicatur alienatio, nec aliquam speciem dominij transferat, nec vllam realem actionem præstet: ita intelligentes tex. in. l. non solet 42. ff. loca. cū simil. Ideoq; eam in bonis ecclesiæ admittunt, vt per omnes vbi sup. per Cardin. Paris. consil. 98. li. 4. In cōductorem autem ad decenniū vel aliud longum tempus, asserunt in differenter omnes vtriusq; iuris interpretes, in tot locis sup. adductis: & vbiq; transferri dominium vtile, eiq; dari actionem in rem, ideoq; talem conductorem emphyteutæ æquiparant: ita enim eos æquat Ioan. Fab. in. §. itē finitur, post princip. Institu. de vsufr. & in. d. §. adeo, ad fin. Institu. de locatio. Aret. consil. 55. Felin. consil. 25. Ias. in. l. naturaliter, nu. 15. ff. de acquir. possess. & in. l. 1. nu. 34. & l. 2. nu. 39. & in. l. fin. n. 2. C. de iur. emphyte. & alibi sepe Doctores.

Omissis autem multis de locatione ad longum tempus, memorandū putauit quod superius perstrinxi, rarissimè apud Iureconsultos reperiri talē differentiam inter conductionem ad longum tempus, & conductionem ad modicum tempus, credoq; vnicò tantum loco eam à I. C. traditam, in. l. 1. §. quod autem. 1. ff. de superficiib. vbi Vlpian. in superficiario conductore distinguit inter cōductionem breuis, &

cōductionē longi tēporis, alteri negās alteri cōcedens in rē actionē. Quæ explicita plenaque decisio, cogere videtur, vt ex ea suppleamus, quod in alijs locis idem Vlpian. & Paulus respondent, superficiario vtilem in rem actionem competere: vt in. l. in prouinciali. 3. §. si ego. ff. de nou. oper. nuntia. & in. l. superficiario. 74. ff. de rei vendic. & in. l. tutor. 17. §. fin. ff. de pign. actio. Ad quæ iura aduerto vltra omnes. 1. quòd ea actio in rem à prætore dari dicitur, vt habet tex. in. d. §. si ego & in. d. l. superficiario: ex quo videtur intelligendum verbum, *hodie*: in. d. §. si. quasi ius prætorium recentius sit, ex. l. ius autem. §. 1. ff. de iust. & iur. 2. aduerto, quòd. I. C. in. d. l. superficiario, inquit, causa cognita prætorem illi actionem in rem polliceri: quæ causæ cognitio necessariò continet eam inspectionem, vt conductio sit ad longum tempus, ex. d. §. quod autem. 3. magis aduertendum puto, quod. I. C. addit in. d. §. quod autem: conductori ad longum tempus, causa cognita in rem actionem dari, vt patet ex illis verbis, *sanè causa cognita ei quoniam ad modicum tempus conduxit superficiem, in rem actio competet*: proximè autem dixerat conducti ad breue tempus eam actionē negari. Quæ verba innuere videntur, nec longum tempus sufficere ad eum effectum. 4. aduertendum nimis est, in solo superficiario id à Iureconsultis scribi, non in alio conductore causam habete à persona priuata, ne obijcias tex. qui passim malè citatur, in. l. 1. §. qui in perpetuum

uum. ff. si ager vectig. vel emphy. pe-
ta. vt infra explicabo.

Facile igitur contra omnes scribē.
tentari & sustineri posset, vt regulari-
ter conducens ad decēnium, vel pau-
lò longius tempus, iure civili nullum
dominium consequatur: quod à mul-
tis annis cogitavi, nec semel legendo
admonui: idemq; nouissimè sensisse
videtur Connanus lib. 7. ca. 12. Char.
535. In quam sententiam induci potest
d. §. quod autem, dum causæ cognitio
nem cum longo tempore exigit, qua-
si solū tempus nō sufficiat. Illa enim
adiectio causæ cognitionis regulam
impedit, magisq; rem in ambiguo re-
linquere solet. l. fin. in fine. ff. de actio.
& oblig. l. si ita stipulatus. 97. §. si tibi.
ff. de verb. oblig. l. verum. 12. §. scien-
dum. ff. de minor.

Ad idem vrget, non reperiri in alijs
eam differentiam conductionis ad lō-
gum vel breue tempus, videtiq; singu-
lare ius in superficiario, quum de eo ex
tra titulum de locato separatim tracte-
tur in titulo, de superficieb.

Quòd si instares, quæ esset causa
specialitatis in superficiario (de quo tā-
tū illa iura loquuntur) posset forsitan
coniici, singulare ius in superficiario in-
troducendum, vt maior cura & ornatus
domuum habeatur: in quo utilitas rei
pub. versari censetur, text. in. l. si quis.
C. de ædific. priuat. ibi, *publicū decus. tex.*
in. l. præscriptio. C. de oper. publ. ibi,
ornatū & cōmodū, ad decorā faciem ciuitatis: Ex
quibus elegāter intelligi potest, quod
in simili respōdet. I. C. in. l. quòd si vir.

15. ff. de donat. int. vir. & vxor. vbi con-
tra regulam & iuris prohibitionem
valet donatio inter coniuges, ad refe-
ctionem ædium: quod nec glo. nec a-
lius ibi percipit: possetq; hoc confirma-
ri auctoritate Alber. in. l. generaliter.
C. de Episc. & cleri. nu 5. Vndè quum
circa ædificia versetur publicavtilitas,
potuit speciale ius in superficiario in-
troduci, quando scilicet ad longum tē-
pus conduxit: quia tunc verosimiliter
curam mansionis suæ habebit, quæ ra-
tio non militat in conducente ad bre-
ue tempus.

Secundū quæ dicendum erit, dū
text. in. d. §. quod autem, ad effectum
dandæ actionis in rem, vltra longum
tempus, exigere videtur causæ cogni-
tionem, intelligatur: vt verba illa, *causa
cognita*, exponantur ex verbis sequenti-
bus, *non modicum tempus*, quasi in eo tan-
tū causa illa versetur, si conductio ad
longum tempus sit. Aliter enim in dif-
ficili maneret sensus eorum verborū,
ad quæ Doct. non aduertūt, cū opinio-
ni cōmuni nimis aduersentur, dū innu-
unt, cum longo tempore causam exi-
gi ad effectum de quo tibi.

Ideoq; si præcedentē interpretatio-
nē ad illa verba, *causa cognita*, non p̄baue-
ris, recurrendū videretur ad aliū intel-
lectū: vt scilicet causæ cognitio ibi re-
feratur ad clausulas cōductionis. Et di-
camus sentire. I. C. lōgum tempus nō
statim eos effectus inducere, nisi iue-
tur ex qualitate cōventionis, attēden-
do scilicet, quā potestātē locator cōdu-
ctori cōcedat: in ipsa enim locatiōe po-

terit addi clausula continens aliquam speciē dominij: & in eo dicitur versari causæ cognitio, quam verba. d. §. exigere videntur.

Sic igitur pro hac noua sententiā cōtra glo. & omnes retorquetur, vel saltem reijciē allegatio text. in. d. §. quod autem: in quod etiā induci potest tex. in. l. qui fundum. 35. ff. loca. vbi. I. C. refert locationem in plures annos, eamq; simplicem cēset, nec ius reale ex ea transferri: & verba illa, *in plures annos: decennium longiū sue tempus comprehendunt, nec sine diuinatione à gl. & Docto. restringuntur.*

Nec parū mouere debet, quòd in lōgo exactoq; tractatu de locato, nec I. C. nec Imperatores, eam temporis differentiam tradiderunt: imò omnē locationem (quod ad tempus attinet) æquare videtur. Si enim talis differentia vera esset, à iuris cōditoribus omitti non debuit, eiusq; omissio non leuiter arguit eam tutam non esse: argu. I. C. in. l. item apud Labeonem. 15. §. ait prætor. ff. de iniur. ibi, *ea enim quæ notabilia sunt, nisi specialiter notentur, quasi neglecta videntur:* tex. autem in. d. §. adeò, Institu. de locatio. nō distinguit inter locationem modici vel longi temporis, tantumq; separat conductionem simplicē ab emphyteusi perpetua: & ita tex. qui malè à scribent. citatur, in. l. fina. C. de locat. præd. ciuil. quod alibi videtur aduertisse Cuma, in. d. l. codicillis. §. instituto, nu. 3. ff. de legat. 2.

Iuxta quā nouam nec incoloratam sententiā, periclitantur multa quæ scri-

bēt. incautè cumulant, ad effectum cōductionis longi temporis, eam ex decennio æquantes perpetuæ emphyteusi, quæ alibi, Deo duce, explicitè persequar. Interim verò posset ex his comprobari quod in casu particulari cōtra plures tentauit Imol. in. l. vectigalia. §. 1. ff. de public. & vectiga. quem dubitans videtur sequi Ias. in Authen. qui rem, n. 15. C. de sacros. eccles. Hinc etiā iustificabitur consuetudo, quam contra scribētium opiniones refert Boër. decisio. 234. ad fin. & quod tradit Tirraq. lib. 1. de retract. §. 1. glo. 14. nu. 84.

67 Dixi hanc nouam sententiam iure ciuili sustineri posse, quia non intendo hīc miscere singulares nouioresq; sanctiones iuris pōtificij in rebus ecclesiæ, vt etiam aduertisse videtur Cuma, in. d. §. instituto. l. codicillis. 2. lectu.

Dixi etiam facilè eam sustineri posse, quia scribent. pro communi, duo tantum iura adducunt, nempe. d. §. quod autē. l. 1. ff. de superficieb. cui proximè satis fecimus, magisq; contra communem induximus. Citant 2. tex. (qui in ore omnium est) in l. 1. §. qui in perpetuum. ff. si ager vegiet. vel emphyt. petita. ad quem præsens tractatus tendit: agit ibi. I. C. de agro vectigali Reipub. vel fisci: ita enim colligitur ex tota litera, idq; suadetur ex natura verbi, quod propriè agros Reipub. vel fisci, nō priuatorum designat: vt tradit Alcia lib. 3. dispunc. cap. 10. quem sequitur Spiegel. in lexic. iur. verbo vectigales. Et non citato Alcia. idem tradit Connā. lib. 7. fol. 533. & Coraf. in. l. ei qui, nu.

18. ff. de seruitu. Et sic patet tex. in. d. §. qui in perpetuum, totumq; titulu illu. ff. si ager vectigal. loqui de conducete fundu reipub. & consequenter no recte trahi ad agros priuatoru: iuxta vulgarem regu. c. non ne, de praesumpt.

Quo prae habito aduertendu est contra omnes scribent. q; text. in. d. §. qui in perpetuum, etiam si loqueretur de conductione habita a priuato, non probaret communem allegationem: no enim loquitur simpliciter de locatione ad longum tempus, sed de conductione in perpetuum, nec vnquam finienda, qua diu vectigal soluatur: verba enim illa, *in perpetuum fruendum*: iure adaptari non possunt ad conductionem. 10. vel. 20. annorum, sed in perpetuum, vt sonat: quod aperte probat tex. in. l. 8. ff. de usufr. lega. ibi, *perpetuo*: & ibi, *unde centum annos*: & in. l. an usufructus. 63. ff. de usufr. ibi, *ne perpetuus fieret*: & ibi, *centum annis*: quibus iuribus fortius probatur etiam ex spacio centum annoru, proprie non dici quid perpetuum: vt bene ponderat Barbat. consil. 20. lib. 4. Rip. in. l. 2. col. 1. ff. solut. mati. licet alibi aliter sumatur, vt per glo. l. 1. ff. pro socio.

Sed magis conuincitur error communis allegationis, attenta. l. 3. eiusdem titu. ff. si ager vectiga. vbi idem. I. C. Paul. qui in dict. §. dixerat, ex conductione in perpetuum competere in rem actionem, subdit idem esse si ad tempus locatio fiat: quam diu enim conductionis tempus finitum non sit, idem ius competet conductori: & sic patet in terminis illius titu. non esse differen-

tiam inter locationem ad longum modicumue tempus, cuius rei statim rationem explicabimus.

Nec enim teneri potest interpretatio glo. in. d. l. 3. dum ibi illa verba tex. *ad tempus*: intelligit no modicum: quod etiam dixit glos. in. c. 1. verbo. alienationes, de cap. Corrad. licet enim ibi nemo aduertat, securè dicendum est. I. C. in verb. *ad tempus*: plane sentire de conductione ad modicum tempus: diuinatorium namq; & ineptum esset subaudire non modicum, tum ex proprietate verborum, tum aperte ex. I. C. in. d. l. 1. §. quod autem. ff. de superficie. ibi, *ad tempus*: vbi illud verbum necessario significat modicum, etiam per gl. Bart. & omnes, male in hoc sibi constantes. Qui etiam debuissent aduertere, q; I. C. in. d. titu. si ager vectigal. ad effectum vtilis domini, actionisq; in rem, aequiparat conductionem longi & brevis temporis: quod ibi durum videbatur glo. & Docto. existimantibus nec in eo casu nec in alio procedere posse talem aequiparationem, semperq; retinendam illam temporis differentiam, quod alibi melius aduertunt, vt statim deducam.

Verus igitur intellectus ad. d. §. qui in perpetuum. l. 1. & l. 3. totumq; titu. est, vt ibi temporis differentia no fiat, sed cuicumq; conductori agri vectigalis a fisco vel Republ. actio illa in rem detur, quasi tunc aliquod dominium ei acquiratur, etiam ex conductione modici temporis: idque specialiter statuitur in conducente rem fisci vel Rei

pub. Quod non solum vt verius, sed etiã vt receptius asserimus: text. enim in. d. l. i. §. quod autem. ff. de superfici-
 cieb. dum in superficiario distinguit, inter conductionem longi & modici temporis, trahi non debet ad conducentem à fisco vel Repub. & ita limitatur necessariò ex. d. l. i. & vltima. ff. si ager vectigal. Quod efficaciter probatur ex. l. i. ff. de loco publ. fruen. vbi ita aduertit glos. in verb. conduxerit, ibi, huic ad modicum tempus conducenti, dari in rem actionem, vt priuato ad magnum: & ita Bar. & Alberi. ibi, melius idem Bart. in. d. §. quod autem, nu. 4. & ibi Ange. idẽque sentit Angel. in. l. vectigalia. §. i. & ibi Imo. ff. de publica. & vectigal. vbi Bart. tangit: & ita apertè Paul. in. l. in prouinciali. §. si ego, ad fin. ff. de nou. oper. nun. Areti. consil. 55. nu. 3. in fin. Bald. in. l. i. nu. 5. versicu. tertio. C. de iure emphyt. idq; vt receptum tradit Alex. in. l. diuortio. §. si fundum nu. 2. ff. solu. matri. & ibi Ias. Idem securè tradit Martin. Lauden. in tracta. de fisco, conclus. 114. & Loaz. in. l. filiusfam. §. diui, nu. 170. in princip. ff. de lega. i. idem videtur probare Fulgof. in. d. l. i. ff. si ager. vectig. in fin. licet litera sit corrupta: & ita sentit Bal. in. l. emptorem, nu. 4. in fi. C. loca.

Vides igitur receptius esse, vt actio in rem detur conducenti à fisco vel repub. tam ad breue quàm ad longum tempus, cuius receptæ sententiæ sæpè immemores scribent. sibi ipsis aduersantur, vt constat ex proximè dictis, magisque constabit ex statim

dicendis. Ultra Doctor. autem ratio differentię inter locationem fisci vel Reipub. & locationem priuati, considerari potest, tum ex maiori potestate locantis, tum ex fide quæ à principe & Repub. maior quàm à priuato requiritur: maior enim potestas eius a quo res habetur, faciliorem firmiorẽque acquisitionem facit, vt colligitur ex Bart. & Paul. in. l. Cæsar. ff. de publica. & Ias. in. l. quoties, col. 2. C. de rei vendic. & in prælud. feudor. nu. 72. Ripa. in. d. §. diui, nu. 92. Couarru. lib. 2. resolu. cap. 19. n. 3.

Maiores etiam veritatis obseruatio in principe vel Repub. quàm in priuato exigitur: iuxta illud Cæsaris apud Salust. *in maxima fortuna minima licentia est.* & illud Iuuenal. *Omne animi vitium tanto conspectius in se Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.* Vt omittam quæ Bald. & nostri sæpè dicunt de fide & constantia principis in actibus suis, vt per Dec. consil. 689. num. 18. Curt. iun. consil. 170. ad finem: & in proposito considerat Bald. in. l. emptorem. §. oppos. C. loca.

68 Probata sic ea differentia inter conductionem à fisco vel Republ. & conductionem à priuato, inferuntur aliqua memoratu digna. Et. i. posset nouè induci text. in. d. §. & l. vltima. ff. si ager vectig. ad opinionem quam sup. tentavi contra omnes, vt regulariter non sit differentia inter locationem ad longum vel breue tempus.

Infertur. 2. retenta differentia quæ scribent. vbi que tradunt inter eas locationem

catio-

catiões, ibi esse casum ſpetialem, quo talis diſtinctio ceſſat: parq̄ue ius competit conductori modici temporis, ac conducenti ad longum tempus.

Infertur. 3. ex. d. §. qui in perpetuū, non probari communem opinionē & allegationem, ad quā vbiq̄; citatur: q̄ conductio ad longum tempus tranſferat vtile dominium actionemq̄; in rē.

○ Non enim allegaretur tex. ille à ſcriben. ſi aduerterent. I. C. in. l. 3. & vlt. eod. tit. idem ius tribuere in ea ſpecie conductioni ad modicum tempus: de quo argui poſſent omnes, qui in iure civili & pontificio hucusq̄; ſcripſerūt.

Infertur. 4. (vt ex innumeris aliquos in ſpecie notemus) tex. illum malè citari à glo. in. l. emptorem verb. colono. C. locati: & ab eadem glo. d. c. 1. de capi. Corra: in eodem etiam labitur Bart. in. l. codicillis. §. inſtituto. ff. de leg. 2. & ibi Alber. Imol. Cuma. & Paul. Bart. in. l. qui fundam. nu. 1. ff. locat. & ibi Salic. Pau. in. l. non ſolet, nu. 3. ff. eod. Salic. in. d. l. emptorem nu. 2. Fab. & alij in. §. item finitur. Inſtit. de vſufruct. Fab. & Ange. in. §. adeo. Inſt. de locat. Roma. in. l. ſi cōſtante. §. quoties, nu. 30. ff. ſolu. matr. Alex. in. l. ſi filio. §. ſi vir. nu. 23. ff. eod. & conſil. 112. nu. 3. lib. 1. & conſil. 17. nu. 5. lib. 4. Corne. conſil. 243. nu. 4. lib. 3. Iaſ. in. l. naturaliter, nu. 15. ff. de acqui. poſſ. Iaſ. in. l. manumifſiones, nu. 6. ff. de iuſt. & iur. Aret. Dec. Soci. Cardina. Pariſ. Alex. Iaſ. in conſilijs citatis ſuprà, dum referebam, qualiter apud ſcriben. dicatur locatio ad longum tempus: Boër. de-

ciſ. 234. Tiraq. de retract. lib. 1. §. 1. glo. 14. nu. 80. vbi alios citat: & Afflict. c. 1. in principi. nu. 61. de prohi. feud. alien. per Feder.

Infertur. 5. non poſſe ex illo tex. fundari multorum opinionem, quæ habet cum glo. in. d. l. emptorem decifionem illius. l. non procedere in conductione longi temporis, quod tamen receptum eſt cum Bart. in. d. l. qui fundum. ff. locat. vt per Alex. in. d. l. ſi filio. §. ſi vir: à quo tranſferunt nouiores in varijs locis, & inter eos Salmanticensis Doct. Petr. à Duen. in reg. 240. vbi multa adducit ad ornatum & limitationem. d. l. emptorem: ea tamen opinio æquitatem habet.

Infertur. 6. ex. illo. §. non poſſe fundari duram & iniquam opinionem multorum aſſerentium, Emphyteutam locantem ad longum tempus incidere in cōmiſſum, ac ſi omninò rē alienaret ſine cōſenſu domini. Minus etiam inde fundabitur, quod deterius plures dicunt, quinquageſimam domino ſoluendam fore, ſi emphyteutarem ad longum tempus locauerit, vt per Iaſ. in. l. ſin. C. de iur. emphyt. nu. 2. & nu. 112. Alex. cōſil. 119. lib. 3. Dec. conſil. 204. Afflict. c. 1. in principi. nu. 61. de prohi. feud. alien. per Fede. Feli. in. c. quæ in eccleſiarum, nu. 87. de cōſtit. Tiraq. d. loco de retract. num. 82. Boër. d. decif. 234. In quo contrarium melius aduertere videtur Molin. ad Alex. in dict. conſil. quem ſequitur D. Couarru. lib. 2. reſol. cap. 16. col. 3. & ita nemine citato, Hiſpan. Anton.

Gomet. lib. de contract. cap. de locat. nu. 11. ad finem fol. 28. col. 2.

Infertur. 7. ex vero intellectu. d. §. & recepta differentia inter conductionem à repub. & conductionem à priuatis, ad casum Dec. consil. 292. vbi agit de quodam conductore à repub. Floren. videturque immemor prædictæ distinctionis, quum debuisset respondere, sufficere tunc conductionem modici temporis.

Infertur. 8. non satis memorem huius distinctionis Alex. in. l. si finita. §. de vectigalibus, col. 1. ff. de damno infect. (quum text. ibi agat de fundo vectigali Reipub. secundum glos. & alios) superuacuo tunc exigere conductionem ad longum tempus.

Infertur. 9. contra Bald. non solum allegari, in. c. literæ, nu. 4. de dilation. vbi tanquam inuicem aduersantes, citat Iureconsultos in. d. §. qui in perpetuum: & in. l. 1. ff. de loco publ. fru. dicens alterum exigere longum tempus, in conductore Reipub. alterum non distinguere inter conductorem ad longum vel modicum tempus, sed vtri que idem ius tribuere: quam anxietatem Bald. euaderet, si ad supra dicta aduertisset.

Infertur. 10. solida ratio ad receptam opinionem quæ habet, particularem successorem fisci, non posse expellere colonum, etiam modici temporis: gl. Bart. per text. ibi, in. l. fina. ff. de iure fisci. glos. Cyn. Bart. Bald. Salice. in. l. emptorem. C. loca. Bar. in. l. cognouimus, per text. ibi. C. de mancip. & co-

lon. & Alberi. in. l. defuncta, in principi. ff. de usufruct. Ioan. Plat. in. l. si temporaria, in fine. C. de fide instrum. & iure hac. fiska. Roman. in. l. si filio. §. si vir, nu. 10. & Paul. nu. 4. Alex. nu. 5. ff. solut. matrimo. Ias. in. l. diuortio, nu. 36. eod. titu. Guid. Pap. decis. 480. Ratio igitur erit ultra scribent. quia in conducentem à fisco transfertur ius in re, quod regulariter cessat in alio conductore. Vbi autem ius reale acquiritur conductori, cessat. d. l. emptorem, secundum omnes ibi: Paul. in. d. §. si vir nu. 4. Bart. in. l. qui fundum. ff. loca. quæ ratio doctis forsan magis placebit, quam alia quæ communiter traditur à glo. & scribent. de fauore fisci.

Infertur. 11. lapsum in hac re fuisse doctiss. Alex. in. d. §. si vir, col. 3. nu. 5. vbi fatetur proximum speciale in conducente à fisco, negatque illud in conducente à Reipub. contra Roma. Sed debuit aduertere ad resolutionem ab eo probatam, in. d. l. diuortio. §. si fundum: ex qua resultat necessario in conducentem à Reipub. transferri ius in re: & ideo tunc non procedere regulam d. l. emptorem, secundum communem traditionem, cum ijs quæ notat Plat. in. d. l. cognouimus. C. de mancip. & colon.

Infertur. 12. ad opinionem Roma. in. d. §. si vir, nu. 13. qui in conducente ab ecclesia, similiter limitat regulam d. l. emptorem, vt tunc successor particularis teneatur stare colono: quod voluit Bart. in. d. l. cognouimus, inferens de fisco ad ecclesiam. Alex. autem contra

contradicit in. d. §. si vir, nu. 5. impro-
bans fundamentum Roma. qui argue-
bat de Repub. ad ecclesiam, per. l. fin.
C. de sacros. eccles. dicitque Alex. in
Republ. id non inueniri, & sic nega-
bat antecedens, in argumentatione
Roma. Sed in hoc labitur Alex. non
enim id benè negat, attentis ijs quæ
dicimus in præcedenti illatione: me-
liusque respondisset non inueniri scri-
ptum, in conducentem ab ecclesia
ad breue tempus, transire ius in re, vt
transit in conducentem à ciuitate vel
à fisco: qua ratione opinionem Alex.
probat Curt. seni. consil. 10. Sed non
putarem recedendum ab opinione
Bart. & Roman. ob superius tradita
de fide in conuentionibus fisci, vel Rei
publ. quæ magis militat in ecclesia:
ne conductor se fraudatum conqueri
possit, iuxta. c. per tuas, cum glōf. de
donatio. Et hoc contra Alex. sequitur
Hieron. Grat. consil. 95. num. 23. lib. 1.
Argumentatio autem Roma. à simi-
li vel æquiparatis fragilis est, vbi da-
ri potest ratio diuersitatis, ex traditis
à Felin. in. c. translato, nu. 10. de consti-
tu. & in. c. 2. n. 9. de spōs. latè. Nichol.
Euerard. in céturia legali, c. 10. vbi in
.c. 26. tractat argu. de fisco ad ecclesiã:
& Panorm. in. c. auditis, nu. 10. & se-
quen. de in integr. restitu. Bald. in. l. 1.
C. si propt. public. pensitat.

Nec omitto quòd ratio nostra sup.
circa conductorem fisci videtur non
negligenda, quia Roman. statim al-
legandus, & alij asserunt, illud spe-
ciale non probari in. d. l. fina. ff. de iur.

fisc. quod si ita est, minus quidem id
probat in. d. l. cognouimus: quam
Roman. extollit in singula. 62. Alex.
& alij in dict. locis. Sed illa. l. loquitur
de colonis antiquissimis, non autem
indistinctè de quolibet colono, vt à
scribentib. citatur. Temporis autem
antiquitas in omnibus grandes indu-
cere effectus notissimum est: de qua
re extat curiosus tractatus Aymon.
Crauet.

Vndè contra Bart. & alios in. d. l.
cognouimus: contra Roman. dict.
singula. veriùs puto, pœnam priua-
tionis, quam. l. illa irrogat successori
repellenti antiquissimum colonum,
nō extendēdā in successorem ecclesie
vel Rei publ. vel fisci, expellentem a-
lium colonum: licet concederetur ex-
tensio eiusdem. l. quo ad principalem
conclusionem, vt satis sit ne colonus
expellatur, non autem quòd succes-
sor contra faciens re ipsa priuetur:
cū potuerit iusto colore moueri, ex
regul. dicta. l. emptorem, & d. l. qui
fundum. C. & ff. loca. Faciunt quæ
sup. diximus ex Ioan. Andr. & ma-
gnis viris, de non extendenda pœna
legis. Maximè quia dict. l. cognoui-
mus, non videtur comprehendere
successorem ex causa onerosa, ibi, *mer-
uerint*: nec emptor ita astringi debet cō-
uentis à venditore, sicut donatarius à
donatore.

Tandem ex prædictis nemo infe-
rat quòd conducens à fisco vel Re-
publ. ad breue tempus, æquetur em-
phyteutæ, cum præiudicio locantis:

R iij putà

putà ne expellatur non soluendo, nisi post tempus quo expellitur emphyteuta. Contrarium enim verius est, imò quòd statim possit expelli, vt simplex conductor: secundum Paul. & Imol. in. l. vectigalia. §. 1. ff. de publi. & vectigal. per text. ibi: sentit Bart. in l. 1. C. de admin. Reipubl. & ibi Plat. & Firmia. de gabel. 2. par. nu. 15. Bald. in. c. literæ, nu. 1. ad fin. de dilacion. licet variet glos. & Angel. in dict. l. vectigalia, & Bald. in. l. 1. C. si prop. public. pensitat. Quæ omnia quotidiana sunt, nec alibi ita explicata.

69 Ex prædictis inferitur, an pater in aduentitijs filij possit seruitutem constituere? quod regulariter negandum est sicut in alijs fructuarijs: vt deduximus in præcedenti parte, explicando text. in. l. sed & si quid. 19. §. fin. cum. l. sequen. ff. de vsufruct. notat Paul. in. l. 2. in fin. ff. de seruitut.

Idque suadetur ex. I. C. ibi, quatenus habet, seruitutem constitui non posse, nisi à plenè domino: & text. in. l. vnus ex socijs. 34. ff. de seruit. rustic. prædior. Probatur etiam, quia patri interdicitur alienatio in hac l. esset autem alienandi species seruitutem constituere, vt inquit glos. in. c. 1. §. quid ergo, de inuestit. de re alien. quæ potuisset adducere vulg. l. fina. C. de reb. alien. Suadetur etiam quia patri conceditur administratio ad utilitatem filiorum, secundum Bald. hic in fine, & probat text. in. l. generaliter, versicu. negocia. C. de secund. nupt. Esset autem detrimentum ma-

nifestum, constitutio seruitutis. l. stipulatio ista habere licere. §. si quis forte, ibi, *minuitur*: ff. de verbo. oblig. Si tamen pater iusta causa ad utilitatem filij, vendendo vel permutando, seruitutem constituerit, sustinebitur illa seruitus, sicut totalis alienatio rei ex iusta causa patri permittitur absq; decreto: secundum receptiorem opinionem quæ à sup. plenè defendimus.

70 Sed ex scriptis nostrorum in varijs locis, videtur idem resoluendum in patre, quod omnes resoluunt in fructuario, feudatario, emphyteuta & similibus: vt scilicet constitutio seruitutis non valeat in præiudicium domini directi, maneat tamen durante vsufructu, iureque ipsius emphyteutæ & similium, per text. in. d. §. quid ergo, de inuestitu. de re alien. vbi Imperator id apertè statuit in feudatario, & ibi Bald. nu. 3. dicit eum text. singu. & continere ius commune, ideoque comprehendere emphyteutam: quod etiam vult idem Bald. in. l. & in provinciali, nu. 3. C. de seruitu. & aqu. & ibi Salice. & Pau. citantes dict. §. quid ergo: & text. in. l. lex vectigali. ff. de pignor. vbi ita resoluitur in habente fundum vectigalem, cum obligante: inquit enim tex. hypothecam durare quamdiu durauerit ius emphyteutæ, & ita glos. & Angel. ibi: idque vt receptum tradunt Aluaro. & Præpos. in. d. §. quid ergo: & Afflict. nu. 3. & nu. 34. & Ias. hoc commendans in. l. fin. nu. 118. C. de iure emphyteut. qui debuisset in hanc sententiam adduce-

re auctoritatem Bart. eam clarè probantis in l. 1. §. fin. ff. de superfic. & ita in prædictis vt receptum tradit Cæpol. de seruitu. urban. cap. 14. Afflict. decisio. 380. nu. 2. & sequen. Curti. de feud. quæst. 14. tradit Alex. consi. 173. nu. 1. lib. 2. tradit Cardinal. Paris. consil. 98. num. 11. lib. 2. latè Boër. decis. 131.

In eandem partem citatur gl. quæ idem apertè vult in l. 3. ff. de seruitut. dicens emphyteutam & superficiarium posse seruitutem constituere, tanquàm vtilis dominos: & ita Alberi. & Paul. ibi generaliter id probantes cum prædicta distinctione: & latius ibi Paul. Castr. nu. 2. & sequen. & illam glo. ad hoc extollit Ias. in d. l. fi. nu. 118. quæstio. 8. C. de iure emphyt. idem Ias. in l. 3. §. ex contrario, nu. 66. ff. de acquir. possess. latius idem Ias. consil. 123. lib. 4.

Addunt etiam plures posse emphyteutam constituere vsumfructum duraturum quàm diu emphyteusis durauerit: notat Bald. in l. 1. §. item in fundo. ff. quib. mod. vsusfruct. amit. per text. ibi: idemque probat Bart. in l. 3. §. ex contrario, col. fin. nu. 12. ff. de acquir. possess. & ibi Alex. nu. 30. & 36. ibique Ias. nu. 65. & cum solo Bald. vbi sup. idem Ias. d. l. fina. nu. 118. C. de iur. emphyt. & cum eodem Bald. Coraf. in dicta. l. 3. num. 25. ff. de seruitu. & ita Alber. non relatus, in dict. l. 1. ff. quibus mod. vsusfruct. amit. Ias. dict. consil.

Ex his (vt ex multis alijs) depræ-

henditur quàm sit dolenda confusio scribent. in hac iuris facultate: Ias. enim dict. §. ex contrario, nu. 66. citat glos. Bald. & alios, in c. 1. de capit. Corad. & alios alibi contradicentes, imò quòd feudatarius vel emphyteuta non possit vsumfructum constituere: & ita putat scribent. inuicem aduersari: ita etiam Curt. de feud. 4. parte, quæstio. 15. putat eosdem scribent. sibi contrarios, miraturque nimis quomodo apud eos communis sit opinio, vt vasallus & emphyteuta possint seruitutem constituere, non autem vsumfructum. Nec ibi meminit Bart. Bald. & aliorum, in locis hîc relatis, qui vsumfructum in hoc æquiparant alijs seruitutibus, asserentes indistinctè posse emphyteutam & vasallum vsumfructum omnemque seruitutem impunè constituere. Et vltra eos inuenies Roman. singul. 620. apertè tenentem contra Bald. quòd emphyteuta vel vasallus non possit vsumfructum constituere: idemque transcribendo verba Rom. tradit Cremenf. notab. 85. vbi benè respondent ad tex. in d. l. 1. ff. quib. mod. vsusfruct. amit. ibi, *iure constitutus*.

In quo etiam aduertendum est, quòd Alex. consil. 18. lib. 5. (malè citatus à Ias. in dict. §. ex contrario) planè sentit non posse emphyteutam vel vasallum vsumfructum constituere: atque idè in casu de quo ibi consultus fuit, probat non fuisse vsumfructum, sed obligationem personalem, circa fructus rei: quod liberè fieri potest,

rest, secundum scriben. ibi allegatos, cum traditis à Ias. in. l. filiusfam. §. di. ui, in. 2. lectu. nu. 83. cum sequen. ff. de lega. 1. Qua in re Alex. Ias. & ij quos citant, aperte volunt, quando agitur de fructibus tantum, nihil referre inter concessionem vel locationem ad longum tempus, eandemue ad modicum, quia tunc semper militat illa ratio obligationis personalis diuersa à iure reali, iuxta. l. fina. §. fin. ff. de contrahen. emp. cum multis quæ tradit Palat. in. c. §. 38. & latius Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glos. 7. ex nu. 46. Ut hinc obiter caueas ab Afflict. lib. 3. constitut. Rubri. §. nu. 19. vbi & in ijs terminis incaute distinguebat inter longum & breue tempus, in quo melius sentit idem Afflict. in. c. 1. in princip. nu. 30. cum Ifern. ibi, de prohib. feud. alien. per Fede.

71 In hac scriben. confusione mutua- que pugna, quam Curt. miratur, Ias. verò ægrè concordat, (qui tamen quãta scriben. varietas sit non viderunt) aduerto Ias. ipsum in dict. §. ex contrario, nu. 66. in fin. tandem intelligere glos. & Doct. in. c. 1. de capit. Corradi, secundum distinctionem superiorem, ex. c. 1. §. quid ergo, de inuestitu. de re alien. Ut sic concordentur glos. & Doct. & ita Afflict. in. d. c. 1. §. præterea, col. 1. nu. 5. de capit. Corrad. securè intelligens glos. & Doct. ibi, vt vsusfructus à feudatario constitui nequeat in præiudicium domini, benè tamen cum damno ipsius feudatarij, durante iure suo.

Curt. autè dict. quæst. 15. in. 4. par. de feud. aperte tradit glos. & Doct. sibi ipsis aduersari, nec prædictam cõcordiam admittere: ideoque miratur, cur in vsufructu, glos. & Doct. negant, quod in alia seruitute permittunt. Et verè glos. d. c. 1. verb. alienationes, de capit. Corra. prorsus negat feudatario facultatem constituendi vsufructum: eamque vt recepta citat Alex. d. §. ex contrario, n. 37. vbi hoc inuolutum relinquit.

Ego aduertebam vltra omnes, dici posse glo. sibi non aduersari, quia in l. 3. ff. de seruitut. loquitur de emphyteuta, cui concedit potestatem constituendi seruitutem, recteque à Docto. intelligitur durante iure suo: glos. autem in dict. c. 1. de capit. Corrad. loquitur de feudatario, in quo si diligenter feudorum iura inspiciantur maiori rigore alienatio prohibetur: idque deprehendetur, conferendo decisionè. l. fin. C. de iur. emphyte. cum prohibitione. d. c. 1. de capit. Corra. & magis. c. 1. §. 1. de prohib. feud. alien per Federi. & ibi glos. & Doct. Potest autem ratio differentiaè considerari, quia in feudo maior est gratia domini, cui magis subijcitur persona vasalli, cum & fidelitatem iuret: at emphyteuta solum pensionem debet, non ius clientelæ, ideoque in proposito non videtur satis tuta æquiparatio emphyteutæ & feudatarij, quam faciunt Bald. & omnes in. d. §. quid ergo: & in alijs locis sup. citatis.

Pro extricanda etiam scriben. confu-
sion

fusionem aduerto, quod tam emphyteuta quam feudatarius non punirentur concedendo usufructum alij, quia tunc rem ipsam proprie non alienant, nec etiam totum ius suum: unde non recte applicaretur poena commissi, quamvis domino daretur ius reuocandi talem alienationem feudatarij, non ideo poena priuationis applicanda esset: secundum ea quae superius diximus ex Ioan. Andre. & alijs.

○ Addo etiam securè dicendum fore contra verba glo. d. l. 3. ff. de seruitu. contra. Bar. Bald. Ias. & alios vbi sup. emphyteutam non posse constituere verum usufructum: verus enim usufructus personae habentis inhaeret, non alterius: hic autem ius translatum ab emphyteuta, non potest non pedere à vita & iure transferentis: & consequenter non est verus usufructus: quod probatur in terminis ex. d. l. lex vectigali. ff. de pignorib. & in simili ex. l. necessario. §. fina. ff. de peric. & commo. rei vend. Valebit ergo ea concessio emphyteutae, sed non transferet verum usufructum.

○ Hinc deducitur, retenta communione opinionum, parius esse in emphyteuta & feudatario, vt constitutio usufructus alteriusq; seruitutis, impunè fieri possit, maneatq; quoadiu durauerit ius constituentis. Citra poenam verò priuationis, facilius reuocabitur translatio feudatarij quam emphyteutae: probata autem fraude reuocabitur alienatio, etiam cum poena priuationis, vt in c. 1. §. calidis de prohi. feu. alien. per Fe

der.

Ex his inferitur utilis resolutio ad tex. in. d. l. fin. C. de iur. emphyt. similiterque ad text. in. l. 1. §. item in fundo, ff. quib. mod. vsufr. amit. ad text. etià in. d. c. 1. §. quid ergo, de inuestit. de re alien.

○ Inferitur etiam ad resolutionem quam sup. tradidimus, circa emphyteusim vel locationem ad longum tempus, factam à possessore maioratus, ne obliget successorem, nec vires habeat ultra vitam possessoris locantis: quod ultra ibi citatos, aptè confirmabitur ex Curt. de feud. 4. part. q. 14. ad medium.

○ Inferitur etiam contra duram opinionem. euidenterque scribentium repugnantiam, dum alibi volunt emphyteutam locantem ad longum tempus incidere in commissum, quod sup. damnauimus, manifesteque conuincitur ex hoc quod ipsi sibi aduersantes permittunt impunè, vt emphyteuta possit usufructum & seruitutem concedere, quod plus est quam ad longum tempus locare, vt constat ad sensum: & ex Bald. Nouel. infr. citando, iuncta. l. 5. ff. de fund. dotal. Probaturque fortissimè argu. fructuarij, cui indistinctè permittitur rem locare, sine temporis differentia. l. arboribus. 13. §. usufructuarius. ff. de vsufu.

○ Ex eisdem inferitur comprobatio ad id quod tradit Bald. Nouel. de doct. 7. part. priuileg. 1. limita. 16. posse virum in longum tempus locare fundum dotalem, vt tamen locatio

tan

tantum maneat durante iure ipsius mariti: quod etiam probat Ioan. Bosch. de legit. nupt. 6. part. nu. 57. in. 6. volum, tracta. cuius rei tunc utilitas erit, ut maritus nec uxoris nomine rescindere possit talem locationem: licet alias rei dotalis alienationem à se facta, saltem uxoris nomine reuocare possit: ex glo. & Docto. in princi. Instit. quib. alie.: licet. de quo proximè dicemus.

Ex eisdem infertur ad possessorem maioratus, ut securè dicamus posse eum ad vitam suam constituere usum fructum & seruitutem, non autem ut duret post eius mortem, nec ut successorem obliget: quod directè & necessariò sequitur ex d. §. qd ergo: de inuestit. de re alie. ex dictis à Bar. Bald. & alijs ubi sup. maximè ex Bal. l. 3. nu. 3. C. de seruitut. probatur satis in simili ex gl. in. c. veniens, de transact. verb. inter, & ibi Panorm. & ex Paul. notabiliter in. l. in concedendo, nu. 4. versi. idè in hærede. ff. de aqua plu. arcend. Et à fortiori in hoc casu id dicendum est, cum hic possessor maioratus durante suo iure, superiorem in his bonis non habeat nec ius successoris interim tanti momenti est, maximè cum ei nullum præiudicium fiat. Possessori autem quatenus solùm distraxerit, quod respicit fructus sui temporis, non potest interdici usus bonorum, ut meritò reijcenda sit contraria opin. docti Hispani Anton. Gome. l. Tauri. 40. nu. 85. qui cum pro hac parte benè arguat, malè ab ea recedit.

Ex prædictis tandem infertur ad decisionem ac vulgarem allegationem. d. l. lex vectigali. ff. de pignor. cū qua allegari potest tex. in. c. nuper à nobis, de donat. inte. vir. & vxor. & quæ tradit Deci. in. l. si socius, nu. 6. ff. si cert. petat. Non tamen perpetuò tenet illa regula, ut finito iure dantis, finiatur ius accipientis: aliquando enim diuersum obseruatur, ut nouissimè tradit Coraf. l. 3. nu. 27. pag. 148. ff. de seruit.

Eandem regul. d. l. lex vectigali, notabiliter in suis terminis limitat Alex. consil. 173. nu. 5. lib. 2. aliter etiam limitat Afflict. in. c. 1. §. si quis de man. fo. n. 80. cū seq. de controuer. inuestit.

Utilior limitatio ad illam. l. est, ut procedat tantum quando res redit ad dominum ex necessaria consolidatio- ne, proprioque iure domini: quale est ex commissio felonia, vel sine generationum. Secus si ex actu voluntario donationis, vel successionis ex testamento vel ab intestato: tunc enim res non redit liberè ad dominum, sed potius dicendum est durare hypothecam, aliaque onera imposita ab emphyteuta vel feudatario: ut dixit Petr. à Bellapert. & Ioã. Reynal. quos refert. Curt. de feud. 4. parte, quæst. 14. ad fin. Guido Pap. decisione. 575. & Guiliel. Benedic. in. c. Raynutius, verb. & uxorem nu. 561. Boër. decisio. 181. Coraf. in. d. l. 3. nu. 26. in fine. ff. de seruitut. Molin. in consuetud. Paris. §. 13. in glos. 5. nu. 26. Tiraq. de retract. ligna. §. 34. glos. 1. nu. 9.

Nec omitto quòd ex regu. dict. l. aptè

aptè fundatur opin. Ripæ & Tiraq. quam non benè improbat Molin. d. lib. §. 30. nu. 85. Aliqua etiam vtilia ad illam. l. tradit Alcia. in. l. debitorum, nu. 11. C. de pact & alia Ias. in. l. 2. nu. 67. vsque ad nu. 71. C. de iur. emphyt. latius Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glo. 9. nu. 256. cum trib. sequent. Ex eadem. l. est contentio inter Bar. & Bal. ad grandem quæst. in materia. l. 2. C. de rescind. venditio. vbi aliquando, Deo duce, dicemus.

73 Circa eandem prohibitionem huius. l. interdicentis patri alienationem aduentitiorum filij, quæstionis est, an pater ipse alienans possit rem vendicare ab eo in quem alienauit? Videretur quæ non admittendus, ex regul. vulgari. l. post mortem. ff. de adoption. vbi glo. & Docto. notant, quòd nemo audiatur contra factum proprium: & ita tex. in. l. cum profitearis. C. de reuocand. donatio. Posset etiam obijci alia regula trita, quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio. l. vendicantem. ff. de euiction.

Quæ vulgaria non obstant: magis quæ dicendum est patrem alienantem contra prohibitionem huius. l. ex ea admittendum ad irritandam alienationem, & rem vendicandam nomine filij: secundum glo. expressam Bal. Salic. & alios in. l. cum à matre. C. de rei vend. argu. l. quæadmodum. C. de agric. & censit. quam notat glo. in dictis. ll. pro earum limitatione, vt non procedant quando alienatio fuit con-

tra legem: & ita Alberi. in. d. l. vendicantem, & ibi Salice. ita etiam Bald. in. l. 1. C. de libera. cau. & alios referens tradit Ias. in. l. iusiurandum. §. procurator, nu. 30. in fin. ff. de iure iuran. nec putet aliquis. d. l. vendicantem, loqui etiam de alienatione nulla (vt vulgus putat, quando venditur res aliena) nã de iure talis venditio censetur valida iuxta tex. in. l. rem alienam. 28. ff. de cõtrah. empt. tradit notanter Afflict. De cis. 369. vt hinc colligas magis resistere legem patri alienanti rem filij cuius administrator est, quàm si vendat rem alterius, contra Bal. in. l. 1. in. 3. oppo. C. ad exhib.

Meliùs etiam retorquetur argu. d. l. vendicantem, & alia quæ obijci possent: nam ibi repellitur venditor si veniat iure proprio contra alienationem quam fecit: prætendens fortè se ex noua causa dominium assequutum: hinc autem pater obligatus ex sua persona reuocat iure & nomine filij, vt eius administrator: quod generaliter licet, secundum Salice. in. d. l. vendicantem, Alberi. in. d. l. post mortem, col. 3. vers. secundo: & Alex. consi. 109. nu. 4. lib. 4. qui adducit argu. ex glo. in princip. Institu. quib. alien. lic. in verb. interdicta: quæ habet, virum alienantem rem dotalem contra iuris prohibitionem, posse rem auocare etiam cõstante matrimonio: & idem vult glo. l. vnã. §. & cū lex. C. de rei vxor. actio, in verb. alienare: & est recepta opinio, secundum Angel. Aret. in. d. princip. col. 2. & ibi latè Riminal. & ita asserit Bal.

Bald. Nouel. de dote. 7. parte priuile. 1. limita. 12. Cæpeg. de dote. 4. part. q. 20. Anton. Gome. l. Tauri, 50. n. 63. & hoc probat Bar in. l. cum vir, n. 13. ff. de usufructu. & ibi Imol. cōtra glo. ibi: de qua tamen concordanda agit Nicel. concordan. 120. Sic in casu notabili, circa alienationem extra familiam contra prohibitionem testatoris, notat Pau. in. l. filiusfa. §. diui n. 3. in fine ff. de leg. 1. de quo infra.

Idem probatur magis ex c. si quis presbyterorum, secundum cōmunē intellectum, de reb. eccles. non alien. rectē adductum à glo. in d. princ. Institu. quib. aliena. licet: ibi enim prælatus alienans rem ecclesiæ contra iuris præcepta, potest eandem rem vendicare nomine ecclesiæ, quia tunc cōsetur altera persona, secundum Imol. & alios ibi: & nouissimè Bero. n. 46. vbi ita generaliter limitat regu. d. l. vendicantem: quod interminis decedit. q. nostram, & ita cessant, quæ ex alijs tradit Tiraq. de retr. ligna. §. 26. glo. 2. ex n. 7. facit tex. notab. in l. tutorem, ff. de ijs quib. vt indign. ibi, *discretariura, quamuis plura in eandem personam:* 74 & ibi, *non suæ personæ iure, sed pupilli:* notat Areti. in l. in plurium, ff. de acquir. hered. vbi aliqua tradit, de duplici qualitate in eadem persona: & notabiliter Deci. in. c. ex literis, col. penult. de probatio. ex, nu. 14. ad. l. si consul, & Bar. ff. de adoptio. facit tex. in. c. à collatione, de appella. in. 6. vbi in eadem persona datur diuersæ qualitates, Episcopi & Canonici: expendit Dec. in. l.

1. in. 2. lectu. nu. 90. C. qui admit.

Ad idem solet notari text. in l. binos. C. de aduoc. diuerso. iud. vbi Bal. in fine tradit, posse quem duplex salarium percipere, si duplex officium gerat: idem Bald. in. l. si duobus. ff. de conditio. & demonstr. Bald. in. l. fina. C. de appellatio. Roma. consil. 25. Felin. in. c. cum olim, col. 2. de re iudica. Benedic. in. c. Raynucius, in tracta. de fideicommiss. substit. nu. 10. Ioã. Plat. in l. maior. C. de dignit. nouissimus Hispan. de Auendano, cap. 4. fol. 48.

Sed illa. l. ad hoc malè citatur à multis ex ijs & alijs, non enim loquitur de vno habente duplicem qualitatem, duplexue officium: sed de pluribus habentibus idem officium cum æquali prærogatiua, vt constat ex litera, ibi, *paribus dignitatis & priuilegiorum insignibus:* idque contingit sæpè in curia Romana, nec minus frequenter in curijs principum, vt eiusdem qualitatis exercentur plura officia æqualia, vt alibi inquit text. in. l. sed & milites. 10. ff. de excus. tuto. ibi, *coequalitas enim honoris militiæ:*

Sed an filius admittatur ad irritandam alienationem aduentitiorum à patre factam? videreturque non admittendus, cum ante finitum usufructum patris, ius agendi non ipsi filio sed patri competat in aduentitijs, & filiusfamil. regulariter nõ agit, iuxta. l. filiusfa. 8. ff. de action. & obligacum traditis in. l. fin. §. necessitate, infr. titu. 1. nec quis ante diem agendo auditur. l. 1. §. dies. ff. quan. dies usufruct.

fruct. lega. ced. Hoc aperte probari videtur in l. 1. in fi. inf. de annal. excep. & ita in terminis notant Bar. & plures quos refero in Authé. seq. n. 44. & 45.

○ Sed ijs non obstantibus contrarium probatur in d. auth. cum Bal. & paucis quos ibi refero: facit gl. in l. si quis. §. fi. ad fi. C. de secū. nup. ibi, *fraude alienādo*. facit Bal. hic, ad fi. dum intelligit potestatem patris quoad comoda filiorum: facit etiam quod generaliter traditur à multis, ad ministratore contra legem alienate, ad mitti dominum aduersus alienationem, ut per Bero. in c. si quis presbyterorum, n. 47. de reb. eccles. Iuuatur etiā hæc opinio ex his quæ diximus in 2. par. ut pater remoueri possit ab administratione, si aduenticia filij citra causam utilitatis alienet: tunc enim censetur pater fraude agere, ut not. Bal. in c. 1. §. hoc quoque, n. 4. de succes. feu. Interdum namque patres, vel instigationibus aliorum, vel iniquitate propria, etiā in filios iniquè & fraudulose versantur: ut in l. 4. ff. de inof. testa. Confirmatur etiā ex decis. l. Imperator. ff. ad Trebel. ibi enim auditur filius factus contra iniquam alienationem patris, in bonis in quibus spem non dominium habet: à fortiori ergo in aduentitijs, secundum Pau. & Alex. ibi: & ita alias in alienatione feudi statim admittitur filius ut in c. 1. §. Titius, si de feu. fuer. cōtro. int. dom. & agna. & consultius est ut filius quamprimum audiatur, ne lapsu temporis difficilior fiat reuocatio: maxime cum glo. & Docto. dicant, mortuo patre filium hæredem non admitti contra alienationem, ut infr.

75 In hanc partem conducit opinio. Bal. in l. 2. ad fin. num. 3. C. si quid in fraud. patro. vbi scripsit, ex æquitate succurrendum filijs, quando pater bona dissipat, ut ex his aliqua separentur pro alimentis & legitima: idque probat Paul. ibi id extollens, nu. 6. idem Pau. in d. l. Imperator, & ibi Alex. n. 13. ibi etiam Hispan. Segura, num. 118. & Claud. ibi: & Iacobi. à S. Georg. in l. his nulla, n. 3. ff. de iudic. & in l. patronus, nu. 5. ff. de probation. & in d. l. his nulla, citat ad idem Roman. & ita Palat. in repetit. c. §. 17. nu. 14. Fabian. in Authen. nouissima, num. 83. C. de inof. testam. & non citato Bald. tradit Cagno. in l. fin. in fine. C. de pact. Contra verò citatur idem Bald. in l. non potest. ff. de adoption. quem sibi contrarium putauit Alex. in d. l. Imperator: Iacobi. vbi sup. Ias. & nouiores infr. citandi. Et hanc partem contra Bal. in d. l. 2. magis probat Ias. in §. item si quis in fraudem, nu. 4. Institut. de action. & in l. si is qui temporali §. sed & si quis, nu. 4. ff. de iure iur. & in l. lex Cornelia, nu. 6. ff. de vulg. & pupil. dubitat idem Ias. in d. Authen. nouissima, nu. 8. Et ita Chass. in consuetud. Burg. Rubr. 7. §. 2. nu. 4. fol. 230. & hoc contra Bald. in d. l. 2. dubitans probare videtur Caccialup. in l. frater à fratre, nu. 122. vbi dicit variè in hoc iudicatum vidisse.

Ex numero autem scrib. receptior videtur opin. Bal. in d. l. 2. & Ias. in contrarium citatus, magis dubitare quam asserere videtur: quicquid contra di-

cere videatur non indiligens Peres. ad Segur. vbi sup. Qua in re nunquam vel difficillimè in praxi obtinebit opi. Bald. quoad legitimam, vt benè sentit Salic. in. d. l. 2. ad fi. C. si quid in fraud. patro. meliusq; Caccialup. vbi sup. refragatur enim iura, eorumq; rationes, quibus firmiter constituitur, legitimam nullo modo deberi filio viuente patre: nec potens est authoritas Doctorum ad inducendam tam exorbitantem decisionem, quia tunc moderatum remedium à iure datur, vt patri dissipatori interdicitur bonorum administratio, eiq; detur curator, iuxta. l. 1. in fin. ff. de curato. furio. vbi exprimitur, vt filius ipse potiùs quàm alius curator detur. Sic igitur sufficiens remedium ordinarium excludit extraordinarium & exorbitans, maximè quòd pater potest mores emendare, ideoq; non statim tractandum est de legitima, quæ etiam certa esse non posset ante mortem patris. Atq; ita resoluo vt ex prodigalitate vel sinistris moribus patris, non statim ex bonis illius assignetur legitima filio. Nec ad hunc casum trahi potest longè diuersa species. d. l. Imperator: loquentis tantum de bonis relictis patri cum onere restituendi filio: & in hanc partem induci potest. l. penult. ff. de curato. furio. Ad casum verò alimentorum, cum à patre viuente magis debeantur, tutius procedet traditio Bal. in. d. l. 2.

76 Ex his infertur ad questionem patris alienantis ex causa onerosa: an & quomodo filius admittatur aduersus

alienationem: si enim pater alienauerit donando vel simili causa lucratiua notum est competere quærelam inofficiosa donationis, per totum. C. illo tit. & in. l. Titia. 89. §. Imperator. ff. de lega. 2. de qua re vltra ordina. extat curiosus tractat. Carol. Molin. In hoc autem articulo dixit glo. in. l. 1. ad fin. C. de inoffic. donatio. non posse filium reuocare nisi donata, non autem alienata titulo oneroso, in quo dicit meliorem esse conditionem patroni, qui reuocare poterit alienata etiam ex causa onerosa: in quo etiam scribent. in. §. item si quis in fraudem, Institu. de action. volunt melioris conditionis esse patronum, quàm verum creditorem, vt tradit Ias. ibi, nu. 33. cum alijs, asserens quòd patronus pro sua legitima reuocat alienata titulo oneroso, licet contrahens cum liberto fraudis particeps non fuerit: quod requiritur in alienatione debitoris, vt à creditore reuocetur: & ita in filio, ne villo modo admittatur contra alienationem ex causa onerosa, tradunt Bal. & Paul. in. l. 2. C. si qd in fraud. patro. & Paul. in rubri. C. eod. ad fin. Alex. consil. 55. nu. 1. lib. 1. idque receptum asserit Molinæ. in consuetu. Paris. §. 8. glos. 3. nu. 18. & D. Couarru. in. c. Raynutius. §. 10. nu. 9. qui omnes in hanc partem citant auctoritatem Bar. post Dyn. in. l. hæreditariū. ff. de bon. auctori. iud. possid.

Idem etiam scriben. maximè Bal. Paul. Alex. & Ias. vbi sup. citantes tex. in. d. l. fina. ff. si quid in fraud. patro. vbi. l. C. significat posse reuocari generaliter

raliter alienationem à patre factam) intelligunt tam ex causa onerosa quàm lucratiua: idq; asserunt specialiter procedere in casu illius tex. in filio impubere arrogato, ex constitutione diui Pij, quem dicunt in hoc melioris esse conditionis quàm filium ex iustis nuptijs procreatum, eò quòd tali arrogato magis ex contractu legitima deberi videtur, secundùm eos: & ita Molin. & Couarru. vbi sup. idemq; sentit Alberic. in. l. 2. in fi. ff. si quis à paren. fuer. manumif. & ita Alex. d. consil. Ias. in. d. l. si arrogator: Soci. consil. 108. nu. 8. lib. 1.

77 In his tamen, quæ tot viri doctissimi asserunt, multa sunt emendanda. r. contra glo. Molin. & alios qui communem opin. in eo quod dicunt, patronum melioris conditionis esse quàm filium, in reuocandis alienatis ex causa onerosa: cõtrarium enim verius est, receptiusque videtur, in quo sufficeret sola ratio naturalis, quæ non patitur patronum filio præferri. l. intestato. ff. de suis & legit. hæred. Deinde aduertendum est quòd si causa verè est onerosa, & sine fraude, patronus non potest cõtra eam admitti: vt colligitur ex discursu totius. l. 1. & titu. ff. si quis in fraud. patro. & ita probat tex. in. §. si quis in fraudem. d. l. 1. quem à Doctõrib. in contrarium adduci dolendum est: idem probat tex. in. l. patronus. 6. ff. de probatio. quod meliùs videtur aduertisse Gomet. in. d. §. item si quis in fraudem, nu. 15. Institu. de action. Vbi igitur alienatio

verè est ex causa onerosa absque fraude, vides patronum non admitti: & ita. l. 4. ff. si quis in fraud. patro. ibi, *dolo malo alienatum*: vides etiam. I. C. in. d. l. 1. §. si quis in fraudem, cum præceden. & sequen. tunc admittere patronum, quando causa onerosa erat extrinsecus, intus autè fraudem donationemque continebat, vt alibi inquit. I. C. in. l. si sponsus. 5. §. circa venditione. ff. de donat. inter vir. & vxo.

Quo præhabito circa patronum, ià necessariò sequitur quod diximus eum non esse melioris conditionis, quàm filium: si enim fingas patrem alienare simili fucò, vt extrinsecus causa videatur onerosa, intus autem cõtineatur donatio in fraudem filij, non poterit quidem filius à iure reuocandi excludi, per. d. iura, iuncta regula iuris, quæ habet: effectum veritatemq; attendi, non colorem verborum. l. insulam. ff. de præscript. verb. cum similibus, & per totum. C. plus valere quod agi. Nec Doctõr. hoc negarent, quia in fortioribus terminis filium admittunt, vbicunq; aperte non probatur causa onerosa, quamuis pater eam fateatur etiam cum iuramento, vt probat Bart. in. l. cum quis decedens. §. codicillis, n. 4. ff. de lega. 3. Ias. in. d. Authen. vndè si parens. Idem in. l. 1. col. 1. ff. de eo per què fact. erit: idè in. d. l. si arrogator, nu. 25. & plures per Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glos. 18. nu. 80. fateturq; D. Couarru. in. d. c. Raynucius. §. 10. col. penult.

Igitur si Doctõ. hæc maturiùs ad-

S uertif-

uertissent, nec sibi ipsis contrarij forent, nec scriptum reliquissent patronum reuocare alienata ex causa onerosa, nec in ea re filium deterioris conditionis fecissent: quod melius contra eos sentit Bar. in. l. 2. ff. si quis à paren. fuer. manumif. quem plures ex sup. citatis ineptè repræhendunt, sequentes Bald. in. d. l. 2.

Vndè cessat labor glo. & Doctor. circa rationem commenticiæ differentia inter patronum & filium, cum verè talis differentia iuri contraria sit.

Hinc. 2. iã infertur, in hac re circa alienationem ex causa onerosa, nō esse patronum melioris cōditionis quàm verum creditorem: contra opinionem quam Ias. vt communem tradit, in. d. §. itē si quis in fraudē, nu. 33. Quo ad reuocandum verò alienata ex causa lucratiua, filius & patronus facilius admittuntur quàm verus creditor, vt eleganter notat Mol. d. §. 8. glo. 3. nu. 20. versi. quamuis, fol. 127. col. 2.

Infertur. 3. in specie, ad casum quē notat Bart. in. d. l. 2. ff. si quis à paren. fuer. manumif. quando scilicet pater in fraudem filiorum vendit, emptorq; soluit, sed de fraude participat: tunc enim contra Docto. communiter dicendum est, non minus admittendum filium quàm patronum.

Infertur. 4. in eadem specie emptoris participatis de fraude, nō minus admittendum filium ex iustis nuptijs pro creatū, quā impuberē arrogatū ex cōstitutioe diui Pij: vt rectè scribit Bar. in. d. l. nō vsq; ad cō. ff. si quis à paren.

fuer. manumif. contra Bal. & Paul. in. d. l. 2. C. si quid in fraud. patro. contra Alex. & eos quos refert, consil. 55. n. 1. & sequen. lib. 1. contra Ias. in. d. l. si arrogator, n. 23. & deniq; contra opinio. multorum, quam cōmunem appellat Rube. in. l. Titia. §. Imperator, nu. 33. ff. de legat. 2. qui malè præferebant talem arrogatum verò iustoq; filio.

Infertur. 5. necessariò cōtra eos omnes, circa intellectum. l. si. ff. si. quid in fraud. patro. maximè contra Bal. in. d. l. 2. contra Alex. & cōtra Soci. d. consil. contra Ias. in. d. l. si arrogator. Nam ea lex simpliciter videtur æquare arrogatum patrono, nec permittit reuocationem alienatiōis, nisi in fraudem factæ, vt patet ex litera: ergo non cōcedit reuocationem vbi causa verè fuerit onerosa, & sine fraude: nec text. ibi in effectu reuocandi alienata aliquid speciale tribuit arrogato, contra sup. citatos pro Bar. in. d. l. non vsq; ad cō. Qua in re nō est tam deserta opin. Bart. vt Ias. Rube. & plures putant: idē enim vult Cin. in. l. 1. q. 7. C. de inoffic. donatio. & ibi Alber. ad fin. & ibidem Pau. col. si. ad finē: Fulg. in. l. 2. C. si qd in fraud. patro. col. si. & ibi Cin. & securè Hispana. Xuar. in. l. quoniã in prioribus. 16. ampliatio. fol. mihi. 45. col. 4. qui cum Bar. tradūt, nō minus in hoc tribui verò filio quā arrogato: & opinionē Bar. dicit receptiorē Orosius in. l. si arrogator. n. 81. ff. de adopt. in quo iam vides Alberi. & Pau. sibi contrarios, si repetas authoritates sup. adductas.

Infertur. 6. in eadem specie emptoris

ris soluentis patri, sed fraudem participantis non esse casum decisum à I. C. in d. l. 1. ff. si quid in fraud. patro. in alijsq; locis sup. adductis.

○ Illa enim iura loquuntur quando pretium non soluitur, vel minus iusto soluitur, vt in toto vel parte causam lucratiuam habeat emptor: quod tradit Fulgo. in l. 1. ad fin. C. de inoffi. donat. sed ea iura extendit Bar. in d. l. non vsq; adeò, ad hanc speciem, vt tunc ob fraudem emptoris detur filijs ius reuocandi: in quibus terminis rarò inuenies qui secùdùm ius ciuile Bart. sequatur, ij enim quos proximè dixi contra plures probare opinio. Bar. loquuntur tantum circa l. fina. ff. si quid in fraud. patro. scilicet ne arrogato plus concedatur quàm vero filio. In hoc autem articulo cõmunis opinio est cõtra Bar. vt asserit Rube. in d. §. Imperator, nu. 33. & Molin. in d. loco, post Ias. in d. l. si arrogator, nu. 23. & sic hi duo articuli longè diuersi sunt, licèt eos non separet D. Couarru. in d. §. 10. c. Raynucius, n. 9. vbi ipse Bar. sequitur, & Molin. vbi sup. nõ benè tamè citant Alex. ad Bal. in d. l. 2. eosdè terminos tam diuersos confundunt etiam Rub. & Molin. in allegatis locis.

Pro Bar. non adducitur vrgens fundamentum, quia dicta iura (vt dixi) loquuntur in diuersis terminis, vbi causa verè est lucratiua: hinc autem verè fuit onerosa, cum præsupponamus emptorè soluisse iustum pretium: vnde cõtra Bar. videretur quòd illa iura ad hanc speciem trahi nõ possint, maximè attenda iuris

regula, (cuius illi patres in proposito meminisse debuerant) quæ habet, neminem censeri prædonem qui pretium numerauit. l. nemo prædo. 169. ff. de re gu. iur. Nec facilè dabitur casus in quo emptor soluens iustum pretium, dicatur fraudis particeps: quod Docto. illi non fat aduertunt. Nec pro Bar. est Panor. in d. c. Raynucius, nu. 23. licèt eum ad id referat Molin. q̄a Panor. nõ citat Bar. in d. l. non vsq; adeò: nec loquitur in eius terminis, sed tantum circa gl. ibi, verb. deducendas, dum gl. agit de venditione simulata & fraudulosa: magisq; ex verbis Panor. videt̄ loqui iuxta terminos. d. l. 1. §. si quis in fraudem. ff. si quid in fraud. patro.

Si tamen cõtingerit talis casus, vt emptor soluens fuerit particeps fraudis, iustam putarem opinionem Bar. vt filijs tunc detur ius reuocandi pro quãtitate legitimæ, ne fraus emētis sit impunita: & ita applicetur doctrina Panor. in d. c. Raynucius, n. 23. notabiliter distinguētis inter fraudem & simulationem: facit ratio Bal. in d. l. 2. nu. 3. col. 1. versi. itē cum emptor. C. si quid in frau. patro. Exēplum autē eius fraudis erit, si emptor sciens venditorem liberos habere, sciebat etiã illum statim dissipaturum fore precium in fraudē filiorum: non enim emptor tunc fraude caret respectu filiorum venditoris, nec parum peccare videtur contra humanitatem & proximitatem, quæ inter mortales mutua esse debet: quod iuuatur ex I. C. in l. si verò non remunerandi. §. si adolescens. ff. manda. ex

L. PRIMÆ. C. DE BON. MAT.

l. q. si cum scires. ff. de dolo: nimis que iuuaretur ex comuni intellectu. l. si qs cum sciret. ff. de vsucap. pro empto. de qua alibi Rip. & Zas. vt fortasse dicā in. l. si. inf. eod. Nec obstabit. d. l. si quis cum sciret, secundum alium intellectum, quo emptor bonæ fidei censetur: non enim consideratio liberorum venditoris ibi habetur, nec de ijs metio vlla fit, in quorum fraudem tunc venditio cedit, secundum terminos nostræ quæstionis.

Infertur. 7. contra Bal. Pau. in. d. l. 2. C. si quid in fraud. patro. cōtra Pau. in Rub. eod. titu. contra Hostien. & alios quos referunt, non esse in hoc differentiam inter ius Ciuile & Canonicum: ipsi enim putant ius Canonicum magis succurrere liberis, vt reuocent etiā alienata ex causa onerosa. Si enim fingas veditioē fuisse sine fraude ex parte emptoris soluentis iustum precium non debuit nec potuit sacrosanctū ius pōtificium, iusto emptori nocere: nec aliquid obstat. d. c. Raynucius, licet à multis preposterè obijciatur: si autem emptor fraudis particeps fuit, iam vides ius ciuile succurrere in. d. l. 1. §. si qs in fraudem. ff. si quid in frau. patro. d. l. si. ff. eod. Bar. in. d. l. non vsq; adeò: & ratio tit. ff. de dolo, cum notatis à Bal. in Rub. C. de reuocan. ijs quæ in frau. cred. Et sic magis cauedum est à Iacobin. de. S. Georg. in. l. patronus, nu. 7. ff. de probation. vbi eam differentiam inter vtrunq; ius deterius scribit.

Infertur. 8. in prædicta specie emptoris participantis de fraude, non fuisse

Bart. sibi contrarium, licet contra putet Ias. in. d. l. si arrogator, n. 23. Molin. vbi sup. & plures ex sup. citatis: nam Bar. in. d. l. non vsq; adeò, hoc casu liberis fauet: nec contrarium dicit in. l. hæreditariū. ff. de bon. authorit. iud. possid. ibi enim non loquitur nisi de fraude vel iniqua voluntate patris, non de vlla fraude emptoris: imò ex Bart. ibi vbiq; approbato nimis confirmantur quæ hîc tradimus. Alia autem ad. d. l. non vsq; adeò: & multa in proposito tractamus in cōmentar. de inoffic. testam.

78 Et proximè dictis circa ius filiorū viuente patre in bonis nullo vinculo affectis, infertur ad quæstionem in bonis maioratus, quam tractat Hispan. Xuar. alleg. 4. an filius agere possit vt declaretur, quòd mortuo patre ad se spectat successio maioratus: in qua q. Hispan. ipse contendit filium admitendum, in idq; inducit principaliter duo fundamenta. Contrarium autem probat Anto. Gome. (quem olim præceptorem habuimus). l. 40. Tauri, n. 79. non respondens fundamentis alterius Hispani: aliqua tamen argu. non contemnenda pro hoc adducit: per alia etiam longè meliora idem iudicatum vidi ab insigni viro maximoque I. C. Antonio Sorio, ab aliisq; doctis senatoribus. Idemque Hispa. d. alleg. fatetur contra suam opin. iudicatum fuisse: vt sic plurium grauiumq; iudicum consensus præualere debeat singulari opinioni.

Pro hac parte facit iuris axioma:
tractum

tractum temporis ad iudicem nō spē-
 ctare. l. non quemadmodum. ff. de iu-
 dic. quod vltra Docto. ibi ornat Ang.
 Aret. in. §. præiudiciales, col. penult. &
 fin. Instit. de actio. Maria. in. c. signifi-
 cantibus, ex. n. 7. de libel. oblat. Nicel.
 in concor. glo. 95. vrget etiā ratio text.
 in. l. 1. §. si impuberi. ff. de collat. bono.
 ne tā præmatura petitio admittatur:
 facit text. in. l. si ita scriptum. §. 1. ff. de
 lega. 2. ibi, *nec pertinet ad nos antequam dies ve-
 niat.* Ad idem vrget verba text. in. l. si
 filius qui patri. 42. §. cum filius. ff. de
 bon. libert. ibi, *qui sequentis gradus sunt, non
 admittuntur interim: & ibi, differt controuersia
 debet:* stringit etiam vera cōsideratio
 quæ ostendit incertissimum esse ius fi-
 lij viuentis patre, ob incertitudinem vi-
 tæ & mortis: vt eleganter colligitur
 ex. l. C. in. l. senatus. §. mortis. ff. de do-
 na. cau. mort. ibi, *siquidem terra marique, tā
 in pace quā in bello, tam domi quā militia, multis
 generibus periculum metui potest.* & illud Se-
 necæ in traged. *Nemo tam duos habuit fauen-
 tes: Crastinum vt possit sibi polliceri.* Nec ius ad-
 mittit in tempestiuas has petitiones an-
 te tēpus, nisi ex iusta causa, prout ex
 dissipatione vel alienatione: text. in. l.
 Imperator. ff. ad Trebel. l. peto. §. fra-
 tre. ff. de lega. 2. in quibus terminis li-
 mitatur hæc conclusio, saluaturque o-
 pinio Xuar. d. allega.

Nec obstant quæ adducebat. d. Hi-
 spa. Et. l. tex. in. l. in lege Aquila si de-
 letū. 41. ff. ad leg. Aquil. vbi contra
 delentem chirographum conditiona-
 le, agitur ad estimationem damni, vt
 sequuta conditione exactio condem-

nationis fiat. Nec verum est quod ibi
 sentit Bar. & exprimit Florian. n. 4. di-
 centes post glo. in casu eiusdem. l. ius
 esse de præsentis, licet exactio sit de fu-
 turo: si enim respicias principale debi-
 tum chirographo contentū, nullo mo-
 do præsens dici potuit, cum conditio-
 nale esset, iuxta. l. cedere diem. ff. de
 verb. signi. cum vulgar. est igitur ex-
 pendendum in ea. l. delētem chirogra-
 phum conueniri ex culpa propria, hīc
 autem nulla datur in patre, causam-
 que tunc quodammodo necessariam
 ibi vrgeri, vt testibus probetur quod
 in chirographo continebatur, ne ex
 valetudine vel senectute testium faci-
 le probatio pereat: qua ex causa testes
 ibi ante tempus assumuntur, in quo est
 tex. notab. & melior de iure secundū
 Bald. in. c. quoniam frequenter, nu. 5.
 vt lite non contes. Felin. in. c. significa-
 uit, n. 6. de testib. vbi Bal. n. 3. vers. mo-
 dō, non meminit illius. l. per quam ta-
 men consuluit idem Bal. cons. 181. col.
 fin. lib. 4. De materia autem testium
 ad perpetuam rei memoriam ad quā
 l. illa notatur, vltra Floria. & alios in.
 d. l. & Canonistas in. d. locis, maximè
 in. d. c. quoniam frequēter, vi. Iacobi.
 in. l. cum 11. §. transactionis. ff. de trāsa-
 ctio. & in. l. querēt. ff. de testib. Afflict.
 in constitut. Neapo. lib. 2. Rubr. 34.
 Corn. consil. 172. lib. 2. Anton. Capit.
 decisio. 123. Capel. Tholos. q. 475. Pa-
 pien. in praxi, pagina mihi. 125. Rebuf.
 3. tom. pag. 293.

Nec obstat aliud fundamentum
 Hispan. in. d. allega. ex doctri. Bar. in.

l. si finita. §. eleganter, col. fin. nu. 6. ff. de dam. infec. vbi inquit admittendā actionē iuris de futuro, loquitur enim Bar. quando actio certa est, nec effectu carere potest: & ita explicat Alex. con. fil. 95. n. 3. versi. præterea, lib. 1. ita intelligens quæ notantur in. l. 1. & sequen. C. de senten. quæ sine cert. quant. At ius filij pendens à morte patris, alijsq; casibus, nullam certitudinem præstat ad agendum de præsentī: talisq; spes censetur vana, vt notat Bar. in. l. fin. in fine. i. lectu. C. de pact. nec producit effectum considerabilem regulariter, vt explicat Bart. in. l. is potest. nu. 7. & 9. ff. de acqu. hæred.

Eodem modo cessat argu. ex. c. cū super, de concess. præben. quod obijci posset pro Hispano in. d. allega. 4. quasi in illo. c. admittatur iudicium pro iure incerto de futuro: nā vltra id quod text. ibi variè intelligitur ab Innocen. & alijs (adeò quod aliqui dicunt, ibi illum cui diriguntur verba. S. Pōtificis non egisse, sed conuentum fuisse) constat illum potuisse allegare ius de præsentī ex receptione precedente in canonicum, vt bene sentit Imol. ibi col. 3. versi. tu potes, & Pano. n. 6. qui actus induxit veram obligationem in personis recipientium, vt sic potuerint rectè conueniri: & sententia lata contra eosdem viuentes effectum habere poterit, at in casu nostro pater nulla obligatione tenetur filio, nec ex sententia executio vnquam fieri poterit contra patrem, ideoque non est admittendū inane iudicium, arg. l. hæc stipulatio. §.

diuus. ff. vt legato. seu fideicommiss. nom. caue.

79 Inter limitationes huius. l. vt præcipuam & vtiliorem tradunt scriben. hic & vbiq; eam, quam hic sensit glo. in vlti. scholio, ex. l. cū à matre. C. de rei vendi. vt scilicet quamuis hæc. l. indistinctè permittat filijs rescindere alienationem aduentitiorum à patre factam, non procedat, cū mortuo patre filius eius hæres efficitur: tūc enī factum patris impugnare non potest, sed ei parere tenetur, ex. d. l. cū à matre: vbi ita in terminis notat glo. Bart. Bal. Salice. Pau. & reliqui scribē. glos. & Bart. in. l. fin. §. in computatione, n. 6. C. de iure delib. & ibidē Bal. Paul. Alex. & Ias. n. 9. cum sequen. Quæ recepta conclusio confirmatur ex regu. d. ex qua persona. ff. de reg. iur. confirmatur etiam ex verbis text. in. l. 2. §. ex his. ff. de verb. oblig. ibi, *ex persona heredū non mutatur*: Ad idem vrget text. in. l. si patrituo. C. de donat. in illis verbis conditionalibus, *si hæres non existit*: & l. si ab eo. C. de libera. cau. ibi, *maximè ab herede eius*: & ibi, *respectu tamen ad ita hereditatis*: & in filio hoc probat text. in. l. filium. 31. ff. cod. titu. de libera. cau. vbi apertè deciditur, filium hæredem patris nō posse in seruitutem vocare seruum suum, quem pater manumiserat, nec in ea re aliquid est speciale in libertate, vt probat text. in. l. si seruo alieno. ff. qui & à quib. de quo infra in limitationibus ad hanc reg. Imò libertatis causam in proposito deterioris conditionis censebant antiquiores, vt refert Bar. in. l. cū

vir, nu. 7. & sequen. ff. de usufructu. tradit
Pau. in. l. rem alienam, col. 3. post prin-
cip. ff. de pigno. act. versi. ex prædictis
Bald. in. d. l. cum à matre, nu. 9. ibi, *quia*
loquitur in libertate.

Antequàm verò ad alia inferamus
in nostro articulo dicebat Paul. Castr.
in. d. l. cum à matre, nu. 5. hanc conclu-
sionem & limitationem tunc proce-
dere quando pater rem filij simplici-
ter alienavit, secus si expressit rem fi-
lij esse, eamque vt administrator alie-
navit: tunc enim putat filium etiam
patris heredem admittendum contra
talem alienationem, quasi factam hac
lege resistente, idque colore nō caret:
sed mirandum est insignem Castr.
non advertisse glo. ibi contrarium nō
obscure velle, priusque adduxisse fun-
damenta quibus Paul. ipse in hoc mo-
uetur, tandemque ijs reiectis, scribere,
non posse filium heredem patris, re-
scindere alienationem rei ipsius filij,
licet pater viuis eandem, nomine fi-
lij, rescindere posset: apertius etiam
hoc dicit Bald. ibi, n. 3. versi. secundo:
& contra Paul. ex. d. glos. recepta, ita
advertit doctus Hispa. Xuar. in. l. quo-
niam in prioribus. 7. amplia. folio mi-
hi. 20. col. 4. cum sequen. & eleganter
Ruin. conf. 42. nu. 3. lib. 5. Quod effica-
citer confirmatur ex eadem glos. in. d.
l. cum à matre, in princip. ibi, *etiam eo ca-*
su, quando non præstatur euietio: vbi gl. ab om-
nibus recepta (vt per Socin. iunior. in. l.
4. §. Cato, nu. 221. ff. de verb. oblig.) in-
telligit eam. l. & hanc conclusionem,
etiam si ex venditione nō teneatur pa-

ter de euietione, vt quia vendat em-
ptori scienti rem esse filij vel alterius,
& consequenter nihil emptori noc-
bit adiectio illa, quòd pater vendit re
filij: inde enim nihil aliud resultat quàm
certioratio emptoris, quæ tamen ei nō
nocet, secundum glo. illam receptam.
Sic eleganter declarata. l. si fundum. C.
de euietio. vt scilicet euietio emptori
scienti non debeatur, extraneo tunc
euietente, non tamē venditor vel eius
hæres contra factum suum audiatur,
vt benè sentit Bald. in. d. l. cum à ma-
tre, nu. 7. versi. solutio: cessatque præ-
cipuum fundamentum Paul. attento
quòd in filium heredem non transit
nec cadit qualitas legitimi administra-
toris quæ erat in patre. Vnde non est
inconueniens potuisse patrem admit-
ti nomine filij, non verò filium ipsum
hæredem: quia pater duplici persona
fungebatur, vt superius probauimus,
nu. 72. & sequen. filius autem hæres
solum patrem repræsentat: atque idè
nec vt hæres contrauenire potest, re-
fragantibus iuris regulis, nec etiam
nomine proprio, eò quòd res sua fuis-
set: vt habet dict. l. filium. ff. de libera-
cau. & d. l. cum à matre: probatque.
l. 3. C. de reb. alien.

Cum igitur ex iuris regulis, ex glo.
& scribent. in terminis videas, filium
hæredem patris non posse rescindere
alienationem aduentitiorum à patre
factam, consultius est, vt viuo patre
filius agat: quia tunc locum non ha-
bent. d. iura filium excludentia ex no-
mine hæredis, quod cessat patre vi-

uente: idque non obscure colligi potest ex Bald. in l. fin. §. in computatione, nu. 7. C. de iur. deliber. vbi inquit patrem tunc cogendum consentire filio agere volenti, licet iurauerit non contrauenire, & ibi Corn. nu. 5. & Ias. consi. 56. col. 3. lib. 3. vers. confirmatur, & versicu. secundo: iamque superius nu. 74. probauimus, filium viuo patre alienante, admittendum ob fraudem alienationis: quod contra aliquos repetimus in authen. sequen. & ita pulchre deducitur, aliquando plus posse filium viuento patre, quam eo mortuo, ad limitationem multorum iurium, maxime l. 1. §. si impuberi. ff. de collat. bonor.

Eadem conclusio excludens filium hæredem intelligitur tantum pro portione hæreditaria, vt si solus hæres fuerit in totum excludatur, si cum altero, pro dimidia: si cum duobus, pro tertia: & ita de singulis, vt colligitur ex eadem l. cum à matre, ibi, *pro qua portione* & ibi, glo. mag. ad fin. & glos. expositiua, verb. portione, & communiter scribent. ibi, & in d. §. in computatione, vbi Bald. nu. 14. & Corn. nu. 6. vers. quartus casus: Hispan. d. l. quoniam in prioribus, fol. 20. col. 3. facit. l. 1. C. si cert. petita. ibi, *pro portionibus hæreditarijs*: & l. 2. & l. 6. C. de hæred. act. ibi, *infra eam portionem in qua successit, petitio non confundatur*: similis tex. in l. si vxor. C. de bon. author. iud. possid. l. licet. C. ad leg. Falcid. generaliter enim receptum est, hæredem non repræsentare defunctum, nisi pro quota in qua hæres est: quo ad alias autem

partes extraneus tenetur, secundum glo. receptam. l. 2. ad fin. ff. de prætor. stipula. & ibi Bar. & omnes idem Bar. in l. auus. ff. de pact. & in l. continuus. §. fin. ff. de verb. oblig. & quamplures alij quos citat Tiraq. de retra. ligna. §. 32. glo. 1. nu. 50. Et in proposito hoc vt receptissimum tradit Io. Nicol. in l. generaliter, num. 120. C. de secund. nupt.

Ex qua declaratione infert Ias. in l. si ita quis. §. ea lege, nu. 6. ff. de verb. oblig. intellectum ad tex. ibi, quem ultra alios notat pro illa glo. dum tex. habet, Sciam hæredem agere aduersus cohæredem in id quod interest: de quo fortasse dicemus infra.

Ex eadem declaratione infert Soci. in l. 4. §. fin. ad fin. ff. de verb. oblig. non recte aliquando iudicatum fuisse contra filium, pro dimidia hæredem patris, qui rem ipsius filij alienauerat, de fensionemque promiserat, & iudex filium prorsus exclusit: contendit enim & bene, Soci. filium excludi non debuisse, nisi pro dimidia, & sic iuxta portionem hæreditariam: quod probat idem Soci. in l. frater à fratre nu. 19. ff. de cond. indeb. vbi egregie expendit literam. d. l. cum à matre.

Eadem conclusio pro hæreditaria portione intelligitur, vt quamuis portio plus utilitatis valorisque contineat quam pars rei de qua agitur, non tamen teneatur filius vel alius hæres ultra portionem hæreditariam: vt si fundus filij hæredis valeat quingenta, & portio hæreditatis valeat mille, sintque

que alij cohæredes, non tenebitur nec repellatur filius vel alius hæres, nisi pro portione hære ditaria: puta ex portione dimidia vel tertia hæreditatis, tenebitur vel repellatur pro dimidia vel tertia rei de qua agitur. Et è conuerso, si res valet plus quàm portio hæreditatis, tenebitur vel repellatur filius vel alius hæres pro parte correspondente quotæ hæreditariæ, puta pro dimidia vel tertia rei, licèt in ea maius sit pretium quàm in portione hæreditatis: quod colligi potest ex glo. ad fin. in. d. l. cum à matre, & ibi Bald. Salic. Paul. & scriben. communiter, & in. d. l. fin. §. in computatione: tradit Arelatan, in d. l. generaliter, nu. 123. C. de secund. nupt. licèt omnes confuse tractent. In hunc sensum intelligunt scribentes in. d. l. cum à matre, & d. §. in computatione, illa verba quæ docendi causa fingunt, vt non inspiciatur quantitas, sed quotitas, non factò inuentario. Et ita Hispan. in. d. l. quoniam in prioribus, fol. 20. col. 3. Arelatan. vbi sup. quod sequor, quia congruit verbis legum loquentium de portione vel pro portione hæreditaria, non habito respectu quantitatis, sed quotæ: vt aliàs tradit Bart. in. l. qui vsum fructu. ff. de verb. oblig. De parte autem quota & numerali tractat D. Augustinus de Ciuitate Dei, libr. xi. cap. 30. & alijs relatis Cardina. Paris. consil. 61. lib. 1.

Prædicta autem ex glo. d. l. cum à matre, procedunt quando filius vel alius hæres hodie succedit, non factò inuentario: eo enim factò, inspiciatur

quantitas non quotitas: quæ verba nõ satis clara, confuse scribuntur ab omnibus in. d. l. cum à matre. vbi Bal. col. fin. n. 10. & ab omnibus in. d. §. in computatione, vbi idem Bal. n. 12. vers. quæ vbi: & Alberi. col. 1. in fi. Alex. n. 8. ad fi. vers. remanet. Corn. n. 7. vers. operatur: Iacobi. n. 12. Boër. decisio. 23. n. 27 Arelatan. d. l. generaliter, nu. 124. Verè enim beneficium & effectus inuentarij à Iustin. introducti, quantitatem & emolumentum hæreditatis respicit: exemplū autem huius traditionis erit, ex mente Fulgo. in. d. l. cum à matre, ad fin. Si fingas patrem vendidisse rem filij quæ valebat centum, posteaq; decessisse superstitè filio cum alio cohærede, & bona patris valere. 50. ex quibus filius consequitur. 25. pro portione hæreditaria, tunc factò inuentario nõ repellatur pro dimidia rei venditæ, & sic non pro. 50. sed pro quantitate suæ portionis, & sic pro. 25. cum aliàs non factò inuentario filius propter dimidiam hæreditatis in qua habet. 25. repellendus esset a dimidia rei venditæ, quæ dimidia valet. 50. quia sine inuentario habetur ratio portionis quotæ, non quantitatis: & ex quota hæreditatis fit æqualis deductio ex quota rei, licèt quantitas sit inæqualis, iuxta glos. & receptam sententiam proximè explicatā, ad quem modum in his fieri debet computatio.

80 In hac re semper habèda est ratio legitimæ filij quæ sibi iure debet, & aliquæ separanda est ab hæreditate:

vndè dicebat glo. in. d. §. in computa-
tione, q̄ si filius cuius rem pater ven-
didit, non habet postea nisi legitimā
in nihilo repellatur à vendicatione rei
suæ, cum verè non censeatur portio-
nem hæreditariam consequi: quod re-
probant omnes huc vsq̄; scriben. in. d.
§. in computatione: vbi post Bal. Salic.
Paul. hoc tradunt Alex. Ias. Corn. Ia-
cobi. & Hispan. d. l. quoniam in prio-
ribus: Arelat. d. l. generaliter, nu. 128.
qui omnes insistent, filium tunc repel-
li vt hæredem: & contra gl. quasi per-
emptorio fundamēto nituntur, quòd
emptor tunc creditor est: regula autē
iuris habet, æs alienum legitimam ex-
cludere, creditoresq̄; filijs præferri, iux-
ta. l. Papinianus. §. quarta autem. ff. de
inoffic. testa.

Ego autē contra scriben. puto glo.
rectè sensisse, & in hoc articulo vitan-
dam esse vt erroneam & perniciosam
receptam opin. quæ filijs magnum in-
cōmodum, iudicijs autē magnam con-
fusionem afferret: ideoq̄; dicēdum est
cum Bar. in. l. 2. n. 7. C. si quid in frau-
patr. & alibi vt infra, q̄ si filius ex hæ-
reditate nihil habeat præter legitimā,
poterit totam rem suam à patre alie-
natam vendicare: tunc enim legitimā
à lege non à patre habet, iuxta. l. si ar-
rogator. ff. de adoptio. cum alijs: & in
proposito in legitima filij ex necessita-
te legis notat Pau. Castr. conf. 448. ad
fin. lib. 2. Thom. Gram. decis. 93. n. 12.
Afflict. in. c. si Titius. nu. 16. ad fi. si de
feu. fuer. contr. inter dom. & agn. esset
q̄; longè iniquum compellere filium

vt dimittat rem suam, contra regu. l.
id quod nostrum. ff. de reg. iur. nec tūc
militat obligatio ex nomine hæredis,
nec ratio portionis hæreditariæ, nec. l.
ex qua persona. ff. de reg. iur. Alibi au-
tem in commentarijs de inofficioso te-
stamento, latè tractamus, an legitima
filij sit quota bonorum vel hæredita-
tis, & de effectibus huius inspectionis.

Nec obstat argumentatio quæ scri-
ben. decepit, vt gl. iniquè improbarēt:
fateor enim emptorem tunc credito-
rem censendum, fateorq̄; prius dedu-
cendum æs alienum quàm legitimā:
sed hæc consideratio id tantum euin-
cit, vt filio rem suam vendicante, em-
ptori detur actio ad precium & inte-
resse euictionis, solutioq̄; emptori faci-
enda ex hæreditate, eandem minuat,
& cōsequenter legitimam filij postea
deducendam: atq̄; ita regulæ iuris ser-
uantur, vt æs alienum deducatur ante
legitimam, filiusq̄; re sua nō priuetur,
cum à patre ex hæreditate nihil habeat
& sic absq̄; perplexitate in iudicio ius
suum vniciq̄; reddetur, cum ex com-
muni traditione, ingens oriatur confu-
sio: adeò q̄ insignes viri Cast. & Fulg.
in. d. l. cū à matre, ad fi. fateri videatur,
se nō percipere, qualiter exemplum in
hoc fingi possit in filijs.

Ex quo iā sequitur filiū nihil præter
legitimā habentē, indistinctè admittē
dū ad vendicandā ré suā, secundū Bar.
vbi sup. & in. l. filius fa. §. cū pater, in fi.
ff. de leg. 1. & ibi Ang. & Cum. nō tan-
tūm quādo maiorū suorū res fuerint,
aliudue interesse prætendat: vt punge-
bat

bat solus Alber. in. d. §. in computatio-
ne, col. 2. versi. si autem, & prope fin. d.
col. ibi, *nisi sua intersit*: præposterè citàs
specialem decisionem minorum, de
qua in. l. si in emptione. 35. ff. de mino-
rib. hinc etiam confirmo quod in si-
mili scribit Afflict. in. c. 1. n. 6. an agna.
vel fil. qui opinionè suam parùm fun-
dabat, nec obstantibus respondebat.

Hinc verius puto contra omnes in
dictis locis, glo. in. d. §. in computatio-
ne, non esse contrariam ijs quæ dixerat
d. l. cum à matre: atque fortasse ob id
insignis Bar. in. d. §. in computatione,
non tam acerbè gl. repræhendit, simi-
liter Paul. Castr. in. d. l. cum à matre,
ad fin. sentire videtur glo. non sibi cõ-
trariam in hoc fuisse, & tandem Bart.
vbi supra securè probat id quod glos.
voluit.

Aliud etiam memoratu dignum
censeo in his, contra id quod commu-
niter ex scriptis nostrorum colligi pos-
set, quòd si filius factò inuentario cum
alijs hæredibus, succedat ultra legiti-
mam, non semper teneatur vel repel-
latur à vendicanda re sua pro quantita-
te vel emolumento, vt Doct. indistin-
ctè scribunt in casu inuentarij: Sed po-
tius dicendum, vt attendatur portio
quotitatiua vel quantitatiua (iuxta ter-
minos scriben.) pro vt filio vtilius fue-
rit: nam ante ius nouum quo inuenta-
rium fuit introductum, attendebatur
quota hæreditatis non quantitatis, &
ex portione dimidia vel tertia hæredi-
tatis, repellabatur filius aliusq; hæres à
simili quota rei suæ, licèt valor vtrius-

q; quotæ inæqualis esset, secundū glo.
& scrib. in. d. l. cum à matre, vt sup. di-
ximus. Quæ cõputatio etiã hodie, fa-
cto inuentario, poterit esse vtilior filio,
quàm si fiat respectu quãtitatis: & pro-
pter rei obscuritatem exemplum sit,
si fingas hæreditatem longè maioris
precij esse, quàm rem filij à patre ven-
ditã, vt dimidia hæreditatis pluris va-
leat quàm dimidia rei venditæ: & sic fi-
lius habens centum forsan in quantita-
te portionis hæreditariæ, non repelle-
tur à simili quantitate valoris rei ven-
ditæ à patre, sed tantùm repellatur pro
dimidia vel tertia, similiue quota rei:
idemq; conducet vbi fuerint quatuor
vel quinque hæredes, vt filius hæres in.
5. vel. 6. quota, in qua magna quãtitas
contineatur ob opulentiam hæredita-
tis, repellatur tantùm à. 5. vel. 6. quota rei
veditæ, in qua longè minor quantitas
fit: quæ cõputatio filio vtilissima est. Si
autè repelleretur p quãtitate & emo-
lumento, esset manifestũ incõmodũ,
quia quãtitas portionis hæreditariæ o-
pulētæ, absorbebit valorẽ totius rei de
qua filius agit: qd̄ sensisse videtur Al-
be. in. d. §. in cõputatiõe, col. 1. in fi. nec
alius aduertit, magisq; omnes indistin-
ctè loquẽtes cõtradicerẽ vidẽtur: quod
efficaciter p̄batur, q̄a ius nouũ intro-
duxit inuentariũ in fauorẽ hæredũ, nõ
autè vllò pacto tollere intendit benefi-
ciũ iuris diuidẽtis obligationẽ pro por-
tiõibus hæreditarijs, vt cõstat ex. l. si. C.
de iure delib. igitur nõ debet in odium
retorqueri, iuxta iuris regu. qd̄ magis
fulcit ex doctrina. l. C. in. l. 3. §. si emã-
cipatus.

cipatus. ff. de bono. poss. cont. tab. ibi, *quo magis admittatur non quo minus*: sicut igitur ante ius nouū fiebat cōputatio ex portione hereditaria, non ex quantitate portionis, idem hodie dicendum est quando filio alijue hæredi vtilius fuerit, nec tunc fit iniuria creditori, cum ius suum ab hæredibus consequi possit: iuxta l. 3. ff. famil. ercisc. Quæ omnia frequentissimè contingunt, & cōsequenter longè cōmendāda sunt, maximè quia à scribent. nihil in hoc perspicuū traditur: in eoq; laborasse & defecisse alta ingenia, agnoscit Fulgo. d. §. in computatione: vt iure à candidis peritisq; bonā gratiā speremus, illudq; Lucretij dicere possimus, quod refert Picus Miran. ad Politia. *Ornari res ipsæ negat contenta doceri.*

Ex his autē magna vtilitas deducitur: vt concurrēte alio hærede, magisq; pluribus existentibus hæredibus, frequentius tota res filio applicabitur: cū enim pro hereditaria portione tantū sit repellendus (vt sup.) iniquū esset, vt emptor ob dimidiā vel minorē rei partē totā retineat: magisq; ex iuris præceptis filius ipse verus priorq; dñs, totā rē euincet, ne inuitus in societate incidat: eumq; iuuat proprij causa domini, iuncta decisione & ratione. l. si in emptione. ff. de minor. l. 1. §. & aliās. ff. si quid in frau. patr. ibi, *affectionē op ortunitatis vel vicinitatis, vel zeli, quōd illic educatus*: facile enim res ad suam originem trahitur. l. si vnus. §. pactus, ad fi. ff. de pact. & alibi in simili multa tradunt scrib. quæ omitto. Id suadet ratio arbitrij,

quæ seruari iubetur in iudicijs diuisorij: idq; clariùs vbi filio maior pars māserit, argu. tex. & Bal. in. l. fancimus. §. ne autem. C. de don. tex. in. l. 5. ff. fam. ercisc. latè Tiraq. de primog. q. 60. n. 15. & sequen. Ias. in. l. fi. in princ. C. commun. de lega. Ipse autem filius in pecunia & estimatione satisfaciet emptori partem non euictam: seu quæ apud emptorem manere poterat. arg. illorū iuriū, & l. ad officium. C. cōmu. diu. §. si. in l. de offic. iud. quod in proposito magis deduci potest ex tex. & Docto. in. l. si tibi. C. de euict. & magis à Dec. in simili. conf. 185. n. 6. ab Afflict. decis. 278. n. 5. & ita vides notabilē limitationē ad. d. l. cū à matre: vt filius hæres vendicat rem à patre alienatam.

81 Ea autē regula vt hæres nō admittatur cōtra factū defuncti, ampliatur. 1. vt vides in. d. l. cū à matre, etiā si res alienata à defuncto erat ipsius hæredis, q̄ postea succedēs non potest alienationē rescindere, vt ibi, & in. l. 3. C. de reb. alie. & in. l. filiū. 31. ff. de libera. cau. Vnde nō oportuit dubitare Bart. in. l. cū vir. ff. de vsucap. nec debuit variare gl. in. l. si ab eo. C. de libera. caus. maximè cū ita apertè probet text. in. l. 1. in princ. ff. de except. rei vend. ibi, *sed & si dominus fundi hæres venditori existat.*

Ampliatur. 2. etiā si defunctus nō teneretur de euictione, quia ita conuentum fuisset, vel emptori sciēti rem alienam vendidisset, vt vult glos. recepta in. d. l. cū à matre, scriben. in. d. §. in computatione, & communis opinio, vt patet ex sup. allegatis, asseritq; Tiraq.

raq. lib. 1. de retract. §. 1. glo. 9. nu. 47. Soci. Nepos, in. l. 4. §. Cato, n. 221. Fulgo. consil. 67. col. 2.

Ampliatur. 3. contra Paul. Castr. in d. l. cum à matre, vt sup. tradidi, etiam si defunctus venderet expressim nomine filij vel alterius qui postea fuerit hæres, vt meliùs colligitur ex glo. & Bal. ibi, traditq; Hispan. in. d. l. quoniam in prioribus. 17. ampli. Carol. Ruyn. d. consil. 42. lib. 5. vbi eleganter explicat, Paul. non cõtradixisse, nisi cum defunctus vendiderat nomine filij: tunc enim putabat Paul. venditionem fieri lege resistente, ideoq; filium licet hæredem admittendũ contra alienatione: quod dicere nõ potuit vbi simpliciter res alterius vendita fuisset à defuncto, cum venditio rei alienæ magis valere, quàm contra legem fieri dicatur, vt in l. rem alienam. ff. de contrah. empt.

Ampliatur. 4. regula. d. l. cũ a matre, cum simil. vt procedat etiã in hæredibus & successoribus primi hæredis, quasi sequentes censeantur etiam hæredes defuncti, qui rem alienauit: quod etiã in feudalibus tradit Sigism. Lofred. consil. 1. n. 169. & sequen. & Soci. Nep. consil. 108. n. 41. lib. 2. & Cardin. Paris. consil. 16. n. 38. lib. 2. Bertrã. consil. 8. n. 2. lib. 3. Cur. iun. consil. 171. n. 8. & priùs consuluit Paul. quem sequitur Boër. decisio. 23. nu. 20. tradit Ruyn. referens plures, consil. 108. nu. 12. lib. 5. Idq; suadetur ex regula illa antiqua de qua in l. fi. C. de hæred instit. & l. qui per successorem. 155. ff. de reg. iur. vbi latè Cagnol. & Rip. in. l. 1.

ff. de vulg. & pup. Bellõ. lib. 4. supput. cap. 16. Alcia. in. l. hæredis appel. 65. de verb. sign. Tiraq. in libr. de mortuo saisit. 2. parte. 5. declarat. quæ memorasse oportuit, ne quis decipiatur ex Dec. in. l. hæredem. n. 8. iuncto. n. 4. ff. de reg. iur. quem sequitur Tiraq. de retract. conuen. §. 1. glo. 6. n. 19. in fin.

Ampliatur. 5. ex traditione Andr. Ifern. & feudistarũ, q̄ etiam hæres alienantis feudũ, non possit rescindere alienationem, licet prætendat illud sibi de ferri citra voluntatem alienantis, vt tradunt Doct. allegati in proxima amplia. vbi plures referunt: & Bal. in. c. 1. §. hoc quoq; col. fi. n. 20. de succes. feu. Alex. consil. 28. lib. 5. & Ruyn. consil. 1. n. 3. li. 1. & consil. 42. n. 12. cod. libr. & consil. 25. n. 11. lib. 2. Afflict. lib. 3. constitu. rubr. 5. n. 9. Crot. in. §. diui, n. 146. & ibi Loaz. n. 191. Curt. de feud 4. part. nu. 148. & 152. & alij per Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. n. 49. Exea de pact. n. 227. sed in hoc mirè variat scrib. vt inf.

Ampliatur. 5. in rebus etiã familiæ relictis, alienariq; prohibitis: hæres enĩ alienantis nõ potest venire cõtra alienatione, quãuis successio tunc sibi defertur ex dispositione primi instituentis: hoc pbat apertè tex. summè notãdus in. l. filius 2. §. cũ pater. ff. de lega. 1. vbi excluditur filius hæres, admittiturq; filius exheredatus: & ita notat Bar. Alberi. Ang. Cuma. Imo. Pau. idẽ setit Bar. in. l. peto. §. prædiũ, in fin. ff. de lega. 2. & ad hoc illum text. dicit singul. Hispana. Xuar. in. d. l. quoniã in prioribus. 17. amplia. fol. 16. col. 4. Contra quem
tex.

tex. loqui videntur alibi plures Do-
cto. vt proximè deducam.

Ampliatur. 7. d. l. cùm à matre, &
regu. sup. tradita, etiam facto inuenta-
rio: nam quatenus bona hæreditaria
sufficiunt, confundetur actio hæredis,
nec ei permittetur impugnare factum
defuncti: quia inuētariū tantū prodest
ne teneatur vltra vires hæreditarias, vt
colligitur ex scriben. in. d. §. in compu-
tatione: notat Roma. cons. 18. n. 4. Ful-
go. cons. 67. col. 2. Et tanquā receptū
tradit Dec. in. l. debitori, nu. 20. C. de
pact. citans Imol. & alios: idem Deci.
& Cagnol. in. l. ex qua persona. ff. de
reg. iur. Alex. cōs. 30. n. 7. li. 6. Afflict.
lib. 3. cōstitu. Rub. 5. n. 9. Boër. decisio.
23. n. 20. Soci. nep. consil. 108. n. 42. lib.
2. Aymo. Crauet. consil. 225. n. 12. Hie-
ro. Grat. consil. 9. n. 18. lib. 1. & ita mul-
torum allegationē benè videtur intel-
ligere Exea de pact. n. 227. versi. ista su-
blimitatio. Quod notabis contra erro-
rem multorum qui putant inuētariū
ad plura prodesse, quàm herbam teu-
thonicam: atq; indè erroneè tradūt fa-
cto inuentario, admitti hæredem con-
tra factum defuncti: in quo errore fue-
runt nō rarò graues Docto. Cardina.
Paris. consil. 100. n. 8. & 9. lib. 4. Ias. cō-
sil. 56. col. 5. versi. quarto respondetur,
lib. 3. Ruyn. consil. 38. n. 15. & n. 21. &
consil. 47. n. 9. lib. 1. Anto. Rub. consil.
84. n. 7. Cauendū etiā est in hoc à varie-
tate Dec. consil. 185. vbi malè resoluit
in fine. n. 5. cauendum magis à Curt.
de feud. 4. par. nu. 148. vbi incautè so-
lo inuentario facto, permitti putat hæ-

redi venire contra factum defuncti. In-
dè cauebis etiam ab Alex. consil. 32. ad
fin. nu. 5. lib. 3. ibi, *sine beneficio inuentarij*: ca-
uebis etiam à Thom. Gramma. decis.
93. n. 10. vbi deterius loquitur.

82 Ex prædicta regu. & ampliatiōib.
(antequā veniamus ad limitatiōes) in-
feruntur aliqua non negligenda: & .i.
infertur ampliatio ad regu. l. vendicā-
tem. ff. de cuictio. quæ loquitur de alie-
nante qui ex noua causa effectus do-
minus volebat rescindere alienatio-
nem, eumque lex excludit, vt proce-
dat etiam, vbi rei dominus succedit a-
lienanti: licet maior ratio excludat ip-
sum alienantem, vt dicebat Ioā. Imol.
in. l. cùm vir, n. 5. versi. & sic iustius. ff.
de vluap. hæc duo tamen ex præce-
ptis iuris æquantur in proposito, vt cō-
stat ex. d. l. cùm à matre: & l. 3. C. de
reb. alien. & ibi glos. & l. filium, 31. ff.
de liber. cau. melius in. l. 1. in princi. &
versi. 1. ff. de excep. rei vend.

Infertur. 2. contra illa iura receptā-
que sentētiam loqui Alci. in. l. filius fa-
§. diui, ad fin. ff. de lega. 1. dū scribit, he-
redem nō repelli ab impugnando fa-
cto defuncti, nisi quādo vellet admit-
ti iure hæreditario: secus si iure pro-
prio vel aliundè habito. Verius enim
est ex illis legib. glos. & communi sen-
tentia, hæredem indistinctè excludi:
& ita cauendum est à Tiraq. bis dece-
pto. lib. de retrac. lign. §. 1. glo. 9. n. 52.
in fin. & ab eodē in fine eiusdem lib. 1.
n. 103. Sed magis caueas à Pau. Cast. in
l. Lutius, in fi. ff. sol. matr. Cauebis etiā
ab insigni Deci. consil. 445. num. 55.
versi.

versicu. sed responderi: ostenditur hoc etiam ex glos. & communi sententia, de qua sup. latissimè diximus, de filio hærede patris qui rem eius alienauerat: & tamen filius repellitur in totum si solus succedit, vel pro portione hæreditaria, iuxta sup. resoluta. Et ita cauebis à Ias. consil. 56. col. 5. versu. secundo, lib. 3. & eodem errore contra hæc iura loquitur Crot. in. l. si is qui pro emptore, nu. 11. versu. 2.

Infertur. 3. ex eisdem iurib. & maximè ex adductis sup. in. 6. amplia. errasse aliquando graues Docto. asserentes hanc regu. non procedere in bonis de quibus defunctus alienans nō poterat liberè disponere: quod patet, cū illa iura id statuunt in rebus alienis, & in bonis alienari prohibitis familiæq; relictis, in quibus prohibetur alienatio, & successor non capit à proximo possessore, sed à primo instituyente. l. vnum ex familia. §. 1. ff. de lega. 2. l. 3. ff. de interd. & releg. cum alijs: & tamè in eisdem hæres alienans, qui suo iure successurus erat, non auditur contra factum defuncti, vt constat ex illis iuribus, maximè ex. d. §. cum pater. l. filiusfam. ff. de lega. 1. Et ita liquet, contra illa iura respōdisse Panor. & alium Docto. inter consilia Paul. Castr. consil. 197. nu. 1. versu. tamen illa regula: & versicu. adeò quòd non potuissent: lib. 2. Et eodè errore labitur ipse Paul. Alex. Ias. Corn. quos refert & sequitur diligens & doctus vir, Aymo. Crauet. consil. 200. n. 7. & Thom. Gram. decis. 93. nu. 11. & sequen. nec benè sen-

sit Grat. consil. 91. nu. 36. lib. 1. malè citans Soci.

Infertur. 4. ex dictis iuribus hanc reg. procedere in bonis alienari prohibitis, tam ex contractu, quàm vltima voluntate, in omnibus enim par ratio est, vt hæres alienantis non audiatur contra alienationem, & ita patet non rectè respondisse ingeniosum Ruin. consil. 112. lib. 4. vbi. nu. 13. præpostera subtilitate conatur cauillari tex. in. d. §. cum pater. l. filiusfam. ff. de leg. 1. contendens eum specialiter procedere in prohibitione ex testamento: cū à fortiori idè magis dicendum sit, in prohibitione ex contractu, hæc enim non tam potens est: illa autem magis impedit alienationem, facilioremq; acquisitionem præstat vocato. secundum Bar. & omnes in. d. l. filiusfam. §. diui. Bar. & omnes in. l. si ita quis. §. ea lege ff. de verb. oblig.

Infertur. 5. ad intellectum tex. in. l. Seia. 73. ff. de euid. ibi, *proprio non hereditario*: videretur enim ea. l. ob stare multis iuribus supra adductis: confirmareque multorum dicta supra confutata, eiusq; colore poterat aliquo modo se excusare Alcia. in. d. §. diui. ad finem, & alij quos citauimus in. 2. & 3. illati. proxi. & ita ex illa. l. bis deceptus fuisse videtur Tiraq. in. d. lib. de retract. ligna. sed ex alijs iuribus apertissimis & iuris rationibus intelligi debet. l. illa, vt nec ex iure proprio, vel aliunde habito audiatur hæres contra alienationem defuncti. oportet enim iura iuribus concordare: nec vno verbo obiter prolato

to iuris

to iuris reg. derogari. igitur ex illis verbis non sentit. I. C. posse heredem iure proprio admitti contra alienationem defuncti: sed eoadmisso, exprimit, quatenus succurratur emptori euictionem passo: hoc enim principaliter tractat. Sequuta autem euictio intelligi debet, quia conuentus exceptionem non opposuit ex reg. d. l. non vendicantem & l. cum à matre, cum similibus de quibus supra. & ita bene explicat gl. ibi, colligiturque; ex alijs legibus dicentibus, esse tunc electionem conuento, vel excipiendo conuentum repellere vel euictionem pati, & de euictione agere, ut inquit text. in d. l. 3. C. de reb. alie. Quod si istes ex verbis. d. l. Seia. ibi, *iure proprio, non hereditario controuersiam facere posses* facile respondetur esse differentiam inter ius proprium & hereditarium: quia si res erat heredis non potuit acquiri dominium emptori causam habenti à defuncto non domino: quoad heredem vero exceptione repellendum ex hac reg. parius est in utroque casu, ut colligitur ex traditione Bal. & aliorum in d. l. cum à matre ex l. 1. ff. de excep. rei vend. & specialiter ad d. l. Seia. tradit Salic. in d. l. 3. C. de reb. alien. idque; consonum est iuris principijs.

Infertur. 6. ad emphiteusim à patre alienatam, quam filius hæres velit reuocare, dicens forte ex tenore concessionis ad se pertinere: de quo per Ludou. Goza. conf. 75. in specie autem contra hæc iura receptamque; sententiam respondisse videtur Soci. conf. 50. col. 2. nu. 4. lib. 1. cum inquit, filium hære

dem posse rescindere alienationem vel renunciationem à patre factam: maxime cum loquatur, quando pater erat primus qui acquisiuit emphiteusim, eamque; ipsi domino vel eius consensu alienauit: in quibus terminis filius hæres magis repellitur, ut infra circa feuda. Nec obstat ratio Soci. arguentis, filium suo iure, non hereditario tunc venire, quia & suo vel aliunde non admittitur hæres contra factum defuncti. per iura illa expressa, ad quæ Soci. debuisset aduertere.

Infertur. 7. aliqua lux ad tenebras scriben. in materia feudali: in qua deprehenditur, mira dolendaque; confusio, ut non tantum alij alijs ubique; sed ijdem sibi ipsis sæpius aduersentur: quod colligitur ex Iser. Bal. Afflict. & alijs scriben. in consuetudinibus feudorum: ex Curt. & alijs in tractat. eiusdem materix: ex Alex. Ias. Dec. Rui. Cur. Rub. Sigism. Gra. in consil. supra citatis, & alijs citandis. Qui omnes meminisse debuissent text. in d. l. filiusfam. §. cum pater. ff. de leg. 1. nihil enim aptius adducere potuissent ad bona vinculo restitutionis affecta, maxime cum text. ibi agat etiam de filio exheredato: & ipsi non adducentes illum. §. tractent quæst. an filius exheredatus excludatur à feudo. Cur. de feud. 3. par. n. 6. & sequen. sed hoc de feudis & maioratu post limitationes adducemus.

83 Pro maiori ornatu & utilitate. d. reg. & d. l. cum à matre, notandæ sunt aliquæ limitationes: quarum. 1. esset ex opinione Paul. ibi, cuius authoritas, colora-

lorataq; argumenta, non paucos decipere possent. Sed contrarium verius esse, probauimus ex gl. & Bald. ibi, cum Carol. Ruyn. & Hispan. Xuar. vt supra in ampliationib.

Limitatur. 2. ex tex. difficili in. l. si seruo. 20. ff. qui & à quib. vbi libertas seruo alieno data non confirmatur, etiam si manumissor domino serui hæres extiterit: qui tex. grandem difficultatem fecit Accur. & Plumbi. ibi. videtur enim repugnare iuris rationibus. Ideoq; Bar. in. l. cum vir. n. 7. ff. de vsucap. dicit difficilimum esse contrarium. d. l. ad alia iura. Et ibi laborat Cuma. n. 5. Imol. eod. n. Bald. in. d. l. cum à matre, nu. 9. vers. quia loquitur: circa quod laborat etiam glo. in. l. si ab eo C. de liber. causa. In qua difficultate cogitabam dici posse. d. l. non esse contrariam decisioni. l. filiū. 31. ff. de liber. causa, & d. l. si ab eo. In his enim iuribus, nec iure proprio, nec hæreditario, quis auditur contra libertatem datam ab eo, cui hæres est: quod non negat. d. l. si seruo: sed tantum dicit, libertatem non ideò confirmari. Nec repugnat, vt manumissus liber non fiat, quæstio tamen seruitutis moueri nequeat à manumittente vel eius hærede, quicquid gl. Bar. Bald. & alij contra sentiant. In his enim exceptio datur ad repellendū hæredem agentem, eūuè, qui alienauit vel manumisit: ne quis eorum veniat contra factum suum vel defuncti, non tamen dominium prorsus auferatur ab eo, cuius erat, vt tradit Paul. Castr. in. l. rem alienam, nu. 7. ff. de pign.

acti: nec mero iure actio impeditur, vt probat. d. l. 1. ff. de except. reuend. l. Scia. 73. ff. de cuicti. Et eodem modo conciliabitur reg. d. l. cum a matre: cui (sic intelligendo) non aduersatur. d. l. si seruo, quam ita necessariò accipimus ob d. l. filium: & d. l. si ab eo, arguendo à fortiori: quia magis repelli debet idē manumissor succedens domino, quā dominus succedens manumissori, iuxta tex. in. d. l. rem alienam. antep. ff. de pignor. acti.

Limitatur. 3. ex tex. notab. & difficili in. d. l. rem alienam. 41. vers. non est idem: vbi tex. negat creditori actionē pignoratitiam in re hæredis à defuncto obligata. Ex qua. l. Paul. Castr. in. d. l. cum à matre, nu. 4. vers. nec obstat colligit differentiam inter obligationem personalem cum exceptione, & ius reale. Sed meminisse debuit, quòd in pignore & iure reali, cōtra. d. l. rem alienam, stare videtur. l. si Titio. ff. de pignor. In quibus cōciliandis laborat glof. & scribent. ibi, & Alci. lib. 7. parerg. cap. 14. & nouissimè Connanus lib. 4. fol. 290. & Duaren. lib. 2. disput. cap. 4. à quo cauè, dum scribit. d. l. rem alienam, esse Papiniani, cui aliquid additum putat à Modestino in. d. l. si Titio: idq; conijcit innouatum fuisse post tempus Papiniani. Sed. d. l. Pauli est, vt indicant libri communes & emendati ad exemplar Florétinum. Paulus autem & Modestinus (vt colligitur ex historia iuris) æquales fuerunt, vterque Papiniani discipulus. Attamen ex ea. l. colliges, magis quem teneri ad con-

seruandum factum proprium, quàm defuncti, cui hæres est, pro Imol. in. d. l. cū vir. n. 5. versic. & sic iustus: Inde etiā limitabitur reg. l. hæredem. ff. de reg. iur. & l. cū hæres. ff. de diuer. & tempor. præscrip. ad aliaq; multa iura temperamentum infertur.

Limitatur etiam. d. l. varijs modis per Ias. cons. 7. lib. 3. Grat. consil. 91. ex. n. 25 lib. 1. & Thom. Gramat. decis. 93. ex nu. 10. Aymon consil. 200. n. 7. quorum plura dicta reprobauī supra in ampliationib. & illationib. Sic etiam reprobauī aliā limitationem Ruin. consil. 112. nu. 13. lib. 4. Ideò tales limitationes sigillatim non exprimo.

Limitatur. 5. d. l. vt non procedat in præscriptione rerum feudalium vel similibus, quæ successoribus ex tenore concessionis deferuntur. Tunc enim præscriptio completa contra vnum, non excludit eius hæredem, cui citra ius hæreditarium successio feudi vel maioratus defertur: quia tunc non venit contra factum defuncti, nec militat ratio. d. l. cū à matre, vt eleganter tradit Rip. in. l. filiusfam. §. diui. n. 116. ff. de leg. 1. de quo scribo plenius in auth. sequen.

Limitatur. 6. quando verè datur cōuentio & factum defuncti, secus vbi is simpliciter consensit: quia tunc nō impeditur hæres, veniens saltem non iure hæreditario, sed aliundè, vt notat Fulgo. quem Ias. sequitur, in. l. quoties C. de fideicom. idem Fulgo. consil. 67. col. 2. ad finem: sed prius Bal. in. c. 1. §. hoc quoque ad fin. nu. 20. de succes.

feud. Afflict. in. c. 1. nu. 35. qui succes. te nean. Curt. de feud. 4. par. nu. 152. & alij, quos citat Tiraq. de retrac. lign. §. 1. glo. 9. nu. 54.

Limitatur. 7. per Carol. Ruyn. consil. 42. nu. 17. lib. 1. vbi cū non nullis asserit, quòd hæres possit venire contra factum defuncti, qui taxatiuè promiserat de facto suo, quod maiorem indaginem exigit, ex traditis ab Alex. Aret. & Ias. in. l. stipulatio ista habere licere, in princi. ff. de verb. oblig. Molineq. ad Alex. consil. 18. ad fin. lib. 5. de quo alibi agimus ad intellectum text. in. d. l. stipul. ista, & l. si necessarias. §. de vendendo. ff. de pigno. act. l. non solum. §. tale. ff. de libe. lega. pro Ruino autem facit Bald. in. l. qui se patris, nu. 12. ibi, *de serantū*: C. vnde libe.

Limitatur. 8. secundum Bal. in. d. l. cū à matre, nu. 4. in fin. ne procedat in actu defuncti ex quo non descendit obligatio in hæredem: ad quod extollit glo. in. l. quæsitum. §. fin. ff. de preta. quæ aliud dicit, ibiq; eam notat Alber. & Ange. Sed limitatio hæc Bal. nihil noui nobis adfert, id enim est quod quærimus quando obligatio non afficiat hæredem.

Limitatur. 9. ex tex. in. l. Lucius. 39. ff. solu. matri. vbi glo. eam. l. expendit ad limitationem regu. d. l. cū à matre, ne procedat quādo ex facto patris alteriusue defuncti, non resultat actio vel exceptio: tunc enim hæres admittetur contra tale factum defuncti. Et ita exemplificabitur obscura traditio Bald. proximè relata: ad hoc inquit Paul.

Paul. n. 3. in. d. l. Lucius, glo. ibi vt singular. semper commédari: eamq; extol lit Hispan. d. l. quoniam in priorib. 7. amplia. fol. 18. col. 1.

Omissa autem varietate glo. Bart. & Cuma. ibi, (quã Alex. ibi sup. l. præced. refert, nec satis componit) aduertendum est, quòd in ea. l. pater contrahebat spõsalia nomine filij, & sic nec filium nec se obligabat: non filium, quia is actus personalem cõsensum exigit: non se ipsum, quia nihil suo nomine faciebat, nec de se promittebat. Nurus etiam aliq; contrahentes nihil de patre conqueri possent, cum videant rē totam à consensu filij pendere: & sic est casus longè diuersus à materia alienationis & d. l. cum à matre, quia in alienatione rei propriæ vel alienæ, datur obligatio & ius euictionis: iuxta totum tracta. de euiction. & l. stipulatio ista, cum, §. 1. & sequen. ff. de verb, oblig.

Limitatur. 10. quando actus esset nullus vt faciens contra eū venire posset, ita enim admittetur hæres, quia cessat dispositio. d. l. & iurium similiū: nec magis debet hæres repelli quã originarius faciens, vt sentiunt glo. Bald. & alij, in. d. l. cum à matre, per. l. quem admodum. C. de agric. & censit. notat Aret. consi. 123. ad fin. n. 7. Soci. cõf. 79. n. 47. lib. 4. Grat. cons. 91. n. 25. lib. 1. Ex ea de pact. n. 229. Curt. iun. cons. 175. nu. 10. in fin. Thom. Gramma. de cisio. 93. nu. 8. & 9. vbi alios refert, Afflict. decis. 240. nu. 8. & libr. 3. constitu. Neapo. Rubr. 5. nu. 7. & in. c. 1. §. si i-

tius, nu. 15. si de feu. fuer. controuer. Quod tamen fallit aliquando vt vidimus sup. quando pater vendit rem filij prohibente hac lege, & tamen filius hæres repellitur, secundū glo. & receptam sententiam.

Limitatur. 11. d. regu. excludens hæredem, vt procedat tātum pro portione hæreditaria, secundum ius antiquū & nouum non factò inuentario: iuxta ea quæ vtiliter sup. resoluiimus. Hodie autem factò inuentario etiam si vnicus hæres sit, non tenebitur ultra vires hæreditarias. l. fin. §. & si præfatam. C. de iure delibe. hoc enim inducit inuentarium, secundum Bart. & omnes, in. §. in computatione eiusdem. l. & scribent. sup. citati, in. 7. amplia tradit Bart. in. l. cum vir, n. 14. ff. de vsucap. dicit cõmunem opin. Afflict. in prælud. feud. nu. 176. Sylua. cons. 15. nu. 36.

Limitatur. 12. in casu. l. 2. C. si quid in fraud. patro. vbi patronus hæres liberti, reuocat alienata in fraudem sui: & Bar. ibi per eam. l. limitat hanc reg. ne procedat quãdo hæres succedit ex necessitate iuris, prout ibi patronus. Idemq; in filio respectu legitimæ, secundum Bar. ibi, nu. 7. Bar. in. l. filiusfam. §. cum pater. ff. de lega. 1. Bar. in. l. Titia §. Imperator, nu. 4. ff. de lega. 2. Ias. in Authen. vndè si parens, nu. 2. C. de inoff. testa. licet Bald. & aliqui. d. l. 2. varient, intelligentes eam. l. specialiter in patrono, quod superius reiecimus: & ita colliges ex Paul. in. l. 2. nu. 3. C. de inoffic. donat. ex eod. Paul. consil. 448. ad fin. lib. 2. Ias. cons. 7. nu. 8. vers.

tertio, lib. 3. Curt. Seni. consil. 1. ad fin. Grat. cons. 91. nu. 35. lib. 1. Thom. Grā. decis. 93. nu. 12. Ex quibus patet receptius esse. d. l. 2. non specialiter procedere in legitima patroni, contra Xua. in. d. l. quoniam in priorib. 7. amplia. fol. 20. col. 1. versic. ego: Contra Rube. in. d. §. Imperator, nu. 206. In quem sensum pro Bar. expendo text. notab. in. l. dotale. 13. §. fin. ff. de fund. dota. cuius decisio memorabilis est, cum eo tēpore non esset beneficium inventarij. Eandem. l. 2. notāt alij, vt hæres rescindere possit quod defunctus fecit in eius fraudem, & ita Molinæ. in consuetu. Paris. §. 8. glo. 3. nu. 22. Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. n. 57. Ex quorum assertiōe noue posset intelligi ratio text. quem ipsi adducere debuerunt, in. l. si ita quis §. ea lege. ff. de verb. oblig. quatenus. l. C. ibi indistincte habet, hæredem admitti contra alienationem rei quam defunctus distraxit, aduersus prohibitionem olim impositam ab ipso hærede: quod Ias. ibi intelligebat pro portione hæreditaria tantum, text. verò simpliciter loquitur.

Limitatur. 13. ex text. difficili in. l. si. C. de euctio. vbi hæres eius qui fideiussit in venditione, agit efficaciter cōtra emptorem, cum fideiussor ipse repellendus esset, iuxta. l. exceptione. 11. C. eod. Et ita admittitur hæres, cum defunctus repelleretur: quod agnoscit glo. sed rationem non assignat, in. d. l. cum à matre: & l. 3. C. de reb. alien. difficile autem erit rationem assignare, cum repugnent iura hæc regu. pro

bantia: & ideò glo. variat in. d. l. fin. & Bart. ibi dicit eam. l. singul. & alibi se eam nescire: & ita etiam Bal. ibi eam. l. mirabilem dicit, & de ea cogitandū fore: & ita Ias. in. l. 2. §. ex his, nu. 3. ff. de verb. oblig. dicens ex ea lege limitari. l. vendicantem. ff. de euctio. eandēque. l. extollit Ias. in. l. legatarius pro parte, nu. 2. ff. de lega. 1. eam dicit singul. Alex. in. l. si mihi & tibi, ad fin. ff. de lega. 1. mirabil. appellat Bero. in. c. si quis presbyterorum, nu. 41. de reb. eccles. notab. Deci. consil. 185. nu. 5. singul. Crot. in. l. si is qui pro emptore nu. 11. Curt. iun. consil. 155. nu. 10. Eandem verò. l. ad contrarium eius quod dicit, incaute citat Afflict. lib. 3. Rubr. 5. nu. 9.

Circa rationem verò & intellectu illius. l. variarunt antiquiores, vt colligitur ex glos. ibi, præmebantur enim difficultate regulæ, quæ nimis aduersatur, iūct. l. exceptione, & l. si ob causam eod. titu. ibi, *vel qui in eius locum successit*: nec valet ratio Petr. & Cyn. quos referunt & sequuntur Alber. Salic. & Fulgo. in. d. l. fin. qui dicebant fideiussorem tunc non audiri, quia consensit: hæredem autem audiri, quia non consensit: idemque sequitur Bald. in. d. l. cum à matre, n. 4. Salic. d. l. 3. C. de reb. alien. Fulgo. d. l. exceptione: & cōsil. 67. col. 2. ad fin. Quæ ratio satisfacere non potest, iura enim quibus hæc regu. probatur, aperte loquuntur vbi defunctus consensit, hæres autem nullo modo: atque ita solus consensus defuncti, excludit hæredem nunquam consen

consentientem, contra eos. Minus placere potest quod inquit Fulgo. in. d. l. exceptione, & d. consil. quod fideiussor non tenetur de euietione, sed ex consensu: nihil enim refert inter hæc, maximè cum. d. l. exceptione, in si. aperte contradicat, probans fideiussorem tunc de euietione teneri. Videretur igitur aliquo colore dicendum ultra Doctorem. esse diuersam rationem inter venditorem & fideiussorem: venditor enim re ut suam vendit, vnde nec ipse nec hæres debet rem ab emptore auocare: quia esset euidentis repugnantia, quæ sempervitanda est: fideiussor autem accedit pro interesse, secuta euietione, & rem non suam esse magis fateri videtur, vnde eius hæres facilius ad rem vendicandam admittitur. Id autem cum temperamento, ut tunc non admittatur hæres iure hæreditario, si allegaret re fuisse fideiussoris cui ipse successit, sed tantum iure proprio, ut probat ea l. glo. Ange. Salic. & Fulgo. ibi: idem Fulgo in. d. consil. vbi alia tentat, parum tuta ad eam l.

Limitatur. 14. per Corn. consil. 301. n. 10. & 11. lib. 1. ut procedat, quando defunctus vendidit nomine suo, secus si nomine eius cuius res erat, idque sine mandato: licet enim dominus rei hæres extet venditori, poterit contrauenire, quia alienatio ex defectu mandati fuit nulla, nec venditor id fecit nomine suo, ut sic maior sit culpa emptoris: quod confirmatur ex dictis supra. 10. limita.

84 Diximus supra miram esse varietatem

scriben. circa materiam feudalem in proposito huius reg. & d. l. cum à matre, ut verè chaos appellari possit. Idque non tantum inter Doctores. & interpretes, sed etiam penes consuetudines ipsas feudorum, quæ in partem iuris scriptæ habentur, post duodecimum Cod. librum. Quia in re utilis erit labor, maximè Italis, Germanis, Gallis, apud quos frequentissima est materia feudorum: Hispanis etiam utilis erit, quia inde multa inferuntur ad emphyteusim & maioratus, ut infra. Omissis autem alijs diuisionibus feudorum, præcipua ad propositum est ea, quam Doctores. constituunt inter feudum hæreditarium, & feudum, quod appellant, ex pacto & prouidentia: ut distinguunt Iser nu. 1. & alij in. c. 1. An agna. vel fil. vbi Afflic. nu. 13. & in. c. 1. §. hoc quoque, de succes. feu. & in. c. 1. §. Titius, vbi Afflic. nu. 5. si de feud. fuer. contro. inter domi. & agnat. tradit Curt. de feu. 1. par. 8. q. n. 19. & sequen. Alex. in. l. quod dicitur. ff. de verb. & in varijs consilijs, maximè consil. 26. n. 4. & consil. 28. n. 18. lib. 5. Afflic. lib. 3. Cost. Neapo. Rub. 5. n. 11. & præced. Dec. consil. 390. n. 5. & consil. 185. Curt. Iun. consil. 1. nu. 12. & consil. 138. nu. 23. Ruyn. consil. 1. num. 15. lib. 1. Gozad. consil. 23. Anton. Capyt. decis. 64. nu. 8. Aymon. consil. 197. nu. 5. Paris. consil. 2. nu. 22. lib. 1. & consil. 5. nu. 2. cod. lib. perspicuè Soci. nep. consil. 112. nu. 6. lib. 2. & consil. 76. nu. 75. & sequen. lib. 1. Afflic. in. c. 1. nu. 3. & sequen. de eo qui sib. & hæred. latè Lofred. consil. 1. inter consilia feudalia.

Apud quos omnes & plures alibi, grandis contentio est circa exempla & effectus huius diuisionis, vt statim deducam. Omnium tamen in eo concors opinio est, vt feudum ex pacto & prouidentia dicatur, quando conceditur alicui pro se & descendētibus, seu coniunctis de familia, non facta mentione hæredum: vt autem nihil prorsus maneat pacificum in hac materia, contra hanc receptissimam conclusionem insistit Syluan. consi. 30. nu. 12. & n. 17. nitens probare, quòd etiam tunc dicatur feudum hæreditarium. Mirè autem discordant scriben. circa feudū hæreditarium: quod tamen à præcedēti crebrius distinguunt in eo, quòd hoc dicunt exigere, vt succedens sit hæres, vt per eos omnes vbi suprà: sed Bald. in l. cum virum. n. 21. C. de fideicom. appellat feudum familiare, seu de familia, quod omnes vbi suprà appellāt ex pacto & prouidentia: & cum eo Soci. nep. consi. 114. n. 10. lib. 2. Ias. in prælud. feud. col. fin. n. 128. Pro quibus expendo tex. in l. 5. ff. de relig. & sumpt. fun. cuius sunt verba in proposito summe notanda, *familiaria sepulchra dicuntur, quæ quis sibi, familieque suæ constituit: hæreditaria autem, quæ quis sibi, hæredibusque suis constituit.* quem tex. in materia feudorū debuissent scriben. expendere: in alio autem proposito eum notant Roma. Alex. vt per Ias. in l. cum filio, nu. 88. & ibi Rip. nu. 48. de leg. 1.

Nec est tex, qui probet receptissimū illud nomen feudi ex pacto & prouidentia, quo Doct. vbiq̄ue vtuntur,

vt fatetur Afflict. in prælud. feud. nu. 169. vers. præmittendum, & nu. 178. versicu. patet, referens ad id Bald. Vltra quos reijciendum omninò videtur illud nomen & differentia: quum & feudum, quod hæreditarium appellant, non aliundè quàm ex tenore concessionis id nomē habere possit, & sic omnia feuda æqualiter appellarentur ex pacto & prouidentia, cum à cōcessionis tenore pendeat nomen & effectus feudi. iuxta c. 1. de duob. fratrib. ibi, *propter tenorem inuestiturae: cum similibus.*

Ex hoc ergo nouè & verè damnatur commentitium nomen illud feudi ex pacto & prouidentia, hucusque ab omnibus receptum, potiùsque ex d. l. 5. appellari debet feudum familiare. Quia tamen eo nomine vtuntur omnes scriben. eodem nos vtetur, vt constet tali appellatione feudi ex pacto & prouidentia significari feudū liberis & cōsanguineis tantū deferendū. Quata autē sit differētia inter feudū hæreditariū & hoc familiare, colligitur ex Bar. Pau. Alex. in l. si patroni. ff. ad Trebel. ex Bar. in l. vt ius iurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. Alex. cōs. 44. lib. 1. latè Afflict. & alij in dictis locis, & plenè doctè q̄; D. Couarru. li. resol. 2. cap. 18.

85 Quæ differentia filijs utilior est in emphiteusi & in alijs quàm in feudo: in alijs enim cum descendētes vocantur iure sanguinis tantum, fatentur omnes scriben. cum Bar. posse filium repudiare hæreditatem, retine
reque

reque rem pro liberis concessam: in feudo autem mira in hoc controuersia est circa intellectum. c. i. an agna. vel fil. plures enim asserunt, non posse filium, repudiata hæreditate, retinere feudum etiam pro filiis concessum, & in eo deterioris esse conditionis filios, quàm agnatos: qui tunc repudiata hæreditate feudum retinebunt, & ita Math. Afflic. in. d. c. n. 1. & n. 31. qui id vt receptius tradere videtur, inquit tamé. n. 7. aliquos cōtradidere: & ita hoc sequitur Anto. Cappy decis. 97. n. 2. Loffred. consi. 1. n. 68. inter cons. feu. Soci. nep. cōs. 114. n. 1. lib. 2. accuratè magis Curt. iun. cōs. 155. & ita intelligit Syluan. cōs. 30. n. 19. ita aperte Bar. in. d. §. si liberi. n. 4. ff. de oper. liber. idq; receptius asserit D. Couarru. d. cap. 18. n. 4. lib. 2. resol. & Arri. cons. 14. n. 13. & 14. & verè litera. d. c. fortissimè iuuare videtur hanc sententiã: dupliciter inducèdo. i. in princip. dū tex. loquitur in agnato, permittès ei, vt feudū retinere possit repudiata hæreditate. Deindè in. 2. parte id indistinctè negat filio vasalli: & sic satis videtur loqui in feudo concessio alicui & familiæ. Si enim esset feudū hæreditarium, nō distingueret inter filios, & agnatos, nec agnatis permetteret, vt repudiado hæreditatē feudum retineat, quia secundū traditionem omniū scriben. in feudo hæreditario necessarium est hæredis nomen omnibus succedere volentibus. Idq; speciali consuetudine summoq; rigore in feudis introductum videtur: quilibet enim con-

sultus ex ratione naturali, iurisq; principijs, contrariū diceret: ideoq; glo. ibi magis inclinatur, vt decisio illius tex. nō trahatur ad emphyteusim, & alia extra feudum: idq; receptius videtur, ex Afflic. ibi. n. 57. ex Bar. in. d. §. si liberi n. 4. ex Alex. in. d. l. qđ dicitur, & ibi Ias. n. 29. ff. de verb. oblig. & in terminis tradit Couarru. d. loco. vers. septiõ. Indè cauebis ab æquiparatiõe Bal. in. l. 3. col. 2. C. de fideicom.

Sed cum in feudo cōcessio alicui & liberis citra nomē hæredis, durissima foret decisio illius cap. & filios iniquè grauerat, si eos inuitos hæredes faceret, contrarium intelligunt & probat quamplures alij scriben. adeo vt hæc videatur receptior opinio. Ita enim Bal. in. d. c. An agna. n. 8. & Aluar. nu. 9. Præpos. nu. 6. vers. 6. lim. Iacob. à. S. Georg. de feud. verb. & cum pacto de non alienado. n. 36. Ias. in. d. l. quod dicitur. n. 33. ff. de verb. oblig. vbi in feudo & emphyteusi hoc dicit cōmuniter approbari: & ita idè Ias. in. l. si nō sortè. §. libertus. n. 33. ff. de condic. ind. Alex. ad Bal. in. l. qui se patris, col. 6. littera. b. C. vndè lib. Lauré. Calcan. cōs. 74. n. 4. & 5. hoc etiã cōmuniter sentire Doct. fatetur Syluan. vbi supra idèq; asserit receptū Rube. in. l. Gallus. §. quidã rectè. n. 181. hoc securè tradit idè Rube. cōs. 85. Cur. iun. cōs. 78. n. 4. Carol. Ruy. cōs. 1. n. 15. idè vult Ias. cōs. 56. lib. 3. ex princ. Aymon. cons. 256. n. 3. idè aperte vult Alber. Brun. cōs. feud. 80. n. 14. & sequè. Paris. cōs. 23. n. 176. lib. 1. Bellon. cōs. 33. n. 4. & securè Zas.

de feu. 8. par. n. 6. vers. cæterū: hoc etiā vult aperte Pau. Cast. in auth. post fratres. C. de legit. hæred. idē Paul. in. l. p hærede. §. 1. ad finem. ff. de acqu. hære. Pau. in. l. idē Iulianus. §. si quis alicui. n. 4. & clariùs idē Pau. in. l. si post mortē. ff. de leg. 1. quorū numero æquior hæc opinio, receptior manere videtur, vt ita mitigetur rigor. d. c. An agna. vt etiā in feudis eo casu nō prorsus recedatur à iuris regulis: quibus in ea forma cōcessiōis ita ius liberis acquiritur vt necessariū eis non sit nomē hæredis, ex. l. 3. cū Bar. ff. de interd. & releg. ex. l. quodcūq; . 45. §. si quis ita. ff. de verb. oblig. ibi, licet hæres nō existat. & ibi notat Pau. & nouiores, ex. l. si post mortē. 71. ff. de leg. 1. ibi, An patri hæres extiterit, nec ne: & ibi Pau. Cast. n. 3. expressim notat & cū Bal. respōdet ad literā. d. c. quorū intellectū probat alij sequētes hæc partē. De ratiōe autē differētię, quā tex. in d. c. facit inter filios & agnatos, ingeniosè agit Bal. ibi. n. 6. tradit etiā Sylvan. d. cōf. 30. n. 21. & nouissimus Francis. sonsbe. de feu. par. 9. pag. 76. n. 171.

Idē dicēdū est in feudo cōcessiō pro se & suis hæredibus: veniēt enim descendētes tantū, vt tanquā receptū tradit Alex. in. d. l. quod dicitur. n. 26. vers. si. & si benè. ff. de verb. oblig. loquens generaliter de re, quæ sui natura nō veniunt ad extraneos: vt colligitur ex traditione Bart. & aliorū in. l. Gallus. §. etiā si à parēte. Sed tūc oportebit, vt descendētes ad successiōnē feudi, vel emphyteusis, hæredes sint, ex Ias. & alijs proximè citatis, traditq; Afflic. in. c. 1. nu.

11. de alien. feu. patern. æquiparās has formulas, *pro se hæredibus*, & *pro se vel hæredibus*. Idem etiā quòd tunc liberi debēt esse hæredes, tradit Loffred. d. cōf. 1. n. 64. & n. 132. & 207. cum sequen. & 210. & sequen.

Feudū etiā hæreditariū appellant aliqui in ea forma, *pro se & hæredibus legitimis*: quasi ea qualitas nō totū sanguini tribuat, præpōderetq; nomē, *hæredibus*, ita Cardi. Paris. cōf. 65. n. 7. lib. 3. citans Alex. & alios. Sed contrariū nō obscurè probat Dec. cōf. 395. nu. 7. Gozad. cōf. 26. n. 30. Soci. nep. cōf. 112. n. 8. li. 2. qui hoc dicūt, vbi feudū simpliciter cōceditur pro hæredibus: à fortiori ergo id sentiūt, vbi additur verbū, *legitimis*. Verbū enim, *hæres*: simpliciter prolatū facilius extraneos cōpræhendit, q̄ vbi addit qualitas illa legitimorū, iuxta. l. 3. §. de illo. ff. pro soc. sed hæc componentur ex distinctione proximè tradenda.

Maior scriben. varietas est, quando feudū vel emphyteusis saltim ecclesiastica conceditur alicui pro se & hæredibus: quæ varietas satis colligitur ex proximè dictis, & ita inquit Afflic. in. c. 1. n. 4. de eo, qui sib. & hæred mireq; variauit celebratiss. feudista Andr. Iser. vt curiosè notat Loffred. consil. 1. ex. nu. 98. per. 5. col. tradit etiā Afflic. in. c. 1. n. 13. An agna. vel. fil: & tamen receptior videtur opinio, vt tunc dicatur feudū hæreditariū, ex Afflic. vbi sup. & decis. 112. n. 3. Couarru. d. loco, Alex. referens plures cōsil. 28. n. 18. lib. 1. Curt. Iun. cōf. 1. nu. 12. & cōf.

138. n. 23. & in tract. de feud. 1. part. q. 8. n. 19. Aymon Craue. consi. 197. n. 5. Paris. consi. 3. n. 8. lib. 1. Grat. cōsi. 4. n. 42. lib. 1. colligitur ex Ias. in. d. §. libertus. nu. 35. Quod notabiliter ampliat Curt. iun. consi. 3. etiā si nomē liberorū vel descendētium tantū apponatur in principali dispositione, & nomē hæredū, adijciatur postea incidenter. Adhuc enim concludit feudū manere hæreditarium, vt successor debeat esse hæres, sed non satis respondet regulæ Clem. 1. de præben. q̄ verba incidenter vel executiuè prolata, non alterant dispositionem, de qua agit Ias. in. l. ex pupillari. ff. de vulg. & ego soleo expēdere tex. in. l. pater filium. 36. §. fundū. versi. ita enim. ff. de leg. 3. & ita contra Cur. tradit Exea de pact. nu. 20. & in terminis contrarium tradit Ias. consi. 55. col. 2. & col. fi. lib. 3.

Ex qua opinione, cūm receptior sit cauendū est à multis & grauibus viris, qui in materia feudali & simili, generaliter tradere solent, nomen hæredis, idem omninò inducere, ac si concessio fiat pro se & liberis: ad quod innumere authoritates citari possent. Ex quibus mem̄o Alex. sibi contrarium cōsi. 30. nu. 1. lib. 1. & consil. 26. nu. 3. lib. 5. Dec. d. consil. 395. n. 7. Gozad. d. consi. 26. n. 30. Afflic. sibi contrarium in. c. 1. n. 13. de feud. non hab. prop. natur. Ias. in. d. l. Gallus. §. etiam si parente. n. 15. versi. 2. fallit.

○ Ea tamen discordia scriben. circa has formas concessionis potest conciliari, vt feudum nō dicatur tunc pro-

sus hæreditarium, nec omninò familiare, seu ex pacto & prouidentia, potiusque appelletur mixtum, quasi de utroq; participans: quia ad tale feudū non admittetur extraneus hæres. Descendens autem vel agnatus, qui tantum tunc admittuntur, non poterunt repudiata hæreditate feudum accipere, idq; magis conducit in agnatis, liberi enim, in feudis etiam omninò de familia, nō possunt hæreditatem repudiare, feudum verò retinere, ex. d. c. 1. An agna. vel fil. vt suprā receptius diximus. Extra feuda autem vt ilior manet resolutio hæc, vt tūc liberi vel agnati, si in eam rem succedere velint, nō possint hæreditatem repudiare, quæ conciliatio colligitur ex Dec. consi. 185. & cōsi. 208. n. 10. & sequen. apertè & perspicuè eam probat Afflic. d. c. 1. An agnat. vel fil. n. 10. & sequen. Et. c. 1. nu. 4. de eo qui sib. & hæred. & lib. 3. consi. Neap. Rub. 24. n. 74. tradit Cardi. Paris. consi. 65. ex. n. 10. & nu. 24. lib. 3. Soci. nep. consi. 76. n. 75. lib. 1. & consil. 112. n. 10. lib. 2. & consil. 114. col. 4. eod. lib.

88 Ex qua cōcordia & resolutiōe inferitur. 1. ad similitudinem concessionis p̄ se & hæredibus masculis, vel pro se & hæredibus ex corpore suo descētibus. Nimis enim variant scriben. & plures sibi ipsis aduersantur, vt colligitur ex diffuso consil. 1. Loffred. vbi. inuoluit nec sibi cōstat Afflic. in. c. 1. §. hoc quoq; n. 85. de succe. feu. & in. c. 1. n. 10. & sequen. de alien. feud. pater: & in. c. 1. n. 4. de eo, qui sib. & hæred. Variavit

consu-

consulendo Rube. Nā in cōf. 84. & sequen. asserit tale feudum nullatenus dici hæreditariū, sed omninò ex pacto, vel de familia. At in cōf. 18. contrariū vt magis cōmune tradit. Ex præcedēti autē concordia videtur dicēdū, vt qualitas illa adiecta hæredū nō tollat, quin descendētes hæredes esse debeāt: quod magis probat D. Couarru. d. lib. 2. resolu. ca. 18. col. 6. & sequen. & videtur satis colligi ex Bar. in. d. §. si liberi. n. 4. vers. sed si. ff. de oper. lib. dicit ita iudicari Afflic. decis. 295. n. 7. & clariū decis. 140. & hāc dicit magis cōmunem opinionē Syluā. cōf. 30. n. 11. & sequē. & n. 24. vbi plures citat: & ita. cōtra Dec. tradit Cur. cōf. 155. & cū eo Grat. cōf. 4. n. 48. & nu. 55. lib. 1. & Rubeus in. l. Gallus. §. quidā rectè. n. 191.

Ego autē puto veriorē & receptiorē esse sententiā, vt in ea forma feudū dicatur tantū de familia, ac si nomē heredis adiectū nō fuisset, & ita Dec. cōf. 395. n. 6. & sequē. magis in cōf. 185. Paris. cōf. 10. n. 7. lib. 1. Socin. nep. cōf. 72. n. 27. lib. 1. Alb. Brun. relatus à Soci. in. d. cōf. n. 28. & ita Afflic. lib. 3. cōst. Rub. 24. n. 74. idē Afflic. summè Dec. laudans, in. c. 1. nu. 11. An. agna. vel fil. idē Afflic. decis. 240. n. 10. sed ibi magis refert specialem regni cōsuetudinē sicut etiā lib. 3. consti. Rub. 24. n. 68. & allegādo Dec. idē probare videtur Molin. in consue. feudal. §. 22. nu. 85. Soci. nep. (citans solū Afflic.) cōf. 112. n. 14. lib. 2. idem vult Gozad. d. cōf. 26. n. 30. Francisc. Zoane. de reb. quotid. cap. 4.

& Bellonus cōf. 33. n. 2. dicēs opinionē Decij cōmunē: quæ etiā colligitur ex traditiōe Alex. Aret. & aliorū quos refert Ias. in. d. §. etiā si parēte. l. Gallus. n. 22. ita Cremen. notab. 14. eadēq; opinio fuit Rayner. vt referunt plures ex his, & tradit Ias. cōf. 118. col. 3. lib. 4. idē non obscurè colligi potest ex Bal. in. l. cū virū. n. 21. C. de fideicō. apertius Bal. in. l. liberti. col. fi. n. 37. C. de oper. liber. & ita hęc opinio receptior videtur, licet variauerit Rube. vbi suprā: sicut etiā variauit Aymon. Craue. qui cōf. 256. n. 3. cōtra Dec. tenet, idē tamē sibi cōtrarius, Deciū sequitur cōf. 197. n. 2. variauit etiā Paris. qui vbi sup. cōsiliū Decij probat, sed idē contradicit cōf. 2. n. 23. lib. 1. Pro hac parte quā nouiores Decio tribuūt, non parū vrget à fortiori authoritas gl. & Pau. Cast. in l. ex facto. §. vlt. ff. ad Trebel. vt tūc ex subiecta materia nomē hæredū, de liberis tantū intelligatur, maximè addita qualitate illa masculorū vel ex corpore descendētiū. Vrget etiā nimis vsus loquēdi, qui ante oculos haberi debet etiā reiecta proprietate verborū, vt docet I. C. in. l. nō aliter. §. 1. ff. de leg. 3. solēt autē homines in negotijs similibus, hæredes appellare descendētes & agnatos, quos successuros sperāt perpetuò in feudo vel maioratu, de quo agit, nō attēdentes ad alia bona, nec ad nomē heredis. Facit etiā regula iuris, vt cōsideret ratio naturalis, nō accidētalis. l. 3. ff. de tutel. & causa sāguinis, nō alia lra extrinseca. l. tutor. 31. §. 1. ibi, *vt filius promeruit*: ff. de excus. tutor. Nec obstat

argu.

argu. Rube. in. d. §. quia si mature attēdas, satis colligitur mens concedentis vel accipientis, vt tunc sanguinis tantum ratio habeatur, si enim de alijs heredibus sentirent, nō distinguerent inter masculos vel fœminas.

Hanc tamen opinionem quam ex Bald. & alijs magis communem dicimus, limitat Ias. d. conf. 118. col. 3. vers. nec obstat li. 4. nisi cum qualitate masculi addatur signū vniuersale: quod aperte vult Bald. in. l. cum virum, nu. 21. C. de fideicom. confirmaturque ex multis per Ias. consil. 124. col. pen. & fin. lib. 4. ex latè traditis per Aldobrā. in princ. Inst. de excus. tutor. ex. n. 67. Sed fundamentum illud ex dictione generali in feudalibus, non est omninō tutum, possetque controuerti ex traditis per Iacobin. de feud. verb. quibus cumq;: meliùs per Rip. in. l. ex facto. §. si. n. 16. ff. ad Trebel. In quo nimis variare scriben. aduertit Molin. ad Alex. consil. 30. lib. 1. Afflict. in. c. in generali, nu. 20. si de feud. fuer. controu. tradit Dec. in. c. in præsencia, nu. 48. de probat. latiùs Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 7. n. 21. & n. 27.

89 Ex eisdem infertur. 2. ad aliam speciem cōcessionis, si forsan feudum vel quid aliud simile concedatur alicui & suis heredibus: non enim intelligitur de ijs, quibus tantū cōgruit ius suitatis, iuxta §. sui. Inst. de hered. qual. & dif. feren. sed potius in feudis & emphyteusi ecclesiastica, intelligitur pro descendētibus, in alijs verò, quæ ad extraneos transire solent, intelligitur de qui

buscūq; heredibus, vt ex Imol. resoluit Alex. in. l. quæ dicitur, n. 26. ff. de verb. oblig. idē Alex. cōf. 26. lib. 5. tradit Rube. in. l. Gallus. §. quæ dicitur. n. 75. Hiero. Schur. cōf. feu. 126. n. 1. Syluā. conf. 52. n. 1. notat Præp. in. d. c. 1. An agnat. n. 3. vers. sed quādo, cū sequē. & n. 5. colligitur ex doctri. Bar. in. d. l. Gallus. §. etiam si parente. n. 4. & ibi Ias. n. 13. & Soci. nep. cōf. 58. lib. 2. Idq; iudicandū est ex cōmuni vsu loquendi, vt notāter tradit Guido. decis. 548. & ita distinguit in proposito idem Guid. decis. 230. nō ita in decis. 306.

Sed in hac specie ex mente scriben. in dict. locis, censendum erit feudum hæreditarium, ad effectum, vt descendētes & agnati nō possint feudū retinere, hæreditatē repudiādo: de familia autē cēsebitur, quia extranei admittēdi nō sunt. Et ita hæc species iudicabitur iuxta distinctionē feudi mixti, de qua sup. nō secundū præcedentē de masculis: quod planè cōcedēt omnes tenētes in casu pximo feudū esse hæreditariū: nec cōtradicit alteri opinioni, quā ibi probamus, quia in hac specie verba nō tā præcisè ratiōi sanguinis, ad hærent vt prorsus excludāt generale nō mē hæredis. Et ita in hac forma, p se & suis heredibus, nō poterit agnatus repudiare hæreditatē & feudū retinere, secundū scrib. cōiter in. d. c. 1. An agna: vbi Præpos. notat col. 3. licet cōtradicat nouissimus Franc. Sonsbe. de feud. 9. par. n. 105. cuius opinio non inepta est: nec æquitate caret, maximè ex ijs quæ inf. proximè trado. n. 91. Sed nunc loquor iuxta

iuxta ea quæ receptiora sunt in hac materia.

Ex prædictis. 3. securè inferri videtur, in forma concessionis, pro se & descendibus, nihil immutari per adiectionem, *ex corpore*. Eadem enim ratio est, ad effectum, vt feudū iudicetur hæreditarium vel de familia: licèt Doct. vbi suprà, tractantes de illa forma, semper addant qualitatem illam, *ex corpore*: sed lex rebus, nō verbis imponi debet. l. 2. C. commu. de lega.

Ex eisdem. 4. inferri potest, non esse differentiam inter concessionē, pro se & suis hæredibus, & concessionē, pro se & suis, simpliciter: licèt quoad alia videatur aliquid inter hæc differre, ex Emil. Ferret. consi. 3. vt sic feudū sub hac forma dicatur hæreditarium, ad hoc vt successor hæreditatem non repudiet, licèt extranei tunc nō admittantur: & ita censebitur mixtū secundū resolutionem suprà traditā, ex mente scriben. in. d. c. 1. An agna.

Indè etiam infertur. 5. ad speciē suprà traditam de concessione, pro se & liberis & hæredibus: vt magis procedat cōmunis conclusio, de qua ibi: quādo verbum, hæredibus, esset adiectum simpliciter sine copula, quia tunc magis qualificat præcedētia, vt successor feudi debeat esse hæres: ex doctri. Bar. in. l. prætor. §. erit, ante nu. 1. ff. vi bon. rap. ibi, *qualitas*: & n. 1. ibi, *intelliguntur repetita*: Bart. in. l. Seiç. §. Caio. ff. de fund. instruc.

Infertur etiam. 6. ad speciē concessionis, tibi & generi tuo vel poste-

ris: hæ enim constituunt omninò feudum familiare seu ex pacto & prouidētia, non hæreditarium: cū in ijs nihil de hæredibus dicatur, totum verò sanguini detur: quod suadetur ex text. & Bart. in. l. 3. ff. de interd. & releg. ex Afflic. & feudistis in locis suprà citatis, & in specie voluit Bal. in. c. 1. §. si. nu. 1. quæ fu. pri. cau. & Curt. de feud. 5. par. nu. 5.

Infertur. 7. ad. q. concessionis in ea forma, *tibi & filijs & hæredibus*: in qua diximus receptius, vt feudum tunc censeatur hæreditarium: quod limitat Afflic. in. c. 1. §. hoc quoq; nu. 85. de succes. feud. nisi in ea successione ad datur, vt seruetur sexus & ætatis prærogatiua, vel quòd in eo succedatur iure Francorum: tunc enim contendit Afflic. feudum cēsendum esse de familia, seu ex pacto, vt vocant, non hæreditarium, quod improbare videtur Loffred. in. plixio cōf. 1. si eius principiū cū resolutione conferas. Sed pro Afflic. vrget, qd ea cōcessio in effectu successores sanguinis tantū respicit: Ideoq; cōclusio tm attendi debet, & nō præcedētia verba, vt generale est in omni dispositiōe. Dec. in. l. si ego n. 3. ff. si cer. pet. Ias. in. l. 1. n. 17. ff. de eden. Afflic. decis. 375. n. 5. & opinio hæc Afflic. iuuat auctoritate Corn. cōf. 199. n. 68. lib. 2. & Bal. in. l. liberti n. 37. C. de oper. liber. In his autē dicitur feudū iure Francorū, quādo primo gēitus reliquosexcludit, vt volunt omnes feudistę, & ita Afflic. decis. 112. & decis. 248.

Infertur.

Infertur. 8. ad speciem cōcessionis, tibi & generi, vel tibi & proli. vel posteris: vt verè dicatur pro familia, non hæreditaria: ex suprà dictis, & ijs quæ tradit Afflict. in. c. 1. n. 132. & sequen. de succes. feu. facit. l. 1. §. fi. ff. de iure immuni. Cur. de feu. 3. par. n. 29.

Infertur. 9. ad. q. concessions, in cur. Et. am. generationem. vt tūc ratio sanguinis non hæreditatis habeatur, ex Bal. in. l. 2. vbi Ias. nu. 167. C. de iur. emphyt.

91 In prædictis autem libentius in dubio amplecterer eam opinionem, quæ magis inducat, vt feudum dicatur ex pacto seu prouidentia, quàm hæreditarium, vt magis faueatur descendentes & agnatis, ex ratione text. in. l. 1. §. largius. ff. de succes. edic. ibi, in honore sanguinis: Imò si mea valeret sententia, verius putarem contra omnes ferè scriben. in multis suprà traditis, vt feudū non dicatur hæreditarium, sed omnino de familia, quamuis adiiciatur verbum, *heredes*, saltim post mortem primi acquirentis. Etenim tantū debet successores (quia ab eo habere dicuntur) non alijs post eum: cum ab alijs nihil accipiant, vt colligitur ex multis iuribus & Doctor. & notat Alex. in consil. 107. & præced. lib. 4. Aymon. cōf. 135. nu. 8. & sequen. Ad quod mouet fauore sanguinis, nec non ex subiecta materia, quæ propriè posteros, non ex transeos admittit, vt omnes agnoscūt in materia feudali. Nimirū igitur si hæredis nomen tunc non ad hæreditatis aditionem, sed ad rationem sanguinis referatur, ex sentētia gl. in. l. etiam. 19.

ff. solu. matr. tex. optimus in. c. 1. de aliena. feu. ibi, sine hærede masculino, quod in feudis intelligitur sine filio. Moucorq; magis, quia nec concedens nec accipiens aliquid prætere posse, ex eo quòd posteri succedentes, hæredes alijs sint, nec ne. Vnde extra rigorem. d. c. 1. An agna. nunquàm onerarem descendentes vel agnatos, qui ratione sanguinis admitti possent, vt alterius hæreditatē adire teneantur, argu. l. 3. cum ibi notatis à Bar. ff. de interd. & releg. & quæ notant Paul. & alij in. l. pro hærede. §. si quid tamen. ff. de acqu. hered. & forsā hoc sensit antiquus Doct. à Bald. relatus in. c. 1. n. 3. de eo qui sibi & hæred. cuius opinionem dicit communiter reprobari Syluan. cons. 30. n. 33. Paris. cons. 23. n. 167. lib. 1.

Ad prædicta omittendum non fuit, quòd tradit Cur. Iun. cōf. 138. n. 24. vers. premisis, col. vlt. vbi mirabiliter inquit quod si in cōcessione feudi antiqui, ad quòd vocatur descendentes & agnati, fuerit adiectū verbum, *heredibus*, nō sufficit, successore descendere à primo acquirente, nec ab eius hæredibus, nisi immediatè hæres sit vltimi possessoris: quod durū est, possetq; multos decipere. Sed cōtra Cur. (qui neminē refert) videtur stare multorū respōsa, imò quæ sufficiat descendere ab hæredibus primi acquirentis, & ei lōgo etiā medio hæredē esse, vt per Paris. cōf. 2. n. 25. lib. 1. & cōf. 65. n. 31. lib. 3. Soci. nep. cōf. 72. n. 29. lib. 1. idemque probat Alex. consil. 26. nu. 8. lib. 5. ibi, tamen erat in effectu hæres primi vassalli, qui feudū receperat pro se & hæredibus

& ita securè concludit Alber. Brun. consil. feud. 18. num. 14. vbi alios citat: & contra Curt. ita aduertit Syluā. cons. 30. n. 20. dicens hanc esse communem opinionem, facit tex. in. c. 1. de natu. succes. feud. ibi, *ex illa linea ex qua iste fuit.*

Hæc omnia pro virili resoluta tam longo repetita principio nemo prolixitatis notet: quia non solum multis utilissima erunt, sed omninò necessaria sunt ad propositum. d. l. cum à matre: nec sine ijs intelligi posset articulus quotidianus huius tractatus: an filius vel alius hæres admittatur contra alienationem à defuncto factam in feudilibus & rebus maioratus: quo nihil frequentius: à Doct. autem tam confuse tractatum, vt nullam lucē, nullamq; resolutionem, sed densissimam caliginē Cimmeriasq; tenebras scriptis suis reliquisse videantur.

92 In hoc frequentissimo articulo variæ sunt sententiæ à nullo, quem viderim, collectæ: in quo alij alijs, omnesque sibi ipsis aduersantur. Variavit ex more Bald. vt referunt Alex. Ias. Dec. in locis inf. citandis. Variavit Alex. vt colligitur ex Dec. cons. 185. & cons. 208. & Curt. iū. cons. 138. n. 1. Variavit Dec. vt tradit Aymon. cons. 256. n. 3. ad med. & fi. Variavit Paris. vt constat ex dictis per eū cons. 3. ex. n. 18. cū multis sequē: & cons. 2. n. 23. vers. & sic. cum. sequē. lib. 1. & cons. 10. n. 7. eod. lib. & consil. 65. n. 10. cum tribus sequen. lib. 3. variarūt alij secundū Ruyn. cons. 1. n. 15. lib. 1. Variavit Aymon. modò Decium se

quens, modò ab eo recedēs, vt constat ex eo in consil. 197. nu. 3. & consil. 256. nu. 3. Variavit Rube. modò cum Dec. modò contra, vt patet ex consil. 18. & cons. 84. & sequen. nemoq; ex scribē. ferè sibi constat, vt patet ex supra traditis, magisque liquebit ex statim adducendis, cū traditis à Syluan. consil. 15.

In quo etiam variasse Ifern. colligitur ex Afflict. in varijs locis, magis ex Sigism. Loffre. cons. 1. variavit Alex. vt colligitur ex Grat. cons. 4. nu. 39. dū argumentatur, & nu. 41. dum concludit. Variavit idem Grat. si benè conferantur quæ scribit in. d. cons. 4. nu. 48. & 50. cum ijs, quæ scribit cons. 91. nu. 26. lib. 1. Nec satis sibi constat Afflict. in. c. 1. §. hoc quoque, ex nu. 69. de succes. feud. inuoluit idem Afflict. in. c. 1. Neap. lib. 3. Rub. 5. n. 7. & 9.

In hac perniciofa miserandaq; repugnantia, prius de numero agemus referendo scripta aliorum: deinde contra eos quod verius putamus explicabimus. Igitur scribunt aliqui, nunquā admitti hæredem contra alienationē & factū defuncti etiā in bonis feudilibus, quamuis talia sint, in quibus succedat inuito defuncto ex tenore antiquæ concessionis, ita indistinctè scribit Martin. Silima. de feud. nu. 169. in. 13. volum. tracta. Ruyn. consi. 25. nu. 10. & sequen. lib. 2. Bald. in cap. 1. §. hoc quoque col. fin. nu. 20. de succes. feud. Alij indistinctè scribunt filium, aliūmve hæredem admittendum fore contra alienationē defuncti
in feu-

in feudalibus, alijsue, ad quæ hæres ipse admittitur ex antiqua concessione, vt variando tradit Ias. cōf. 7. & cōf. 56. lib. 3. dum respōdet ad. l. cum à matre. Variando etiam idē tradit Thom. Grāma. decis. 93. ex nu. 8. Dec. consil. 445. nu. 55. Et ita variando respondet Bald. consil. 215. in. 1. dubio, lib. 2.

Alij distinguunt, an filius vel alius hæres maiorem vel æqualem quantitatem consequatur ex bonis defuncti, & tunc non admittatur contra alienationem feudalium à defuncto factam: si autē minus habeat, admittatur pro rata, quod tradit Afflict. in. c. 1. §. si totius, nu. 16. si de feud. fuer. contr. interd. & agn. & tanquā receptum id tradit Curt. de feud. 4. par. n. 150. vers. 2 in fine.

Alij scribunt esse solūm aduertendum, an filius alijsue hæres inuentarium fecerit nec ne, quasi eo facto indistinctè admittatur contra alienationē feudalium similitūmve bonorū: quod tradit Ifern. in. c. 1. An agna. & ibi Aluar. & Præpo. col. pen. ad finē, n. 6. vers. vndecimā. Et ita Alex. aliquādo scripsit & alij, quos citat Grat. conf. 4. nu. 39. lib. 1. Paris. cōf. 10. n. 7. lib. 1. & cōf. 65. n. 47. & sequen. lib. 3. vbi plures refert. Et ita ex vigore inuentarij scribit Thom. d. decis. 93. n. 10. & Grat. sibi cōtrarius conf. 91. n. 36. & 37. Dec. conf. 445. n. 56. & ita indistinctè in quocumq; feudo hæreditario vel de familia, apertè tradit Bal. (licet variè allegetur) in. l. qui se patris, nu. 11. C. vnde lib. & tanquā receptum hoc scribit Curt. de

feud. 4. part. nu. 148. & Zas. de feud. 9. par. n. 28.

93 Alij tandem & plures ex suprā citatis resoluendo distinguunt inter feudū hæreditarium, & feudum de familia, seu ex pacto & prouidentia, vt nostri vocant. Nam in hæreditario concludunt indistinctè repellendū heredem, nec in eo prodesse inuentarium. In feudo autem concessio expressim pro liberis & descendantibus, totam vim huius articuli inuentario tribuunt, vt eo facto possit filius alijsue hæres rescindere alienationem feudalium à defuncto factam: & hæc est magis communis opinio nostrorum. Et in hunc sensum reducuntur omnes in præcedenti vers. adducti. Ita ex Ifern. & alijs vt receptum tradit Alex. cōf. 28. n. 18. lib. 5. Dec. consil. 208. Ias. consil. 7. col. 8. in principi. & conf. 55. col. 5. in princip. lib. 3. & Soci. nep. conf. 112. n. 14. lib. 2. Paris. conf. 2. n. 32. & conf. 3. n. 18. & conf. 16. n. 43. lib. 1. & Ruin. conf. 1. ex. n. 12. lib. 1. & conf. 38. n. 15. & n. 21. eod. libr. & conf. 25. n. 10. lib. 2. Aymon. consil. 256. col. 2. Curt. iun. conf. 138. nu. 20. & consil. 155. col. 1. Rube. consil. 18. & in. l. Gallus. §. quidam rectè. n. 190. Syluan. conf. 30. n. 33. & 34. vbi hanc dicit cōmunem opinionem: & D. Couarru. d. cap. 18. lib. 2. resol. versic. 8. & Iacobin. de feud. verb. & cum pacto de non alien. nu. 35. Sigismun. conf. 14. nu. 46. Grat. d. conf. 4. lib. 1. Afflict. decis. 112. & lib. 3. const. Rub. 5. nu. 11. & Rubri. 24. n. 74. & in. d. §. hoc quoq; nu. 72. & 74. de feud. succes. vbi hanc dicit cōmunem

munem: & in. c. 1. ex. n. 8. de alien. feu.
pater. & in. c. 1. §. si Titius. nu. 5. & 13. si
de feud fuer. controu. & in. c. 1. n. 4. &
sequen. An agna.

Nec quisquā incuset tā curiosam al-
legationem, nimiamq; sollicitudinē
in numerandis doctoribus: quum ad
ea tempora, eamq; miseriam deuen-
rit iuris prudentia, vt sententiæ magis
numerentur quā ponderentur, maxi-
mē cūm hæc, de quibus agimus, maxi-
mi sint momenti, sæpeq; inter magna-
tes contingant, & in ijs (vt vides) mi-
rè varient scribē. quorum authoritas
sæpius capit ignorantes vel iniquos iu-
dices.

Ex ijs patet communem esse opi- 94
nionem scriben. vt in feudo hæredita-
rio nihil iuuet inuentarium, vt tanquā
receptum tradit Alex. in. d. conf. 28. n.
18. lib. 5. Ruin. d. conf. 33. n. 15. lib. 1. Af-
flict. d. decis. 112. n. 3. & decis. 240. nu.
11. & Aymon. referens plures cōf. 256.
n. 3. Sigism. conf. 14. n. 43. Grat. conf.
4. nu. 50. lib. 1. Rube. consil. 18. Afflict.
lib. 3. const. Rub. 5. n. 9. Curt. iun. conf.
133. nu. 16. & 20. Paris. consil. 3. nu. 18.
lib. 1. & conf. 16. nu. 43. eod. lib. in quo
contrarium non obscure scribit idem
Paris. conf. 65. n. 47. & 49. lib. 3.

Indè necessariò inferunt iisdem Do-
cto. quòd vbi feudum est hereditariū,
indistinctè repellatur hæres alienantis
securaque manebit alienatio, & factū
possessoris semper nocebit posteris: eò
quòd non possunt succedere, nisi vt he-
redes, secundum eos: & communiter
scriben. & ita Afflict. decis. 193. Anto.

Capy. decis. 64. nu. 2. Syluan. conf. 15
nu. 46. Paris. conf. 16. nu. 43. lib. 1. & fa-
tentur Alex. & omnes proximè citati
ad communem opin. in hoc articulo.
Et ita Zoane. de reb. quotid. cap. 4.

Hinc maximè ampliatur reg. d. l.
cūm à matre, extendūturq; alia iura si-
milia, de quibus latissimè suprā.

Ex quibus agnoscent periti omni-
no necessaria fuisse quæ suprā deduxi-
mus, ad notitiam feudi hæreditarij, &
de familia: quum in altera specie nun-
quā admittatur hæres contra aliena-
tionem defuncti. In altera autem ad-
mittatur factō inuentario, secundum
communem sententiam.

Ex eisdē inferitur ad casum, in quo
cōsuluit Dec. cōf. 208. & conf. 395. la-
tius in cōf. 185. apud nouiores celeberrimo,
quando feudum conceditur ali-
cui & eius heredibus masculis. Si enim
tale feudum censeatur ex pacto seu de
familia, nec Dec. nec alius ex multis ci-
tandis dubitat, descendentem, vel a-
agnatum succedentem in feudo, & si
mul hæredem alienantis aliquid feu-
dale posse rescindere alienationem, ad-
mittiq; cōtra factum defuncti, saltim
confecto inuentario. In quo Dec. con-
cludit hæredem tunc admittendum,
& ita limitandam reg. d. l. cūm à ma-
tre. tum quia, vt ipse opinatur, tale feu-
dum non hæreditarium, sed ex pacto
& prouidentia appellari debet, tū quia
in ea specie nō potest succedere extra-
neus: & secundum Decium id satis est,
vt hæres audiatur, nec feudum omni-
nò hæreditariū appelletur: quod pro-
bant

bant aliqui recentiores suprâ citati. n. 87. versic. Ea tamen: In qua specie pro Dec. probauimus suprâ. n. 88. uerius & receptius uideri, ut feudum tunc omnino de familia dicatur, quo retento necessario sequitur (iuxta proximam distinctionem receptam) heredem factum in inventario admittendum contra alienationem & factum defuncti. Et ego Decij opinionem uerissimam puto, non tam ex suis fundamentis, quam ex alijs infrâ adducendis: eandemque opinionem magis communem puto, licet aliqui Decio contradicant, quos sequi uidetur D. Couarru. d. cap. 18. col. 6. In quo mirè variant nouiores, & contra Decium maximè insistit Cur. iun. consi. 155. & Syluan. consi. 30. n. 11. & sequen. Aliqui etiam, secum pugnantes, modò Decium sequuntur, modò ab eo recedunt. Rube. enim consi. 84. Decium sequitur, idem uerò in consi. 13. contradicit. Eodem modo Hiero. Grat. consi. 4. n. 48. & nu. 55. lib. 1. Decij opinionem falsam esse scribit: idè uerò consi. 91. n. 26. eod. lib. Decium sequitur. Sic Paris. uariat modò pro, modò contra: ut patet ex consil. 2. n. 23. & consi. 10. nu. 7. lib. 1. Sic (quod magis miror) Soci. nep. consi. 58. ad finem lib. 2. apertè probat opinionem Curt. iuni. quem citat, reiecta opinione Decij, quem tacet: Sed idem Soci. sæpiùs opinionem Decij probat, ut patet ex consi. 72. n. 28. lib. 1. & consi. 112. n. 14. lib. 2. sic contra Dec. scribit Aymon. consi. 256. n. 3. idem tamen cum Decio est: in consi. 197. n. 2. At opinionem De-

cij probat & summè laudat Math. Afflict. in. c. 1. n. 11. An agna. vel fil. & in const. Neapol. lib. 3. Rub. 24. nu. 74. Zaf. de feud. par. 8. n. 62. Ex ea de pact. n. 228. Zoane. de reb. quoti. capi. 4. & Decium referendo sequitur Molin. in consue. Paris. §. 22. n. 85. & Bellon. cōf. 33. n. n. 2. ubi communem appellat opinionem Decij.

95 Retuli quàm potui diligenter & fideliter, quæ in his arduis articulis scripta inueni, nullibi collecta. Sed omnibus maturè pensatis, in ea sum sententia, contra omnes ferè scriben. curiosè suprâ citatos: ut hæres alienantis rem feudalem, succedens in feudum ex tenore concessionis absque facto & uoluntate alienantis, admittatur contra alienationem factumque defuncti: & hoc non solum in feudo familiari, seu ex pacto & prouidentia, sed etiam in hereditario, quod tamen ad extraneos transferri nequit: idque etiam non factum in uentuario. Pro qua opinione facit. 1. quod in iuribus feudalibus sæpe legimus, factum unius uasalli vel possessoris sibi soli, non successoris, nec domino nocere posse. c. 1. §. quid ergo, de inuestitu. de re alien. fact. melior text. in. c. 1. in princi. de feud. succe. ibi, *nulla ordinatione defuncti in feudis ualente.*

Iuuatur. 2. hæc opin. ex. c. 1. §. Titius, si de feud. fuer. controuersi. int. dom. & agna. dupliciter inducendo: 1. dum loquitur de proximior agnato, quem inquit reuocare posse alienationem feudi mortuo alienante. Verisimilius autem est, quod proximior a-

V gnatus

gnatus hæres erit defuncto: & ita frequentius contingit, suadeturque ex.l. conficiuntur. ff. de iur. codi. Cùm ergo tex. ille indistinctè loquatur de agnato proximiorè, qui sæpius ex testamento, semperq; ab intestato hæres est, si velit: eundemq; dicat posse alienationem feudi reuocare, absurdum & diuinatorium esset restringere tex. ad casum insolitum, nec tam verisimile de proximiorè non hærede. Inducitur 2. tex. ille dum loquitur de filio, & inquit, etiam viuo patre alienante, posse filium reuocare alienationem: vbi expendenda est implicatio verbi, *etiam*: innuit enim, mortuo patre planè admitti filium, & ideò exprimitur ibi casus maioris dubij, vt etiam viuo patre filius admittatur. Nec sanum esset intelligere casum patris mortui in filio non hærede, cùm id ferè nunquam contingit, manifestèq; iura repugnent: vt in.l. cùm ratio. ff. de bon. damna.

Roboratur. 3. vrgenti ratione, quia feudum censetur honor familiæ, qui citissimè aboleretur si proximioribus hæredibus & successoribus ius reuocandi negaretur, fieretq; iniuria primo acquirenti, cui posterius omnes successionem feudi debent: maximè præsupposito quòd dominus alienationi non cõsensit. Tunc enim magis admittendus esset successor, arguendo de feudatario ad emphyteutam & fructuarium: per Ias. in.l. 2. n. 18. C. de iur. emphyt. vt dicamus vero feudatario competere ius agendi pro domino, quasi ab eo mandatum habeat sicut in usufructuario,

in.l. 1. §. fin. & l. 2. ff. v. usufr. quemad. caue. Et ita successor tunc agens nomine domini, minus repelli poterit, si ei obijciatur nomen hæredis: replicabit enim de his & alijs exceptionibus ad regulam, magisq; intentionem tuebitur ex persona domini, argum. l. tutorem. ff. de his quib. vt indig. cum ijs quæ sup. diximus, nu. 72. & sequen.

Iuuatur. 4. hæc opin. contra Doct. ex altera parte cõmunis opi. de feudo concessio alicui & liberis, quo casu concedant omnes, vt saltem factò inuentario, possit hæres reuocare alienationem: puerile enim & absurdum videretur, totum effectum huius rei pendere à leuissima verborum differetia, cõtra.l. 2. C. commu. de lega. Quod ergo permittunt liberis quando feudum pro liberis conceditur, idem permittendum est quando pro liberis & hæredibus, vt nonnulli aliquando benè sentiunt. Et hanc sententiam contra cõmunè apertè probat gl. ad quam scribent. non aduertunt, in.c. 1. verb. inuestire, de feud. success. vbi indistinctè inquit, hæredem alienantis simulq; successorem antiqui feudi, posse reuocare alienationem: fulciaturq; eadem opin. ex ijs quæ statim adducemus in sequenti q. maioratus. Astringit magis hoc argu. quia post aditam hæreditatè nihil interest inter formam concessionis feudi velemphyteusis, pariterque militat obligatio hæredis, & reg. d. l. cum à matre.

Nec obstat in feudo ea quæ à scrib. adducuntur, nihil enim facit. c. 1. an a-
gna.

O gna. vel fili. imò retorquetur in primâ parte, dū loquitur de agnatis quos vocat ad feudū absq; necessitate aditiōis hæreditatis: nec obstat in. 2. parte dū agit de filijs, loquitur enim tatum de respondendo creditoribus paternis, nihil verò de non reuocādo alienatione: imò cum text. ibi, & in. c. 1. §. filius, de capita. qui curi. vend. grauet filium vt hæreditatem non repudiet si feudum velit, magis inducere videtur vt alienationē feudi vel partis reuocare possit: tum ex regu. qui in vno grauatur: tum ex proprietate verbi, feudū enim intelligi debet de integro, iuxta §. 1. l. si defensor. ff. de interro. actio. Minus obstat tex. quē alij pro cōmuni adducunt, in. c. 1. de not. feud. vers. item hæres, quem in specie notat Ioā. de Amicis, cons. 3. n. 20. verè enim tex. ille contra Doct. retorquetur, & nostram sententiam confirmat, habet enim: *ut hæredes necesse habent tenere firmam inuestituram quam pater fecit*: quibus verbis text. non adstringit hæredes ad conseruandam alienationē, sed ad firmam tenendam primâ concessionem: quæ tunc firma tenetur, quando bona feudalia non alienantur, omniaq; ad tenorem inuestituræ continuantur.

Ad regu. autem. l. cū à matre, quæ magis obstat, respondetur ex prædictis fundam. huius opin. quibus regul. illa limitatur, cui etiam satisfit ex limitatiōibus sup. seriatim ad eam. l. adductis, magisq; ex adducēdis in sequen. q. Responderetur magis ex eo quod plures scribūt in proposito, nō valere

alienationē in præiudiciū successoris: per. d. §. Titius, si de feud. fuer. cōtro. & alia iura sup. citata. Et ideò alienantem posse venire contra factū suū, ex. l. quemadmodum. C. de agric. & censit. & ita eius hæredem, iuxta limitatiōē sup. traditam ad. l. cū à matre: & ita ex Bal. & alijs tradit Rube. cōfi. 84. n. 7. & colligitur ex Afflic. decis. 240. n. 8. & in consti. Neap. libr. 3. Rub. 5. n. 7.

Ex his autem inferuntur. 1. elegantes interpretatiōes ad varia iura feudū, reducendo ea ad rationes & regulas iuris, contra receptas Doctor. traditiones, vt ex prædictis facile colligi potest.

96 Inferitur. 2. contra omnes ferè scriben. sup. citatos. n. 93. vers. in de non esse indistinctè verum quod illi indistinctè affirmant, factum possessoris semper nocere posteris in omni feudo hæreditario, solumq; succurrunt hæredi & successori in feudo concessio alicui & liberis. Cōtrariū enim constat ex prædictis, maximè respectu agnatorum, ex. c. 1. an agna. iuxta intellectum plurimorum, de quo sup. n. 85. Et ita cauebis à durissimâ illa generaliq; traditione, in qua vltra ibi citatos, est Alex. cons. 13. n. 11. lib. 5. Curt. de feud. 4. par. n. 132. in fi.

Inferitur. 3. si cū iudicio aduertas, quando agitur de reuocanda alienatione, nihil curandum esse de inuentario: in quo scriben. omnes incautè totam vim huius negocij constituūt, vt cōstat ex Bal. & innumeris sup. cit.

tatis. n. 93. & præced. Quis enim non videbit inspectionem inuentarij imperinētē hīc esse, cū eius effectus sit ne hēres vltra vires hæreditarias teneatur, vt antiquo iure tenebatur? non verò vt cōfecto inuentario hæres liberetur ab obiectione. d. l. cū à matre, cuius regula semper militat, etiā factō inuentario, quatenus bona hæreditaria suppetunt vt diximus sup. in ampliatio. ad eam. l. sic etiam nō factō inuentario, nō debet in ijs repellī hēres quem iuris rationes, & illius regu. exceptiones tunc admittunt.

Infertur. 4. q̄ vbi agitur de reuocāda alienatione inuentariū vtile erit, nō vt ex eo detur ius reuocandi alienata, sed respectu pretij quod soluendū est emptori, iuxta tex. glo. & Afflic. in. d. c. 1. §. Titius, si de feu. fuer. controu. & Afflic. notanter decis. 278. n. 3. & seq. vt ex quantitate hæreditatis dignoscat, an successor hæres teneatur ad totū pretiū: ad hoc enim aptè congruit confectio inuentarij, non ad effectū reuocandi alienata, quod scribing. non aduerterunt.

Infertur. 5. longā esse differentiā an tractetur de repellendo successore feudi vel maioratus à reuocanda alienatione: an verò de eo astringendo ad solutionē æris alieni creditoribus defuncti: quæ duo ab omnibus scribē. in proposito minus benè æquiparātur, vt videre est apud sup. citatos: & in specie Afflic. d. decis. 240. nu. 10. & 11. & lib. 3. constitu. Neapol. Rub. 5. col. 3. nu. 9. & sequen. & cōtra citatos à Couarru.

d. cap. 13. vers. octauo, ibi, eadem ratione.

Infertur. 6. attento effectu & beneficio inuentarij, q̄ etiam in feudo hæreditario succedens ex tenore concessionis, simulq; hēres confectō inuentario, si bona hæreditaria non sufficiant non tenebitur ex fructibus feudi satisfacere creditoribus defuncti, vt benedit Alber. Brun. in cons. feuda. 8. n. 16. citans Alex. & aliquos in hoc variātes & indè cauebis ab Afflic. d. decis. 140. nu. 10. ad fin. & ita notabiliter declarat tex. in. d. c. 1. an agna. cum Præpos. ibi: & Afflic. n. 11. feudū enim quāuis tunc exigat hæredis nomen, nō accipitur à defuncto, sed à concedēte & primo acquirente: vt vltra ordinarios doctē probat Molinæ. in consuetud. Paris. §. 32. n. 83. & 85.

Infertur. 7. contra plures & graues Doct. qui indistinctē scriptū reliquerūt in feudo hæreditario nihil prodesse inuentariū: quod vt receptum tradit Afflic. lib. 3. constitu. Rub. 5. n. 9. & decis. 112. Et ex alijs D. Couarru. d. lib. 2. resolut. cap. 18. col. 10. vers. 8. & Paris. cons. 16. n. 43. lib. 1. & Curt. iun. cons. 1. n. 12. Aymon. cons. 256. nu. 3. Vides enim inuentariū tunc prodesse quo ad æs alienū, ne successor feudi teneatur vltra vires hæreditarias: quod nimis inuoluit Afflic. in. c. 1. §. Titius, n. 16. si de feud. fuer. contro. & in. c. 1. n. 7. an agna. vbi cogitandum relinquit.

Infertur. 8. contra plures quo ad reuocādam alienationē feudi vel rei feudalis, tunc impediri successorem hæredem alienantis, quando feudū est omnino

ninò hæreditariū, vt possit venire ad quemcumq; voluerit possessor: nō vbi possessor id auferre nequit descendentes vel agnatis vocatis in cōcessione: vt prudenter aduertit Dec. consi. 208. col. 3. & sequen. & consi. 185. & 395. & cum Decio Paris. consi. 10. n. 7. lib. 1. & consi. 65. n. 37. lib. 3. & Syluan. consi. 15. n. 45. & consi. 30. n. 35. in quo Paris. sinit sibi cōtrarius, vt patet ex consi. sup. proximè citato: & consi. 2. n. 21. & 23. lib. 1. Quod etiam colligi potest ex Bal. in l. cū virum, n. 21. C. de fideicō. Et ita saluo Dec. à nouioribus malè damnatū: inter quos maximè Cur. consi. 155. Aymon. consi. 256. n. 3. Grat. consi. 4. lib. 1. Rub. consi. 18.

Infertur. 9. vt in feudo quo descendentes vel agnati vocantur sine, vel cū nomine heredum, succedens & hæres alienātis, etiam non factō inuentario, reuocare possit alienationē. Hoc autē nouum puto contra omnes, & contra eundem Dec. dictis consi. vbi inuentariū exigebat: & Paris. & Syluan. vbi sup. & Afflic. in d. c. 1. nu. xi. an agna. Ratio patet ex sup. dictis, quia tūc ius successoris non pendet ab inuentario, sed ab alijs longè diuersis, quæ vigent etiam non factō inuentario cuius beneficium his non adaptatur.

97 Hæc autē in fauorē successoris hæreditariū pcedūt, vbi alienatio fuit sine cōsensu domini, quia tūc verè dicitur nulla, nec nocere potest successor: iuxta. c. 1. de feud. succes. & c. 1. de alie. pater. feu. Si verò alienatio fiat cōsensu domini, mirè variant scriben. vt

patebit ex statim adducendis, patet ex Anan. in dispu. feuda. post scripta Bal. ad titu. de prohib. feud. alie. per Feder. & pungit Ias. consi. 7. col. 9. vers. 3. lib. 3. & dicit hoc esse fortissimū dubiū Afflic. in c. 1. n. 19. de alie. feud. pater. In hoc scribūt plures indistinctè in feudo hæreditario, alienationem cum cōsensu domini, nocere semper successoribus: vt tradit Afflic. in Cōstit. Neap. lib. 3. Rub. 5. n. 8. & decis. 240. ex. n. 7. & latè Paris. consi. 2. ex. n. 32. & consi. 16. ex. n. 43. lib. 1. Alij autem frequenter scribūt distinguendū esse inter primū acquirentem & alium successorē, vt primus acquirens indistinctè cū cōsensu domini nocere possit sequentibus: quod vt receptum tradit Aymo. consi. 135. n. 8. vbi plures citat: & Afflic. decisio. 112. n. 6. & Paris. parum sibi cōstans, consi. 2. n. 9. & consi. 3. n. 16. lib. 1.

Sed receptior opin. est, vt etiam in feudo nouo, & in persona primi acquirentis, distinguatur inter feudum hæreditarium, & feudum ex pacto seu pro liberis: vt in hæreditario nouo possit primus acquirens cum cōsensu domini excludere futuros successores, non autem in feudo de familia: quam opin. probat Afflic. in c. 1. n. 15. & seq. de feudi succes. & cōmunem dicit idē in c. 1. n. 74. de prohib. feud. alien. per Feder. latius hoc tractat, sed inuolutè, in c. 1. ex. n. 18. de alie. pater. feu. & hanc dicit cōmunem resolutionem Alex. consi. 106. n. 8. & consi. sequen. lib. 4. idē Alex. cōf. 13. n. 11. li. 5. Molin. ad Alex. consi. 3. n. 15. lib. 3. vbi refert Corn. va-

riantem: & ita Paris. iterum varians, consil. 3. ex nu. 16. & consil. 5. ex nu. 15. lib. 1. eandem dicit communem Hieron. consil. feud. 136. nu. 6. & Sylvan. consil. 15. n. 40. Curt. iun. consil. 55. nu. 8. Ias. consil. 56. col. 5. lib. 3. Soci. nepos consil. 72. nu. 35. lib. 1. Loffred. consil. feud. 10. nu. 24. Zoane. de reb. quotidiana. c. 5. idemque vult Bal. ita distinguens, in. c. 1. §. hoc quoque. n. 4. & n. 14. de succes. feu. & eodem modo distinguunt hi omnes in emphyteusi: & ita Pau. Areti. in. l. idē Iulianus. §. si quis alicui. ff. de lega. 1. Ias. in. l. 2. ad fin. n. 213. C. de iur. emphyt.

Ex qua communi resolutione sequitur necessario etiam in feudo novo seu existente penes primum acquirentem, non nocere successori factū possessoris, nisi in feudo hereditario. Cauendum est igitur à multis qui contrarium indistinctè scripserunt in feudo hereditario, ut Ruyn. cōs. 1. n. 13. lib. 1. & consil. 25. n. 12. lib. 2. sæpe Paris. & plures sup. citati. Et ita confirmatur quod sup. diximus contra plures: ostenditurque scriben. in his ferè semper sibi contradicere. Et in hunc sensum reducenda est glo. c. 1. §. hoc quoque, verb. inuestire, de succes. feu. Indè etiam sequitur facilius tunc valere refutationem seu renuntiationem in ipsum dominum: quia tunc verè concurrat consensus domini, in quo fundatur principaliter hæc communis opin. ex doctrina Bar. in. l. qui Romæ. §. Flavius. ff. de verb. oblig. Indè sequitur quòd in feudo & emphy-

teusi pro se & liberis contra communem opin. eius immemores responderunt aliquando Alex. & alij: & cū eis Gozadin. consil. 75. nu. 12. & 13. asserentes, quòd etiam tunc possit parens nocere liberis.

Sed mihi placere non potest receptior hæc opin. 1. quia non est sufficiens ratio quam scriben. constituunt in tam leui verborum differentia, ut sup. dixi: maximè cum vsus loquendi eam nō obseruet. 2. quia fundamētalis ratio in hac re est, ut successori & sic tertio non consentienti, ius suū non adimatur. d. c. 1. de succes. feu. & d. c. 1. de alien. pater. feu. cum alijs iuris regulis, quæ ita vrgent in feudo vel emphyteusi, per illa verba, *tibi & liberis*: ut per illa, *tibi & liberis & heredibus*: cum utroque casu descenditibus & agnatis tantum successio deferatur, secundum omnes.

98 In ea igitur sententia sum, ut reiecta verbali differentia, sola ratio rei attendatur, quæ vrgere videtur, ut primus acquirens sibi & posteris vel liberis, possit consentiente domino seu concedente refutare vel renunciare feudum vel emphyteusim, etiam in concessione quæ familiarem non hereditariam successionem inducat contra omnes, maximè Paul. & Areti. in. d. §. si quis alicui, & contra alios ubi sup. Non enim videtur tunc fieri iniuria futuris successoribus, cum res non existat à primo acquirente cui dominus consentit: idque suadet fortissimè, utroque casu ex doctrina

Bar. in.

Bar.in.d.§.Flavius, quam scriben. in his adducunt, quæ verior & receptior est, licet plures controuertant: vt aliquando latissimè, Deo duce, deducam post Alex. Socin. Ias. Dec. Benedict. Exe. Couarru. Xuar. & alios, ad.l. quoties. C. de dona. quæ sub. mo. quæ ratio non militat in alio possessore post primum acquirentem, nec est periculosum hanc facultatem tribuere primo acquirenti, quia verisimiliter absque magna causa descendentibus non nocbit, iuxta.l. scripto. §. si. ff. vnde libe.

Hoc autem tutius procedit quando feudum vel emphyteusis acquiritur re, vel pecunia patris: tunc enim fatentur Docto. quod etiam si concessio fiat pro liberis, citra mentionem hæredum, possit pater alienando vel renunciando liberis nocere, vt notabiliter tradit Bald.in.l.1.in fi.C. per quas person. nob. acquir. quæ sequitur Aretti.in.d.§. si quis alicui, ad fin. & Alex. in.d.conf. 106. & 107. lib. 4. Corn. & alij quos refert & sequitur Gozad. d. consil. 75. nu. 14.

Ex quibus colligitur quod si concedens feudum vel emphyteusim æqualiter moueretur ex seruitijs & meritis liberorum ipsius accipientis, nõ posset postea ius illis quæsitum adimi: quod videtur probare Afflict.in.c.1.nu.20. de alien. pater. feud. & Isern.in.c.1. ad fin. princip. de successio. feud. Inde sequitur quod vbi liberi præsentem æqualiter acceptarent tempore concessionis, non posset eis postea auferri ius perfecta donatione quæsitum, iuxta,

l. perfecta. C. de donat. quæ sub mod. probaturque ex receptis limitationibus ad doctrinam Bart.in.d.§.Flavius.

Ex eisdem maturè pensatis ostenditur aliud, quod nullus scriben. in hac re percepisse videtur, esse magnam differentiam inter hanc quæstionem, & illam, an possit parens feudum vel emphyteusim vni ex liberis prælegare: ratio differentia patet, cum hinc agamus de alienatione patris, cum auctoritate domini, quæ non parum potest: ibi autem sola patris voluntas datur, licet omnes scribentes has quæstiones pariter tractent, vt videre est per Ias. in.l.2.ex.nu.207.C. de iur. emphy. & nu.213. vbi refert innumeras auctoritates & varietates scriben. & latè Curt. de feud. 4. parte, ex n.131. Tiraq. de retract. lign. §. 11. glo. 6. nu. 24. cum præceden. & sequen. Quæ anxietates & discordia Docto. cessant hodie apud Lusitanos in omni emphyteusi, & rebus coronæ, in quibus sunt claræ & æquissimæ leges Regiæ lib. 4. titu. 63. & titu. 77. §. penul. & vlt. & lib. 2. tit. 17. §. 2.

Tandem ex prædictis infertur ad quæstionem vtilissimam, vsu frequentem sed rarissimè à Doct. tractatam, an successor bonorum maioratus (vt vocant), simulque hæres alienantis re aliquam eiusdem maioratus, possit alienatam rem vendicare? Et contra hæredem vrget. d.l. cum à matre, & regula. l. vendicantem, cum alijs sup. adductis in ampli. & illatio. d.l. Ob-

*in fine
lib. 4*

stant etiam auctoritates eorum qui heredi successori feudi, negant ius reuocandi alienata à defuncto: & expressim in rebus familiarum relictis, alienarique prohibitis, ne hæres reuocet alienata, quasi sine dubio scribunt Crot. nu. 146. & Loaz. nu. 191. versicu. quod tamen, in §. diui. l. filiusfam. ff. de lega. 1. Idemque non obscure colligi potest ex Cuma. Paul. Imo. in. l. peto. §. prædium. ff. de lega. 2. quos sequitur Rip. in. d. §. diui, nu. 58. & ita Hispan. Xuar. in. d. l. quoniam in prioribus. 7. ampli. fol. 16. col. 4. idemque sentit Anton. Gome. l. Tauri. 40. nu. 84. ibi, *si non est successor vniuersalis*: Et pro his fortissimè stare videtur text. in. d. l. filiusfam. §. cum pater. ff. de lega. 1. vbi I. C. respondet, in rebus familiarum relictis, alienarique prohibitis, filium heredem alienantis non admittit contra alienationem: cuius text. in proposito non meminerunt Cuma. Paul. Imo. Crot. Rip. Loaz. vbi sup. nec meminit Cur. in toto suo tracta. de feud. neque vllus alius (ni fallor) ex innumeris sup. citatis, consulentibus in materia feudali circa reuocanda alienata ab antecessore: meminit tamen illius text. in proposito, dicens eum singul. Xuar. vbi sup. & Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glos. 9. nu. 49. alibi autem notatur ad aliud quod hinc non seruit.

Sed pro successore, eodemque hærede alienantis, vt reuocare possit alienata ex bonis maioratus, vrgent multa, denique in eius fauorem aperietur communis opinio. Iuuatur autem

1. quia maioratus instituitur semper ad honorem familiarum, & memoriam defuncti, vt re ipsa constat, probatque tex. in. l. 7. §. ad auctoritatem. ff. de annu. lega. & l. regula. §. penultim. ff. de iur. & fact. ignor. ibi, *gloriam representet*: quæ omnia citissimè abolerentur, si possessore alienante, successor repellitur à reuocanda alienatione, cum ferè semper successor maioratus proximior sit & hæres præcedentis possessoris, eoque excluso nemo est qui admittatur, & consequenter breuissimè extingueretur maioratus.

Facit. 2. argum. ab absurdo vitando, quod magnum esset, vt constat ex præcedenti fundamento: & ita in proposito arguit Rube. consil. 84. nu. 7. & Afflict. in. c. 1. nu. 4. in fin. de eo qui sibi & hæred. Iuuatur. 3. ratione vitandæ fraudis, quæ facilimè à quocunque possessore fieri posset successoribus, nisi eis detur facultas reuocandi alienata: fraudibus autem semper occurrendum esse iura volunt. Facit. 4. fauor publicæ utilitatis, vt defunctorum vltimæ voluntates non frustrentur iuxta. l. 1. C. de sacros. eccles. glo. l. Gallus. §. si eius, cum alijs: maximè tam seria solennisque voluntas instituentis maioratum. Fulcitur. 5. ex text. in cap. constitutus, de in integ. restitu. vbi filius mortuo patre, (& sic verisimiliter eius hæres) admittitur ad reuocandam venditionem factam à patre, ex consuetudine admittente proximiorum de familia: & ibi hoc notat Henric. Boic. (non Panorm. nec ordina

ordinarij) idque extollit Io. Nico. in. l. generaliter, num. 130. C. de secund. nupt. & Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glos. 9. nu. 52. vbi alios refert: & ita Afflict. de iur. protho. & cum eo Hispa. Cifonta. l. 70. Tauri. quæst. 20. Facit. 6. ratio qua fundantur Boic. & præcedentes, quòd tunc hæres auditur vt proximior de familia, & sic vt diuersa persona, quod satis congruit successori maioratus.

Pro eodem successore hærede aperio communem opin. & multorum authoritates, licet plures docti putent hanc quæstionem nullibi tractari: id autem necessariò ostendo ex traditione omnium in feudis, arguendo à fortiori: ita enim vult glos. in. c. 1. §. hoc quoque, verb. inuestire, de feud. succel. quam expendit Ias. cõs. 56. col. 4. vers. 3. lib. 3. idem vult Bald. consil. 215. in. 1. dub. lib. 2. dum respondet ad l. cum à matre: idem probat Deci. consil. 445. nu. 55. & 56. & Rube. consil. 84. nu. 7. Grat. consil. 91. nu. 36. lib. 1. Thom. Gram. decis. 93. nu. 8. & seq. qui omnes loquuntur in successore feudi de familia, hæredeque alienantis, asserentes posse eum reuocare alienata.

Id magis euincitur ex communi resolutione sup. deducta, qua habetur successorem feudi vel emphyteusis alicui & liberis vel familiæ, etiam si sit hæres alienantis, saltim confecto inventario, posse reuocare alienata: quod probant quamplures sup. citati, num. 93. & in terminis Afflict. in cap.

1. nu. 4. de eo qui sib. & hæred. & Dec. consil. 185. Gozad. consil. 26. nu. 54. Sigismun. Loffred. consil. 10. nu. 24. & consil. 14. nu. 44. Curt. iun. consil. 155. Alex. consil. 19. nu. 14. & consil. 28. nu. 18. lib. 5. & à feudo ad maioratum seu ius primogenituræ argumetur Bal. in. l. cum antiquioribus. C. de iur. de lib.

Quòd etiam pro hac parte sit communis opin. induco receptam traditionem, quæ habet in feudo & emphyteusi hæreditarijs, primum acquirentem tantum cum consensu domini posse nocere liberis & successoribus: eundem verò primum acquirentem etiam cum consensu domini, successoribus nocere non posse in feudo, & emphyteusi concessis alicui & descendentes, seu familiæ, sine nomine hæredum: indistinctè autem nullum successorem præter primum acquirentem, posse nocere successoribus tam in hæreditarijs quàm familiaribus, vt sup. copiosè deduximus, nu. 97. versicu. *sed receptior*: cum Bart. in. l. 3. ff. de interd. & relig. cum Paul. in. l. idem Iulianus. §. si quis alicui. ff. de lega. 1.

Quòd autem à fortiori id dicendum sit in successore maioratus, multipliciter & necessariò ostendo: nam in feudo multa obstant hæredi, quæ in maioratu cessant: patet, cum scrib. sæpe distinguant inter feudum hæreditariu & feudum de familia seu ex pacto, & non semel laborent in dignoscendo cuius naturæ & nominis sit feudum, vt sup.

vt sup. latè deduxi. At maioratus semper est pro familia, nec in eo curatur an successor sit hæres alterius, sola que sanguinis & proximitatis ratio habetur, vt docet vsus, & I. C. in l. peto. §. fratre. ff. de lega. 2. ibi, *proximus qui que*: Sic etiam in feudo fit differentia inter filium & agnatum, quo ad succedendum sine vel cum aditione hæreditatis. c. 1. an agn. in maioratu autem, nulla inter eos differentia est, iuxta tex. in d. §. fratre: & Docto. communiter asserentes d. c. 1. non trahi extra feuda. Sic in feudo est dominus cuius voluntas innumum potest, vt sup. quod cessat in maioratu, in quo nemo est superior possidenti, nec vnus successor plus habet quàm alius. Sic in feudo datur primus acquirens, qui multum potest, vt sup. in maioratu nulla ratio habetur primi acquirentis, sed totum pendet à voluntate instituentis. l. vnum ex familia. §. 1. ff. de lega. 2. ideoque rectè dicimus facilius admittendum successorem maioratus, ad reuocanda alienata.

Quam sententiam vt æquiorè amplector, sed difficilè est obiectis respondere: obstat enim. d. l. cum à matre, & regula l. vendicantem, cum similib. & l. ex qua persona. ff. de reg. iur. quibus non benè respondet Dec. d. consi. 445. nu. 55. Rub. d. consi. 84. Thom. d. decis. 93. Ias. d. consil. & alij sup. citati dicentes, quòd hæres in his non succedit iure hæreditario, sed aliundè ex tenore concessionis: quod est manifestè contra. d. l. cum à matre, & l. 3. C.

de reb. alien. & contra alia iura de quibus sup. in amplia. ad. d. l. Quibus pater hæredem non admitti contra factum defuncti etiam iure proprio vel vnde cunq̄ue quæsito. Et in terminis contra eos est tex. in d. §. cum pater. l. filiusfam. ff. de lega. 1. de quo statim.

Melius ergo respondebitur ad illa iura (excepto. §. cum pater) ex cõmuni limitatione de qua sup. fol. 146. qua habetur regulam. d. l. non procedere, vbi actus fuit in fraudem hæredis & successoris, vt sup. diximus cum Ias. consil. 56. col. 6. in princip. lib. 3. & Afflict. in. c. 1. §. hoc quoque, num. 35. de succes. feud. quod generaliter probat Molin. in consuet. Paris. §. 8. nu. 22. Tiraq. d. §. 1. glos. 9. nu. 57. Fraus autem satis probatur alienando rem feudalem, vel maioratus, quam alienans scit perpetuò familiæ relictam: vt constat ad sensum, & tradit Bald. in. d. §. hoc quoque, nu. 4. versic. præterea, de succes. feud.

Ad eadem iura posset etiam responderi ex alia limitatione de qua sup. d. fol. 146. versic. limitatur. 10. qua communiter traditur hæredem admitti contra factam defuncti quod nullum fuit, lege ei resistente: vt in proposito notat Rub. d. consil. 84. n. 7. citans alios: & Afflict. decis. 240. nu. 8. quæ limitatio rectè hic applicatur, quia alienatio contra prohibitionem testatoris instituentis maioratum, est nulla, secundum glo. & omnes in. l. ea lege. C. de cond. ob caus. & in. d. §. diui. & alibi sæpe. Et ideo inquit Paul. in. l. fin. §. sed

§. sed quia, nu. 2. C. commu. de lega. alienationem tunc adeò esse nullam vt nec obliget alienantem, nisi ad restitutionem præcij: sequitur Thom. d. decis. 93. n. 3. & idem alienans potest cōtrauenire, secūdū. Pau. in. d. §. diui. n. 3. ad fin. & cum eo alij, quos sequitur Tiraq. de retract. ligna. §. 26. glo. 2. n. 6.

100 Sed hæc (quæ alibi scriptis meliora videtur) difficultatem patiuntur ex tex. fortissimo in. d. §. cum pater, l. filiusfam. ff. de lega. 1. ad quem (vt dixi) non solet aduerti: ibi enim erat res familiæ relicta, & alienari prohibita, & cōsequenter alienatio nulla, secundum glo. Bar. & omnes: & tamen filius hæres non potest venire cōtra alienationem, etiam si sit de vocatis ad fideicommissum, admittunturq; ex hæredati: & sic videtur text. contra præcedentes receptas limitationes, & cōtra quamplures graues Doct. supra citatos, dum respondet ad. l. cum à matre, quod alibi expensum non vidi.

Coniicio aliquos respōsuros text. illum procedere secundum sua tempora, ante beneficium inuentarij inductum à Iustiniano, cuius vigore cōmuniter scriben. fundant hæredem in his admittendum contra factum defuncti: quod mihi placere nequit, qui sciam aliud respicere beneficium inuentarij, & rem aliunde pendere, vt sup. dixi.

Ob æquitatem verò huius opin. & auctoritatem tot patrum à quibus

ea colligitur, & ob vitanda absurda contrariæ opinionis, potius ad. d. §. cum pater, transeundum esset conuenientibus oculis, cum ibi vltra filium hæredem erant alij forsan non rectè ex hæredati, qui tamen vt de familia admittuntur, & per eos satisfit voluntati testatoris: hic autem violaretur excluso hærede. Nec valet argu. ab eo tex. de relicto familiæ ad maioratum, in hoc enim magis conseruatur memoria defuncti, cum in perpetuum tendat eius effectus, & vni tantum proximiori deferatur sine facto vllius successoris: at relictum familiæ non tam perpetuum favorabilemque effectum instituenti habet, nimisque pendet à facto & electione restituere debētis, qui & plures simul eligere potest, vt in. l. vnum ex familia. ff. de lega. 2. & alijs tractantibus de fideicommissio familiæ.

Prædicta autem fundamenta pro successore maioratus herede alienantis, magis vrgent quando maioratus instituitur in testamento, cum expressa prohibitione alienatiōis, quia tunc alienatio magis irritatur: tutius etiam admittetur hæres quando nō fuerit solus, vbi enim plures sunt, nō repellitur nisi pro quota vel portione hæreditaria: quod semper obseruandum est, vt dixi sup. in filio, ad dicta. l. cum à matre. Eadem etiam euincunt vt hæres admittatur eo casu contra alienationem, etiam si defunctus promiserit se nunquam contrauenturum: non enim

enim attenditur tunc promissio vel obligatio defuncti: ut per scriben. vbi sup. quod non percepit Masuer. relatus à Tiraq. nec ipse benè resoluit. d. li. de retrac. ligna. §. i. glos. 9. n. 53. & 55. cum sequen. Et ita contra eos amplio tex. in. d. c. constitutus, de in integr. restit. ut procedat in filio & consanguineo hærede alienantis qui promiserat solènter firmitatem alienationis. Sed ultra eos aduertendum est, quòd in illo c. ratio consuetudinis vigeat tantum in parte rei: alia enim pars ipsorum filiorum videbatur, ex litera tex. & glo. ibi verb. *utrique communes*. licet Imol. ibi. n. 3. scribat, totam rem filiorum esse, quibus tamen existentibus hæredibus patri alienanti, magis urgebit tex. ille in fauorem hæredis successoris ad reuocationem iure sanguinis.

Eademq; opin. admittens successorem feudi & maioratus hæredem alienantis, non habet iniquitatem in fraudem emptoris, cui præcium suum restituetur: iuxta glo. c. i. §. Titius, & ibi Docto. si de feu. fuer. controu. Afflic. decis. 278. ad fin. Et respectu pretij erit utile inuentariū, ut sup. dixi. Quæ omnia à peritis & candidis speramus utilissima censenda, ut meritò prolixitate 102 ti ignosci debeat, maximè cū hæc nulli hucusq; ita fuerint explicata.

Ad reg. huius. l. dum patri interdicit alienationem, addenda est amplia. etiam si pater velit dotare filiam: non enim id facere potest ex aduentitijs aliorum filiorum, ut tradit Bal. in l. fin. §. fin. titu. sequen. quod memoro, ne pa-

rum prouecti fallantur ex multis specialibus inductis fauore dotis, vel ex eo quòd ea causa alienandi necessaria videtur in patre. Sed ultra Bal. aduertendum tunc est, an pater inops sit, filiaq; aliunde dotari nequeat: tunc enim induci posset sententia glo. in l. cum plures. §. fin. ff. de adminis. tuto. vbi voluit inopem Sororem germanam seu ex eodem patre natam, a fratre dotandam esse: quæ opin. recepta est apud scribē. eamque ut communem tradunt Benedic. in. c. Raynutius, verb. dotem, n. 71. Jacobi. à S. Georg. in. l. profectitia. §. si filius. ff. de iur. dot. communis secundum Pala seu Io. Lup. in repeti. c. §. mihi. 76. nu. 3. & secundum plures, quos refert Rip. in. l. i. n. 83. ff. solu. ma. & Xuar. in. l. quoniam in prioribus. 2. limita. fol. 63. col. 3. Nouel. de dote. 6. par. priuil. 16. n. 5. Anton. Gome. l. 40. Tauri, nu. 75. tradit & probat Guid. Pap. decis. 439. Afflic. libr. 3. constit. Neap. Rub. 14. in fin. & decis. 371. nu. 3. late Boër decis. 129. & Tiraq. de primogen. q. 62. nu. 1. quos omnes refero quia casus est quotidianus, nec dubio carens: ut latius deducam (Deo date) in commentar. titu. sequen.

Ex hac ampliatiōe causæ dotalis infertur ad quæstionē vtilē an possidens maioratum possit eius bona alienare causa dotandi filiā, maximè si aliunde dotare nequeat: quod tangit & inuoluit Hispan. Palat. in Rub. §. 16. vbi videtur id permittere, quando non adest expressa prohibitio alienationis: & sic distinguit inter expressam & tacitam

tacitam prohibitionem, cum q; sequitur Tiraq. de primoge. q. 61. idem sentit Anto. Gom. l. 40. Tauri, n. 87. Sed Pala. seu Io. Lup. aliter intellexit hanc differentiam quã Tiraq. putauerit: Tiraq. enim intelligit expressam prohibitionem in proposito, quando specialiter prohibetur alienatio, etiam causa dotis: sed Pala. intelligit expressam, ad differentiam tacite, appellans tacitam quando bona subduntur restitutioni, non addita expressa prohibitionem alienationis, secundum traditionem glos. l. cum pater. §. libertis, vbi notanter Paul. n. 4. ff. de lega. 2. sed talis differentia inepta est, vt melius aduertit Alci. statim citandus.

Sed receptissima cõsuetudo totius Hispaniæ obseruat indistinctè vt nec ex ea causa possit possessor alienare bona maioratus: quod etiã asserit D. Couarru. lib. 3. resolut. cap. 6. in fi. quem vsu ego censeo iuri consonum: cui nihil obstat tex. in l. mulier. §. cū proponeretur. ff. ad Trebel. ibi enim agitur de filia testatoris, cui dos & legitima debetur, ideoq; fideicommissum ei nocere non potest, vt satis colligitur ex tex. & scriben. ibi.

Magis videretur obstare decisio authen. res quæ. C. cõmu. de lega. arguendo à bonis subiectis restitutioni ad maioratum, iunctis ijs quæ ibilatè tradunt Ias. & Curt. Ias. consil. 157. lib. 2. Dec. conf. 375. & consil. 519. Soci. consil. 75. lib. 1. Soci. nep. consil. 119. lib. 2. & latissime Anto. Gome. & Couarr. vbi sup. & Guido Pap. decis. 96. & sequen.

raq. d. q. Et obstare videretur quod in causa dotis notat Bar. in l. filiusfam. §. diui. n. 10. q. 2. ff. de lega. 1. vbi Alex. n. 10. Crot. ex. n. 44. & n. 165. & Loazes n. 135. Rip. ex. nu. 70. Alci. n. 23.

Sed respondeo vltra omnes quòd hæc quæstio separari debet à materia. d. Auth. ibi enim tantum fauetur d. scendentibus testatoris contra personam particularem cui bona erant restituenda, at in maioratu agitur de conseruanda memoria instituentis, quam homines maxime curant: vt tradit Plin. in prologo. 7. lib. in quo versari censetur honor & gloria, vt probat tex. in l. 7. §. ad auctoritatem. ff. de annu. lega. in l. Titia. §. fin. ff. de aur. & arg. leg. ibi, *subscriptio nominis mei*: & in l. regula. §. pen. ff. de iur. & fact. igno. ibi, *gloriam representet*. l. legatum. ff. de vsufr. lega. ibi, *conseruande memorie*: Et manifestum est eam memoriam respicere instituentes maioratum, qui frequenter agunt vt successores nomen suum ferat: facit. l. hoc iure. §. si. ibi, *nomen meum*. ff. de donat. cū ijs quæ vtiliter tradit Benedic. in. cap. Raynucius, verb. & vxorè, n. 22. Rip. in l. foeminae, n. 44. C. de secūd. nupt. Sic ergo nouè limitabitur decisio d. Auth. quæ etiã rariùs procedit quã plures putat, nõ visis declarationibus scribet. ibi, & in locis sup. citatis: quibus attentis minus dubitabilis est hæc vera opin. & Hispaniæ consuetudo.

Alia ampliatio erit ad eandem prohibitionem, vt pater non possit repudiare hæreditatem filio delatam, minusq; legatum, aliudue relictum: ne quis deci-

decipiatur ex. l. qui autem. ff. quæ in fraud. cred. nec ex celebri opin. Federi. Senen. à multis malè probata, qui scripsit posse prælatum in ijs nocere Ecclesiæ, repudiando: quasi tale ius quærendum sit, nō quæsitum. Quibus alijsq; nō obstantibus, saltè post hanc. l. & l. cum oportet, & l. si. titu. sequè. indubia est hæc ampliatio. In hæreditate autè etiam iure antiquo habetur in. l. renitente. C. de iur. delibe. cum reg. l. is qui hæres. §. si. & ibi not. Bar. n. 10. ff. de acquir. hæred. & in legatis erat tex. notab. in. l. ex repudiatione. C. de fideicom. & generaliter not. Bal. in. d. l. renitente, asserens non posse patrem renunciare ius aliquod filiorum: & ita Alberi. in. l. sed si vnus. §. filiofam. ff. de iniur. facit quod notat Bal. hîc ad si. potestatem patri concessam, intelligi ad vtilia liberis: argum. l. creditor. §. Lucius. ff. mada. Et ita in patre inquit text. in. l. generaliter. C. de secūd. nupt. probatur hoc fortissimè ex tex. & eius ratione, in. l. magis puto. §. fundum. ff. de reb. eor.

In legatis autem, attento iure nouo huius. l. & l. fin. inf. titu. i. non est dubium, secundū gl. Bar. Bal. & omnes in. d. l. ex repudiatione, & d. §. si. imò repudiatio patris tunc operatur vt res omninò filio acqratur. Sed difficultas nō leuis est circa. d. l. ex repu 104 diatione, cū fuerit ante Constantin. & Iustinia. & tamè dicit patrè nō posse repudiare legatū filio relictum: & Bal. ibi inquit, magnā fuisse rationē

dubitandi, sic Paul. Corn. ibi: ideoq; gl. ibidè variè interpretatur. Augēbatur difficultas ex. l. legatum. 7. ff. de lega. i. vbi dominus repudiat legatum seruo relictum, videbaturq; ante ius nouum idem dicendum in patre, cū legatum statim acquiratur, cuius cōmodū & effectus nec momento penes filiū esse poterat, ex. l. placet ff. de acquir. hæred. l. i. ff. si quis à patren. fuer. manu. vt pro cōmuni latè probaui in. i. par. huius. l. Et ita ratio. d. §. fundum. l. magis puto, iure antiquo vrgebat contra hanc conclusionē, vt hodie vrget pro ea: ex quibus fundamentis cōmunis est opin. secundū Alex. in. d. l. legatū, n. 1. & Ias. nu. 6. Baptist. in repet. n. 5. contra glo. ibi, vt illo tempore ante ius nouum posset solus pater repudiare legatum filio relictum. Eandem dicit cōmunē Corn. in. d. l. ex repudiatione, vbi gl. sibi contraria, hoc apertè sentit: quā non percepit Bar. in. d. l. legatum, cū eam citet ad cōtrariam opinionem, quam tribuere debuit gl. ibidem: & ita patet glo. in hoc variare, sed aliter quā Bar. putauerit in. d. l. legatum: quod melius aduertit idē Bart. in. d. l. is qui hæres. §. fin. num. 10. qui etiam variauit: ibi enim probat hæc communem opin. contrariam verò probauit in. d. l. legatum.

Ego autè (licet res hæc nouo iure dubio careat) reiecta varietate gl. & Bar. verius puto contra scrib. vt etiā ante ius nouū pater nō posset repudiare legatū purè filio relictū, ex tex. ōni solutione

solutione maiore, vbi Bal. benè sentit,
 in. d. l. ex repudiatione. 26. C. de fidei-
 cõ. Nec enim teneri possunt variæ in-
 terprætationes glo. & Doctõ. ibi, dñ 105
 modò ariolantur filiū ibi emancipatū
 fuisse, quod diuinatoriū est, & contra
 præsumptionem iuris, iuxta. l. si eman-
 cipati. C. decollatio. ineptaq; esset que-
 stio legis in filio emancipato. Nec mi-
 nus improbabile est quod glo. ibi sub-
 dit de causa castrensi, contra literā tex.
 vt Doctõ. ipsi agnoscunt. Deteriorq;
 est. 3. interpretatio glo. quam Doctõ.
 approbant magis contra literam diui-
 nando, relictum ibi fuisse sub cõditio-
 ne quæ nõ extiterat: quod vltra teme-
 rariā diuinationem manifestè corrumpit
 ex ratione tex. ibi, *qui tibi nocere non potuit:*
 & sic patet ibi relictum fuisse purum,
 potuisseq; à legatario sui iuris repudia-
 ri: ideoq; ibi tm̄ inducit ratio illa q̄ pa-
 ter repudiando nõ potuit filio nocere.

Vndè per. d. l. ex repudiatione, po-
 tuisset glo. in. d. l. legatum, aperte pro-
 bare, quod ibi tenuit: gl. autem in hoc
 citabat. d. §. fin. l. is qui hæres, sed ma-
 lè, quia loquitur in hæreditate in qua
 est longè diuersa ratio, secundum Do-
 ctõ. cõmuniter in illis locis, & in. l. 2.
 C. de repud. bon. poss. Et reiecta com-
 muni opin. (quia est contra. d. l. cui nõ
 respõdetur) nõ obstat argu. d. l. placet,
 quia locū habet post verā acquisitionē:
 ita enim procedit regu. iuris qua filius
 acquirit patri, magisq; rationale erat
 vt iniqua repudiatio patris filio nõ no-
 ceret, sed spectaretur vt filius liberatus
 à patris potestate, relictum sibi acqui-

reret: cū & in multis ante ius nouū si-
 bi acquirebat, vt dixi in prima parte
 huius. l.

Vltimo loco ad ampliacionē vel li-
 mitationē huius. l. aptè adducitur que-
 stio, an pater remittere possit iniuriā
 factā filiofa. & sic ei adimere iniuriarū
 actionem? in quo vulgariter quasi sine
 dubio asseri solet, posse patrē id facere:
 & ita limitari hanc. l. & iura proximè
 adducta, per text. notab. in. l. sed & si
 vnus. 17. §. filiofam. ff. de iniur. vbi ex-
 pressim hoc notat gl. & Bar. & Albe-
 notat etiā glos. in. l. in personā. 31. ff. de
 pact. Bart. & alij in. l. Lucius. ff. solut.
 matri. Bar. Paul. Imol. in. l. si sine. §. si
 ff. rem rat. habe. qui omnes ad hoc ci-
 tant. d. §. filiofa. eumq; intelligūt etiā
 inuito filio: & ita iudicauit Cape. Tho-
 los. q. 241. tradit Catal. de syndica. n.
 128. Ias. vbi melius de materia in. l. con-
 tra iuris. §. si filius, nu. 15. ff. de pact. &
 Boër. decis. 120.

Qui omnes etiā eā conclusionē li-
 mitant nisi iniuria fiat à cõiuncta per-
 sona, quia tunc pater non poterit eam
 remittere: ita Bar. & omnes in. d. l. Lu-
 cius, per tex. ibi, quem ad hoc sapissi-
 mè extollunt scriben. vt per Ias. & a-
 lios vbi sup. & ita Roman. singul. 92.
 Hippol. singul. 573.

Sed hæc nõ omninò tuta videtur. i.
 quia Azo in summa. C. de iniur. n. 13.
 vers. hodie, magis probat, vt hodie at-
 teta hac. l. nõ possit pater remittere in-
 iuriā factā filiofam. idè vult Hostien in
 Sūm. eo. tit. & Iaco. de Are. q̄ tenebat,
 etiā ante hanc. l. remissionē patris non
 tollere

tollere actionē iniuriarū, sed suspēde
re eius exercitiū filio, & ita intelligen-
bat. d. §. filiofa. vt refert Alberi. ibi:
& probat Fulgos. in. d. §. si filius, nu.
10. sed Azo & alij meliūs allegarent. l.
cū oportet tit. seq. quā hanc. l. ibi
enim de omni causa aduēritia agitur:
hic solū de bonis maternis.

Ego veriore puto hanc opin. con-
tra communem: iniquum enim (vt Al-
ber. agnoscit in. d. §. filiofam.) & iuris
regulis contrarium esset, vt solus pater
remittat actionem iniuriarum filio cō-
petentem: cū ea actio sit ē paucis
quæ filiofam. proprio nomine daban-
tur. l. filiofam. 3. ff. de actio. & oblig.
& d. l. sed & si vnus. §. si. vt latiūs (Deo
faente) trademus, in. §. necessitate. l.
fin. tit. seq. vbi plenius de intellectu.
d. §. filiofam.

Sic etiam attenda hac. l. & iure no-
uiori, tutior videtur opin. Azon. &
Hostien. contra communem: quia pe-
cuniaria æstimatio iniuriæ, filio acqui-
renda est, & consequenter in detrimē-
tum filij esset remissio patris, cuius po-
testas ad vtilia restringitur, non vt in-
commodum filio inferat, secundū iu-
ra & rationes de quibus sup.

Retenta autem iniqua communi
sententia, non dubito falsam esse. d. cō-
munem limitationem quæ ei assigna-
tur ex. d. l. Lucius. ff. solut. matri. quæ
id nullatenus probat, vt videntur sen-
tire Cuma. & Alex. ibi. Ego autem id
ostendo, quia in illa. l. non erat casus in
quo competeret actio iniuriarum, sed
irrogabatur vxori pœna viro applicā-

da ex iuris sanctionibus longè separā-
tis ab actione prætorica vel legis Corne-
liæ: de quibus in tracta. de iniur. Nec
assignatur sufficiens ratio differentię
inter iniuriam à coniunctis vel ab ex-
traneis: nec generalitas regulæ patere
tur talem restrictionem, iuxta. l. i. §. &
generaliter. ff. de lega. prest. Et huic
veriori sententię non obstat. l. Papinia-
nus, in princi. ff. de inoff. testa. quā Do-
cto. etiam pro ea limitatione notant.
Aliter enim intelligi debet text. ex ijs
quæ diximus sup. in. i. par. huius. l. ad
intellectum. l. filius. ff. de inoffic. testa.
& in proposito aliter illū tex. not. glo.
in. d. §. filiofam. Eandem tamen com-
munem limitationem in iniuria con-
iunctæ personæ, apertè intelligunt o-
mnes, etiam si pater eam remittat ex-
pressim, non tantū tacitè: vt Alex. ma-
le intelligebat in. d. l. Lucius, sub. l. præ-
ceden. quæ incipit, liberta, nu. 8. Aliās
ineptè omnes ex ea lege limitarent re-
gu. quam colligunt ex. d. §. filiofam.
Sed primum errorem in colligenda
regu. sequuntur varietates & absur-
da in limitationibus, vt sapissimè in
alijs articulis.

Sic tandem claudantur huius. l.
commētaria, quorum prolixitatem
oblatrabunt liuidi: periti verò & can-
didicam ab vtilitate longo interual-
lo superari agnoscent: forsantq; nō in-
firmæ laudis censebunt ad perfectam
tractationem tot articulos excogitas-
se: eosque plenè & vtiliter discussisse:
vt nos tueatur prouerbialis senten-
tia, sat cito si sat benè.

Auten.

Vthen. nouaque constitutio huic titulo inserta diuiditur & summatur.

Explicatur finis .l.4. tit. sequen.

- 3 Tentatur vnum non negligendum ad declarationem huius tex. & agitur de origine prescriptionis longissimae.
- 4 Agitur de ratione huius tex. & explicatur aliqua iura.
- 5 Circa eandem rationem reprobantur aliqua dicta scriben.
- 6 Comprobatur opinio contra communem, ut pater legitimus administrator non excusetur à conficiendo inventario.
- 7 Ampliatur hic tex. in fauorem liberorum, etiam si habens causam à patre iuste in facto erret, & bonam fidem habeat, cum Fulgos. contra Cin. Alber. Paul.
- 8 Colligitur declaratio ad Authen. male fidei. C. de long. temp. praescri.
- 9 Assignatur notabilis ampliatio ad tex. in praesenti, & infertur alia ad .l. fin. § pen. C. communia de lega. & nu. 10.
- 11 Tractatur exactè, an in casu huius tex. etiam in re canonico valeat praescriptio cum errore iuris, in quo adducuntur plura vtilia: & conciliantur aliqua à nostris tradita. & nu. 12. & 13.
- 14 Qualiter probetur mala fides euentis à patre in specie huius tex. in quo adducuntur aliqua vtilia, & emendantur nonnulla à Docto. tradita.
- 15 Explicatur contra glo. & Doct. l. pen. ff. de vsucap. pro empt.
- 16 Tentatur contra omnes non indici malam fidem in emptorem, cui dominus rei vel alius denunciavit, ne emeret.
- 17 Explicatur contra vès. l. si fundū. C. de rei vend.
- 18 Colligitur vnum ex hoc ext. & infertur aliud non negligendum, nu. 19.
- 20 Consultissimam fuisse declarationem Iustiniani admittentis hoc casu longissimam praescriptionem, & de eius effectu, nu. 21.
- 22 Probatur opinio Paul. ad casum alienationis rei subiectae restitutioni, & infertur ad bona maioratus, nu. 23.
- 24 Distinguitur .q. quam scriben. confuse tractant an in prohibitis alienari detur praescriptio.

- 25 In eadem .q. contra gl. & plures probatur, regulariter non tolli vsucapionem ex prohibitione alienationis.
- 26 Probatur in his vnum notabile contra omnes ferescriben.
- 27 Agitur de intellectu .l. 2. C. de vsuca. pro empt.
- 28 Intelligitur contra scriben. text. in .l. vbi lex. ff. de vsucap.
- 29 Explicatur contra gl. & ferè omnes .l. alienationis verbum. ff. de verb. sign. & reijciuntur multa à Doct. tradita, circa negligentiam eius, contra quem praescribitur & n. 30. & 31.
- 30 Explicantur contra plures verba .l. Imperatores. ff. de iure fisci, & ostenditur obligationem poenalem in delinquentem non dari ex consensu.
- 31 Limitatur tex. hic cum Bald. & nonnullis.
- 32 Tentatur alia limitatio vltra omnes, in qua adducuntur aliqua non negligenda, & n. 35.
- 33 Explicatur tex. circa dominium quod acquiritur ex praescriptione, & vsucapione & adducuntur aliqua, nu. 37. & 38.
- 39 Agitur de iustificatione vsucapionis, & explicantur aliqua iura, nu. 40.

Ad secundam partem huius tex.

- 41 Agitur de regula, ne impedito agere currat praescriptio, & ampliatur cum Bal. adducunturque aliqua vtilia, nu. 42. & 43.
- 44 Infertur ad Bar. in .l. si constante. ff. solu. matri. & ostenditur contra plures non probari ex hoc text. quod filius viuo patre reuocare nequeat alienationem aduentitiorum, & nu. 45.
- 46 Infertur ad .c. quia diuersitatem, de coes. prob.
- 47 Traditur notab. declaratio contra Alex. ad .l. 1. C. si aduers. cred. in .7. & n. 48.
- 49 Infertur ad .q. notabilem, an in bonis maioratus praescriptio perfecta contra vnum, noceat successoribus, & adducuntur multa vtilia, vsque ad. nu. 54.
- 50 Ostenditur in eo articulo & in rebus in perpetuum familiae relictis, non rectè scripsisse Bar. & plures, quod praescriptio vel alienatio dari possit regulariter cum consensu successorum.
- 51 Pro complemento materiae huius tex. traduntur aliqua circa bonam fidem ad vsucapiendum, & n. 57.
- 52 Tractatur celebris doctrina Bar. an ex ignorantia detur restitutio aduersus praescriptionem, vsque ad, nu. 60.

Authen. nisi tricennale.

ÆC AVTHEN.
anestitur. l. præcedē-
ti, quatenus ibi dictū
erat, patre alienate ad
uentitia filiorum, illæ
solum eorum ius manere, nec eos vlla
præscriptione repellendos à rebus suis
vendicandis. Quam decisionem ma-
iores nostri limitari putarunt ex Au-
then. nouioribusq; Iustiniani constitu-
tionibus: ideoq; hanc continuarunt ex
Authē. de nupt. §. sed quod sancitum,
col. 4. secundum vulgares libros, vel
secundum emendatos, in constitu. 22.
de ijs qui nup. iter. §. insuper.

1 Hæc autem constitutio limitat. l.
præceden. circa præscriptionem, ad-
mittens longissimam triginta anno-
rum: deinde eam limitationem dupli-
citer restringit, vt scilicet id tēpus non
currat filijs, nisi postquā exierint à po-
testate patris: nec etiam durate impu-
bertate seu pupillari etate. Quæ mate-
ria vtilis est, licet à nostris parum expli-
cata: ad cuius ingressum præmitto ex
glo. & omnibus, receptissimum esse,
vt originalis authen. loquens de lucris
nuptialibus vtriusq; parentis, extenda-
tur ad omnia aduentitia quorum legi-
timus administrator sit pater, & ita v-
biq; ad omnia aduentitia citatur text.
hîc, vt per Balb. de præscrip. i. part. 6.
par. nu. 15.

Aliqualiter autem dubitarunt anti-
quiores circa literam, in verbo *tricennale*:
Petr. enim & nonnulli legebant trien-
nale, vt referunt Cin. & Alber. Fulgo.

Corn. sed in originali apertè fit men-
tio præscriptionis. 30. annorum, tam
in libris vulgaribus quàm emendatis:
& ita cōfunditur opin. Petr. quam cæ-
teri merito improbarunt, vt sic maneat
contra Petr. nō sufficere possessori hoc
casu contra filium ordinariam præscri-
ptionem, sed longissimam exigi, secū-
dum omnes: quod suadetur ex. l. si-
cut. C. de præscription. 30. vel. 40. an-
nor. probaturq; ex verbis. l. præcedēt.
dum excludit præscriptionem: intelli-
gitur enim de ordinaria. Et ideò hæc
constitutio admittens tricēnalem, ne-
cessariò erat intelligenda de. 30. annis,
quæ vt extraordinaria admittitur, ex-
clusa ordinaria: iuxta. d. l. sicut, & do-
ctrinam glos. celebris in. l. postquam,
verb. nulla. C. de pact. cum ijs quæ inf.
deducemus.

2 Et hinc verè intelligetur text. l. 4.
ad fin. inf. titu. i. ibi, *nulla temporalis præscri-
ptione obsistente, & ibi, nisi fortè ex continua &
incōcussa tenēris possessiōe, eorū excludatur incētio*
excludere enim vult lex ibi ordinariā
præscriptionem, non longissimam.
Hinc etiā vltra omnes ostēditur, Cō-
stantinum in. l. præceden. nouum ius
induxisse, dum vsucapionem vel præ-
scriptionem tollit: cum regulariter an-
te nouum ius sufficeret ordinaria præ-
scriptio, ex bona fide eius in quem alic-
nabatur, non obstante mala fide alic-
nantis. l. i. C. de long. temp. præser. l. si
partem. C. de vsucap. pro empt. l. qui
fundum. §. procurator. ff. eodē: & ita
iuuatur communis sententia, quam

contra aliquos probavi in .i. par. l. præced. vt ea lex nouum ius induxerit.

3 Imò videtur (vltra omnes) verè dicendum quòd ante Iustinianum & nouiores illas constitutiones, hoc casu, etiam filijs post pubertatem, & postquam suæ potestatis fuissent, obstaret ea præscriptio. 30. vel. 40. annorum, ex constitutionib. Hono. & Arca. & Anasta. in. d. l. sicut, & l. omnes, quæ tam generaliter loquuntur vt hanc speciem satis compræhendant: iuxta regul. l. i. §. & generaliter. ff. de legat. præst.

Ex quo sequitur prescriptionem. 30. & 40. annorum ante Iustinianum introductam fuisse, vt patet ex. d. l. sicut, & l. omnes. C. de præscrip. 30. vel 40. anno. Iuriscons. tamen incognita fuit, & Imperatoribus ante conditores illarum. l. l. vt annotauit glo. recepta in. l. qui occiderit. 30. ff. ad. l. Aquil. & in. l. Iulianus. 17. ff. ex quibus caus. maio. & in. l. si quis emptionis, verb. veteres. C. de præscrip. 30. vel. 40. anno. Bar. in. l. in omnibus. ff. de actio. & oblig. & scriben. vbiq; vt tradit Corn. conf. 38. n. 10. lib. i. quamuis dubitans id inuoluat Bal. in. c. vigilantibus, nu. 2. de præscrip.

4 Cur autem in hac specie non sufficiat longum tempus nec præscriptio ordinaria, respondet Paul. hîc, & in. l. quicumq; in. fr. titu. i. & cum eo Corn. eo scilicet quia lex interdicit patri alienationem, ideoq; titulus, lege resistente, nullus est. l. quemadmodum. C. de agric. & censit. & præscriptio longi

temporis titulum exigit. l. nullo. C. de rei vendi. l. diutina. C. de long. temp. præscrip. præscriptio autem longissima non exigit titulum.

Ego puto Paul. & alios non percepisse ratione & sensum horum iuriu: nam patre vendente vel aliter alienante, emptor habet titulum cum bona fide, cum iuste ignoret rem esse filij, & iuste credere potuit rem esse alienatis, iuxta præsumptione. l. merito. ff. pro soc. quod in fortioribus terminis notat Bal. in. d. c. vigilantibus, n. 5. vers. amplius de præscri. Ergo talis error iustus facti sufficere debet, cum saltem inducat titulum putatiuum, iustum ad vsucapiendum longo tempore, vt not. Bar. receptus, in. l. Celsus. ff. de vsucap. p. hære.

Nec obstat. d. l. nullo, & d. l. diutina, quia loquitur vbi omninò deest causa vel titulus: quod indicant verba earum legum, quæ etiam procedunt vbi emptor vel alius in quem fit alienatio, sciebat prohibitionem iuris: tunc enim idem est ac si nullus sit titulus, cum de sit iustus error facti inducens titulum putatiuum: & hoc verè probat tex. in. l. si ab eo. 12. ibi, tu scias: ff. de vsucap. quam Bar. & alij ibi nō benè summāt, nec satis expédunt: & hoc respicit reg. l. nunquam. 31. ff. eod. hoc etiam probatur ex. l. 2. §. si à pupillo, & ibi scribē. ff. pro empt. & in. l. mandatum distrahendorum. 57. ff. manda.

5 Patet igitur in hac specie, secundū iuris regulas, maximè ante Authent. malæ fidei. C. de præscrip. long. temp. potuisse procedere vsucapionem ordi-

nam longi temporis, ob iustum errorem facti, licet de iure alienatio esset inualida, contra Paul. Corn. & alios. Ex quo sequitur contra eosdem, longè diuersam fuisse rationem, cur hæc iura exigunt in hac specie longissimam præscriptionem, non quia ordinaria procedere non posset, sed quia lex uoluit obuiare fraudi patris alienantis bona filij: quia etiam maior erat causa fauendi filijs sub potestate patris existentibus, & facultates suas ignorantibus: cum pater omnia possideat & administret, nec rationem reddat, iuxta. l. si. §. si autem non habet, ibi, à *rationibus*. infr. titu. 1. & sic facillimè posset fraus liberis fieri: quapropter iuste lex in hac specie præscriptionem abrogat, quæ rationes non militant in alijs distrahentibus rem alienam.

6 Ex quibus nouè comprobatur, quod contra communem tentauit sup. in. 2. par. l. 1. nu. 32. ut pater non excusetur a conficiendo inuentario aduentitiorum filij, cum id utilissimum sit filio, ut sciat postea quæ sua sint, utque possit alienata vendicare: patri autem non noceat, nec onus sit, ut constat ad sensum. Potestque in id subtiliter expendi tex. in. l. si libertus sub conditione. 20. §. existimo. ff. de bon. libert. ubi conditio testandi censetur potestatiua & facilis. Ideoque in patrono & filio admittebatur, secundum Bart. in. l. suus quoque, nu. 3. ff. de hæred. institu. & in l. si pater. 2. oppos. & ibi Cin. col. 2. & Ias. nu. 2. C. de institu. Sic ergo confectio inuentarij patri remitti non de-

bet, ut periculum & incommodum filij vitetur, sine onere patris.

7 Indè etiã infertur. 2. cum lex iustissimè in hac specie faueat liberis, ideoque remouerit ordinariam præscriptionem, solamque longissimam admittat, procedere eandem decisionem etiam si is in quem pater alienauit, bona fide rem habuerit, licet etiã iusto facti errore iuuetur, quo regulariter vsucapio ordinaria procedit. Hic enim est fauor quem ex causa lex præstat filijs in aduentitijs, quæ solus pater administrat: quod bene sentit Fulgo. hic, quem sequitur Corne. Idque memoro contra insignes viros Cin. Alberi. & Paul. hic: magis cõtra Paul. in. l. quicumque, infr. titu. sequen. male restringentes text. ad emptorem scientem rem esse filij, & ignorantem ius, non factum: quod non solum diuinatorium est, sed etiam contra veram rationem text. qui ita reducitur ad casum nunquam ferè contingentem, maximè attendita regula. l. verius. ff. de probat.

8 Infertur. 3. (si rectè attendatur) notabilis declaratio ad decisionem Authen. malæ fidei, infr. de long. temp. præscrip. ubi mala fides venditoris nocet emptori bonæ fidei, ne ei profit præscriptio ordinaria, sed requiratur longissima: non generaliter, ut vulgus malè illum text. citat, sed tantum quando rei dominus ignorat. Ex præcedentibus enim bene sequitur in hac specie malam fidem patris alienantis indistinctè nocere emptori, siue filius

rei dominus, sciat, siue ignoret: vt bene sentire videtur Fulgo. hinc: voluit enim ius ex prædictis causis filiis succurrere, qui licet sciant res suas à patre alienari, non facile possunt contra factum patris venire, non solum ob impedimentum potestatis, sed etiam respectu honoris & verecundia. Et ita nouè declaratur in hac specie decisio. d. Authen. vltra notab. declarationes Paul. ibi, & plures per Ange. Aret. in. §. sed istæ quidem, nu. 12. Institu. de Action. & in. §. furtiua, nu. 3. Institu. de vsucap. latè per Alex. in. l. Pomponius. §. cum quis. ff. de acquir. posses. & Balb. de præscrip. 2. part. 3. par. quæst. 12.

9 Infertur. 4. quòd etiam si pater mala fide careat in alienatione aduentitiorum filij, adhuc cesset ordinaria præscriptio, nec filius excludatur nisi per longissimam, cum requisitis huius text. quia licet cesset vna ratio ex parte patris, militant aliæ ex parte liberorum, quibus lex succurrere voluit: ideo que manente altera ratione, lex sustinetur ex vulgari regula. l. si non lex. 83. ff. de hæred. instit. cum alijs, vt per Ias. in l. more, nu. 18. ff. de acquir. hæred. per Rip. in. l. si ventri. §. in bonis, nu. 13. ff. de priuile. cred. per Tiraq. in tract. de causa, limi. 22. quod tutissimum videtur, licet scriben. non exprimant.

10 Infertur. 5. ad decisionè. l. fina. §. sed quia. C. commu. de lega. vbi etiam ordinaria præscriptio longi temporis remouetur in fauorem legatarij vel fideicommissarij cui hæres restituere iu-

betur: quem text. à simili adducit Fulgo. hinc: ex prædictis enim ampliatur text. ille, etiam si emptor sit bonæ fidei cum iustissimo errore facti, adhuc enim militat ratio fauoris fideicommissarij.

Infertur. 6. ex Cin. Alberi. Paul. & alijs hinc, sufficere longissimam præscriptionem, de qua in hoc text. cum errore iuris, puta quando emptor sciebat rem esse filij, putabatque patrem posse alienare aduentitia filij: quod de iure ciuili dubium non est, secundum quod præscriptio. 30. vel. 40. annorù effectum habet etiam cum mala fide. l. si quis emptionis. §. 1. C. de præscrip. 30. annor. à fortiori igitur perficietur cum errore iuris, ea enim præscriptio tanto tempore perficitur, nec titulum exigit, vt resoluunt omnes in lectur. & consil. prout latè refert Boër. decis. 42. n. 35. & 38. nec obstant leges iureconsultorum quæ dicunt non valere iuris errorem ad vsucapiendum, quia adhuc non erat cognita præscriptio longissima.

11 Sed dubium est quid dicendum sit de iure canonico, quod præualet in hac materia, etiam in foro seculari, secundum omnes, in quo multa hinc inde adduci possent. Sed resolutiuè procedendo videtur. 1. asserendum, quòd si is in quem pater alienauit sciebat ius & factum. i. rem esse filij, & alienationem iure prohiberi nullo tempore præscribere possit, quia tunc malefidei possessor est, ex mente scribent. vbi sup. & clarius in locis statim citandis.

Si autem is in quē pater alienauit, ius ignorabat, sciēs rem filij, & putans patrem posse alienare, & sic non fuit in vera mala fide, tunc plures tenent etiā de iure Canonico sufficere pręscriptio- nem hanc longissimam cum iuris er- rore: mouenturq; principaliter eo qd causa iniusta & iuris error excusat a mala fide, licet bonam prorsus non in- ducat, ex glo. l. 2. C. si quis ignor rem mino. tex. & Bar. in l. sed. & si lege. §. scire. ff. de peti. hęred. ita in hac re te- nuit Paul. in l. Celsus, col. 1. ff. de vsu- cap. & in l. nunquam, in fin. eod. titu. & in l. 2. §. si à pupillo, nu. 4. ff. pro em- pto. & in l. venditioni. C. eod. Imol. in d. l. Celsus, & d. l. nunquam: sequitur Affliet. decis. 40. nu. 12. & Rube. conf. 75. Eandem opin. probauit Anton. Butri. quem refert Felin. in. c. de quar- ta, nu. 34. de pręscrip. Corne. consil. 277. num. 6. lib. 4. quam opin. com- munem dicit Rube. vbi sup. Sed con- trarium tenēt non pauci idemq; Pau. consulendo variauit, vt tradit Felin. vbi sup. nu. 35. & est nimis controuer- sum & inuolutum apud scriben. vt tra- dit Balb. in d. l. Celsus, in. 4. nota. nu. 15. tradit D. Couarru. in. c. possessor. 2. parte. §. 7. nu. 5. vers. 2. conclusio: & la- te Aymon. Crauet. de antiquit. 4. par. ex. n. 161. Apud quem videbis difficile esse discernere quę sit in hoc receptior sententia: ex omnibus autem quos vi- derim Hispan. d. loco & Aymon. & Balb. videntur meliūs hoc tractasse.

Omissa varietate scriben. in hoc dif- ficili articulo, puto verius in nostra ma-

teria etiam iure Canonico, securum fo- re emptorem ex pręscriptione. 30. an- norum, cum requisitis huius Authen. etiam si scierit rem esse filij, & iuris errore putauerit patrē posse aliena- re, ex mente Cin. Alber. & Paul. hęc: quia tunc verē non datur mala fides quam improbat. c. vigilantibus, & c. fi. de pręscrip. Nec erat verosimile pa- trem velle nocere liberis, argu. l. fin. C. de curat. furio. l. scripto. §. fin. ff. vn- de libe. Facit p emptore potestas, pa- tris, quę in his maior est quā tutorū vel curatorum, vt probatur ex mul- tis sup. in discursu. l. 1. maximē ex opin. Azon. magis communi, quod non sit necessarium decretum: quę opin. iuuatur ex generalitate huius text. & d. l. quicumq; in fin. titu. 1. iu- uatur ex requisitis quę lex exigit hoc casu, vltra longissimum tempus. Ad idē facit tex. in c. peruenit, de empt. & vendi. vbi hoc longissimum tem- pus etiam iure pontificio inducit ple- nū effectum, vt per Imol. & Hispan. Burgens. ibi: per Hispan. Xuar. l. Ca- stellæ, de debitis, fol. 58. Facit quod habemus ex communi opin. prę- sumi bonam fidem in pręscriben- te, glos. recepta in. l. penulti. C. de cuictio. Bart. & alij in dict. l. Celsus, vbi Bal. 3. par. nu. 2. Alcia. reg. 3. prę- sump. 5. maximē cum longissimo tē- pore: Boer. decis. 42. n. 35. Balb. d. l. n. 10. vers. fit ergo.

Quę opin. posset controuerti ex resolutione quam addunt Couarru. Balb. Aymon. vbi sup. quod iuris er-

ror non excuset etiam in præscriptio-
ne longissima, quando lex resistit: ex
Bar.in.d.l.sed et si lege. §. scire: & alijs
quæ adducunt. Respondeo tamen q̄
lex. præcedens non tam apertè nec tã
fortiter resistit, vt perpetuo & indi-
stinctè alienatio irritetur, vt constat
ex limitatiõe recepta, per.l.cùm à ma-
tre. C.de rei vendic. constat etiam ex.
d.opin. Azo. recepta, quòd pater sine
decreto potest alienare.

Procedet autem tutius hæc opin.
quãdo pater fuerit bonis moribus præ-
ditus: secus si emptor sciat rem esse
filij, & patrem dissipatorem: argu.l.
si quis cum sciret, cum ibi notatis. ff.
de vsucap. pro empt.

Procedet etiam tutius vbi emptor
fuerit persona simplex, vt mulier, ru-
sticus, minor, argu.tex. notab.in.l. cū
de indebito, ad med. ff. de probatio.
Bar.in.l. non fatetur, nu. 12. ff. de con-
fes. Idem tamen puto in quocunq̄ue
non iuris perito: at in iuris perito con-
trarium videtur dicendum, quia nec
ei licet ius ignorare, nec est verosimilis
ignorantia, ideò magis videretur ma-
la fide emere: iuxta.l. professio, cum
glo. C. de mun. patri. & in hac mate-
ria notat Soci. nep. cõsi. 69. n. 49. lib. 1.

In iuris perito tamè crediderim etiã
procedere hanc opin. quando aliqua
causa facti concurrens, quæ eum moue-
re possit: putã si pater diligens signifi-
cauerit alienationem esse ob causam
necessariam, vel maiorem filij utilita-
tem: argu.l. fin. ff. de vsucap. pro emp.
vbi ad ordinariã præscriptionem suffi-

cit color, etiam si emptor sciat rem es-
se alterius, cuius mandato putat eam
vendi: facit tex.in.d.l. mandatum di-
strahédorum. ff. manda. Paul.in.l. qui
fundum. §. procurator, nu. 4. ff. de vsu-
cap. pro empt. facit quod notant glos.
Bar. & alij per.l. si vir. ff. de vsucap. pro
dona. quando error facti concurrens cū
errore iuris, Balb.d.l. nu. 21. versi. 6. li-
mi. latius. d. Couarru. d. §. 7. nu. 10.

13 Puto etiam hanc conclusionem tu-
tius procedere in emptiõe quã in do-
natione: emptor enim prætiũ dat, po-
testq̄; ex multis credere licere patri, re-
filij vendere, non ita donatarius sciens
esse filij: non enim debuit nec potuit
credere patrem posse donare res filij:
repugnat namq̄; sensus communis ra-
tioq̄; naturalis & notitia eorum quæ
moribus hominum obseruantur: quæ
omnia indicant nõ esse donandum de
rebus alienis facit tex.in.l. filiusfam. ff.
de dona. tex.in.l. si. ff. de cura. furio. in.
l. contra iuris. §. filius. ff. de pact.

Ex quo eleganter limitabitur iuris
regu. quæ in causa emptionis amplio-
rem bonam fidem exigit, quã in a-
lio titulo. l. 2. in princ. ff. de vsucap. pro
empto. & iuuatur quod hîc dicimus
ex Bar.in.l. pen. ad fin. ff. eodem, vbi in
simili plus tribuit causæ onerosæ.

14 Possit autem probari mala fides in
proposito, si filius ante vèditionem de-
nunciet emptori, ne emat. iuxta regu.
quam notant glo. & scriben. commu-
niter per tex. ibi, in.l. si fundum. C. de
rei vendic. quem tex. vt singul. extol-
lunt Fulgo. & Pau. Castr. ibi, n. 2. dicit

notab. Balb. in. d. l. Celsus, in. 3. part. n. 13. ff. de vsucap. & est recepta sententia, vt per Felin. in. c. 2. n. 5. vers. fallit. 6. de præsript. Math. Afflict. decisio. 369. nu. 10. & præced. Quæ conclusio communis probari videtur ex ea lege ibi, *vel alio modo mala fide contraxit.* quod intelligunt Bar. Bal. Alberi. n. 3. Salic. n. 2. in fin. Fulgo. n. 3. in prædictis terminis, quando denunciatio fit ante alienationem: nam post emptionem & possessionem, dicunt omnes non procedere eam. l. nec induci malam fidem, per tex. in. l. penul. ff. de vsucap. pro empt. vbi glo. & Docto. ita communiter intelligunt, & conciliant eam. l. cum. d. l. si fundum: & ita communiter scrib. secundum Felin. & Balb. vbi sup. Alex. in. l. de pupillo. §. nunciationem, n. 12. ff. de nou. oper. nunc.

Qua in re aduertendum est quòd Bal. d. l. si fundum, Fulgo. & Paul. ibi expressim notat, eam. l. procedere etiã si dominus rei denūcians ante emptionem, nihil ostendat de iure suo: & ita ex Imol. & alijs tradit Balb. in repet. l. Celsus, n. 113. vel in paruis. 3. par. n. 13. Bar. in. l. non solum. §. morte. n. 43. & ibi Rube. n. 405. ff. de nou. ope. nun. in quo labitur doctissimus Felin. in. d. c. 2. n. 6. immemor huius cõmunis declarationis, maleq; in cotrariũ citas Bart.

Ex quo sequitur incautè loqui plures Doct. dũ sæpè indistinctè citat. d. l. penul. q̃ denunciatio extraiudicialis non inducat malã fidẽ: debet enim intelligi iuxta prædictã resolutionẽ, nõ autè indistinctè vt ipsi per eã. l. loq̃tur.

15 Sed hæc hucusq; recepta, nõ videtur tuta: & sine dubio assero, gl. Bar. & omnes in. d. l. pen. minus benè tractasse de conciliatione carũ legũ, quæ nullo modo aduersantur: sed ineptius gl. Bar. & omnes in. d. l. penul. & alij in locis sup. citatis, colligunt ex. d. l. penul. de nuntiatione extraiudicialẽ non inducere malã fidẽ post emptionem & possessionem. Id enim nõ probat nec probare potest tex. ibi, cuius ratio & decisio aliud lōge diuersum respicit, nẽpè q̃ talis denūciatio nihil facit ad interrumpendam vsucapionem: quod receptũ est, & benè ad hoc. d. l. pen. citatur à las. in. §. poenales, n. 119. Insti. de actio. ab Alex. in. l. fin. nu. 15. ff. de eo per quẽ fact. erit.

Quòd autè in. d. l. pen. nullo modo probari possit cõmunis allegatio & intellectus gl. ibi, patet, quia licet ex tali denūciatione induceretur malafides, & verè ostenderetur possidenti, re esse denunciãtis, nõ ob id impeditur cõtinuatio vsucapionis, secundũ regul. iuris ciuilis, vt. l. 2. in fi. eod. tit. & in. l. vnica C. de vsucap. transfor. Vt enim colligi posset cõmunis allegatio, oportebat iuris ciuilis axioma esse, malã fidẽ superuenientẽ interrumpere præscriptionem: cũ autè cõtrarium iure decisum sit, necessario sequitur quod dicimus, l. C. ibi nihil curare de bona vel mala fide: nec eidentem malam fidẽ ibi possideti nocere. Ex quo cessat ad eam. l. ineptus labor Dec. in. d. l. velle nõ creditur, n. 3. vers. sed respõderi. ff. de regu. iur. hæc quo ad. d. l. penul.

16 Quoverò ad. d. l. si fundum, credo cõtra glo.

tra gl. Bar. & oēs veriùs dicédū, ex denunciatione ante emptionē, nō induci malā fidē quæ impediāt vsucapionē, nec de iure ciuili nec pōtificio: & cōsequēter in nostra materia denunciatio filij minus impediēt longissimam p̄scriptionem habentis causam à patre: & puto contrarium incautē à nostris scriptum, deceptis per. d. l. quam absq; alio fundamento adducunt.

Moueor. 1. ad nostrā speciem, quia in ea datur sola p̄scriptio lōgissima (vt constat ex tex.) quæ perficitur iure ciuili etiam cum mala fide: & secundū plures perficitur cum iuris errore de iure canonico, vt sup. deduxi.

Cū ergo iuris error non impediāt hāc p̄scriptionem in eo qui scit rem esse filij, minus impediēt denunciatio ipsius filij: quæ consequētia à maiori necessaria est, si maturē attendas.

Facit. 2. contra communem ratio & reg. iur. ex. l. si quis inficiatus. ff. de posi. quòd is cui denunciatur aliquid, non tenetur credere denuncianti, nisi manifestē ostendat vera esse quæ dicit: notat Bar. ibi, & in. l. quod te, n. 15. ff. si cert. peta. Deci. & Cagno. in. l. qui in alterius. ff. de regul. iur. Boer. decis. 154. & ita in proposito benè aduertit Feli. immemor cōmunis opin. in. d. c. 2. n. 6. de p̄scrip.

Nihil enim valet quod respondet 17 Bal. in. d. l. si fundum. 3. opp. sicut nec alia quæ respondet alijs obiectioni, ex l. si maior. C. de rescind. vend. vbi talis denunciatio etiam ante emptionem, non tollit bonam fidem. Nec est ratio

differentiæ an denunciatio fiat à domino an ab alio, quoad credulitatem eius cui denunciatur. Facit. 3. quod videmus iure nostro improbari credulitatem. l. 1. & ibi latē Ias. ff. de eo per quē fac. erit. Quod fortius militat quando denunciāns se dominū dicit, minus enim ei credendum est, cū loquitur ad suam vtilitatem. l. exemplo. C. de probatio.

Urget. 4. fortissimē quod alibi tradunt scriben. immemores huius cōmunis opin. non induci malam fidē, nec impediiri p̄scriptionem, si quis emat à possidente rem vt suam: licet fama publica & generalis sit eam re esse alterius: ita enim Bald. in. d. c. vigilanti, nu. 5. de p̄scrip. & cum eo Felin. in. c. si diligenti, nu. 5. eod. titu. & Afflict. decis. 178. nu. 11. Faciuntq; nimis fundamenta quæ Bald. ibi benè adducit. Ad sensum autem constat quòd plus deberet obstare fama publica generalis, quàm particularis vox loquentis ad proprium commodum, & consequenter titulus vel causa excusans euentem contra famam generalē, magis excusare debet euentem contra leuē denunciationē particularis personæ: quod iuuatur ex Bart. in. l. Celsus, num. 18. ff. de vsu-cap.

Non dubito pluribus placituram hāc sententiā, cuius fundamenta iuridica sunt: sed difficultas est in respondēdo ad d. l. si fundū, qua scribē. mouētur: sed cū ratio naturalis & plures iuris rationes stēt pro hac parte cōtra

cōmunem, cogitauicam. l. aliter intel-
ligi posse, q̄ ibi vltra admonitionem
aliud cōcurrerat, quo emptor cōstitu-
tus fuit in malafide, idq; nō ōninō vio-
lat verba text. ibi, *per denunciationem ad-*
monentibus: iunctis verbis inferioribus
ibi, *non recte*: vt sic inferiora verba non
inducant consequentiam malæ fidei
ex solis præcedentibus, sed potius in fa-
cto aliquid addant, quod magis colli-
gi potest ex alijs verbis text. ad fin. Vel
melius intelligatur ibi non poni regu.
generalem cōtra ementes admonitos
nec vllō modo ea. l. ex tali admonitio-
ne censeat inductam malam fidē quæ
vsucapionem impedire possit: nec de
hoc respōdet ibi Imperator, licet om-
nes scriben. inaduertenter cōtrarium
colligāt: imō si ibi fuisset quæstio post
completam vsucapionem, ex præce-
dentibus rationibus & iuris regu. ve-
rosimiliter responderet Impera. talena
admonitionem non nocere: ibi autem
rei dominus vt diligēs fuit in admonē-
do, ita & in agendo antequam tem-
pus præscribendi compleretur.

Nec obstat si instet aliquis quòd ibi
possessor condemnatur ex mala fide
ad restituendos fructus, & sic videtur
inducta vera malafides: quia facilius
excusatur restitutio fructuum quàm
admittatur vsucapio, secundum om-
nes, per glos. l. 2. C. si quis ignor. rem-
min. & l. sed etsi lege. §. scire. ff. de pe-
tit. hæred. iuncta. l. nunquam. ff. de v-
sucap. Respondeo enim ex sup. dictis,
quòd in. d. l. si fundum, non aperitur
ex sola denunciatione inductam fuif-

se malam fidem & condemnationem
fructuum: idque magis congruit ver-
bis. l. vbi post casum denunciationis,
additur alius in versi. *vel alio modo*: de in-
dè quo ad fructus additur cōditio, ibi,
quos mala fide percepisse probatum fuerit: quasi
non sufficiat denunciatio, aliàs incon-
gruè staret conditio probandi malam
fidem. Quælibet etiam responsio po-
tius admittenda est, ne iuris regulæ
offendantur.

18 Notandum autem est ex originali
huius Auth. prius dici, alienationem
aduentitiorum à patre factam nullā
esse, adiecta clausula quam nostri ap-
pellant decreti irritantis, ibi, *erit nec ge-*
stum nec scriptum quod factum est: quibus ver-
bis non obstantibus admittitur præ-
scriptio hæc longissimi temporis. Ex
quo posset confirmari quod plures tra-
dunt in varijs locis, exclusa præscriptio-
ne, nō remoueri longissimam. 30. vel.
40. annor. vt per Chas. in locis sta-
tim citandis, per Boer. decis. 42. num.
35. & 38.

19 In specie autem ex hac considera-
tione posset comprobari opin. glo. in.
c. 1. §. præterea, de capit. Corra. vbi cū
in feudalibus text. dicat nullam præ-
scriptionem obstare: glos. intelligit de
ordinaria, non de longissima, quam
non obstantibus illis verbis admittit:
& ita intelligit similem text. in. c. 1. §.
1. ibi, *nullius temporis prescriptione*. de pro-
hib. feud. aliena. per Feder. Qua in
re mirè variant scriben. vt per Balb.
quæ vide in tracta. de præscrip. 4. par.
4. par. quæst. 12 vbi de hoc agit per octo
quæst.

quæst. & latè Molin. in consuetu. Paris. §. 7. fol. 108. Nimis autem in eo articulo feudali variasse Doctor. patet, quia Math. Afflict. in. d. c. de capit. Corra. nu. 29. dicit glo. communiter reprobari: Ias. verò in. l. 1. n. 43. C. de seru. fugit. dicit eam glos. notabi. & communiter approbari, & ita Chassan. in consuet. Burg. Rubr. 3. §. 1. nu. 16. fol. 100. & rubr. 4. §. 18. ad fin. n. 2. fol. 185. Sed contra glos. est Soci. (malè à Chass. citatus) consil. 86. num. 8. lib. 1. circa quam glos. variauit Soci. Nepos, qui eam probat consil. 115. n. 34. lib. 2. quam reprobat consil. 86. n. 19. lib. 1. qua in re sæpè à nostris citatur text. in. c. 1. §. si quis per. 30. titu. si de feud. fuer. controu. int. dom. & a-gna sed text. ibi magis agit de præsumptione quàm de præscriptione: nec loquitur vbi feudum alienatur contra prohibitionem, & tandem habet quòd possessio & vniformis recognitio per. 30. annos sufficiat pro inuestitura vel titulo: vt alias per glos. & Doctor. in. l. 2. C. de iur. emphy. Sed hæc maiori examine indigebat.

20 Ego autem puto Impera. prudenter declarasse, hoc casu admitti præscriptionem longissimam: cum enim in. l. præced. magisque in origin. Authen. alienatio in hac specie omninò irrita dicatur, & præscriptio indistinctè excludatur, tutius erat intelligere, etiam longissimam præscriptionem excludi, vt verbis legis seruiamus: iuxta in. l. 1. §. si is qui nauem. ff. de exercito. actio. & regu. l. 1. §. & ge-

neraliter. ff. de lega. præstan. Idque maximè iuuatur attento quòd Iustinia. in. d. authen. loquitur post leges illas quæ præscriptionem longissimam introduxerunt, iam sibi notissimas: quibus non obstantibus reijciendo omnem præscriptionem, sentire videretur etiam de longissima.

Idq; iuuatur ex multorum traditione, qua habetur vbi remouetur omnis præscriptio, nullam admitti nisi ceterariam: vt per Felin. in rubr. de præscriptio. ad fin. Afflict. lib. 3. consti. rubri. 31. nu. 18. Capic. decis. 4. nu. 20. faciunt plures casus quibus omnis præscriptio etiam longissima remouetur, per Chassan. in. d. lib. rub. 13. §. 8. latius per Balb. in. 1. par. 6. par. in princ.

21 De effectu tamen longissimæ præscriptionis, qua omnis actio tollitur, notanda sunt verba tex. in. d. l. sicut, & d. l. omnes: quibus etiam iudicis officium tollitur, secundum glos. d. l. sicut, verb. *persecutione*: quæ extollit Bald. ibi: & in. l. 2. nu. 8. C. de execut. rei iudic. Ias. in. §. rursus, nu. 12. Institu. de actio. latius Balb. de præscrip. 4. par. 4. par. quæst. 30. Quod in iure adeundi & immiscendi & petendi legitimam, & in iure dicendi nullum, & in multis alijs, plenè & vtiliter ad ornatum earum legum, tradit Tiraq. de retrac. ligna. §. 36. glos. 2. ex nu. 37. cui in reductione ad arbitrium adde Afflict. decis. 132. & in decreto Afflict. decisio. 345. & in sententia eundem decis. 178. nu. 5. & Rebuf. 3. tom. pag. 307. nu. 5. & aliqua per Boer. decis. 329.

22 Ex decisione huius tex. & ex sup. dictis infertur tutius pcedere quod tradit Pau. in. l. fi. §. sed quia, col. 1. & col. 3. C. comu. de lega. vt in re subiecta restitutioni alienariq; prohibita, no excludatur p̄scriptio longissimi temporis: text. enim ibi non generaliter, nec indistincte omnem p̄scriptionem excludit, sed longi temporis tantum: & ita Ias. ibi, & in conf. 57. col. penult. lib. 1. & est recepta opinio. secundum Corn. conf. 117. lib. 1. & conf. 294. ad fin. lib. 3. Balb. de p̄scrip. 5. par. 5. par. q. 4. nu. 4. versi. sed Paulus: Anto. Gome. l. Tauri. 40. nu. 90. Gratus consil. 21. n. 36. lib. 2. Rip. in. d. §. diui, nu. 113. Crot. n. 140. Loaz. n. 191. Alcia. n. 47. Corn. conf. 38. nu. 10. lib. 1. & glo. consue. cathalo. pag. 240. col. 2.

Ex qua resolutione saluatur, & in p̄scriptione longissima, receptior manet opin. Bar. in. d. §. diui, col. fin. n. 22. vt in materia tex. ibi, in bonis familiaris relictis, alienariq; prohibitis, non tollatur p̄scriptio longissimi temporis: licet nimis id inuoluant ordinarij & repetentes ibi: Alex. nu. 28. Ias. 1. lectu. nu. 114. & in. 2. lectu. nu. & alij vbi sup. Et ita vitabitur quod contra Bart. in. d. loco, notat Imol. in. l. vbi lex. ff. de vsucap.

3 Indè vtiliter infertur ad quæstion. an in bonis maioratus, vt vocant, vel similibus perpetuò familiaris relictis, secuta alienatione, detur p̄scriptio: in quad. Hispa. in. d. l. Tauri. 40. n. 90. cū Paul. vbi sup. resoluit non pcedere p̄scriptionem ordinariam, admitti

tamē longissimam. Quod vltra eum satis colligitur ex Corne. Ias. Rip. & nouioribus sup. nu. p̄ced. & ita resoluit Soci. conf. 47. nu. 16. lib. 3. cum solo Bart. in. d. §. diui: & cum Socino Tiraq. de primog. q. 30. Qua in re cauendum est à multis qui in hac. q. confunduntius primogenituræ & proximitatis, cum inspectione rerum vel bonorum: cum inter hæc longa sit differentia, vt colligitur ex Tiraq. d. q. ad fin. & melius aduertit Molin. in consuet. Paris. §. 8. glo. 3. quæst. 5. num. 29. ad fin. confirmaturque ex doctrina Bart. in. l. is potest, col. 2. num. 8. ff. de acquir. hæred. Et ex his quæ dixi sup. in. 2. part. Rubr. fol. 26. Sed hoc magis infra declarabitur.

24 In quibus aduerto non posse non esse maximam difficultatem & varietatem, vt est, apud scriben. omnes, qui vix se explicant, dum genericè tractant, an prohibita alienari, possint vsucapi vel p̄scribi: quæ generica tractatio semper periculosa est in iure, potiusque descendendum est ad particularia, & in singulis rationem investigare, quæ aliquando euincet, vt prohibita alienatione impediatur vsucapio, prout vbi datur fraus vel mala fides, maximè attento iure canonico: vel durante minore ætate alienantis contra prohibitionem iuris: vt in. l. 3. C. quibus non obijcia. long. temp. p̄script. & in. l. 1. C. si quis ignor. rem min. cum traditis à glos. in. l. 1. C. si aduers. vsucap. Aliquando autem ratio prohibendæ alienationis,

nis, non compræhendit alienationem legalem ex vsucapione vel præscriptione, sed tantum ex donatione vel alio contractu, vt statim multis ostendam. Aliquando prohibitio alienationis irritat titulum, vt tollatur præscriptio ordinaria, non lōgissima, pro vt in nostro text. & in casu. d. l. fin. §. sed quia. C. commu. de lega. cum sup. adductis. Et hæc resolutio addenda est ijs quæ benè tradit Bald. in. l. i. nu. 19. C. de seru. fugi. Salic. in. l. fin. ad fin. C. in quib. caus. in integ. resti. non est neces. Panorm. in. c. cum non liceat, nu. 7. de præscrip. Balb. in. d. tract. 5. part. 5. par. q. 4.

Ex quibus inferri posset in specie ad q. in qua Docto. variant, an impediatur vsucap. rei ecclesiasticæ alienatæ sine solennitate, contra iuris prohibitionem? per Felin. in. c. de quarta, nu. 35. de præscrip. Nec tutum est quod in ea, q. quasi receptum tradit Aymo. Craue. de antiquit. 4. par. nu. 164. vbi scribit non impediri tunc præscriptionem, sufficereq; iuris errorem: sed contrarium tenent plures vt per D. Courru. in. c. possessor. 2. par. §. 7. & Balb. in. l. Celsus. 1. par. nu. 15. in quo articulo nō est omittendus tex. in. l. 2. §. si à pupillo. ff. de vsucap. pro empto.

25 In eadem. q. genericè tractata, mihi verior videtur opin. Bar. in. d. §. diui, nu. 22. contra glo. in multis locis, & contra quàm plures citandos infr. nu. 29. vt prohibita alienatione, regulariter nō prohibeatur vsucapio vel præscriptio, ex his quæ Bar. ibi adducit

licet sibi cōtrarius fuerit in. l. vbi lex. ff. de vsucap. moueorque. 1. quia videmus rem litigiosam alienari non posse. l. 1. cum sequē. C. de litig. eandem tamen posse vsucapi, vt in. l. 1. C. de præscrip. long. temp. & ibi Paul. ad fin. agnoscit glo. in. l. alienationis verbum: & in hanc partem hoc cum alijs argumentis expendit Tiraq. de primoge. q. 30. nu. 3. Facit. 2. pro hac opin. text. in. l. 3. ff. de diuers. & tempor. præscrip. vbi aliqua prohibita alienari, vsucapiuntur longo tempore: cui. l. non satisfacit Imol. in. d. l. vbi lex. Fulcitur. 3. quod videmus Iustinianum in multis quibus ante eū erat prohibita alienatio, nouè introducere, ne longitēporis præscriptio locum habeat: vt in. d. l. si. §. sed quia. C. commun. de lega. & in. l. fin. C. in quib. caus. in integ. resti. quasi manifestè doceat prohibitionem alienationis solam non impedire præscriptionem: necessumque fuisse id nouè addi. Iuuatur. 4. quia vsucapio & si aliquando censetur species alienationis, à lege tamen introducitur, & necessitatem iuris habet: vt in. l. 1. & 3. ff. de vsucap. Ideoq; necessaria appellari debet, & cōsequenter nō tollitur, licet generaliter alienatio prohibeatur: iuxta tex. & Alberi. in. l. alienationes. 13. ff. famil. hercis. l. 1. ff. de fund. dotal. cū ijs quæ tradit Afflic. in. c. 1. notab. 13. de prohib. feu. alie. per Feder. ex. nu. 73. & latè Tiraq. de retrac. lib. 1. §. 1. gl. 14. ex. n. 8. & Aym. cōf. 115. Ias. cōf. 44 lib. 1. & notabiliter

liter Hispan. Auendan. resp. 13. Pro-
batur. 5. quia res minorum concur-
rente bona fide, tituloque cum erro-
re facti, vsucapi possunt, saltem post
quam cessat minor ætas: vt in. d. l. 1.
C. si quis ignor. rem minor. & in. d. 27
l. 3. C. quib. non obijc. long. temp. fa-
cit tex. & Paul. in. d. l. 2. §. si a pupillo.
ff. pro empt.

26 In specie autem ex his infero ad
bona subiecta restitutioni, vt non so-
lum hodie in eis admittatur præscri-
ptio longissima, secundum Paul. &
alios sup. citatos. Sed nouè contra
omnes dicendum fit, quòd ante Iu-
stinia. in. d. l. fin. §. sed quia. C. com-
mu. de lega. concurrète titulo & bo-
na fide necessariò procederet ordina-
ria vsucapio vel præscriptio: quod sa-
tis colligitur ex multis legib. ff. de v-
sucap. & de vsucap. pro empt. cùm
Iureconfulti regulariter ex vendi-
tione rei alienæ, vel ad alium perti-
nentis, cum bona fide emptoris vsu-
capiationem admittebant: idque sua-
detur ex reg. l. Claudius. ff. de con-
trah. empt. Maximè cùm ante ius
nouissimum mala fides alienantis
non nocebat emptori, vt notissimū
est, & sup. diximus. Et in terminis
3) pro hac sententia videtur stare text.
(cuius non video meminisse vllum
ex scriben. in tot locis sup. citatis) in.
l. sticho. 36. ff. de vsufruct. lega. vbi in
fortioribus terminis hæres legatarij
bona fide possidens, vsucapit rem
quæ ex præcepto testatoris mortuo
legatario, alteri restituenda erat: &

fic pro Bart. in. d. §. diui, nu. 22. qui ta-
men secundum ea quæ allegat, non
percepit esse in hoc agnoscendam
differentiam inter Iustinianum &
Iureconfultos.

27 Quibus retentis, non obstant iu-
ra quæ contra Bart. adducuntur à
multis in. d. §. diui: ab Imol. in. d. l.
vbilex, & alibi sæpe. Inter quæ cita-
tur. l. 2. C. de vsucap. pro emp. quam
ibi in contrarium generaliter sum-
mat Paul. post alios: nam ad eam. l.
non malè respondet Bar. & aliter in-
telligitur vt per Ias. in. d. §. diui, nu.
21. & Rip. nu. 35. & ibi nouiores: &
Affli. & decisi. 331. ad fin. potest que ea
l. intelligi. secundum alia iura sup. ad-
ducta de præscriptione in rebus mi-
norum: vt non obscure sentit ibi gl.
in vltimo scholio ibi, *item quia pupilli:*
prorsusque reiiciendum est quod ex
ea. l. malè notabat Bald. in cap. si dili-
genti, nu. 8. de præscrip. colligens ex
prohibitione testatoris, omnem em-
ptorem constitui in mala fide: quod
naturali rationi, & iuris regulis ad-
uersatur. Emptor enim ignorans ta-
lem prohibitionem testatoris, verè
est in bona fide: vt patet ex. d. l. Sti-
cho. ff. de vsufruct. lega. & ex regu. l.
quod vulgo. ff. pro empt. solaq; pro-
hibitio testatoris non potuit impedi-
re effectum legis: ex regu. l. nemo
potest. ff. de lega. 1. vt benè aduer-
tit Æmil. Ferret. in. d. §. diui, num.
127.

28 Minus obstat tex. q. vbiq; malè cita-
tur, in. l. vbilex. ff. de vsucap. vbi gl.
Bar.

Bar. & alij malè colligunt consequentiam, ut prohibita alienatione impediatursucapio: & ita sæpè scribent. ut per Corn. consil. 294. nu. 9. lib. 3. Alci. in l. alienationis verbum: & ibi novissimus Brech. ff. de verb. signific. in quo errore sunt & alij, ut colliges ex allegatione Tiraq. de retrac. lib. 1. §. 1. glo. 9. n. 247. & cum his Anton. Gome. d. l. 40. n. 90. in princ. glo. ad consue. cathalo. pag. 240. col. 2. quam allegationem erroneam esse patebit ex litera. d. l. cuius sunt verba, *ubi lex inhibet vsucapionem, bona fides possidenti nihil prodest.*

Vides igitur ibi non probari consequentiam, ex prohibitione alienationis impediri vsucapionem, sed tantum disponi, ubi lex inhibet vsucapionem, intelligendum esse vsucapere non posse etiam possessorem bonæ fidei: ut in multis in quibus possessio cum titulo & bona fide & omnibus requisitis, non prodest ad vsucapiendum: per Balb. 1. part. 6. par. Chal. in consuet. rub. 13. §. 8. fol. 375. quasi dicat. I. C. quod cum possessor malæ fidei non vsucapiat, ex regulis iuris notissima: ineptum esset putare, legem aliquo casu ex professione inhibentem vsucapionem, referendam fore ad eam quæ sine tali prohibitione procedere non posset. Et ita cauendum est à vulgari allegatione illius. l. quam melius citat glo. in l. si fundum. ff. de fund. dota.

29 Nec obstat tex. qui deterius intelligitur & allegatur in l. alienationis verbum. 28. ff. de verbo. signi. quam semper notavit glo. ad erroneam illam cō-

sequentiam sup. confutatam: ut patet ex glo. in d. l. ubi lex: & in l. fin. C. ex quib. caus. in integ. resti. glo. in l. 3. C. quib. non obijci. long. temp. præscrip. glo. in l. 1. C. si quis ignor. remmino. Alex. & omnes in d. §. divi: Panorm. in d. c. cum non liceat, n. 7. Deci. consil. 445. nu. 28. Afflict. decis. 13. n. 5. plures per Tiraq. de retract. ligna. §. 1. gl. 9. n. 246. & sequen. & ferè nemo est ex ijs qui hucusq; in ius scripserunt qui eam l. ita non citet, ut prohibita alienatione, prohibeatur vsucapio, quasi species alienationis: quod tamen verum non est, ut constat ex iuribus & rationibus sup. adductis. Nec ea l. intelligi debet negativè, ut negata alienatione tollatur vsucapio.

Verus igitur sensus illius. l. est iuxta tenorem literæ, ut negligens & patiens contra se perfici vsucapionem, dicatur quodammodo alienare & consentire in amittenda re sua, idque non semper, ut constat ex verbis illius. l. ibi, *vix enim est ut non videatur alienare, qui patitur vsucapi,* quod ibi dicitur contra negligentes: ut etiam inquit tex. ubi not. Ange. in Authen. de tempo. non solut. pecu. in princ. colla. 7. ibi, *si tacere elegerit palam est noluisse:* facit tex. in l. si ea quæ. C. qui accus. non poss. & in l. 1. §. si. ff. ad Tertullia. & in l. 1. §. quibus, & §. sequen. ff. de successor. edic. ibi, *noluerit, vel diebus staturis,* & ibi, *tempore vel repudiatione:* Ita enim iustificat lex pœnam qua afficit negligentes: faciunt quæ tradit Afflict. decis. 13. Tiraq. de retrac. conuēt. §. 1. glo. 2. nu. 49.

Patet

30

Patet igitur in d.l. alienationis, nullo modo probari, prohibita alienatione, prohiberi prescriptionem, sed tantum exaggerari negligentiam patientis vsucapionem: Nam & talis negligens non consentit in amittenda re sua, idque negari non potest in ignorante, ut constat ad sensum, & regu. l. si per errorem. ff. de iurisd. omn. iud. notat Alex. in §. diui. n. 28. & Æmil. Ferret. in l. 3. n. 6. ff. de vsucap. sed etiam sciens & negligens verè non consentit, nec effectus prescriptionis ex consensu ipsius inducitur, sed magis à lege iustis de causis: ideoque eum consensum fictum appellat glo. in l. 2. in fin. C. quæ sit long. consue. Alberi. in l. si pupillus. ff. de administr. tuto. Areti. in l. Clodius, col. 2. in fin. ff. de acquir. hæred. Et ideo Doct. parum in hoc sibi constantes, alibi sæpe tradunt, eum contra quem præscribitur, nullo modo consentire, cum glof. in l. 1. §. fin. gl. fin. ff. de dolo: quam extollit Bal. in c. ad audientiam, nu. 3. de præscrip. & in l. cum quis, n. 10. C. de iur. & fac. ignor. dicit singul. Iacob à S. Georg. in l. vnica, in fi. C. si in commu. eademque cau. & plures per Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glo. 9. n. 250.

Sed & in negligente adiecit I. C. tẽperamentum in illis verbis, *vix, & videatur*: ut significet non esse verum consensum, nec semper in negligentia fundari vsucapionem: quia ea etiam contra ignorantem perficitur, ut in l. fina. C. de præscrip. long. tẽp. & ita sentit Bal. hic: tradit Balb. de præscrip. 1. par. q. 5. n. 3. & 5. vult Bar. in l. si ab hostibus. §.

fin. col. 6. nu. 11. ff. ex quib. caus. maior. dum hanc l. citat: & Ias. in §. rursus, n. 22. Institu. de action.

31 Nec in ea re probabilis est resolutio quam tradit Bal. in l. 1. C. de in integ. restit. vbi inquit, quod in amittendo iure non quæsito, præsumatur consensus eius contra quem vsucapitur, non autem in iure quæsito: & ita Pau. Alex. & Aret. ibi: ut ita intelligantur iura sup. citata, maximè d.l. alienationis: & ita Alex. ad Bar. in l. bonorum. ff. rem rat. habe. addit Dyn. in regu. rati habitationem.

Sed hi patres inaduertenter id scripserunt, quia licet potètius sit ius quæsitum, quàm quærendum, illa tamen l. & alia iura, aperte loquuntur de iure quæsito, & de re propria amittenda ex vsucapione. Ex quibus prorsus reiicienda sunt aliqua in proposito tradita à Ioan. Hanniba. in Rubr. ff. de vsucap. n. 37. & 39. & sequen.

32 Quæ interpretatio ad l. alienationis, confirmatur simili exaggeratione tex. in l. Imperatores. 34. ff. de iure fis. ibi, *tu te huic pœnæ subdidisti*: quæ verba male à multis percipiuntur, quasi I. C. ibi significet pœnam imponi ex consensu delinquentis: quod falsum est, ut patet ad sensum, sentit Bar. in l. 1. n. 11. ff. de condic. ex leg. notat Paul. & Ias. in l. si tibi decem. §. quædam. ff. de pact. Bal. in Authen. ad hæc, col. 4. nu. 9. C. de vsur. & tanquàm receptum id tradit Hispan. Pala. in repet. Rubr. §. 66. nu. 24. & Balb. de præscrip. 1. par. q. 7. & practi. Cancel. pag. mihi. 88. & late

tẽ

tè tractat Fort. in l. legitima. ff. de pac. Gome. in §. omnium, Institu. de actio. Richer. in Rubr. ff. de verb. oblig. nu. 118. Vides igitur ibi allegari consensum delinquentis ad iustificationem pœnæ legalis: vt etiam notat Aldobrã. in §. ius autem, nu. 22. Institu. de iur. natur. non autem quòd delinquens verè consentiat pœnæ legali: vult enim delinquere, sed non pœnam pati, vt not. Paul. in l. quam Tuberonis. §. fin. ff. de pecul. & ita intelligi debet tex. in l. si. C. ad leg. Iul. maiest. ibi, *quodammodo sua mente punitur.* ita etiã intelligi debet glo. quæ à multis non benè citatur, in l. 1. §. bestias, verb. *enerari*, ff. de postul. Vt merito damnanda sit traditio eorum qui ex verbis. d. l. Imperatores, & d. glo. ineptè scribunt contra sup. dicta, & contra communem sensum, delinquentem consentire pœnæ legali. Vnde cauendum est à Fabr. in §. furtorũ, Instit. de oblig. quæ ex delic. nas. ab Areti. in §. ius autem, n. 7. Instit. de iur. natura. à Floria. in l. indè Neratius. §. si. ff. ad leg. Aquil. à Bart. in authen. de non alien. aut permut. §. quia verò. 2. à Ias. in l. 1. §. sublata, in vtraq; lectu. ff. ad Trebel. ab Alcia. regu. 3. præsump. 33. n. 4. contra quos potest etiam induci. l. 1. ff. de bon. eor. qui ant. senten. sed clarius. l. 4. in princ. ff. de actio. & obli. vbi ex maleficio, non ex consensu resultat obligatio pœnalis, magna quidem ratione, vt inquit tex. in l. si à reo §. illud quod vulgo. ff. de fideiussio. facit tex. in l. bona fides. ff. de pos. verb. *nã malè meritis:* & ibi notat Pau. vt sic ratio

naturalis & vtilitas publica pœnã inducant contra voluntariè delinquentem, pœnæ autem nullatenus consentientem: & ita sanius intelligetur Bar. in l. ex hoc iure, n. 15. ff. de iust. & iur.

33 Dum text. hîc exigit præscriptionem lōgissimam, nec breuiorem admittit contra filium, cuius aduenticia pater alienauit, intelligitur in rebus in quibus pater habet vsum fructũ: quia tunc militat ratio excusans filium, quia agere non potest: cum verò pater vsum fructum nō habet, cessat ea ratio, secundum cōmunem traditionem in §. necessitate. l. fin. tit. seq. vbi latè, Deo dāte, tractabimus. In his igitur in quibus patri vsum fructus negatur, admittitur contra filiũ ordinaria vsucapio, seu præscriptio: & ita notat Bal. hîc, ante. n. 1. & idem sentit apertè idem Bal. in l. 1. n. 21. oppo. 21. C. qui admit. quo nō relato idè tradit Balb. de præscrip. 1. par. 6. par. n. 15. in princ. cum Bart. qui hoc probat. in l. 3. §. vsuras. ff. de contra. iudic. tut. & ita Paris. in c. ex transmissa. n. 17. de præscrip. & hæc opin. videtur satis iuuari ex tex. hîc, dum continuetur ad l. præced. in qua solum agitur de rebus in quibus pater habet vsum fructum, & consequenter in alijs obseruanda erit reg. iuris admittens ordinariam præscriptionem.

34 Possent etiam vltra omnes tentari alia limitatio ad hunc tex. vt ordinaria præscriptio sufficiat contra filiũ, postquam exierit à potestate patris, cum tex. hîc exigat præscriptionem

Y longissi-

longissimi tēporis, numerandā à tēpo-
 re quo sui iuris factus est. Quæ limita-
 tio applicari posse videtur, quādo is q̄
 à patre causam habet, in aliū alienaue-
 rit, in quo cōcurrant necessaria ad vsu-
 capiendū. Verba enim huius text. solū
 respiciūt eū qui à patre alienate imme-
 diate causam habet: vnde nō videtur
 trahi posse ad speciē hāc, nō solū quia
 diuersitatē facti, sed quia diuersam ra-
 tionē cōtinet: quod patet, quia pater a-
 lienās rē filij, dolosē id facere censetur,
 vnde titulus & possessio habentis cau-
 sam ab eo, aliquo modo vitio afficitur: &
 hoc iure nouissimo malafides vedito-
 ris nocet emptori, vt nō possit præscri-
 bere nisi lōgissimotēpore. d. Auth. ma-
 lafidei. C. de præscrip. lōg. tēp. At bo-
 nafide emēs ab eo qui etiam bonafide
 emit à patre, facilius vsucapere debet,
 cū in eo cesset dispositio. d. Auth. male-
 fidei. Cuius reg. ita limitatur à Pau. ibi,
 n. 3. limit. 4. quē sequuntur Aret. & alij
 sup. relati, n. 8. notat Bar. i. l. Pōponius
 §. 1. n. 2. ff. de acquir. poss. ibi, *itē loquitur
 de primo emptore qui emit à mala fidei possessore*
 & est recepta declaratio secūdū Balb.
 de præscri. 2. par. 3. par. q. 12. n. 7. limi. 3.

Quod etiā cōfirmatur ex eo quod
 alibi tradūt Doct. circa bona subiecta
 restitutiōi, in quibus vidimus sup. n. 22
 Iustinianū excludere ordinariā seu lō-
 gā præscriptionē, & scribētes solā lon-
 gissimā admittere: & ita Paris. in. c. cū
 nō liceat. n. 18. de præscrip. Grat. cōf. 21
 n. 36. li. 2. sed hoc intelligūt in empto-
 re & alio habente causam immediatē
 ab hærede: tertius enim habēs causam

ab alio etiā habēte rē ab hærede, ordi-
 nariē vsucapiet: vt not. Bald. in. l. 2. in
 princ. C. de vsucap. pro empt. clariū
 tradit Pau. i. l. si. §. sed quia, col. 3. verū
 aduerte. C. cōmu. de lega. quē sequi-
 tur Ias. ibi, & alij quos refert & sequi-
 tur Balb. de præscrip. 5. par. 5. par. q. 5.
 Eandē opi. probat Paris. cōf. 81. n. 44.
 lib. 2. Cret. in rep. §. diui, n. 143. alij ibi
 dē, & Rip. n. 115. col. pen. licet cōtradi-
 cat Hispa. Anto. Gome. l. 40. Taur, n.
 90. per tex. (qui parū vrget) in. l. si fun-
 dū. ff. de fund. dota. & pro hac cōi de-
 claratione vrget tex. in. l. 3. C. qđ met.
 caus. ibi, *si modo qui secūdolo loco cōparauit, longā
 possessionis præscriptione monitus nō fuerit. iun-
 cto principio ibi, si vi vel metu: & ibi, em-
 ptor eū alij vendidit. vbi tamē gl. & Doct.
 id inuoluunt: tradit aptē Tiraq. de re-
 tract. ligna. §. 1. gl. 10. n. 14. Sic alibi vi-
 demus restitutionē actionēq; faciliē da-
 ri minori læso, cōtra eū qui cū eo con-
 traxit: non ita aduersus tertiū habentē
 causam ab eo cui minor vendiderat,
 tex. in. l. planē. 15. cū præced. ff. de mi-
 nor. tradit Alex. cōf. 67. lib. 5. extollit
 Hispa. Xuar. allega. 21. ad fin. explicat
 Couarru. li. 1. resolu. ca. 6. n. 7. Ex qui-
 bus satis fundari videtur noua hęc li-
 mitatio, sed liberū cuique sit fauore fi-
 liorum ab ea recedere.*

36 Habet tex. hīc, præscribentē conse-
 qui dominiū, vt patet ex illis verbis: *quo
 possessor dominus fit: variarunt antiqui &
 nouiores. Marti. (cuius opiniones sæ-
 pius reiiciuntur) tenuit indistinctē ex
 vsucapione vel præscriptione acquiri
 dominiū directū: sed antiquiores cre-
 brius*

brius cōtradixerūt, vt refert gl. hīc, & in alijs locis, & licet hīc aliquāliter inuoluat, alibi sēpē apertē distinguit inter vsucapionē mobiliū, in qua fatetur acquiri dominiū directū, & vsucapionē seu præscriptionē īmobiliū, ex qua inquit solū vtile dominiū acquiri, vt sic directū nō auferatur à primo dño, quā distinctionē probat gl. hīc, & in l. traditionibus sup. de pact. & in princ. Instit. de vsucap. & ita Bar. hīc, & alibi sēpē: & hęc est cōis opin. maximē Itālorū, vt asserūt Ias. Dec. Cur. Alcia. in. d. l. traditiōibus: Feli. in rub. de præscrip. n. 3. & ibi latissimē Bero. ex. n. 15. Balb. de præscrip. 2. par. 2. q. vbi repetit plenē scripta à Feli. vbi sup. & ibi tradit effectus huius inuestigatiōis. Verē enim parū referre videtur directum an vtile dominiū præscribēti acquiratur, vt tradit Alci. in rub. de præscri. n. 30. Et satis colligi videtur ex doctrina I. C. in l. actio. 49. ff. de nego. gest. ibi, *nec refert an directa quis, an vtili agat: & ibi, cū vtraque actio eiusdē potestatis est, eundēque effectū habet.* quā. l. ornat. Gerar. notab. 39. Forcat. dialo. 63. Mantua. in enchirid. cap. 256.

37 Opinione verō Mart. vt præscriptione acquirat̄ dominiū directū, frequentius probarunt Doctō. Galli: maximē Petr. a Bellapert. cuius opin. nō displicet Cin. hīc, eamq; sequitur Fulg. n. 3. eandēq; de iure veriorē putat Imol. in. l. 3. ff. de vsuca. & Corn. hīc, Faber. Stepha. & aliqui, in. d. princ. Instit. de vsucap. & Curt. in. d. l. traditiōibus, n. 14. & n. 18. Dec. n. 9. idē Dec. in. l. si. col. 1.

& 2. C. de edic. diui Adri. toll. & eandē veriorē dicebat Cuma. vt refert Ant. Nicol. in concord. gl. 84. & ita verē Cuma. in. d. l. 3. ff. de vsuca. n. 1. vbi etiā addit modici esse effectus eā Doct. cōtrouersia: & hęc partē contra gl. & cōmunē, latē probat Ioa. Igne. in. l. cōtractus, ex. n. 117. & n. 132. ff. de regu. iur. & multis vrgentibusq; fundamentis Æmil. Ferret. in. d. l. 3. ex. n. 20. ff. de vsucap. & prolixē Ioa. Hānib. in rub. ff. de vsucap. ex. n. 82. & hęc opin. magis probat Alcia. in. d. l. traditiōibus: & in d. rubr. de præscrip. & in cōmenta. de quinq; ped. præscrip. sed apertius eā probat in. l. vt sunt. 230. ff. de verb. signifi. Coras. in miscella. & in lectu. de seruitu. Mota. in. d. l. traditiōibus: Baro in. d. princ. Instit. Contra. de cōtract. & hos. 4. extēsius refert D. Couarru. in. c. possessor. 3. par. in princ. n. 2. vers. cæterum: vbi pro hac parte multipliciter cū iudicio arguit. Ex quibus hęc pars ratione superior, numero etiam authorum non inferior videtur.

38 Mihi verissima videtur opi. Mart. contra gl. 1. quia ratio & potestas. l. in ducētis vsucap. manifestē suadet præscribentē omninō fieri dominū, nec aliud dominiū manere penes eū contra quē præscribitur: aliter enim maneret ad huc aliqua incertitudo & causa litium, contra. l. si. ff. pro suo. 2. cōtra gl. & Bar. & sequaces viget, nā fundamenta quæ ab eis adducuntur vt ex præscriptione immobiliū nō detur dominiū directū, necessariō idē euincerēt in vsucapione mobiliū: in qua fatentur glo.

Bar. & omnes, dominiū directū acqui-
ri. Ergo idē dicendū est in præscriptio-
ne immobiliū. 3. pro hac parte vrget,
nullā. l. adduci pro contraria, quæ præ-
scribenti tribuat vtile dominiū, nec ea
differētia vtilis & directi dominiū satis
tuta est. 4. vrget multa iura quæ habēt
per vsucapionē mobiliū & immobi-
liū dominiū acquiri. l. 3. ff. de vsucap. l.
acquiritur. 10. §. nō solū. ff. de acquir.
rer. domi. quæ iura, & alia, simpliciter
loquuntur de dominio quod secundū
vulgares traditiōes, directū intelligit
per. l. 1. §. qui in perpetuū. ff. si ager ve-
cti. pet. 5. stringit. d. l. 3. quia apud iure
cōsultos vsucapionis verbū mobilia &
immobilia cōprehendit, vt omnes fa-
tētur, & melius nouiores cū Alcia. pro-
batq; insignis. D. & præceptor meus
M. Azpil. Nauar. in suo excellētissimo
Manuali cōfess. c. 17. n. 85. & tamē. d. l.
effectū dominiū pariter tribuit vsuca-
pioni in vtroq; casu: vt sic reijciēda sit
inepta differētia gl. & sequatiū inter v-
sucapionē mobiliū, & præscriptionē
immobiliū. 6. idē fundamentum magis
stringit in. §. 1. Instit. de vsuca. vbi tex.
inquit, pariter circa mobilia & immo-
biliū vsucapionē acquiri dominiū. Ergo
nō minus directū in vna quā in alia spe-
cie, ne vnū idēq; verbū ad duo pariter
relatū, diuersimode intelligatur, iuxta
tex. & ibi Bar. in. l. si. C. de sentē. ibi, cū
enim simul vtrumque vocabulū: & vulgarē re-
gu. l. iā hoc iure. vbi las. ff. de vulga. 7.
stringit etiā tex. d. §. ex verb. prioribus do-
minis, quasi dicat q; post præscriptionē
non sunt domini qui erāt, sed qui vsu-

capiūt. 8. facit. quia vbi lex noluit vsu-
capiētē fieri dominū, id expressit vni-
co casu in præscribēte lōgissimo tēpo-
re malafide, cui tunc solā exceptionē,
non dominiū nec ius agēdi tribuit. l. si
quis emptionis. §. 1. C. de præscrip. 30.
vel. 40. anno. 9. vrget quod iura dicūt
ita acquiri dominiū ex præscriptione
sicut ex cōtractu. d. l. traditiōibus: præ-
supposito quod proximē dixi, vsuca-
pionis verbū ad mobilia & immobilia
pariter referri: & hīc cadit eadē indu-
ctio §. 1. Instit. de vsucap. 10. p. hac par-
te vrget quod iura habēt, ita securū fie-
ri præscribentē, sicut habentē aliā cau-
sam nimis legitimā: & ita finiri dubia
& ius primi domini ex vsucapione, si-
cut ex iudicio vel cōtractu: vt colligi-
tur ex. l. vt sunt. 230. ff. de verbo. signi-
l. si pupillus. 46. in fi. ff. de admi. tutor.

Si autē teneatur opin. gl. (quæ rece-
ptior cēsetur) ex limitationibus ad eā
traditis, notabilis esset ea quā scribit
Bal. hīc, vt procedat quādo vsucapitur
cōtra ignorantē: q; si præscribatur cō-
tra scientē, fatetur Bal. tunc acquiri do-
miniū directū: idq; probat Felin. in. d.
rub. de præscrip. n. 4. vbi refert Imol.
dubitantē: & ita las. in. d. l. traditiōi-
bus, n. 15. extollit Balb. in. d. 2. par. 2. q.
n. 9. Afflict. in. c. 1. in. 5. notab. si de feu-
fuer. controu. int. domi. & agna. lib. 3.
feudor. fol. 23. n. 4. quā declarationē di-
cit cōem Ferret. in. d. l. 3. n. 24. ff. de v-
sucap. Sed mihi nō placet, nec in hoc
distinguo inter scientē vel ignorantē,
ex his quæ verius sup. diximus ad. l. alic-
nationis verbū, & ex. d. l. traditiōibus

& alijs iuribus traditis effectū vsucapionis, quæ procedūt etiā contra ignorantē, per tex apertū in l. fi. C. de longi tēpo. præscrip. vt bene sentit Imol. cui nō bene respōdet Paris. in rub. de præscrip. n. 14. & ibi Bero. n. 35. adducētes effectum longē diuersum circa restitutionem aduersus præscriptionem.

39 Ex prædictis colligi potest, vsucapionē iure ciuili inductā fuisse, vt tradit Balb. 1. par. q. 4. & fatetur ab omnibus receptū ineptē id impugnās Hānib. in rub. ff. de vsucap. n. 16. quod probatur ex l. 3. ff. eod. tit. ibi, *tēporis lege definiti*: notat glo. in l. 1. verb. ciuitatis. ff. de acquir. rer. dom. dū enumerat modos acquirēdi iure ciuili: quā extollunt Doct. vt per Ias. in §. omniū, n. 72. Instit. de action. & in l. ex hoc iure, n. 40. ff. de iusti. & iur. notat Areti. in l. 3. col. fi. de testam. Sed quāuis vsucapio à iure ciuili introducta fuerit, videaturque rigore continere, dū rei domino etiā ignorantī dominiū aufert, iustissimis tamē de causis, & Reipub. vtilissimis inducta fuit, moribusq; gētium vbiq; recepta, & tandē à sacrosancto iure pōtificio approbata: & de eius causis habetur per Anchar. in ca. possessor, post Ioa. Andr. de regu. iur. in. 6. Feli. in d. rub. de præscriptio. n. 11. & sequen. Alcia. ibi, n. 8. & in lib. de quinq; pedum præscrip. nu. 28. latē Balb. d. 1. par. q. 5. maximē. n. 7. Ideoq; l. C. in l. 1. ff. de vsucap. dixit vsucapionē introductam fuisse bono publico, ne rerū dominia semper incerta essent: de quibus verbis amplē agit Alcia. d. lib. de quinq; ped.

præscrip. sed in effectu non plus dicit quā gl. & Pau. in d. l. 1. Datur etiā utilitas publica, vt aliquo modo litibus finis imponatur, vt inquit gl. ibi, per l. fi. ff. pro suo: ne scilicet inquietetur longi tēporis possessores, quod in cōmune perniciosum esset: vt prudēter tradit Cice. lib. 2. offic. quē refert Couarru. in d. c. posses. 1. parte. §. 1. & in. 3. par. in princ. 3. col. & prius Fracis. Balduin. in rubr. Instit. de vsucap.

Iustificatur igitur vsucapio & præscriptio fauore publico in vniuersum, licet noceat particulariter ijs contra quos vsucapitur, secundū scriben. in dictis locis, maxime D. Couarru. in d. initio. 3. par. cū gl. c. ius naturale. 1. distinc. & vltra sup. citatos resoluit Ferrer. in l. 3. col. 1. & 3. ff. de vsucap. notabiliter Reuerendus & doctiss. F. Alfonso à Castro, lib. 2. de lege pœna. Quibus omnibus addo conducere ad hæc prudentem rationē l. C. in l. 6. ff. de except. rei iud. ibi, *probabili ratione placuit ne aliter modus litium multiplicatus, summam & inexplicabilem faciat difficultatē*. Idem etiam sentit tex. in l. litibus. C. de agric. & censit. melior text. in Authē. hæc. constit. inno. coll. 8. ibi, *multa negotia commota sunt & ibi, velut antiquorum vulnerum obducte cicatrices spatuerunt, sed eorum sanitas prouenire non potuit*. & ibi, *per tantū temporis spaciū, nec actus fides, nec documentis integritas, nec ætas testibus valet suffragari*. Addo etiam aptissimē memorabile sententiā Cornel. Tacit. annal. lib. 14. in hæc verba: *habet aliquid ex iniquo omne magnū exemplum, quod contra singulos vilitate publicæ rependitur*.

Ex quibus infertur ad tex. in §. ha-
beat, in authent. vt eccle. Roma. coll.
2. ibi, *nec iniquis hominibus impium maneat præ-
sidiū, & tutus peccandi locus etiā scientibus relin-
quatur, & ibi, ille seruetur innocens qui re vera
innoxius sit, nec improba temporis allegatione se-
se tueatur, tempus pro puritate præcedens.* quæ
tex. cōtra proximè dicta fortè dicit Pa-
ris. in rubr. de præscrip. n. 8. & circa eū
laborant plures scrib. vt per Felin. ibi.
n. 2. per Balb. d. 1. par. q. 5. n. 7. ad fi. &
sequen. Alcia. n. 9. Æmil. Ferret. in d.
l. 3. n. 7. ff. de vsucap. Hannib. in rub. ff.
eod. ex. n. 23. tex. enim manifeste loqui-
tur de eo qui præscriptione se tueri vo-
lebat, idq; appellat iniquum præsidiū.

Nec videt̃ tutū qđ gl. ibi vult, quā
sequitur Imo. in l. sequitur. §. si viam. n.
24. ff. de vsucap. præscriptionē iniquū
remedium appellari, quia est contra æ-
quitatē naturālē, ne quis locupletetur
cum iactura aliena. idq; sequuntur va-
riando Ferret. & Paris. vbi sup. & alij
quos refert Aymon. Crauet. cōs. 251.
n. 37. Cū enim lex iustis causis indu-
xerit vsucapionē, non potest improba
nec iniqua censeri. c. erit autē lex. 1. di-
stinc. maximè ob utilitatem publ. quæ
præfertur priuatæ, auth. res quæ. C. cō-
mun. de lega. Nec etiā videtur tenen-
dū qđ magis pbat Ferret. d. loco, &
Alcia in d. rub. n. 10. dicētes ibi esse spe-
ciale in ecclesia: licet enim priuilegiū
specialiter concederetur ecclesiæ Ro-
manæ, vel generaliter omnibus eccle-
sijs, ne eis noceat præscriptio, nō idē
remedium præscriptionis a legislatore
iniquū erat dicendū: & sic contra Hā-

nib. magis etiā variatē d. loco, n. 28. pri-
uilegium enim vel exceptio non red-
dit regul. iniustam. Aliter Felin. in d.
rub. n. 2. ex Imol. in c. fi. eod. tit. intelli-
git verba illa. d. §. in possessore malæ fi-
dei, vt in eo præscriptio dicatur impro-
bū præsidiū: & ita Balb. de præscri.
1. par. 5. q. n. 9. versi. ad quē: vbi ad idē
benè citat Ang. & Roma. Et ita illum
tex. intelligit Bald. in l. 1. n. 3. & sequē.
C. de præscr. 30. vel. 40. Cōtra quē in-
tellectum insistit Paris. in d. rubr. n. 8.
& Alci. n. 9. & Bero. n. 12. Ferre. & Han-
nib. vbi sup. dicentes, qđ ea constitutio
fauet ecclesiæ contra omnē præscribē-
tem etiā cum bona fide & idcō verba
illa, de quibus agimus, pariter referri
ad bonæ fidei possessorē, in idq; expen-
dūt dictionē implicatiuā illius tex. ibi,
etiā sciētibus: qđ ante eos pōderauit Imo.
in d. l. sequitur. §. si viā. col. 2. n. 19. ff. de v-
duca. quali ex eo verbo implicatiuo col-
ligat̃ idē esse in præscribēte ignorāter,
& sic cū bona fide. Sed in hac difficulta-
te aduerto qđ p̃cipalis decisio illius au-
thē. in fauorē ecclesiæ, p̃cedebat etiā in
præscribēte cū bona fide: nec id negant
Felin. Ang. Bald. Balb. licet Paris. & a-
lij contrariū putent, qđ apparet ex eis-
dem in alijs locis, vt inferiūs deducā.
Similiter contra prædictā ponderatio-
nē verbi *etiā* stat manifesta ratio. Ex-
primeret enim casum clarissimū, &
implicaret casum dubiū, contra natu-
rā eiusdem verbi, quod semper iungi-
tur casui maioris dubij, vt implicet mi-
nus dubiū: perpetuūq; est in verbo, *etiā*,
quādo stat implicatiuē, exprimi cum

eo casum magis dubiū: quod in ratiōe illius text. dici non potest. Cū enim scientes & malæ fidei possessores, improbos appellet, non erat intelligendū ex verbo, *etiam*, idem sentire tex. in casu implicato, non expresso, de possessore ignorate & bonæ fidei. Ecōuersò autē, quando tex. ibi aut alibi vellet indistinctè appellare iniquū remediū præscriptionis, potius cū verbo, *etiam*, exprimeret possessorē ignorantem, seu bonæ fidei præscribentem: & tunc verbū, *etiam*, aptè staret, nempe exprimēdo casum maioris dubij, & implicando minus dubium. Ad sensum enim constat possidentē rem alienā, mala fide vsucapere velle, & tunc præsidium præscriptionis iniquū esse, maximè contra ecclesiam, de qua tex. ille agit. Patet igitur verbū, *etiam*, in illo tex. non implicare casum bonæ fidei possessoris: quia repugnaret natura verbi: magisq; repugnaret veritas iuris, qua probatur & receptum est, præscriptionē cū bona fide non iniquam nec odiosam censeri, ex suprà dictis & statim dicendis.

○ Verior igitur intellectus ad verba, & rationē. d. §. colligi videt̄ ex Corn. cōf. 277. n. 6. lib. 4. quē sequitur Soci. nep. cōf. 145. n. 90. lib. 1. Ego verò magis explicabo, vt scilicet Iustinian. ibi volens ecclesiæ fauere, nō admittat cōtra eam, nisi centenariā præscriptionē in omni possessore, vt habet principalis decisio: & tunc pro ratione ponuntur verba sup. relata in princi. huius. n. ibi, *ne iniquis hominibus*. & ibi, *etiam scientibus*. quasi significet, ideò ibi id statui in om

ni possessore, ne admissa breuiori præscriptione ignoratis seu bona fide possidentis, iniqui etiā possessores & scientes, eodē præsidio præscriptionis se tuerentur, & defensionē illā improbā redderent, quod facilè euenire posset, quū scientia nō præsumatur difficilimeq; probaretur, maximè post lōgū tēpus. Quæ interpretatio in se vera satis congruit verbis. d. §. & tituli: de quo circa principale decisioē latius infr. Et ita manebit, ex illo. §. non censeri improbū vsucapionis præsidium, nisi quando est cū malafide: aliquando tamē & cū bona fide nō admitti, ne scienter & iniquè possidentes eodem præsidio vtantur.

41 Ex quibus patet regulariter præscriptionē non dicendā odiosam, nec repugnare æquitati naturali, cōtra gl. in. l. nā hoc natura. ff. de condiēt. indeb. cōtra Bal. in. l. ancillæ, col. 3. vers. q̄a præscriptio. C. de furt. Indè etiā cauendū est à glo. in. l. 1. ff. de nego. gest. dum inquit, in præscriptione inesse iniuriā seu aliquid contra ius, licet eam ibi cōmēdat Ang. & Crauet. cons. 201. n. 37. Sic cauendū est à multis alibi indistinctè appellantibus præscriptionem iniquam & odiosum remediū: quod ex Dyn. dicebat Paris. consil. 114. n. 24. lib. 1. & Chaf. cōf. 66. n. 61. malè citās Bald. & Ange. idē Chaf. in cōsuetu. Burg. rub. 13. §. 8. n. 7. & quidā subscribēs cōf. Soci. nep. 128. n. 27. lib. 1. Cur. iun. cōf. 60. in fi. Meliusq; resoluendū est præscriptionē cū bona fide, iustā exceptionē censendā esse, nō odiosam neq; iniquā

ex. d. l. i. ff. de vsucap. cū alijs sup. addu-
ctis: & ita sētit Feli. d. rub. n. 2. cū Imo.
quem citat: & ibi variat Bero. ex. n. 10.
idē probat Soci. nep. d. cons. 145. n. 90.
lib. 1. idem probat Pau. Castr. in. l. fi. §.
fi. versic. restat. ff. rem rat. hab. Balb. 1.
par. q. 5. n. 9. & n. 13. probat melius Co-
uarru. d. prin. 3. par. & benè Duare. in.
l. i. ff. de pact. ita Bal. & Ang. proximè
citandi, Bal. in. l. i. §. initium, ad fin. ff.
de postulan.

Infertur etiā ad. q. illā, quando arbi-
tratori cōmittitur causa dirimenda ex
æquitate citra iuris rigore, an possit re-
ijcere præscriptionē? in quo variauit cō-
sulendo Ias. vt tradit Crauet. vbi sup.
Feli. autē in. d. rub. n. 2. refert Ang. in.
l. i. C. de præscrip. 30. vel. 40. anno. &
in. l. sequitur. §. si viā. ff. de vsucap. di-
xisse, q̄ tunc reijci debet exceptio præ-
scriptionis quasi iniqua: idemq; tenuit
se Roma. Lanfr. Corn. & Soci. refert
Alcia. in. d. rub. n. 9. Sed Alcia. malè ci-
tat Roma. & aliquos qui potius con-
tra sentiunt: sicut etiā Feli. malè citauit
Ang. in. d. locis, qui apertè loquitur tā-
tū in præscriptione malæ fidei, vt benè
aduertit Balb. d. 1. par. q. 5. n. 9. versic.
sed malè: & ita aperte Bal. in. d. l. i. n. 3.
& n. 4. C. de præscri. 30. vel. 40. quod
miror nō aduertisse D. Couarru. d. 3.
par. §. 2. n. 4. dū iniustè reprehēdit Bal.
& Ang. volētes idē quod ipse probat.
Et ita in præscriptiōe cū bona fide, nō
solum verius, sed etiā receptius est, vt
ea admitti debeat, nec reijci possit co-
rā arbitro, vel arbitratore, vel alio iudi-
cante ex æquitate, vt vult Bar. in gl. ex

trauag. ad reprimēdū, verb. videbitur
ad fi. Mathesi. Aret. Crotus, Cota, Ro-
ma. Feli. quos refert & sequitur Couar-
ru. vbi sup. idemq; volūt Ang. & Bal.
si rectè intelligantur, vbi sup. & Soci.
nep. d. cons. 145. n. 91. lib. 1. & Lanfran.
de arbitr. 6. memb. n. 64. Idē vult Pa-
ris. d. rub. de præscrip. n. 8. ad fi. & ibi-
dē Alcia. n. 10. ad fi. citans pro hac par-
te Roma. cons. 149. vbi hoc dicit. n. 3.
Et ita cauendū erit à Corne. contrariū
respondente, cons. 251. n. 5. lib. 3. quem
sequebatur Soci. nep. sibi contrarius,
cōs. 141. in fi. lib. 2. Vides igitur cōcīn-
opi. in hac. q. vt distinguatur inter præ-
scriptionē bonæ, & præscriptionē ma-
læ fidei. Sed subtilius aduertendo, di-
cēdū est, nec inter iudices vel arbitros
esse differentiā nec inter qualitātē præ-
scriptionis: sed an de iure effectum ha-
beat, vt in omni iudicio admittatur.
nec miscenda est præscriptio malæ fi-
dei, quæ secundū ius canonicū (quod
attēdi debet,) sine effectum est: & ita nō
solum coram precedentibus ex æquita-
te, sed nec coram aliquo iudice admit-
tet, & cōsequēter vbiq; repelli debet,
q̄ prædicti patres aduertere debuif-
sent: in quo benè sentire videt̄ Amyl.
Ferre. licet scribētes in hac re non satis
verè citet, in. d. l. 3. n. 8. ff. de vsucap.

42 Ex. 2. parte huius tex. colligunt oēs
hīc, & in varijs locis vulgare axioma,
vt nō valenti agere nō currat præscri-
ptio: & ad hoc citatur tex. hic quotidie
cū. l. i. ad fi. de anna. exceptio. vbi ea re-
gula expressim traditur in nostra ma-
teria, & ita Bal. in. l. præce. col. 2. n. 6. idē
Bal.

Bald. in l. in rebus, n. 3. C. de iur. doti. Balb. de præscrip. i. par. 6. par. n. 15. & ubiq; scribē. Sed hæc regu. cōmuniter intelligitur quādo est impedimētū iuris negātis alicui ius agēdi, vt hīc negatur filiofa. in aduētitijs, tunc enim præscriptio cessat, vt hic q; si impedimētū facti sit etiā ex causa iustissima præscriptio nō cessat, sed ex causa restitutio datur: vt resoluit Bar. in l. Senatuscōsul. n. 2. ff. si quis cautio. Bar. in l. 1. §. si quis autē. ff. de itine. actuq; priua. Bal. vbi sup. idē Bal. in l. fi. §. donec. n. 2. C. de iur. delibe. Bal. in l. sicut, in fin. C. de præscrip. 30. vel. 40. anno. Bal. in l. 1. in. 22. oppo. n. 22. C. qui admit. Bal. notāter in l. quoties. C. de prec. imp. offer. Pau. in l. 2. §. si quis in iudicio, n. 4. ff. si quis cautio. Afflic. de iur. Prothomif. §. 2. n. 22. Et est recepta distinctio vt tradit Balb. d. 1. par. 6. par. casu. 22. ex. n. 16. Ias. §. rursus, nu. 24. Institutu de action. Boër. decis. 40. nu. 3. Iacob. à S. Georg. in d. l. fi. §. donec. n. 3. Pancerm. Feli. Paris. in c. ex trāsmiffa, de præscri. Chaf. in consuet. Burgū. rubr. 1. §. 8. n. 26. fol. 84. q; omnes in impedimēto iuris citant hūc tex. & magis. d. l. 1. in fi. infr. de annal. except. In impedimēto autē facti adducūt tex. in l. & Attilicinus. 35. in fin. ff. de seruit. rusti. prædi. & ita Dec. in d. l. 1. C. qui admit. in vtraq; lectu. Grat. conf. 137. ad fi. li. 2. Et hæc distinctio benē sentit gl. quā illi nō citāt, in auth. de sanctis. Episcop. §. reuerēdissimi, verb. si verò: quā not. Afflic. in c. 1. §. quoniā, n. 15. de phibi. feu. alie. per Lotar. Non autē idē vult gl. in

d. l. & Attilicinus: nec ita apertē in d. l. Senatuscōsul. licet eam ad hoc notet Bald. in dict. l. 1. §. fin. C. de annal. except.

Ad quam differentiam aliquando non aduertunt plures, generaliter adducentes reg. ad impedimentum facti: cum solum procedat in impedimēto iuris. Vndē cauendum est ab allegatione Paris. consil. 101. n. 92. lib. 1. & ab allegatione Tiraq. lib. de retrac. ligna. §. 3. glo. 4. nu. 5. quod melius sentit idem Tiraq. lib. sequen. de retract. conuent. §. 2. glo. 1. n. 78. Nec videtur aduertisse Oldēdorp. de vsucap. §. quāquam. n. 18. & sequen. magis cauendū à Ioan. Monac. in c. quā sit, nu. 7. de elect. in. 6. à Bruno etiam consil. feud. 45. nu. 4.

43 Quæ regula vt præscriptio nō currat ei, qui ex iuris impedimento agere nequit, ampliatur ex Bal. hīc, etiam si lege vel statuto præcisē tempus apponatur, vel præcisē, & per verba generalia excludatur qui intra tempus non fecerit: semper enim exceptitur is qui iuris impedimento agere nequit, quia pro eo est ratio naturalis in qua fundatur hæc regula. Et ita cum Bald. cōmuniter Docto. vt per Balb. vbi sup. Deci. consil. 445. n. 48. Curt. iun. consil. 181. col. 2. nu. 5. Aymo. consil. 116. nu. 8. Deci. in l. 1. in. 1. lectu. nu. 27. C. qui admit. Chaf. in consuet. Burg. rub. 11. §. 2. nu. 42.

Ampliatur. 2. ea regu. in non nullis impedimentis facti, quibus specialiter idē tribuitur, vt in eis præscriptio non

currat:

currat: vt notant Panor. & Felin. in d. c. ex trāsmiffa, de præfcrip. Boer. decis. 40. n. 3. & n. 9.

Ampliatur. 3. fecū dū oēs, vt in impedimēto iuris nō oporteat mittere procuratorem: cū aliās in impedimēto facti id sæpè exigatur, quando causa ardua non est: vt per Bar. Paul. Alex. Iaf. Iacobi. ind. l. 2. §. si quis in iudicio. ff. si quis caution. scribētes in. c. quærelā, de pcurato. Affliēt. decis. 29. plenè & vtiliter tradit Rebuf. 3. tom. cōstitu. Gallic. tit. de excu. pag. 188. cū sequē. a quo tamen caue. n. 88. dū etiā in causa ardua vult de iure canonico mittē dū esse procuratorē: cōtrariū enim apertè sentiūt Doct. vbi sup. & specificè canonis. in. d. c. quærelam, per tex. ibi: Felin. in. c. cū. R. n. 2. vers. 3. de offic. delega. Bal. in. l. sed si per prætorē, i. lectu. ff. ex quib. caus. maio. Et specialia in causis arduis notat Felin. in. c. fin. n. 4. de offic. delega. Barba. cōf. 18. li. 2. latè Affliēt. li. 2. cōstitu. rubr. 31. n. 18. Et quādo causa dicitur ardua, tradit Rebuf. vbi sup. ex n. 79. Addē dū etiā est q̄ in causis nō arduis, ita demū culpa imputetur nō mittēti pcuratorē, quādo eū idoneū facilè inuenire posset: vt not. Bar. per tex. ibi, in l. idēq; erit, ff. profoci. commēdat Roma. in. l. si verò, §. de viro, in. 10. fallē. vers. 4. Iaf. in. l. 2. n. 10. ff. de in ius vocā. Dec. in. c. intelleximus. n. 7. de iudi. & ibi Felin. Deci. cōf. 632. n. 3. & cōf. 562. n. 12. facit gl. d. l. sed & si per prætorem. 26. §. 2. verbo. permittere, ibi facile: & tex. in l. qui cum ma-

ior, ff. de bon. liberto. ibi, non facile:

Ampliatur. 4. vt iure impeditus nō teneatur ptestari: vt colligitur ex hoc tex. & ex. d. l. 1. C. de annal. exce. & volūt oēs vbi sup. At in impedimēto facti plures exigūt protestationē, nec aliter excusant impeditū. Alij distinguūt, vt per Felin. in. d. c. ex trāsmiffa, n. 5. & n. 6. & ibi Paris. n. 14. Imol. in. c. si de appella. Affliēt. d. decis. 29. & decis. 50. n. 3. & n. 5. Rebu. vbi sup. ex n. 51. Boer. decis. 40. Paris. cōf. 101. n. 94. & cōf. 34. n. 20 li. 1. tradit Alex. q̄ videri debet, in l. de pupillo, §. si quis ipsi prætori, n. 9. & n. 27. ff. de nou. oper. nūc. & ibi Iaf. latè n. 2. vbi asserit plures esse authoritates, & tutius fore in praxi, vt protestatio regulariter necessaria sit in impedimēto facti, declarādo vt per eū, & Alex. ibi: per Felin. Paris. & Rebu. vbi sup. qui regulā ponūt, & limitāt: & omninò per Silua. de feud. q. 86. in. 13. volu. tracta. fo. 54 licet Hormanot. Det. in. §. Cato, n. 386. simpliciter & in distinctè protestationem exigat.

Mihi autē ex iuribus in hac materia verius videtur qđ dicit Alex. in l. 2. §. qđ diximus, ad fin. ff. si quis caution. vt regulariter protestatio necessaria nō sit, sufficiatq; impedimentū ad excusationē: & ita. Areti. cōf. 161 Alex. cōf. 92. li. 1. vbi etiā sine ptestatione resoluūt excusari debitorē, qui tēpore solutionis nō inuenit creditore cui solueret: ita intelligēdo tex. in l. 4. in fi. ff. de leg. cōmi. ibi, si nō habeat cui offerat, posse eū securū esse. Idē probat Dec. conf.

conf. 566. n. 5. tradit Ias. in. l. ad diem. ff. 44
 de verb. oblig. contra Paul. in. l. si reus
 paratus. ff. de pcurat. & cōtra aliquos
 relatos à Syluano, vbi sup. & de hoc la-
 tius per Tiraq. de retract. ligna. §. 9. gl.
 3. n. 20. notat Gozadi. conf. 66. n. 8. idē
 not. Aret. in. l. gerit, col. 7. ff. de acqui.
 h. red. Iusticia enim excusandi, nō in
 verbis protestantis, sed in causa impe-
 dimētī consistit: nec verba addunt vel
 minuūt rei veritatē. l. sicut. C. ad leg.
 Cornel. de fals.

Et ita hæc verior opi. generalius te-
 nenda est, nō tam stricte, vt scribit Af-
 fic. in. c. 1. §. in glo. n. 40. de pace iura-
 mēt. firman. Ex quo etiā infero, in im-
 pedimēto facti, protestationē non pos-
 se tollere quin præscriptio currat, resti-
 tutioq; necessaria sit: quia verba partis
 nō possunt tollere iurisdictionē. l.
 nemo potest. ff. de lega. 1. quod notan-
 dū est contra Afflic. & alios quos re-
 fert in. c. 1. in. 2. notab. n. 10. si de feud.
 fuer. controuer. int. dom. & agna.

Ampliatur. 5. eadē regu. vt sicut nō
 currit tēpus ei qui omninō à iure age-
 re impeditur, ita etiā nō currat ei cui le-
 gitima exceptio obijci potest, vt cōsu-
 luit Anchar. quē sequitur Feli. in. d. c. ex
 transmissa, col. fi. n. 9. & Dec. in. l. 1. in.
 1. lectu. n. 27. & in. 2. lectu. n. 68. C. qui
 admit. & in. c. cū inter, n. 23. de except. 45
 & in. l. nō videtur cepisse, n. 2. ff. de reg.
 iur. Balb. de præscrip. d. 1. par. 6. par. n.
 25. & Chal. in cōsuetud. rub. 22. §. 2. n.
 39. fol. 353. facit tex. in. l. scui. §. 1. ff. de
 actio. & oblig. ibi, sic tamen ne exceptione ex-
 cludantur.

Constat igitur ex Bar. Bal. & omni-
 bus in locis sup. citatis, dū allegāt hūc
 tex. nullo modo posse filiū, saltim dū
 est sub patris potestate, reuocare alie-
 nationē aduentitiorū à patre factā: in-
 telligūt enim omnes nihil aliud hūc p-
 bari, nisi qd filius agere nō potest, atq;
 ideò ob impedimētū iuris præscriptio-
 nē ei nō currere: qd magis probant ex.
 d. l. 1. in fi. inf. de anna. excep. & ita Bar.
 in. l. si cōstante, n. 63. ff. solut. matr. &
 ibi Crot. 2. lectu. n. 118. Bello. cōf. 24. n.
 5. Ex ea de pact. n. 214. Mihi autē mirū
 videtur si hæc iura expressa sunt, quibus
 Bar. & alij hoc tradūt, quō hoc putet
 dubiū Fabia. in auth. nouissima, n. 239.
 & seq. C. de inoffi. testa. & Paris. in. c. 1.
 n. 24. de præsc. vbi enī est decisio legis,
 pōt de ratiōe, nō de veritate dubitari.

Ego vltra ea quę dixi in. 3. par. 1. præ-
 ce. n. 74. aduerto plures ex his nō rectē
 pponere. q. nec rectē filio negare ius
 reuocādi viuēte patre: impedimētum
 enim iuris tm̄ est ex potestate, nō ex vi-
 ta patris. Aduerto etiā qd tex. hūc fauet
 liberis, ne durāte patria potestate, præ-
 scriptio currat, sed eis nō adimit faculta-
 tē agēdi cōtra alienationē. Sed dices cū
 Bar. i. d. l. si cōstāte, id pbari in origina-
 li auth. de nup. §. sed quod sancitū: & a-
 pertē in. d. l. 1. in fin. de annal. except.

Responderi tamen posset vltra
 omnes, quòd in. d. authen. propriē nō
 agitur de aduētitijs quæ priori loco
 filijs ex factō suo, vel liberalitate alte-
 rius, vel fortuna deferuntur: sed agi-
 tur de certis bonis parenti acquisitis,
 quæ ob secundas nuptias à lege libe-

ris referuantur: in quibus iā patet nō esse tantam rationem admittendi filios ipsos viuentē patre.

Sic etiā responderi posset ad .d.l.i. in fin. de annal. exce. dū enim tex. ibi inquit filiū agere nō posse, nō exprimit patrē alienasse aduētitiā filij: potestq; intelligi de præscriptione circa aliqua ad filiū spectātia, quæ ab aliis detinetur: nec æquū esset vt patrē alienate aduētitiā filij, nō posset filius eo viuēte admitti: Cōtrariū enim rectè tradit Bal. in l. fin. §. in cōputatione, n. 7. C. de iur. delibe. quæ referūt Paris. & Fabia. vbi sup. eumq; sequitur Corn. ibi. n. 6. & Ias. conf. 56. col. 3 li. 3. vers. cōfirmatur: pbat enim Bal. in d. loco, filiū audiendū, & patrē cōpellendū sentire filio, licet pater ipse pmissit se nunq̄ venturū cōtra alienationē. Et sustinendo doctrinā Bal. quæ æquior & utilior est, potest nouè & elegāter intelligi tex. in d. l. i. in fi. de annal. exce. vt ibi verba illa, quæ filijs potestātē agēdi negare videtur nō precise nec omnimodò negēt. Obstaret enim æquitas & ratio vitandæ fraudis: obstaret etiā decisio. l. Imperator. ff. ad Treb. vndè verba. d. l. i. in fi. possunt referri ad regu. §. necessitate. l. fi. titu. sequē. secundū cōm̄ intellectū, vt dicatur filius agere nō posse, quia nō potest regulariter sine cōsensu patris cuius est administratio, & ius agēdi in aduētijis, ex reg. l. præce. & l. cū oportet, ti. sequē. satisq; verificatur ea verba attēta reg. prohibētē filiū agere attēta etiā difficultate qua fi-

lius premitur ex potestate patris, argu. tex. in l. in cōiūctione. C. de nupt. ibi, *cultu verecūdiæ propriā noluerit volūtate de promere*, tex. & gl. l. i. §. quæ onerāde. ff. quar. rer. act. nō det. quibus attētis satis dicitur nō posse, qd̄ sine magna difficultate fieri nequit, ex text. in l. qui cū maior. §. i. ff. de bon. liber. ibi, *nō facile impetratur*, notat Pau. in l. i. C. de vsu alex: Ias. in l. apud Iulianū. §. cōstat. n. 13. ff. de legā. i. & respectus pudoris facit vt aliquid dicatur fieri nō posse. l. 10. in fi. ff. ex qui. cau. maior. l. 8. in fi. & ibi Bar. ff. de alimē. lega. ibi *necessitas verecūdiā astringit*, Iuuatur hæc interpretatio attēta magna potestate patris in aduētijis, cū absq; decreto alienare possit, secundū veriorē & receptiorē sentētiā: vt latè deduximus in. 3. par. l. præceden. ex. n. 21.

46 Ex prædictis infertur ad tex. in c. quia diuersitatē, de cōces. preben. vbi in Episcopo suspenso subdit tex. *sicramē vt tēpus suspēisionis in sex mēsisibus nō cōputetur*. deindè inferius subdit, *tēpus etiā, quo ad Apof. sed. accessit, & apud illā permansit intra sex mēses nullatenus computetur*. quæ tex. ad duo extollunt plures Docto. i. vt impedimētū excuset, et si eius origo prouenerit ex culpa impediti: nec enim absq; culpa potuit ibi Episcopus suspēdi, & tamē excusatur intra tēpus suspēisionis: in quo eū extollebat Anani. & cū eo Ias. in §. rursus, n. 26. Institu. de action. & ibi Gome. n. 15. Balb. i. par. 6. par. casu. 22. n. 21. dicit singu. Alex. cōf. 58. n. 6. li. 5. Igne. in l. 2. §. si cōditiōi, n. 85. ff. ad Sylla. notat

Chaf. rubr. 11. §. 2. n. 38. fol. 353. eundē
 tex. dicit ad hoc nota. Deci. in l. 1. in
 1. lectu. n. 27. C. qui admit. & in 2. le-
 ctu. n. 68. extollit Paris. cō. 104. n. 146
 li. 1. notat Aymo. Crauet. cōf. 201. n.
 29. Et ratio est, quia culpa ibi nō fuit
 ordinata ad casum impediēti, ali-
 ter enim impediētū ex culpa ad il-
 lud ordinata, non excusaret: vt mul-
 tis probat Dec. in c. que in ecclesiarū
 n. 30. col. penul. de cōstitu. Aymo. cōf.
 247. ad fi. facit tex. in l. quāuis. ff. so-
 lu. matri. & ibi not. Alex. co. 2. ver. nō
 obstat: tex. et in l. 4. §. illud. ff. si quis
 cautio. vbi etiā accusatus & in vincu-
 lis detētus excusatur. Et tex. in l. suc-
 curritur & l. sequē. ff. ex qui. caus. ma-
 io. sic in simili resoluit Alex. in l. Mar-
 cellus, §. res que, n. 3. ff. ad Treb. Alex.
 in l. recusare, §. fin. n. 6. ff. eod. idem
 Alex. conf. 1. n. 27. li. 3. Sic in pauper-
 tate procedit glo. notab. in c. sacrorū
 12. q. 2. quā extollit Dec. in c. pastorā-
 lis. §. verū, n. 9. de appella. Ex quibus
 infertur ad q. emphyteutæ incarce-
 rati nō soluetis, de qua per Ias. in l. 2.
 n. 72. C. de iur. emphyteu. Infertur et
 magna comprobatio ad opin. Alex.
 quæ mihi verior videtur cōtra coēm
 in d. §. res quæ, & d. l. quāuis: ad am-
 pliationē tex. in auth. res quæ, C. cō-
 mu. de lega. vbi Ias. n. 20. authorita-
 tes refert: & Crot. in §. diui, n. 64. &
 ibidē Loaz. n. 142. Sed his omnibus
 non parū videtur obstare tex. in l. pe-
 nul. in princ. ff. solu. matri. vbi culpa
 etiā nō ordinata ad casum nocet, seu
 casus ex culpa ad eū non ordinata, nō

excusat: de quo alibi agimus cum in-
 tellectu l. Papinianus. ff. de minor.

47 Notatur. 2. tex. in d. c. quia diuersi-
 tatē ad differentiā iuris canonici & ci-
 uilis, vt sicut de iure ciuili nō currit
 præscriptio, vbi datur impediētū
 iuris, nec est necessaria restitutio vt
 sup. ita de iure canonico vbi datur im-
 pediētū facti: quod tentat Imol.
 ibi, n. 5. & ad hoc illū tex. extollit Ias.
 in d. §. rursus, n. 25. & ibi Gome. n. 14
 vers. secūda conclusio: & ita Zancti.
 id extollens in differē. vtriusq; iur. 86
 cū Imol. quē solū refert: & ita Paris.
 in c. extrāmissa, n. 23. & n. 26. de præ-
 scrip. Sed in hoc aduertendū est, qd in
 1. par. illius. c. scilicet in tēpore suspen-
 sionis, erat impediētū facti, secūdū
 oēs: & ita nō potest indē probari ta-
 liscōclusio. Et ita Balb. d. 1. par. 6. par.
 n. 21. qui tamē non aduertit in 2. par.
 d. c. agi de impediēto facti, circa eū-
 dū & redeūdū: & tamē eo casu idē di-
 ci, qd dictū erat in impediēto suspē-
 sionis, vt ibi aduertit Panor. n. 3. Et ita
 videtur tex. æquiparare impediētū
 iuris & facti, atq; eo pacto pbare qd
 prædicti Docto. colligūt ad differentiā
 vtriusq; iur. qd nō satis expēdit Imo.
 ibi, n. 9. vers. in glo. dūm generaliter
 distinguit inter ea impediēta, cūm
 tex. in suo casu ea æquiparet.

Qua in re notādū est, differentiā illā
 vtriusq; iur. à pau. is tētata, crebrius à
 Doct. nō teneri: vt patet ex Panor. &
 alijs ibi, qui nullā mentionē faciūt talis
 differentiæ: imò apertē æquiparāt deci-
 sionē vtriusq; iur. Ita etiam apertē Pa-

nor. & Feli. in. d. c. ex trāsmissa. Balb. vbi sup. Dec. in. d. l. i. vtraq; lectu. C. q. admit. & alij sup. citati. Nec Imol. in. d. c. eā differentiā probat, licet eā tētet: quia tādē vtrūq; ius æquiparat, & tex. ibi intelligit, ne generaliter procedat, nec tollat regulā iuris ciuil. sed impedimētū facti æquari iuris impedimētū in cāsibus à iure expressis, pro vt ibi & in. d. c. ex trāsmissa, & in nō nullis alijs: qđ etiā pbat Panor. in. d. c. ex trāsmissa, n. 13. ad fi. ibi, *nisi vbi cōtrariū reperitur expressū*: & Feli. ibidē. n. 8. ibi, *nisi cōtrariū*: quod etiā pbat Bero. decis. 40. n. 3. Nec videt̄ admittēda differētia inter vtrūq; ius, cū tex. in. d. c. quia diuersitatē, nullatenus id pbat: cōtrariūq; in proposito magis colligitur ex. c. cū nobis, de p̄scrip. ibi, *tam legali quā canonica*: & ibi, *secundū iuris ordinem*.

Tex. etiā in. d. c. quia diuersitatem, nō rectē à Doct. allegatur ad p̄scrip̄tiōem, qđ de ea nō loquitur: nec enim ibi agit̄ de auferēdo iure in futurū, quē est natura p̄scrip̄tiōis, sed tm̄ de ijs quæ facta erāt tēpore impedimētū: nec mirū si tūc nō tractetur de restitutiōe, quia satis est in ijs impedimētū probare: vt in materia probat I. C. in. l. 2. §. si quis in iudicio, & §. quod diximus: & l. 4 §. illud. ff. si quis cautio. & in. l. qui comeatus. ff. de re milit. per Dec. in. c. ex ratiōe, n. 2. de appella. & alibi sæpē: nec absurdē dicitur tēpus nō currere, quādo in effectu nō nocet, vt nec nouū nec mirū sit, in. d. c. quia diuersitatem, & in alijs, solam causam impedimenti deduci, absq; mentione restitutiōis.

48 Ex eisdē etiā infertur ad notab. q. Alex. cōf. 58. lib. 5. vbi ex hac regu. ne impedito currat p̄scrip̄tio, egregiē limitabat. l. 1. C. si aduer. credit. lib. 7. dū ibi habetur, tertiū possessorem ad quem peruenit res obligata, cū titulo & bona fide p̄scribere lōgo tēpore contra creditorē, & ita tolli actionē hypothecariā. Cōtēdit enim Alex. qđ cū hodie actio hypothecaria in effectu nō detur cōtra tertiū possessorē, nisi excusso debitore principali: iuxta auth. hodie. C. de pigno. nō curret creditori tēpus illud p̄scrip̄tionis, nisi post eā excusionē, & sic postq̄ agere potest aduersus tertiū possessorē in idq; maximē inducit tex. in. d. c. quia diuersitatē. Sed vir doctiss. aliqua affectiōe, lōgē deceptus est, perniciosamq; opin. inducebat: licet enim nouo iure excusio illa debitoris necessaria sit, in potestate tamē creditoris est, qui agere poterit quādo voluerit: iuxta. l. purē. §. fin. ff. de dol. excep. & consequēter non cēsetur impeditus qui potest tollere impedimētū: iuxta tex. in. l. qui potest facere. 135. ff. de regu. iur. & ibi glo. & Dec. tex. & Panor. in. c. si. de electio. bonus tex. in. l. quibus diebus. ff. de cōdi. & demōst. ibi, *nec per te stet quo minus agēdo cum submo- uens*, & ibi notāt Alberi. Bal. Pau. colligētes, nō excusari impeditū qui ad eū do iudicē, potuit impedimētū remouere: & illū tex. extollit Rube. in. l. nō solū. §. morte, n. 30. de nou. oper. nūc. tradit multa Felin. in. d. c. ex trāsmissa, col. 1. notat. Alex. cōf. 72. n. 13. li. 3.

& in

& in simili not. Pau. in. l. 2. ff. de iudic. & ibi Iacobi. n. 8. Et inde infertur in praxi, non excusari litigantē cuius testes noluerūt testificari, nisi adierit iudicē, vt eos compellat: quod vtilē est ad leg. Regiā, lib. 3. tit. 42. §. fi. & cod. lib. tit. 47. in princ. ibi, *por naõ quererẽ testimonhar*. Sic in proposito negligētia creditoris non agētis cōtra debitorē, non potest impedire pręscriptionē actionis hypothecarię tertio possessorī rei obligatę: quo fundamēto & alijs, opin. Alex. falsam dicit Balb. 4. par. 4. par. 3. q. principa. vbi multa aptē adducit: & cū eo Neguz. de pig. 6. par. 2. mēb. n. 3. Dec. in. l. 1. C. qui admitt. & in. c. cū iuter, n. 23. de excep. & Paris. in. d. c. ex trāsmisā, ad fi. & Soci. nep. cōf. 17. lib. 2. & Moli. ad Alex. in. d. conf. & ita secundū hęc veriorē opin. cōtra Alex. iudicatū vidi. Satisf. q; probatur apud Lusitanos lege regia, lib. 4. tit. 33. §. 2. ibi, *cōrados do primeiro dia q̄ a cousa for a poder do posuidor cō titulo, e boafec*. Ex quo cauebis ab Afflic. decis. 139. n. 7. vbi incautē sequitur. d. eōf. Alex. Cauebis etiā à Chass. in cōsuet. Burgu. rubr. 11. §. 2. n. 36. vsq; ad nu. 42. vbi in effectu probabat opin. Alex. eodē erroneo fundamēto imaginarij impedimēti quod retorquetur vt sup. & ita gl. recepta in. d. c. q̄a diuersitatem, verb. suspensionis, ibi, *intelligecū nō est negligēs in petēda absoluiōe*, & ita contra Alex. resoluit Aymon. conf. 263. col. fi. in princ. vbi refert eūdem Alex. sibi contrarium.

49 Ex eisdē infertur ad. q. vtilissimā, an in

an in bonis maioratus, perpetuò familiarē relictis, pręscriptio alicuius rei ipsius maioratus perfecta cōtra possessorem, noceat successorī? Superius enim n. 22. cū Pau. & multis vidimus talem rem alienari prohibitam, posse vsucapi longissimo tempore, contra possessorem maioratus. Sed. q. est an ea pręscriptio effectum habeat contra successorē? Ex ijs autem quę scripta inuenio recepta videtur opin. quòd pręscriptio perfecta contra possessorem non noceat successorī maioratus vel bonorum, in quibus simile vinculum apponitur, & Docto. statim citandi id maximē probant ex regu. huius tex. & d. l. 1. de anna. excep. impedito agere pręscriptionem non currere. successor autem vel quia nō natus, vel quia pręceditur à pręsente possessore, nō potuit agere contra tertium, ad quē peruenit res maioratus: & consequenter ob impedimentum iuris & facti, arguūt Docto. pręscriptionem contra eum non currere: & ita in specie asserit doctus Hispan. Xuar. allega. 3. vbi in princ. dicit id vidisse respōsum in quodam cōf. Paul. Castr. quod etiam tradit Curt. iun. neminē citans, cōf. 181. n. 5. & in fine cōf. idē probat Dec. cōf. 445. n. 47. & cū Dec. Rube. cōf. 84. n. 6. & Grat. cōf. 21. n. 37. & cōf. 101. n. 42. li. 2. & ita Lofred. Neopolita. cōf. 10. n. 22. & Soci. nep. cōf. 126. n. 27. lib. 1. Paris. conf. 23. n. 199. lib. 1. idem Paris. in. c. cum non liceat, n. 18. in fi. de pręscrip. citans Anani. consil. 46. quod etiam vult Iacobi. à S. Geor. neminē citās, in. l. fin.

l. fi. ad fin. C. q. admit. idē vult Crot. in
repet. §. diui. n. 146. & ibi Rip. n. 116.
& Loaz. n. 191. Claud. & Alcia. ibi, ad
fi. Balb. 4. par. 4. par. q. 12. in fi. n. 20. &
ultra eos Bal. cōf. 215. lib. 2. & in feuda
lib. id voluit Ifern. (quē plures ex sup.
citatis nō allegāt) & cū eo Math. Af-
fic. in c. 1. §. quid ergo, n. 20. de inuest.
de re alien.

Ex quibus patet hāc esse cōmunē sen-
sentia cōtra quā eius immemor, loqui
videtur Cur. Seni. cōf. pen. col. 3. versi.
quia ad ista. Ex quo etiā cum iudicio le-
gendus est Soci. cōf. 47. n. 16. lib. 3. dū
in bonis maioratus expressim conclu-
dit, lōgissimi tēporis præscriptionē lo-
cū habere, securūq; præscribentē effice-
re: id enim secundū cōmunē opin. re-
stringitur ad præsentiē possessorē ma-
ioratus, nec extenditur cōtra successio-
rem, cui ea præscriptio nō nocebit: &
ita attentē legēdus erit Tiraq. de pri-
mog. q. 30. qui huius receptæ opin. me-
minisse debuit.

50 In quo articulo aliud etiā est memo-
ratu dignū, quæ cōmunis opin. fauens
successori maioratus, pcedit etiā si ipse
successor hæres sit eius cōtra quē præs-
criptio cōpleta fuit: quia tūc cessat ra-
tio. l. ex qua persona. ff. de regu. iur. &
l. cum à matre. C. de rei vendic. vt pro-
bauit sup. in. 3. par. l. præce. fol. 145. col.
3. vers. limita. §. is enim cōtra quē vsuca-
pitur, solū negligit, nō verò cōtrahit,
nec aliqd facit quod hæredē obliget.
Et interminis ita notat Rip. in d. §. di-
ui. n. 116. & ibi Alcia. ad fi. Dec. & Ru-
be. in consi. sup. allegatis: colligitur ex

Fulg. & Iaf. in l. quotiēs. C. de fideicō-
mis. notat Paris. d. cōf. 23. n. 201. & 203
lib. 1. in quo labitur Crot. in. d. §. diui.
n. 146. versi. primus casus.

51 Qua in re ultra sup. citatos, est mi-
rabile cōf. Pau. 44. col. fin. lib. 2. vbi in
feudalib. & similib. inquit deterioris es-
se cōditionis filios eius qui expressim a-
lienauit, vel tacitē: & ponit exēplū in
eo qui patitur contra se vsucapi: filios
enim (nō alios successores) perpetuò re-
mouēdos putat, ex alienatiōe vel præs-
criptiōe. Sed ne Pau. autoritas obstet
attendendū est ipsum loqui quādo feu-
dū erat eius qualitatis, vt possessor re-
nūciare vel disponere posset in præiudi-
ciū liberorū, quā regulariter nō potest
ad maioratū applicari, cū in eo nullus
possessor aliqd disponere possit cōtra
successorē, qui nō ab eo sed à primo in-
stituēte capit: iuxta. l. vnū ex familia. §.
1. ff. de lega. 2. cū alijs, vt plenē deduxi-
mus sup. ad fi. 3. par. l. præced. & ex ibi
dictis cauēdū videtur à Pau. in. d. consi.

52 Ex qua resolutiōe colligitur in ppo-
sito, differētia inter præscriptionē & ré-
iudicatā: hæc enim etiā in feudalibus
& maioratu, perpetuò excludit con-
demnatum & eius successores, vt ple-
nē & vtiliter pbauimus sup. in. 3. par.
l. præced. n. 49. Hinc etiā colligitur ex
mēte omnium quos sup. citamus circa
præscriptionem, eos velle, vt præscri-
ptio reguletur secundū iura & regu-
las, quæ loquuntur de alienatione, vt
sic accedat naturæ actus voluntarij,
qui successoribus in his negocijs non
nocet: vt latē deduxi sup. in. d. 3. par.

& docet Pau. in. l. factam. §. si heres, n. 2. in fi. versi. cum non fiant. ff. ad Trebel. & ita plures ex sup. citatis in hoc artic. præscriptionis arguunt ex. l. alienationis. verbum. ff. de verbo. signi.

53 Sed ea ratio multorum vera non est neq; enim. d. l. alienationis verbum, re ad adducitur, vt sup. late probauimus. n. 30. Et manifestè ea argumentatio non habet locum quando præscribitur contra ignorantem, vt frequentius contingit tunc enim non potest argui, qd consentire vel alienare videatur. Nec etiã in hoc artic. præscriptionis, tutum est aliud fundamentum quo vtuntur plures ex sup. citatis, arguentes quod prohibita alienari (vt bona maioratus) vsucapi nequeant. Contrarium enim regulariter verius est, imò prohibitionè alienandi non tollere vsucapionem: vt plenè cum Bar. probauimus sup. n. 25. Et ita patet in hac. q. præscriptiõis, à Doct. in fauorè successoris, nihil firmum adduci, præter regulam huius tex. & d. l. i. in fi. de anna. exceptio. vt non valenti agere non currat præscriptio, quæ etiam currere non solet ante actionem natam, secundum Bald. l. in rebus, col. 2. n. 3. C. de iur. doti. Bart. & Paul. in. l. pignori. ff. de vsucap. glo. in. l. sicut, verb. seruãda. C. de præscri. 30. anno. Balb. i. par. 6. par. n. 16.

54 Cum autem bona maioratus & similia perpetuò familiæ relinquuntur, iam patet etiam nascituros posterosq; in omne tempus vocari: vt ratio & vsus indicant, facitq; tex. in. l. pronũciatio. 95. §. familiæ. ff. de verb. signi. ibi,

nepotes & neptes, & deinceps: & ibi, omnes qui ex eadem domo & gēte proditi sunt: & ibi, quasi à fonte quodam memoriæ. notat Bart. in. l. si cognatis in fin. ff. de reb. dub. Qua verisima consideratione attenda, necessariò sequitur, in ijs rebus, etiam ex consensu tacito vel expresso viuorum seu præsentium, rem in perpetuum firmiterq; alienari non posse: restant enim nascituri quibus præsentibus nocere nequeunt, iuxta sup. dicta: & l. 3. de inter. & releg. & consequenter nunquã erit verum dicere in alienatione vel vsucapione harum rerum cõsentire omnes de familia, vel omnes quorũ interest: cum res vltra viuentes ad futuros extẽdatur: quod non perceperunt plures grauissimi viri ex sup. citatis: nec Bar. ipse in. d. §. diui, n. 22. q. penul. & ibi Alex. & alij, tradentes in hac re firmari alienationem consensu aliorum de familia. Et ita limitandum est quod aliquãdo legitur de vltimo familiæ: id enim procedit quando intra certas personas vel certas generationes dispositio terminatur, non vbi in perpetuum confertur: quod memorabile est ad tex. in. l. qui solidum. 80. §. prædium. ff. de lega. 2. cum ijs quæ ibi notantur: & per Ias. in. d. §. diui. 2. lectu. n. 82. Pau. conf. 1. lib. 1. Ias. conf. 4. lib. 1. & conf. 164. col. 3. lib. 4.

55 Patet igitur ex sup. adductis cõmunè videri opi. quod præscriptio longissima in re maioratus vel feudi, noceat tantũ præsentibus possessori ipsius feudi vel maioratus, non verò posteris vel successoribus: vt per multos sup. citatos,

maximè Ifern. & Afflic. n. 20. in. c. 1. §. quid ergo, de inuestitu. de re alie. Dec. d. conf. 445. n. 47. Paris. d. conf. 23. nu. 199. & n. 203. lib. 1. Balb. d. 4. part. 4. par. in fi. q. 12. p̄cipal. n. 20. Cuius opinionis aliqua fundamēta adducuntur, quæ nihil faciunt, eaq; sup. reiecitimus: nec alio fulcitur ea opinio, nisi ex hac reg. ne ei qui agere nequit currat p̄scriptio, maximè ante actionem natā. Sed cōtra tot grauissimos patres sup. citatos, videtur tentandum, q̄ habens titulū & bonam fidē in re maioratus, p̄scribensq; contra p̄sentem possessorem maioratus, securus maneat etiam quoad successorem eius contra quem p̄scripsit. Quod. 1. iuuatur ex ratione legis inducētis vsucapionem, quæ nō minus militat hoc casu quā in alijs, ne dominia rerum sint incerta: ne etiam lites suscitentur. d. l. fin. ff. de vsucap. & deniq; ratio publ. util. d. l. 1. ff. eod. titu. quæ singulorum utilitati p̄fertur, vt sup. deduxi. Maximè. 2. cum in his subiectis restitutioni secundū cōmanem opin. requiratur longissima p̄scriptio, nec breuior sufficiat, vt diximus sup. n. 22. & sequen. post tēpus autem lōgissimū execratur lex inquietare possessorem. d. authē. hæc cōstitutio innouat. coll. 8.

Facit. 3. nam Doct. in proposito arguunt à multis quæ contra eos reloquentur: quod ostendo, quia adducunt pro regu. q̄ prohibita alienari, prohibentur vsucapi. Sed nos sup. n. 25. contrariū verius probauimus: idq; nu. 26. ostēdimus specificè in re subiecta resti-

tutioni: per tex. in. l. Sticho. ff. de vsufr. lega. Iuuatur. 4. quia siue dicas maioratum fuisse constitutū in contractu siue in testamento, non est potestas in testatore nec in cōtrahente, ad tollendā vsucapionē tertio habenti titulū & bonam fidem, vt sup. probaui. Facit. 5. nā effectus & natura vsucapionis est reddere p̄scribentem tutum in futurū: l. 1. & 3. ff. de vsucap. Ergo non tantū contra p̄sentem possessorem maioratus, sed etiam contra successores:

Iuuatur. 6. quia ex cōmuni opi. hoc casu resultat absurdū, cū Docto. concedunt, vt p̄scriptio effectum habeat contra p̄sentem possessorem, non contra successores: esset enim diuidere effectum p̄scriptionis, contra. l. eū qui ædes. ff. de vsucap. Facit. 7. nam cōcessa vsucapione contra possessorem maioratus, conceditur, p̄scribentē effici dominū rei: at dominū semel iure quæsitum, non potest sine facto partis auferri: vulgar. l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acquir. posses. Nec videretur decisio iurisprudentiæ consentanea, p̄scribenti concedere dominū statim ei auferendū, contra. l. si. §. fin. infr. tit. 1. Probatur. 8. hæc opin. in feudalibus, auctoritate glo. in. c. 1. §. p̄terea, de capit. Corra. dum enim glo. asserit in rebus feudi, dari p̄scriptionē. 30. vel. 40. annor. planè sentit effectum p̄scriptionis fore perpetuum, non tantū contra p̄sentem possessorem: quod Ifern. Afflic. & alij non aduerterunt. Nec Docto. sibi ipsis constare videntur,

tur, dum eam glo. sequuntur: id enim non aliud est nisi fateri præscribentem securum manere etiam in successores eius cõtra quem præscriptio completa fuit: & regulariter opin. d. glo. receptior est, vt dixi sup. n. 19. & eam secure sequitur Brun. consi. feuda. 67. n. 9. idem colligitur ex Balb. 4. par. 4. par. q. 12. principa. & ita Curt. sen. cons. 82. col. 1. & sequen. vbi col. 3. vers. quia, dicit hanc opin. cõmunem: & ita Chas. consi. 4. n. 9. colligitur ex Panor. in. c. ad audientiam, & ibi Feli. n. 18. de præscrip. tradit vt receptum Molin. in cõsue. Paris. §. 7. n. 8. fol. 109. Nec his aduersatur quod interdum notat aliqui exigentes in feudis præscriptionem cõtenuariam, quia loquuntur secundum legem particularem regni Neapolit. quando agitur de præscribendo contra Regem: inter priuatos enim ordinariam vel longissimam præscriptionem admittunt: vt per Afflict. decis. 254. latius per eum in cõsti. Neap. lib. 3. rub. 31. c. cõsuetudinẽ, fol. mihi. 308.

Sic igitur in feudalibus posset contendere contra quamplures, hanc opin. videri receptiorem ex glo. d. §. præterea, quæ tam loquitur contra successores quam contra præsentem possessorem: quod aperte tradit Cur. sen. d. cõsi. penul. col. 3. vbi id minus dubitabile censet in præscriptione. 40. annor. per l. omnes. C. de præscrip. 30. anno.

Retenta autem hac opin. cõtra tot patres, reiectoq; argumento à feudalibus, respondendum restat ad principale fundamentum communis opin. ex

reg. huius tex. & d. l. i. de anna. excep. ne impedito agere, & ante actionem ei natam currat præscriptio.

Responderi autem posse videtur qd text. hic, & d. l. i. loquuntur quando in initio ipsius præscriptionis datur tale obstaculum, pro vt hic in filio rei domino agere non valente: vel in muliere cõtante matrimonio l. in rebus. §. omnis. C. de iur. dot. & alijs similibus: & vbi lex resistit initio, magis impeditur effectus. l. i. & ibi Bar. nu. 11. ff. de reg. Cato. At in feudalibus vel rebus maioratus, præsens possessor censetur dominus: vt probaui in. 2. par. l. præce. nu. 5. & conferendo ius suum ad spem successorum, longè plus habet præsens possessor quam ~~quibet~~ futurus successor, vt constat ad sensum. At que ita nihil est quod obstet initio præscriptionis, cuius finis à lege inducit firmum perpetuumq; effectum, vt præscribens securus reddatur contra præsentem possessorem: & inde cõtra successores, in consequentiam, ex natura vsucapionis, & ratione legis, secundum sup. deducta. Nec nouum est, vt quod separatim & principaliter fieri nequit fiat in consequentiam, iuxta text. in. l. quædam. 62. ff. de acqui. rer. dom. l. i. ff. de author. tuto. ex ijs cogitabam sustineri posse nouam hanc opinionem, quæ doctis fortassè non displicebit.

56 Diximus sup. ad limitationẽ & materiam huius text. ex cõmuni sententia, standum esse iuri canonico in materia præscriptionis, vt nullo tempore vsucapi possit cum mala fide: per. c. vi

gilanti, &c. fin. de præscrip. & ibi Docto. & vbiq; & Alex. vbi vide Molin. consil. 99. lib. 4. Et ita hodie cessat etiã ius illud excipiendi quod resultabat ex præscriptione cum mala fide, secundũ leges Imperatorum. l. si quis emptio- nis. §. 1. C. de præscrip. 30. annor. quod Iureconsulti non admittebãt, exigen- tes veram bonam fidem. l. nunquã. 31. ff. de vsucap. Sic hodie non vsucapiet hæres sciens rem alienam, licet defun- ctus inceperit cum bona fide: abroga- ta reg. l. 2. §. si defunctus. ff. de vsucap. pro emp. Sic etiam cessabit quod iure ciuili statutum erat, non nocere malã fidem superuenientem, si præscriptio incepit cum bona fide. l. vnica. C. de vsucap. ~~transfor.~~ nam scientia rei aliene quocunq; tempore ante completam præscriptionem, eam impedit. d. c. fi. & ibi cõmuniter Doct. Pau. in. l. nul- lo. C. de rei vendi. Balb. 2. par. 3. par. q. 7. & 8. Sic etiam cessabit quod plures notabant, iure ciuili posse incipere vsu- cationem cũ mala fide, quando causa vel titulus erat cũ authoritate rei iudi- catae vel decreti per tex. quem Bal. ibi extollit, in. l. & generaliter. ff. de noxa. Paul. in. l. 1. n. 5. C. de acquir. posses. Id autẽ cessare attento iure canonico, ne- cessariõ consequitur vltra Doct. ex au- rea doctrina tex. in. l. obligationes que 26. ff. de actio. & oblig.

7 In hoc articulo præscriptionis quæ aliquando cum mala fide ab Impera- toribus permittebatur, iterum agen- dum est de intellectu. §. habeat, & to- tius cõstitutionis in auth. vt eccles. Ro-

ma. coll. 3. Non dubito enim scripto- res vtriusq; iuris sæpè lapsos fuisse cir- ca eam constituc. aliasque Iustiniani in eo proposito. Diximus sup. nu. 40. in. d. auth. iniquum præsidium appellari præscriptionem malæ fidei: probaui- mus tamen principalem decisionem il- lius auth. loqui etiam in præscribente cum bona fide, & ratio. d. auth. licet so- lum tendat contra malæ fidei possesso- rem, indicat decisionem principalem procedere in omni possessore: idq; re- ceptius esse colligitur ex sup. adductis d. n. 40. cùm id exprimant plures ibi relati, nec negent alij qui rationem il- lius text. intelligunt in solo possessore malæ fidei, quod multi non percipiunt. Non nullis autem videri posset. d. au- then. vt ecclesia Romana, loqui in so- lo possessore malæ fidei, ex verbis. d. §. habeat: quasi satis esset, cùm ab alijs Imperatoribus præscriptio lōgissima admitteretur generaliter, etiam cum mala fide, Iustinia. id ibi tribuere ec- clesie, vt nemo cum mala fide aduer- sus ecclesiam præscriberet, nisi per. 100. annos.

Sed mihi placet receptior interpræ- tatio, vt decisio. d. auth. fauens ecclesie procederet etiam in præscriptione bo- næ fidei, in qua propriè cõgruit fauor ille: quod maximè suadetur ex simili decisione. l. fin. C. de sacros. eccles. vbi etiam Iustin. in eodem fauore ecclesie indistinctè loquitur in omni possessore: facit vulgar. regu. l. de precio. ff. de publica.

Maiores difficultas est circa. d. auth. cõmuni-

cōmuniter enim intelligitur specialiter in ecclesia Romana, non in alijs ecclesijs: & ita ubique citatur in lecturis, tractatibus, & consilijs, quod facile innumeris allegationibus ostendere possem quas consulto omitto. Vnde etiā crediderunt plures, q̄ cum idem Iustinia. in auth. hæc constitutio, coll. 8. (se ipsum expressim corrigendo) generaliter cōtra ecclesiā admittat præscriptionē. 40. annorum, abrogato priuilegio præscriptionis centenariæ, hæc nouior decisio nō procedat in ecclesia Romana, seu in his quæ particulariter ad eius patrimonium spectat: quasi lex noua generaliter loquens, non trahatur ad casum anteriori lege specialiter priuilegiatum: iuxta doctrinā glo. in l. sciendū. ff. q̄ factis da. cog. & in authē. offeratur. C. de lit. contesta. & ita in terminis huius articuli tradit gl. in rub. d. auth. hæc constitutio, coll. 8. Indè effectū est vt Irnezius ordinator authenticorū quæ lib. C. adiectæ leguntur, hoc ita intelligēs post. d. l. fi. C. de sacros. eccle. adiecerit auth. quas actiones, per verba quæ in alijs ecclesijs generaliter admittunt præscriptionē. 40. annor. in ecclesia autē Romana solā cētenariā. Indè etiā manuit, vt posteriori iure pontificio, eadē retenta opinione, expressim (quasi sine dubio) referatur, cōtra ecclesiam Romanā nō sufficere præscriptionē nisi centenariam, cōtra aliās verò sufficere quadragenariā, vt in. c. ad audientia & ibi omnes, & in. c. de quarta, de præscrip. vt iam attento iure cano. hoc in dubium trahi non possit.

Ego autē contra omnes nō dubito verius esse, Iustinia. semper in hoc æquarasse omnes ecclesias, nec aliqd speciale tribuisse ecclesiæ Romanæ: & si intelligo contra gl. & omnes vtriusq; iuris scrib q̄ in. d. auth. vt ecclesia Roma. priuilegiū illud cētenariæ præscriptionis nō indulgebatur specialiter ecclesiæ Romanæ, sed omnibus ecclesijs. Glo. autē & omnes decepti videtur ex sono verborū. d. rub. loquētis de ecclesia Romana, ommissisq; argumētis hoc ostenditur ex verbis Iustinia. in. d. auth. §. quod igitur, quæ ita habent: *quod igitur nostra eternitas ad omnipotentis Dei honorē, venerandæ sedis summi Apostoli Petri dedicauit: hoc habeat omne terra, omnes insule totius occidentis: hoc etiā patet ex princ. authē. ibi, in totas catholicas ecclesias & ibi, Et sit totius occidentis, nec nō orientis lex propria ad honorē Dei cōseruata: & ibi, nos sacrosanctas ecclesias: & in. d. §. habeat, ibi, hanc legem catholicis totius occidentis ecclesijs profuturā, & in orientales partes propagandam, in quas aliquid sacrosanctæ nostræ ecclesiæ possident.* Quibus verbis manifestè ostenditur ibi nihil specialiter concedi soli ecclesiæ Romanæ, vt scioli nō obijciant alia verba eiusdē authē. inferius, quæ de Romana ecclesia loquuntur. Hoc etiā satis patet ex eodē Iustini. in. d. l. fi. C. de sacros. eccle. vbi idē priuilegiū centenariæ præscriptionis, ecclesijs cōcedebat generaliter, nō autē specialiter ecclesiæ Romanæ: vt patet ex litera. d. l. per quā ita necessariò intelligitur constitut. d. auth. vt eccles. Roma. quod mirum est scribētes non aduertisse.

Eadē veritate retenta, post. d. l. fi. &

Z iij post.

post. d. auth. vt eccles. Roma. idē Iustinia. in. d. auth. hęc cōstit. coll. 8. seipsū expressē corrigens, inquit, q̄ post concessum ecclesijs illud priuilegiū centenarię pręscriptiōis, experimento cognouit esse illud reipub. perniciosum, multasq; indē lites suscitari, maximasq; difficultates. Vndē concludit abrogatis legibus suis, hodiē generaliter cōtra omnē ecclesiā sufficere pręscriptiōnē. 40. annor. Quę veritas necessario etiā conuincitur ex alia posteriore cōstitut. eiusdē Iustinia. in authē. de ecclesia. tit. coll. 9. vbi in. §. pro tēporalibus, securē & indistinctē habet, sufficere cōtra omnē ecclesiā, pręscriptiōnē. 40. annor. Nec respondeat quis eā nouo in sanctionē nō trahendā ad casum quem vocat specialem ecclesię Rom. id enim nō patiuntur repetita & vniuersalia verba tex. ibidem: sed ne tergiuersioni locus sit, hoc ostenditur ex. d. auth. post prin. vers. *ideoq;* vbi loquitur de Papa, & ecclesia Roma. in specie.

Hęc autē posterius benē sensit Accurs. in. d. authē. quas actiones, in vlti. schol. vbi cōcludit q̄ per. d. Auth. hęc cōstitut. non distinguitur Romana ecclesia ab alijs: & sic q̄ secūdū Iustinia. in posteriore constit. etiā cōtra ecclesiā Romanā admittatur pręscriptiō quadragenaria: quod probauit Petr. & benē sequitur Salic. ibi, n. 1. cōtra alios: imō cōtra omnes secūdū Bar. ibi. n. 2. in quo variauit gl. contrarium enim scribit in Rub. d. auth. hęc cōstitut. nullibi autē gl. nec alius aduertit quod proximē diximus ad. d. authē. vt

eccle. Roma. semperq; putabat gl. & omnes in. d. auth. solū agi de ecclesia Romana, nō de alijs: & indē dubitabant an generalis decisio. d. authē. hęc constit. coll. 8. traheretur ad casū specialem ecclesię Roma. in quo benē scribit gl. in. d. auth. quas actiones, q̄. d. auth. hęc cōstitu. eundē casum cōprehendebat: cū Iustinia. ibi dicat se corrigere constitutionē, quam nuper promulgauerat: quę verba planē referūtur ad. d. auth. vt eccle. Roma. nec est alia ad quā aptē referri possint: & ita manifestē ostenditur, q̄. d. auth. vt ecclesia Roma. loquebatur etiā in alijs ecclesijs. Et quocūq; modo loqueretur, patet eā expressim abrogari per posteriorem cōstitutio. d. authē. hęc cōstitutio, quę eam refert & corrigit, vt in manifestis non sit opus coniecturis.

Ex quibus verissimē (ni fallor) probatis, infertur vt seruata debita reuerētia summis Pōtificibus, sacrosāctoq; iuri canonico, dicendū sit de iure civili ex nouioribus etiā constitutioni. Iustinia. nihil speciale in hac re tribui ecclesię Roma. imō omnes ecclesias in id æquiparari, & ita nō solū. d. auth. hęc constit. sed etiā. d. auth. vt eccles. Roma. pariter loqui in ecclesia Romana & alijs, vt sic priuilegiū Romanę ecclesię à summis pōtificibus primò inductū dicatur: cōtra omnes in. c. ad audientiā, de pręscriptio. cōtra Bar. Bal. Albe. & oēs in. d. auth. quas actiones.

Infertur. 2. q̄. d. auth. vt eccles. Roma. suo tēpore pariter loquebatur in

omnibus

omnibus ecclesijs, non specialiter in rebus immediatè ecclesiæ Romanæ: cōtra gl. & omnes in. d. auth. quas actiones, cōtra Bal. in. l. sicut, n. 18. de præscrip. 30. anno. cōtra Imol. in. l. sequitur. §. si viā, n. 19. ff. de vsuca. cōtra Iacobi. à S. Georg. in rub. ff. de rei vèdi. nu. 30. contra oēs vbiq; securè relatis à Balb. de præscrip. 1. par. 5. par. in princ. à. n. 1. vsq; ad. n. 27. cōtra Ferre. in. l. 3. n. 7. ff. de vsucap. cōtra Boër. decis. 39. n. 7. & contra omnes vtriusq; iuris interpretes in varijs locis.

Infertur. 3. priuilegiū illud particulare Roma. eccles. probandū fore tantū auctoritate iuriscanonicæ: ex. d. c. ad audientiā, cū similibus: & ita intelligēdū quod Bar. præsupponit in. l. cū spōsus. §. in vectigalibus. ff. de publi. in re actio. & alij quos citat Carol. Ruyn. conf. 195 n. 2. lib. 2.

Infertur. 4. hinc cōstare cur Iustini. in. l. si. C. de sacros. eccle. in eo priuilegio nihil speciale tribuat ecclesiæ Romanæ. sed indistinctè loquatur de omnibus ecclesijs, prout in. d. auth. vt eccle. Roma. id autè corrigi posteriore cōstitut. d. auth. hæc constit. à qua benè sumpta fuit prima pars. d. auth. quas actiones.

Infertur. 5. q. d. l. si. quoad præscriptionē centenariā de qua ibi, procedebat nō solū in relictis, donatiōe, & emptione, de quibus loquitur: sed etiā in omni actione ex quacūq; alia causa. Id q; necessariò ostenditur ex eodē Iustinia. in. d. auth. vt eccles. Roma. contra plures ibidem: quod inuoluit gl. ibi, in verb. centū: Bal. & Ias. & alij: quorum

aliqui tres casus, alij quatuor, alij plures ea lege contineri dicebant.

Infertur. 6. rectè dixisse gl. in. d. auth. quas actiones: & Salic. ibidē, q. Irritius errore lapsus, adiecit vltimā partē tex. ibi, cōtra originale. d. auth. hæc constit. in cuius rubr. gl. sibi contraria, cū alijs errauit: quæ omnia inter doctos vt nō vulgaria forsan cōmendabūtur, non enim alibi de intellectu eorum iurium tam exactè tractatur.

Indè etiā colligitur manifesta confessiōe Iustinia. in. d. auth. hæc constit. ipsum aliquando leges suas alijs posterioribus abrogasse, vt cōprobetur: qd scribētes notāt in. l. omnimodò. C. de in offi. testam. per Iustinia. ibi sufficere pro forma testamēti, aliquid relinquere filio, etiā titulo particulari, nō institutionis: posteaverò nouiori sanctione contrariū decisum ab eodē Iustinia. in. auth. vt cū de appellat. cognos. §. aliud quoq; capitulū: vbi institutio vel solēnis ex hæredatio requiritur. Sic Iustinia. in multis legib. C. præsupponit impuberem etiam infantē & posthumū posse ex hæredari, quæ relamq; necessariā esse, vt in. l. si quis in suo. §. legis. C. de in offi. testam. in. l. cū quidā. C. de lega. in. l. maximū vicium, ad si. C. de liber. præter. Hodiè autè ex causis necessarijs ad ex hæredandū expressis ab eodē Iustinia. in. d. auth. colligitur, posthumū & infantem ex hæredari nō posse, nec impuberem regulariter: secūdum gl. & communem opin. in. d. locis, quicquid aliqui contradicant, vt plenius alibi tracto.

Quibus explicitis restat vtilissimus difficilimusq; articulus, an in casu huius tex. & alijs, post completā lōgismā præscriptionē, is contra quē vsucapitur, possit ex causa iustæ ignoratiæ aduersus præscriptionē restitui: quē articulū dicit notab. & difficilē Aret. cōsi. 104. & Soci. in. l. cū filius. §. in hac, nu. 8. ff. de verbo. oblig. & difficiliorē quā vnquā viderit Boër. decis. 39. Qua in re aliquid est diuersum in ecclesia & minore à maioribus & priuatis, vt inferius: plures etiā in hoc separant præscriptionē. 40. annor. à præscriptione. 30. in quo mirè variant scriben. vt statim. Magis cōmuniter autē resoluerē videntur in præscriptione centenaria nullam restitutionem admitti, ex iusta ignorantia.

Quoad præscriptionem triginta annor. nonnulli Bart. alij glos. tribuūt opinionem affirmatiuam, vt ex causa iustæ ignoratiæ, omnibus detur restitutio cōtra eam præscriptionē: citatur Bar. qui id apertè scribit in. l. 1. §. si quis ppter. ff. de itin. actu. priua. per tex. ibi, quē Bar. & plures notant: & in specie Afflic. decis. 329. n. 6. & Couarru. cap. possessor. 3. part. §. 3. col. 2. Citatur etiam ab Alex. Panor. & alijs, ad idē glo. in. l. si partē. ff. quemad. seru. a mit. & gl. l. 1. C. de patr. potes. & gl. l. 2 in fi. C. de iur. emphyt. sed hęc aliud vult, vt infr. nec glo. d. l. 1. satis probat: gl. autē. d. l. si partem, verb. non vtendo, melius id probat expendendo, quæ equiparat causam iustæ ignoratiæ, de qua ibi, causæ iustissimi impedimenti,

de qua in. l. & Attilicinus. ff. de serui. rust. præd. vbi in fin. ea restitutio conceditur. Est tamen aduertendum, glo. in. d. l. si partē, (licet restitutionem cōcedat) non loqui in præscriptione longissima, quæ tempore illius. l. cognita non erat: secundum cōmunem sententiam, vt sup. diximus, nu. 3.

Vt autē prius constet quid in his receptius sit, nō dubitatur cōmunem esse opin. Bar. in. l. 1. §. si quis. ff. de itin. actu. priu. vt ex causa ignorantia detur restitutio aduersus præscriptionē decē vel. 20. vel. 30. anno. & ibi est ampla additio Alex. plures referētis: probat idē Alex. in. l. cū filius. §. in hac, n. 4. ff. de verb. oblig. vbi refert gl. in. d. locis: & prius id fecit Roma. dicēs opi. Bar. cōmunem esse, cons. 149. in fin. Eandem opin. sequitur & extollit Panor. in. c. vigilantia, n. 3. de præscrip. vbi Felin. n. 1. eam dicit cōmunem: & ibi Paris. n. 3. & Ias. in. §. rursus, n. 59. Instit. de actio. Eademq; dicit cōmunē Dec. cons. 36. n. 9. Couarru. in. d. §. 3. n. 1. latissimè Balb. de præscrip. 4. par. 4. par. vbi citat plura cons. Alex. pluresq; authoritates: & ita Boër. latissimè. d. decis. 39. & ita Paul. in. l. fi. n. 5. C. de lōg. temp. præscrip. idem Paul. in. l. vnus ex socijs. ff. de serui. rusti. præd. Alex. & Molin. cons. 71. lib. 1. Grat. vbi dicit cōmunem, cōf. 91. n. 55. lib. 1. Alcia. li. 1. de verbo. sign. Et quamplures citat Tiraq. de retrac. ligna. §. 35. gl. 4. n. 35. & 36. Et opinionem Bar. ex ordinarijs amplè & ingeniosè defendit Soci. in. d. §. in hac. n. 8. col. 4. cū tribus sequen. & ita

& ita Soci. nep. cōf. 128. ex. n. 147. lib. 1. eandemque opin. dicit communem Afflic. lib. 3. feudo. titu. si de feuda. fuer. controu. int. dom. & agna. 2. notab. n. 12. & 4. notab. n. 4. & ita cū Bar. iudicatū tradit Afflic. decis. 329.

Contrariū verò tenuerunt nonnulli magni nominis, imò q̄ præscriptio firmum effectū inducat contra ignorātem, adeò vt ex causa ignorātiæ, nō detur restitutio: ita Bal. in. l. 1. nu. 24. C. q̄ admit. Ancha. consil. 170. n. 3. Cuma. & Ange. quos referunt Alex. Soci. Felin. vbi sup. & ita contra Bar. Cur. sen. consil. 82. col. 2. ad fi. Et hanc opin. magis probat Areti. consil. 104. Qua in re Ioa. Igne. in. l. 3. §. si conditioni, n. 126. ff. ad Syllani. inaduertenter intelligebat Bar. in longa præscriptione, non triginta anno. contra expressa verba Bar. cuius opin. authorum numero lōgè superior est, vt cōstat ex sup. dictis, licet dubitauerit Iacobi. à S. Geor. in. l. fin. col. penult. C. de tempo. in integ. resti. pet.

Maior varietas est inter scribentes circa præscriptionem quadraginta annor. an aduersus eā detur restitutio ex d. causa ignoranciæ: in quo articulo alij alijs: pluresq; sibi ipsis aduersantur, vt difficile discernatur quæ sit receptior opin. Bar. autē in. d. loco solū loquitur de præscriptiōe. 30. anno. Alex. variauit, vt pūgit Felin. in. d. c. vigilant. nu. 2. in. 1. limi. & Balb. in. d. 4. par. 4. par. n. 3. & 4. variarunt etiam Dec. Soci. Gozad. Rube. vt tradit Aymo. Crauet. de antiq. 4. par. nu. 187. idem

consil. 201. nu. 34. Ob quam varietatem inquit Couarru. vbi sup. vix dignosci, quid in hoc receptius sit: & ita ex conflictu opinionum fluctuat Bertran. consil. 15. nu. 43. & sequen. in nouo volu. Alex. etiam in dict. §. in hac, nu. 4. & Soci. ibi, ad fin. in hoc articulo magis dubitant quàm aliquid firment. Vndè quo ad discernendum quæ sit in hoc receptior opin. separanda est præscriptio. 40. annor. à præscriptione. 30. Et ita patet non rectè eas æquasse Tiraq. vbi sup. neque plures ex ijs quos citat ad concedendam restitutionem, id dicunt in præscriptione quadraginta annor. Cū autem Alex. & Soci. in lectu. dubitent, consulendo autem variant, parū in hoc facit eorum authoritas: ~~non satis firmat~~ Felin. in dict. c. vigilant. Panor. tamen ibi, nu. 3. aperte vult etiam in præscriptione. 40. annor. procedere opinionem Bar. & restitutionem ex ignorantia dari: & ibi Paris. nu. 5. dicit hanc esse magis cōmunem opin. Idem asserit Boër. d. decis. 39. nu. 6. & Soci. consil. 80. col. fin. lib. 3. & eandem opin. magis probat Crauet d. lib. de antiq. vbi sup. maximè ex nu. 188. d. 4. par. Et ita concludit Balb. dict. 4. par. 4. par. quæst. 29. nu. 7. cum Imol. in cap. fin. de præscrip. & ita Afflic. decis. 37. col. 2. & decis. 329. quibus in locis omninò in proposito æquiparat has præscriptiōes, & dicit ita fuisse iudicatū. Et ita Ruyn. consil. 26. ad fi. lib. 1. & Loffred. Neapol. consil. feuda. 16. ad fi. & Sylua. cōf. 4. ad fin. & Rebuf. in

bus. in cōstit. Galli. tom. 2. tit. de restit. art. 1. n. 26. pag. 119. Horū autē præcipua ratio est in æquiparāda vtraq; longissima præscriptione: quia militat eadem ratio, nec est aliqua. l. quæ apertè tunc restitutionem neget.

Contrarium verò nō semel tenuit Alex. sibi contrarius vt sup. imò q̄ opinio Bar. nō extendatur ad præscriptionē. 40. annor. & ita Soci. sibi cōtrarius cōf. 30. in fi. lib. 3. & cōf. 194. n. 6. lib. 2. ita etiā resoluit Dec. cōf. 29. Cur. seni. cōf. pen. lib. 3. Soci. nep. cōf. 149. & latius cōf. 145. n. 77. lib. 1. vbi diligēter tractat, & dicit hanc esse cōmunē sententiā: idē cōf. 115. n. 43. lib. 2. & Ioa. Dilec. de arte testād. titu. de acquir. hæred. caute. 8. Couarru. in. d. c. possessor. 3. par. 9. 3. Gomē. in. §. rursus, col. 4. ad fi. Instit. de actio. Dec. in. l. 2. C. qui admit. Galiau. in. l. 2. §. & harū, nu. 39. & ibi Alcia. n. 72. ff. de verb. oblig. Anto: Rube. cōf. 97. Zoan. de reb. quotidiana. cap. 54. n. 1. & ita Barb. & Gozadi. & Ias. in cōsil. relatis à Tiraq. d. §. 35. glo. 4. n. 37. Et sic vides miseriā iurisprudētiæ, ex tāta scribentiū varietate, nō parū Reipub. perniciosa: horū autē præcipuū fundamentū est ex verbis. l. omnes. C. de præscri. 30. anno. quæ geminatè inquit, plenissimā securitatē parari ex præscriptione. 40. anno. plenissima autē securitas excludere videtur restitutionē in integrū, per ea quæ citāt. Quā considerationē inquit Curt. seni. d. cōf. pen. col. 3. cū magna letitia vidisse, in cōf. Alex. quē aureū Doctorem appellat: immemor quā variè in hoc lo

quutus fuerit idē Alex. nec memor illud fundamentū (quod magnificat) fuisse Bal. in. l. fi. n. 5. ad fi. C. ex quib. caus. maior. quē refert Areti. vbi hanc partem magis probare videtur. d. cōf. 104. n. 3. & sequen.

59 Hæc de numero authorū non sine improbo labore: de iudicio autē, & electione, verius puto, vt cōtra præscriptionē. 40. anno. non admittatur talis restitutio, ne offendantur verba generalia & geminata, amplissimæ securitatis. d. l. omnes: maximè cū ea præscriptio nō incipiat contra aliquē, nisi post pubertatē: vt in. l. sicut. C. de præscrip. 30. anno. & in nostro text. in fi. Et sic longior sæpè manet quā eius verba sonēt: vnd post tantū tēpus, perniciosum esset lites suscitare, vetustissimosq; possessores inquietare: cōtra tex. in. d. auth. hæc cōstitu. coll. 8. Idq; mihi maximè cōprobari videtur ex decisione iuris inducētis efficacē præscriptionē ex lapsu. 40. annorū contra ecclesiā. c. de quarta, & c. illud, de præscrip. & authen. de ecclesiastic. titu. §. pro temporalibus, coll. 9.

Sed contra Bar. & communem opin. etiam in præscriptione. 30. annorum, & in longa præscriptione, verriorem puto opinionem Bal. & paucorum, quos sup. retuli: vt restitutio non detur contra præscriptionē, quod etiam probat glo. c. auditis, verb. ecclesia, de in integ. rest. ad fin. ibi, *verius videtur, quòd contra præscriptionem non detur restitutio, ne frustra, iura loquentia de præscriptione, sint statuta:* & hanc partē magis probare videtur

tur Couarru. ad finem. d. c. possessor.
 Pro qua opinione vrgent multa
 quæ adducit Ancha. dict. consil. qui-
 bus non satisfacit Soci. in dict. §. in
 hac, nec Felin. in. d. c. vigilanti: nec a-
 lij sequentes opinionē Bar. Verè enim
 nimis vrget decisio & ratio. l. fin. C. de
 præscrip. long. tēpo. vbi apertè ea præ-
 scriptio tam datur contra ignorantem
 quā cōtra scientem: & tex. in auth. ma-
 læ fidei. C. de præscrip. long. tēp. quod
 omnes agnoscūt, sed cauillādo respon-
 dent, nō ideò negari restitutionem, qđ
 inf. reijciam. Obstat magis ratio eius-
 dē. l. que stare nō videretur, si restitutio
 admittatur, ibi, *nulla sciētia vel ignorātia ex-
 pectanda, ne altera dubitationis inextricabilis oria-
 tur occasio.* Vrget. 2. ratio iuris inducētis
 vsucapionē ob bonū publicū, qđ præ-
 ferri debet vtilitati & causæ singulo-
 rū: vt sic effectus vsucapionis nō rescin-
 datur ex ignorātia partis: iuxta ea que
 sup. deduximus. n. 39. & seq. 3. facit
 quod verè inquit Ancha. d. cōs. si resti-
 tutio tūc cōcedatur, inania ferè reddi
 omnia iura quæ effectū vsucapionis &
 præscriptionis tradūt, cōtra reg. l. 2. C.
 cōmu. de lega. 4. vrget qđ videmus
 in iure nostro, restitutionē dari absenti
 vel iustè impedito, & de ijs causis varia
 exēpla tradi, nunquā verò de ignorāte
 mentionē fieri: vt patet ex. l. 1. cū sequē-
 tib. ff. ex qb. caus. maior. 5. fortissimè
 vrget pōderatio. l. vnic. C. de vsucap.
 trāsfor. quā refert Soci. cauillosè respō-
 dens, in. d. §. in hac. col. 5. & eā tradit
 Paris. in. d. c. vigilanti: verba enim. d. l.
 in vsucapione iure cōpleta, nullū recur-

sum admittūt, vt patet, ibi, *nullus ad eas
 reseruabatur regressus: & ibi, nesciētibus domi-
 nis: 6. iuuatur hæc pars ex qualitate &
 natura rei: ius enim pro cōstanti habet
 eū contra quē vsucapitur, ignorare: &
 tamē vsucapionē admittit, ob rationes
 de quibus sup. Quæ euincunt ne con-
 tra tā solennē iuris decisionē restitutio
 detur: idq; satis p̄batur in casu huius
 tex. vbi pater omnia facit filio ignorā-
 te, & tamē præscriptio cū suis requisi-
 tis admittitur. 7. pro hac parte posset
 nouè induci, quod probatur de iure ca-
 nonico, in. d. c. vigilanti, in fi. & alijs lo-
 cis: vbi scribentes fatētur præscriptio-
 nē induci cōtra ignorantē: sed respon-
 dent qđ dabitur restitutio sicut impedi-
 to. Quæ cauillatio nō potest stare, si te-
 neatur opinio eorū qui scribūt iure ca-
 nonico potius nō currere tēpus impe-
 dito, etiā impedimēto facti: nec esse ne-
 cessariā restitutionē, vt sup. nu. 47. Ita
 enim eodē iure canonico ignorāti nō
 curreret præscriptio, nec oporteret spe-
 ctare restitutionē. 8. cōtra cōmunē vr-
 get ratio, vt vitentur multa absurda
 quæ resultarēt ex tali restitutione con-
 tra præscriptionē, maximè lōgissimā:
 facilimè enim deduceretur causa igno-
 rātiæ, quæ etiā iure præsumitur, secun-
 dū cōmunem allegationē. l. verius. ff.
 de p̄bat. Nec erat vero similè quē pati-
 ré suā vsucapi si id sciret: quotidie igit̄
 rescinderet vsucapio & præscriptio: fru-
 stratoriaq; redderētur omnia iura tā se-
 riò tractotiā effectū vsucapionis, in infi-
 nitūq; procederet illa causa ignorātiæ
 Quæ absurda sequūtur necessariò ex
 cōmuni*

communi opin. vt negare non possunt
eam tenentes, Boër. d. decis. Aymo. d.
4. par. de antiqui. n. 196. & sequ. Grat.
d. conf. 125. ad fin. lib. 1. & conf. 91. nu.
54. eod. volu. & Zoane. d. cap. 54. in fi.
9. probatur hæc opin. arguendo à re-
pugnantia omnium Docto. in propo-
sito: ipsi enim dicunt ignorantem re-
stitui aduersus ordinariam & longissi-
mam præscriptionem, dariq; quadri-
ennium ad petendam restitutionem: il-
lud autem quadriennium nunquam
incipere contra ignorantes, sed demum
à tempore scientiæ: vt notat Bal. in l.
falsam. C. si ex fals. instrum. & est rece-
pta opin. ex Panor. in. c. 1. in fi. & ibi Fe-
lin. n. 9. de præscrip. extollit Alex. cōf.
69. n. 6. lib. 3. & in conf. 81. in. fin. lib. 5.
Balb. d. 4. par. 4. par. q. 29. ad fin. Dec.
conf. 36. n. 9. Areti. conf. 15. ad fi. Soci.
nep. conf. 128. n. 168. lib. 1. Iacobi. à S.
Georg. in. l. fin. n. 7. C. de temp. in in-
teg. restit. Hyppol. singul. 572. Ias. in.
§. rursus, nu. 74. Institu. de actio. Ru-
be. conf. 98. n. 3. & alibi sæpè scribētes,
vt tradit Tiraq. d. §. 35. glos. 4. nu. 43.
& Couarru. vbi sup. secundum quod
nec lapsus centum annorum, nec im-
memoriale tempus sufficeret contra
ea quæ dicunt ijdem Doct. non aduer-
tentes quàm sibi ipsis repugnent. 10.
impugnatur cōmunis opin. quia secū-
dum prædicta, ex causa ignorantiae,
ita post longissimum tempus restitue-
retur quilibet priuatus, sicut ecclesia,
in qua, & in minore, Docto. ipsi inad-
uertenter dicunt esse speciale, vt ultra
longissimum tempus præscriptionis

detur restitutio: vt per glo. in authen.
quas actiones, verb. excluduntur, &
ibi Ias. n. 33. eam dicit cōmunem opin.
& Dec. d. conf. 29. & conf. 375. ad fin.
Soci. nep. conf. 56. col. fi. lib. 2. Roma.
conf. 123. n. 4. Dec. conf. 36. n. 9. Afflic.
in constitu. Neap. lib. 3. rubr. 31. in fin.
& saltem ex causa ignorantiae par ius
esset priuati & ecclesiæ: vt colligitur
ex Areti. conf. 15. ad fin.

Tandem hæc opin. contra Bar. &
cōmunem magis fundatur reiiciendo
responsionem, qua vtuntur Bar. Alex.
Soci. & omnes ad iura clarissima, quæ
habent, præscriptionem perfici cōtra
ignorantem: maximè dict. l. fin. C. de
præscrip. long. temp. Ipsi enim respō-
dent, ex verbis præcis & generalibus
non excludi restitutionem, tanquam
remedium extraordinarium, per glo.
l. postquam liti, verb. nulla. C. de pact.
Qui respondendi modus non solum
cauillosum est, legemque verbis non re-
bus impositam redderet, sed etiā ma-
nifestè corrui ex verbis. d. l. omnes. C.
de præscri. 30. anno. Magisq; reiicitur
attēto qd doctrina gl. in. d. l. postquā li-
ti, & alia quæ de restitutiōe adduci pos-
sent, procedūt quādo lex loquitur ge-
neraliter de aliquo actu, contra quæ ne-
minē admittit: tunc enim ea generali-
tas non excludit restitutionē minoris,
vel aliā in iure expressā, quia. l. tūc ma-
net utilis & efficax regulariter in omni-
bus alijs: nec iuris ratio patit, vt verba
generalia excludāt beneficiū alibi i iu-
re specialiter cōcessū: iuxta gl. celebrē
in. l. 3. C. de silentiar. At in. d. l. fin. & in
nostra

nostra materia indistinctè approbatur præscriptio contra omnes, etiam ignorantes, & contra ecclesiam, & contra eos qui minores fuerunt, & qui olim agere non poterant: cum moderate tamen ut præscriptio non incipiat nisi post pubertatem, & postquã agere potest is contra quem vsucapitur: ut in nostro tex. & in alijs de quib. sup. Post quæ omnia si adhuc ex cavillationibus scribentium daretur restitutio qua rescinderetur præscriptio, inania redderentur ipsa iura, quatenus de præscriptione contra ignorantes loquuntur: non enim omissum censeari potest id quod specificè exprimitur: & ita retorquetur argumentatio ex glos. d. l. postquam liti.

○ Nec obstat tex. in. d. §. si quis propter. l. i. ff. de itin. actu. priua. & alia iura quæ pro communi opinione adducuntur: non enim loquuntur de ignorante, sed de impedito iusto impedimento: ut fatetur Soci. in dict. §. in hac, nu. 8. ad fin. cui addo quòd tex. in d. §. loquitur tantum de eo qui unico anno iure suo non utitur propter inevitabile impedimentum, vereq; non loquitur in præscriptione: nec est par ratio tam brevis temporis, ad longum vel longissimum. In tempore namq; unius anni, vel alio ita brevi, cessant absurda & incòmoda quæ resultarèt si longi temporis vsucapio rescinderetur. Ideoque apud scriben. receptum videtur, ut tam modicum tempus ignorant non currat: quod ex multis tradit Tiraq. d. §. 35. glo. 4. nu. 22. Ex his

(quorum plura nostra sunt) probabilior & Reipub. utilior videtur opin. contra Bar. & còmunem, ut ex causa ignorantia non detur restitutio aduersus præscriptionem iure completam: ne aliter inextricabilis confusio, odiosaque litium occasio resultet, contra. d. l. fin. C. de long. temp. præscri. & l. fin. ff. de vsucap. pro suo: contra text. notab. in authen. hæc constitut. coll. 8. còtra ratione. l. 6. ff. de except. rei iudi.

60 Retenta autem opinione Bar. & còmuni, ut contra præscriptionem detur restitutio ex causa ignorantia, restringenda est aliquibus modis, per Felin. in. d. c. vigilantia, & Balb. in. d. q. 29. maxime cum Imol. quem referunt, quòd ignorantia tunc debet esse ~~in~~ ^{excusabilis} ~~excusabilis~~ ^{excusabilis}: & ita Alex. ad Bar. in. d. §. si quis propter: Alex. & Soci. in. d. §. in hac: Paris. in. d. c. vigilantia, n. 6. Boer. d. decis. 39. ad fin. & ferè omnes in locis sup. citatis: Rom. & alij quos citat Deci. còs. 266. in fi. & in. l. 2. C. qui admit. Præcipuūq; iustæ ignorantia exemplum traditur in hærede, vel alio successore, si in hæreditate documeta iuris sui nò extet: ex vulg. l. qui in alterius. ff. de regu. iur. ut per Alex. & Soci. in. d. §. in hac: & Afflict. decis. 37. n. 2. Grat. consil. 125. nu. 5. lib. 1. aliàs non excusaret ignorantia, si adhibita diligentia posset rei notitia haberi, secundum Doctor. vbi supr. Areti. consil. 15. ad fin. plenè Tiraq. d. §. 35. glo. 4. nu. 33. facit tex. in. l. quibus diebus. ff. de conditio. & demonstra.

Ex quo infertur, quòd cum ignorantia hoc

ria hoc casu debeat esse iusta & probabilis, non sufficiat dubitatio: licet alibi dubius & ignorans æquiparentur. l. fi. C. de cōdi. indeb. l. fi. §. i. & ibi Bar. C. de furt. bonus text. in. l. scriptus. ff. de Carbon. edic. Infertur etiā ex sup. dictis, contra ferè omnes sup. citatos, quo ad causam ignorantia non esse speciale ius in eo qui minor fuit, cum præscriptio longi vel longissimi temporis non perficiatur nisi multo postquam is effectus est maior.

Infertur etiam, cōmunem opin. tutius procedere, quando in vsucapione contra ignorantem ageretur de actione personali: puta alicuius legati vel hereditatis, cuius notitiam nō habuit is cui ^{69.} ~~erat~~ dum erat, quia tunc vsucapiens verè non habet causam seu titulum vsucapiendi: nec militat tunc ratio tuendi antiquum possessorem. l. litibus. C. de agric. & censit.

Multò tutius procedet cōmunis opin. quando solvere debens, non haberet iustam ignorandi rationem: puta si hæres habens penes se testamentum, non præstiterit in eo relicta: tunc enim iniquè se præscriptione tueretur, neq; condemnationem vitaret ob præsumptam malam fidem: ex Panor. cōf. 19. ad fi. lib. 2. facit. l. qui cum tutoribus. §. qui per fallatiam. ff. de transactio. Tirac. §. 35. gl. 4. n. 29. Ex quo nouè & eleganter sustinebitur glo. penul. in. d. l. si partem. ff. quæ ad. serui. amit. dum intelligit text. ibi, qui loquitur in relicto ab herede præstando, quod legatarius ignorabat: vnde nimirum si in ea spe-

cie ius legatarij saltem restitutione seruetur, quod Docto. non aduertunt.

Tandem ex supra dictis infero neminem ex scriben. rectè accepisse glo. quam pro cōmuni opin. citat (vt sup.) in. l. 2. in fi. C. de iure emphyt. dum excusat hæredem emphyteutæ, qui iustè ignorans qualitatem rei, nō soluit debitam pensionem: id enim propriè non est restituere contra præscriptionem. Nec tunc militat præcipua ratio non inquietandi vetustos possessores, cum idem hæres possideat: nec offenditur ratio. l. i. ff. de vsucap. & l. fin. ff. de vsucap. pro suo: satisq; est vt hæres emphyteutæ postquā nouerit rei qualitatem, præteritas pensiones soluat: in quo glo. est cōmuniter approbata, secundum Ias. ibi, n. 184. & in. d. l. cum filius. §. in hac, n. 7. ff. de verbo. oblig. & ibi Alex. & Areti. consi. 104. col. i. Et de his hætenus ad decisionem huius authen.

S V M M A R I V M.

- 1 X hac. l. 2. colligitur ampliatio ad. l. 1. sup. eod.
- 2 Ex eadem. l. declaratur prohibitio alienationis, vt hypothecam comprehendat.
- 3 Expeditur litera ad aliud, quod tractatur. in. l. 1.
- 4 Ex litera agente de successione ex testamento, & ab intestato aliqua inferuntur.
- 5 Agitur de intellectu. l. 3. §. de illo. ff. pro socio & l. lege obuenire. ff. de verb. signifi.
- 6 Reijciuntur scriptæ interpretationes ad eam iura, probaturque cōtra Alci. Bud. & plures, nō esse differentiam inter iustam & legitimam hereditatem, vsq; ad. nu. 8.
- 9 Infertur ad vtilè. q. de emphyteusi accepta pro se & suis heredibus, vel p se & legitimis & n. 10 & adducuntur alia vtilia in simili, vsq; ad. n. 12.

Hæc.

I Æ C. l. 2. ampliatur de decisionem. l. 1. ut ibi dixi, in. 1. par. n. 68. probat enim, quod ibi statuatur in bonis à matre venientibus, locum habere in bonis venientibus ab auo vel auia, pro auo vel pro auia, lineæ maternæ: ut in eis pater solum ususfructum habeat, alienare autem nequeat. Quæ extensio tempore huius. l. necessaria erat, secundum Bal. & alios hinc, quod latius probavi in. d. loco: ubi etiam ex hac l. alia deduxi pro recepta sententia contra aliquos.

2 Ex litera huius. l. ibi, alteri obligare, colligo, hinc expressim probari quod traditio in. 3. par. l. 1. nu. 18. dum iura prohibent, ne pater alienet adventitia filiorum, verbo alienationis, comprehendit pignus & hypothecam: ut sic in proposito cessent, quæ antiqui & noviores controuertunt ex. l. in quorum. ff. de pignor: cum. l. fin. C. de reb. alien.

3 Colligo etiam ex litera huius. l. ibi, donatione, vel alio titulo largitionis, hinc aperte probari, quod contra aliquos annotavi in. 3. par. l. 1. fol. 128. vers. infertur. 29 verè & propriè liberalem donationem appellari, quæ liberis seu descendenti- bus fit, nec minus donationem appellari eò quod successio bonorum necessariò eis à lege post mortem donantis defertur: quod ibi eleganter tractatur.

4 Habet etià hæc. l. non esse in proposito differentià inter successionem ex testamento, vel ab intestato. Ex quo ornatus & utilitatis gratia infero ad intel-

lectum & conciliationem tex. in. l. lege obuenire. 120. ff. de verb. signi. cum. l. 3. §. de illo. ff. pro socio: in quibus conciliandis torquetur scriben. Vlpianus enim inquit, lege obuenire hereditatem non improprie quis dixerit etiam eam, quæ ex testamento defertur: quia lege. 12. tab. testamentaria hereditates confirmantur. Paulus autem in. d. §. de illo. speciem proponit, in hæc verba: de illo queritur: si ita societas coita sit, ut si qua iusta hereditas alterutri obuenierit, communis sit, quæ sit iusta hereditas, utrum quæ iure legitimo obuenit, an etiam quæ ex testamento? Et probabilius est ad legitimam hereditatem tantum hoc pertinere. gl. autem. in. d. l. lege obuenire: scribit, ibi regulam: in dict. §. particularem casum tradi quæ: interpretatio nullius momenti est, quum difficultatem non tollat, nec exprimat cur decisio. d. §. deuiare videatur à regula. d. l. Ias. verò Dec. Curt. & nouissimè Cagnol. nimis circa ea iura laborant in. l. vnica. C. quando non peten. par. de quo etiam agunt Alci. & Bellon. alijq; statim citandi.

5 Alber. autem in. d. l. lege obuenire, distinguit inter dispositionem legis, & hominis, ut in priori procedat reg. d. l. & legitima vel iusta hereditas dicatur etiam ex testamento: in secunda strictius intelligatur de ea, quæ tamen ab intestato defertur: & ita procedat decisio. d. §. quod sequitur Ias. in. d. l. vnica. n. 8. Sed Dec. ibi in vtraq; lectu. acriter hoc impugnat: & Alci. in. d. l. lege obuenire, & lib. 4. Parad. cap. 7.

Crebrius autem intelligunt & conciliant scribent. ut Vlpian. in. d. l. loquatur secundum latiore significationem, & quasi per extensionem, Paul.

Paul. autem in d. §. loquatur magis secundum propriam & strictam significationem, ut per Dec. Cur. in d. l. unica, & ibi hoc dicit receptius Hieron. Cagno. & Bellon. lib. 3. supputa. cap. 7. quod tradunt Bar. & Fulgo. in d. §. de illo: & ante eos omnes notauit glo. (quam omittunt) in l. legitimam. 8. ff. de peti. hæred. ex quo posset magis impugnari differentia Albe. & Ias. inter dispositionem legis & hominis. verba enim legis magis accipienda viderentur secundum propriam significationem, verba autem hominis facilius trahuntur ad abusiuam significationem. l. nō aliter. §. 1. ff. de leg. 3.

Ego puto verum quod glo. Bar. & cōmunis traditio habet, ut in d. §. de illo, decilio conlonet propriæ significationi: nec tam propriè iustam vel legitimam hæreditatem appellari ex testamento: nec obstat quod aliqui obijciunt ex verbis Vlpia. in d. l. ibi, *non impropiè*. cui obiectioni satisfaciunt Dec. Cur. & Cagno. ultra quos obseruari potest ex multis legibus illius tit. de verb. signi. ibi nō semper tradi propriam strictamq; significationem, quod in specie probaui in auth. præceden. ad l. alienationis verbum. ff. eod.

Sed illa cōmunis resolutio (verum continens) nō tollit difficultatem, nec aperit cur Vlpia. & Pau. in eadē questione verborum diuersimode respondeant: adhuc enim manet hæsitatio cur alter iuxta latiore significationem alter iuxta magis propriam respondeat.

Vnde Alcia. in d. l. & d. c. putat lon

gè aliter ea iura intelligenda, & scribentes ex imperitia linguæ latinæ non percipisse sensum iureconsultorum in dictis locis, resoluit igitur, differentiam esse inter iustam, & legitimam hæreditatem, & Paulum in d. §. tantū agere de iusta, Vlpia. autem in d. l. agere de legitima: contenditq; verbum, iustam, habere emphasim, tantūque referri ad id quod ex omni parte iustum sit: legitimum verò dici quod etiam nō omninò iustum est: quod etiam voluit Guiliel. Bud. & Costal. in Annota. d. §. & neminē citās Ripa, in l. ex facto §. si. n. 10. ff. ad Trebel. sequitur Couarru. in rub. de testa. fol. 2. n. 5.

Sed eam verborum differentiam, vel potius cauillationem prorsus falsam & reiiciendam probaui olim in hac insigni Academia Conimbricēsi, idq; inter mille positiones (quas publicè sustinui) typis excussum edidi anno. 1545. posteaq; eandem differentiam benè improbatam legi apud Bellon. in d. cap. & Cagnol. in d. l. vna. Ad decisionem enim casus occurrentis ineptū erat adhærere tam captiosè differentie: cum magis attendi debeat qualitas negocij, mens loquentium, & vsus loquendi secundum regulas iuris.

Nec erat iuridicū dicere, quòd hæreditas ex testamento non possit appellari iusta, ut ab Vlpiano appellatur legitima, repugnat enim manifestè. l. 1. C. de sacro. eccles. imò successio ex testamento sæpius ex iudicio & meritis est magis, quā delata ab intestato solo respectu sanguinis, quod aptè cōpro-
batur

batur ex elegantissimis verbis Valer. Max. in prohæm. lib. 4. cap. 7. *Contēplor mur, inquit, amicitia vinculum potens & prænudum, nec vlla ex parte sanguinis viribus inferius: hoc etiam certius & exploratius, quia illud nascendi fors fortuitum opus, hoc vniuscuiusque solido iudicio incoacta voluntas contrahit.*

Contra Alcia. Bud. & alios, multa iura expendi possunt, circa verbum, *iusta*, ne illam emphasim habeat quam ipsi fingūt: idemq; omninò importet quod verbum, legitima. Id autem probatur ex Vlpia. in. l. cum filio. 48. in fi. ff. de lega. 3. vbi iusta ætas appellatur ea quæ passim in iure legitima dicitur. Sic iusta possessio apud Iabolenū pro ciuili ponitur: l. quod seruus. 24. ff. de acquir. poss. Sic iustus filius apud Caium pro legitimo seu adoptiuo: l. 2. ff. de adoptio. & pro legitimato: l. cū quis, C. de natur. liber. Sic apud Iulianū iusta interpretatio pro legitima, nō omninò perpetua. vt in l. iusta. 201. ff. de verb. sign. Sed fortius apud Vlpian. iusta vxor dicitur, quæ solo rescripto principis vxor fit, refragante lege, & dissuadente honestate: vt patet ex. l. si senatori. 31. ff. de rit. nupt. Sic in iure nostro iustum appellatur, quod extrinsecus formam solennem habet, licet ob iniquitatem rescindi possit. l. si ciues. C. de appella. Et ita necessariò accipitur apud I. C. in. l. 1. ff. de testam. & in. l. iustè possidet. ff. de acqu. poss. de quo verbo alia tradit Mantua enchyrid. cap. 249.

Sed interpretatio Alcia. Bud. & aliorum manifestè cōfunditur ex eod. §. de illo: cuius verba si aduertissent, nū

quā eam interpretationē scriptam reliquissent: ex verbis enim illius tex. sup. relatis constat, quæstionem vel casum proponi per verbum, *iusta*, & dubitari quæ tunc dicatur iusta hæreditas: Iure cons. verò respondere ea verba excludere successione ex testamēto, ad solamq; legitimam hæreditatē pertinere. Et sic patet ibidem omninò æquari iustā & legitimā hæreditatē, & manifestè significari, idē respondendū si conuentio ibi fuisset de legitima hæreditate cōmunicanda: quod sentit De. ei. cons. 258. n. 8. colligitur ex Bar. & alij in. l. 3. ff. de lega. 1. sentit Iacobi. à S. Geor. in. l. si arrogator, n. 11. ff. de adoptio. Et ita reiicitur interpretatio Alcia. Bud. Ripæ Costal. quæ etiam probabat Hubertin. in. l. fin. nu. 152. C. de edict. diu. Adri. toll.

Nec teneri potest alia interpretatio Hubertin. Zuchar. in. d. l. fin. C. de edict. diu. Adri. tol. n. 150. dū intelligebat. d. §. de illo, specialiter procedere in cōtractibus, quod ridiculū videtur, cum in cōventionibus frequentius eadem interpretatio sumatur, quæ sumitur in alijs dispositionibus. Nec erat diuinandū, q̄ traditio Vlpiani in. d. l. lege obuenire, scripta fuerit nō pro cōtractibus, sed pro alijs dispositionibus: quod magis suadetur & conuincitur ex statim dicendis.

7 Reiectis igitur scriptis hucusq; interpretationibus, veriùs intelligendū videtur, nullam esse cōtrarietatem in illis iurib. Vlpianūq; in. d. l. tātū loqui de latiori significatione verbi, quasi in

ter peritos ita possint accipiverba illa, *iusta vel legitima hereditas*, non verò vt inde inferatur ad decisionē causarū: de qua re agit Paul. in. d. §. Sic enim videmus apud Vlpia. nomen filiarū sine dubio in posthumas cadere, vt in. l. nomen filiarū. 164. ff. de verbo. signi. Hoc autē quoad vim verbi, cæterū in decisione casus occurrentis, in relicto filiabus regulariter non compræhendi posthumas, tradit idē Vlpia. in. l. qui filiabus, secundū cōem intellectū. ff. de lega. 1.

Quo genericè præmissō, magis in specie ad ea iura dicendū est, verum esse quod magis cōmuniter tradunt gl. & Docto. vbi sup. ex stricta & magis propria significatione, legitimā vel iustam hereditatem intelligi, quæ à sola lege ab intestato defertur: latiori autē significatione, & quasi extensiuè legitimā hereditatē dici ex testamento, vt benè probāt Dec. Curt. & Bellon. vbi sup. maximè ex ratione Vlpia. in. d. l. arguentis à confirmatione legis. Quo significat successionem testamentariā non immediatè nec omninò propriè à lege descendere, sed tantū ab ea confirmatam fuisse: iuxta l. verbis. 120. ff. de verb. signifi. de qua agunt repeten. in rub. ff. de lega. 1. Possētq; ea confirmatio legis nouè expendi, ad id quod tradit gl. in. l. illa institutio. 32. ff. de hære. instit. vt scilicet necessaria fuerit confirmatio successionis testamentariæ: quia de rigore, dispositio testatoris irrita videbatur, cum de bonis disponat, conferendo voluntatem ad tempus inhabile, nempè post mortem, quo iā

nullum ius in bonis habere potest: tradunt Ias. & Dec. in rubr. C. qui testa. fac. poss. quod autoritate Ezechiel. (quem malè citat) probabat Loriot. de aditione, axiom. 7. de quo aliter Vigl. in. §. sed prædicta, nu. 12. Institu. de testam.

Ad Paulū in. d. §. de illo, verus sensus colligitur, eo quòd ex verbis conuentionis apertè significabatur, cōtra hētes noluisse, vt omnis hereditas cōmunis esset. Si enim id voluissent, conuenisēt per verba vniuersalia, *omnis vel quæcunq; hereditas*. vel saltem per indefinita, vt *hereditas alterutri obueniens cōmunicetur*. Contrahendo autem per verba illa qualificata, *iusta vel legitima hereditas*, planè significabant, nō omnem hereditatem communicandā, sed eam tantum cui qualitas illa iustæ vel legitimæ hereditatis congrueret: iuxta reg. vulga. l. cū prætor. ff. de iudic. c. nō nē, de præsump. Ideò in. d. §. I. C. memor eiusdē traditionis, quæ habetur in. d. l. lege obuenire: inde sumit rationem dubitandi, qua nō obstante respondet in ea specie, conuentionem intelligi tātū de hereditate legitima seu ab intestato. Quia licet ex vi verborum possit compræhendi hereditas ex testamēto, præualere in contrarium debet verosimilis mens contrahentiū collecta ex qualitate conuentionis, vt proximè colligendum ostendimus. Quod etiam cōprobatur, quia cū ex conuentione constabat, contrahentes à cōmunicatione aliquam hereditatē excludere voluisse, necessarium fuit ex prioriori significatione

ficatione verborū excludere hæredita-
tē testamentariam, quæ nō tā propriè
nec immediatè à lege est.

Nec solū ex hoc iustificatur decisio
d. §. sed etiā ex frequētissimo iuris vsu,
quo sapiſsimè videmus legitimā hæ-
reditatē accipi tantū pro ea quæ defer-
tur ab intestato, & ubique proponi vt
diuersam à successiōe ex testamēto: vt
tradit Castr. in. l. si ita quis. §. ea lege, ad
fi. ff. de verb. obl. patetq; ex innumeris
iuris locis. ff. & C. de suis & legit. hæ-
red. ff. & C. de testam. & legit. tutel. &
ex. l. illud. 76. ff. de acquir. hæred. ex. l.
si quis ita hæres instituat, si legitimus.
82. ff. de hæred. instit. ex. l. qui fundum
86. §. q. filios. ff. ad leg. Falcid. ex. l. ma-
ter decedens. ff. de inoff. testam. ex. l. in
arenā. C. de inoffic. testam. Idēq; colli-
gitur ex Cornel. Tacit. lib. 18. pagi. mi-
hi. 479. vbi successiōe ex testamēto,
vt diuersam ponit à legitima successio-
ne. Prudentissimè igitur I. C. in. d. §.
de illo, ad quæstionē respondet ex ma-
gis propria significatione verborū, ex
verosimili mente contrahentiū, ex vsu
iuris, quo inualuit ea verba tantū acci-
pi pro hæreditate ab intestato. Indè
enim aptissimè colligitur mens loquē-
tium, iuxta tex. notab. in. l. in conuētio-
nibus. 219. ff. de verbo. sign. & vulgare
reg. l. librorū. 50. §. quod tamē Cassius
ff. de lega. 3. Multa enim ex vi verborū
possunt compræhendi, quæ excludun-
tur ob defectum intētionis: vt probat
tex. & ibi Bar. in. l. Quintus. 29. §. 1. ff.
de aur. & argen. lega. l. si quis ita. 16. §.
si quis cū. ff. de testam. tutel. ibi, quia de

ipso non sensisset: & ibi, licet nomē filiorū ipsum
admittat. Hæc sunt quæ magis proban-
da existimaui ad ea iura.

8 Est autem notabilis decisio. d. §. de
illo: secundū Bal. ibi, melior de iure se-
cundū Ias. in. d. l. vnic. n. 4. C. quā. non
peten. par. & Benedi. in. c. Raynucius,
verb. & vxorē nomine, nu. 74. plures
enim contrariū eo casu responderent.
Et fortasè si talis conuentio hodiè vul-
gari sermone fieret, contrariū iudicare-
tur ex vsu loquendi, qui præualet, vt
sup. constat enim inter homines legi-
timā vel iustam hæreditatē nō distin-
gui ex causa testati vel intestati, sed ac-
cipi pro ea quæ absq; fraude defertur,
quod vulgo, de bono titulo, appella-
tur. Vndè secundū loquēdi vsu, quæ
iura obseruari iubent, videretur absq;
offensione Iurecōsulti in. d. §. de illo, iu-
dicandū, vt in tali specie hodiè cōpræ-
hendatur quæcūq; hæreditas etiā ex te-
stamento sine fraude obueniens. Deci-
sio autē. d. §. de illo, elegāter intelligit̃
ex Bar. in. l. 3. n. 3. ff. de lega. 1. vt legiti-
ma vel iusta hæreditas in ea cōuentio-
ne, intelligatur etiā testamentaria, quā-
do in testamēto vocantur qui ab inte-
stato successuri erant: quæ sentētia re-
ceptior est secundū Alex. & Ias. ibi, quæ
quid refragentur Aret. & alij: & cum
Bar. Deci. & Curt. in. d. l. vnic. Et pro
Bar. vrget gl. in. l. pater. 36. §. Iulius. ff.
de lega. 3. recepta vt per Ias. in. §. diui,
in. 1. lect. n. 102. ff. de lega. 1. Solet aliud
colligi ex. d. §. de illo, ad limitandam
regu. prohibentem pactum de hæredi-
tate viuentis: vt per Dec. & Purpur. la

tius Cagno. in l. fi. ex. n. 53. C. de pact.

9. Ex prædictis autem inferunt Ias. Dec. Curt. in d. l. vnic. C. quan. nō peren. par. & nouiores vbi sup. ad. q. emphyteusis cōcessæ alicui pro se & legitimis hæredibus. Cōsuluit enī Alex. Imol. tūc venire proximiores qui bus successio defertur ab intestato, quasi nullo modo admittatur extranei ex testamento: vt per eū cons. 56. n. 4. li. 2. vbi principaliter citat d. §. de illo. Et eū Alex. est Ias. in d. l. vnic. n. 5 & ibidē Curt. qui, n. 11. ad fin. eā dicit cōmunē sententiā: sequitur Benedic. d. verb. & uxorē, n. 75. & Dec. cōs. 32. n. 2. & consulēdo Soci. quē refert Ripa in l. ex facto §. fin. n. 10. ff. ad Trebel. vbi ipse habitat. Contrariū autē probat Alcia. in d. l. lege obuēnire ff. de verb. sign. & d. li. paradox. c. 7. ne minē citās: & cū eo Costal. in ānotat. ad pandec. pag. 305. idē scripsit Deci. in d. l. vnic. in vtraq; lectu. Et sic variant prædicti patres, alij admittētē statū veniētes ab intestato, alij quoscūq; institutos: Cagnol. autē in d. l. vnic. col. 3. durius scribit eo casu nō venire extraneos institutos, quia legitimi nō sunt, nec eis verba cōcessionis cōgruūt, nec etiā venire proximiores cōsanguineos: quia licet legitimi dicantur ex qualitate verborū, hæredes tamen nō sunt, cū alij ex testamēto vocantur, iuxta reg. l. quādiu, a. 1. ff. de acquir. hæred. quod scripsisse videtur Cagnol. ex eo, quod alibi tradūt scriben. in cōcessione sub illis verbis exigi, vt descēdētes vel legitimi debeāt

simul hæredes esse, nec aliter ad emphyteusim vel feudū ita cōcessū admittatur, secundū Bar. in l. 3. §. si liberi, ff. de oper. libert. Paul. & alios, in l. apud Iulianū §. si quis alicui, ff. de leg. a. 1. dixi latē sup. in 3. par. l. 1. ex. n. 85. cum multis sequent. Quo etiā argum. Dec. recedit ab opin. Alex. agnoscens non posse admitti proximiorē qui ab intestato succederet, cū factō testamēto alius hæres sit: Dec. tamē in ea specie excludēs legitimū, admittit institutū, cōtra Alex. Cagno. aut vtrūq; excludit, cōtra ōnes.

10. Ego autem puto huic argumētationi Dec. & Cagno. benè satisfacere Curt. in d. l. vnic. n. 11. Quādo enim ex qualitate cōcessionis in feudo vel emphyteusi requiritur, vt legitimus successor sit hæres, intelligitur, ne si instituat, repudiare possit hæreditatē, & feudū vel emphyteusim accipere. Si autē alius instituitur, tūc quia per eū non stat, nō excluditur à feudo vel emphyteusi, secundū Bal. & Affl. in c. 1. an agna. vel fil. Bal. in l. 3. col. 2. C. de fidei cōmis. Deci. cons. 208. in fi. Syluan. cons. 52. n. 13. Iacobi. de feud. verb. *ita quod ipsi*, n. 5. Anto. Capyt. de cis. 64. n. 7. & decis. 99. n. 2. quæ opin. utilis est, & æquitatē hēt, vt nullo pacto teneatur, qđ durē scribebat Cagnol. excludēs legitimos & institutos.

Sed in ea q. opinio Dec. in d. l. vni. & Alcia. in diā. locis, videtur regulariter probabilior, vt in emphyteusi ita cōcessa, legitimi hæredes intelligantur ex testamēto, cū affectio ex perso-

na accipientis, nō cōcedētis tūc inspi-
ciatur. Urget etiā, nā cū in ea specie
nō agatur de cōseruāda familia, satis
est de ijs hæredibus intelligere, quos
primus acquirēs vel successor sibi hæ-
redes elegerit. Nāq; & iuris reg. qua
ōis cōtrahēs hæredibus suis cōsulere
cēsetur: l. si pactum, in fi. ff. de probat.
præcipuè viget in hæredibus ex testa-
mēto, secundū scriben. vbiq; : quorū
aliquot in specie citamus. n. sequen.
Iuuaretur nimis hæc opin. ex vsu lo-
quēdi: maximè in sermone vulgari,
ex quo colligitur intētio agētis & de-
cisio iuris, vt sup. expēdi. n. 8. & infr.
n. 12. Diuersū autē dicendū erit vbi
cōcedēs specialia affectione familiæ ac-
cipiētis cōsulere voluit, vel vbi testa-
tor de cōseruanda familia cogitauit:
tūc enim vigeat opin. Alex. vt cōsā-
guinei proximiores, nō alij instituti
admittātur: quod fatetur Alcia. in d.
l. lege obuenire.

11. Hodie autē apud Lusitanos lege
Regia lib. 4. titu. 62. in princ. & in §.
2. pulchrè deciditur, in emphyteusi con-
cessa alicui pro se & eo quē nomina-
uerit, nulla sequuta nominatione, ve-
nire indistinctè institutos hæredes, e-
tiā extraneos, quasi ex generali nomi-
ne hæredū, specialiter ad emphyteu-
sim nominati cēscātur. Ab intestato
autē nō indistinctè ōnes tunc ibi ad-
mittātur, sed tantū descēdētes vel af-
cēdētes: quibus deficiētibus, emphy-
teusis ad dominū reuertetur: quod a-
liqualiter deuiat à cōni traditiōe scri-
bētū, qui indistinctè admittūt ōnem

hæredē ex testamēto vel ab intestato:
Docto. per l. 4. C. de cōtrahen. stipul.
Alex. cōf. 232. n. 3. lib. 6. Ias. in l. stipula-
tio ista, §. si q̄s ita, n. 2. ff. de verb. obli.
Soci. in l. 1. §. per procuratorē, n. 5. ff.
de acquir. posses. Deci. cōf. 543. n. 3.
Hyppol. Singul. 580. post Bal. in l. 1.
in fi. ff. de pact.

12. Pro opinione etiā Dec. dū in d. q̄
magis admittit hæredes ex testamē-
to, facit de iure cōni, quod tradūt plu-
res in simili specie emphyteusis cōcessæ
alicui p̄ se & suis hæredibus: veniūt
enim quicūq; ex testamento vocati,
vel ab intestato proximiores. Nec ea
verba, *suis hæredibus*: referūtur ad quali-
ficatos illos hæredes suos de quibus
in l. in suis, ff. de liber. & posthu. & §.
sui, Institu. de hæred. quali. & differ.
vt tradit Alex. in l. quod dicitur, n. 26.
ff. de verb. oblig. Alex. cōf. 26. lib. 5.
Dec. in c. in præsentia, n. 48. de p̄bat.
Id autē principaliter fundatur ex cōni
vsu loquēdi, quo sui hæredes intelli-
gūtur p̄ quibuscūq; ex testamēto vel
ab intestato in bona succedētibus; nō
spectata qualitate illa suitatis: vt benè
tradit Guid. Pap. q. 548. & dixi sup. in
3. par. l. 1. n. 89. Nō ergo tūc intelli-
gitur de solis cōsāguineis seu hæredibus
iure sanguinis. Vt caueas ab Amyl.
Ferret. cōf. 3. n. 1. vers. sed si de succes-
sione. Hoc autē p̄batur d. lege Regia
lib. 4. titu. 2. §. fin. iuncta alia lege (ad
quā se refert) eod. lib. titu. 77 §. pe-
nul. vbi in emphyteusi pro se & suis hæ-
redibus, veniūt qui cū effectu heredes
sunt, ex testamēto vel ab intestato.

L. S E C V N D A. C. D E B O N. M A T E R.

Dū autē leges illæ loquuntur de concessione emphyteusis pro se & hæredibus, & successoribus, memorandum est quod scribit Io. Imol. in. d. l. quod dicitur, col. 10. n. 14. ff. de verb. obliga. Nō obstante ea geminatione verborū nō compræhendi particulares successores, sed tantūm vniuersales, siue iure ciuili siue prætorio succedentes: & ita Alex. in. l. quædam. §. nihil, & ibi Ias. n. 4. ff. de edend. Deci. consil. 203. n. 7. Rip. lib. 2. respons. cap. 26. nu. 17. Curt. sen. cons. 82. seu consi. penul. col. 4. Quod plures intelligunt, nisi addatur signū vniuersale quibuscumque, vt tunc veniant particulares successores: Alex. in. d. l. quod dicitur, n. 26. Ias. in. d. §. nihil, nu. 4. Alex. in. l. stipulatio ista. §. sicut autē, n. 6. ff. de verb. oblig. Ias. in. l. 2. n. 198. C. de iur. emphyt. Sed si opinio Imol. vera est, hæc limitatio dubio non caret: nec enim dictio vniuersalis ita immutat rei naturam, vt tradit Iacobi. à S. Georg. de feudis, verb. & quibuscumque hæredibus: latè Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 7. n. 27. Et pro hac parte virget tex. ad quem nō aduertit Alex. in. d. §. sicut autem. l. stipulatio ista: vbi verbum, quicumque successores: non compræhendit particulares, secundū gl. & omnes ibi, ex iuris principijs: conducūt nimis quæ scripsi sup. in rubr. ad finem. 1. par.

Dixi proximè non carere scrupulo limitationē Alex. & aliorū, si opinio Ioan. Imol. vera est. Ego enim eam veram non puto. Sed magis crederē, in concessione facta alicui & hæredibus

& successoribus, regulariter (nisi aliud impediatur) non excludi particulares successores, id autē satis pbat tex. (ad quē aduertit non solet) in. l. in conuentionibus. 219. ff. de verb. sign. id iuuatur etiā quia tūc non agitur de conseruanda familia concedentis vel accipientis, nec vertitur vllū incōmodum domini, cui à quocunq; successore pensio soluenda est, nec ei adimitur aliqd ex ijs quæ sibi competūt ex. l. fi. C. de iur. emph. nec obstant iura quæ in cōtrarium adduci solēt, quia loquuntur, vbi qualitas rei aliud suadet: vel vbi agitur de conueniendo successore: actio enim nō datur contra particularē, secundū iuris regulas: sed de his alibi latius.

S V M M A R I A. L. 3.

- 1 **D**ividitur & colligitur principalis conclusio huius. l. & n. 2.
- 3 **A**signatur ratio specialitatis ad decisionem huius. l.
- 4 Ostenditur, lapsos fuisse aliquos in allegatione huius. l. & n. 5.
- 6 Colligitur altera conclusio memorabilior ex hac lege, & n. 7.
- 8 Agitur de glo. l. 3. C. de vsufruc.
- 9 Sustinetur glo. hic contra plures.
- 10 Colligitur alia conclusio, & inferuntur aliqua memorata digna, & n. 11.
- 12 Afferitur vsus contrarius principali decisioni huius. l.
- 13 Traditur aliud ad literam huius. l.
- 14 Explicatur aliud contra Cin. & Pet. & Socin. nep.
- 15 Afferitur aliud non negligendum, vt decisio huius. l. non censeatur correctā non iure.
- 16 Tangitur & omittitur illatio scriben. ad questionem celebrem.
- 17 Inferitur ad. l. filius. ff. de sui. & legis. hæred. contra Alcia. & n. 18.
- 19 Inferitur ex verbis huius. l. ad articulum notabilem

tabile & quotidianum, & explicantur aliqua
utilia.

20. Limitatur quod lex hæc dicit, & agitur de l.
fi. C. de natur. liber. & n. 21. & 22.
23. Traditur fauor filiorum primi gradus.
24. Infertur ex verbis huius l. ad casum memora-
bilem: & explicantur aliqua utilia ex scribenti-
bus ad l. 1. C. de cond. ins. & l. cum acurissi-
mi. C. de fideicō. & n. 25. & 26.
27. Probatur noua opinio contra scriben. in re
magniponderis.
28. Traditur alia illatio scriben. ex verbis huius l.
29. Infertur ad l. 1. vers. vlti. ff. de iure immuni.
& traduntur aliqua utilia vsq; ad n. 34.

Hæc Theodo. &
Valēti. lōgam lite-
rā habet, secundū
Fulgo. & vno ver-
bo dici potuit qđ
multis eius lineis
continetur, vt aduertit glo. hīc, verb.
in nepotibus. Principalis autē decisio
huius l. singul. est secundū Cyn. Bar.
Bal. Paul. Fulgo. Corn. hīc. habet e-
nim casum nouū in quo patri & auo
acquiratur per filios vel nepotes emā-
cipatos: & ita hūc tex. extollit Rauē.
in alphab. iuris fol. 14. litera. b. et dicit
singul. Angel. in auth. itaq; , sup. ti. 1.
Possēt autē l. hæc in plures partes di-
uidi iuxta lōgitudinem literæ, sed iu-
dicio meo attenda eius substantia, cō-
moda diuisio erit in duas partes: vt
post primam, altera incipiat in vers.
quod si nepotes: vbi ponitur mirabilis de-
cisio, cui magis refragari videntur iu-
ris regulæ, mirūq; est scribēt. ferè nū-
quā aduertisse ad decisionem d.
vers. vt infr.

Singularem hanc l. appellant scri

ben. eo qđ in eius decisione citra ius pa-
triæ potestatis liberi aliquid acquirūt
patri vel auo: cum ex iuris regulis cō-
trarium asseuerādū foret. l. 1. ff. si quis
à par. fuer. manumif. Casus autē seu
species huius l. est, quando decedit v-
xor marito superstite: tūc enim si etiā
superfint filij vel nepotes emācipati
à patre vel auo in vita vxoris, matris
vel auix eorum, statuit hæc l. vt patri
vel auo acquiratur p virili portio v-
susufructus. Nō habebit igitur portio
nē proprietatis, sed representabit per
sonā descendētis, vt cū liberis iudice-
tur quasi vnus ex illis ad virilē porti-
onē in vsufructu.

3 Id autē speciale est secundū glo.
verb. præscripta, secundū Fabr. & o-
nes hīc, eo qđ in hac specie agitur de
bonis vxoris ipsius patris vel aui, cui
ea virilis portio vsusufructus acquiri-
tur, quod probat tex. ibi, postea mater:
et ibi, sin verò mulier. et ibi, maritus defūctæ.
& magis ibi, vt maritus qui vxore mortua.
Quæ specialitas rationē habet secun-
dū glo. d. verb. præscripta: & Bal. n.
4. Paul. n. 1. quia in illis bonis is pater
vel auus maritusq; defūctæ, constā-
te matrimonio dominus cēsebatur,
iuxta l. doce ancillā C. de rei vendic.
Facit etiā iuris ratio quæ respectū ha-
bet ad honorē matrimonij benè tran-
sacti: l. vnū ex familia. §. fi. ff. de lega. 2.
not. Bal. in c. iurauit, ad fi. de pbatio.

4 Errāt igitur qui hanc l. citāt genera-
liter ad oīa aduēticia, cum specialiter
pcedat in bonis quæ vir aliquādo vt
dominus possidebat ratiōe matrimo.

L. TERTIA. C. DE BON. MATER.

nij. Vnde cauendum erit à Roma. generaliter hanc. l. intelligete, & eam vt singul. cōmendante, notab. 541. Hinc etiam patet longè differre dēcisionem huius. l. à nouiori dēcisione. §. cūm autem. l. cūm oportet, infr. titu. i. quamuis glo. hīc verb. prēmium, & Alber. ibi, hos casus æquare videantur. Differentia autē est, quia ibi generaliter agitur de omnibus aduentitijs, hīc de vnica tantū specie proximè dicta. Ibi etiā agitur de aduentitijs acquisitis ante emancipationem filij vel nepotis, in quibus ibi reseruaturs medietas vsusfructus parenti emancipanti: hīc verò agitur de aduentitijs maternis delatis post emancipationem: ibi etiam semper medietas obseruatur, hīc virilis portio, pro numero liberorum, inter quos parens ipse quo ad eum effectum, connumeratur.

Ex prædicta declaratione ad rationem huius. l. consequitur, eius dēcisionem non fundari principaliter ex beneficio emancipationis à parente in liberos collato, sed magis in solatium amissæ vxoris, & ne omninò priuatur his bonis, quæ modo vt dominus possidebat: idq; significat tex. post principi. ibi, *quonia omni cōmodo destituitur*, quod cui denter ostenditur ex eadē. l. versic. *quod si nepotes*, vbi idem disponit de nepotibus quos auus non emancipauit nec habuit vnquā sub potestate, vt statim explicabo. Et cōsequenter lapsi vidētur ferè omnes scribentes hīc & alibi summantes, intelligentes & allegātes hāc l. quasi solū loquatur de remunerādo

parēte, ob beneficiū emancipatiōis, totamq; vim ipsi emancipationi tribuētes: Cum ex litera cōstet, idē tribui auo ex nepotibus quos nunquā habuit in potestate.

6 Mirabilis vt dixi, magisq; notanda est dēcisio huius. l. in. d. versic. *quod si nepotes*, vbi prima dēcisio de liberis emancipatis, & sic in quos parēs beneficiū cōtulit, ampliā ad nepotes ex filio emancipato post emancipationē natos, & sic q; nunq; fuerūt sub potestate aui: & cōsequenter beneficiū emancipationis ab eo cōseq; nō poterāt. Sed qd̄ lōgè maius est, idē disponit tex. in eo versic. in nepotibus ex filia qui nec fuerūt, nec extitisse potuerūt sub potestate aui, vt pote q; familiā patris nō matris sequant̄, secundū iuris principia: quod rarissimè notatur. Aduertit tamē Corne. meritoq; in hoc dicit tex. esse mirabilem.

7 Infertur igit̄, vt dixi, cōtra ferè omnes hīc, parentem hoc casu admitti cū liberis, etiam in quos nullum beneficium cōtulit, non tantū cum his quos emancipauit: in quo etiam contra hāc l. in. d. versic. loquuntur scriben. in. l. i. sup. vnde vir & vxo.

8 Ex eodē versic. dum loquitur de nepotibus ex filia, cauendum est à glo. in. l. 3. sup. de vsufruct. quæ ex hac. l. in. d. versic. limitat tex. ibi, quatenus habet, per mortē proprietarij nō finiri vsufructum: & secundū terminos illius. l. quam glos. ex hoc versicu. vult limitare, sentit apertè diuersum intellectum, videlicet q; in hoc versic. agitur de patre

de patre qui habebat vsumfructum, in bonis filij emancipati, vt moriente cum liberis filio proprietario pater amittat vsumfructum, succedatq; in virilem eiusdem vsusfructus, cum nepotibus ex filio. Sed talis interpretatio à nemine ibi specificè probata nec reiecta, teneri non potest, quia text. in hoc vers. non tantum de filio emancipato, sed etià de filia loquitur: nec agit de vsufructu quem pater habebat viuo filio, sed de acquirèda virili portione nouè cum nepotibus. Et deniq; falsum esset dicere, quòd pater morte filij aliquid amittat de vsufructu quem habebat eo viuète, etiam si filius cum liberis decedat: vt diximus in ampliationib. l. i. in. i. par. per iura clara in. l. sancimus, sup. titu. i. & in. l. fi. §. sin. verò. sup. ad Tertullia.

9 Infertur etiam ex eodem vers. resolutio ad vnum quod variè tradunt scriben. hïc: nã Bal. & Salic. hïc. n. 3. Corn. n. i. Salic. in. l. i. C. vnde vir & vxo. dicunt quòd in casu huius. l. vir non succedit vxori, sed per liberos acquirit illam virilem portionem vsus fructus: cõtenditq; Corn. non posse in hac specie appellari successionem viri: contrarium verò colligit glos. hïc, verb. præscripta, in fi. ibi, *nota casum in quo vir succedit vxori in aliquo*. Ita etià Fab. hïc, Cyn. Paul. Fulgo. ante. n. i. Ange. in authè. itaq; col. i. sup. titu. i. glos. l. i. C. vnde vir & vxo. & ibi scriben. Dyn. in tracta successio. ab intest. n. 25. Pro Bal. Salic. Corn. posset expendi continuatio huius. l. ad præceden. quæ loquuntur de

acquisitione per liberos, non de immediata successionem parentis. Pro ijs etià posset argui, quòd si vir ipse succederet, non videretur successio restringenda ad portionem vsusfructus, sed sequeretur portionem hæreditatis cū pleno iure suæ portionis, cū hæres dominus sit. l. cum hæredes. ff. de acquir. poss. §. fin. Instit. de hæred. qual. & differ.

Sed verior videtur sententia glos. quæ etiam receptior est, vt constat ex sup. dictis: quod probatur ex. d. versic. *quòd si nepotes*, ibi enim datur ea portio auo paterno cum nepotibus ex filio emancipato, natis post emancipationem: & sic quos auus non habuit in potestate, nec in eos beneficium contulit. Datur etiam eadem portio auo materno cum nepotibus quos nec habuit nec habere potuit sub potestate: & ita patet auum hæredum, maritumq; defunctæ succedere ex beneficio legis, nõ autem per nepotes id acquirere, cum eos nunquam habuerit in potestate, deficiatq; illud necessariũ potestatis fundamentum, quo parenti per liberos acquiri solet. Quæ successio vt nimis exorbitans, ideò modificatur vt tantum sit in portione vsusfructus, ad vitam aui, maritiq; defunctæ, in quodam solatium, vt sup. Facit illud quod dicit tex. in princip. Instit. de Senat. cons. Tertul.

10 Ex quo versicu. ita explicato cum glos. resultat mirabilis casus, in quo vir in aliquo vxori succedit, stantibus liberis eiusdem cui succeditur: ad limita

ad limitationem. §. cum filius, Instit. de hæredit. quæ ab intest. defer. & in authen. de hæred. ab intesta. venien. §. 1. Indè resultat memorabilis declaratio, ad antiquum & nouū ius. ff. & C. vñd. vir & vx. vt hoc casu in. d. portio- nem vsusfructus succedat vir etiā stan- tibus liberis, non distinguendo an sit pauper, cū regulariter non admittatur coniunx, stante vlllo consanguineo.

Hinc etiā limitatur generalis regula. l. affinitatis, sup. titu. 1. Hinc resultat qd vir succedit vxori in hanc portionem stantibus liberis necessarijs hæredibus defunctæ: qui non succederet ea defun- ctæ sine liberis, manentibus alijs coniu- ctis. Nec enim. l. hæc tam exorbitas ex- tendi potest vltra casum suū, secundū receptas sententias: & ita consequitur mirabiliter magis excludi virū à tran- sversalibus, remotioribusq; defunctæ, quā ab eius liberis necessarijsq; hæredi- bus, contra regulam si vinco vincen- tem te, à fortiori &c.

11 Hinc resultat casus in quo vir vxo- ri succedit de iure ciuili, nempè ex de- cisione huius. l. cum regulariter ea suc- celsio sit prætoria, exigatq; bonorum 14 possessio secundū scrib. in. l. certum. C. vñdè legit. Mathes. de succe. ab intest. 4. artic. in princ. & Hubal. in eod. tra- ctæ. 4. par. in princ. Quæ omnia neces- sariò deducuntur ex. d. vers. secundū li- teram quæ inuenitur in omnibus libe- ris. Licèt autem his refragari videan- tur iuris reg. satis est ita legem scriptā fuisse, iuxta. l. prospexit. ff. qui & à qb.

Illud asserere audeo, vsu & praxi

hanc mirabilem decisionem non ser- uari, sed potius contrarium: nec enim in aliquam portionē admittitur auus maternus cum nepotibus in successio- ne auix eorum, vxorisque ipsius aui: & eadem ratione non admittitur eo- dem casu auus cum nepotibus ex filio emancipato. Qui vsus magis conso- nat regulis iuris: maritus enim extra- neus est, nepotes autem legitimi neces- sarij; hæredes, per sup. dicta: & auth. in successione. C. de suis & legit. hære. maximè cum vir id ius non haberet vxore defuncta sine liberis, manenti- bus alijs cōsanguineis, vt sup. deduxi:

13 Ex sup. dictis colligi videtur, quòd decisio huius. l. cōgruentius staret sub titu. vñdè vir & vx. vel in proximiori- bus de materia succedendi. Similiter ex litera & sup. dictis colligitur hanc. l. procedere ex testamento & ab inte- stato: nec enim. l. distinguit, eiusq; be- neficium parem rationem habet in v- traq; successione, nec aliquis potest le- gis beneficium auferre. l. 4. §. si quis cō- demnatus. ff. de re iudic. Bal. in authē. hoc locum, nu. 1. C. si secun. nup. mul.

14 Iuxta prædictam explicationem huius. l. colligo in eius casu seu specie, posse rectius verificari quod generali- ter post Petr. tradit Cyn. in. l. ea lege, col. 3. versicul. & ideo, C. de condict. ob caus. dicens quòd vsusfructus qui patri per filium fa. acquiritur, est irre- gularis: id enim regulariter non rectè dictū videretur, cū ea acquisitio sit ex iu- ris regula, & vi patriæ potestatis. In ca- su autē huius. l. congruentius appellabi-

ur irregularis vsusfructus, cū acquiratur contra iuris regulas, vt sup. licet dictum Cyn. indistinctè sequatur Soci. nep. conf. 124. n. 4. lib. 2.

15 Cum autē constet ex sup. deductis, decisionē huius. l. continere casum specialē, conseqtur eā stare hodie, nec correctā esse legibus posterioribus, generaliter decidentibus, vt soli descendētes ascendētibus succedāt. Idē enim iure antiquo cōstitutum erat. C. & ff. de suis & legit. hæred. l. nā & si parētibus ff. de inoffi. testa. Et tamē. l. hæc, nō obstante regula, specialiter hoc casu cū liberis admittit auum eorū, maritumq; defuncti in portionem vsusfructus: vt sic decisio hæc tam specialis, non censetur correctā. Facit quod sæpè dicūt scriben. cū gl. l. sciendū. ff. qui satisda. cog. & glo. auth. offeratur. C. de lit. cōtesta. & ita sentit Fulg. hīc. n. 5. & Cor. qui verè dicūt hāc decisionē alibi non reperiri: potuissentq; addere rarissimè haberi memoriam huius. l. in prædicto articulo successionis: hæc quoad literam. l. quæ nullibi huc vsq; ita explicata fuit.

16 Ex alijs verbis huius. l. ibi, *deteriores esse nepotibus filij non sinātur*: inferunt scribē. hīc, ad celebratissimā difficilimāq; maioratus quæstionē, quæ vulgo de filio & nepote appellatur: de qua re extant integri tractatus, iustaq; volumina, quibus aliqua non contemnenda addere potuissem ex multis quæ in scholis perlegi, & in foro in magnis causis tractavi: sed quæ ea tractatio pro rei dignitate plures chartas exigebat,

opus verò hoc in maius volumē accreuit quàm putaram, consultius duxi. eam quæstionē ad alium locum referuare. Illud tamen noto, quòd verba huius. l. non tam filium nepoti præferunt quàm ei nepotem præferendū negāt, & sic decisio magis neutralis est quā alteri parti fauēs, cōtra plures in eadē. q.

17 Ex prædictis verbis huius tex. dum probat, neminē debere filijs potiore esse, infertur ad verba Modestini, in. l. filius. 12. ff. de suis & legit. hæred. cuius litera cōmuniter ita habet, *filius patri agnatus proximus est*: & ita legitur affirmatiuè in libris emendatis ad exemplar Florentinum, vt caueas à nōnullis, quibus erroneè habet negatiuè. *s. agnatus non proximus est*. Circa quā legem lapsus videtur doctissimus Alcia. l. 3. parerg. cap. 25. qui legit *agnatus proximus non est*: vbi tamen rectè improbat literam præcedentem, *agnatus nō proximus*: putās ita cōmuniter literā haberi, cū tamen frequentior sit prima, quam verā dicimus. Contendit igitur Alcia. cum sua litera negatiua, filiū patri vel respectu patris agnatū non dici: in idq; adducit à remotis argumētū quoddā ex Plinio: adducit etiā argumētū ex. l. scripto ff. vndè lib. vbi I. C. aliud lōgè diuersū cōtinet, vt periti facilè agnoscerēt: & scribo in cōmētarij. C. de inoffi. testam.

18 Sed ex Iurecōsultis prorsus reijcienda est interpretatio Alcia. i. ex text. quē ibi adducit in fin. vbi proximiores ex agnatis sui dicuntur. Id enim nihil aliud est quā filiū patri agnatū dicere, cū filius ipse maximè suus sit, iuxta l. post

l. posthumorū. ff. de iniur. rup. 2. cōtra Alcia. vt filius patri agnatus dicatur, probat tex. in l. 1. §. sed videndū. ff. de successio. edict. quē notat Dec. in l. qui se patris, n. 23. C. vndē lib. est etiā tex. in l. Iurecōsultus. §. 1. ff. de gradib. & mihi videtur tex. apertiss. in l. pronuncia tio. 195. vers. 2. ff. de verb. sig. vbi refert verba l. 12. tab. *agnatus proximus familiā ha beto*, quæ verba magis filio congruunt. Nec erat cur filius agnatiōis caput, a gnatus non diceretur, qui etiā proximus cognatus dicitur. l. filiusfam. ff. vndē libe. Nec verū est quod Alcia. scripsit, gl. & Doct. legisse negatiuē: nā cōtrariū constat ex gl. in §. fin. Institu. de legit. agna. succes. vbi illū tex. citat secundū literam affirmatiuā, vt filius agnatus proximior dicatur: & apertē gl. in d. l. Iureconsul. §. 1. verb. sui: glo. etiā in l. 2. §. si quis ex liberis, verb. agnoscitur. ff. ad Tertul. Et secundū eādē literā affirmatiuam verē illā. l. citat Andr. Ifern. in c. 1. an agna. vel fil. n. 4. & Math. Afflic. in c. 1. §. præterea ducatus, nu. 45. de prohibi. feud. alien. lib. 3. feudo. fol. 145. col. 2. in princi. & in consti. Neapol. lib. 3. rubr. 5. n. 21. & nemine citato sine dubio asserit filium patri agnatū dici: Soci. nep. conf. 4. n. 10. lib. 2. quod olim publicē docui, anno: 1544. & ita cōtra Alcia. postea vidi Aldobrandi. in §. sunt autē, Institu. de legit. agnat. tutel. Sic etiā ex Cicer. pro Cecin. filiū agnatum patri dici, tradit Duare. lib. 1. disputa. cap. 41. Et ita securē ex Bal. & alijs, filium patri proximiorē agnatū esse tradit Boer. de-

cif. 138. ad fin.

19 Ex eisdē verbis huius. l. infert Paul. Castren. in l. Gallus. §. nūc de lege, col. fi. n. 6. ad articulū quotidianū circa bona maioratus vel emphyteusis, vel feudi, in quibus sæpe excluduntur fœminæ, vel saltem masculi eis præferuntur: vt ex verbis huius. l. confirmetur traditio multorū q̄ scribūt in his successio nibus exclusā fœmina nō esse admittē dū filiū, vel aliū ex ea descendente: & ex eisdem verbis huius. l. idē notat Alcia. nemine citās, in l. liberorū. 220. ff. de verb. sign. n. 11. quod alijs fundamētis pbat Bar. in d. l. liberorū, col. pen. n. 14. & 16. & in l. 2. §. videndū, in fi. ff. ad Tertul. Idq; receptius asserit Brun. in tracta. de statut. exclud. fœmi. 6. art. n. 89. & 12. artic. n. 235. Natam. in eod. tract. q. 2. princ. n. 38. & Cāpeg. de dot. 5. par. q. 41. Ias. in l. 2. nu. 191. C. de iur. emphyt. Corn. in l. 1. col. 3. versic. *proue*. C. de cond. inser. Dec. conf. 85. in. fi. & conf. 399. n. 8. & conf. 488. n. 2. & conf. 589. n. 6. Curt. iun. conf. 5. Cirier. de primog. li. 1. q. 23. Laurus de Pala. in tract. eiusdē statut. n. 134. Moder. in cōs. feu. conf. 2. Chas. in cōsuet. Burg. rub. 3. §. 5. n. 71. fol. mihi. 113. col. 4. & Moli. in consue. Paris. §. 16. n. 1. fol. 192. vbi asserit omnes tenere descendente ex fœmina, excludi ab eo gradu & iure, à quo fœmina ipsa excluditur. Quod etiā copiosa allegatione pbat Tiraq. de primog. q. 12. idem vult Anto. Butri. consil. 46. Hieron. Grat. consil. 4. lib. 2. Pala. seu Ioan. Lup. in rubr. §. 23. nu. 14. Paul. in l. qui exceptionem, ff. de

ff. de cōdi&. indeb. Alex. in. l. sed si hac
 §. liberos, n. 8. ff. de in ius vocan. vbi ex
 pressim arguit ex verbis huius. l. Antō.
 Rube. cons. 16. n. 13. Roma. cōsi. 40. n.
 4. Gozadi. cons. 89. & ita Bal. in. l. quo
 ties, col. 1. C. de suis & legit. hæred. vbi
 inquit, in tali descendente ex foemina,
 deficere principiū generationis, & me
 diū foeminæ esse in habile: idem Bal. in
 authen. si quas ruinas, prope fi. C. de sa
 crof. eccle. & nouissimè Hispa. Gome.
 l. 40. Tauri. n. 41. Quæ resolutio (licet
 receptissima sit) aliquas patitur diffi
 cultates, vt latè tractat Brun. doctè ve
 rò Molin. omninò videndus, vbi sup.
 tutius verò procedit quādo agitur de
 cōseruanda familia, nō enim cōserua
 retur in descendētibus ex foemina, qui
 patris familiā sequuntur, non eā à qua
 mater orta est.

Sed Pau. Alcia. & alij, nō videntur
 recte induxisse hanc. l. quæ loquitur de
 materia indifferēti, in qua est libera suc
 cessio filijs & nepotibus. In statuto au
 tē vel alia dispositiōe excludēte foemi
 nas, posset respōderi pro descēdētibus
 ex foeminis, inhabilitatem earum non
 debere descendentes masculos exclu
 dere, si alia ratio eis non noceat.

20 Sic enim qui legitimā prolē nō ha
 bet, libere relinquere potest nepoti ex
 filio naturali, cū eidē filio nō ita dona
 re nec relinquere possit, vt est tex. in. l.
 fi. C. de natur. libe. Vndè aptè limitat
 hæc. l. & datur casus in quo nepos est
 melioris cōditiōis quā filius: & limitā
 tur multa ex ijs quæ dicūt scrib. in locis
 sup. citatis. Ea autē notab. decisio. d. l.

fi. ampliatur ex gl. ibi recepta, ad nepo
 tē ex filio spurio: vt auus carens legiti
 mis liberis, possit eidē donare vel relin
 quere, si eū aliud nō impediatur nisi inca
 pacitas patris, quæ ei nō nocet: quā sen
 tentiā probat notanter Bar. in. l. Gallus
 §. quid si is. ff. de liber. & posth. & est
 recepta ex nouioribus ibi, vt per Ias. in
 1. lectu. n. 19. & n. 24. & in. 2. lectu. nu.
 10. dicit cōem idē Ias. in. l. hæreditas,
 n. 8. C. de his quib. vt indign. Alex. &
 Molin. videndus cons. 74. lib. 3. & plu
 res quos citat Couarru. desponsal. 2.
 par. cap. 8. §. 5. nu. 13. & Roderi. Xuar.
 lib. 2. ad leges regni, fol. 94.

21 Ex quibus patet regulā hoc casu ef
 se affirmatiuā in fauorē nepotis, per. d.
 l. fi. gl. & cōem sententiā: & ita cauē
 dū erit à Chas. in consuet. Burg. rub. 3.
 §. 5. n. 70. vbi inaduertenter contrariā
 regulam scribit, per eandē. l. gl. & Do
 cto. Hæc autem decisio & ampliatio
 cōfirmatur ex alia recepta ampliatio
 ne ad. l. si is qui ex bonis. ff. de vulg. &
 pupil. vbi l. C. notabiliter habet, posse
 patrē impuberi filio pupillariter substi
 tuere ad omnia bona filij eū cui ex bo
 nis proprijs nō posset vltra certā quāti
 tatē relinquere: quod Bar. & omnes ibi
 exēplificāt in filio naturali, ampliātq;
 in filio spurio, cui pater nihil omninò re
 linquere posset, quā receptū est, vt per
 Alex. & Ias. ibi, n. 3. ex glo. in auth. qb.
 mod. natural. effi. sui: ad fi. §. vlti. verb.
 participiū, in fi. Et est recepta scētētia se
 cū dū Rip. in l. Lucius, n. 3. ff. de vulg. &
 Bened. in. c. Raynuc. verb. & vxorē, n.
 690. tradit etiā Hispa. Duenhas, regu.

366.n.12.& in.2.limit.eiusdem regul.
vbi plures citat.

22° Quia in re cauendum est à multis
ex sup.citatis & alijs, qui in.q.d.l.fin.
& gl.ibi,circa auum relinquentem ne
poti ex filio naturali vel spurio,exige-
re videtur, vt nepos tunc sit legitimus,
quasi nō posset auus aliter ei relinque-
re, quod erroneum est: nepos enim cē-
setur iure extranei, vt ita ei relinqui
possit sicut extraneo eiusdem qualita-
tis. Imò facilius tunc poterit auus do-
nare vel relinquere nepoti illegitimo
ex filio spurio, quā nepoti legitimo ex
tali filio: cum enim legitimus est, erit
sub potestate patris, & ei videretur ac-
quirere rē vel vsum fructum, quod ef-
set in fraudem legis prohibentis ne pa-
ter filio spurio donet. At de nepote nō
legitimo securi sumus ne quid patri ad-
quirat deficiente patria potestate, quę
non datur nisi in procreatis ex legiti-
mis nuptijs: vt in ea re melius sēsit Bar.
in d.l.Gallus.§.quid si is.Facit tex.in.l.
quæritur.ff.de bon.liber.vbi si pater
excluditur ob sui culpam à bonis vel
successione alicuius, nō potest per obli-
quum admitti ex persona filij: ideoq;
Bar.vbi sup.& scriben.magis cōmuni-
ter resoluūt, hoc casu nō acquiri vsum
fructum patri: tradit Hispa. Xuar.in.
d.loco, & scribo in auth.excipitur, &
in authen.sequen.infr.titu.1.

3° Ex prædictis verbis huius.l.inferē
ad alios casus, in quibus filius primi gra-
dus aliquid habet speciale, quod nega-
tur nepotibus: vt in.l.iubemus.C.ad
senat.cōsul.Treb.& in alijs: per Alcia.

in.l.filij.84.& in.l.liberorū.220.ff.de
verb.signi.& apud Lusitanos est casus
in lege regia, lib.4.titu.62.§.4.vbi in
emphyteusi filius vel filia præfertur ō-
ni nepoti, etiā nato ex filio primogeni-
to: in quo variabant Docto.vt per Ti-
raq.de primoge.q.40.n.19.& n.185.
Covarru.in quæstion.practi.q.vlti.ad
fin.sed hīc multa omitto, quę facile ad-
duci possent ex varijs locis, cum addu-
ctis sup.ad finē.1.par.1.1.n.69.& sequ.

24° Ex eisdem verbis huius.l.inferēbat
Fulg.in.l.1.ad fi.sup.de cōditio.infert.
egregiā limitationē ad tex.ibi,cuius de-
cisiōe habetur, fidei cōmissum ab insti-
tuto relictu sub cōditioe, si sine liberis
decesserit, deficere, si institutus dece-
dat superstitē nepote etiā ex filia: idēq;
receptius est ex scrib.ibi, si cōditio fuis-
set per verbū, sine filijs. Id autē argutē
limitat Fulg.per hāc.l.nisi testator ha-
bēs filiā, & filios, alterū ex masculis al-
teri restituere roget, sub ea cōditione,
si sine liberis decesserit: inqt enim Ful-
go. q̄ tūc ea conditio intelligitur de li-
beris masculis tantū: vt tūc filia vel ne-
pos ex ea, vel neptis ex filio, non faciat
deficere conditionē, sed substitutus ad-
mittatur: quasi testator senserit de cō-
seruāda agnatione. Maximē ne neptis
sit melioris cōditionis quā filia: quā te-
stator habēs, eā nō substituit, preferēs
substitutiōe masculū: & ita generalius
Pau.ibi, ad fi.expressim inducēs verba
huius.l.& ita Cor.ibi, ad fi.sic etiā per
verba huius.l.id refert Soci.ī.l.cū auus
n.30.ff.de cōdi.& demōst.Dec.cōf.15.
n.5.& in conf.480.n.2.vbi etiā specifi-

cè inducit verba huius. l. & conf. 515. & conf. 545. & conf. 568. Idq; procedit v-
bicumq; substitutus filio, esset aliquis a-
gnatus, in cuius persona posset dari cō-
seruatio agnationis: vt consuluit Pau.
quem sequitur Dec. vbi sup. & in cōf.
370. Idq; vt receptū tradit Couarru.
in c. Raynaldus, in princ. n. 2. de te-
stam. & Grat. citans plures, in cōf. 54.
n. 15. lib. 2. Et notabiliter tradit Goza.
cōf. 89. vbi. n. 5. expressim etiam indu-
cit prædicta verba huius. l. Et eandem
opin. Fulgo. & Paul. probare videtur
Cepol. cōf. ciuil. 49. n. 7. & apertè Ias.
conf. 1. vol. 2. & conf. sequen. vbi plenif-
simè id defendere conatur.

25 Et memorandū est q̄ Paul. in. d. l. 26
1. illud exēplificat, cū substituitur pia
causa: & ita Ias. in. d. conf. & Curt. iun.
conf. 35. n. 6. & sic nō tantū vbi agitur
de conseruanda agnatione: imò Paul.
& plures dum arguūt ex verbis huius
l. non obscure significant, quemcūq;
substitutum tunc præferri filix vel ne-
pti instituti, etiam si in substituto ces-
set ratio agnationis, quasi sufficiat ad
colligendam mentē testatoris, ipsum
cū haberet filiam, ei prætulisse aliū in
substitutione, vt eundē præferre etiam
videatur nepti ex filio grauato, nè ma-
gis dilexisse videatur neptem quàm fi-
liā: & ita Dec. in. l. foemina. n. 98. ff. de
reg. iur. & Soci. nep. consil. 1. nu. 114.
lib. 1. quæ ratio generalis est, & non
parū vrget cōtra D. Couarru. in. d. lo-
co. Cuius tamen declaratio equior est,
& apertè eā pbat Fulg. & Corn. in. d.
l. 1. & magis cōmuniter alij sup. citati,

dū intelligunt eā opi. quando substitui-
tur filius vel agnatus in quo militet cō-
seruatio familiae: & ideò cauendum
est à Curti. iun. conf. 35. qui durè ge-
neraliter excludebat filiam, vel ne-
ptē filij instituti grauati sub ea cōditio-
ne, præferens semper substitutū etiam
extraneū, eo solo respectu, q̄ testator
habens filiam, eam nō substituit: quod
controuersum esse tradit Gozad. vbi
sup. n. 9. dicens opi. Pau. & Fulg. rece-
ptissimā, vbi substitutus talis est in quo
agnatio cōseruet. Et ita apertè distin-
guit Dec. d. conf. 370. col. 2. quem se-
quitur Couarru. vbi sup. & Grat. cōf.
68. n. 12. lib. 1.

26 Ex quo mihi suspecta est ampliatio
illa Paul. & Ias. ad causam piā, quia li-
cèt causa pia fauore digna sit, iniquum
forsan esset excludere tūc legitimā so-
bolem testatoris, licèt foemineam. Sic
enim in casu simillimo. l. cū auus, & l.
cū acutissimi, in cōditione illa subaudi-
ta, si filius grauatus sine liberis deceffe-
rit, receptū est ea iura procedere etiam
si causa pia substituta sit: & sic liberi
ipsius filij grauati, excludunt causam
piam substitutā, vt vult Bal. & Pau. in.
d. l. cū acutissimi: probat Alex. in. l. ex
facto. §. si quis rogatus, col. 4. in princ.
ff. ad Treb. Soci. in. d. l. cū auus, nu. 42.
Bened. in. c. Raynu. verb. si absq; libe-
ris, o. 1. n. 23. & seq. Et hāc dicit cōem o-
pi. Dec. cōf. 391. in fi. & Soc. ne. cōf. 125
n. 28. lib. 1. & Carol. Ruyn. dicēs cōem o-
pi. p̄ liberis contra piā causam, conf.
182. n. 8. li. 2. Quā sententiā tenuerunt
alij quos hi citant, & plures alij quos
refert

refert Tiraq. in. l. si vnquam, verb. libertis, nu. 64.

Vndè cum hæc sit verior & receptior sententia, cauendum est à Ias. in. l. generaliter. §. cum autem. 2. amplia. col. 2. C. de institut. & substitu. magis q̄; cauendum est ab eodem Ias. consil. 140. col. fin. lib. 2. cauendum etiam à Ruyn. sibi contrario, consil. 3. n. 23. eod. li. 2. licet in hoc dubitet Hispa. Xuar. in. l. quoniam in priorib. in. 1. limita. fol. 59. & variant alij citati à Tiraq. vbi sup. n. 69. Certum autem est, q̄ illa iura admittunt filiam vel neptem filij grauati, vt in. d. l. cum acutissimi, & ibi omnes.

27 Imò si mea valeret sententia, regulariter opin. Fulgo. Paul. & aliorum de quibus sup. penitus reijceretur: fragile enim est eorum præcipuum fundamentum ex verbis huius. l. quod testator grauans filium sub conditione, si sine liberis decedat, videatur intelligere de solis filijs masculis, & excludere foeminas fauore substituti, eo respectu, q̄ cū filiã haberet eam non substituit. Cū enim verba testatoris concludenter talem volūtatem non inducant, iniquū esset eius legitimam sobolem, licet foemineã, excludere: cōtra. d. l. cum acutissimi, contra verba testatoris, iuncta d. l. 1. C. de condi. insert. & regu. l. si ita scriptū. 46. ff. de lega. 2. & l. quisquis. 116. ff. de verb. signi. Maximè quando non agitur de maioratu vel bonis simili vinculo in perpetuū affectis, in quibus posset considerari conseruatio sanguinis & honoris familiaris: in alijs au-

tem simpliciter relictis absq; vinculo, non cadit ratio conseruandæ familiaris. Et consequenter tutius videtur contra omnes sup. citatos, testatoris neptem, vel nepotem ex filia, excludi non debere. Nec in ea specie est ratio quæ tā vrgeat, vt periculosè diuinando recedatur à decisiōe. d. l. 1. & d. l. cum acutissimi: nec iurisprudencia patitur, vt facilè à regula recedatur. l. diuus, ibi, *nihil facile mutandum*: ff. de in integr. restit. cum alijs per Dec. in. l. 1. ff. de regu. iur. Facit pro hac sententia, quod inq̄t Imperator in probando differentiam inter masculos & foeminam, in. l. maximum vitium. C. de liber. præter. facit etiam quod in iure habetur, nō sufficere coniecturam cū verba testatoris maximè non iuuant. l. quidam. 46. & ibi Bal. ff. de hæred. instituen. Bal. in l. vnic. n. 10. C. de his qui ant. aper. tab. extollit Ias. in. l. 3. in. 1. limita. C. de liber. præter. idem consil. 23. lib. 3. notat Dec. consil. 465. n. 8. & consil. 635. & plures per Tiraq. in. d. l. si vnquam, verb. libertis, n. 18.

Nec tanta vis erat ex illa argumentatiōe, ne videatur plus diligere neptem quàm filiam. Quis enim nouit mentem defuncti, cū variè sint hominum voluntates: l. quia poterat. ff. ad Trebel. potuit forsan testator putare satis esse filia id quod ei relinquebat, vel eam superstitem non futuram filio cui alium substitutum dedit: vel forsan filiam nō tam diligebat, vel non tam benemeritam putabat. Potuit etiam magis velle cōsulere liberis filij grauati, vt sæpè contingit:

contingit: ideoq; veriùs & æquiùs pu-
to contra omnes sup. citatos, vt neptis
ex filio vel alius legitimus descendens
eo casu faciat deficere cōditionē: nec
vllō modo excludatur ab eo cui bona
erant restituenda. Cui opinioni nihil
obstat hæc lex, quæ ad aliud longè di-
uersum obiter dixit, nepotes non de-
bere melioris esse conditionis quàm fi-
lios, nō vt indè arguatur contra æqui-
tatem & iuris rationes.

28 Ex eisdem verbis huius. l. aliud si-
mile præcedenti consuluit eleganter
Cuma. quem refert & sequitur Ias. in
l. tres fratres. n. 8. & 15. ff. de pact. idq;
sequor, licet in præcedenti articulo cō-
tra scriben. tenuerim: ibi enim iuris ra-
tionibus & evidenti æquitate nostra
fundatur opinio. At pro Cuma. in spe-
cie qua consuluit, magna est æquitas,
& sic eius opinio separanda est à tradi-
tione Pau. & Fulgo. & aliorum, quam
proximè improbauimus, licet vtrūq;
casum incautè coniungat Dec. consil.
270. nu. 5.

Ex eisdem verbis inferūt plures ex
sup. relatis. n. 19. quòd vbi excluditur
filia dotata, excludantur etiam descen-
dentes ex ea, idq; vt receptū tradit Ru-
be. consil. 16. n. 13. vbi vtitur. d. argumē-
tatione. Sed aduertendū est q; scrib. in
eo articulo loquūtur tantū de descēde-
ntibus ab ipsa filia exclusa: at hæc. l. lo-
quitur indistinctè de nepotibus respec-
tū filiorum, siue ab eis descendant si-
ue non.

29 Ex prædictis infertur ad illud quod
scripsit Pau. in. l. maritus. C. de procu-

rato. vbi tradit concessa emphyteusi a-
licui & liberis seu descendentibus per
lineam masculinam, non compræhen-
di filiam accipientis, quasi contrahen-
tes id senserint, vt exclusis ramis lineæ
fœmineæ, excludatur caput eiusdem
lineæ, fœmina enim appellatur caput,
& finis suæ familiæ. l. pronūciatio. 195.
in fin. ff. de verb. signi. Eamq; opin. se-
quitur Alex. in. l. Gallus. §. nunc de le-
ge, n. 3. & ibi Soc. n. 4. ff. de libe. & post
hu. Alex. consil. 43. lib. 3. idem Alex.
consil. 53. n. 6. lib. 6. & Curt. iun. in. l. 1. n.
21. C. vnd. vir. & vxo. idem in. l. qui se
patris, n. 77. C. vndè libe. idē in tract.
feud. 3. par. n. 28. Curt. Seni. consil. 40.
n. 12. Aymo. consil. 250. nu. 3. Soci. nep.
consil. 1. n. 117. lib. 1. & latius consil. 186.
n. 14. lib. 2. & Crot. dicens ita cōmuni-
ter teneri, in repeti. §. diui, n. 10. in fin.
& ibi Loaz. n. 67. & Paris. consil. 22. nu.
44. lib. 3. vbi eam dicit cōmuniem o-
pinionem.

Sed contra Paul. non ineptè ar-
guit Ias. ex verbis huius. l. in dict. l.
Gallus. §. nunc de lege, in. 1. lectu. nu.
14. aduertens quòd secundum opi-
nionem Paul. neptis ex filio esset me-
lioris conditionis quàm filia, contra
verba huius. l. ita etiam Ias. in dict. l.
maritus: idem in. l. 2. q. 21 n. 206. C. de
iur. emphyte. & hoc magis probare vi-
detur Soci. nep. consil. 30. nu. 49. lib. 1.
ita etiam Æmyl. Ferret. in l. vna, nu.
12. C. de manda. princip. hoc etiam ve-
rius asserit Molin. ad Alex. d. consil.
53. lib. 6. Et hæc opi. cōtra Pau. verior &
æquior. videtur, saltim quando nō su-

C. D E B O N. M A T E R.

per sunt filij masculi: ex ijs quæ notat Alex. i. l. sed si hac, §. liberos, n. 5. vers. fortasse tamen, ff. de in ius vocan. faciunt etiam quæ ex verbis huius l. in multis articulis tradunt scriben. sup. citati, ostendendo, melioris esse cõditionis liberos primi gradus: & cõtra Paul. aduerto, non valere consequentiã, vt exclusis descendentibus ex filia, eadem filia excludatur. Contrariũ enim colligitur ex sup. adductis, magisq; ex l. i. ff. de iur. immun. de qua statim nu. sequen. Aptior autẽ est argumẽtatio, vt exclusa filia excludantur descendentes ex ea, non è conuerso.

30 Ex quibus etiam infertur vtiliter ad intellectũ & materiã. i. ff. de iur. immuni. vbi Vlpia. in hæc verba habet, *personis datæ immunitates, heredibus nõ relinquuntur, sed & generis posterisq; datæ custoditæq; ad eos qui ex fœminis nati sunt, non pertinent.* Quem tex. ad contrariũ eius quod litera habet, citat Anto. Rube. conf. 16. n. 12. Decisio autẽ d. l. notabilis est, quia verba priuilegij eo casu secundũ propriã significationẽ continebant descendentes ex fœminis, vt patet ex iurib. & scriben. infra: & probat Dec. in l. fœminæ, ex n. 71. ff. de reg. iur. & latè per eum conf. 223. & multis id probat Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. n. 239. idem circa illam l. tradit Alex. conf. 160. lib. 2. Catell. Cot. i. memorab. verb. immunitates: eandem l. adducit Ias. dicens articulũ difficilẽ in l. Gallus. 2. lectu. n. 33.

Ante alia verò colligimus (quod

proximius est præcedentibus) ex verbis illius l. excludi tantum descendentes ex fœminis, non ergo filias ipsas: iuxta vulgar. regu. c. non ne, de præsumptio. & ita videt̃ inducere Alex. in l. cum quædam puella, n. 14. ff. de iurisd. omni. iud. & cum eo Felin. in. c. super eo, nu. 2. de testib. Ultra quos induco text. in l. filij. 22. §. Senatores. ff. ad municip. ibi, *Senatores & eorum filij filiaq; & ibi, item nepotes & pronepotes ex filio.* Et sic tex. non tantum filium sed & filiã admittit, eius, cui honor vel priuilegium conceditur: descendentes autem tantum ex filio, non ex filia.

Hinc autem cauebis à glos. in l. 4. ff. de iur. immunit. quæ nimis generaliter citat. d. l. 1. ad exclusionem fœminarum: cum veriùs sit ibi filias nõ excludi, licet descendentes ab eis excludatur: quod vrgenter comprobatur ex glo. recepta in. d. l. Gallus. §. nũc de lege, vbi latè scriben. Paris. consi. 23. n. 45 lib. 1. Dec. consil. 208. facit quod notanter tradit Ioa. Lup. in repet. rubr. §. 69. n. 24.

31 Circa tex. notab. in. d. l. 1. ff. de iur. immunit. multa hinc memoranda adducere volui, quia plura ex ijs, præcedentibus, nostræ l. dissimilia non sunt. In primis autem pro intellectu illius l. (cuius verba nu. præced. retulimus) aduertendũ est, qd eadem decisio. locum habebit, siue illa verba, *posteris & generi*, & similia ponantur copulatiuè in concessione, siue eorũ quodlibet separatim, ex mente scriben. vbi sup. & infr.. Eadẽ enim ratio

est in

est in singulis, sub simplicibus autem mixta continentur, secundum iuris reg. Nec mutat rerum substantiam verborum multiplicatio, l. pediculis. §. Labeo, ff. de aur. & argen. lega.

Cum autem d. l. loquatur de privilegio, etiam per verbum *generi*, patet non procedere specialiter in verbo *posteris*, & ita benè sentiunt scriben. cōmuniter: & par ratio parq; effectus est in verbis similibus, vt per Dec. cōf. 253. n. 4. & in simili idē tradit Afflic. in preclud. feudo. n. 122. cum sequen. Curt. iun. conf. 5. n. 40. latius probatur ex citatis à Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. n. 196. & 198. & 202. & in specie ad illā l. n. 239. Et ita cauēdum est ab Alberi. in d. l. 1. qui cū Petr. malè intelligebat eam. l. procedere specialiter in verbo posteris. Cauendū magis ab Alex. d. conf. 160. n. 4. lib. 2. qui idem cū Petr. assererat: & ita contra Alex. melius aduertit Dec. in d. l. fœminæ, n. 69. vers. 3. & sequē. Cauēdū etiā à Boër. in hoc errante, decis. vlti. col. 1. labitur etiā in eadē re Alberi. in l. nō solū, ff. de integ. restit. contra quos etiā stat Bar. improbens Petr. in l. quia tale, ad fin. n. 5. ff. solu. matri.

32. Cum igitur ex sup. dictis constet descēdentes ex fœminis non improprie inter liberos & posteros, cōtineri no caret difficultate decisio d. l. dū excludit descēdentes ex fœminis. Ideo Dec. in d. l. fœminæ, ex n. 65. refert aliquos intellectus qui ad eam l. assignantur, sed nullum approbare videtur, cū tādē n. 71. cōcludat,

ideò ibi excludi descēdentes ex fœmina, quia lex ita expressit: nec satis explicat idē Dec. d. conf. 223. Sed illud quærimus, cur lex ita ibi expressit? Vndè receptior intellectus est, vt de decisio illius l. ex ratione particulari specialiter procedat in privilegio immunitatis, quod censetur cōtrarium cōmuni vtilitati, cū excuset privilegiatum à muneribus publicis: ita intellexit glo. in l. si ita scriptum. 46. verb. vocabulo, in fin. ff. de lega. 2. & ibi Imol. & alij: Alberi. in d. l. 1. Bar. in l. liberorū, n. 7. ff. de verb. signi. Paul. in l. maritum, Alex. in l. quia tale ff. sol. matri. Dec. in c. nouit, n. 3. de iudi. idē Dec. consil. 32. n. 5. & conf. 468. n. 31. Rip. lib. 2. resposor. cap. 26. n. 19. plures p̄ Tiraq. d. §. 1. glo. 9. n. 240. Curt. Sen. cōf. 73. n. 4. Syluan. cōf. 4. n. 15. Couarr. in c. Raynaldus, in fine princip. Afflic. in c. 1. n. 131. de succes. feu. Curt. de feud. 3. par. n. 29. Anto. Ruben. in l. Gallus, §. quidam rectè, n. 113. Ratio autē odij in eo privilegio, colligitur ex mente scriben. ex eo, quod tunc videntur grauari alij conciuēs vel incolæ, qui ad munera publica cōpelluntur: omnis enim inequalitas inducit odium & discordiam.

Sed nō recedēdo à cōni intellectu, addēdū ei videt̄, descēdētes ex fœminis ibi excludi, nō solū quia privilegium videbatur contra publicā vtilitatē, sed etiā quia agebatur de re honorifica. Honor autē nō conseruatur, nec versari censetur nisi in posteris per lineam masculinā, in qua representatur

tur nomen & familia illius cui honor conceditur, non in descentibus ex foeminis: l. familia. 196. ff. de verbo. signi. l. liberos. ff. de senat. notat in terminis Paul. in l. 1. n. 4. C. de cōdi. insert. Et ita intelligendus est tex. in l. vacatio, 13. ff. de mune. & honorib. vbi l. C. in vacatione & immunitate alicui & liberis vel posteris cōcessa, liberos tātum admittit qui eius familiae sint: & ita satis excludit liberos diuersae familiae, quales sunt ex foeminis descendētes. Et sic d. l. vacatio, procedit ex qualitate rei seu honoris congruentis tātum familiae, non ex qualitate verbi *posteris*, vt malè scripsit Alex. d. cōf. 160. n. 4. lib. 2. quem alio fūdamēto repræhendit Dec. in d. l. foeminae, n. 69. Hoc autē addendū putauit cōmuni intellectu, d. l. 1. quia priuilegiū immunitatis non semper est contra vtilitatē publicā, vt patebit in fr. per l. vnicā C. de impon. lucrati: de scrip. & l. 1. in princ. ff. de vacat. mune. ibi, *sua equitate nititur.*

Ex quo patet secundū hanc cōmunē interpretatōnē, d. l. non procedere in beneficijs quæ diuerso iure censentur à priuilegijs: vt notāt Imol. & Paul. vbi sup. Dec. & alij in dict. locis: Alex. d. cōf. 160. lib. 2. facit doctrina Bar. in l. 1. n. 13. C. de iur. & fac. igno.

Infertur. 2. non esse cōmunem intellectū vt tex. ille procedat in ōni priuilegio, sed in eo tātū, quod Reipub. incōmodum affert: quod nō satis aduertisse Deciū comperies, si cum attē

tē legas in d. l. foeminae, n. 65. & sequen. & n. 68.

Infertur. 3. in alio priuilegio non dānofo Reipub. per eadē verba cōprehendi etiam descendentes ex foeminis, vt colligitur ex scriben. citatis ad communem intellectū: & in specie Catell. Cot. in d. verb. imunitates in. 1. limit. & Couarr. vbi sup. expressim Rip. d. loco Syluan. & Curt. seni. in d. consilijs: & ita nemine citato tradit Crot. in repet. §. diui, n. 12.

Infertur. 4. decisionem illius tex. non cōsistere in verbo *posteris*, sed ex qualitate priuilegij, cōtra Petr. & Alberi. vbi sup. n. præceden. cōtra Alex. d. consil. quem pro cōmuni intellectu ad illum tex. non benè citant Dec. & plures sup. allegati: & Catel. Cot. d. loco: & Tiraq. d. n. 240.

Infertur. 5. iam attento cōmuni intellectu, non obstare tex. illū opinioni Specul. quā probat Paul. in l. 1. n. 4. C. de condi. insert. vt in emphyteusi concessa alicui & descētibus vel posteris, veniāt etiam descendētes ex foeminis: probat Dec. in d. c. nouit, n. 3. de iudi. & Molin. ad eū, litera. E. idē Molin. in consuetud. Paris. §. 12. n. 3. Couarru. in d. c. Raynaldus, n. 13. licet contradicant plures, vt per eos & alios quos citant.

Infertur. 6. ad tex. (qui præcedentia comprobat) in l. 2. §. prætor ait, ff. qui satisda. cog. ibi, *liberos & ex foemineo sexu descendentes*: loquitur enim de iuris beneficio, omnibus cōmuni, nō de priuilegio afferēte odiū

vel inequalitatem, vt patet ex qualitate rei de qua ibi, & ex verbis tex. ibi, *hoc beneficium.*

Infertur. 7. ex d. communi intellectu, notabilis limitatio ad multa iura, quæ habent regulariter in quacunq; materia admittendum esse omne quod ex verbis concipi possit: l. Gallus. §. i. in fi l. cum lege. 26. ff. de testam. l. i. vers. prætor enim, ff. de alex. l. i. Quæ regula non obstante, cõtrarium in ea specie decidit d. l. i. speciali ratione, quæ in iure totum facit: & ita cessant quæ cõtra communem intellectum pungit Dec. in d. l. fœminæ, n. 67. Ea enim tantum respiciunt argumentationem à proprietate verborum.

Infertur. 8. ex Imol. apertè in d. l. si ita scriptum, cū glo. ibi, et ex alijs sup. citatis, ad cõmunẽ intellectum, ab eis õnibus cõstitui differentiã inter priuilegiũ & beneficium, nõ autẽ inter verba quibus beneficium cõceditur: vt caueas à Cot. in d. verb. immunitates, in. 3 limit. vbi Imol. Alex. & Dec. malè citat, deteriusq; repræhendit.

Infertur. 9. decisionẽ d. l. i. nõ minus procedere quãdo cõcessio esset per verba, & *heredibus, vel legitimis heredibus*, adhuc enim vigent rationes quæ ad communem intellectum assignantur, & alia quam addidimus: nã cum ea verba *heredibus*, tunc ponantur in materia quæ de se non est transitoria ad hæredes: per eandem. l. ibi, *heredibus non relinquuntur*, & reg. l. quia tale ff. solu. matrim. necessariò conse-

quitur vt intelligantur pro liberis seu posteris: secundum receptam dõctri. Bar. in l. Gallus, §. etiam si parente: quod referendum putauit, vt caueas à Dec. malè contradicente conf. 32. ad fin. contra quem in terminis est Bar. (si rectè intelligatur) in d. l. quia tale, ad fin. n. 5. ibi, *michi non placent*: dum reprobat declarationem Petr. & hoc veriùs tradit idem Dec. in d. conf. 223 ad fin. n. 6. vers. non obstat.

Infertur. 10. eandem l. i. attenda ratione suæ decisionis æquè procedere in priuilegio concessio per verbum *liberis*, reiecta inepta differentia verborum, quam ad eã l. sentire videtur Crot. in d. §. diui, n. 10. & ibi Loaz. n. 67. quam etiam (nemine citato) nouissimè tradebat Iacob. Curt. Burgen. li. i. coniectur. cap. 45. contra quos est ratio illius l. & mens omnium scriben. in locis sup. citatis: & apertè Paul. in l. i. n. 4. C. de cond. inser. dum æquiparant verbum *liberis*, & verbum *posteris*, & alia similia verba, vt sup. Et magis in specie est tex. in l. vacatio. 13. ff. de muner. & honor. de qua sup. Nec obstat tex. in l. fin. ff. de pollicit. vbi inter liberos nepos ex filia continetur: id enim nemo negat, vulgatissimumq; est p. l. liberorum. ff. de ver. sign. & l. i. C. de cond. inser. Quo tamen non obstante ex vi rationis benè tradit Paul. & communiter scriben. contrarium decidi in specie d. l. i. ff. de iur. immunit.

33 Sic et nõ obstat differentia inter verbum *filij*, & verbum *liberis*, quã in diuerso

casu tradit Alex. in l. sed si hac, §. li-
beros, n. 2. ff. de in ius voca. vbi sequit̃
celebré opin. Archid. in emphyteusi
pro se & filijs, nō venire filias: quā ma-
gis cōmunē dicit idē Alex. in l. quod
dicitur, n. 24. ff. de verb. oblig. Ias. in
l. 2. n. 193. C. de iur. éphyte. Ias. in l. si
quis id quod, n. 23. ff. de iurisd. omni.
iud. & cōmunē dicit Loaz. in d. §. di-
ui, n. 68. ff. de lega. 1. & plures citati à
Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. nu.
181. Zoane. de reb. quotidi. cap. 3. Sed
ea opin. iuri, rationi & equitati oninō
contraria videtur, ideoq; rest̃ us tūc
filia admittetur: vt melius voluit Sa-
lic in d. l. 2. C. de iur. emphyte. quē ibi
refert Ias. n. 194. pbatq; vrgētissimē
Molin. in cōsuetu. Paris. §. 12. n. 4. idē
ad Dec. in c. in præfeta, n. 46. litera. E
de probat. idē ad Alex. cōf. 61. lib. 1. et
hoc veris̃ putat Tiraq. vbi sup. n. 206.
Dec. in l. fœminæ, n. 180. vers. *postremo*,
ff. de reg. iur. Alcia. in l. 1. ff. de verb. 34
sign. Et benè probat D. Couarru. lib.
2. resol. cap. 18. col. 1. & Soci. nep. conf.
104. n. 7. lib. 2. Pro quibus, contra fun-
damentū Archid. & Alex. dū nimis re-
strictè accipiebāt verba cōtractus: est
mihi tex. in l. in cōventionibus. 229. ff.
de verb. signi. & ita cōtra opinionē Ar-
chid. obseruare videtur vsus generalis
eo casu filias admittens, saltim in defe-
ctū masculorū. Et ita apud Lusitanos
probat lex regia lib. 4. titu. 63. §. *esendo*:
Duram verò opinionem Archid. no-
tanter limitabat Gozad. conf. 20. ex. n.
7. Soci. nep. d. conf. Chas. in consuet.
Burg. rubr. 4. §. 2. fol. 134. col. 1.

Infertur. 11. ex communi intelle-
ctu & ratione d. l. 1. ratio & intelle-
ctus ad l. vnic. C. de impon. lucra. des-
crip. vbi priuilegiū immunitatis ex-
tenditur ad omnes descendentes eti-
am ex fœminis: circa quem tex. labo-
rat Dec in d. l. fœminæ, n. 69. Sed ex
sup. dictis ratio constabit, quia ibi a-
gitur de immunitate omnibus cōces-
sa in ijs quæ capiūt ex donatione vel
successione parentum, vt tunc cesset
dura exactio, quæ alijs acquisitioni-
bus imponebatur: & sic non erat ibi
priuilegium contra publicam utilita-
tē, nec agebatur de re quæ magis cō-
grueret sexui masculino quā fœmi-
neo. Vndē nimirum si in materia in-
differenti, vterq; sexus æquetur, secū-
dum doctrinā Panor. in c. dilecti, n.
11. de arbitr. & ita eleganter intelli-
getur d. l. vnic. de qua etiam sup. l. 1.
fol. 124. vers. infertur. 29.

Infertur. 12. ex d. l. 1. dum fœmi-
nas nō excludit, sed descēdētēs ex fœ-
minis, (vt sup. expendimus) resultare
maximum argu. pro veriori senten-
tia, contra Bar. in l. quoties. C. de pri-
uil. Scholar. vbi scripsit priuilegium
cōcessū alicui, & descēdētibus, etiā
fœminis, non dari fœminis nuptis,
quia p̃ matrimoniū trāscūt in alienā
familiā: & ita Ange. & Plate. ibi. Ro-
ma. & Ias. in l. cum quædam puella
ff. de iurisdic. omni. iud. Ias. in l. 1. in
fin. ff. de constit. princip. Hyppol. de
fideius. n. 113. & in l. vnic. n. 220. C. de
rapt. virgi. Natam, & Laurent. quos
refert Thom. Ferrar. cautel. 29. ad fi.

& ita

L. TERTIA. C. D E B O N. M A T E R.

& ita Campe. de dote. 5. par. q. 71. n. 1. Gozad. conf. 24. n. 15. Martin. Laud. de priuile. arti. 82. Curt. de feud. 3. par. n. 31. & conf. 5. n. 40. Rip. & alij in locis citatis à Tiraq. in. 1. l. cōnub. n. 34. & Syluan. conf. 1. n. 50. Idēq; nō citato Bar. probat Curt. seni. cōf. 40. n. 16. Vndē hęc opin. ex numero scribē. crebrior videtur, vt ait Soci. nep. cōf. 168. n. 57. lib. 2. Sed fūdamētū eorū omniū falsū est, vt meliūs probant alij statim citandi: & ideō priuilegiū in ea forma expressim etiā fœminis cōcessū, non debet negari nuptis: vt veriūs probat Alex. in d. l. cū quædā, n. 14. & ibi Dec. n. 6. idē Dec. in d. l. fœminæ, n. 92. & cōf. 223. col. 2. idē Dec. notabiliter in l. 1. n. 17. C. Vndē vir & vx. vbi ad idē adducit Corn. idē Dec. in c. nouit, col. 3. n. 4. de iudi. & ita cōsuluit Maria. Socini. de quo infr. refert Felin. in d. c. nouit, n. 2. idē Felin. in c. super eo, in. 2. col. 1. de testib. & Chass. in cōsue. Burg. rubr. 4. §. 1. n. 4. plures refert Tiraq. in. 1. l. cōnub. n. 37. Cott. in memorab. & nouissimē Cagnol. in d. l. cū quædā. Quorū opinionē veriorē esse non dubito, sed cōtraria, numero præualere videtur: licet Dec. in d. conf. & Cagnol. hęc magis cōmunē dicāt. Pro his autē vrgēt quæ ipsi adducūt, vrgēt forma priuilegij dū expressim fœminis & descēdētibus ab eis cōcedit, iūctā regu. l. 1. ff. ad municip. & c. si papa, de priuile. in. 6. Vrgēt magis d. l. 1. ff. de iur. īmunit. dū excludēdo descēdētes à fœminis, eas admittit indistin-

ctē, & sic etiā si nuptæ sint: quod. iuuatur ex l. cum te. C. de nupti. Vrgēt magis tex. in. l. volūtas, 4. C. de fidei cōmis. vbi filia & soror indistinctē dicūtur de familia, vt per Rip. in. §. diui. n. 2. ff. de lega. 1. Dec. cōf. 287. n. 12. post Soci. conf. 227. n. 4. lib. 2. Sed de his satis.

L. QVART. ET VLT. C. DE bon. mater. SUMMARI A.

1. Colligitur principalis conclusio ex litera huius l.
2. Tractatur illatio Bal. & probatur cōtra eū & plures. Lucrī a lege delatū cōiungi, seruandū est. eliberis prioris matrimonij.
3. In ea re explicatur l. 14. Tauri, contra plures eius commentatores.
4. Colligitur cū scriben. alia cōclusio, in viduitate representari matrimonij præcedens.
5. Tractatur illatio scriben. an vidua alēda sit ab heredibus viri? & probatur aliqua vtilia cōtra receptas traditiones, vsq; ad n. 8.
6. Tractatur opin. Paul. Castr. circa viduas, an ex stupro dotē amittāt? probaturq; qd in negativa indistincte, contra quā plures, vsq; ad n. 11.
7. Infertur ad effectū memoriæq; pristinae dignitatis, et adducūtur aliqua nō negligēda, et n. 13.
8. Impugnatur opin. Bal. & multorū, de eo qui ex culpa ab officio priuatus, illud exercet.
9. Probatur cōclusio quā Fulg. alibi colligit ex hac l. vt pater per sequētes nuptias nō amittat tūtelā liberorū, contra Ange & aliquos, & reijcitur argum. de matre ad patrem. n. 16.
10. Infertur ad traditionē Paul. Castr. probaturq; iure nouo in masculis viduis non reijci conditionem impediētem nuptias.
11. Infertur ad l. his solis, C. de reuoc. donat. & tractatur aliqua de parentibus inhonestē viuētib. & n. 19.
12. Infertur ad l. mulieri. ff. de curat. furio. pleneq; tractatur de eius intellectu, adducunturq; aliqua vtilia, vsq; ad n. 24.

L. Q V A R T A E T V L T I.

A C l. ampliat effectū acquisitionis paternæ, vt scilicet pater nō amittat vsufructum per transitū ad secundas nuptias, & hoc est quod principaliter statuit hæc l. Leonis, quā approbat Iustinian. in auth. de nupti. §. quoniam omnino. Dicit autem Imper. hic, se hoc expressisse, vt omnis ambiguitas cessaret, significās boni & prudentis esse principis, ea decidere quæ inter subditos lites afferre possūt: vt etiam inquit Imperator in l. si quis filiū C. de inoffic. testam. & in l. optimam C. de contrah. stipul.

Ex hac autē principali decisione tex. infert Bal. hic, q̄ si ex statuto vel consuetudine maritus mortua vxore lucretur partē dotis, id lucrū nō amittat, transeundo ad secundas nuptias: quod extollit Corn. hic, & Hispan. Segu. in tracta. de lucr. cōstan. matri. Hispani etiā Castil. Anton. & Fernā. Gome. in l. 14. Tauri: & Hispan. Mōtaluus lib. 3. foro leg. l. 13. ad fin. & alij vt infr. Qui omnes & plures statim citādi, communiter intelligūt voluisse Bal. q̄ tunc nō tenetur pater tale lucrū reseruare liberis prioris matrimonij, quia à lege, nō à coniuge illud habet. Sed Paul. hic intelligit Bal. vt tunc locū habeāt iura quæ statuūt vt parētes lucra reseruēt liberis prioris matrimonij: & ita Crem. notab. vlti. Quicquid autē senserit Bal. hic, illud verius & receptius dicas in ea specie, lucrū bonorū seruādū esse liberis illi

us matrimonij, cuius occasiōe cōiūx lucrū illud habuit etiā per legē vel cōsuetudinē, vt apertè notat idē Bal. in auth. ex testamēto, col. 3. n. 9. C. de secūd. nup. sequēs Doctore quēdā, cuius nomē se ignorare dicit: & hoc sequūtur Salic. Roma. Soci. Paul. et plures, vt tradit Ioa. à Garro. id receptius asserēs in d. auth. n. 83. et sequē. dicit etiā cōem Rip. in l. foeminæ n. 59. q. 22. & n. 63. q. 23. C. de secūd. nup. pbat Dec. in l. 1. eod. titu. & Ioa. Nicol. Arela. in l. generaliter, n. 49. cū sequē. C. eod. vbi etiā dicit cōem cōtra Bal. hic: & hoc magis pbat Bertran. in l. hac edictali, n. 41. eod. titu. Couarru. de spōsal. 2. par. cap. 3. §. 9. n. 7. & 8. et Alcia. lib. 1. de verb. sign. & Chaf. in cōsuet. Burg. rub. 6. §. 1. n. 3. fol. 211. qd̄ inuoluebat Pala. Ruu. i rubr. §. 50. n. 35.

3 Qua in re memoratu dignū est cōtraferē omnes cōmētatores d. l. Tauri, supra citatos, opinionē Bal. hic, nō appareri hodiē p̄ eā l. in regno Castellæ: & cōsequēter vigere p̄ liberis cōem opinionē, vt parēs teneatur eis reseruare lucrū à lege vel cōsuetudinē ei delatū in terminis, de quibus sup. Ea autē l. Tauri, nō loquitur ī lucro alteri cōiugi tm̄ delato, sed de cōmunicatiōe acquiritorū, cōstāte matrimōio, in quo par ferē ratio est p̄ vtroq; cōiuge: nec tūc p̄priē agitur de lucro, vt p̄bauī sup. in. 1. par. l. 1. n. 37. qd̄ bene sentit Couarr. vbi sup. optimeq; colligitur ex Rip. i d. l. foeminæ, d. q. 22. & 23. & ita cōponēdū est, qd̄ inuoluit Pala. i d. §. 50. n. 35. & in cōmēta. d. l. 14. Tauri.

4 Colligunt Cin. Bar. Alberi. & oēs hīc ex verbis huius. l. ibi, *sive in priori matrimonio permanere voluerit, sive nouercam filijs super induxerit: virū vel mulierē, dum ad secūdas nuptias nō trāsit, cēseri sub præcedēti matrimonio esse: & ad hoc l. hęc sæpissimè allegat, vt per Tiraq. de nobili. cap. 18. n. 9. Pau. in. l. cū quædā puella, n. 4. & ibi Alex. Ias. Dec. ff. de iurisdic. omni. iud.*

Vndè inferunt oēs, viduā potiri priuilegio honoris & fori, quod habebat viuente viro, per. l. fœminæ, in fi. ff. de senato. melius probat. l. filij. 22. vers. vi dua. ff. ad municip. notat Bar. in. l. fi. n. 2. C. de verb. sig. Feli. in. c. ex parte, col. 1. de foro cōpet. & apud Lusitanos. l. reg. lib. 2. titu. 43. ad fi. Quod tamē vltra alios elegāter limitat Roma. in. l. 1. §. si vir. ff. ad Syllan. limitāt etiā oēs vt tale priuilegiū nō detur viduæ inhonestè viuenti, per. l. his solis. C. de reuoc. dona. de qua infr. Et ita vt receptissimū tradit Alex. in. d. l. cū quædā, n. 9. Hyppo. in. l. vnic. n. 55. C. de rap. virg. & quāplures citati à Tiraq. de nobil. c. 18. n. 13. quorū numerus & authoritas nō deterruit Fulg. quin cōtradixerit, asserēs priuilegiū viduarū etiā inhonestis non denegandū: idq; sequi videtur Dec. in. d. l. cū quædā, n. 13. Ego aliquādo distinguēdū putabā inter famosam palā inhonestā, & eā quæ nō ōninò castè viuit: illa enim notoriè indigna nō sine offensiōe reipub. priuilegijs fruere tur: de hac autē cōsultius est nō ingre- re: potestq; id iuari ex doctri. gl. disti- guētis inter publicū & occultū, in. l. cū

lege, in fin. ff. de testam. quā sing. dicit Imol. ibi, & Bal. in. l. 1. col. 1. ad fi. C. de sentē. tradit Feli. in. c. testimonium, n. 16. de testib.

5 Ex eisdē verbis huius. l. inferebat ge- neraliter Ricar. viduā alēdā esse ab hæ redibus viri, sicut alēda erat à viro: ar- guitq; ex eo, qd durāte viduitate cēserē esse sub præcedēti matrimonio: & ita Cin. & Alber. hīc, & Hippol. in. l. vnic. n. 217. C. de rap. virg. quorūopi. iure & rōe destituit, regulariterq; cōtrariū di- cēdū benè pbat Bal. hīc, quē sequūtur Pau. Fulg. Cor. cōcludētes, distiguēdū esse, an vidua habeat vndè se alere pos- sit. Et sic videtur resolvere, viduā ino- pē ōni tēpore alēdā esse ab heredibus vi- ri: quod ex Cum. & Roma. sequitur Alex. in. l. diuortio, nu. 27. ff. solu. ma- tri. immemor Bal. & aliorum hīc.

6 Ego aduerto Bal. & alios hīc, nō be- ne adducere gl. i. vnic. §. exactio, sup. de reuoc. a. acti. gl. enim ibi, & in. d. l. di- uortio, verb. facti, id tm̄ tribuit viduæ inopi, itra annū seu tēpus restituēde do- tis: nō aut loquitur gl. de alio tēpore vi- duitatis, & i illi terminis resolutio gl. recepta est, sm̄ Alex. & Ias. i. d. l. diuor- tio, nu. 18. & Rebuf. in. 1. tom. ad leges Gallicas, tit. de sentē. prouis. art. 3. gl. i. n. 10. & plenè Anto. Gom. l. 50. Tauri, n. 48. notabiliter Anto. Capy. dec. 24.

7 In eadē re aduerto, qd etiā intra an- nū, nō pōt applicari quæstio gl. vbi nul- la est dos quæ restitui debeat, vt cōstat ad sensū, licet id inuoluat Aret. cōf. 98. n. 3. Benè etiā i eadē re aduertit Ias. i. d. l. diuortio, n. 18. vers. dico: oēs ferē Do-

80. in cautè in. q. gl. arguere ex verbis huius. l. Quod enim dicitur viduam cēseri sub matrimonio, nō tm̄ cōgruit primo āno, sed toto tēpori viduitatis.

8 Tandem in ea re non dubito veriū esse cōtra scribē. sup. citatos, hāredes viri non teneri alere viduam etiam in opem, extra terminos glo. vbi sup. cum nulla lex id statuatur, nec res tanti ponderis in onus & graua men hāredum leuibus argumentis est inducenda. Et mihi contra Doctor. est authoritas gl. in. d. locis, dum ea alimēta tantum tribuit viduæ intra tempus quo sibi dos non restituitur. Vnde non obscure cōtrarium vult extra eos terminos: imò & tunc cōtra cōmunem nō ineptè arguebat Ias. vbi sup. dubitauit q; Fulg. hīc. Cōtra Doct. etiā vt regulariter hāredes viri nō teneātur alere viduā, vrgēt doctrina Vlpia. in. l. 3. §. affinitates ff. de postul. & ita vsu obseruatur.

9 Ex eisdem verbis huius. l. durius inferunt alij, inter quos additio Bar. hīc, ad celebrem opin. Paul. in. l. sororem. C. de his quib. vt indig. & in. l. fideicōmissum, ad fi. C. de fideicom. vbi arg. gl. scripsit, viduam amittere dotem ex stupro, sicut amitteret ex adulterio constante matrimonio, quasi tanta sit offensio in virum defunctum: quod sequuntur quāmplures: & ita Belenzin. ad Panorm. in. c. plerumq;, & ibi Præpos. de dona. int. vir. & vxō. Felin. in. c. pastoralis, col. 3. vers. mulier, de iudic. & eisdem verbis Ias. in. l. 2. n. 6. ff. solu. matr. & Gerard. notab. 48. Hyppol. in. l. vnic. nu. 58. C. de rap. virg. & singul.

234. & 416. & conf. 13. Crot. in. §. Cato. 1. lect. n. 139. ff. de verb. oblig. & Pala. Ruu. seu Ioa. Lup. in repe. rub. §. 67. n. 6. arguens ex hac. l. & in. §. fi. eiusdē rub. n. 6. Idēq; tradit Neuizan. in sylv. nupti. lib. 2. titu. seni non est nubendū, citans Marian. Soci. Ange. Areti. & alios sequentes opi. Pauli: quā etiā sequi videtur Tiraq. de nobili. cap. 18. n. 9. & ita Montal. foro leg. titu. 2. ad fi. & cū Paul. Bernard. à Luco, in repert. Pala. verb. dos: & Anto. Gome. l. 53. Tauri, in fi. & opinione Pau. dicit cōem Bellon. in rub. C. de edend. n. 83. dicit etiā cōmunem Boër. decis. 338.

Sed contrariū melius probarūt nō pauci, imò q; vidua nunquā ex stupro dotem amittat: Alex. in. d. l. sororem: Ias. in. d. l. fideicōmissum: Dec. in. c. pastoralis, col. fi. de iudi. & in. l. cū quēdā puella, nu. 13. ff. de iurisd. omni. iud. & Molin. in cōsue. Paris. §. 30. n. 142. Mainer. & alij quos citat & sequitur Covarru. de spōsal. 2. par. cap. 7. §. 6. n. 10. Petr. Duē. reg. 12. & Rip. in. l. 2. n. 8. ff. solu. matr. & Boër. d. decis. & Chaf. in cōsue. Burg. rubr. 4. §. 6. n. 24. & Hispan. Anto. Gome. sibi cōtrarius. l. 80. Tauri, n. 70. notanter Aymo. Crauet. consil. 205. & hoc regulariter sequitur Ioa. Garro. in authē. eisdē. C. de secūd. nupt. Et Duaren. in. d. l. 2. vers. secūdus casus. ff. solu. matr. quod etiā regulariter veriū putat Alci. reg. 2. præsup. 9. n. 5. & ita iudicatū fuisse tradūt Chaf. & Boër. vbi sup. De qua re dubius est Catel. Cot. in memora. verb. mulier.

10 Hæc sentētia cōtra Pau. vrgētissimè

mō probatur ex tex. quē adducit Rip. in auth. de restit. & ea quæ par. §. fin. vbi vidua ex stupro intra annū punitur tantū in amittēdo lucro, quod habitu rā erat ex bonis viri: ergo non amittet dotē propriā, iuxta differentiā illam iuris de qua in l. si. ad fin. C. de codicil. 2. cōtra Pau. vrget reg. gl. c. si. de iure patris. nō esse nostrū legales pœnas extendere: nulla autē. l. talē pœnā contra viduas statuit, facit text. notab. in l. at si quis, versi. diuus. ff. de relig. & sumpt. fun. ibi, *nō rectē facere, pœnā tamē in eā statuit, nō esse.* 3. vrget tex. in l. si vxor. 13. versi. quāuis. ff. ad leg. Iul. de adult. ibi, *si vidua esset, impunē in eam stuprū cōmitteretur.* Et tex. in sequēti. §. diuus, eiusdē. l. ibi, *matrimonium nec spem matrimonij violare permittitur.* Pœna igitur tunc non infertur ob matrimonium finitum: & ita praxis obseruat.

11 Ex rationibus autē proximē adductis cōtra Pau. & ex litera tex. in d. auth. de restit. videtur indistinctē tenēda opinio Alex. reiecta distinctiōe quam sensit Alci. d. loco: & probauit Couarru. vbi sup. n. 11. & prius Ioa. Garro. in auth. eidem pœnis, n. 21. C. de secund. nupt. saluantes opinionē Pau. in vidua peccāte intra annū: & ita indistinctē cōtra Pau. cōcludit Anto. Gome. in d. l. 80. n. 70. ad fi. & Duenh. vbi sup. prius Ioa. Crot. in d. §. Cato, in. 2. lectu. nu. 78. Nec aliquid obstat inepta argumētatio multorū à verbis huius. l. & similibus, quæ in viduitate censent repræsentari præcedēs matrimoniū: loquuntur enim in fauorē cōiugis, nō in pœna

libus: quod fatentur Docto. ipsi, vt per Feli. i. d. c. ex parte, col. 1. in. 3. limit. de foro compet. nō aduertentes quā in hoc sibi ipsis repugnent.

Qua in re aduerto scribē. ferē ōnes in locis sup. citatis, non rectē in vidua æquasse. q. illā amittendæ dotis ob stuprū, & q. auferēdi relictū à viro, cū sit dispar ratio, ex sup. dictis. Nec etiā ex opiniōe Alex. apte excusabitur vasallus peccās cū vidua defuncti dñi, quia tūc alia est rō cōtra vasallū: de quo vlt. tra alios videndus est Ioa. à Garro. in l. 1. n. 68. & 76. C. de secund. nupt.

12 Ex eadē representatiōe matriōij, infertur ad l. si. ff. de decur. ibi, *in memoriā prioris dignitatis: vbi qui dignitatē habuit ob eius memoriā non torquetur: facit tex. in l. non parū. C. de assessō. ibi, post depositū.* de quo videndus est Din. in c. decet, de reg. iur. in. 6. tradit Dec. in l. in ōnibus causis id obseruatur, n. 18. ff. de reg. iur. Feli. in c. quæ in ecclesiarū, n. 81. de cōstit. Hippol. singul. 107. latius & melius Tiraq. de caus. limit. 15.

Effectū autē pristinæ dignitatis, ampliat notab. Guid. decis. 377. ad eū qui iussu regis dignitate priuatur: per tex. quē citat in l. eā legē. C. de excus. muner. ibi, *quādiu vixerint: intelligēdo tamē cū addit. ibi, nisi priuēt ob sordes, per ea quæ allegat: probat tex. in l. si. in fi. ff. de pœnis: & l. 1. C. vbi Senato. vel clariss. & ita sentit Felin. vbi sup.*

Eundē effectum dignitatis pristinæ ampliat Boër. decis. 246. col. pen. citās aliquos, vt pcedat etiā in cōsiliario vel simili, qui volūtariē dignitatē dimisit:

& ita

& ita eleganter intelligetur Bar. (quæ nō citat) in. l. 1. C. de aduoc. diuers. iud. vbi tex. id benè iuuat, ibi, *tēpore quietis fru- Etum præteritorum laborum consequatur.*

13 Sed. d. l. fi. & effectū pristinæ dignitatis, limita vt sup. (quādo dignitas auferitur ob demerita) Limita. 2. per Plate. in. l. 1. n. 3. C. de præpos. sacr. cubi. Limita. 3. per eundē Plate. in. l. vniuersi, per tex. ibi. C. de legatio. quæ dicit singul. idē Plate. in. d. l. eā legē, ad fi. C. de excusa. muner. cuius traditio tuta non videtur, dū limitat sup. dicta, ne procedat in officijs vel dignitatibus obtētis per suffragia: nā & in his terminis procedere videt. d. l. fi. ff. de decur. nec definit honorificū inter homines haberi, quod suffragijs seu votis conceditur: imò nec quod precibus & ambitu.

Ex prædictis inferendū videtur cōtra Pau. in. l. nec patronis, n. 2. C. de oper. libert. dū scribit, Notariū vel scribā effectū Restorē, posse cōpelli finita dignitate, ad operas quas antea locauerat: quod durū esset, & cōtra mentē d. l. fi. cū sup. adduct. vt etiā caueas ab Hippol. in. l. vnic. n. 23. vers. & faciūt. C. de rap. virg.

14 Ex eisdē infertur ad Bal. in. l. data opera, n. 74. C. qui accusa. non poss. vbi scribit eū qui nunq̄ fuit Tabellio, puniri pæna mortis, si vt Tabellio scribat: si autē aliquando Tabellio fuit, licet postea priuatus sit, mitius puniri, quia iuuatur primordio veritatis: & cum Bal. Hippol. singul. 35. & in. l. eiusdē, n. 6. ff. de sicar. vbi alios citat: & Felin. in. d. c. quæ in ecclesiarū, n. 82. Ias. in. l. sciēdū.

§. fi. n. 10. ff. qui satisd. cogan. Nicol. in. c. quoniā cōtra, fol. 45. n. 174. de pbat. solentq; in id adduci verba Papi-
nia. in. l. cū filius. 78. §. hæres. ff. de leg. a. 2. ibi, *nec in totum falsum videri, quod iuuaretur primordio veritatis.*

Sed contrariū olim legēdo docui, gaudeoq; id nūc videre apud Tiraq. in d. lib. de caus. limit. 15. ad fi. idq; cōtra prædictos sine dubio seruabitur in praxi, quia nō minor rō est cōtra eum qui ob delictū priuatus fuit, imò maior si maturè attendatur, facilius enim decipiet, magisq; nocebit is qui aliquando officiū habuit. Argumētatio autē ex. d. l. fi. ab effectū pristinæ dignitatis, retorquetur ex sup. dict. cū nō procedat in priuato ob demerita. Nec obstat verba. d. §. hæres, ibi enim durabat debitu, licet causa esset mutata, secus si omnino esset extinctū: secundū gl. & scribē. ibi, & ita tex. ille retorquetur. Facit quod cōmuniter traditur cōtra allegātes legē correctam, per tex. in. l. fi. ff. ad leg. Cornel. de fals. facilius autē posset sustineri opi. Bal. in suspēso: nō in priuato, quia tūc officiū adhuc durat, & ita in his terminis melius induceretur verba I. C. in. d. §. hæres: & quod tradit Rip. in. l. 4. §. condemnatum, n. 25. ff. de re iudic.

15 Ex principali decisiōe huius. l. colligit Fulg. in. l. iubemus, n. 6. C. ad Trebel. & ibi Corn. n. 4. patrē nō amittere tutelā filiorū, licet trāseat ad secundas nuptias: & ita Ioa. Imol. in. l. ex facto, n. 16. ff. de vulg. & pup. & Hispa. Anto. Gome. l. 40. Tauri, n. 15. Sed hæc. l.

nō probat necessariò, cū loquatur de usufructu & legitima administratiōe, quæ nō parū differt à tutela: vt tradimus in. 2. par. l. 1. sup. eod. Licet autē filijs patrē habentibus nō detur tutor regulariter, datur aliquādo si pater eos emancipet. l. si infanti. C. de iur. delib. & ibi Bar. & alij. l. pupillorū. §. si pater ff. de reb. eor. & Insti. de legi. parē. tute.

Omninò tenenda videtur cōtra Ang. in auth. de nō eligē. secūd. nubē. §. quia verò, n. 16. vbi scribit patrē manere legitimū administratōrē, quod debuit probare ex hac. l. iūcta reg. gl. & scrib. in auth. excipitur, infr. tit. sequē subdit tamē Ange. diuersum fore circa tutelā vel curam, à qua tūc patrem remouē dū putat, sicut matrē: quod nō citato Ange. scribit Chas. in consuet. Burg. rub. 6. §. 8. nu. 2. in fi. & nu. 7. & 8. fol. 224. malè citās Paul. & aliquos, qui nō de patre, sed de matre loquūtur: Et ita cauendū est à Rip. in. l. fi. q. 26. C. de re uoc. donat. vbi Ang. citat & sequitur generaliter: nec minùs cauēdū erit ab Ange. in auth. de nupt. §. si verò expectet, nu. 28.

16 Nec valet argumētatio à legib. loquētib. de matre secūdò nubēte, quia amor paternus maiori firmitate & iudicio roboratur: nō ita in fœminis quæ sæpe nouis viris nō solū res filiorū, sed etiā vitam addicunt: vt inquit tex. in. l. lex quæ tutores. C. de admin. tutor. Sic in fœmina minushonestas est pluralitas nuptiarū secūdū hominū opinione, vt ex Valer. Max. benè tradūt Bal.

& Soci. in. l. hæc conditio. ff. de condi. & demonf. Maior etiā honestas in fœminis requirit, maiorq; in illis est quæ libet macula impudicitia, secūdū gl. l. palā. ff. de rit. nupt. quā extollit Dec. in. l. fœminæ, n. 63. ff. de reg. iur. gl. etiā in. c. debitū, de bigam. quas debuit adducere Hippol. singul. 688. eas verò ornat Tiraq. in lib. de legib. cōnub. in. 1. l. n. 45. De quo alibi latius scribo.

17 Ex qua differētia masculorū & fœminarū, infertur ad traditionē Pau. in. l. si. n. 5. C. de indiēt. vidu. tollē. vbi scribit etiā hodiē in masculo reiiciendā fore conditionē impediētē secundas nuptias: quod videtur sentire Salic. in auth. cui relictū, col. 2. eod. tit. Sed cōtrariū probare videtur tex. in. d. authē. & ibi gl. & Ias. ad fi. Idq; receptiūs dicit Io. a Garro. in rub. C. de secund. nup. n. 21. Et pro hac parte cōtra Pau. videtur tex. in auth. de nupt. §. si verò vsus, vers. sed & si aliquis extraneus, iūcto. §. precedē. vers. vndē sancimus: & ita cessat dubitatio Pau. à mōte pico. in repet. §. Titia cū nuberet. n. 166. ff. de lega. 2. quod aliquādo in praxi vidi controuersum.

18 Ex eadē differētia infertur ad. l. his solis. C. de reuoc. dona. ex qua colligunt cōmuniter scrib. pænā impositā mulieri secundo nubenti, locū habere in vidua inhonestas: extollit Ang. Are. in. §. si. in fi. Instit. de legit. patro. tute. Ripa. in. l. fœminæ, n. 31. C. de secund. nupt. Pala. in rub. §. 67. n. 3. & nu. 14. Hippol. in. l. vni. n. 54. & 56. C. de rap. virg. Arelatā. in. l. generaliter, n. 20. C. de secund.

de secūd. nupt. Id autē benè probat ea. l. qua nō adducta, idē not. Panorm. in. c. vxoratus, n. 2. de conuers. cōiug. Ex quo inferūt cōer scrib. q̄ foemina inhoneſtè viuēs teneatur ſeruare liberis, vt tenetur ſecūdo nubēs: licet cōtra comunē in hoc teneat Anto. Gome. d. l. 14. Taur. n. 16. Inferunt etiā magis cōmuniter, q̄ mater impudicè viuēs, ita priuabitur tutela & cura liberorū, vt alij nubēs: glo. auth. matri & auix: & gl. auth. ſacramentū. C. quād. mul. tute. offic. probat. l. fin. ibi, pudiciā. C. eod. cuius verba expēdit Hiero. Grat. conf. 115. n. 6. lib. 1. ſed prius Pau. Caſtr. in. l. omnē, n. 2. C. ad Tertul. licet aliqui cōtradiciāt, vt per Ioa. Garro. in auth. eiſdē, n. 22. & 23. C. de ſecund. nupt.

19 Ex eadē differētia inter patrē & matrē, in ijs quæ ſpectāt ad continentia, inferitur cauendū eſſe à Rip. in. d. l. fin. q. 26. C. de reuoc. dona. dū indistinctè vtrūq; parentē æquiparat: id enim nō procedit quo ad quæſtionē morū vel pudicitia, nec quo ad tutelam & curā vt ſup. Et ita cauendū eſt à Ioa. Nicol. in. l. generaliter, n. 22. cū ſequē. C. de ſecūd. nupt. Cauendū etiā eſt ab Hiſpa. Ciſfontano. l. 15. Tauri, ad fin.

Cōtra quos vel cōtra id quod ſonāt eorū verba, puto veriùs, leges loquētes de patre tranſeunte ad ſecūdas nuptias nō habere locū in patre libidinoſo vel habente cōcubinā: ea enim extenſio ſolū reperitur in matre, per. d. l. his ſolis: & in matre tātū loquitur Roma. cōſi. 182. n. 1. & n. 3. & Soci. cōſ. 114. n. 7. li. 4. quos malè allegat Rip. d. loco: ſic

etiā Dec. cōſ. 87. n. 3. qui tandē loquuntur quoad reſeruationem faciēdam liberis prioris matrimonij ſecutiſ alijs nuptijs, ſecundū terminos. d. l. generaliter: & gl. l. foeminæ. §. illud. C. de ſecund. nupt. & ita. l. regia. lib. 4. tit. 75.

Nec obſtat argu. quod adduci poſſet ex illo vulgari, ne plus habeat luxuria quā matrimoniū. §. ſi. in auth. de reſtitu. Reſpōdeo enim eſſe rationē differētiæ quæ vrget vt magis ſuſpectus fiat pater liberis prioris matrimonij per nouas nuptias, quā ſi cōcubinā habeat, vel inhoneſtè viuat: nā in priori caſu timetur nimia dilectio ad ſecūdā vxorē, & liberos ex ea, quod ceſſat in patre incontinente: ita enim videmus improbari donationē inter legitimos coniuges, valere autē inter cōcubinarios vel alios ex illicita affectiōe. l. 3. verſ. diuus ff. de dona. int. vir. & vxo. l. donatiōes. 32. ff. de donat. ſic non valet donatio à patre in filiū ex iuſtis nuptijs: valet autē in nō legitimū, quatenus capere poſteſt, ſecundū iuris ſanctiōes, & receptam ſententiam.

20 Ex prædicta differētia maris & foeminæ, inferitur ad intellectum & materiā tex. in. l. & mulieri. ff. de curato. furio. in qua I. C. Paul. habet in hæc verba: *Et mulieri que luxurioſè viuūt bonis interdici poteſt*, gl. ibi in. 1. expoſitione intelligit de foemina libidinoſa, vt ei curator dari poſſit: & ita Cuma. ibi, Panor. Barb. Feli. Dec. in. c. paſtoralis, de iudic. Rip. in. l. is cui bonis, n. 16. ff. de verb. oblig. Ex qua interpretatiōe inferūt plures notabilē cautelā, vt legitimi hæredes
faciant

faciant curatorem dari, & bonis interdici meretrici, ne testari possit, iuxta reg. l. is cui lege. ff. de testam. Aliàs enī meretrix & libidinosa fæmina testari potest, cū id nullo iure prohibeatur, vt not. Bal. in. l. r. C. de condict. ob turp. caus. Ias. in. l. miles, nu. 17. ff. de re iud. Dec. in. l. r. n. 6. C. de secund. nupt. Alber. in. l. si quæramus. ff. de testam. idē Alberi. in. l. quivas. §. si. ff. de furt. Quā cautelā ad negandā facultatē testandi fœminæ luxuriosæ, ex. d. l. scribit Bal. in. c. cū decorē, de ætat. & qualit. Ias. in. l. 4. §. sed quod meretrici, nu. 2. ff. de condict. ob turp. caus. Ferrar. caute. 6. Dilect. de arte testan. titu. 1. cautē. 12. Segur. in. l. Imperator. ff. ad Treb. Ad di. ad Bal. in. l. ea lege, n. 20. C. de condict. ob caus.

21 Sed antequā veniā ad articulū, ob quem eā. l. adduxi, admoneo lectores (si qui forsan hæc nostra legerint) eam cautelā omninō reiiciendā fore, nec testandi facultas iure permissā ijs cauillis adimi debet: maximē cū testatēs multa sæpē disponāt quæ cōducūt ad salutē animarū. Nec verū est quod gl. Cumma. & Feli. vbi sup. dicūt, fæminā impudicā cēseri prodigā bonorū: id enim possibile est, nō necessariū, ideò nō sufficit, iuxta reg. l. nec natales. C. de probat. imò sæpē meretrices auaræ sunt, iuxta illud sacræ pagi. Ezechiel. ca. 16. *meretricibus dantur mercedes.* Cōtra iniquā illā cautelam facit etiā, quod iure videmus meretrices dissimulari, vt maiora malavitentur. c. inter opera, de spōsal. Vnde tutius est cōtra Docto. nō posse

meretrici curatorem dari, & cōsequēter nō ei negandā facultatē testandi: quod magis asserit ex veriori sensu illius. l.

22 Reiecta enim præcedēti expositiōe intelligi debet ea. l. de fæmina prodiga quæ luxuriosè viuere dicitur, cum immodicè expēdit, nec sumptibus parcit, iuxta gl. in. 2. expositi. vbi ad eā citat aliqua iura: & ita Areti. in. d. l. is cui bonis, ad fi. vbi id subtiliter colligit ex littera. d. l. Idq; magis cōprobat D. Anto. Augusti. lib. 4. emendat. cap. 11. & secuti sunt aliqui, vt per Rip. in. d. l. is cui bonis, n. 17. & Iodoc. de patroc. pupil. Sic Cicero. 1. offic. parsimoniā luxuriæ opponit: & in eo sensu sæpē utitur Quint. Curt. traditq; Spiegel. in lexic. iur. verb. *luxuria*: Quam re circa viduas prodigas vel immodicè expendētes est apud Lusitanos prudentissima constitutio lib. 4. titu. 10.

23 Ex quo infertur miserè lapsus fuisse Hispana. Segur. in. l. Imperator, ad fi. ff. ad Trebel. qui ex. d. l. scripsit, viro in continenti & libidinoso curatorem dandū: arguēs ex dictione, & quasi I. C. implicare velit, vt nō solū masculo luxurioso, sed etiā fœminæ curator detur. Sed ex præcedēti declaratione patet in d. l. nō agi de fœmina impudica, & sic nō potest ad masculū colligi, quod Segura putabat: qui tamē se excusare posset autoritate Bal. in. l. ea lege, nu. 20. C. de condict. ob caus. Rip. in. d. l. is cui bonis, n. 18. maxīe q̄ etiā si. l. ibi loqueret de fœmina libidinosa, nō valeret argum. ad masculū, ex sup. deductis.

24 Ideoq; viro incōtinēti & Venereo (ni pro

(ni prodigus sit) curator non dabitur, quod non solum veriùs, sed & receptius est ex Specul. titu. de actio. §. 1. n. 12. quem malè citabat Segur. vbi sup. & ita meliùs Alberi. & Cuma. in. d. l. Areti. in. d. l. is cui bonis, ad fin. Felin. & Dec. in. d. c. pastoralis, Pala. in. c. per vestras. §. 70. n. 23. fol. mihi. 152. secundùm Lugdunensem impræssionem: & ita Boër. cons. 1. post cõsuet. Anto. Gome. l. 14. Tauri, n. 14. Ferná. Arias. l. 13. col. 1. Ex quo etiam cauendum est à glo. in. l. si quis cum sciret. ff. de usucap. pro empt. & à glo. in. l. 1. verb. furiosis. C. de cura. furio. Nec erat omninò ociosa dictio, & in. d. l. quia in femina prodigaliter viuente dubitari poterat an ei curator daretur, quasi in casu omisso, & non sperato ob præsumptam auaritiam fæminarum. l. 4. ff. ad Velleian.

24 Et ex ijs cessat labor scrib. an. d. l. pcedat in fœmina nupta: qd̄ retèro etiã communi intellectu ad eam. l. benè negabat Ioan. Andr. quem sequitur Segur. vbi sup. idq; veriùs est, licet contradicant Barb. Felin. Dec. in. d. c. pastoralis: Rip. in. d. l. is cui bonis, nu. 20. Pala. in. c. per vestras. d. §. 70. Boër. d.

cons. quorum opin. multa afferret incommoda, essetq; contra honestatem in Repub. Nec enim matrimonia inquietari debent, vt in. l. 1. ad fin. ff. de liber. exhib. soliusq; mariti est, vxoris mores castigare. l. rei iudicata. 16. ff. sol. matrim. l. quamuis. C. ad leg. Iul. de adul. quod magis suadet ex legib. Lusitaniæ, totiusq; Hispaniæ: idq; obseruat vsus. Faciunt tradita à Ias. in. l. pleriq; ad fin. ff. de iniur. vocan. Hippol. singul. 279.

His deniq; huic legi & libro finem imponimus: lectores autè admonitos atque rogatos velim, vt in his nostris priùs summaria (quæ legibus & earũ partibus præmittuntur) attentè legãt ac expendant: comperient enim, ex ijs quæ ad rem pertinebant, non solum nihil omisum fuisse, sed etiam tot tantaq; à nobis addita, excogitata, atque ad eò discussa, vt à nemine alio hactenus ad præsentem titulum, scriptum aliquid videri possit. Quæ verò incidèrunt, plenius etiam tractauimus, vt maior inde vtilitas iuris studiosis resultaret: vt quæ ex apposita varietate, docti conijciant quid in iure præstare possimus.

F I N I S.

Deo laus & gloria.

Herricus Fernandus Olyf-

sypponenſis Diſcipulorum minimus ad
candidum lectorem.

SEMPER in ea fui ſentētia, lector cādide, ut exiſtimauerim in ope-
ribus doctiſſimorū virorum (quantumuis ſint ingenio excogitata, in-
dustria elaborata, iudicio perfecta, omnibus deniq; numeris absoluta) nō
nulla deſideranda eſſe, ab eis preſertim, qui Zoilorum ſectam animo
profitentur, & opere ſequuntur. Quod ipſum docet experimentum, ſua
det vetuſtas, & quibus mediocri lectione inſtructus ex multorū exemplis facile comperit.
Nam in dialogis diuini Platonis ordo deſideratur: Ariſtoteles totius peripateticae doctrine
facile princeps (qui ipſius Platonis, Empedoclis, Anaxagorae, Pythagorae, & ceterorum
huiusce generis durum fuit fragellum) obſcuritatis notatur, & à Galeno in multis reprehē-
ditur: Vergilius a nonnullis ingenio imbecillus, ab alijs homerici laboris compilator habe-
tur: Homerum aliquandō dormitaſſe Horatius teſtatur: Demoſthenes M. Tullio non
in omnibus placuit: hic verò à Graecis in ius vocatus, ut aliena reſtitueret, frigiditatis in ſa-
libus, & copiae puerilis fuit damnatus: T. Liuij conciones Trogus Pompeius fictionis argu-
it: non deſunt qui Plinium turbido flumini aſſimilent, quippe qui multa deguſtauerit, pau-
ca autem digeſſerit, excoxeritue: C. Saluſtius affectationis etiam in verbis abſoletis ab
Aſinio Pollione carpitur: Senecam calcem ſine arena, M. Varronem literarum porciū
compellant: eloquentiſſimus Hieronymus in episto-
lis magni Aurelij Auguſtini non ni-
hil notat. Sic etiam (ne interim profeſſionis noſtræ obliuiſcamur) Accuſatio nonnulli iu-
diciū iniquè negant: Bartoli diſtinctionum longitudinem, Alberici breuitatem, Bal-
di inconstantiam, Alexandri perplexam methodum, utriusq; Raphaelis nimiam
ſubrilitatem culpant. In alijs politioris literature incuriam, in alijs negligentiam in alle-
gandis doctoribus vitio dant: & ut uno verbo dicam, ne ipſi quidem Iureconſulti
huius notae immunes fuere. Quod ſi ijs priſcis, viris ſapientiſſimis, & fama clariffimis in-
uidia non pepercit, quanto vehementius in viuos inuehetur? Maledicorum enim in-
uidia nomina eorum, qui eadem tempeſtate florent, funditus extirpare conatur. Plato
& Xenocrates de eadem re ſcripſere, uterq; Socratem citat, alter verò alterius mentio-
nem non facit. M. Cicero ad Brutum multos oratores inſignes recenset, ſuae atatis
vix unum, aut alterum nominat. F. Quint. contemporaneos oratores ſilentio prete-
rit, & unus, quem ingenuè fatetur illud ſeculum gloria exornaiſſe, nomen ſupprimat.
Cum itaq; maior pars mortalium huiusmodi tenebris obcecata ſit, nouum non erit,
ſi aduerſus inſignem praeceptorem Pinelum, Iureconſultum clariffimum, & huius flore-
riſſimae academie tutiſſimum praſidium, vitiligatores inſurgant, atq; illi canino den-
te, quo reliqua omnia, diſcerpant. Hi enim (ut D. Hieronymus ait) Mimicis ca-

lumnijs publicè impetunt, quod priuatim libenter legunt, & quod tentare non audent, asequi autem desperant, liuidis morsibus dillacerare non cessant. Quorum orationes libenter sinimus præterfluere, modò illud apud omnes interim constet, autorem obiurgari non posse de furto alieni laboris: cum singulis debitam laudis portionem semper reddat, licet ætate, studio, & eruditione inferiores sint, secutus solennem illam Plinij sententiam, Benignum & plenum ingenii pudoris esse, fateri per quos profeceris: sicuti e contrario obnoxij animi, & infelici ingenij, deprehendi in furto malle, quam mutuum reddere, cum præsertim fors fiat ex usura: quem animi candorem in paucis reperies. Nec malè audiendum est, studiosè lector, si aliquando omnes ex antiquioribus, & recentioribus opiniones ordinatim referat, & plerasq; refuter: cum id fecerit animo beneuolo, (quo veritatem inuestigare indefessa diligentia ab ineunte ætate cepit) ut multorum opinionibus ob oculos positis (aduersus quas neruose, & modestè agit) faciliùs veritas illucescat, atq; equiora semper, & verosimiliora probentur: ne illa peruulgata Phil. Decij vox in prouerbum abeat, iuris interpretes, quasi aues, eò volare omnes, quò unus volauerit. Quapropter non miretur quis, si eum ab omnium, vel plurium opinione discedere nonnunquam videat: nec ipse mirabitur, si quis ab eius sententia deuiabit. Nulli enim mortalium inuida fortuna ita prosperè hæcenus flauit, ita affluenter indulsit, ut ab eius opinione nullus dissenserit. Quòd si aliter eueniret, quò fieri posset, ut tot variæ hominum factiones in singulis disciplinis effluxissent? Hoc unum constantè affirmare audeo, opus hoc non esse cõnumerandum inter ea, quæ plus in fronte promittunt, quam in recessu habent: nec eius autor inter eos collocandus est, quorum ingenium, quia continuo studio non excolitur, infelici lolio, steriliq; auena premitur, atq; hebescit. Nec cum ijs accusandus est, qui adeo tenaciter aliorum vestigijs inhereant, ut si aliena ab eorum operibus separentur, charta alba, & absq; literis remaneat, & Aesopice cornici simillina: nec ex aduerso cum his increpandus, qui tantum destruere instituunt, quæ ab alijs constructa sunt: nec ijs similis est, qui omnia ad humanitatis studia deflectunt, lurreconsultis verò non equè magno adiumento sunt: utpotè qui etiam ab adolescentia, iudicij maturitate, ingenij dexteritate, memorie tenacitate præditus circiter triginta annos Iuri cæsareo assidua lectione totus insudauerit: quorum decem honesto honorario, iussu inuictissimi, atq; clementissimi regis Ioannis. 3. (cuius anima perpetua gloria iure fruitur) ius civile non disertè minus, ac loculenter in hac inclyta academia mirabili auditorum applausu, & frequentia interpretatus est: cuius singulari doctrina (tanquàm ex equo Troiano) plures euasere perdocti, qui legali schola non paruo adiumento fuerunt: quo transacto decennio aduocationis munere apud summum regni prætorium (vult enim & hanc literarum aleam experiri) tam feliciter functus est, ut veteres togatos in signes vel æquaret, vel vinceret: ea illi erat in consulendo maturitas, in suscipiendis causis alacritas, in pertractandis sinceritas, in ipsa veritate tutanda grauitas, & constantia: quæ omnia cum comperta haberet Prudentissimus Rex huic academiae institutor, & protector, summumq; desiderium totius scholæ de reditu insignis Pineli in diè auribus acciperet, eum huc reuocandum statuit: quod factu facile non erat, sed

Rex

Rex præstantissimus merita Pineli, vota quæ academia expendens, eum in collegium senatorum supremi prætorij dignè cooptatum honorifico stipendio redire coegit: ut iuris Cæsarei facultati plenè consultum esset. In academiam verò reuersus biennio iam difficilissima iurisconsultorum responsa profunda eruditione illustrat: legum vim ac potestatem mirabiliter enucleat. Adsunt in eius frequentissimo auditorio multi docti ac ingeniosi iuuenes, qui diligenti cura, ingenti silentio, debita reuerentia pendent ab ore viri: quorum utilitati ut magis consuleret, posteritatemque demereretur, tum ne diutius crebras amicorum flagitationes procrastinaretur, opus hoc subtilitate, & utilitate cumulatissimum typis mandauit, quod nunc in grauiori etate senectuti proxima, post diuturnum iuris studium, longumque causarum exercitium, commodius præstare existimauit. Quæ partes si in multis scriptoribus nostræ etatis non desiderarentur, communis querimonia cessaret: nec ampliùs quereremus cur hodiè paucissimis datur, quæ antiquis fuit scribendi felicitas, modò naturæ auaritiâ, modò planetarum inuidiam, modo Mæcenatum penuriam causantes: cum tamen hæc omnia à pristino statu non defecerint: eadem enim est naturæ vis, & fortasse perfectior, ydem planetarum influxus, eadem fermè principum erga doctos munificentia. Culpa igitur scriptorum est, partim quia volunt una die, una hora sibi & alijs esse, & videri poeta, oratores, philosophi, theologo, ac iuris utriusque consulti: cum tamen natura nostra quasi vis quoddam sic angustioris orificij: in quod si aliquid infusum velis, gutta tunc illud, & per interualla distillari oporteat. Quò fit, ut apud veteres singuli dii singularum verum virtute contenti aliorum vsui se non immiscuerint. Partim verò, quia à principio proprium defraudantes genium, vires suas æqua lance non examinant, nec insitam à natura aptitudinem circa scientiarum electionem sequuntur: quod si fieret, quæ Platonis opinio est, in sua arte scientissimus quisque euaderet. Si igitur, doctissime lector, fructuosum hoc opus accuratè euolueris, plurimos, difficilesque legum sensus verissimè enucleatos percipies, scribentium nodos solues, eorum lapsus emendabis, tam rara est in hoc libro eruditio, tantaque perspicuitas: quàm plurima hæc noua, scholastica, & forensi utilitati coniunctissima tibi occurrent, quæ decies repetita placebunt. Tractantur verò omnia arguta inuentione, sententiarum grauitate, argumentorum abundantia, mira facilitate, stylo mediocri, ut magis ob fidem opus commendetur. Norunt enim periti, quanti intersit proprijs, atque consuetis artis verbis res tractari. Lectores autem admoneo, in parte libri nonnulla esse mendosa loca Typographorum inscitia: quæ tamen doctos circa rerum substantiam parum remorabuntur. Illud vero iuris studiosis polliceor, si opus hoc beneuolè exceperint, multo aliora penes autorem manere, quæ propediem edi poterunt. Distius fortasse quàm decebat immeritati sumus, sed quando is, qui primum aliquid in publicum mittit, multorum censuram subire cogitur, longiori epistola nobis utendum fuit: præsertim cum ea cura ab eximio præceptore mihi mandata fuerit, cuius suauis familiaritate, consiliorum sanita-

re, morum honestate, variarumq; rerum cognitione utinam diutius frui
liceret: abesse enim nos non sine marore cogit vite ratio. Quod si
excusationem non acceperis in tediij compensationem dupli-
cem indicem accipe: alterum elementarium de rebus
insignioribus: alterum de varijs iuris locis,
que in libro explicantur. Quod
intuam gratiam candidè
lector diligenter per-
fecimus. Vale
et fruire.

Index.

A.

- Actiones inter bona cōnumerantur,* fol. 1. & sequen.
- Actiones constituunt tertiam speciem bonorum,* fol. 4. col. 2. n. 24. & fol. 7. col. 3. n. 33. & sequen.
- Accusatus de crimine, propter quod bona fisco sunt applicanda, an sit cogendus inuentarium conficere,* fol. 13. col. 3. n. 24.
- Aduentitia bona an prorsus acquirerentur patri ante Iustiniani constitutionem,* fol. 30. col. 3. n. 9. cum sequen.
- Aduocatorum salarium an maius esse debeat in causis criminalibus,* fol. 124. col. 1. vers. infertur. 28.
- Agens actione reali, ac nominās se proprietarium, an obtinebit, si probet utile dominium,* fol. 49. col. 3. n. 8. & quid si probet usumfructum, fol. 51. col. 4. n. 18.
- Alienationis verbum quæ contineat,* fol. 87. col. 1. n. 18.
- Alienatione prohibita, an prohibeatur usucapio,* fol. 167. col. 1. ex n. 25.
- Alienatio rei ecclesie vel minoris absq̄ solennitate, an valeat,* fol. 90. col. 4. n. 31. cum sequen.
- Arbitrator, cui causa committitur dirimenda ex equitate, citra iuris rigore, an possit reijcere exceptionem prescriptionis,* fol. 172. col. 3. vers. infertur.

B.

Bonorum significatio, fol. 1. col. 1. & mul

tis sequen.

- Bonis publicatis an veniant iura & actiones,* fol. 1. n. 3. & fol. 5. col. 4. n. 26.
- Bona cum pronomine, mea, aut adiectiuo, omnia,* fol. 2. col. 2. n. 7.
- Bonorum appellatione cum adiectione loci, an contineantur iura & actiones,* fol. 2. col. 4. n. 10. & sequen.
- Bonorum appellatione an contineantur bona Emphyteutica,* fol. 3. col. 3. ex n. 19. vsq̄ ad n. 24.
- Bonorum mobilium & immobilium appellatione non comprehendi iura & actiones,* fol. 5. col. 4. n. 25. vers. hinc infertur.
- Bonorum relictum, an comprehendat venalia,* fol. 8. col. 3. n. 38.
- Bona materna an ante Iustinianum acquirerentur filiis,* fol. 32. col. 4. n. 19. cum sequen. per, 13. col.
- Bona immobilia inundationi subiecta an possint vendi à patre legitimo administratore, & quid in tutore & curatore minoris,* fol. 89. col. 4. n. 27. & sequen.
- Bona relictæ familie an possint locari ad longum tēpus, vel in Emphyteusim concedi,* fol. 127. col. 4. n. 65.

C.

Cautio an dicatur de substantia ususfructus earum rerum, quæ usu consumuntur, fol. 28. col. 4. n. 78. vers. qua doctrina: & inde vsq̄ ad finem. 2. par. quo modo præstanda sit.

Cc ij

Co-

Index.

Colonus ad quæ onera teneatur, fol. 70.
col. 3. n. 72. per totum, maxime ex vers.
10. ampl. per. 20. col.

Collecta quid differat à tributis seu oneribus realibus, fol. 72. col. 1. vers. ideo non est.

Colonus fisci vel reipub. an possit expelli à successore particulari, fol. 131. col. 3. vers. infertur. 10. et sequen. n. 68.

Conditio impediens nuptias an hodie tollatur in masculis viduis, fol. 199. col. 2. n. 17.

Conditio, si sine liberis, de quibus intelligatur. fol. 192. col. 1. et sequen.

Conducens ad longum tempus an acquirat dominium, fol. 129. col. 1. in princ. n. 66. et sequen.

Confessio facta à possessore maioratus an præiudicet successori, fol. 106. col. 2. vers. 9. limit. ante n. 51.

D.

Decretum an sit necessarium in alienanda pecunia minoris, fol. 156. col. 4. n. 43.

Denunciatio extra iudicialis an inducat malam fidem, fol. 164. col. 2. n. 14.

Detinenti ex iusta causa, an detur remedium possessorium, fol. 96. col. 4. vers. tandem. n. 40. ad finem.

Dignitates non diuidi inter plures sani-

us esse, fol. 86. col. 4. n. 17.

Dominium ex præscriptione et usurpatione, quale acquiratur, fol. 170. col. 1. et sequen.

Dominium quid sit, et unde dicatur, fol. 47. col. 4. ex n. 1.

Dominium et proprietas quomodo differunt, fol. 49. col. 1. n. 6.

Dominium alicuius rei an possit esse apud duos, fol. 84. col. 4. n. 10. cum sequen. per. 20. col.

Donationem factam à rege de bonis Coronæ, uni tantum proximiori descendenti competere, fol. 87. col. 1. n. 17. ad finem.

Donatio remuneratoria an possit fieri, et quo modo, fol. 115. col. 3. n. 59. cum sequen. per. 41. col.

Donatio facta negociorum gestori pro ipsis negocijs gestis, magis compensatio dicenda est, fol. 120. col. 4. n. 62. in princ.

Donatio facta ab Episcopo vel monasterio pro seruitijs et operis sibi factis, magis compensatio est, fol. 120. col. 4. n. 62. vers. infertur. 3.

Donatio remuneratoria non valet inter coniuges, fol. 121. col. 3. vers. infertur. 9. Nec valebit inter patrem et filium, ibidem vers. infertur. 11. et multa similia reperies per colu. sequen.

Donatio principis ob bene merita an reuocari possit ex causa, fol. 122. col. 2. vers. infertur. 16.

Donationem factam à filio tempore emã

Index.

- emancipationis insinuandam esse,
fol. 123. col. 1. vers. infertur. 19.
Dos an sit censenda causa lucrativa,
fol. 124. col. 4. vers. infertur. 31.
Dos ob ingratitudinem secutā an reuoca-
ri possit, fol. 125. col. 1. vers. infertur. 32.
E.
Ecclesiastica res alienata sine iuris so-
lennitate, an possit suscipi, fol. 167.
1. vers. ex quibus anten. 25.
Emphyteuta an expelli possit ob deteri-
orationem rerū, fol. 36. col. 1. vers. idē.
Emphyteuta an possit cedere arbores
frugiferas, fol. 63. col. 1. vers. idem in
Emphyt. n. 61.
Emphyteuticæ rei tributa quis soluere te-
neatur, fol. 69. col. 3. n. 71.
Emphyteuta non nominante, de iure
regni venit emphyteusis ad here-
des venientes ab intestato, fol. 187. n. 11.
Emphyteusis pro se & filijs, an filias cō-
prehendat, fol. 195. col. 3.
Emphyteusis pro se & legitimis heredi-
bus, fol. 186. col. 3. & sequen.
Emphyteusis pro se & suis heredibus.
fol. 187. col. 2.
Emphyteusis p se & posteris, an cōprehē-
dat venientes ex feminis, fol. 194. col. 4.
Emphyteusis pro successoribus suscepta,
an ad particulares successores perti-
neat, fol. 187. n. 13.
Expense factæ in exigenda dote, quæ da-
ta est in nominibus debitorum, an mi-
nuant dotem, vel marito sint satisfa-
cienda, fol. 78. col. 3. n. 70.

F

Feudum concessum pro se & heredibus
an dicatur hereditarium, fol. 148. col.

4. vers. maior.

Feudum concessum pro se & heredibus
masculis, vel ex corpore suo descen-
dentibus, an sit hereditarium, fol.
149. col. 2. n. 88. & an in talibus he-
redibus requiratur suitas, n. 90. v-
bi multe illationes notabiles ponuntur.

Feudi antiqui concessio, in qua vocan-
tur descendentes & agnati, adiecto
verbo, heredibus, an requirat, quod
successor sit immediatè heres ultimi
possessoris, fol. 151. col. 2. n. 91. vers. ad
predicta, & n sequen. vbi latissimè.

Feudi alienatio facta cum consensu
domini, an possit reuocari à successo-
re, fol. 155. col. 1. n. 97. & sequen.

Feudatarius, qui impetrauit à Domi-
no Solam alienandi facultatem, an
possit ius hypotecæ, vel pactum re-
uenditionis aliudue simile feudi alie-
nationi adijcere, fol. 110. col. 1. vers.
infertur. 17.

Feudatarius an possit constituere serui-
tutem, fol. 132. col. 4. ex. n. 70

Feudum hereditarium, quid differat
à feudo ex pacto & providentia, fol.
147. col. 2. n. 84. per totum, & sequen.
vbi latè & eleganter inueniens, qui-
bus formulis vtrumq; concipiatur.

Fæmna exclusa excludi descendentes
ex ea, fol. 190. n. 19.

Filius an possit repudiata hereditate
reimere emphyteusim & feudum ex
pacto & providentia, fol. 147. col. 4.
ad finem, n. 85. vbi latè.

Filium esse in sacris paternis quid sit, &
cur ita dicatur remissivè, fol. 15. col.
1. n. 4.

Index.

Filius illegitimus melioris esse conditionis in acquirendo, quam legitimus, fol. 15. col. 4. n. 8.

Filij Gallorum in potestate constituti non acquirunt parentibus remissive, fol. 16. col. 2. in princ.

Filij an possint Galli substituere, fol. 16. col. 2. n. 10.

Filius acquirit patri: quae regula ponitur fol. 30. col. 3. n. 9. & 22. ampliationibus ornatur per totam. 1. partem.

Filius legitimatus an acquirat patri, fol. 42. n. 59.

Filius administrator bonorum patris, tenetur rationem reddere administrationi, fol. 55. col. 3. n. 39.

Filius an teneatur stare locationi à patre factae de rebus adventitij, fol. 125. col. 4. n. 63.

Filius an admittatur ad irritandam alienationem adventitiorum à patre factam, fol. 135. col. 4. n. 74.

Filius an possit cogere patrem dissipatorem, ut aliqua bona separet pro ipsius alimentis & legitima, fol. 136. col. 2. n. 75. per. 8. col.

Filius an vivo patre agere possit ut declaretur ad se spectare successionem maioratus, fol. 138. col. 4. n. 78.

Filius heres patris an possit rescindere alienationem factam ab eodem patre, fol. 139. col. 4. ex n. 79. per multas col. ubi multa habet notabilia, in unaquaque facti specie tam maioratus, quam feudi & c. et.

Filia an sit preferenda nepoti in emphyteusi, fol. 45. col. 2. n. 69.

H.

Heres non admittitur contra factum defuncti, fol. 142. col. 4. ex n. 81. ubi ponuntur. 7. ampliation. huius reg. &

14. limitation. & nonnullae illationes.

Heres alienatis rem feudalem an possit contrauenire, fol. 151. col. 3. n. 91. cū sequē. et in successore maioratus fol. 156. ex n. 99.

Hereditas iusta, et legitima qualiter intelligatur in omni dispositione, fol. 185. & preced.

Hereditas testamentaria quo modo dicitur, fol. 186. & preced.

Heredes sui aliquando pro quibuscūq; etiam extraneis accipiuntur, fol. 187. col. 2.

I.

Iura constituunt tertiā speciem bonorum, fol. 4. col. 2. n. 24. & fol. 7. col. 3. n. 33.

Ius liberorum, quid significet, fol. 17. col. 1.

Ius Digestorum an omnino sit antiquius iure codicis, fol. 38. col. 2. n. 33.

Ius canonicum circa prescriptionē cū mala fide, observandum in foro seculari, fol. 163. col. 2. n. 11. & 12.

Impubes an sit citandus, fol. 67. col. 2. vers. cauendum etiam. n. 67.

Imperia per unum tantum gubernari, commodius esse, fol. 86. col. 3. n. 16.

Inventarium ad quid proficit, fol. 143. col. 3. vers. ampl. 7.

Inventarium facere an compellatur usufructuarius, fol. 52. col. 4.

Inventarium an compellatur facere pater legitimus administrator, fol. 52. col. 3. & fol. 53. col. 1. & fol. 162. col. 3.

Inventariū aut descriptio bonorū an fiat contra accusatū, fol. 53. col. 3. & sequē.

L.

Legatū & usufructus quid differat à legato

Index.

gato fructuū, fol. 50. col. 3. n. 11. ¶ 12.
Liberi & posterī equiparantur, fol. 195.
col. 2.
Locatio ad longum tempus quæ dicatur,
fol. 126. col. 1. n. 63. vers. ante aliam.
Locatio ultra legitimū tēpus facta, an
saltē intra tempus licitū sustineatur,
fol. 128. col. 2. n. 65. vers. qua in re.
Locatio od longū tēpus quid differat à loca
tione ad modicū tēpus, fol. 128. col. 3.
n. 66. per totum.
Lucrum à lege vel consuetudine delatū
parenti, an sit reservandū liberis prio
ris matrimonij, fol. 196. col. 3. ¶ 4.
M.
Maioratus expensas quis solvere tenea
tur, fol. 69. col. 3. n. 71.
Maioratus possessores an dicantur domi
ni, fol. 49. col. 1. n. 5.
Maioratus possessor an possit constitue
re usufructum ad suam vitam,
fol. 134. col. 3. vers. ex eisdē ante. n. 72.
Maioratus possessor an possit eius bona
alienare causa dotandi filiam, fol.
158. col. 4. n. 102.
Maioratus bona an possint usucapi, fol.
166. col. 3. n. 23. ¶ sequen. ¶ fol. 176.
col. 2. n. 49. cum multis sequen.
Maioratus possessor an in longum tem
pus locare, vel in emphyteusim dare
possit, fol. 127. col. 4. ¶ sequen.
Maioratus possessor an possit transigere,
fol. 106. col. 1. ¶ sequen.
Maioratus successor, & heres preceden
tis possessoris, an renocare possit quæ a
alienata fuerūt, fol. 156. col. 2. ¶ sequen.
Maioratum sperans an agere possit ut
saltim uno possessore sua declaretur
spes, fol. 138. col. 4. ¶ sequen.

Maioratus re aliqua usucapere contra
unum, an usucapio noceat successo
ri, fol. 176. col. 2. ¶ fol. sequen.
Maioratus secundū usū hispania differt
in multis, à relicto familie de quo loqu
untur Iureconsulti, fol. 158. col. 2. Reli
qua uide in uerb. feudū & uerb. filius.
Mala fides quomodo probari possit, fol.
164. col. 2. n. 14.
Maritus an dicatur dominus bonorum
dotaliū fol. 85. n. 12. per. 7. col.
Mater non potest vendicare filium, fol.
14. col. 4. ¶ sequen.
Mater nō potest uedere filium, fol. 18.
col. 4. n. 20.
Mater tutrix filiorū nō relinquitur ab one
ribus tutorum, fol. 54. n. 28. col. 1.
Minor an possit dōare tutoris, curatoris
uē auctoritate, fol. 113. col. 2. n. 56. per
7. col.
Mulieri impudice an possit curator dari
& an impediatur testari, fol. 200.
Mulier inupta libidinis causa nō dāda
curator est, fol. 200. ad finem.
N.
Nepos an ueniat appellatione filiorum
fol. 45. col. 2. ¶ sequen.
Nepoti ex filio illegitimo an relinqui po
ssit fol. 191. col. 2. ¶ sequen.
O.
Obligatio generalis, & uniuersalis an di
fferat, cōtra plures fol. 13. col. 3. et sequē.
Obligatio generali an comprehendan
tur uenalia, fol. 11. col. 4.
Obligatio an dicatur aliēatio, fol. 87. col. 3.
Obligatio in criminalibus à lege est, nō ex
consensu delinquentis, fol. 168. col. 1.
Obligatio antidotalis quanti sit effec
tus, fol. 1. 6. cum sequen.

P.

Pactum

Index.

Pactum de reuendendo appositum à patre in emptione rei ipsius filij, quid operetur, fol. 106. col. 3. n. 51.

Pactum resolutorium potest apponi à tutore, curatore, vel legitimo administratore, fol. 109. col. 2. vers. 6. inferitur.

Pactum reemendi vel reuendendi an possit apponi ab ecclesia vel minore fol. 110. n. 53. et fol. 109. vers. inferitur. s.

Patria potestas an competat solis Romanis, fol. 15. col. 4. n. 9.

Patris potestas in filium quanta fol. 18. col. 1. n. 17. & sequen.

Pater potest occidere filiam adulteram, fol. 18. col. 3. n. 29.

Pater potest vendere filium, fol. 18. col. 4. n. 20. cum sequen. per. 9. col.

Pater potest permutare filium, fol. 19. col. 3. n. 25.

Pater potest castigare filium, & qualiter, fol. 21. col. 1. n. 30.

Pater an amittat ususfructum si filius ingrediatur monasterium, fol. 41. col. 4. n. 45. & quid si pater ingrediatur monasterium? fol. 41. col. 1. n. 47.

Pater an possit cogere filium, ut cum eo habitet, fol. 42. col. 2. n. 53. cū sequē.

Patri furioso an acquirat filius, fol. 43. col. 2. n. 60. cum sequen.

Pater bene à doctor. dicitur legitimus administrator, fol. 51. col. 2. n. 15.

Pater usufructuarius in quo differat ab alijs fructuarijs, fol. 51. col. 3. n. 16. cum sequen.

Pater usufructuarius an teneatur satis dare, fol. 52. col. 3. n. 20.

Pater usufructuarius an teneatur inuentarium cōficere. fol. 52. col. 3. n. 21.

Pater tutor filiorum emancipatorum teneatur ad omnia, quæ extraneus, fol. 54. col. 1. n. 27.

Pater dolose administrā bona filij teneatur rationem reddere, fol. 54. col. 4. n. 33. & sequen.

Pater quomodo possit agere pro aduentitijs, fol. 64. col. 3. ex n. 64. cum sequen. & an ei sit necessarius filij consensus, fol. 65. col. 2. n. 66.

Pater an ex fructibus aduentitiarū filij, litis expēsas sit facturus, fol. 67. n. 68.

Pater potest filio stipulari & acquirere, fol. 75. col. 3. n. 73.

Patrem legitimum administratorem non posse alienare aduentitia filiorū, fol. 87. col. 2. ex n. 18.

Patre alienante bona aduentitia, an censeatur alienasse ususfructum, quem in eis habet, fol. 92. col. 2. n. 37.

Pater an possit compromittere vel transigere de aduentitijs, fol. 99. col. 3. n. 44. per. 7. col.

Pater an possit exercere actiones in iudicio nomīe filij, nō suo, fol. 101. col. 2. n. 47.

Pater an possit tradere rem filij emptam cū pacto reuendēdi, fol. 106. col. 3. n. 51.

Pater legitimus administrator si nobilis sit, an possit donare de rebus minoris, fol. 113. col. 2. n. 56. cū sequē. per. 7. col.

Pater legitimus administrator an possit alienare in eū. à quo filius eam habuerit, fol. 114. col. 4. n. 58.

Pater an possit donare de bonis aduentitijs causa remunerādi, fol. 115. col. 3. n. 59. cum sequen. per. 41. col.

Pater an possit locare bona aduentitia filij, fol. 125. col. 4. n. 63. & sequen.

Index.

Pater an possit constituere seruitutem
in bonis filij aduentitijs, fol. 132. col. 3.
n. 69.

Pater an possit vendicare rem ab eo, in
quem filius alienauit, fol. 135. col. 1. n.
73. cum sequen.

Pater dissipator bonorum an possit cogi,
ut ex eius bonis aliqua separentur
pro alimentis & legitima filij, fol.
136. col. 2. n. 75.

Pater non potest dotare filiam ex bonis
aduentitijs, fol. 138. col. 3. n. 101.

Pater an possit repudiare hereditatem
filio delatam, legatumue relictum,
fol. 159. col. 2. vers. alia ampl.

Pater an possit remittere iniuriam fac-
tam filio, fol. 160. col. 2. n. 105.

Patria potestas cur inestimabilis dicitur,
fol. 29. col. 2. n. 3.

Patronus an possit reuocare alienata per
libertum ex causa onerosa, fol. 136. col.
4. n. 76. per. 8. col.

Pecunia an sit de rebus, quae seruando ser-
uari non possunt, fol. 16. col. 2. n.
42.

Pecunia cambijs destinata, nihilominus
res mobilis dicitur, fol. 17. col. 2. n.
44.

Pecunia continetur appellatione mobili-
um rerum, vel immobilium, fol. 57.
col. 1. n. 45. cum sequen.

Prescriptio 30. annorum ante Iustin. fu-
it introducta, fol. 162. col. 1. n. 3.

Prescriptio cum mala fide quomodo no-
ceat etiam in foro seculari, fol. 163. col.
2. n. 11. cum sequen.

Prescriptio longissimi temporis an ad-
mittatur, obstante clausula decreti
irritantis, fol. 165. col. 4. n. 18. & se-
quen.

Prescriptio temporis longissimi an locū
habeat in rebus subiectis restitutioni,
fol. 166. col. 3. n. 22. & 26. & 35.

Prescriptio an habeat locum in bonis ma-
ioratus, fol. 166. col. 3. n. 23. & sequen.

Prescriptio ordinaria an sufficiat
contra filium, postquam exie-
rit à patria potestate, fol. 169. col. 2. n.
34. & sequen.

Prescriptio 40. annorum de iure ci-
uili sufficiebat etiam contra eccle-
siam Romanam, fol. 179. per. ta-
tum.

Prescriptio non currit non valenti age-
re, fol. 172. col. 4. n. 42. & sequen. per
multas ampliationes.

Prescriptio longissima cur requiratur
in auth. nisi tricennale, fol. 162. col. 1.
n. 4.

Priuegium alicui & liberis, vel po-
steris, vel generi concessum an com-
prehendat feminas & descendentes
ex feminis, latissime fol. 194. & se-
quen.

Pontificatum vel papatum apud v-
num esse debere, fol. 86. col. 4. n. 18. ad
finem.

Posthumus an & quando dicatur su-
us haeres, fol. 23. col. 2. cum. 3. se-
quen.

R

Rei

Index.

Rei appellatione quid comprehendatur,
fol. 2. n. 5. & seq.

Rerum appellatione cum relatione ad
locum, an veniant iura & actiones,
fol. 2. col. 4. n. 10.

Regna per unum tantum gubernari
utilius esse, fol. 86. col. 3. n. 16. & 17.

Restitutio an detur contra usucapio-
nem vel prescriptionem, latissime
fol. 181. ex n. 58. cum sequent.

S.

Sacra paterna cur sic dicta pro patria
potestate, fol. 15. col. 1. n. 4.

Sententia lata contra possessorem maio-
ratus vel aliorum bonorum, quae re-
stitutioni sunt subiecta, an noceat
successori, fol. 102. col. 1. n. 48. & per.
19. col.

Suitas non datur sine patria potestate,
fol. 21. col. 4. n. 36.

Suus heres an usucapere possit pro here-
de, fol. 24. col. 2. in fine cum. 10. col.
sequen.

Successor particularis fisci vel ecclesiae
non potest expellere colonum etiam
modici temporis, cuius rei ratione ha-
bes fol. 131. col. 3. vers. infertur. 10.

Statuto vel lege, ut acquisita ex
causa onerosa communia fiant inter
coniuges, an sit communicanda dona-
tio remuneratoria, fol. 123. col. 2.
vers. infertur. 23.

T.

Transactio facta à possessore maiora-
tus annoceat succedenti, fol. 106. col. 2.
vers. s. limit.

Testes ad perpetuam rei memoriam,
fol. 139. col. 2. ad finem.

Tutor ex vigore statuti an possit com-
promittere de re minoris, fol. 100. col. 2.
ad princ.

Tutor an sine decreto possit distrahere
immobilia minoris periculo subiecta
fol. 90. col. 1. & sequen.

V.

Vidua potitur privilegio, quo fruebatur
vivo marito, fol. 196.

Vidua ex stupro an amittat dotem,
fol. 197. col. 3. & sequen.

Vidua an sit aliena ab heredibus vi-
ri, fol. 197. col. 1. & sequen.

Viro libidinoso curatorem ea de causa
non dari, fol. 200.

Vir aliquando succedit uxori iure civi-
li stantibus liberis, fol. 189.

Usucapio an prohibeatur prohibita ali-
enatione, fol. 167. col. 1. n. 25.

Usucapio quo iure fuerit introducta, fol.
171. col. 1. n. 39.

Usucapio an dicatur iniquum remedi-
um & odiosum, fol. 171. col. 3. n.
40. & 41.

Usucapio tam ad mobilia, quam immo-
bilia refertur, fol. 170. col. 3.

Usus sylvae legatus, aliquando conuer-
titur in usufructum, fol. 61.
col. 1.

usus-

Index.

- V*susfructus an sit pars dominij, fol. 83. col. 1. n. 1. cum sequen.
- V*susfructus an dicatur de bonis, fol. 83. col. 4. n. 6.
- V*susfructus quotuplex, fol. 50. col. 1. n. 9. & 10.
- V*susfructu domus legato, cum onere, ne altius tollat, an censeatur relicta proprietas, fol. 97. n. 41. per. 11. col. & quid si adiectum foret, ut alienare possit, fol. 99. col. 1. n. 43. vers. ego aduerto.
- V*susfructus patris plenior est, quam ususfructus aliorum & in quo differant, fol. 51. col. 3. n. 16. cum sequen.
- V*susfructuarius an amittat usumfructum per ingressum religionis, fol. 41. col. 1. n. 47. cum sequen.
- V*susfructuarius an plenè teneatur inventarium conficere, fol. 52. col. 4. n. 22.
- V*susfructuarius an possit perficere edificium inchoatum, fol. 59. col. 3. & sequen. n. 52.
- V*susfructuarius an possit cedere arbores, fol. 61. col. 3. n. 59. per totum.
- V*susfructuarius an audiatur in q. tante solam proprietatem, fol. 58. col. 1. vers. similiter. n. 68.
- V*susfructuarius an teneatur facere litis expensas in rebus, quarum habet usumfructum, fol. 67. col. 4. n. 68.
- V*susfructuarius ad quæ onera teneatur, fol. 70. col. 3. n. 72. per. 20. col.
- V*susfructuarius an satisfacere teneatur, fol. 76. col. 4. n. 75. cum sequen.
- V*susfructuarius an faciat fructus suos ante satisfactionem, fol. 76. col. 1. n. 77. cum sequen.
- V*susfructuarij mora in satisfacendo an ei noceat quoad fructus, fol. 79. col. 3. n. 79.
- V*susfructuarius an possit distrahere suum usumfructum, fol. 93. col. 2. n. 38. cum sequen. per. 16. col.
- V*susfructuarius an possit constituere servitutem, fol. 132. col. 4. ex. n. 70.
- V*xor ob culpam viri ab eo separata, nihil eidem acquirit aut comunicat, fol. 43. col. 1. n. 58.
- V*xor an dicatur domina rerum dotalium, fol. 85. col. 3. n. 12. cum sequen.

Optare meliora, cogitare difficilima, ferre quæcunq̄ eucenerint.

Arius Pinelus.

Faint, illegible text in the left column, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the right column, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Optus m...
and...

Arms Pinola

EXCVSSVM IAM LIBRVM CVRSIM
relegens deprehendi alia Typographi errata, præter ea, quæ initio no-
tata sunt. Quod tadium cum alijs vitari non potest in hac re.

In epistola nuncupatoria ad sereniss. Regem, linea antepenul. pro gu-
bernaturum, lege gubernatum.

Fol. 16. col. 4. linea. 12. pro absit, lege, adsit.

Fol. 70. col. 3. linea. 30. pro docto. lege, dota.

Fol. 123. col. 1. in fine. pro C. de probatio. lege, C. de donatio.

Fol. 195. col. 2. linea. 19. pro, Burgen. lege, Brugens.

In discursu libri hælicæ, I. C. significant Iuris consultum, quod
exprimo, pro minis expertis.

Excõmissione illustriss. ac reuerendiss. dni Episcopi Conimbricæ. per-
legit & approbavit insignis doctor Ioannes à Morgoueo,
iuris utriusq. consultiss. & sacre pontificiæ facultatis
Gymnasta primarius.

MIXTO MARIAM IAN LIBRVM CVR 21 M
 In nomine domini Amen. Tunc dicitur in
 ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.

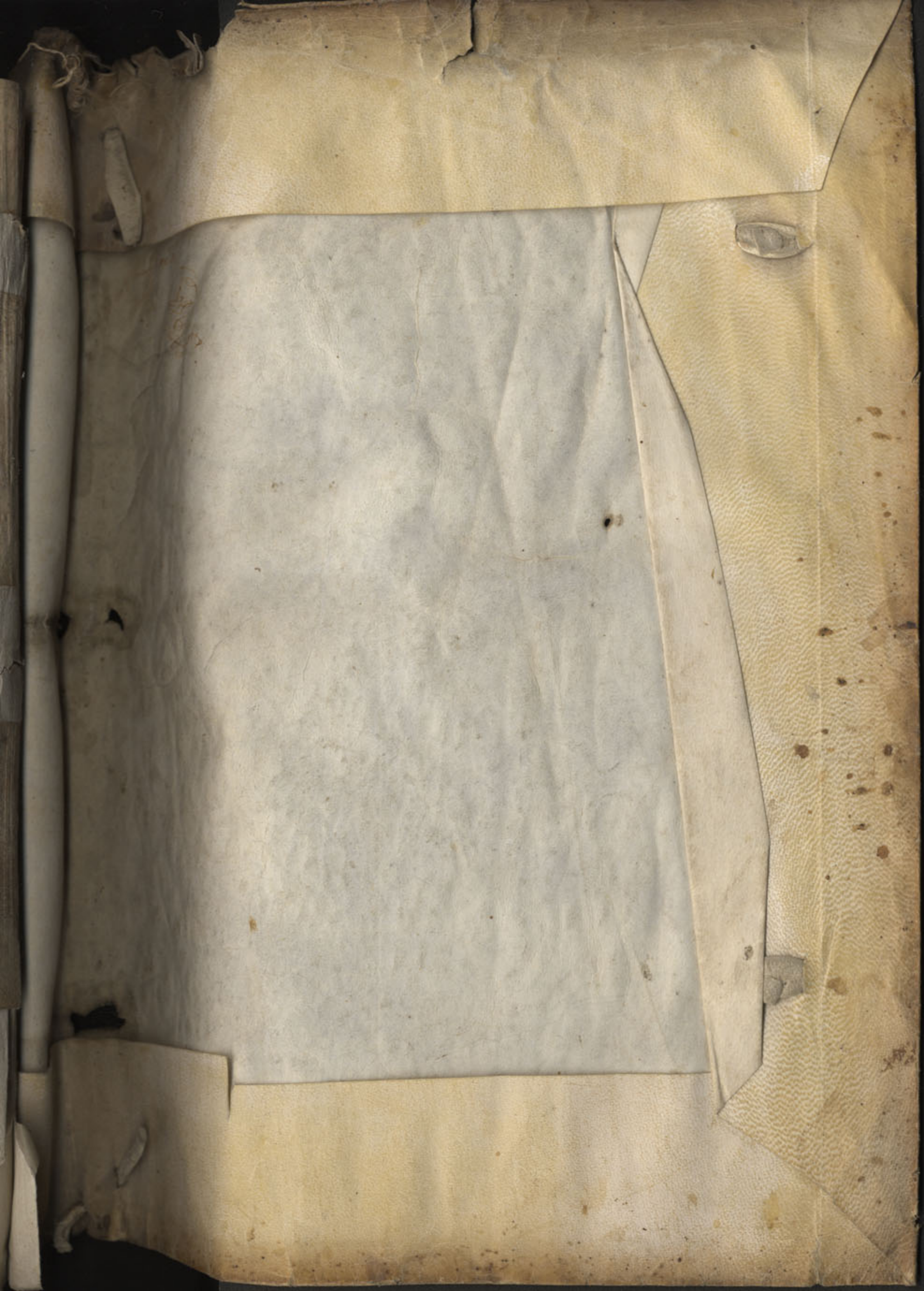
In nomine domini Amen. Tunc dicitur in
 ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.
 Et dicitur in ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.
 Et dicitur in ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.
 Et dicitur in ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.

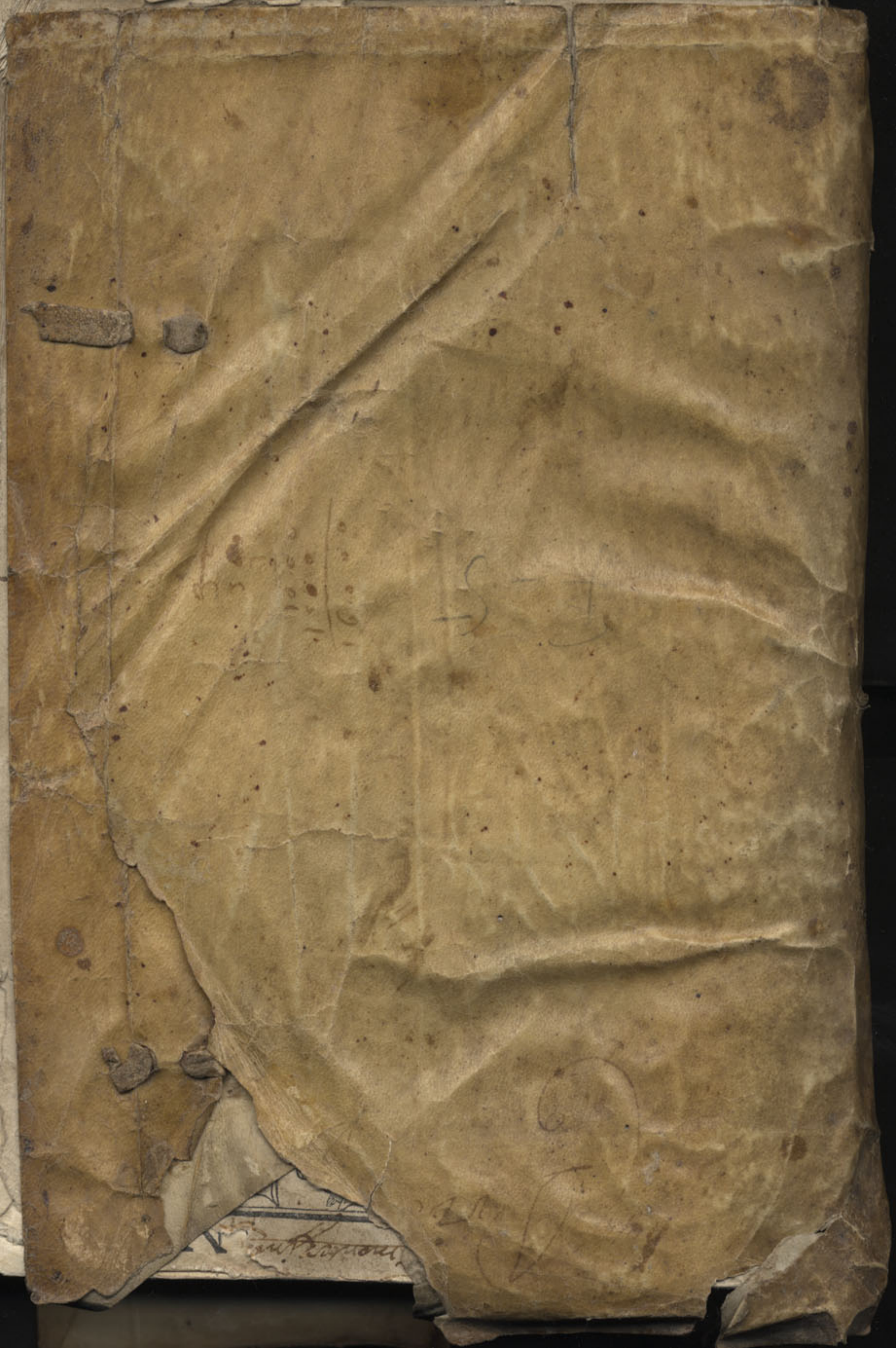
In nomine domini Amen. Tunc dicitur in
 ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.
 Et dicitur in ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.

In nomine domini Amen. Tunc dicitur in
 ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.
 Et dicitur in ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.
 Et dicitur in ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.
 Et dicitur in ecclesia. Et non est in ecclesia nisi in nomine.

In hoc firmabilis ratione
 sensus est in rebus quibus
 potestatem habet si quis. C. de
 res am. ut dicitur in h. q. qualitas
 ex sententia committitur ex re bonis
 calens pro l. si sanctus q. jur
 hinc de de lega p. v. v. v.
 an s. p. l. i. q. t. er. dd. p. l. si.
 fundus v. p. m. v. fundus
 de de bonis er. tra. d. d.
 de bonis p. l. n. m. l. a. C. de evq. d.
 in t. e. p. t. in g. l. s. a. t. i. h. i. a. m. n.
 531 ex p. m. i. s. v. d. - h. i. s. i. v.
 159 n. 27. h. i. s. i. v. n. a. t. u. r.

1000
1500
1600
1700
1800
1900
2000
2100
2200
2300
2400
2500
2600
2700
2800
2900
3000
3100
3200
3300
3400
3500
3600
3700
3800
3900
4000
4100
4200
4300
4400
4500
4600
4700
4800
4900
5000
5100
5200
5300
5400
5500
5600
5700
5800
5900
6000
6100
6200
6300
6400
6500
6600
6700
6800
6900
7000
7100
7200
7300
7400
7500
7600
7700
7800
7900
8000
8100
8200
8300
8400
8500
8600
8700
8800
8900
9000
9100
9200
9300
9400
9500
9600
9700
9800
9900
10000

